Gheebat Ki Tabah Kariyan (Gujarati)

ફૈઝાને સુન્નત જિલ્દ 2 કા એક બાબ

ગીબત કે ઝરૂરી અહકામ સીખના ફર્ઝ હૈ.

ગીબત કી તબાહ કારિયાં

ઈસ કિતાબ મેં ગીબત વગૈરા કી 1800 સે ઝાઈદ મિસાલેં ભી શામિલ હૈં

ગીબત એક નઝર મેં 26

ના બાલિગ કી ગીબત 52

ગીબત કરને વાલે સે પીછા છુડાને કા તરીકા 214

ગીબત કી 12 જાઈઝ સૂરતેં 238

ઝાહિરી અચ્છી સોહબતોં મેં ભી ગીબતોં કા મરઝ 261

ગીબત સે બચને કા અનોખા તરીકા 264

40 હિકાયાત 301

ગીબત કે બારે મેં સુવાલ જવાબ 438

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ

મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دامت برکاتہم العالیہ

مکتبۃ المدینہ
(دعوت اسلامی)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

કિતાબ પઢને કી દુઆ

અઝ : શૈખે તરીકત, **અમીરે અહલે સુન્નત**, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી, હઝરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ **મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી** ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

દીની કિતાબ યા ઈસ્લામી સબક પઢને સે પહલે ઝૈલ મેં દી હુઈ દુઆ પઢ લીજિયે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ જો કુછ પઢેંગે યાદ રહેગા. દુઆ યેહ હૈ :

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَام

તરજમા : એ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! હમ પર ઈલ્મો હિક્મત કે દરવાઝે ખોલ દે ઔર હમ પર અપની રહમત નાઝિલ ફરમા ! એ અ-ઝમત ઔર બુઝુર્ગી વાલે. (المُستطرَف ج ۱ ص ٤٠ دارالفکر بیروت)

નોટ : અવ્વલ આખિર એક એક બાર દુરૂદ શરીફ પઢ લીજિયે.

તાલિબે ગમે મદીના
વ બકીઅ
વ મગ્ફિરત

13 શવ્વાલુલ મુકર્રમ 1428 હિ.

"ગીબત કી તબાહ કારિયાં"

યેહ કિતાબ (**ગીબત કી તબાહ કારિયાં**)

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હઝરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ **મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી ઝિયાઈ** دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه ને **ઉર્દૂ** ઝબાન મેં તહરીર ફરમાઈ હૈ.

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી) ને ઈસ કિતાબ કો **ગુજરાતી** રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દે કર પેશ કિયા હૈ ઔર **મક-ત-બતુલ મદીના** સે શાએઅ કરવાયા હૈ. ઈસ મેં અગર કિસી જગહ કમી બેશી પાએં તો મજલિસે તરાજિમ કો (બ ઝરીઅએ મક્તૂબ, ઈ-મેઈલ યા SMS) મુત્તલઅ ફરમા કર સવાબ કમાઈયે.

રાબિતા : મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી)

મક-ત-બતુલ મદીના

સિલેક્ટેડ હાઉસ, અલિફ કી મસ્જિદ કે સામને, તીન દરવાઝા,

અહમદઆબાદ-1, ગુજરાત, ઈન્ડિયા

MO. 9374031409

E-mail : translationmaktabhind@dawateislami.net

યાદ દાશ્ત

દૌરાને મુતા-લઆ ઝરૂરતન અન્ડર લાઇન કીજિયે, ઈશારાત લિખ કર સફહા નમ્બર નોટ ફરમા લીજિયે. اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ ઇલ્મ મેં તરક્કી હોગી.

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા અલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

ગીબત કે ઝરૂરી અહકામ સીખના ફર્ઝ હૈ

ગીબત કી તબાહ કારિયાં

મુઅલ્લિફ :

શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના

અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

નાશિર

મક-ત-બતુલ મદીના અહમદ આબાદ

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

નામ કિતાબ : **ગીબત કી તબાહ કારિયાં**

મુઅલ્લિફ : શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્નત બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના **અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી**

સાલે ઈશાઅત : મુહર્રમુલ હરામ 1434 સિ.હિ.

નાશિર : મક-ત-બતુલ મદીના, અહમદ આબાદ

મક-ત-બતુલ મદીના કી મુખ્તલિફ શાખેં :

મુમ્બઈ : 19,20, મુહમ્મદ અલી રોડ, માંડવી પોસ્ટ ઓફિસ કે સામને, મુમ્બઈ ફોન : 022-23454429

દેહલી : 421, મટિયા મહેલ, ઉર્દૂ બાઝાર, જામેઅ મસ્જિદ, દેહલી ફોન : 011-23284560

નાગપુર : મસ્જિદ ગરીબ નવાઝ કે સામને સૈફી નગર રોડ મોમિનપુરા નાગપુર ફોન : 09373110621

અજમેર શરીફ : 19 / 216 ફલાહે દારૈન મસ્જિદ. નાલા બાઝાર, સ્ટેશન રોડ, અજમેર

હૈદરઆબાદ : પાની કી ટાંકી, મુગલ પુરા, હૈદરઆબાદ ફોન : 040-24572786

હુબ્લી : A.J. મુઢોલ કોમ્પલેક્ષ, A.J. મુઢોલ રોડ, ઓલ્ડ હુબ્લી બ્રીજ કે પાસ, કર્નાટિક ફોન : 08363244860

E-mail: translationmaktabhind@dawateislami.net

www.dawateislami.net

મ-દની ઈલ્તિજા : કિસી ઔર કો યેહ કિતાબ છાપને કી ઈજાઝત નહીં હૈ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

કુછ ઇસ કિતાબ કે બારે મેં......

સરકારે દો આલમ, **નૂરે મુજસ્સમ,** શાહે બની આદમ, **રસૂલે મુહ્તશમ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيْضَةٌ عَلٰى كُلِّ مُسْلِمٍ" **યા'ની** ઇલ્મ કા હાસિલ કરના હર મુસલ્માન પર **ફર્ઝ** હૈ." (سُنَنِ اِبنِ ماجه ج١ ص١٤٦ حديث ٢٢٤) યહાં સ્કૂલ કૉલેજ કી દુન્યવી તા'લીમ નહીં બલ્કે **ઝરૂરી દીની ઇલ્મ** મુરાદ હૈ. લિહાઝા સબ સે પહલે **બુન્યાદી અકાઇદ** કા સીખના ફર્ઝ હૈ, ઇસ કે બા'દ **નમાઝ** કે ફરાઇઝ વ શરાઇત વ મુફ્સિદાત, ફિર ર-મઝાનુલ મુબારક કી તશરીફ આ-વરી પર ફર્ઝ હોને કી સૂરત મેં **રોઝોં** કે ઝરૂરી મસાઇલ, જિસ પર ઝકાત ફર્ઝ હો ઉસ કે લિયે **ઝકાત** કે ઝરૂરી મસાઇલ, ઇસી તરહ **હજ** ફર્ઝ હોને કી સૂરત મેં હજ કે, **નિકાહ** કરના ચાહે તો ઇસ કે, **તાજિર** કો ખરીદો ફરોખ્ત કે, **નોકરી** કરને વાલે કો નોકરી કે, નોકર રખને વાલે કો ઇજારે કે, وَعَلٰى هٰذَا الْقِيَاس (યા'ની ઔર ઇસી પર કિયાસ કરતે હુએ) **હર મુસલ્માન આકિલ વ બાલિગ મર્દ વ ઔરત પર ઉસ કી મૌજૂદા હાલત કે મુતાબિક મસ્અલે સીખના ફર્ઝે ઐન હૈ.** ઇસી તરહ હર એક કે લિયે મસાઇલે હલાલ વ હરામ ભી સીખના ફર્ઝ હૈ. નીઝ **મસાઇલે કલ્બ** (બાતિની મસાઇલ) યા'ની ફરાઇઝે **કલ્બિયા** (બાતિની ફરાઇઝ) મ-સલન આજિઝી વ ઇખ્લાસ ઔર **તવક્કુલ** વગૈરહા ઔર ઇન કો હાસિલ કરને કા તરીકા ઔર **બાતિની ગુનાહ** મ-સલન **તકબ્બુર, રિયાકારી, હસદ** વગૈરહા ઔર ઇન કા ઇલાજ સીખના હર મુસલ્માન પર અહમ ફરાઇઝ સે હૈ. (તફ્સીલ કે લિયે દેખિયે ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 623, 624) **મોહલિકાત** યા'ની હલાકત મેં ડાલને વાલી ચીઝોં જૈસા કે ઝૂટ, **ગીબત,** ચુગલી, બોહતાન વગૈરા કે બારે મેં ઝરૂરી મા'લૂમાત હાસિલ કરના ભી **ફર્ઝ** હૈ તાકે ઇન ગુનાહોં સે બચા જા સકે ઇસ ઝિમ્ન મેં ગીબત કી **તબાહ કારિયાં** આપ કે હાથ મેં હૈ, ઇસ મેં **ગીબત** કે **મુ-તઅલ્લિક** સદહા મિસાલોં સમેત તફ્સીલી જબ કે બા'ઝ દીગર **મોહલિકાત** કે બારે મેં ઇજમાલી (યા'ની મુખ્તસરન) બયાન હૈ. મૈં ને તો દર અસ્લ અપને એક મત્બૂઆ મક્તૂબ "ગીબત કી તબાહ કારિયાં" કે તખરીજ શુદા નુસ્ખે કી નોકે પલક સંવારને કા ઇરાદા કિયા થા તાકે કુછ તરમીમ વ ઇઝાફા કર કે મઝીદ બેહતર તરીકે પર ઇસ કો તબ્અ કરવાયા જા સકે, મગર ફિર ઝેહ્ન બના કે ક્યૂં ન ખૂબ તફ્સીલાત સે મુઝય્યન કર કે ઇસ કો **ફૈઝાને સુન્નત** જિલ્દ 2 કા એક બાબ બના દિયા જાએ. ઇસ

સિલ્સિલે મેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઉ-લમા પર મબ્ની મજલિસ **અલ મદીનતુલ ઈલ્મિય્યા** સે ઈસ્તિઆનત કી, ઈસ કે ઈસ્લામી ભાઈયોં ને દસ્ત ગીરી ફરમાઈ ઔર ઉન્હોં ને મુઝે આયાત વ રિવાયાત વ હિકાયાત પર મબ્ની બહુત સારા મવાદ ફરાહમ કર દિયા. **ગીબત** કી બે શુમાર મિસાલેં ભી મુઝે મેઈલ કીં. **દા'વતે ઈસ્લામી** કી મજલિસે દારુલ ઈફતા કે મુફતી સાહિબ ને નિહાયત ગહરી દિલ ચસ્પી લી, ઈસ કિતાબ કો બિલ ઈસ્તીઆબ યા'ની અઝ ઈબ્તિદા તા ઈન્તિહા પઢા, ઔર અપની ઉમ્દા રહનુમાઈ કે ઝરીએ મુફીદ તબ્દીલિયાં ફરમાઈ ઈસ કિતાબ કો **ઈલ્મી જામા** પહના દિયા. હકીકત તો યેહ હૈ કે મેરી યેહ કિતાબ બલ્કે હર કિતાબ વ તમામ રસાઈલ કા તરત્તુબ ઉ-લમાએ અહલે સુન્નત (كَثَّرَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰى) કે કદમોં કી ધૂલ કા સદકા હૈ વરના મન આનમ કે મન દાનમ (યા'ની મૈં જૈસા હૂં ખુદ હી જાનતા હૂં)

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عليه وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! **"ગીબત કી તબાહ કારિયાં"** કે મુઆવિનીન ઉ-લમાએ દીન ઔર સાથ દેને વાલે તમામ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો જઝાએ ખૈર અતા ફરમા, મેરી ઈખ્લાસ સે કત્અન આરી ઈસ કાવિશ કો મુખ્લિસીન કે તુફૈલ કબૂલ ફરમા ઔર ઈસે નાફેએ મુસ્લિમીન બના. મુઝ ગુનાહગારોં કે સરદાર, અત્તારે ખતાકાર કો ઔર **ફૈઝાને સુન્નત** જિલ્દ 2 કે ઈસ બાબ **"ગીબત કી તબાહ કારિયાં"** મુકમ્મલ તૌર પર પઢને યા સુનને વાલે ઔર વાલિયોં કો **ગીબત કી તબાહ કારિયોં** સે બચા ઔર બે હિસાબ બખ્શ કર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં અપને મ-દની મહબૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પડોસ મેં બસા. ઐ ખુદાએ **રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ તાજદારે રિસાલત કી સારી ઉમ્મત કી **ગીબત** સે હિફાઝત ઔર સભી કી મગ્ફિરત ફરમા.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللّٰهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

તાલિબે ગમે મદીના વ
બકીઅ વ મગ્ફિરત વ
બે હિસાબ જન્નતુલ
ફિરદૌસ મેં આકા કા પડોસ

14 ર-મઝાનુલ મુબારક 1430 સિ.હિ.
05 સિતમ્બર 2009 સિ.ઈ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

"યા અલ્લાહ ! ફૈઝાને સુન્નત આમ હો જાએ" કે તેઈસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઇસ કિતાબ કો પઢને કી 23 નિય્યતેં

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : **نِیَّۃُ الْمُؤْمِنِ خَیْرٌ مِّنْ عَمَلِہٖ** મુસલ્માન કી નિય્યત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ. (اَلْمُعجَمُ الکبیر لِلطّبَرانی حدیث ۵۹۴۲ ج ۶ ص ۱۸۵)

દો મ-દની ફૂલ : ﴾1﴿ બિગૈર અચ્છી નિય્યત કે કિસી ભી અ-મલે ખૈર કા સવાબ નહીં મિલતા. ﴾2﴿ જિતની અચ્છી નિય્યતેં ઝિયાદા, ઉતના સવાબ ભી ઝિયાદા.

﴾1﴿હર બાર હમ્દ વ﴾2﴿સલાત ઔર ﴾3﴿ તઅવ્વુઝ વ ﴾4﴿ તસ્મિય્યા સે આગાઝ કરૂંગા (ઈસી સફહે પર ઊપર દી હુઈ દો[2] અ-રબી ઈબારાત પઢ લેને સે ચારોં[4] નિય્યતોં પર અમલ હો જાએગા)﴾5﴿રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે લિયે ઈસ કિતાબ કા અવ્વલ તા આખિર મુતા-લઆ કરૂંગા﴾6﴿હત્તલ વસ્અ ઈસ કા બા વુઝૂ ઔર ﴾7﴿ કિબ્લા રૂ મુતા-લઆ કરૂંગા ﴾8﴿કુરઆની આયાત ઔર﴾9﴿અહાદીસે મુબા-રકા કી ઝિયારત કરૂંગા ﴾10﴿ જહાં જહાં **"અલ્લાહ"** કા નામે પાક આએગા વહાં عَزَّوَجَلَّ ઔર﴾11﴿જહાં જહાં "સરકાર" કા ઈસ્મે મુબારક આએગા વહાં صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પઢૂંગા ﴾12﴿ શર-ઈ મસાઈલ સીખૂંગા﴾13﴿ અગર કોઈ બાત સમઝ ન આઈ તો ઉ-લમા સે પૂછ લૂંગા﴾14﴿હઝરતે સુફયાન બિન ઉયૈના رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે ઈસ કૌલ "**عِنْدَ ذِکْرِ الصّٰلِحِیْنَ تَنْزِلُ الرَّحْمَۃُ**" યા'ની નેક લોગોં કે ઝિક્ર કે વક્ત રહમત નાઝિલ હોતી હૈ." (હિલ્યતુલ ઔલિયા, જિ. 7, સ. 335, રકમ : 10750) પર અમલ કરતે હુએ ઝિક્રે સાલિહીન કી બ-ર-કતેં લૂટૂંગા ﴾15﴿(અપને ઝાતી નુસ્ખે પર) ઈન્દઝ્ઝરૂરત ખાસ ખાસ મકામાત પર અન્ડર લાઈન કરૂંગા﴾16﴿(અપને ઝાતી નુસ્ખે પર) "યાદ દાશ્ત" વાલે સફહે પર ઝરૂરી નિકાત લિખૂંગા﴾17﴿કિતાબ મુકમ્મલ પઢને કે લિયે બ નિય્યતે હુસૂલે ઈલ્મે દીન રોઝાના ચન્દ સ-ફહાત પઢ કર ઈલ્મે દીન હાસિલ કરને કે સવાબ કા હકદાર બનૂંગા ﴾18﴿ દૂસરોં કો યેહ કિતાબ પઢને કી તરગીબ દિલાઊંગા ﴾19﴿ ઈસ હદીસે પાક **تَهَادَوْا تَحَابُّوْا** યા'ની એક દૂસરે કો તોહફા દો આપસ મેં મહબ્બત બઢેગી. (موطا امام مالك ج ۲ ص ۴۰۷ رقم ۱۷۳۱) પર અમલ કી નિય્યત સે (એક યા હસ્બે તૌફીક તા'દાદ મેં) યેહ કિતાબ ખરીદ કર દૂસરોં કો તોહ્ફતન દૂંગા ﴾20﴿જિન કો દૂંગા હત્તલ ઈમ્કાન ઉન્હેં યેહ હદફ ભી દૂંગા કે આપ ઈતને દિન (મ-સલન 25) દિન કે અન્દર અન્દર મુકમ્મલ પઢ લીજિયે ﴾21﴿ જો નહીં જાનતે ઉન્હેં સિખાઊંગા﴾22﴿ઈસ કિતાબ કે મુતા-લઆ કા સવાબ સારી ઉમ્મત કો ઈસાલ કરૂંગા﴾23﴿કિતાબત વગૈરા મેં શર-ઈ ગ-લતી મિલી તો નાશિરીન કો તહરીરી તૌર પર મુત્તલઅ કરૂંગા (નાશિરીન વ મુસન્નિફ વગૈરા કો કિતાબોં કી અગ્લાત સિર્ફ ઝબાની બતાના ખાસ મુફીદ નહીં હોતા)

ઉન્વાન	સફ્હા	ઉન્વાન	સફ્હા
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	25	દો² ફરામૈને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	38
અક્સરિય્યત ગીબત કી લપેટ મેં હૈ	25	ક્યા ગીબત સે રોઝા ટૂટ જાતા હૈ ?	38
ગીબત કી તબાહ કારિયાં એક નઝર મેં	26	ખૌલતે પાની ઔર આગ કે દરમિયાન દૌડને વાલા	39
મ-દની હિકાયત	27	ખૌફે ગુનાહ હો તો ઐસા !	39
ગીબત હરામ હોને કી હિક્મત	28	તૂને અપને ભાઈ કા ગોશ્ત ખાયા હૈ	40
ગીબત કે મુ-તઅલ્લિક એક એ'તિરાઝ કા જવાબ	29	બૈઠક સે ઉઠ કર જાને વાલે કી ગીબત કી 16 મિસાલેં	41
ગીબત વ બોહતાન કા ફર્ક	29	મુંહ સે ગોશ્ત નિકલા	41
ગીબત કી તા'રીફ બહારે શરીઅત મેં	30	ઔરતોં મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 23 મિસાલેં	42
ગીબત કી તા'રીફ અઝ ઇબ્ને જૌઝી	30	શહન્શાહે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા	
ગીબત ક્યા હૈ ?	31	દીદાર નસીબ હો ગયા	42
મૈં અલાકે કા નામી ગિરામી બદ મઆશ થા	32	તુમ ને અભી અભી ગોશ્ત ખાયા હૈ	44
ઇન્ફિરાદી કોશિશ કી બ-ર-કત સે રાહે જન્નત મિલ ગઈ	34	મુર્દાર ખોર જહન્નમી	45
હર કલિમે કે બદલે એક સાલ કી ઇબાદત કા સવાબ	34	મુર્દાર કા ગોશ્ત ખાના આસાન નહીં	45
અક્સર ઘર મૈદાને જંગ બને હુએ હૈં	35	**જહન્નમી** બન્દર વ ખિન્ઝીર	46
સીનોં સે લટકે હુએ લોગ	35	ચાર નસીહતેં	46
તાંબે કે નાખુન	35	ગીબત ઈમાન કે લિયે નુક્સાન દેહ હૈ	46
ઔરતેં ઝિયાદા ગીબતેં કરતી હૈં	36	કુફ્ર પર મરને વાલે કે અઝાબે કબ્ર કી કૈફિય્યત	47
પહલૂઓં સે ગોશ્ત કાટ કર ખિલાને કા અઝાબ	36	જહન્નમ મેં હમેશા રહને કી લર્ઝા ખેઝ કૈફિય્યત	47
કિયામત મેં મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખિલાયા જાએગા	36	નફ્લી ઇબાદત ન કરને વાલે સે નફરત કરના કૈસા?	49
ઝબાન જલને સે મહફૂઝ રહેગી	37	મુસ્તહબ્બાત વ નવાફિલ મેં ગીબત કી 9 મિસાલેં	50
નમાઝ વ રોઝે કી નૂરાનિય્યત ગઈ	38	ગીબત કે અન્દાઝ	50

ઉન્વાન	સફ્હા	ઉન્વાન	સફ્હા
ના બાલિગ કી ગીબત	52	ઝેહ્ની કશ્મકશ સે નજાત મિલી	68
કિસ બચ્ચે કી ગીબત જાઇઝ હૈ ઔર કિસ કી ના જાઇઝ?	53	ઇજતિમાઅ મેં સવાબ કી નિય્યત સે શિર્કત કરની ચાહિયે	70
છોટે બચ્ચે કી ગીબત કી 17 મિસાલેં	53	દો કબ્રોં મેં હોને વાલે અઝાબ કે અસ્બાબ	70
બચ્ચોં કો ગીબત મત કરને દીજિયે	54	આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ઇલ્મે ગૈબ હૈ	71
બચ્ચોં કી ફરિયાદ રસી કીજિયે	55	કબ્ર મેં અઝાબ હો રહા હૈ	71
બચ્ચોં સે સાદિર હોને વાલી ગીબત કી 22 મિસાલેં	55	કબ્રોં પર ફૂલ ડાલના મુસ્તહબ હૈ	72
બચ્ચોં કો ઝૂટે બહલાવે મત દીજિયે	56	ગીબત ઝિના સે ભી સખ્ત તર હૈ	73
ગૂંગા કાદિયાની કૈસે મુસલ્માન હુવા	56	મૈં સમઝા શાયદ તૂને ગીબત કી હૈ	73
મુસલ્માન કી બે ઇઝ્ઝતી કબીરા ગુનાહ હૈ	58	ગીબત ઝિના સે કબ સખ્ત હૈ ?	73
ખુદા વ મુસ્તફા કો ઈઝા દેને વાલા	58	ગીબતોં વગૈરા ગુનાહોં કે મુ-તઅલ્લિક એક મા'લૂમાતી ફતવા	74
મોમિન કી હુરમત કા'બે સે બઢ કર હૈ	59	ઝિના છોટા ગુનાહ નહીં	75
કામિલ મુસલ્માન કી તા'રીફ	59	દો સાંપ નોચ નોચ કર ખાએંગે	75
દાઇરએ ઈમાન સે નિકલ જાને કા ખતરા	59	જહન્નમી તાબૂત	75
બદ અકીદગી સે તૌબા	60	જન્નત મેં દાખિલે સે મહરૂમ	75
બદ મઝ્હબોં સે દૂર રહને કી હદીસોં મેં તાકીદ	62	નઝર દિલ મેં શહવત કા બીજ બોતી હૈ	76
બદ મઝ્હબ કો ઉસ્તાદ બનાના	63	આંખોં મેં પિઘલા હુવા સીસા	76
અઝાબે કબ્ર કે હોલનાક મનાઝિર	64	આંખોં મેં આગ ભર દી જાએગી	77
મુસલ્માનો ! ડર જાઓ !	65	આગ કી સલાઈ	77
પેશાબ સે ન બચને વાલે કી કબ્ર સે પુકાર !	65	જહન્નમ સે આઝાદ હોને વાલી આંખેં	77
હર ગુનાહ કે બદલે એક ઉઝ્વ કાટા જાએગા !	67	તુમ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગે	77
નઝ્અ, કબ્ર ઔર મુન્કર નકીર કી ખૌફનાક મન્ઝર કશી	67	ઇન્ફિરાદી કોશિશ કી બ-ર-કત	78

ઉન્વાન	સફ્હા	ઉન્વાન	સફ્હા
ઇન્ફિરાદી કોશિશ સવાબ કા આસાન ઝરીઆ હૈ	79	ઈમાં કી બહાર આઈ ફૈઝાને મદીના મેં	96
જહન્નમ કા ખાના ઔર લિબાસ મિલેગા	80	ગીબત કરને વાલે કી દુઆ કબૂલ નહીં હોતી	97
દોઝખ કી આગ કે અંગારે ખાએગા	80	જન્નત કી ઝમાનત	98
જહન્નમ કી ગિઝા ઔર મશ્રૂબ	81	જન્નત મેં આકા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા પડોસી	98
બે જા એ'તિરાઝાત કરને વાલે	82	જન્નત કી 22 ઝલકિયાં	98
ખુદ ચાહે હરામ ખાતે હોં મગર......	82	હૂરેં પાને કા અમલ	101
દૂસરે કી આંખ કા તિન્કા તો નઝર આતા હૈ મગર...	83	મુસલ્માનોં કી આબરૂ વગૈરા દૂસરે મુસલ્માન પર હરામ હૈ	101
ઐસે કામ ન કરો કે લોગ ગીબત કરેં	83	તકબ્બુર કિસે કહતે હૈં	102
મ-દની ચેનલ પર મ-દની મુઝાકરા સુનને કી મ-દની બહાર	86	કિસી કો હકારત સે મત દેખો	102
બહાર મેં ચાર ગીબતેં	87	મુસલ્માન કૌન ? મુહાજિર કૌન ?	103
આકા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સહાબા સે મહબ્બત	88	ઈશારે સે તક્લીફ દેના ભી જાઇઝ નહીં	104
તુમ કો તો ગુલામોં સે હૈ કુછ ઐસી મહબ્બત	89	દિલ હિલા દેને વાલી ખારિશ	104
પીર કી નઝર સે મુરીદ કો ગિરાને કી કોશિશ કરને વાલોં કો તમ્બીહ	90	જશ્ને વિલાદત કી બ-ર-કત સે કિસ્મત ખુલ ગઈ	105
"બડોં" કો ભી ચાહિયે "છોટોં" સે ગીબત ન સુનેં	91	ચરાગાં દેખ કર કાફિર ને ઇસ્લામ કબૂલ કર લિયા	106
ચુગુલ ખોર કભી સચ્ચા નહીં હો સકતા	92	જશ્ને વિલાદત કા ચરાગાં	107
સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ કા તર્ઝે અમલ	93	એક હઝાર શમ્એં	107
તુમ મેરે પાસ તીન બુરાઇયાં લે કર આએ	93	હકીકી મુફ્લિસ	108
મહબ્બતોં કે ચોરોં સે બચો	94	આહ ! કિયામત કે રોઝ ક્યા હોગા !!	108
જુદા હોને તક હાલતે જિહાદ મેં	94	મૈં ને અપની ઇઝ્ઝત લોગોં પર સ-દકા કી	110
મ-દની ચેનલ કી બદૌલત મૌત સે 17 દિન કબ્લ ઈમાન મિલ ગયા	95	પેશગી મુઆફ કરને વાલે કી મગ્ફિરત હો ગઈ	110
મરને સે કબ્લ કોઈ સુધરતા હૈ તો કોઈ બિગડતા હૈ	95	ઈમામે મઝ્લૂમ કી અપની ઇઝ્ઝત કે મુ-તઅલ્લિક સખાવત	110

ઉन्वान	सફહા	ઉन्वान	सફહા
(1) મુઆફ કરને કી અઝીમુશ્શાન ફઝીલત	111	ગેહૂં કા દાના તોડને કા ઉખ્રવી નુક્સાન	124
(2) જન્નત પાને કે તીન 3 નુસ્ખે	111	જો અપને લિયે પસન્દ કરે વોહી દૂસરે કે લિયે કહે	125
મ-દની વસિય્યતેં	112	"ફુલાં ને મેરી ગીબત કી" યેહ જાન કર ગુસ્સે ન હોં	125
મૈં ને ઇલ્યાસ કાદિરી કો મુઆફ કિયા	113	ગીબત કરને વાલે કો સમઝાને કા એક નયા અન્દાઝ	126
કર્ઝ ખ્વાહોં સે મ-દની ઇલ્તિજા	113	અલ્લાહુ જબ્બાર عَزَّوَجَلَّ કી ખુફ્યા તદબીર કા શિકાર	127
દિલ કા દર્દ દૂર હો ગયા	114	સામને કુછ પીછે કુછ	127
દિલ કા બાતિની મરઝ બાઇસે હલાકત હૈ	115	નિફાક સે નફરત	127
દિલ કા સિયાહ નુક્તા	115	આજ કલ નિફાક કા અન્દાઝ	128
નસીહત કા અસર ન હોને કી વજહ	115	ગુનાહ પર શરમિન્દા કરને કા અન્જામ	129
ઝબાન કા ગલત ઇસ્તિ'માલ કબ્ર મેં ફંસા સકતા હૈ	116	તાઇબ કો શરમિન્દા કિયા તો ખુદ ગુનાહ મેં ફંસ ગયા	129
કબ્ર મેં આકા ક્યૂં નહીં આ સકતે !	117	દરખ્ત લગા રહા હૂં	129
પુલ સિરાત પર રોક દિયા જાએગા	117	જન્નત મેં ચાર દરખ્ત લગેંગે	131
પુલ સિરાત સે ગુઝરને વાલોં કે મુખ્તલિફ અન્દાઝ	118	80 બરસ કે ગુનાહ મુઆફ	123
કિસી કી તક્લીફ દેખ કર ખુશ ન હોં	119	બિસ્મિલ્લાહ કીજિયે કહના મમ્નૂઅ હૈ	130
કિસી કી મુસીબત પર ખુશ હોને કી મિસાલેં	119	બિસ્મિલ્લાહ કહના કબ કુફ્ર હૈ	131
તીન કામ નહીં કર સકતે તો યૂં કર લો	120	કબ ઝિક્રુલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કરના ગુનાહ હૈ !	131
મુસલ્માન કી ઇઝ્ઝત બુઝુર્ગોં કી નઝર મેં	120	ઇસ્તિક્બાલ કે લિયે અલ્લાહ અલ્લાહ કી સદાએં બુલન્દ કરના	131
દુન્યા જહાન કી દૌલત એક તરફ ઔર ગીબત એક તરફ	121	અપની નેકિયાં તુમ્હેં ક્યૂં દૂં ?	132
"હરનયા" કે દર્દ કા ખાતિમા	122	ગીબત ગોયા નેકિયાં ફેંકને કી મશીન હૈ	132
બીમારી કી ફઝીલત	123	કભી ગીબત નહીં કી	132
એક તિન્કે ને જન્નત સે રોક દિયા	124	જો ઝિયાદા બોલતા હૈ વોહ ઝિયાદા ગ-લતિયાં કરતા હૈ	133

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા
દીવાને હો જાઓ	133	"મૌલવી લોગ ક્યા જાનતે હૈં" કહના કૈસા ?	143
જન્નત કે મહલ્લાત હાસિલ કરને કા નુસ્ખા	133	"દીન પર અમલ કો મૌલવિયોં ને મુશ્કિલ બના દિયા હૈ" કહના કૈસા ?	144
ગીબત કી બદબૂ	134	મૌલવિયોં વાલા અન્દાઝ	144
હર બાલ કે બદલે એક એક નૂર	135	"આલિમ સારે ઝાલિમ" કહને કા હુક્મે શર-ઈ	144
દર્સ દેને વાલોં કે લિયે દુઆએ અત્તાર	136	આલિમે દીન કો હકારત સે મુલ્લા કહના	144
તન્હા દર્સ દેને કી બ-ર-કત	136	"મૌલવી બનોગે તો ભૂકે મરોગે" કહના	145
મક્બૂલિય્યત કા મદાર કિલ્લત વ કસરત પર નહીં	137	તૌહીને ઉ-લમા કે મુ-તઅલ્લિક 10 પૈરે	145
સિર્ફ એક ફર્દ ને તસ્દીક કી	137	કાશ મૈં દરખ્ત હોતા !	146
950 સાલ મેં સિર્ફ 80 આદમી ઈમાન લાએ	138	કાશ મુઝે ઝબ્હ કર દિયા જાતા	147
ગીબત ગુનાહે કબીરા હૈ	138	આહ મેરે ગુનાહ ! !	147
આલિમ કે બારે મેં એહતિયાત કી હિકાયત	138	તા'લીમે કુરઆન કે દો ફઝાઈલ	148
અચ્છા ગુમાન ઈબાદત હૈ	139	ગુસ્તાખે રસૂલ કા અન્જામ	149
આલિમ કી ગીબત કરને વાલા રહમત સે માયૂસ	139	ગર્મિયોં મેં રોઝા આસાન મગર ચુપ રહના મુશ્કિલ	150
દોઝખ કે કુત્તે કાટેંગે	139	જિગર કા કેન્સર ઠીક હો ગયા	151
રાત કે સન્નાટે મેં કુત્તા હમ્લા આવર હો તો...	140	કોઈ મરઝ લા ઈલાજ નહીં	152
ઉ-લમા કી ગીબત કી 15 મિસાલેં	140	કેન્સર કે દો ઈલાજ	153
આલિમ કી તૌહીન કબ કુફ્ર હૈ ઔર કબ નહીં	141	ગીબત કે મુખ્તલિફ તરીકે	153
ઉ-લમા કી તૌહીન કે બારે મેં ચન્દ સુવાલ જવાબ	141	મોમિનોં પર તીન એહસાન કરો !	153
આલિમે બે અમલ કી તૌહીન	141	મુસલ્માન કી ભલાઈ બયાન કરને વાલોં કે લિયે ફિરિશ્તોં કી દુઆ	153
જાહિલ કો આલિમ સે બેહતર જાનના કૈસા ?	143	મીઠે બોલ કી મીઠી હિકાયત	154
તાલિબે ઈલ્મે દીન કો કૂંએં કા મેંડક કહના	143	મીઠી ઝબાન	155

ઉન્વાન	સફ્હા	ઉન્વાન	સફ્હા
ઝિક્રો દુઆ કે અન્દાઝ પર ગીબત	156	સિયાસી તબ્સરોં કી બૈઠકેં	170
કિયામત કા હોશરુબા મન્ઝર	157	ફ़િરિશ્તે લા'નત કરતે હૈં	170
લોગ મુતા-લબે કર રહે હોંગે	159	અખ્બારી ખબરોં કા હાલ બે હાલ	170
ઈસ્લાહ કા હસીન અન્દાઝ	160	કુત્તોં કી તરહ કાટતે ઔર નોચતે હોંગે !	171
હાજી મુશ્તાક સુનહરી જાલિયોં કે રૂ બરૂ	160	દુઆએ કુનૂત પઢને વાલા અપના વા'દા નિભાએ	172
મુકદ્દર વાલોં કે સૌદે	161	નેકી કી દા'વત દેને કે લિયે ફાસિકોં કે પાસ જાના જાઇઝ હૈ	173
દીદારે મુસ્તફા કા વઝીફા	162	હજ્જાજ બિન યૂસુફ કી ગીબત સે ભી પરહેઝ	173
ગીબત નેકિયોં કો જલા દેતી હૈ	163	તીન ઉયૂબ કી નુહૂસત કી ઇબ્રતનાક હિકાયત	174
મેરી નેકિયાં કહાં ગઈ ?	163	નઝ્અ મેં કુફ્ર બકને કા શર-ઈ મસ્અલા	175
કિયામત મેં એક એક લફ્ઝ કા હિસાબ હોગા	164	અક્સર ખતાએં ઝબાન સે હોતી હૈં	175
જિસ કી ગીબત કી જાએ વોહ ફાએદે મેં....	165	રોઝાના સુબ્હ આ'ઝા ઝબાન કી ખુશામદ કરતે હૈં	175
મેરી માં મેરી નેકિયોં કી ઝિયાદા હકદાર હૈ	165	જો દિલ મેં હોતા હૈ વોહી ઝબાન પર આતા હૈ	176
માં કે પૂરે હુકૂક અદા નહીં કિયે જા સકતે	165	ઝબાન કી બે એહતિયાતી કી આફતેં	176
આધે ગુનાહ મુઆફ	166	હમેશા કી રિઝા વ નારાઝી	176
સારી રાત કી ઇબાદત ઔર ગીબત	166	પહલે તોલો ફિર મુંહ સે બોલો	177
100 બરસ કી નફ્લી ઇબાદત ઔર એક ગીબત	166	કુફ્લે મદીના લગાને હી મેં આફિય્યત હૈ	177
હાજત રવાઈ ઔર બીમાર પુર્સી કી ફઝીલત	167	દિલ કી સખ્તી કા અન્જામ	177
જન્નત કે દો જોડે	168	બક બક કી આદત કુફ્ર મેં ડાલ સકતી હૈ	178
ગીબત સુનના ભી હરામ હૈ	168	ગીબત કરને વાલા કાબિલે રહ્મ હૈ	178
ગીબત મેં શિર્કત કે તમામ અન્દાઝ ગુનાહ હૈં	169	"બહુત સોતા હૈ" કહના ગીબત હૈ	179
બાદશાહ કી સડી હુઈ લાશ	169	ગીબત સુનને વાલા ભી ગીબત કરને મેં શરીક હૈ	179

ઉન્વાન	સફહા
ખાને ઔર બોલને સે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 12 મિસાલેં	179
પીછે સે ઈશારતન "ઠિગના" કહના ગીબત હૈ	180
કિસી કે ફિતરી ઐબ બયાન કરના બડે ખૌફ કી બાત હૈ	180
કિસી કો "કમઝોર હૈ" કહના !	181
કિસી કી કમઝોરી કે ઈઝ્હાર કી ગીબત કી 9 મિસાલેં	181
કિસી કે મા'યૂબ મરઝ કા તઝકિરા કરના	182
લૂલે લંગડે કી ગીબત	182
લિબાસ કી ખામી બતાના ભી ગીબત હૈ	182
લિબાસ કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 24 મિસાલેં	183
જૂએ કે કારોબાર સે તૌબા	184
જૂઆ હરામ હૈ	184
જૂઆ ખેલના ગુનાહ હૈ	185
જૂઆ શૈતાની કામ હૈ	185
જૂઆ મેં જીતા હુવા માલ હરામ હૈ	186
ગોયા ખિન્ઝીર કે ખૂન ઔર ગોશ્ત મેં હાથ ડબોયા	187
જૂએ કી દા'વત દેને વાલા કફ્ફારે મેં સ-દકા કરે	187
જૂઆ કી તા'રીફ	188
જૂએ કી 6 સૂરતેં	188
જૂએ સે તૌબા કા તરીકા	190
ફૌત શુદા કી બુરાઈ કરના ભી ગીબત હૈ	191
"ફુલાં ને ખુદકુશી કર લી" યેહ કહના ગીબત હૈ	192
ગસ્સાલ મુર્દે કી બુરાઈ બયાન ન કરે	193
મરને કે બા'દ બુલન્દ આવાઝ સે કલિમા પઢા !	193
મરે હુએ કાફિર કી ગીબત	193
6 મુર્દોં કી સન્સની ખૈઝ હિકાયાત	194
﴾1﴿ આગ કા કુરતા	194
સરકાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કુછ છુપા હુવા નહીં	194
﴾2﴿ બે દીન કી ગરદન મેં સાંપ	195
﴾3﴿ ગરદન મેં સાંપ લિપટા હુવા થા	195
સહાબા કે હક મેં ખુદા સે ડરો !	196
સહાબએ કિરામ (عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان) કા નિહાયત અદબ કીજિયે	196
﴾4﴿ કબ્ર મેં ભયાનક કાલા સાંપ	197
ધોકેબાઝી જહન્નમ સે હૈ	197
મિલાવટ વાલા માલ બેચને કા જાઈઝ તરીકા	198
﴾5﴿ પરિન્દે ને કૈ કી તો ઉસ મેં સે ઈન્સાન નિકલ પડા !	199
ઈબ્ને મુલ્જિમ ને મૌલા અલી رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ કો ક્યૂં શહીદ કિયા ?	220
﴾6﴿ હૌઝ પર ઉલટા લટકા હુવા આદમી	201
કાબીલ કે સિયાહ કારનામે	201
દર્સ મેં શિર્કત મેરી ઈસ્લાહ કા સબબ બન ગઈ	202
કબ્ર કી રોશની	203
કબ્રેં જગ-મગા રહી હોંગી	204
દા'વત મેં ગીબત કી હિકાયત	204

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા
કિસી કો સુસ્ત વગૈરા કહને કે મુ-તઅલ્લિક 19 મિસાલેં	205	ગલા ઘોંટને કા અઝાબ	219
દોનોં જહાં કી ઝિલ્લત	206	ઘર જા કર નેકી કી દા'વત દેતે	220
અલ્લાહ કી દી હુઈ ઇઝ્ઝત કૌન છીન સકતા હૈ !	207	"ગુનાહ ઉઠા લિયે" કી વઝાહત	220
આકા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ખ્વાબ મેં ફરમાયા	208	રહમત પલટ જાતી હૈ	221
મસ્જિદ ભરો ઇજતિમાઅ મરહબા !	209	અઝાબે કબ્ર કે તીન હિસ્સે	221
દાઢી કે મુ-તઅલ્લિક એક ઇબ્રતનાક ખ્વાબ	209	કુત્તોં કી શક્લ મેં ઉઠેંગે	221
આકા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મહબ્બત કી નિશાની સજા લીજિયે	210	ગોશ્ત કી છોટી સી બોટી	222
સૂદ સે બડા ગુનાહ કૌન સા હૈ ?	210	હર બાત પર સાલ ભર કી ઇબાદત કા સવાબ	222
મુસલ્માન કી ઇઝ્ઝત પર હાથ ડાલના સૂદ સે બડા ગુનાહ હૈ	211	આશિકાને રસૂલ કે મીઠે બોલ કી બ-રકાત	223
મુસલ્માન કી ઇઝ્ઝત કી હિફાઝત કા સવાબ	212	કબ્ર કા ભયાનક તસવ્વુર	224
ગીબત સે રોકને કે ચાર ફઝાઇલ	213	ભાભી ને જાદૂ કરવા દિયા હૈ	225
ગીબત કરને વાલે કે સામને તા'રીફ	214	અગર ઘર સે સૂઇયોં વાલા પુતલા બર આમદ હો જાએ તો !	226
ગીબત કરને વાલે સે પીછા છુડાને કા તરીકા	214	જો બાબા પૈસે ન માંગતે હોં વોહ કૈસે ગલત હો સકતે હૈં ?	226
ગીબત કરને વાલે કો ઇશારે સે નહીં ઝબાન સે રોકિયે	215	અગર તક્યે કે નીચે સે તા'વીઝ નિકલ આએ તો ?	227
ઉ-લમા કો અવામ ન ટોકેં	215	મુંહ કી બદબૂ કે બા વુજૂદ શરાબી ન કહા જાએ	227
આલિમ કો ટોકને કે મુ-તઅલ્લિક ફરમાને આ'લા હઝરત	216	શર-ઈ સુબૂત કિસે કહતે હૈં	228
જિસ કો સલામતી કી દુઆ દી ઉસી કી ગીબત ! ! !	217	તૂને ચોરી કી	228
ખૌફનાક હાદિસા હોતે હોતે રહ ગયા	217	... કે મેરી આંખોં ને દેખને મેં ગ-લતી કી	228
ક્યા ખુદકુશી સે જાન છૂટ જાતી હૈ ?	218	તૌબા ઔર મુઆફી કા તરીકા	229
આગ મેં અઝાબ	219	ડ્રાઇવર કી જાન બચ ગઈ	230
ઉસી હથિયાર સે અઝાબ	219	સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં રહમતોં કા નુઝૂલ હોતા હૈ	230

ઉન્વાન	સફ્હા	ઉન્વાન	સફ્હા
ઝિક્ર કિસે કહતે હૈં ?	231	બદ અકીદા શખ્સ કી ગીબત	243
પૂરી કૌમ કી ગીબત કા મસ્અલા	232	મન્હૂસ બદ મઝ્હબોં કી બાત સુનની હી નહીં હૈ	244
લંગડે કી નક્કાલી	232	બદ મઝ્હબી કી બૂ	245
નામ લિયે બિગૈર ગીબત કરના	232	બદ મઝ્હબોં કે પાસ બૈઠના કૈસા ?	2456
મુંહ પર ભી કહ સકતા હૂં !	232	ગૈર મુસ્લિમ કા કબૂલે ઈસ્લામ	246
બન્દ અલ્ફાઝ મેં ગીબત	233	25 ગૈર મુસ્લિમ કૈદિયોં કા કબૂલે ઈસ્લામ	247
કુછ કહૂંગા તો ગીબત હો જાએગી	233	ગીબત પર ઉભારને વાલી 16 ચીઝોં કા બયાન	248
ઐબ પોશી કે લિયે ઝૂટ જાઇઝ હોને કી એક સૂરત	233	ગીબત સે બચને કા આસાન તરીન વિર્દ	249
ખુદ કો ઝિલ્લત પર પેશ કરના જાઇઝ નહીં	234	ગીબત કા ઈજમાલી (યા'ની મુખ્તસર) ઈલાજ	250
દુઆ કે લિયે દર-ખ્વાસ્ત દેને કા તરીકા	235	મિયાં બીવી કે કબૂલે ઈસ્લામ કી ઈમાન અફરોઝ મ-દની બહાર	252
તબીબ કો ઉયૂબ બયાન કરને કા તરીકા	236	મુશ્રિકા કા શોહર મુસલ્માન હો ગયા નિકાહ કા ક્યા બના ?	254
રૂહાની ઈલાજ કે બસ્તે પર રાઝદારી કા તરીકા	236	બે અમલ મુસલ્માનોં કા કિરદાર કબૂલે ઈસ્લામ મેં રુકાવટ	255
કાનોં મેં પિઘલા હુવા સીસા ડાલા જાએગા	237	ગીબત કે તફ્સીલી 10 ઈલાજ	257
ડૉક્ટરોં ઔર આમિલોં વગૈરા કે લિયે	238	તન્હા રહે યા અચ્છી સોહબત ઈખ્તિયાર કરે	257
ગીબત કી 12 જાઇઝ સૂરતેં	238	નેક બન્દે કી દુઆ પર આમીન કહને કી બ-ર-કત	257
﴾7﴿પહચાન કે લિયે ઝરૂરતન ગૂંગા બહરા વગૈરા કહના	239	ઝાતી દોસ્તિયોં મેં ગીબતોં સે બચના દુશ્વાર હૈ	258
જો ખુલ્લમ ખુલ્લા બુરાઈ કરતા હો ઉસ કી ગીબત	240	ફાલતૂ બૈઠકોં સે દૂર રહિયે	259
﴾10﴿બતૌરે અફ્સોસ કિસી કી બુરાઈ બયાન કરના	240	"ટાઈમ પાસ" કરને કી બૈઠક કા નક્શા પેશ કરની વાલી હિકાયત	259
બતૌરે અફ્સોસ ગીબત કરને સે બચને હી મેં આફિય્યત હૈ	241	મેલજોલ કા અહ્લ કૌન ?	260
કાફિર ઔર મુરતદ કી ગીબત કે અહકામ	242	ઝાહિરી અચ્છી સોહબતોં મેં ભી ગીબતોં કા મરઝ !	261
બદ મઝ્હબોં સે હદીસ વ આયત ન સુની	243	હર આને વાલા વક્ત પિછલે વક્ત સે બુરા હૈ	261

ઉન્વાન	સફ્હા	ઉન્વાન	સફ્હા
હર હર ફર્દ ગીબત ગો નહીં	262	સુવારી કે જાનવર પર લા'નત મત કરો	274
50 સિદ્દીકીન કા સવાબ	262	જાનવર કો બુરા કહના	274
ગીબત ખોર સે તો કુત્તા હી ભલા	263	મરે હુએ કુત્તે કી બુરાઈ સે ભી બચો	275
તો કુત્તા મુઝ જૈસે સેંકડોં સે અચ્છા	263	ખિન્ઝીર કે લિયે ઉમ્દા ફિક્રા ઈસ્તિ'માલ ફરમાયા	275
હસન બસરી ઔર એક ગોશા નશીન	263	ખિચડે કો હલીમ કહના	276
તન્હાઈ મેં ભલાઈ હી ભલાઈ હૈ	264	ઝબાન કા તીર ખતા નહીં હોતા	276
ગીબત સે બચને કા અનોખા તરીકા	264	ઝબાન કા ઝખ્મ તલવાર કે ઝખ્મ સે સખ્ત હોતા હૈ	277
ગૈર મુસ્લિમ મુસલ્માન હો ગયા	265	ગીબત કી આદત નિકાલને કા બેહતરીન નુસ્ખા	277
ચૂહે ભગાને કે લિયે બિલ્લી ન રખને કા ઈમાન અફરોઝ સબબ	266	ગીબત નેકિયોં કી બરબાદી ઔર જહન્નમ મેં દાખિલે કા સબબ બન ગઈ તો !	278
"ભડાસ" નિકાલના ગીબત મેં ડાલ સકતા હૈ	267	માલ દેને મેં બખીલ મગર નેકિયાં લુટાને મેં સખી !	278
મુઆફ કરને વાલોં કા બે હિસાબ જન્નત મેં દાખિલા	268	ગુર્દે કા દર્દ દૂર હો ગયા	279
બુરા કહને સે બચને વાલે કા ખુશ અન્જામ	268	મફ્લૂજ કી હાથોં હાથ શિફાયાબી	280
ગીબત કે અઝાબાત યાદ કીજિયે	269	સિર્ફ અપને ઐબોં કો દેખિયે	281
ગીબત કા તાઈબ આખિર મેં જન્નત મેં જાએગા	269	અપને ઐબોં કો યાદ કરો	281
ગુલ મચાએગા, દોઝખ મેં જાએગા	270	અપને ઐબોં કો જાનને કે બા વુજૂદ....	281
સોને કા પહાડ સ-દકા કરને સે ભી પસન્દીદા	270	જો અપને ઐબોં કો જાન લેતા હૈ	282
ગીબત હો જાતી તો ખૈરાત કરતે	271	છુપી હુઈ બાતોં કી ટટોલ મત કરો !	282
દો દિરહમ કી હિકાયત	271	**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઐબ પોશી ફરમાએગા	282
મઝ્કૂરા હિકાયત કી વઝાહત	271	ઐબ છુપાઓ જન્નત પાઓ	283
એક ચુપ સો સુખ	272	જહન્નમ મેં ચીખ રહે હોંગે !	283
પરિન્દે કી નેકી કી દા'વત	273	ગીબત ઈમાન મેં ફસાદ પૈદા કરતી હૈ	284

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા
એક નૌ મુસ્લિમ કી દર્દનાક આપ બીતી	284	સભી ગીબત સે બચને કી તરકીબ કરેં	300
ગીબત સે તૌબા કા તરીકા	290	દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	301
બન્દે સે ભી મુઆફી માંગે	291	**40 હિકાયાત**	301
તૌબા કે બા'દ જિસ કી ગીબત કી થી ઉસ કો પતા ચલ ગયા તો ?	292	﴾1﴿ દો ગીબત કરને વાલિયોં કી હિકાયત	301
જિસ કી ગીબત કી ઉસ કો પતા ચલ ગયા... ફિર મર ગયા	292	ઇલ્મે ગૈબે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	303
હાએ શામતે નફ્સ !	293	﴾2﴿ ગીબત સે બાઝ રખને કા હસીન અન્દાઝ	303
દુન્યા હી મેં મુઆફ કરવા લેને મેં આફિય્યત હૈ	294	﴾3﴿ રૂઈ વાલે ને ખિયાનત કી !	304
બોહતાન કી તા'રીફ	294	તાજિરોં કી ગીબત કી 17 મિસાલેં	305
બોહતાન સે તૌબા કા તરીકા	294	મુલાઝિમીન કી ગીબતોં કી 18 મિસાલેં	306
બોહતાન કા અઝાબ	295	દુકાનદારોં કી આપસી ગીબત કી 10 મિસાલેં	306
ગુનાહ કે ઇલ્ઝામ કા અઝાબ	295	﴾4﴿ મર્હૂમા અમ્મીજાન ને મ-દની કામ કરને કી ઇજાઝત દિલવાઈ	307
શક્કી મિઝાજોં કો તમ્બીહ	295	મ-દની કામ કી તડપ મરહબા !	308
ઔરત પર તોહમત લગાને કે સબબ હલાકત	296	ચાર ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	309
એક દૂસરે કો ગીબત સે બચાને કા તરીકા	296	﴾5﴿ ઇમામે આ'ઝમ કા અપને ગુસ્તાખ કે સાથ હુસ્ને સુલૂક	309
કિસી કો કાલા કહના ભી ગીબત હૈ	297	ગુસ્સે પર કાબૂ કે ભી ક્યા ખૂબ ફઝાઇલ હૈં !	310
બિગૈર શરમાએ ફૌરન તૌબા કર લેની ચાહિયે	297	ક્યા ઇમામે આ'ઝમ ને હસન બસરી કી ગીબત કી ?	311
ગુનાહ હોતે હી ફૌરન તૌબા કરના વાજિબ હૈ	298	﴾6﴿ ઇમામે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم ને કભી દુશ્મન કી ભી ગીબત નહીં કી	311
કિસી કી બાત ગીબત ન થી મગર આપ ને ગીબત કહ દી તો ?	298	આધે અહ્લે ઝમીન સે ભી ઇમામે આ'ઝમ કી અક્લ ઝિયાદા	312
ઝગડે સે બચને કી ફઝીલત	298	﴾7﴿ કબ્ર વાલે ગીબત નહીં કિયા કરતે	312
اَسْتَغْفِرُ الله કહને કી ફઝીલત	299	﴾8﴿ હમ અબ સિર્ફ મ-દની ચેનલ દેખતે હૈં	313
તૌબા કે તીન અરકાન હૈં	299	નમાઝ બુરાઇયોં સે બચાતી હૈ	314

ઉન્વાન	સફ્હા
ઈત્તિબાએ ન-બવી મેં ખુશ્ક ટહની હિલાઈ	314
﴾9﴿ ગીબત કે સબબ બરઝખ મેં કૈદ	316
﴾10﴿ હિજડે કી મહબ્બત મેં ફંસને કી વજહ	317
કહીં ગીબત તો નહીં લે ડૂબી !	317
﴾11﴿ નમાઝ દોહ્‌રાઓ	318
ક્યા ગીબત સે રોઝા ટૂટ જાતા હૈ ?	318
﴾12﴿ એક હીજડે કી મગ્ફિરત કી હિકાયત	319
﴾13﴿ રાના બદ મઆશ	320
ચાહે ગુનાહ આસ્માન તક પહોંચ ગએ હોં	322
﴾14﴿ ગીબત મેં લઝ્ઝત કી વજહ	323
નામ નિહાદ ભયાનક સુકૂન	323
﴾15﴿ મરા હુવા ખચ્ચર	324
﴾16﴿ ઈન્સાન નુમા કુત્તોં કા સાલન	324
﴾17﴿ અનોખી છીંક	325
છીંક કી બ-ર-કતેં	325
﴾18﴿ અમરદ કે સાથ મઝાક કરને વાલે કી ગીબત	326
કિસી કો "અમરદ પરસ્ત" કહના	326
હુસ્ને ઝન કા જામ પીજિયે	327
﴾19﴿ દો અમરદ પસન્દ મુઅઝ્ઝિનોં કી બરબાદી	327
રિશ્તેદાર કા રિશ્તેદાર સે પર્દા	328
અમરદ કો શહ્‌વત સે દેખના હરામ હૈ	329
અમરદ કે સાથ 70 શૈતાન	329
﴾20﴿ શૈખ સા'દી કે ઉસ્તાઝ ને ક્યા ખૂબ ટોકા	330
ગીબત સે રોકના કબ વાજિબ હૈ	330
હસદ કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી સાત મિસાલેં	331
﴾21﴿ મિની સિનેમા ઘર બન્દ કર દિયા	332
﴾22﴿ દોનોં મેં સે કૌન બેહતર ?	333
હકીકી મુત્તકી કૌન ?	334
﴾23﴿ એક બાર કી હુઈ ગીબત કે સબબ બેહોશ હો ગએ	334
બરોઝે હશ્ર ઈંટ ઔર ધાગે કા મુતા-લબા	335
ચાલીસ બરસ સે રો રહા હૂં	335
﴾24﴿ ગીબત કરને વાલે કા વકાર જાતા રહતા હૈ	336
﴾25﴿ માઝી કી યાદ.... દો નાબીના	336
નાબીના કો ચાલીસ કદમ ચલાને કી ફઝીલત	337
નાબીના કો ચલાને કા તરીકા	337
ગુલામ આઝાદ કરને કી ફઝીલત	337
﴾26﴿ મ-દની ચેનલ કી બ-ર-કત સે ગીબત સે પરહેઝ	338
﴾27﴿ "વોહ મુર્દે કી તરહ સોયા હૈ" કહના	339
નફ્લી કામોં કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 14 મિસાલેં	339
﴾28﴿ બુરાઈ કરને વાલે કે સાથ ભલાઈ કી અનોખી હિકાયત	340
ઈંટ કા જવાબ નાયાબ ગોહર સે	341
હુસ્ને સુલૂક કા નતીજા	341

ઉન્વાન	સફ્હા	ઉન્વાન	સફ્હા
﴾29﴿ હમ્લા આવર કે સાથ હૈરત અંગેઝ હુસ્ને સુલૂક	341	પડોસિયોં કે બારે મેં ગીબતોં કી 20 મિસાલેં	358
﴾30﴿ દો ગુદડિયોં વાલા	342	મંગની/શાદી મેં ગીબતોં કી 17 મિસાલેં	359
બદ ગુમાની ભી ગીબત હૈ	343	રિશ્વત સે તૌબા કા તરીકા	360
﴾31﴿ પુર અસરાર હબશી	344	સુસરાલી રિશ્તોં કી ગીબતોં કી 22 મિસાલેં	361
﴾32﴿ હબશી ને જૂં હી દુઆ માંગી....	345	મયકે જા કર સુસરાલ કે મુ-તઅલ્લિક કી	
﴾33﴿ ઔલાદે નરીના હો ગઈ	346	જાને વાલી ગીબતોં કી 17 મિસાલેં	361
જિતની નિય્યતેં ઝિયાદા સવાબ ભી ઝિયાદા	347	મંગની ટૂટને યા તલાક હોને પર કી જાને	
﴾34﴿ ગીબત કરને વાલે કો તોહફા	347	વાલી ગીબતોં કી 37 મિસાલેં	362
ગીબત કરને વાલે કો દુઆએ ખૈર સે નવાઝિયે	348	ઘર કી બાત બાહર કરને વાલા કમઝાત હોતા હૈ	363
﴾35﴿ ઈત્ર કી શીશી કા તોહફા	348	જોડોં કી બીમારી ભી ગઈ ઔર બે રોઝગારી ભી ગઈ	364
﴾36﴿ મ-દની મુન્ને કી જાન બચ ગઈ	349	મુર્દે કો અચ્છા પડોસ દો	364
﴾37﴿ 15 સાલહ મરીઝા કી ઈમાન અફરોઝ સિહ્હત યાબી	350	ગુલાબ કે ફૂલ યા અઝ્દહોં કે મુંહ !	365
﴾38﴿ લમ્બા સિયાહ આદમી	352	દા'વતોં મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 14 મિસાલેં	366
﴾39﴿ અમરદ બીની વગૈરા કી હાથોં હાથ ગૈબી સઝાએં	352	બેટે કે બારે મેં ગીબત કી 16 મિસાલેં	366
﴾40﴿ લિફ્ટ કા પંખા	353	બાપ કે બારે મેં ગીબત કી 17 મિસાલેં	367
ઐબ બયાન કરના ગીબત હૈ ભી ઔર નહીં ભી	354	માં કી તરફ સે બેટી કી ગીબત કી 13 મિસાલેં	368
દુઆએ અત્તાર	355	ઘરોં મેં ઉમૂમન બોલે જાને વાલે ગીબતોં કે	
ગીબત કી મિસાલેં	356	અલ્ફાઝ કી 67 મિસાલેં	368
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	356	ઝાતી મુઆ-મલાત કે ફુઝૂલ સુવાલાત કી 15 મિસાલેં	369
એહયાઉલ ઉલૂમ સે ગીબત કી તા'રીફ ઔર મિસાલેં	356	ખાનદાન કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 15 મિસાલેં	370
આહ ! હમારી ઝબાન કી બે એહતિયાતિયાં ! ! !	357	પરેશાન હાલોં કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 21 મિસાલેં	371

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા
મરીઝોં કી ગીબતોં કી 11 મિસાલેં	371	સેઠ ઔર મુલાઝિમ કી એક દૂસરે કે	
મરને વાલે મુસલ્માન કી ગીબત કી 25 મિસાલેં	372	મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 8 મિસાલેં	384
ડૉક્ટર કે બારે મેં ગીબત કી 17 મિસાલેં	372	મુખ્તલિફ કારીગરોં કે મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 14 મિસાલેં	384
ડૉક્ટરોં કી રહનુમાઈ કે લિયે	373	દફ્તર કે ખાદિમ કે મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 20 મિસાલેં	385
દવા કી કમ્પનિયોં કી તરફ સે ડૉક્ટરોં કો રિશ્વત	374	મકાન વ સાહિબે મકાન કી ગીબત કી 17 મિસાલેં	385
રિશ્વત કિસે કહતે હૈં ?	374	કિરાયાદાર કે બારે મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 16 મિસાલેં	386
રિશ્વત કી એક સૂરત	375	સિયાસી તબ્સરોં મેં કી જાને વાલી ગીબત	
રિશ્વત લેને દેને વાલે પર લા'નત	375	કી 35 મિસાલેં	386
અગર કમ્પની વાલે ડૉક્ટર કો તોહ્ફા કહ કર દેં તો ?	375	ફુઝૂલ જુમ્લોં કી 14 મિસાલેં	387
બિલા હાજત ટેસ્ટ યા દવા લિખ દેના ખિયાનત હૈ	376	થોક બન્દ ગીબતોં કી ચાર મિસાલેં	388
રિશ્વત સે તૌબા કા તરીકા	376	બકર ઈદ પર કિયે જાને વાલે ફુઝૂલ	
કબ્ર કા ભયાનક સિયાહ કુત્તા	376	સુવાલાત કી 19 મિસાલેં	389
ડ્રાઈવર કી ગીબત કી 8 મિસાલેં	377	ઝૂટ પર મજબૂર કરને વાલે સુવાલાત કી 14 મિસાલેં	389
લમ્બે રૂટ કી બસેં ઔર મખ્સૂસ હોટલેં	378	સબ સે ખતરનાક અબુલ ફુઝૂલ	390
લુક્મએ હરામ કી નુહૂસત	378	ફોન પર કી જાને વાલી ફુઝૂલ બાતોં કી 5 મિસાલેં	391
લુક્મએ હલાલ કી ફઝીલત	379	ફોન કરને કે હવાલે સે ગીબત કી 13 મિસાલેં	391
સુવારી ઔર સુવાર કી ગીબત કી 15 મિસાલેં	379	ફોન વુસૂલ કર કે સવાબ કમાઈયે	392
રેલ્વે કા સફર ઔર મુ-તવક્કઅ 10 ગીબતેં	380	કિસી કા ફોન આને કી સૂરત મેં ગીબત કી 17 મિસાલેં	393
એક હેરોઈન્ચી કી આપબીતી	380	કિસી કા ફોન ન આને કી સૂરત મેં ગીબત કી 9 મિસાલેં	393
મે'માર વ મઝદૂર કી મુ-તવક્કઅ ગીબતોં કી 12 મિસાલેં	382	કિસી કો ફોન કરતે દેખ કર કી જાને વાલી	
હોટલ વાલે કી મુ-તવક્કઅ ગીબત કી 17 મિસાલેં	383	ગીબતોં કી 11 મિસાલેં	394
તાજિરોં કે મુ-તઅલ્લિક 26 ગીબતેં	383	SMS કે હવાલે સે કી જાને વાલી ગીબતોં કી 10 મિસાલેં	394

ઉન્વાન	સફ્હા	ઉન્વાન	સફ્હા
CHATTING કે હવાલે સે કી જાને વાલી ગીબતોં		ઈમામ વ ખતીબ કે બારે મેં કી જાને વાલી	
કી 3 મિસાલેં	395	મુ-તવક્કઅ ગીબતોં કી 37 મિસાલેં	412
INTERNT કે હવાલે સે કી જાને વાલી ગીબતોં		મસ્જિદ ઈન્તિઝામિયા કે મુ-તઅલ્લિક	
કી 5 મિસાલેં	395	કી જાને વાલી ગીબતોં કી 15 મિસાલેં	414
ચોક દર્સ કી બહાર, આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા દીદાર	395	મઝ્હબી તબ્કે મેં કી જાને વાલી ગીબતોં	
દા'વતે ઈસ્લામી દુરૂદો સલામ કે જામ પિલાતી હૈ	397	કી 68 મિસાલેં	414
નૂરે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી જલ્વા સામાનિયાં	397	ગીબત કી મુ-તફર્રક 61 મિસાલેં	416
દોસ્તોં મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 92 મિસાલેં	398	વક્ફ કે અજીરોં કે મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં	
મુસન્નિફ કે બારે મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 19 મિસાલેં	399	કી 15 મિસાલેં	417
વેબસાઈટ કે મુ-તઅલ્લિક મુ-તવક્કઅ 5 ગીબતેં	400	બગલ મેં કેન્સર કે ગુદૂદ	417
ઈસ્તિન્જા ખાને કી લાઈન મેં ગીબત કી 8 મિસાલેં	400	ત-લબા મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 26 મિસાલેં	418
જિસ્માનિય્યત મેં ગીબત કી 58 મિસાલેં	401	અસાતિઝાએ કી ગીબતોં કી 22 મિસાલેં	419
ઈબાદાત કે બારે મેં ગીબત કી 20 મિસાલેં	402	મ-દની માહોલ મેં કી જાને વાલી ગીબત	
હાફિઝે કુરઆન કી ગીબતોં કી 11 મિસાલેં	402	કી 67 મિસાલેં	421
સફરે હજ કે બારે મેં કી જાને વાલી 34 ગીબતેં	403	મ-દની કાફિલે કે મુ-તઅલ્લિક કી જાને	
હજ સે લૌટને વાલે સે ફુઝૂલ સુવાલાત કી 13 મિસાલેં	405	વાલી ગીબત કી 26 મિસાલેં	423
ના'ત ખ્વાન કે બારે મેં ગીબત કે અલ્ફાઝ કી 25 મિસાલેં	406	મ-દની માહોલ સે રૂઠે હુએ કો મનાને	
ના'ત ખ્વાની/જલ્સે યા ઈજતિમાઅ મેં હોને		કે ગીબતોં ભરે અન્દાઝ કા ફર્ઝી ખાકા	424
વાલી ગીબતોં કી 19 મિસાલેં	406	અફસોસ ! હમેં બાત કરની હી નહીં આતી	425
લા ઉબાલી નૌ જવાન	407	ના જાઈઝ ગુફ્ત-ગૂ જહન્નમ મેં ગિરાએગી	426
ગુનાહ કી દસ નુહૂસતેં	409	પહલે ઈજતિમાઅ મેં આતા થા અબ નહીં	
ના'ત ખ્વાનોં કે માબૈન હોને વાલી ગીબતોં કી 40 મિસાલેં	410	આતા ઉસે સમઝાને કે મુ-તઅલ્લિક મુ-તવક્કઅ	
ઈકો સાઉન્ડ વાલોં ઔર કેમેરા મેન કે		14 ગુનાહોં ભરે જુમ્લે ઔર ગીબતેં	426
મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 13 મિસાલેં	412	બાત અમાનત હોને કા કરીના	428
મુબલ્લિગીન વ મુકર્રિરીન કે મુ-તઅલ્લિક		સુધરને કી જિદ્દો જહદ જારી રખિયે	428
ગીબતોં કી 10 મિસાલેં	412	તો ક્યા તૂ તૌબા કો મા'મૂલી શૈ ખયાલ કરતા હૈ?	429

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા
''મજાલિસ'' કે બારે મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 16 મિસાલેં	430	ફતાવા ર-ઝવિય્યા મેં એક વસ્વાસી કી ગોશમાલી	447
મજલિસ બરાએ ઈજતિમાઅ ઔર મુ-ત્તવક્કઅ 11 ગીબતેં	431	દા'વત મેં જાને કે લિયે અચ્છી અચ્છી	
સિનેમા ઘર કે માલિક કી તૌબા	432	નિય્યતેં કર લેની ચાહિએં	448
ઈજ્તિમાએ ઝિક્ર મેં ગુનહગાર ભી બખ્શે જાતે હૈં	433	સિર્ફ લોગોં કે ડર સે ગુનાહ છોડને કા નુક્સાન	449
હારિસીન વ ખાદિમીન કે બારે મેં કી જાને		ગીબત સે બચને કી તરબિય્યત કિસ તરહ	
વાલી ગીબતોં કી 41 મિસાલેં	435	હાસિલ હો ?	450
મ-દની ચેનલ કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 15 મિસાલેં	436	હમારી અક્સરિય્યત કો બાત કરના હી નહીં આતી	451
ગીબત કે બારે મેં સુવાલ જવાબ		ગીબત કે ઝરૂરી અહકામ સીખના ફર્ઝ હૈ.	452
ઔર દીગર અહમ મા'લૂમાત	438	ગીબત કરૂંગા ન સુનૂંગા	452
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	438	ક્યા શિકાયત સુન હી નહીં સકતે ?	453
ગીબત કે જાઇઝ ના જાઇઝ હોને કા કૈસે પતા ચલે?	440	તન્ઝીમી મસાઇલ કા હલ ઔર ગીબત	454
ક્યા ગીબત સુનતે હી સામને વાલે કો		ફિતને ફૈલાને કી વઈદેં	455
ગુનહગાર સમઝ લિયા જાએ	440	ફિતના જગાને વાલે પર લા'નત	456
જાઇઝ સમઝ કર સુન લે ફિર પતા ચલે કે યેહ		ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે ગલત અન્દાઝ કા ફર્ઝી મુકા-લમા	456
ના જાઇઝ ગીબત થી તો...?	441	ઈન્ફિરાદી કોશિશ મ-દની કામોં કી જાન હૈ	458
અવામ જાઇઝ વ ના જાઇઝ ગીબત મેં કૈસે તમીઝ કરેં?	441	આપ નમાઝ પઢતે હૈં યા નહીં ?	459
ઘર મેં ગીબત સે કિસ તરહ બચે ?	442	સુવાલાત કે બજાએ તરગીબાત સે કામ લીજિયે	460
દા'વતે ઈસ્લામી કો જાહિલોં કા ટોલા કહના કૈસા ?	443	વા'દા કરને કે અલ્ફાઝ......	461
બહુત સારે મુસલ્માનોં કી ઇકઠ્ઠી ઈઝા	443	''વા'દા નહીં ઈરાદા કર લીજિયે'' કહલવાના કૈસા?	462
ઈજ્તિમાઈ દિલ આઝારિયોં કે 12 જુમ્લોં કી મિસાલેં	444	''કોશિશ કરૂંગા'' કહલવાના	462
સુવાલ કરને વાલે કે ભૂલને પર હંસના	445	ان شاء الله કહ કર ભી બાત કો નિભાઇયે	462
ઈસ કિતાબ કે બારે મેં વસ્વસા	445	બદ ગુમાની મત કીજિયે	463
બદ ગુમાની મત કીજિયે	447	હાં મેં સર હિલા દેના	463

ઉન્વાન	સફ્હા
વા'દા ખિલાફી મુનાફિક કી નિશાનિયોં મેં સે હૈ	463
વા'દા ખિલાફી કી વઈદાત પર મબ્ની ચાર રિવાયાત	464
ઝૂટા વા'દા કરના હરામ હૈ	464
વા'દા ખિલાફી કિસે કહતે હૈં ?	464
વા'દા પૂરા કરને કી નિય્યત ન હો મગર ઈત્તિફ઼ાકન પૂરા હો જાએ તો..	465
શર-ઈ કબાહત હો તો વા'દા પૂરા ન કરે	465
મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી કી જબ કબ્ર ખુલી	465
નિગરાન કી તબ્દીલી પર તશ્વીશ ન કિયા કરેં	469
હમેં નિગરાન કા કુસૂર બતાયા જાએ	470
તમામ ઓહદે દારાન કે લિયે લાઈકે તક્લીદ મિસાલ	471
ઝિમ્મેદારી સોંપને કે લિયે મા'લૂમાત	472
નેક કામોં મેં ગૈર હાઝિર રહને વાલોં કો પૂછના	473
ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ	474
અફ્વો દર ગુઝર કી ફઝીલત મઅ એક અહ્મ મ-દની વસિય્યત	478
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	478
મ-દની આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા અફ્વો દર ગુઝર	478
હિસાબ મેં આસાની કે તીન અસ્બાબ	479
જન્નત કા મહલ	479
મુઆફ કરને સે ઈઝ્ઝત બઢતી હૈ	480
મુઅઝ્ઝઝ કૌન ?	480
જો મુઆફ નહીં કરતા ઉસે મુઆફ નહીં કિયા જાએગા	480
દુન્યા વ આખિરત કે અફઝલ અખ્લાક	480
મુઆફ કરો મુઆફી પાઓ	481
મુઆફ કરને વાલોં કી બે હિસાબ મગ્ફિરત	481
કાતિલાના હમ્લે કી કોશિશ કરને વાલે કો મુઆફ ફરમા દિયા	481
ઝુલ્મ કરને વાલે કે લિયે દુઆએ હિદાયત	482
જાદૂ કરને વાલે સે દર ગુઝર	483
શાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	483
રોઝાના 70 બાર મુઆફ કરો	483
ગાલિયોં ભરે ખુતૂત પર આ'લા હઝરત કા અફ્વો દર ગુઝર	484
એક અહમ મ-દની વસિય્યત	485
ફતાવા ર-ઝવિય્યા કે અહમ ઈક્તિબાસાત	486
જિસ ને તશખ્ખુસ તબ્દીલ કર લિયા !	487
બુરા ચરચા કરના હરામ હૈ	488
દા'વતે ઈસ્લામી સે બિછડને વાલોં કે લિયે ઈત્મામે હુજ્જત	489
અગર આપ દા'વતે ઈસ્લામી કે સાથ કામ કરના નહીં ચાહતે તો...	489
યા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! તૂ ગવાહ રહના	490
ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ	491
મૈં ને ઈલ્યાસ કાદિરી કો મુઆફ કિયા	492
કર્ઝ ખ્વાહોં સે મ-દની ઈલ્તિજા	493
ગૂંગી બોલ ઉઠી !	494
દર્સ કા તરીકા	495
મઆખિઝો મરાજિઅ	501

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

ગીબત કી તબાહ કારિયાં

શૈતાન બહુત રોકેગા મગર યેહ કિતાબ પૂરી પઢ લીજિયે اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ

આપ કો મા'લૂમ હો જાએગા કે શૈતાન ક્યૂં નહીં પઢને દે રહા થા !

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : હઝરતે અલ્લામા **મજ્દુદ્દીન ફીરોઝ આબાદી** عَلَیْہِ رَحْمَةُ اللّٰہِ الْھَادِی સે **મન્કૂલ** હૈ : જબ કિસી મજલિસ મેં (યા'ની લોગોં મેં) બૈઠો ઔર કહો : بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْم وَصَلَّی اللّٰہُ عَلٰی مُحَمَّد તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તુમ પર એક ફિરિશ્તા મુકર્રર ફરમા દેગા જો તુમ કો **ગીબત** સે બાઝ રખેગા. ઔર જબ મજલિસ સે ઉઠો તો કહો : بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْم وَصَلَّی اللّٰہُ عَلٰی مُحَمَّد તો ફિરિશ્તા લોગોં કો તુમ્હારી **ગીબત** કરને સે બાઝ રખેગા. (اَلْقَوْلُ الْبَدِیع ص ۲۷۸)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

અક્સરિય્યત ગીબત કી લપેટ મેં હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! માં બાપ, ભાઈ બહન, મિયાં બીવી, સાસ બહૂ, સુસર દામાદ, નન્દ ભાવજ બલ્કે અહલે ખાના વ ખાનદાન નીઝ ઉસ્તાદ વ શાગિર્દ, સેઠ વ નોકર, તાજિર વ ગાહક, અફસર વ મઝદૂર, માલદાર વ નાદાર, હાકિમ વ મહકૂમ, દુન્યાદાર વ દીનદાર, બૂઢા હો યા જવાન **અલ ગરઝ** તમામ દીની ઔર દુન્યવી શો'બોં સે તઅલ્લુક રખને વાલે **મુસલ્માનોં કી ભારી અક્સરિય્યત** ઈસ વક્ત ગીબત કી

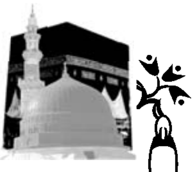

ખૌફનાક આફત કી લપેટ મેં હૈ, અફસોસ ! સદ કરોડ અફસોસ ! બે જા બક બક કી આદત કે સબબ આજ કલ હમારી કોઈ મજલિસ (બૈઠક) ઉમૂમન **ગીબત** સે ખાલી નહીં હોતી.

ગીબત કી તબાહ કારિયાં એક નઝર મેં : બહુત સારે પરહેઝ ગાર નઝર આને વાલે લોગ ભી બિલા તકલ્લુફ **ગીબત** સુનતે, સુનાતે, મુસ્કુરાતે ઔર તાઈદ મેં સર હિલાતે નઝર આતે હૈં, ચૂંકે **ગીબત** બહુત ઝિયાદા આમ હૈ ઈસ લિયે ઉમૂમન કિસી કી ઈસ તરફ તવજ્જોહ હી નહીં હોતી કે **ગીબત** કરને વાલા નેક પરહેઝ ગાર નહીં બલ્કે ફાસિક વ ગુનહગાર ઔર અઝાબે નાર કા હકદાર હોતા હૈ. કુરઆનો હદીસ ઔર અક્વાલે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَھُمُ اللّٰہُ الْمُبِیْن સે મુન્તખબ કર્દા **ગીબત કી 20 તબાહ કારિયોં** પર એક સર-સરી નઝર ડાલિયે, શાયદ ખાઈફીન કે બદન મેં ઝુરઝુરી કી લહર દૌડ જાએ ! જિગર થામ કર મુલા-હઝા ફરમાઈયે : ❁ **ગીબત** ઈમાન કો કાટ કર રખ દેતી હૈ ❁ **ગીબત** બુરે ખાતિમે કા સબબ હૈ ❁ બ કસરત **ગીબત** કરને વાલે કી દુઆ કબૂલ નહીં હોતી ❁ **ગીબત** સે નમાઝ રોઝે કી નૂરાનિય્યત ચલી જાતી હૈ ❁ **ગીબત** સે નેકિયાં બરબાદ હોતી હૈં ❁ **ગીબત** નેકિયાં જલા દેતી હૈ ❁ **ગીબત** કરને વાલા તૌબા કર ભી લે તબ ભી સબ સે આખિર મેં જન્નત મેં દાખિલ હોગા, અલ ગરઝ **ગીબત ગુનાહે કબીરા, કત્ઈ હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ** ❁ **ગીબત** ઝિના સે સખ્ત તર હૈ ❁ મુસલ્માન કી **ગીબત** કરને વાલા સૂદ સે ભી બડે ગુનાહ મેં ગિરિફ્તાર હૈ ❁ **ગીબત** કો અગર સમુન્દર મેં ડાલ દિયા જાએ તો સારા સમુન્દર બદબૂદાર હો જાએ ❁ ગીબત કરને વાલે કો જહન્નમ મેં મુર્દાર ખાના પડેગા ❁ **ગીબત** મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખાને કે મુ-તરાદિફ હૈ ❁ **ગીબત** કરને વાલા અઝાબે કબ્ર મેં ગિરિફ્તાર હોગા ! ❁ **ગીબત** કરને વાલા તાંબે કે નાખુનોં સે અપને ચેહરે ઔર સીને કો બાર બાર છીલ રહા થા ❁ **ગીબત** કરને વાલે કો ઉસ કે પહલૂઓં સે ગોશ્ત કાટ કાટ કર ખિલાયા જા રહા થા ❁ **ગીબત** કરને વાલા કિયામત મેં **કુત્તે કી શક્લ** મેં ઉઠેગા ❁ **ગીબત** કરને વાલા જહન્નમ કા **બન્દર** હોગા ❁ **ગીબત** કરને વાલે કો દોઝખ મેં ખુદ અપના હી ગોશ્ત ખાના પડેગા ❁ **ગીબત** કરને વાલા જહન્નમ કે ખૌલતે હુએ પાની ઔર આગ કે

દરમિયાન મૌત માંગતા દૌડ રહા હોગા ઔર ઉસ સે જહન્નમી ભી બેઝાર હોંગે ❁ **ગીબત** કરને વાલા સબ સે પહલે જહન્નમ મેં જાએગા.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મ-દની હિકાયત : સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْہَادِی **ખઝાઈનુલ ઈરફાન સફહા** 823 પર લિખતે હૈં : મીઠે મીઠે આકા મદીને વાલે **મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم જબ જિહાદ કે લિયે રવાના હોતે યા સફર ફરમાતે તો હર દો માલદાર કે સાથ એક નાદાર મુસલ્માન કો કર દેતે કે યેહ ગરીબ ઉન કી ખિદમત કરે ઔર વોહ ઉસ કો ખિલાએં પિલાએં ઈસ તરહ હર એક કા કામ ચલતા રહે. ઈસી તરહ એક મૌકઅ પર હઝરતે સય્યિદુના **સલમાન** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ દો આદમિયોં કે સાથ કિયે ગએ થે. એક રોઝ આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સો ગએ ઔર ખાના તય્યાર ન કર સકે તો ઉન દોનોં ને ઉન્હેં ખાના તલબ કરને કે લિયે બારગાહે રિસાલત મેં ભેજા. **સરકારે મદીના** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે "ખાદિમે મત્બખ" (યા'ની બાવર્ચી ખાને કે ખાદિમ) હઝરતે સય્યિદુના **ઉસામા** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ થે. ઉન કે પાસ ખાના ખત્મ હો ચુકા થા લિહાઝા ઉન્હોં ને કહા : મેરે પાસ કુછ નહીં. જબ હઝરતે સય્યિદુના **સલમાન** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને દોનોં રુ-ફકા કો આ કર બતાયા તો ઉન્હોં ને કહા : "**ઉસામા** (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ) ને બુખ્લ કિયા." જબ બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર હુએ તો **સરકારે નામદાર** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને (બિ ઈઝ્ને પરવર્દ ગાર عَزَّوَجَلَّ ગૈબ કી ખબર દેતે હુએ) ફરમાયા : "મૈં તુમ્હારે મુંહ મેં ગોશ્ત કી રંગત દેખતા હૂં." ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા : હમ ને ગોશ્ત ખાયા હી નહીં. ફરમાયા : તુમ ને ગીબત કી ઔર જો મુસલ્માન કી ગીબત કરે ઉસ ને મુસલ્માન કા ગોશ્ત ખાયા. (تفسیرِ بَغَوی ج٤ ص ١٩٤)

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈબાદ તબા-ર-ક વ તઆલા ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢા ઉસ ને જફા કી. (عبدالرزاق)

وَلَا يَغْتَبْ بَّعْضُكُمْ بَعْضًا ؕ اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَّاْكُلَ لَحْمَ اَخِيْهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوْهُ ؕ (پ۲۶الحجرات۱۲)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર એક દૂસરે કી ગીબત ન કરો. ક્યા તુમ મેં કોઈ પસન્દ રખેગા કે અપને મરે ભાઈ કા ગોશ્ત ખાએ ? તો યેહ તુમ્હેં ગવારા ન હોગા.

ગીબત હરામ હોને કી હિક્મત : **હઝરતે** સય્યિદુના ઈમામ અહમદ બિન **હજર મક્કી શાફેઈ** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى નક્લ કરતે હૈં : કિસી કી બુરાઈ બયાન કરને મેં ખ્વાહ કોઈ સચ્ચા હી ક્યૂં ન હો ફિર ભી ઉસ કી **ગીબત** કો હરામ કરાર દેને મેં હિક્મત મોમિન કી ઇઝ્ઝત કી હિફાઝત મેં મુબા-લગા કરના હૈ ઔર ઇસ મેં ઇસ બાત કી તરફ ઈશારા હૈ કે ઇન્સાન કી ઇઝ્ઝત વ હુરમત ઔર ઇસ કે હુકૂક કી બહુત ઝિયાદા તાકીદ હૈ, નીઝ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઇસ કી ઇઝ્ઝત કો ગોશ્ત ઔર ખૂન કે સાથ તશ્બીહ દે કર મઝીદ પુખ્તા વ **મુઅક્કદ** કર દિયા ઔર ઇસ કે સાથ હી મુબા-લગા કરતે હુએ ઇસે મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખાને કે મુ-તરાદિફ કરાર દિયા ચુનાન્ચે પારહ **26 સૂ-રતુલ હુજુરાત** આયત નમ્બર 12 મેં ઇર્શાદ ફરમાયા : اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَّاْكُلَ لَحْمَ اَخِيْهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوْهُ ؕ (**તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** ક્યા તુમ મેં કોઈ પસન્દ કરેગા કે અપને મરે ભાઈ કા ગોશ્ત ખાએ તો યેહ તુમ્હેં ગવારા ન હોગા) ઇઝ્ઝત કો ગોશ્ત સે તશ્બીહ દેને કી વજહ યેહ હૈ કે ઇન્સાન કી બે ઇઝ્ઝતી કરને સે વોહ ઐસી હી તક્લીફ મહસૂસ કરતા હૈ જૈસા કે ઉસ કા ગોશ્ત કાટ કર ખાને સે ઉસ કા બદન દર્દ મહસૂસ કરતા હૈ બલ્કે ઇસ સે ભી ઝિયાદા. ક્યૂંકે અક્લ મન્દ કે નઝદીક મુસલ્માન કી ઇઝ્ઝત કી કીમત ખૂન ઔર ગોશ્ત સે બઢ કર હૈ. સમઝદાર આદમી જિસ તરહ લોગોં કા ગોશ્ત ખાના અચ્છા નહીં સમઝતા ઇસી તરહ ઉન કી ઇઝ્ઝત પામાલ કરના બ દ-ર-જએ ઔલા અચ્છા તસવ્વુર નહીં કરતા ક્યૂંકે યેહ એક તક્લીફ દેહ અમ્ર (યા'ની મુઆ-મલા) હૈ ઔર ફિર અપને ભાઈ કા ગોશ્ત ખાને કી તાકીદ લગાને કી વજહ યેહ હૈ કે કિસી કે લિયે અપને ભાઈ કા ગોશ્ત ખાના તો બહુત દૂર કી બાત હૈ (મા'મૂલી સા) ચબાના ભી મુમ્કિન નહીં હોતા લેકિન દુશ્મન કા મુઆ-મલા ઇસ કે બર અક્સ હૈ. (اَلزَّوَاجِرُ عَنِ اقْتِرَافِ الْكَبَائِر ج۲ ص۱۰)

ગીબત કે મુ-તઅલ્લિક એક એ'તિરાઝ કા જવાબ : ઈમામ અહમદ બિન **હજર** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْبَر ને ગીબત કે બારે મેં સમઝાને કે લિયે ખુદ હી એ'તિરાઝ વારિદ કિયા ઔર ખુદ હી ઈસ કા જવાબ ઈર્શાદ ફરમાયા હૈ લિહાઝા મુલા-હાઝા હો :

એ'તિરાઝ : કિસી કે મુંહ પર ઉસ કા ઐબ બયાન કરના **હરામ** હૈ ક્યૂંકે ઈસ સે ઉસે હાથોં હાથ તક્લીફ પહોંચતી હૈ જબ કે ગૈર મૌજૂ-દગી મેં **ગીબત** કરને સે ઉસે તક્લીફ નહીં પહોંચતી ક્યૂંકે ઉસે ઈસ કી ઈત્તિલાઅ હી નહીં હોતી.

જવાબ : ઈસ કા એક જવાબ યેહ હૈ કે (પારહ 26 **સૂ-રતુલ હુજુરાત** આયત નમ્બર 12 મેં ઈસ લફ્ઝ) **مَيْتًا** (યા'ની મુર્દા) કી કૈદ સે યેહ એ'તિરાઝ ખુદ બ ખુદ ખત્મ હો જાતા હૈ વોહ ઈસ તરહ કે અપને મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખાને સે ખુદ ખાએ જાને વાલે કો (ઝાહિરન) કોઈ તક્લીફ નહીં હોતી, હાલાં કે યેહ ઈન્તિહાઈ ઘટિયા ઔર બુરા ફે'લ હૈ. તાહમ વોહ મુર્દા જાન લે કે મેરા ગોશ્ત ખાયા જા રહા હૈ તો ઉસે ઝરૂર તક્લીફ પહોંચે. ઈસી તરહ કિસી કી ગૈર મૌજૂ-દગી મેં ઉસ કે ઐબ બયાન કરના ભી હરામ હૈ ક્યૂંકે જિસ કી **ગીબત** કી ગઈ અગર ઉસે ઈત્તિલાઅ હો જાએ તો ઉસે ભી તક્લીફ હોગી. (اَلزَّواجِرُ عَنِ اقْتِرافِ الْکبائِر ج۲ ص۱۰)

ગીબત વ બોહ્તાન કા ફર્ક : **સરકારે** નામદાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈસ્તિફસાર ફરમાયા : ક્યા તુમ જાનતે હો **ગીબત** ક્યા હૈ ? અર્ઝ કી ગઈ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કા **રસૂલ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم બેહતર જાનતે હૈં. ફરમાયા : (ગીબત યેહ હૈ કે) તુમ અપને ભાઈ કા ઈસ તરહ ઝિક્ર કરો જિસે વોહ ના પસન્દ કરતા હૈ. અર્ઝ કી ગઈ : અગર વોહ બાત ઉસ મેં મૌજૂદ હો તો ? ફરમાયા : જો બાત તુમ કહ રહે હો અગર વોહ ઉસ મેં મૌજૂદ હો તો તુમ ને ઉસ કી **ગીબત** કી ઔર અગર ઉસ મેં ન હો તો તુમ ને ઉસ પર **બોહ્તાન** બાંધા. (صَحیح مُسلِم ص۱۳۹۷ حدیث ۲۵۸۹)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : **ગીબત** સચ્ચે ઐબ બયાન કરને કો કહતે હૈં ઔર **બોહ્તાન** ઝૂટે ઐબ બયાન કરને કો, **ગીબત** હોતી હૈ સચ મગર હૈ હરામ. અક્સર ગાલિયાં સચ્ચી હોતી હૈં મગર હૈં

બે હયાઈ વ હરામ, (મા'લૂમ હુવા કે) હર સચ હલાલ નહીં હોતા. ખુલાસા યેહ હૈ કે **ગીબત** એક ગુનાહ હૈ **બોહ્તાન** દો ગુનાહ. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 456)

ગીબત કી તા'રીફ બહારે શરીઅત મેં : સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ને **ગીબત કી તા'રીફ** ઈસ તરહ બયાન કી હૈ : કિસી શખ્સ કે પોશીદા ઐબ કો ઉસ કી બુરાઈ કરને કે તૌર પર ઝિક્ર કરના. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 175)

ગીબત કી તા'રીફ અઝ઼ ઇબ્ને જૌઝી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અફસોસ કે આજ હમારી અક્સરિય્યત કો **ગીબત કી તા'રીફ** તક મા'લૂમ નહીં હાલાં કે ઈસ કે બારે મેં ઝરૂરી અહકામ જાનના **ફર્ઝ ઉલૂમ** મેં સે હૈ. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 300 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"આંસૂઓં કા દરિયા"** સફહા 256 પર **હઝરતે** અલ્લામા **અબુલ ફરજ અબ્દુર્રહમાન** બિન જૌઝી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ને અહાદીસે મુબા-રકા કી રોશની મેં **ગીબત** કી જો તા'રીફ બયાન ફરમાઈ હૈ, વોહ યેહ હૈ : તૂ **અપને ભાઈ** કો ઐસી ચીઝ કે ઝરીએ યાદ કરે કે અગર વોહ સુન લે યા યેહ બાત ઉસે પહોંચે તો ઉસે **ના ગવાર ગુઝરે** અગર્ચે તૂ ઈસ મેં સચ્ચા હો ખ્વાહ ઉસ કી **ઝાત** મેં કોઈ **નક્સ** (ખામી) બયાન કરે યા ઉસ કી અક્લ મેં યા ઉસ કે **કપડોં** મેં યા ઉસ કે **ફે'લ** યા **કૌલ** મેં કોઈ કમી બયાન કરે યા ઉસ કે **દીન** યા ઉસ કે **ઘર** મેં કોઈ **નક્સ** (ઐબ) બયાન કરે યા ઉસ કી સુવારી યા ઉસ કી ઔલાદ, ઉસ કે ગુલામ યા ઉસ કી કનીઝ મેં કોઈ ઐબ બયાન કરે યા ઉસ સે **મુ-તઅલ્લિક** (યા'ની તઅલ્લુક રખને વાલી) કિસી ભી શૈ કા (બુરાઈ કે સાથ) તઝકિરા કરે યહાં તક કે તેરા યેહ કહના કે ઉસ કી આસ્તીન યા દામન લમ્બા હૈ સબ **ગીબત** મેં દાખિલ હૈં.

(بَحرُالدُّمُوع ص١٨٧)

ગીબત ક્યા હૈ ? : હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ અહમદ બિન હજર મક્કી **શાફેઈ** عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی નક્લ કરતે હૈં : ઉ-લમાએ કિરામ رَحِمَہُمُ اللّٰہُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : ઈન્સાન કે કિસી ઐસે ઐબ કા ઝિક્ર કરના જો ઉસ મેં મૌજૂદ હો **ગીબત** કહલાતા હૈ, અબ વોહ ઐબ ચાહે ઉસ કે દીન, દુન્યા, ઝાત, અખ્લાક, માલ, ઔલાદ, બીવી, ખાદિમ, ગુલામ, ઈમામા, લિબાસ, હ-રકાત વ સ-કનાત, મુસ્કુરાહટ, દીવાનગી, તુર્શ રૂઈ ઔર ખુશ રૂઈ વગૈરા કિસી ભી ઐસી ચીઝ મેં હો જો ઉસ કે **મુ-તઅલ્લિક** હો. **જિસ્માનિય્યત મેં ગીબત કી મિસાલેં :** અન્ધા, લંગડા, ગન્જા, ઠિગના લમ્બા, કાલા ઔર ઝર્દ વગૈરા કહના. **દીન મેં ગીબત કી મિસાલેં :** ફાસિક, ચોર, ખાઈન, ઝાલિમ, નમાઝ મેં સુસ્તી કરને વાલા, ઔર વાલિદૈન કા ના ફરમાન વગૈરા કહના. મઝીદ આગે ચલ કર નક્લ ફરમાતે હૈં : કહા જાતા હૈ કે "**ગીબત** મેં ખજૂર કી સી મિઠાસ ઔર શરાબ જૈસી તેઝી ઔર સુરૂર હૈ." **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઈસ આફત સે હમારી હિફાઝત ફરમાએ ઔર હમારી તરફ સે **ગીબત** વાલોં કે હુકૂક (મહ્ઝ અપને ફઝલો કરમ સે) ખુદ હી અદા ફરમાએ ક્યૂંકે ઉસ عَزَّوَجَلَّ કે ઈલાવા ઈન્હેં કોઈ શુમાર નહીં કર સકતા.

(اَلزَّواجِرُ عَنِ اقْتِرافِ الْکبائِرج ۲ ص۱۹)

ગુ-નહે ગદા કા હિસાબ ક્યા વોહ અગર્ચે લાખ સે હૈં સિવા
મગર એ અફુવ્વ તેરે અફ્વ કા તો હિસાબ હૈ ન શુમાર હૈ

(અપને કલામ કે ઈસ મક્તઅ કે મિસ્રએ ઊલા મેં આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الرَّحْمٰن ને ખૂબ ઈન્કિસારી ફરમાઈ હૈ. લિહાઝા "રઝા" કી જગહ સગે મદીના عُفِیَ عَنْہُ ને અપને ગુનાહોં કે તસવ્વુર સે "ગદા" લિખા હૈ)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !　　صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ !　　اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !　　صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મૈં અલાકે કા નામી ગિરામી બદ મઆશ થા ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત કી આદત સે સચ્ચી તૌબા કીજિયે, ઝબાન કી હિફાઝત કા ઝેહ્ન બનાઈયે, તૌબા પર ઈસ્તિકામત પાને કે લિયે "દા'વતે ઈસ્લામી" કે **મ-દની માહોલ** સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે ઔર સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે **મ-દની કાફિલોં** કે મુસાફિર બનિયે આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** પેશ કી જાતી હૈ. **એક** મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કા બયાન હૈ કે જુમાદલ આખિરહ 1429 સિ.હિ., જૂન 2008 ઈ. મેં હમારા **મ-દની કાફિલા** ઓકાડા (પંજાબ, પાકિસ્તાન) પહોંચા. વહાં પર એક બા રીશ (યા'ની દાઢી વાલે) ઉમ્ર રસીદા ઈસ્લામી ભાઈ સે મેરી મુલાકાત હુઈ. ઉન કે સર પર સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા શરીફ અપને જલ્વે લુટા રહા થા. દૌરાને ગુફ્ત-ગૂ ઉન્હોં ને ઈન્કિશાફ કિયા કે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં આને સે પહલે મૈં અપને અલાકે કા નામી ગિરામી **બદ મઆશ** થા. મૈં શરાબ કા ઐસા રસિયા થા કે જબ કહીં જાતા તો **શરાબ** કે કનસ્તર મેરી ગાડી મેં ધરે હોતે. મૈં અપને સાથ ગન મેન રખતા ઔર ખુદ ભી મુસલ્લહ રહતા થા. મેરે કાલે કરતૂતોં કી વજહ સે લોગ મુઝ સે ઈસ કદર **નફરત** કરતે કે મેરે કરીબ સે ગુઝરના પસન્દ ન કરતે થે.

મૈં ને "મ-દની લાઈન" કૈસે ઈખ્તિયાર કી, ઈસ કી તફસીલ કુછ યૂં હૈ કે હમારે અલાકે મેં **નેકી કી દા'વત** કી ધૂમેં મચાને વાલે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મુબલ્લિગીન** મુઝે ભી નેકી કી દા'વત દેને કે લિયે આયા કરતે, મગર મૈં ગફલત કી ગહરી વાદિયોં મેં ગુમ થા ઈસ લિયે ઉન કી દા'વત તવજ્જોહ સે સુનને કે બજાએ ઉન કા હાથ પકડ કર બોલતા : "મેરે સાથ બૈઠ કર શરાબ પિયો." ઉન કો કભી ડાંટતા તો કભી ઝાડતા મગર વોહ મૌકઅ પા કર ફિર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે લિયે આ જાયા કરતે. યૂં એક તવીલ અર્સે વોહ મુઝ પર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરતે રહે ઔર મૈં સુની અનસુની કરતા રહા. એક રોઝ મેરે દિલ મેં ખયાલ આયા કે યેહ બેચારે ઈતને અર્સે સે મુઝ પર કોશિશેં કર રહે હૈં ક્યૂં ન આજ ઈન કી બાત તવજ્જોહ સે સુન લી જાએ દેખૂં તો સહી **આખિર યેહ કહતે ક્યા હૈં !** અબ કી બાર ઈસ્લામી ભાઈ "નેકી કી દા'વત" દેને આએ તો મૈં ને બડી તવજ્જોહ સે

ઉન કી દા'વત સુની અલ્લાહ કી શાન કે ઉન કી દા'વત મેરે દિલ મેં ઉતર ગઈ ઔર **લબ્બૈક** (યા'ની મૈં હાઝિર હૂં) કહતે હુએ ઉન કે સાથ મસ્જિદ કી તરફ ચલ દિયા, ગાલિબન હોશ સંભાલને કે બા'દ ઝિન્દગી મેં પહલી બાર મૈં મસ્જિદ કે અન્દર દાખિલ હુવા. **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત ઔર મસ્જિદ મેં હોને વાલે સુન્નતોં ભરે બયાન ને મેરે દિલ કી કૈફિય્યત કો બદલ કર રખ દિયા. મૈં ને ઇસ્લામી ભાઇયોં કે પાસ આના જાના શુરૂઅ કર દિયા ઔર ફિર સરકારે ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કે સિલ્સિલે મેં મુરીદ બન ગયા. મુરીદ તો ક્યા હુવા મેરે અન્દાઝ બદલતે ચલે ગએ. મૈં ને સબ ગુનાહોં સે તૌબા કર લી, શરાબ પીના છોડ દી, **નમાઝી** બન ગયા ઔર ચેહરા સુન્નત કે મુતાબિક **દાઢી** ઔર સર **ઇમામા શરીફ** સે "સર સબ્ઝ" હો ગયા. લોગ મેરી ઇસ તબ્દીલી પર હૈરાન થે. બા'ઝોં કો તો યકીન હી નહીં આ રહા થા કે ઇસ કદર બિગડા હુવા ઇન્સાન ભલા કૈસે સુધર સકતા હૈ ! એક રોઝ અજીબ ચુટકુલા હુવા કે દો **અખ્બારી નુમાયન્દે** મેરે કરીબ સે ગુઝરે તો એક ને મેરી તરફ ઇશારા કર કે દૂસરે કો બતાયા યેહ વોહી શખ્સ હૈ ! મેરા તબ્દીલ શુદા હુલ્યા દેખ કર દૂસરે કો યકીન ન આયા ઔર ઉસ ને મુઝ સે બા કાઇદા તસ્દીક કી, કે ક્યા આપ વાકેઈ "વોહી" હૈં ? મેરે હાં કરને પર વોહ દમ બખુદ રહ ગયા ઔર કહને લગા કે અપની તબ્દીલી કા રાઝ બતાઇયે હમ **અખ્બાર** મેં આપ કી ખબર છાપેંગે. મગર મૈં ને મન્અ કર દિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ યેહ **દા'વતે ઇસ્લામી** કે મ-દની માહોલ કી **બ-ર-કતેં** હૈં કે મુઝ જૈસા રુસ્વાએ ઝમાના ઇન્સાન ભી સલાતો સુન્નત કી રાહ પર ચલને લગા ઔર મુઆ-શરે કા એક બા ઇઝ્ઝત ફર્દ બન ગયા.

અલ્લાહ કરમ ઐસા કરે તુઝ પે જહાં મેં
ઐ દા'વતે ઇસ્લામી તેરી ધૂમ મચી હો

اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالیٰ علیه واٰلهٖ وسلَّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઇન્ફિરાદી કોશિશ કી બ-ર-કત સે રાહે જન્નત મિલ ગઈ : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** દેખા આપ ને કે ઈખ્લાસ વ ઈસ્તિકામત કે સાથ કી ગઈ **ઇન્ફિરાદી કોશિશ** કી કૈસી **બ-ર-કતેં** નસીબ હુઈ ઔર બરબાદિયે આખિરત કે રાસ્તે પર ચલને વાલે ઈસ્લામી ભાઈ કો **જન્નત** મેં લે જાને વાલે રાસ્તે પર ગામઝન હોને કી તૌફીક મિલ ગઈ. હર ઈસ્લામી ભાઈ કો ચાહિયે કે ઘબરાએ ઔર શરમાએ બિગૈર હર તરહ કે ઈસ્લામી ભાઈયોં કો **નેકી કી દા'વત** પેશ કિયા કરેં, ક્યા અજબ કે આપ કે ચન્દ કલિમાત કિસી કી **દુન્યા વ આખિરત સંવરને** કા સબબ ઔર આપ કે લિયે **સવાબે જારિયા** કા ઝરીઆ બન જાએં. નેકી કી દા'વત કે સવાબ કી તો ક્યા હી બાત હૈ !

હર કલિમે કે બદલે એક સાલ કી ઇબાદત કા સવાબ : **એક** બાર હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام ને બારગાહે ખુદા વન્દી عَزَّوَجَلَّ મેં અર્ઝ કી : **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ જો અપને ભાઈ કો નેકી કા હુક્મ કરે ઔર બુરાઈ સે રોકે ઉસ કી જઝા ક્યા હૈ ? અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા ને ઈર્શાદ ફરમાયા : મૈં ઉસ કે હર હર કલિમે કે બદલે **એક એક સાલ કી ઈબાદત કા સવાબ** લિખતા હૂં ઔર ઉસે જહન્નમ કી સઝા દેને મેં મુઝે હયા આતી હૈ. (مُکاشَفَۃُ الْقُلوب ص٤٨)

મુઝે તુમ ઐસી દો હિમ્મત આકા દૂં સબ કો નેકી કી દા'વત આકા
બના દો મુઝ કો ભી નેક ખસ્લત નબિય્યે રહમત શફીએ ઉમ્મત

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوبُوا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

અક્સર ઘર મૈદાને જંગ બને હુએ હૈં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખુદા عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! **ગીબત** ઇન્તિહાઈ તબાહ કાર હૈ, ઈસી **ગીબત** કે બાઇસ આજ અક્સર ઘર મૈદાને કારઝાર બને હુએ હૈં, ખાનદાનોં ઔર બિરાદરિયોં મેં, મહલ્લોં ઔર બાઝારોં મેં, અવામ વ ખવાસ કે અક્સર તબ્કોં મેં બલ્કે સુન્નત કી ખિદમત કા જઝબા રખને વાલે **મુ-તઅદ્દિદ** અફરાદ કે દરમિયાન ભી ઈસી **ગીબત** કે બાઇસ નફરત કી મન્હૂસ દીવારેં કાઇમ હૈં. આહ ! મરને કે બા'દ નાઝુક બદન **ગીબત** કા હોલનાક અઝાબ કૈસે બરદાશ્ત કર સકેગા ! સુનો ! સુનો !

સીનોં સે લટકે હુએ લોગ : સરવરે કાએનાત, શાહે મૌજૂદાત, **મહબૂબે રબ્બુલ અર્દિ વસ્સમાવાત** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : મે'રાજ કી રાત મૈં ઐસી ઔરતોં ઔર મર્દોં કે પાસ સે ગુઝરા જો અપની છાતિયોં કે સાથ લટક રહે થે, તો મૈં ને પૂછા : **ઐ જિબ્રઈલ !** યેહ કૌન લોગ હૈં ? અર્ઝ કી : યેહ મુંહ પર ઐબ લગાને વાલે ઔર પીઠ પીછે બુરાઈ કરને વાલે હૈં ઔર ઇન કે **મુ-તઅલ્લિક અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةِۨ ﴿۱﴾

(پ۳۰ الھُمَزہ: ۱)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ખરાબી હૈ ઉસ કે લિયે જો લોગોં કે મુંહ પર ઐબ કરે, પીઠ પીછે બદી કરે.

(شُعَبُ الْاِيمان ج۵ص۳۰۹حديث۶۷۵۰)

તાંબે કે નાખુન : સરકારે દો આલમ, **નૂરે મુજસ્સમ,** શાહે બની આદમ, **રસૂલે મુહ્તશમ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : મૈં શબે મે'રાજ ઐસી કૌમ કે પાસ સે ગુઝરા જો અપને ચેહરોં ઔર સીનોં કો **તાંબે કે નાખુનોં** સે નોચ રહે થે. મૈં ને પૂછા : **ઐ જિબ્રઈલ !** યેહ કૌન લોગ હૈં ? કહા : યેહ લોગોં કા ગોશ્ત ખાતે (યા'ની ગીબત કરતે) થે ઔર ઉન કી ઇઝ્ઝત ખરાબ કરતે થે.

(سُنَنِ ابوداوٗد ج ٤ ص۳۵۳حديث ٤٨٧٨)

ઔરતેં ઝિયાદા ગીબતેં કરતી હૈં : મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : ઉન પર ખારિશ કા અઝાબ **મુસલ્લત** કર દિયા ગયા થા ઔર નાખુન તાંબે કે ધારદાર ઔર નોકીલે થે ઉન સે સીના ચેહરા ખુજલાતે થે ઔર ઝખ્મી હોતે થે. **ખુદા** (عَزَّوَجَلَّ) કી પનાહ યેહ અઝાબ સખ્ત અઝાબ હૈ, યેહ વાકિઆ બા'દે કિયામત હોગા જો હુઝૂરે અન્વર (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ને આંખોં સે દેખા મઝીદ ફરમાતે હૈં : યા'ની યેહ લોગ મુસલ્માનોં કી **ગીબત** કરતે થે ઔર ઉન કી આબરૂ રેઝી (ઇઝ્ઝત ખરાબ) કરતે થે યેહ કામ **ઔરતેં** ઝિયાદા કરતી હૈં ઉન્હેં ઇસ સે ઇબ્રત લેની ચાહિયે. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 619)

પહલૂઓં સે ગોશ્ત કાટ કર ખિલાને કા અઝાબ : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! કભી તન્હાઈ મેં ગૌર કીજિયે કે હમારી કમઝોરી કી હાલત તો યેહ હૈ કે મા'મૂલી ખારિશ ભી બરદાશ્ત નહીં હોતી, નાખુન કા મા'મૂલી ચરકા (યા'ની હલકા સા ચીરા) ભી સહા નહીં જાતા તો અગર **ગીબત** કર કે બિગૈર તૌબા કિયે મર ગએ ઔર **તાંબે કે નાખુનોં** સે ચેહરા ઔર સીના છીલને ઔર નોચને કી સઝા દી ગઈ તો ઇસ સખ્ત તરીન અઝિય્યત કી સહાર ક્યૂંકર હોગી ! **ગીબત** કે એક ઔર દિલ હિલા દેને વાલે અઝાબ કી રિવાયત સુનિયે ઔર થર થર કાંપિયે. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ રિવાયત કરતે હૈં કે સરવરે કાએનાત, શાહે મૌજૂદાત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : જિસ રાત મુઝે આસ્માનોં કી સૈર કરાઈ ગઈ તો મેરા ગુઝર એક ઐસી કૌમ પર હુવા **જિન કે પહલૂઓં સે ગોશ્ત કાટ કર ખુદ ઉન હી કો ખિલાયા જા રહા થા.** ઉન્હેં કહા જાતા, ખાઓ ! તુમ અપને ભાઇયોં કા ગોશ્ત ખાયા કરતે થે. મૈં ને પૂછા : **ઐ જિબ્રઈલ !** યેહ કૌન હૈં ? અર્ઝ કી : આકા ! યેહ લોગોં કી ગીબત કિયા કરતે થે.

(دَلائِلُ النُّبُوَّة لِلْبَیْہَقِی ج٢ص٣٩٣،تَنبِیۃُ الغافِلِین ص٨٦)

કિયામત મેં મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખિલાયા જાએગા : હુઝૂર નબિય્યે કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَیْہِ اَفْضَلُ الصَّلٰوۃِ وَالتَّسْلِیْم કા ફરમાને અઝીમ હૈ : જો દુન્યા મેં અપને (જિસ) ભાઈ

કા ગોશ્ત ખાએગા (યા'ની ગીબત કરેગા) વોહ (યા'ની જિસ કી ગીબત કી થી) કિયામત કે દિન ઉસ કે કરીબ લાયા જાએગા ઔર ઉસ સે કહા જાએગા : "ઈસે મુર્દા હાલત મેં (ભી) ખા જિસ તરહ ઈસે ઝિન્દા ખાતા થા." પસ વોહ ઉસે ખાએગા ઔર તેવરી ચઢા લેગા (યા'ની મુંહ બિગાડેગા) ઔર (સખ્ત તક્લીફ કી વજહ સે) શોરો ગુલ મચાએગા.

(اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط لِلطّبَرانی ج۱ص۴۵۰حدیث۱۶۵۶)

ઝબાન જલને સે મહફૂઝ રહેગી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબતોં ઔર ગુનાહોં ભરી બાતોં સે રિશ્તા તોડિયે ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી યાદોં, મીઠે મીઠે **મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ના'તોં સે રિશ્તા જોડિયે ખૂબ દુરૂદો સલામ કે લિયે ઝબાન કા ઈસ્તિ'માલ કીજિયે ઔર ખૂબ ખૂબ તિલાવતે કુરઆને પાક કીજિયે ઔર સવાબ કા ઢેરોં ખઝાના હાસિલ કીજિયે. ચુનાન્ચે "રૂહુલ બયાન" મેં યેહ હદીસે કુદસી હૈ : જિસ ને એક બાર بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡم કો અલ હમ્દ શરીફ કે સાથ મિલા કર (યા'ની بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ اَلۡحَمۡدُ لِلّٰہِ رَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ ખત્મે સૂરહ તક) પઢા તો તુમ ગવાહ હો જાઓ કે મૈં ને ઉસે બખ્શ દિયા, ઉસ કી તમામ નેકિયાં કબૂલ ફરમાઈ ઔર ઉસ કે ગુનાહ મુઆફ કર દિયે ઔર ઉસ કી ઝબાન કો હરગિઝ ન જલાઊંગા ઔર ઉસ કો અઝાબે કબ્ર, અઝાબે નાર, અઝાબે કિયામત ઔર બડે ખૌફ સે નજાત દૂંગા. (تفسیر روحُ البیان ج۱ ص۹) મિલાને કા મઝીદ વાઝેહ તરીકા મુલા-હઝા ફરમા લીજિયે : بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡ-مِلۡ-حَمۡدُ لِلّٰہِ رَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ સૂરહ પૂરી કીજિયે.

રિહાઈ મુઝ કો મિલે કાશ ! નફસો શૈતાં સે　　તેરે હબીબ કા દેતા હૂં વાસિતા યા રબ
ગુનાહ બે અદદ ઔર જુર્મ ભી હૈં લા તા'દાદ　　કર અફ્વ સહ ન સકૂંગા કોઈ સઝા યા રબ

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد
تُوۡبُوۡا اِلَی اللّٰہ ! اَسۡتَغۡفِرُ اللّٰہ
صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

નમાઝ વ રોઝે કી નૂરાનિય્યત ગઈ : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** ગીબત કી તબાહ કારિયોં મેં સે યેહ ભી હૈ કે ઈસ કી નુહૂસત સે ઈબાદત કી **નૂરાનિય્યત** રુખ્સત હો જાતી હૈ ચુનાન્ચે **એક** બાર કા ઝિક્ર હૈ કે **દો રોઝાદાર** જબ નમાઝે ઝોહર યા અસ્ર સે ફારિગ હુએ તો (ગૈબ જાનને વાલે) પ્યારે પ્યારે આકા મક્કી મ-દની **મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : તુમ દોનોં વુઝૂ કરો ઔર નમાઝ દોહરાઓ ઔર રોઝા પૂરા કરો ઔર દૂસરે દિન ઈસ રોઝે કી કઝા કરના. ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم યેહ હુક્મ કિસ લિયે હુવા ? ફરમાયા : તુમ ને ફુલાં શખ્સ કી **ગીબત** કી હૈ. (شُعَبُ الْاِیمان ج٥ ص ٣٠٣ حدیث ٦٧٢٩)

દો[2] ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **: મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** ગીબત ઈબાદત કે હક મેં બડી તબાહ કાર હૈ, ઈસ ઝિમ્ન મેં **દો ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મુલા-હઝા ફરમાઈયે : ﴾1﴿ રોઝા **સિપર** હૈ, જબ તક ઉસે ફાડા ન હો. અર્ઝ કી ગઈ : કિસ ચીઝ સે ફાડેગા ? ઈર્શાદ ફરમાયા : ઝૂટ યા ગીબત સે. (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط ج ٣ ص٢٦٤ حدیث ٤٥٣٦) ﴾2﴿ રોઝા ઈસ કા નામ નહીં કે ખાને ઔર પીને સે બાઝ રહના હો, રોઝા તો યેહ હૈ કે લગ્વ વ બેહૂદા બાતોં સે બચા જાએ.

(اَلْمُستَدرَك لِلْحاكِم ج٢ ص٦٧ حدیث ١٦١١)

ક્યા ગીબત સે રોઝા ટૂટ જાતા હૈ ? : **ગીબત** સે રોઝા વગૈરા ઈબાદત કી નૂરાનિય્યત ચલી જાતી હૈ. ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ **બહારે શરીઅત** જિલ્દ અવ્વલ સફહા 984 પર **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : એહતિલામ હુવા યા **ગીબત** કી તો રોઝા ન ગયા (دُرِّمُختار ج٣ص٤٢١،٤٢٨) અગર્ચે **ગીબત બહુત સખ્ત કબીરા** (ગુનાહ) હૈ. કુરઆને મજીદ મેં **ગીબત** કરને કી નિસ્બત ફરમાયા : “જૈસે અપને મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખાના.” ઔર હદીસ મેં ફરમાયા : “**ગીબત** ઝિના સે ભી સખ્ત તર હૈ.” (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط ج٥ص٦٣حدیث ٦٥٩٠) અગર્ચે **ગીબત** કી વજહ સે રોઝે કી

નૂરાનિય્યત જાતી રહતી હૈ. સફ્હા 996 પર ફરમાતે હૈં : ઝૂટ, ચુગલી, **ગીબત**, ગાલી દેના, બેહૂદા (યા'ની બે હયાઈ કી) બાત, કિસી કો તક્લીફ દેના કે યેહ ચીઝેં વૈસે ભી ના જાઈઝ વ હરામ હૈં રોઝે મેં ઔર ઝિયાદા હરામ ઔર ઈન કી વજહ સે રોઝે મેં **કરાહત** આતી હૈ.

ખૌલતે પાની ઔર આગ કે દરમિયાન દૌડને વાલા : નબિય્યે આખિરુઝ્ઝમાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : ચાર તરહ કે જહન્નમી જો કે **હમીમ** ઔર **જહીમ** (યા'ની ખૌલતે પાની ઔર આગ) કે દરમિયાન ભાગતે ફિરતે વૈલ વ સુબૂર (યા'ની હલાકત) માંગતે હોંગે. ઈન મેં સે એક શખ્સ વોહ હોગા કે જો અપના ગોશ્ત ખાતા હોગા. જહન્નમી કહેંગે : ઈસ બદ બખ્ત કો ક્યા હુવા હમારી તક્લીફ મેં ઈઝાફા કિયે દેતા હૈ ? કહા જાએગા : યેહ "બદ બખ્ત" લોગોં કા ગોશ્ત ખાતા (યા'ની **ગીબત** કરતા) ઔર **ચુગલી** કરતા થા. (ذَمُّ الْغِيبَةِ لِابْنِ اَبِی الدُّنْيا ص٨٩ رقم ٤٩)

ખૌફે ગુનાહ હો તો ઐસા ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આહ ! જહન્નમ કા ખૌફનાક અઝાબ !! ગીબત વ મા'સિયત સે કનારા કશી નિહાયત હી ઝરૂરી હૈ વરના સખ્ત સખ્ત સખ્ત મુસીબત કા સામના હો સકતા હૈ. હમેં અપને ગુનાહોં પર નદામત હોની ઔર ઈસ કી વજહ સે દહ્શત ખાની ચાહિયે. કાશ ! નસીબ હો જાએ ! ઈસ ઝિમ્ન મેં એક **હિકાયત** પઢિયે ઔર તડપિયે : એક મર્તબા આબિદીન યા'ની નેક બન્દોં કા એક કાફિલા જિસ મેં હઝરતે સય્યિદુના અતા رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ભી મૌજૂદ થે સફર પર ચલા, કસ્રતે ઈબાદત કે સબબ ઉન આબિદીન કી આંખેં અન્દર કી તરફ હો ગઈ થીં, પાઉં સૂજ ગએ થે ઔર ઈતને કમઝોર હો ગએ થે જૈસે કે ખરબૂઝે કે છિલકે ! ઐસા મહસૂસ હોતા થા ગોયા અભી અભી કબ્રોં સે નિકલ કર આએ હૈં ! રાહ મેં એક આબિદ બેહોશ હો ગએ ઔર બા વુજૂદ યેહ કે વોહ દિન સખ્ત સર્દી કે થે ઉન કે સર સે બ સબબે દહ્શત પસીના ટપકને લગા ! હોશ આને કે બા'દ લોગોં કે ઈસ્તિફ્સાર પર બતાયા : જબ મૈં ઈસ જગહ સે ગુઝરા તો મુઝે યાદ આયા કે ફુલાં રોઝ ઈસ મકામ પર મૈં ને **ગુનાહ** કિયા થા, ઈસ ખયાલ સે મેરે દિલ મેં હિસાબે આખિરત કી દહ્શત તારી હો ગઈ ઔર મૈં બેહોશ હો ગયા. (اِحیاءُ الْعُلوم ج٤ص٢٢٩ مُلَخَّصاً)

કિસી કી ખામિયાં દેખેં ન મેરી આંખેં ઔર કરે ઝબાન ન ઐબોં કા તઝકિરા યા રબ

તુલેં ન હશ્ર મેં અત્તાર કે અમલ મૌલા બિલા હિસાબ હી તૂ ઈસ કો બખ્શના યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوْا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

તૂને અપને ભાઈ કા ગોશ્ત ખાયા હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : હમ બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર થે કે **એક આદમી ઉઠ કર ચલા ગયા.** ઉસ કે જાને કે બા'દ એક શખ્સ ને ઉસ કી **ગીબત** કી તો નબિય્યે હાશિર, રસૂલે સાબિરો શાકિર, મહબૂબે રબ્બે કાદિર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હુક્મ સાદિર ફરમાયા : "ખિલાલ કરો !" ઉસ ને અર્ઝ કી : કિસ વજહ સે ખિલાલ કરૂં મૈં ને ગોશ્ત તો નહીં ખાયા ! તો ઈર્શાદ ફરમાયા : બેશક તૂને અપને ભાઈ કા ગોશ્ત ખાયા (યા'ની ગીબત કી) હૈ.

(اَلْمُعْجَمُ الْكَبِير لِلطَّبَرانی ج ۱۰ ص ۱۰۲ حدیث ۱۰۰۹۲)

"ગીબત બહુત બડા ગુનાહ હૈ" કે સોલહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે બૈઠક સે ઉઠ કર જાને વાલે કી ગીબત કી 16 મિસાલેં

ઈસ હદીસે પાક સે વોહ લોગ ઈબ્રત હાસિલ કરેં જો કે અપની મજલિસ યા'ની બૈઠક સે ઉઠ કર જાને વાલે કે બારે મેં ઈસ તરહ કી બાતેં કર કે **ગીબતોં** કા ઈરતિકાબ કરતે હૈં મ-સલન ❁ યાર ! વોહ ગયા, જાન છૂટી ❁ ઈસ ને બોર કર દિયા થા ❁ ખ્વાહ મ ખ્વાહ બહસ કર રહા થા ❁ અપની ચલાએ જા રહા થા ❁ કિસી કી નહીં સુનતા થા ❁ ડેઢ હુશ્યાર હૈ ❁ ચિકની કરતા હૈ ❁ બાત બાત પર હા હા કર કે હંસતા થા ❁ સીધે મુંહ બાત કહાં કર રહા થા ❁ ઝરા વાયડા (યા'ની લુચ્ચા, ટેઢા) હૈ

❁ હાં ભઈ ઐસોં સે અલ્લાહ બચાએ ❁ પેટ કા ભી થોડા હલકા હૈ ❁ B.B.C હૈ ❁ ઢોલ હૈ ❁ તુમ ને વોહ બાત જો ઉસ કે સામને કી ના ઈસ કા અબ ખૂબ ડંકા બજાએગા ❁ હાં યાર ! આયન્દા યેહ આએ તો બાત બદલ દિયા કરો ક્યૂંકે ઉસ કે પેટ મેં કોઈ બાત નહીં રહતી વગૈરા વગૈરા.

તૂ ગીબત કી આદત છુડા યા ઈલાહી — *બુરી બૈઠકોં સે બચા યા ઈલાહી*
હો બેઝાર દિલ તોહ્મતોં ચુગ્લિયોં સે — *મુઝે નેક બન્દા બના યા ઈલાહી*

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મુંહ સે ગોશ્ત નિકલા : **ઉમ્મુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સફિય્યિ-દતુના **ઉમ્મે સ-લમહ** رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا સે કિસી ને **ગીબત** કે બારે મેં (મા'લૂમાત કે લિયે) સુવાલ કિયા તો **ઉમ્મુલ મુઅમિનીન** ને ફરમાયા : એક દફઆ જુમુઆ કે રોઝ મૈં સુબ્હ કે વક્ત ઉઠી, **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم નમાઝે ફજ્ર કે લિયે તશરીફ લે ગએ. ઈતને મેં અન્સાર કી ઔરતોં મેં સે એક **પડોસન** મેરે પાસ આઈ ઔર કુછ મર્દો ઔર ઔરતોં કી **ગીબત** કરને લગી, મૈં ભી **ગીબત** મેં શરીક હુઈ ઔર હમ દોનોં હંસને લગીં. **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સુબ્હ કી નમાઝ અદા કર કે તશરીફ લાએ તો ઉન કી આવાઝ સુન કર હમ દોનોં **ખામોશ** હો ગઈ. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઘર કે દરવાઝે મેં ખડે હો કર અપની ચાદરે મુબારક કા કોના પકડ કર અપની નાક પર રખ લિયા ઔર ઈર્શાદ ફરમાયા : ઉફ ! જાઓ તુમ દોનોં કૈ કર કે પાની સે (મુંહ) સાફ કરો. મૈં ને કૈ કી તો મુંહ સે બહુત સા **ગોશ્ત** નિકલા ! ઈસી તરહ દૂસરી ઔરત ને ભી **ગોશ્ત** કી કૈ કી. મૈં (યા'ની સફિય્યિ-દતુના ઉમ્મેસ-લમહ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا) ને **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે **ગોશ્ત** નિકલને કી વજહ પૂછી તો

ફરમાયા : યેહ ગોશ્ત ઉસ શખ્સ કા હૈ જિસ કી તુમ ને ગીબત કી હૈ. (تفسیردُرّ مَنثورج۷ص۵۷۲)

“ઔરતેં દોઝખ મેં ઝિયાદા હોંગી” કે તેઈસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઔરતોં મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 23 મિસાલેં

ઈસ હદીસે પાક કો ઈસ્લામી બહનેં બાર બાર સુનેં ઔર ઈબ્રત સે સર ધુનેં ! અફસોસ સદ કરોડ અફસોસ જબ યેહ મિલ કર બૈઠતી હૈં તો ઉમૂમન ગૈર મૌજૂદ ઈસ્લામી બહન કી ખૈર નહીં રહતી, ઈન કી આપસ મેં **ગીબત કી 23 મિસાલેં** કુછ ઈસ તરહ હૈં : ❁ વોહ તલાકન (યા’ની તલાડી) હૈ ❁ ઉસ કી સવા ગઝ કી ઝબાન હૈ ❁ અપને મિયાં કો કભી સુખ કા સાંસ નહીં લેને દિયા ❁ અપને મિયાં કે સામને બહુત ઝબાન ચલાતી હૈ ❁ હાં ભઈ ! ફિર મિયાં કે હાથોં પિટતી ભી હૈ ❁ જી ! જી ! ફિર ભી ઈસ કી નાક કહાં હૈ ! ❁ લગતા હૈ તલાક લેગી તબ સીધી બૈઠેગી ❁ ઉસ ને અપની બહૂ કે નાક મેં દમ કર રખા હૈ ❁ બહૂ સે નોકરાની કી તરહ કામ કરવાતી હૈ ❁ અરે ભઈ ! બહૂ કો અપને હાથ સે મારતી હૈ ❁ બહૂ કો રોટી કહાં દેતી હૈ ! ❁ બહૂ બેચારી બીમાર હૈ તબ ભી આરામ નહીં કરને દેતી ❁પડોસનોં સે લડતી રહતી હૈ ❁ ચિડચિડી બહુત હૈ ❁ મિયાં કે હાથ મેં દો પૈસે આ ગએ હૈં તો મિઝાજ આસ્માન પર પહોંચ ગયા હૈ ❁ બચ્ચોં પર ચીખતી બહુત હૈ ❁ ઐસી કન્જૂસ હૈ કે ચમડી જાએ મગર દમડી ન જાએ ❁ ખાલી ગરીબ બનતી હૈ કાફી સોના દબા રખા હૈ ❁ બચ્ચી બહુત શરીફ હૈ મગર ઈસ કી માં કી વજહ સે બેચારી કી મંગની ટૂટી હૈ ❁ ઉમ્ર કાફી હો ગઈ હૈ મગર ઈસ કો કહાં કોઈ લેતા હૈ ❁ બેટી જવાન હો ગઈ હૈ મગર ઘર મેં નહીં બિઠાતી ❁ દો દો બેટિયોં કી શાદી કી મગર પડોસ મેં કિસી કો ઝૂટે મુંહ ભી દા’વત ન દી ❁ વોહ તો સુસરાલ મેં ઝગડ કર મયકે આ બૈઠી હૈ.

શહન્શાહે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **કા દીદાર નસીબ હો ગયા : ઈસ્લામી બહનો !** ગીબત સે સચ્ચી તૌબા કીજિયે ઔર ઝબાન કી હિફાઝત કી તરકીબ બનાઈયે ઈસ પર ઈસ્તિકામત પાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા’વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. દા’વતે

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

ઈસ્લામી કા મ-દની કામ ભી કરતી રહિયે ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે **મ-દની કાફિલોં** કી મુસાફિરા બનને કી સઆદત ભી હાસિલ ફરમાતી રહિયે.(1) અગર કોઈ પૂછે કે મ-દની કાફિલોં મેં ક્યા મિલતા હૈ ? તો મૈં કહૂંગા કે મ-દની કાફિલોં મેં ક્યા નહીં મિલતા ! ઈસ **મ-દની બહાર** કો મુલા-હઝા ફરમાઈયે ઔર ઈશ્કે રસૂલ સે લબરેઝ દિલ કા ફૈસલા મ-દની બહાર કે ઈખ્તિતામ પર દિયે હુએ શે'ર પર سُبْحٰنَ الله કહ કર મોહરે તસ્દીક લગા કર કીજિયે. ચુનાન્ચે હૈદરઆબાદ (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કી એક ઈસ્લામી બહન કા બયાન કુછ યૂં હૈ કે હમારે અલાકે મેં દા'વતે ઈસ્લામી કી **ઈસ્લામી બહનોં કા એક મ-દની કાફિલા** તશરીફ લાયા. દૂસરે દિન અલાકાઈ દૌરા બરાએ **નેકી કી દા'વત** કે બા'દ હોને વાલે સુન્નતોં ભરે બયાન મેં મુઝે ભી શિર્કત કી સઆદત મિલી, બયાન કે બા'દ જબ સલાતો સલામ કે યેહ અશ્આર પઢે ગએ, "**ઐ શહન્શાહે મદીના اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَام**" તો اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મૈં ને જાગતી આંખોં સે દેખા કે **શહન્શાહે મદીના,** સુરૂરે કલ્બો સીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ફૂલોં કા હાર પહને વહાં તશરીફ લે આએ હૈં. અપને ગમ ખ્વાર આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો દેખ કર મૈં ખુદ પર કાબૂ ન રખ સકી ઔર મેરી આંખોં સે આંસૂઓં કી ઝડી લગ ગઈ. ફિર વોહ ઈમાન અફરોઝ મન્ઝર મેરી નિગાહોં સે ઓઝલ હો ગયા યહાં તક કે ઈજતિમાઅ ઈખ્તિતામ કો પહોંચા.

મિલ ગએ વોહ તો ફિર કમી ક્યા હૈ
દોનોં આલમ કો પા લિયા હમ ને

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(1) ઈસ્લામી બહનોં કે મ-દની કાફિલે કી હર મુસાફિરા કે સાથ ઉસ કે બચ્ચોં કે અબ્બૂ યા કાબિલે એ'તિમાદ મહરમ કા સાથ હોના લાઝિમી હૈ નીઝ ઝિમ્મેદારાન કો અપની મરઝી સે મ-દની કાફિલે સફર કરવાને કી ઈજાઝત નહીં મ-સલન પાકિસ્તાન કી ઈસ્લામી બહનોં કે મ-દની કાફિલે કે લિયે "ઈસ્લામી બહનોં કી મજલિસ બરાએ પાકિસ્તાન" કી મન્ઝૂરી ઝરૂરી હૈ.

તુમ ને અભી અભી ગોશ્ત ખાયા હૈ : એક બાર સુલ્તાને દો જહાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم અપને મકાને આલીશાન મેં તશરીફ ફરમા થે જબ કે **અસ્હાબે સુફ્ફા** મસ્જિદ મેં થે ઔર હઝરતે સય્યિદુના ઝૈદ **બિન સાબિત** رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ઉન્હેં સરકારે મદીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી **અહાદીસે મુબા-રકા** સુના રહે થે, ઇતને મેં **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં **ગોશ્ત** હાઝિર કિયા ગયા. **અસ્હાબે સુફ્ફા** હઝરતે સય્યિદુના ઝૈદ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે કહને લગે કે જાઓ ! તાજદારે રિસાલત صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે પાસ જા કર અર્ઝ કરો કે હમ ને કઈ દિનોં સે ગોશ્ત નહીં ખાયા તાકે આપ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم હમેં કુછ ગોશ્ત ઇનાયત ફરમા દેં. જબ હઝરતે સય્યિદુના ઝૈદ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ વહાં સે ચલે ગએ તો યેહ હઝરાત આપસ મેં કહને લગે : હઝરતે સય્યિદુના ઝૈદ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ભી ઉસી તરહ સરકારે કાએનાત صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે **મુલાકાત** કરતે હૈં જિસ તરહ હમ કરતે હૈં ફિર યેહ કૈસે હમેં અહાદીસે મુબા-રકા સુનાતે હૈં ! જબ હઝરતે સય્યિદુના **ઝૈદ** رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સરકારે નામદાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે દરબાર મેં હાઝિર હુએ ઔર **અસ્હાબે સુફ્ફા** કી દર-ખ્વાસ્ત પેશ કી તો **ગૈબદાન** આકા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : "જાઓ ઉન સે કહો કે **તુમ ને અભી અભી ગોશ્ત ખાયા હૈ !**" આપ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને વાપસ આ કર ઉન્હેં બતાયા તો વોહ હઝરાત **કસમ** ખા કર કહને લગે કે હમ ને તો કઈ દિનોં સે ગોશ્ત નહીં ખાયા ! ફિર **હઝરતે સય્યિદુના ઝૈદ** رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સરકારે રિસાલત صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં હાઝિર હુએ ઔર દોબારા અર્ઝ કી તો ફિર **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : **"ઉન્હોં ને અભી અભી ગોશ્ત ખાયા હૈ !"** વોહ વાપસ હુએ ઔર **અસ્હાબે સુફ્ફા** કો યેહી જવાબ બતા દિયા. અબ કી બાર વોહ સબ સરકારે આલી વકાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે દરબારે ગોહર બાર મેં હાઝિર હો ગએ. આપ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : "તુમ ને અભી અભી અપને **ભાઈ કા ગોશ્ત** ખાયા હૈ ઔર ઇસ કા અસર તુમ્હારે દાંતોં મેં મૌજૂદ હૈ, થૂક કર દેખ લો ગોશ્ત કી સુર્ખી કો." ઉન્હોં ને ઐસા હી કિયા તો વહાં **ખૂન હી ખૂન** થા, સબ ને **તૌબા** કી, અપની બાત સે રુજૂઅ કિયા ઔર **હઝરતે સય્યિદુના ઝૈદ** رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે

મુઆફી માંગી. (تَنبِيهُ الغافِلين ص٨٦)

મુર્દાર ખોર જહન્નમી : હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે સરવરે કાએનાત, શાહે મૌજૂદાત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મે'રાજ કી રાત જહન્નમ મેં ઐસે લોગ દેખે જો મુર્દાર ખા રહે થે ! ઈસ્તિફસાર ફરમાયા (યા'ની પૂછા) : **ઐ જિબ્રઈલ !** યેહ કૌન લોગ હૈં ? અર્ઝ કી : યેહ વોહ હૈં જો લોગોં કા ગોશ્ત ખાતે (યા'ની ગીબત કરતે) થે. ઔર એક શખ્સ દેખા જિસ કા રંગ સુર્ખ ઔર આંખેં ઈન્તિહાઈ નીલી થીં તો પૂછા : **ઐ જિબ્રઈલ !** યેહ કૌન હૈ ? અર્ઝ કી : યેહ (હઝરતે સાલેહ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી) ઊંટની કી **કૂંચેં** (યા'ની ટાંગેં) કાટને વાલા હૈ.

(مُسند اِمام احمد بن حنبل ج١ص٥٠٣ حديث٢٣٢٤)

મુર્દાર કા ગોશ્ત ખાના આસાન નહીં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બઝાહિર **ગીબત** કરના બહુત હી આસાન લગતા હૈ, મગર યાદ રખિયે ! જહન્નમ મેં મુર્દાર કા ગોશ્ત ખાના કોઈ આસાન બાત નહીં, આજ ઝિન્દગી મેં બકરે કા તાઝા કચ્ચા ગોશ્ત કોઈ નહીં ખા સકતા, બલ્કે અગર પકાને મેં કસર રહ જાતી હૈ, નમક મસા-લહા કમ હોતા હૈ યા ઠન્ડા હો જાતા હૈ તો બસા અવકાત ખાને કો જી નહીં કરતા તો ઝરા તસવ્વુર કીજિયે કે કચ્ચા ગોશ્ત ઔર વોહ ભી ઝબ્હ શુદા નહીં મુર્દાર, ફિર હલાલ હૈવાન કા નહીં મરે હુએ ઈન્સાન કા ! ઐસા ગોશ્ત ભલા કૌન ખા સકતા હૈ ! મઝીદ ઈસ રિવાયત મેં જિસ ગહરે સુર્ખ ઔર નીલે રંગ કે આદમી કા ઝિક્ર હૈ : વોહ કૌમે સમૂદ કા સબ સે પરલે દ-રજે કા શરીર ઔર ખબીસુન્નફસ શખ્સ **"કદાર બિન સાલિફ"** થા જિસ ને હઝરતે સય્યિદુના સાલેહ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી મુકદ્દસ ઊંટની કી મુબારક ટાંગેં કાટી થીં.

મુઝે ગીબતોં સે બચા યા ઈલાહી ગુનાહોં કી આદત છુડા યા ઈલાહી

પએ મુર્શિદી દે મુઆફી ખુદાયા ન દોઝખ મેં મુઝ કો જલા યા ઈલાહી

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

જહન્નમી બન્દર વ ખિન્ઝીર : **ગીબત** કી તબાહકારી તો દેખિયે કે મશ્હૂર વલિય્યુલ્લાહ **હઝરતે** સય્યિદુના હાતિમે અસમ عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْاَکْرَم ફરમાતે હૈં હમેં યેહ બાત પહોંચી હૈ કે : **ગીબત** કરને વાલા જહન્નમ મેં બન્દર કી શક્લ મેં બદલ જાએગા, **ઝૂટા** દોઝખ મેં કુત્તે કી શક્લ મેં બદલ જાએગા ઔર **હાસિદ** જહન્નમ મેં સુવર કી શક્લ મેં બદલ જાએગા. (تَنبِیہُ الْمُغتَرِّین ص ۱۹٤)

ચાર[4] નસીહતેં : **દા'વતે ઇસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 344 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"મિન્હાજુલ આબિદીન"** સફહા 163 તા 164 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના **ઇબ્રાહીમ બિન અદહમ** عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْاَکْرَم ઇર્શાદ ફરમાતે હૈં : મૈં **કોહે લુબનાન** મેં કઇ ઔલિયાએ કિરામ رَحِمَہُمُ اللّٰہُ السَّلَام કી સોહબત મેં રહા ઉન મેં સે હર એક ને મુઝે યેહી વસિય્યત કી કે જબ લોગોં મેં જાઓ તો ઉન્હેં ઇન ચાર બાતોં કી નસીહત કરના : (1) જો **પેટ ભર** કર ખાએગા ઉસે ઇબાદત કી લઝ્ઝત નસીબ નહીં હોગી (2) જો **ઝિયાદા સોએગા** ઉસ કી ઉમ્ર મેં બ-ર-કત ન હોગી (3) જો સિર્ફ **લોગોં કી ખુશનૂદી** ચાહેગા વોહ રિઝાએ ઇલાહી عَزَّوَجَلَّ સે માયૂસ હો જાએગા (4) જો **ગીબત** ઔર **ફુઝૂલ ગોઇ** ઝિયાદા કરેગા વોહ દીને ઇસ્લામ પર નહીં મરેગા.

(مِنہاجُ العابِدِین (عربی) ص۹۸)

ગીબત ઈમાન કે લિયે નુક્સાન દેહ હૈ : મહબૂબે રબ્બુલ ઇબાદ صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : **ગીબત** ઔર **ચુગલી** ઈમાન કો ઇસ તરહ કાટ દેતી હૈં જિસ તરહ ચરવાહા દરખ્ત કો કાટ દેતા હૈ. (اَلتَّرغِیب وَالتَّرھِیب ج۳ ص ۳۳۲ حدیث ۲۸)

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢા ઉસ ને જફા કી. (عبدالرزاق)

કુફ્ર પર મરને વાલે કે અઝાબે કબ્ર કી કૈફિય્યત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી **ભાઈયો !** મા'લૂમ હુવા **ગીબત** સે مَعَاذَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઈમાન ઝાએઅ હો જાને કા ખૌફ હૈ. આહ ! જિસ કા ઈમાન બરબાદ હો ગયા ખુદા કી કસમ ! વોહ કહીં કા ન રહેગા, જબ કુફ્ર પર મરને વાલા બદ નસીબ આદમી **કબ્ર** મેં પહોંચેગા તો **મુન્કર નકીર** કે સુવાલાત કે દુરુસ્ત જવાબાત ન દે સકેગા ઔર ફિર ખૌફનાક અઝાબાત કા સિલ્સિલા શુરૂઅ હો જાએગા. ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1250 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** જિલ્દ અવ્વલ સફહા 110 તા 111 પર **સદરુશ્શરીઅહ બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : ઉસ વક્ત એક પુકારને વાલા આસ્માન સે પુકારેગા કે યેહ **ઝૂટા** હૈ, ઈસ કે લિયે **આગ કા બિછોના** બિછાઓ ઔર **આગ કા લિબાસ** પહનાઓ ઔર **જહન્નમ** કી તરફ એક દરવાઝા ખોલ દો. ઉસ કી ગરમી ઔર લપટ ઉસ કો પહોંચેગી ઔર ઉસ પર અઝાબ દેને કે લિયે **દો ફિરિશ્તે** મુકર્રર હોંગે, જો અન્ધે ઔર બહરે હોંગે, ઉન કે સાથ લોહે કા ગુર્ઝ હોગા કે પહાડ પર અગર મારા જાએ તો ખાક હો જાએ, ઉસ **હથોડે સે** ઉસ કો મારતે રહેંગે. નીઝ **સાંપ** ઔર **બિચ્છૂ** ઉસે અઝાબ પહોંચાતે રહેંગે, નીઝ આ'માલ અપને મુનાસિબ શક્લ પર **મુ-તશક્કિલ** હો કર **કુત્તા** યા **ભેડિયા** યા ઔર શક્લ કે બન કર ઉસ કો ઈઝા પહોંચાએંગે.

જહન્નમ મેં હમેશા રહને કી લર્ઝા ખૈઝ કૈફિય્યત : **કિયામત** કે મૈદાન મેં ભી કાફિર પર તરહ તરહ કે અઝાબાત કા સિલ્સિલા હોગા ઔર બિલ આખિર મુંહ કે બલ ઘસીટ કર જહન્નમ મેં ઝોંક દિયા જાએગા જહાં ઉસે હમેશા હમેશા રહના હોગા. **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی મુખ્તલિફ દિલ હિલા દેને વાલે અઝાબોં કા તઝકિરા કરને કે બા'દ ફરમાતે હૈં : ફિર આખિર મેં કુફ્ફાર કે લિયે યેહ હોગા કે ઉસ કે કદ બરાબર આગ કે સન્દૂક મેં ઉસે બન્દ કરેંગે, ફિર ઉસ મેં આગ ભડકાએંગે ઔર આગ કા કુફ્લ (યા'ની આગ કા તાલા) લગાયા જાએગા, ફિર યેહ સન્દૂક આગ કે દૂસરે સન્દૂક મેં રખા જાએગા ઔર ઉન દોનોં કે દરમિયાન

આગ જલાઈ જાએગી ઔર ઉસ મેં ભી આગ કા કુફ્લ લગાયા જાએગા, ફિર ઈસી તરહ ઉસ કો એક ઔર સન્દૂક મેં રખ કર ઔર આગ કા કુફ્લ લગા કર આગ મેં ડાલ દિયા જાએગા, તો અબ હર કાફિર યેહ સમઝેગા કે ઈસ કે સિવા અબ કોઈ આગ મેં ન રહા, ઔર યેહ અઝાબ બાલાએ અઝાબ હૈ ઔર અબ હમેશા ઉસ કે લિયે અઝાબ હૈ. જબ સબ જન્નતી જન્નત મેં દાખિલ હો લેંગે ઔર જહન્નમ મેં સિર્ફ વોહી રહ જાએંગે જિન કો હમેશા કે લિયે ઉસ મેં રહના હૈ, ઉસ વક્ત જન્નત વ દોઝખ કે દરમિયાન મૌત કો મેંઢે કી તરહ લા કર ખડા કરેંગે, ફિર મુનાદી (પુકારને વાલા) જન્નત વાલોં કો પુકારેગા : વોહ ડરતે હુએ ઝાંકેંગે કે કહીં ઐસા ન હો કે યહાં સે નિકલને કા હુક્મ હો, ફિર જહન્નમિયોં કો પુકારેગા વોહ ખુશ હોતે હુએ ઝાંકેંગે કે શાયદ ઈસ મુસીબત સે રિહાઈ હો જાએ, ફિર ઉન સબ સે પૂછેગા કે ઈસે પહચાનતે હો ? સબ કહેંગે : હાં ! યેહ મૌત હૈ. વોહ ઝબ્હ કર દી જાએગી ઔર કહેગા : ઐ અહલે જન્નત ! હમેશગી હૈ, અબ મરના નહીં ઔર ઐ અહલે નાર ! હમેશગી હૈ, અબ મૌત નહીં, ઉસ વક્ત ઉન (યા'ની અહલે જન્નત) કે લિયે ખુશી પર ખુશી હૈ ઔર ઈન (યા'ની દોઝખિયોં) કે લિયે ગમ બાલાએ ગમ. نَسْأَلُ اللهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدِّيْنِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. (યા'ની હમ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ સે મુઆફી કા સુવાલ કરતે હૈં ઔર દીન વ દુન્યા ઔર આખિરત મેં આફિય્યત માંગતે હૈં) (બહારે શરીઅત, જિલ્દ અવ્વલ, સ. 170, 171)

અત્તાર હૈ ઈમાં કી હિફાઝત કા સુવાલી
ખાલી નહીં જાએગા યેહ દરબારે નબી સે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

નફ્લી ઇબાદત ન કરને વાલે સે નફ્રત કરના કૈસા ? : હઝરતે સય્યિદુના આમિર બિન વાસિલા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ કે મહબૂબે રબ્બે કાએનાત, શહન્શાહે મૌજૂદાત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી (ઝાહિરી) મુબારક હયાત મેં એક સાહિબ કિસી કૌમ કે પાસ સે ગુઝરે તો ઉન્હોં ને ઉન્હેં સલામ કિયા, ઉન લોગોં ને સલામ કા જવાબ દિયા. જબ વોહ સાહિબ વહાં સે તશરીફ લે ગએ તો ઉન મેં સે એક શખ્સ ને ઉન સાહિબ કે બારે મેં કહા : "મૈં **અલ્લાહ** તઆલા કે લિયે ઇસ શખ્સ સે **નફરત** કરતા હૂં." જબ ઉન સાહિબ કો ઇસ બાત કી ખબર પહોંચી તો ઉન્હોં ને **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર સારા માજરા અર્ઝ કિયા ઔર ફરિયાદ કી કે આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉન કો બુલા કર દરયાફ્ત ફરમાઇયે કે મુઝ સે ક્યૂં નફરત કરતે હૈં ? નબિય્યે અકરમ, **નૂરે મુજસ્સમ,** શાહે આદમ વ બની આદમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસે બુલવા કર પૂછા તો ઉન્હોં ને ઇકરાર કિયા કે મૈં ને યેહ બાત કહી હૈ. ઇર્શાદ ફરમાયા : તુમ ઇસ સે ક્યૂં નફરત કરતે હો ? અર્ઝ કી : મૈં ઇન સાહિબ કા પડોસી હૂં ઔર મૈં ઇન કી ભલાઈ કા ખ્વાહાં હૂં, ખુદા عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! મૈં ને કભી ભી **ફર્ઝ નમાઝ** કે ઇલાવા ઇન્હેં (નફ્લ) નમાઝ પઢતે હુએ નહીં દેખા, જબ કે ફર્ઝ નમાઝ તો હર નેક વ બદ પઢતા હૈ. ફરિયાદી સાહિબ ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! ઇન સે પૂછિયે, ક્યા ઇન્હોં ને મુઝે ફર્ઝ નમાઝ મેં **તાખીર** કરતે હુએ દેખા હૈ ? યા મૈં ને **વુઝૂ** મેં કોઈ કોતાહી કી હૈ ? યા રુકૂઅ વ **સુજૂદ** મેં કોઈ કમી કી હૈ ? આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને પૂછા તો ઉન્હોં ને ઇન્કાર કરતે હુએ અર્ઝ કી : મૈં ને ઇસ મેં ઐસી કોઈ બાત નહીં દેખી. ફિર ઉસ ને મઝીદ અર્ઝ કી : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! મૈં ને ઇન સાહિબ કો **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે ઇલાવા કભી (નફ્લી) **રોઝે** રખતે હુએ નહીં દેખા, ઇસ મહીને (યા'ની માહે ર-મઝાનુલ મુબારક) કા રોઝા તો હર નેક વ બદ રખતા હૈ. યેહ સુન કર ફરિયાદી ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! ઇન સે પૂછિયે, ક્યા મૈં ને કભી **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં **રોઝા** છોડા હૈ ? યા રોઝે કે હક મેં કોઈ કમી કી હૈ ? પૂછને પર ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : નહીં. ફિર ઉસ ને કહા : **અલ્લાહ** તઆલા કી કસમ ! મૈં ને નહીં દેખા કે ઇન સાહિબ ને **ઝકાત** કે ઇલાવા

કિસી મિસ્કીન યા સાઇલ કો કુછ દિયા હો યા **અલ્લાહ** તઆલા કે રાસ્તે મેં ખર્ચ કિયા હો, **ઝકાત** તો હર નેક વ બદ અદા કરતા હૈ. ફરિયાદી ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! ઇન સે પૂછિયે, ક્યા ઇન્હોં ને મુઝે **ઝકાત** કી અદાએગી મેં **કોતાહી** કરતે હુએ દેખા હૈ ? યા મૈં ને કભી ઇસ મેં **ટાલમ ટોલ** સે કામ લિયા હૈ ? દરયાફ્ત કરને પર ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : નહીં. **હુઝૂરે** પુરનૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ નફરત કરને વાલે સે ફરમાયા : **ઉઠ જાઓ, શાયદ યેહ તુમ સે બેહતર હો.**

(مُسند اِمام احمد ج۹ ص۲۱۰ حدیث۲۳۸۶٤)

"ગીબત મત કરો" કે નવ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મુસ્તહબ્બાત વ નવાફિલ મેં ગીબત કી 9 મિસાલેં

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! જિસ તરહ ફરાઇઝ વ વાજિબાત કી કોતાહી કરને વાલોં કી કોતાહિયોં કા બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ પીછે સે તઝકિરા **ગીબત** હૈ, **મુસ્તહબ્બાત** વ નવાફિલ મેં ભી બુરાઈ બયાન કરને કે તૌર પર તઝકિરા કરને કા યેહી હુક્મ હૈ. ક્યૂંકે યેહ ભી **ઈઝાએ મુસ્લિમ** કા બાઇસ હૈ. **મુસ્તહબ્બાત** વ નવાફિલ મેં સુસ્તી કરને વાલોં કી **ગીબતોં કી 9 મિસાલેં** મુલા-હઝા હોં : ❁ વોહ તહજ્જુદ નહીં પઢતા ❁ ઉસ ને ઝિન્દગી મેં કભી આશૂરા કા રોઝા નહીં રખા ❁ ઇશ્રાક ચાશ્ત નહીં પઢતા ❁ વોહ અવ્વાબીન ક્યા પઢેગા ! ઉસ કો યેહ તો પૂછો કે યેહ નવાફિલ કિસ વક્ત પઢે જાતે હૈં ❁ વોહ તબર્રુક કહ કર નિયાઝ તો ખા લેતા હૈ મગર ઇસ કે લિયે ચન્દા કભી નહીં દેતા ❁ મેરા સેઠ ઝરા વાયડા (યા'ની ટેઢા) હૈ તીન દિન કે મ-દની કાફિલે કે લિયે છુટ્ટી હી નહીં દેતા ❁ મૈં ને ઉસ સે કહા ભી કે સબ પઢ રહે હૈં તુમ ભી સલાતુત્તૌબા પઢ લો મગર ઉસ ને નહીં પઢી ❁ કુરઆન ખ્વાની મેં સબ સે આખિર મેં પહોંચતા હૈ શાયદ ઇસ કો કુરઆન પઢના નહીં આતા ❁ વોહ ના'ત ખ્વાની મેં તાખીર સે બલ્કે નિયાઝ કે વક્ત પહોંચતા હૈ.

ગીબત કે અન્દાઝ : દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ 413 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ઉયૂનુલ હિકાયાત"** હિસ્સએ દુવુમ સફહા 313 પર

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર દસ મરતબા દુરૂદે પાક પઢા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર સો રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ. (طبرانی)

હૈ હઝરતે સય્યિદુના હારિસ **મુહાસિબી** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : **ગીબત** સે બચ ! બેશક વોહ એસા અજીબ શર (યા'ની બુરાઈ) હૈ જિસે ઈન્સાન ખુદ આગે બઢ કર હાસિલ કરતા હૈ. તેરા ઉસ ચીઝ કે બારે મેં ક્યા ખયાલ હૈ જો તુઝે એહસાન ફરામોશી પર ઉભારે, તેરી ઈતની નેકિયાં છીન કર ઉન કો દે દે જિન કી તૂને **ગીબત** કી હૈ યહાં તક કે વોહ રાઝી હો જાએં ક્યૂંકે બરોઝે કિયામત દિરહમો દીનાર કામ નહીં આએંગે. બેશક ! જિતના તૂ મુસલ્માનોં કી ઈઝ્ઝત કો નુક્સાન પહોંચાએગા ઉતની હી મિક્દાર મેં તેરા **દીન** તુઝ સે લે લિયા જાએગા, લિહાઝા **ગીબત** સે બચ, **ગીબત** કે મમ્બઅ (યા'ની નિકલને કી જગહ) ઔર ઈસ કે અસ્બાબ કો પહચાન, કે તુઝ પર **ગીબત** કિન કિન જગહોં સે આતી હૈ. **મઝીદ ફરમાતે હૈં :** તવજ્જોહ સે સુન ! બેશક બા'ઝ જાહિલ વ નાદાન ઈસ અન્દાઝ પર ભી **ગીબત** મેં મુબ્તલા હોતે હૈં કે ગુનહગારોં પર ખ્વાહ મ ખ્વાહ **ગુસ્સે** હોતે ઔર ઉન સે **હસદ** ઔર **બદ ગુમાની** કરતે હૈં ફિર શૈતાન કે બહકાવે મેં આ કર مَعَاذَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉસ **ગુસ્સે** કો "દીની ગૈરત" કા નામ દેતે ઔર યેહ કહતે સુનાઈ દેતે હૈં કે મૈં અપની ઝાત કે લિયે ગુસ્સા નહીં કર રહા મૈં તો દીન કે નુક્સાન કી વજહ સે ફુલાં કો બુરા ભલા કહતા યા ડાંટ ડપટ કરતા હૂં ! યેહ એસી બુરાઈયાં હૈં જો કે અક્લ મન્દોં સે પોશીદા નહીં. બા'ઝ લોગ અહલે ઈલ્મ હોને કે બા વુજૂદ શૈતાન કે ધોકે મેં આ કર જબ કિસી કી બુરાઈ બયાન કરતે હૈં તો કહતે હૈં : "હમ તો ઉસ કી નસીહત ઔર ઈસ્લાહ કે લિયે એસા કર રહે હૈં, હમ તો ઉસ કે ખૈર ખ્વાહ ઔર ભલાઈ ચાહને વાલે હૈં." હાલાંકે હકીકત મેં એસા નહીં હોતા ક્યૂંકે અગર વાકેઈ વોહ ખૈર (યા'ની ભલાઈ) કે તાલિબ હોતે તો કભી **ગીબત** જૈસી આફત મેં ન પડતે ઔર ઉન કી નસીહત ઉન કે લિયે **ગીબત** પર મુઆવિન (મદદગાર) ન હોતી. (બલ્કે જિસ ને ગ-લતી કી હૈ બરાહે રાસ્ત ઉસ કો સમઝાતે યા ઈસ્લાહ કા શર-ઈ તરીકા ઈખ્તિયાર કરતે, પીઠ પીછે ગીબત કરતે ફિરના યેહ કૌન સા ઈસ્લાહ કા તરીકા હૈ !)

તવજ્જોહ સે સુન ! બસા અવકાત નેક પરહેઝગાર લોગ ભી **હૈરત** કા ઈઝહાર કરને કે અન્દાઝ મેં અપને મુસલ્માન ભાઈ કી **ગીબત** કર બૈઠતે હૈં. રહે ઉસ્તાદ, સરદાર ઔર અફસર વગૈરા તો બા'ઝ દફઆ વોહ શફકત વ રહ્મ દિલી કે તરીકે સે **ગીબત** કી ગહરી ખાઈ મેં જા ગિરતે હૈં. મ-સલન અપને શાગિર્દ યા મા તહ્ત કે બારે

મેં કહતે હૈં : "અફસોસ ! વોહ ફુલાં ફુલાં ગલત કામ (મ-સલન બુરી સોહબત યા નશે કી નુહૂસત) મેં પડ ગયા, કાશ ! બેચારા ફુલાં બુરાઈ (મ-સલન હેરોઈન પીને) કા મુર-તકિબ ન હોતા !" દર હકીકત વોહ અફસોસ નહીં કર રહે હોતે ઈસ તરહ કી બાતેં કર કે ઈસ બહાને વોહ ઉસ કી પોલેં ખોલ ડાલતે હૈં મગર સમઝતે યેહ હૈં કે હમ ઉસ સે **મહબ્બત** ઔર હમદર્દી કી વજહ સે ઐસા કહ રહે હૈં હાલાંકે વોહ **ગીબત** કે ગુનાહ મેં પડ ચુકે હોતે હૈં, વરના અપને મા તહ્‌ત યા શાગિર્દ કા ક્યા ખૌફ ? પીછે સે ઈસ તરહ **ગીબત** કરને કે બજાએ બરાહે રાસ્ત ઉસ કો સમઝા કર સચ્ચી **મહબ્બત** કા સુબૂત દે સકતે થે. બા'ઝ અવકાત એક શખ્સ કિસી કી બુરાઈ કો દૂસરોં કે સામને ઝાહિર કરતે હુએ કહતા હૈ : "મૈં ને ઉસ કી બુરાઈ પર તુમ કો ઈસ લિયે મુત્તલઅ કિયા હૈ તાકે તુમ અપને ભાઈ કે લિયે **ખુસૂસી દુઆ** કરો." અપને ગુમાન મેં યેહ ઈસે હમદર્દી વ શફકત સમઝતા હૈ લેકિન હકીકત મેં યેહ **ગીબત** કર રહા હોતા હૈ. **અલ્લાહુ** રહમાન عَزَّوَجَلَّ હમેં શૈતાન કે ખુફ્યા વારોં સે બચાએ. હમ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી બારગાહે રહમત મેં દુઆ કરતે હૈં કે વોહ મુસલ્માનોં કી **ગીબત** સે હમારી હિફાઝત ફરમાએ. اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلّم

(عُیونُ الْحِکایات(عربی) ص ۳۸۱ مُلَخَّصاً)

અફસોસ મરઝ બઢતા હી જાતા હૈ ગુનાહોં કા

હો નઝરે શિફા અર્ઝ એ સરકારે મદીના હૈ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوبُوْا اِلَی اللّٰه ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ના બાલિગ કી ગીબત : જિસ તરહ બચ્ચે કે સાથ ઝૂટ બોલને કી ઈજાઝત નહીં ઈસી તરહ ઉસ કી ગીબત કી ભી મુમા-ન-અત હૈ. ખ્વાહ એક હી દિન કા બચ્ચા હો, બિલા

મસ્લ-હતે શર-ઈ ઉસ કી ભી બુરાઈ બયાન ન કી જાએ. માં બાપ ઔર ઘર કે દીગર અફરાદ કે લિયે લમ્હએ ફિક્રિય્યા હૈ ઉન કો ચાહિયે કે બિલા ઝરૂરત અપને બચ્ચોં કો પીછે સે (ઔર મુંહ પર ભી) **ઝિદ્દી, શરારતી,** માં બાપ કા **ના ફરમાન** વગૈરા ન કહા કરેં.

કિસ બચ્ચે કી ગીબત જાઇઝ હૈ ઔર કિસ કી ના જાઇઝ ? : હઝરતે અલ્લામા અબ્દુલ હય્ય લખ્નવી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : હઝરતે અલ્લામા સય્યિદુના ઈબ્ને આબિદીન શામી قُدِّسَ سِرُّهُ السَّامِى ને ઈમામ ઈબ્ને **હજર** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْبَر સે નક્લ કિયા હૈ : "જિસ તરહ બાલિગ કી **ગીબત** હરામ હૈ ઉસી તરહ **ના બાલિગ** ઔર મજનૂન (યા'ની પાગલ) કી **ગીબત** ભી હરામ હૈ." (رَدُّالْمُحتار ج٦ص٦٧٦) લેકિન **રાકિમુલ હુરૂફ** (યા'ની મૌલાના અબ્દુલ હય્ય સાહિબ) કે નઝદીક તફસીલ બેહતર હૈ : **(1)** ઐસા ના બાલિગ બચ્ચા જો **ફિલ જુમ્લા** (યા'ની થોડી બહુત) સમઝ રખતા હો કે અપની તા'રીફ પર ખુશ ઔર અપની બુરાઈ સે નાખુશ હોતા હો જૈસા કે **મા'તૂહ** (યા'ની આધા પાગલ ભી અપની તા'રીફ ઔર મઝમ્મત કી સમઝ રખતા હૈ) તો ઐસે ના બાલિગ (બચ્ચે) કી **ગીબત** જાઈઝ નહીં ઈસી તરહ નીમ પાગલ કી ભી ના જાઈઝ હૈ **(2)** ઐસે ના સમઝ બચ્ચે (મ-સલન દૂધ પીતે બચ્ચે) ઔર પાગલ કી ભી **ગીબત** જાઈઝ નહીં જિન કા કોઈ વાલી વારિસ હૈ, બેશક વોહ બચ્ચા યા પાગલ અપની તા'રીફ યા બુરાઈ સમઝને કી તમીઝ નહીં રખતા તાહમ ઉન કે ઐબ બયાન કરને સે ઉન કે માં બાપ વગૈરા કો બુરા લગેગા **(3)** ઐસા લા વારિસ બચ્ચા યા લા વારિસ પાગલ જો અપની તા'રીફ વ **ગીબત** સે ખુશ ઔર નાખુશ હોને કી સલાહિય્યત નહીં રખતા ઉસ કી **ગીબત** જાઈઝ હૈ મગર ઝબાન કો ઐસોં કી **ગીબત** સે ભી રોકના હી બેહતર હૈ (ક્યૂંકે બા'ઝ ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ને મુત્લકન યા'ની એક દિન કે બચ્ચે ઔર મુકમ્મલ પાગલ કી **ગીબત** કો ભી હરામ કરાર દિયા હૈ) (માખૂઝ અઝ : ગીબત ક્યા હૈ, સ. 20, 21)

છોટે બચ્ચે કી ગીબત કી 17 મિસાલેં : **બહર હાલ** પાગલ હો યા સમઝદાર, બાલિગ હો યા ના બાલિગ, બૂઢા હો યા દૂધ પીતા બચ્ચા હર એક કી **ગીબત** સે બચના ચાહિયે, બચ્ચોં કી **ગીબતોં** કી બે શુમાર મિસાલેં હો સકતી હૈં, ક્યૂંકે ઈન કી ગીબત કે

ગુનાહ હોને કી તરફ બહુત કમ લોગોં કી તવજ્જોહ હૈ, જો મુંહ મેં આયા બોલ દિયા જાતા હૈ. યહાં નુમૂનતન સિર્ફ **17 મિસાલેં** પેશ કી જાતી હૈં જો કઈ સૂરતોં મેં ગીબત મેં દાખિલ હો સકતી હૈં : ❁ બિસ્તર ગન્દા કર દેતા હૈ ❁ ઈતના બડા હો ગયા મગર તમીઝ નહીં આઈ ❁ ઈસ કો ઝૂટ કી આદત પડ ગઈ હૈ ❁ છોટી બહન કો નોચતા હૈ ❁ છોટે મુન્ને કો ગોદ મેં લો તો બડા મુન્ના **હસદ** કરતા હૈ ❁ દોનોં મુન્ને એક દૂસરે કી ચુગ્લિયાં ખાતે રહતે હૈં ❁ છોટા પઢાઈ મેં બહુત ઝહીન હૈ મગર બડા 8 સાલ કા હુવા અભી તક કુન્દ ઝેહ્ન હૈ ❁ માં કો બહુત તંગ કરતા હૈ ❁ મુન્ની રાત કો બહુત ચીખતી હૈ ન સોતી હૈ ન કિસી કો સોને દેતી હૈ ❁ મુન્ને ને ગુસ્સે મેં લાત માર કર પાની કા કૂલર ઉલટ દિયા ❁ બહુત ચિડચિડા હો ગયા હૈ ❁ બાત બાત પર રૂઠ જાતા હૈ ❁ રોઝાના ખાને કે વક્ત ઝગડતા હૈ ❁ પઢને મેં કમઝોર હૈ ❁ બડી બચ્ચી ને છોટી વાલી કો બાલ ખીંચ કર ગિરા દિયા ❁ બસ લડતા હી રહતા હૈ ❁ સુબ્હ ઉઠા ઉઠા કર થક જાતે હૈં મગર જવાબ નહીં દેતા વગૈરા.

બચ્ચોં કો ગીબત મત કરને દીજિયે : **ઉમૂમન** બચ્ચે અપને છોટે બહન ભાઈયોં ઔર દીગર ઘર વાલોં કી અપની તુતલી ઝબાન મેં યા ઈશારોં સે **ગીબતેં** કરતે રહતે હૈં ઔર ઘર વાલે હંસ હંસ કર દાદ દેતે હૈં, કભી કિસી કો લંગડાતા દેખ લેતે હૈં તો ખુદ ભી ઉસ કી નક્લ ઉતારતે હુએ લંગડા કર ચલતે હૈં ઔર ઘર વાલોં સે દાદ વુસૂલ કરતે હૈં હાલાંકે કિસી **મુઅય્યન** વ મા'લૂમ મા'ઝૂર કી ઈસ તરહ કી નક્કાલી ભી **ગીબત** હૈ. બાપ જબ કામકાજ સે શામ કો લૌટતા હૈ તો આમ તૌર પર બચ્ચા યા બચ્ચી દિન ભર કી "કારકર્દગી" સુનાતે હૈં, ઈસ સે લુત્ફ તો બહુત આતા હૈ મગર ઉસ કારકર્દગી મેં **ગીબતોં** કી ભી અચ્છી ખાસી ભરમાર હોતી હૈ ! બચ્ચોં કો તો ગુનાહ નહીં હોતા મગર ઔલાદ કી સહીહ તરબિય્યત કરના ચૂંકે વાલિદૈન કી ઝિમ્મેદારી હૈ ઔર યૂં બચ્ચોં કી ઝબાની **ગીબતેં** સુનને સે ઔલાદ કી ગલત તરબિય્યત હોતી હૈ લિહાઝા ઔલાદ કી ગલત તરબિય્યત કા વબાલ માં બાપ કે સર આ જાતા હૈ, યકીનન બચ્ચોં કે **ગીબત** કરને પર હંસ પડને સે ઉન કી હૌસલા અફઝાઈ હોતી હૈ ઔર વોહ ગોયા ઈસ તરહ **ગીબત** કી તરબિય્યત હાસિલ કરતે રહતે હૈં ઔર બેચારે બાલિગ હોને કે બા'દ અક્સર **ગીબત** કે ગુનાહ મેં પક્કે હો ચુકે હોતે હૈં. લિહાઝા જબ ભી બચ્ચા **ગીબત** કરે, ચુગલી ખાએ યા **ઝૂટ** બોલે તો ઉસ કી

તુતલી ઝબાન સે મહઝૂઝ યા'ની લુત્ફ અન્દોઝ હોતે હુએ શૈતાન કે બહકાવે મેં આ કર હંસા મત કીજિયે, ઐસે મૌકઅ પર એક દમ સન્જીદા હો જાઈયે ઉસ બાત પર ઉસ કી હૌસલા શિકની કીજિયે ઔર મુનાસિબ અન્દાઝ મેં ઉસ કો સમઝાઈયે, જબ બાર બાર ઉસ કો સમઝાતે રહેંગે ઔર ઉસ કો ઘર કા કોઈ ભી ફર્દ **ગીબત** વગૈરા પર ઉસે દાદ નહીં દેગા તો اِنْ شَآءَاللّٰهعَزَّوَجَلَّ ખુદ ભી **ગીબત** વગૈરા સુનને કી આફત વ ગુનાહોં સે બચે રહેંગે ઔર મુન્ના ભી બડા હો કર اِنْ شَآءَاللّٰهعَزَّوَجَلَّ નેક બન્દા બનેગા ઔર **ગીબત** વગૈરા સે નફરત રખેગા.

બચ્ચોં કી ફરિયાદ રસી કીજિયે : હાં અગર મુન્ના મહ્ઝ બોલને કી ખાતિર નહીં બોલ રહા બલ્કે આપ સે ફરિયાદ કર કે ઇન્સાફ તલબ કર રહા હૈ તો બેશક ઉસ કી ફરિયાદ સુનિયે ઔર ઇમદાદ કીજિયે. મ-સલન મુન્ના કહને લગા કે મુન્ની ને મેરા ખિલૌના છીન કર કહીં છુપા દિયા હૈ તો યેહ **ગીબત** નહીં, ક્યૂંકે મુન્ના માં બાપ સે ફરિયાદ નહીં કરેગા તો કિસ સે કરેગા ! લિહાઝા આપ મુન્ની સે ઉસ કા ખિલૌના દિલા દીજિયે. અબ અગર ખિલૌના મિલ જાને કે બા'દ મુન્ના ઇસી બાત કો મુન્ની કી ગૈર મૌજૂ-દગી મેં મ-સલન અપની અમ્મી સે ઝિક્ર કરતા હૈ કે "મુન્ની ને મેરા ખિલૌના છીન કર છુપા દિયા થા તો અબ્બૂ ને મુન્ની કો ડાંટ પિલાઈ ઔર મુઝે મેરા ખિલૌના વાપસ દિલાયા" તો યેહ બહર હાલ **ગીબત** હૈ અગર્ચે બચ્ચોં કો ઇસ કા ગુનાહ ન હો. ઉમૂમન બચ્ચે જિન લોગોં સે માનૂસ હોતે હૈં ઉન કો ફરિયાદ કરતે રહતે હૈં તો અગર કિસી સે મઝકૂરા મિસાલ કી માનિન્દ ફરિયાદ કી ઔર વોહ ફરિયાદ રસી યા'ની ઇમદાદ નહીં કર સકતા. તો અબ **ગીબત** પર મબ્ની ફરિયાદ ન સુને બલ્કે હત્તલ ઇમ્કાન અચ્છે અન્દાઝ મેં બચ્ચે કો ટાલ દે.

બચ્ચોં સે સાદિર હોને વાલી ગીબત કી 22 મિસાલેં

❁ મેરા ખિલૌના તોડ દિયા હૈ ❁ મેરી ટૉફી છીન કર ખા લી ❁ મેરી આઇસ્ક્રીમ ગિરા દી ❁ મુઝે પીછે સે "હાઉ" કર કે ડરા દેતા હૈ, શરીર કહીં કા ❁ મુઝ પર બિલ્લી કા બચ્ચા ડાલ દિયા ❁ મુઝે "ગન્દા બચ્ચા" કહ કર ચિડાતા હૈ ❁ મેરી નોટબુક ફાડ દી ❁ મુઝે ધક્કા દે કર ગિરા દિયા ❁ મેરે કપડે ગન્દે કર દિયે ❁ અપની બાબા સાઇકિલ મેરે પાઉં પર ચઢા દી ❁ અપને કપડે ગન્દે કર દેતા હૈ ❁ વોહ ગન્દા બચ્ચા હૈ ❁ અમ્મી

કે પાસ મેરી ચુગ્લિયાં લગાતા હૈ ❁ ઝૂટ બોલ કર ઉસ્તાદ સે મુઝે માર ખિલાઈ થી ❁ અમ્મી મદ્રસે કા બોલતી હૈ તો રોતા હૈ ❁ મુન્ની અમ્મી કો મારતી હૈ ❁ ઉસ્તાદ ને ઉસ કો કલ "મુર્ગા" બનાયા થા ❁ ઇતના બડા હો ગયા મગર **નિપ્પલ** ચૂસતા હૈ ❁ હર વક્ત ઉસ કી નાક બહતી રહતી હૈ ❁ રોઝ રોઝ પેન્સિલ ગુમા દેતા હૈ ❁ ઉસ દિન અબ્બૂ કી જેબ સે પૈસે ચુરા લિયે થે ❁ ઉસ દિન અમ્મી ને ઉસ કી ખૂબ પિટાઈ લગાઈ થી.

બચ્ચોં કો ઝૂટે બહલાવે મત દીજિયે : દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 સફહા 159 તા 160 પર હૈ : અબૂ દાવૂદ વ બૈહકી ને અબ્દુલ્લાહ બિન આમિર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત કી, કહતે હૈં : રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હમારે મકાન મેં તશરીફ ફરમા થે. મેરી માં ને મુઝે બુલાયા કે આઓ તુમ્હેં દૂંગી. હુઝૂર (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ને ફરમાયા : ક્યા ચીઝ દેને કા ઇરાદા હૈ ? ઉન્હોં ને કહા, ખજૂર દૂંગી. ઇર્શાદ ફરમાયા : "અગર તૂ કુછ નહીં દેતી તો યેહ તેરે ઝિમ્મે **ઝૂટ** લિખા જાતા."

(سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ ص٣٨٧ حدیث ٤٩٩١)

દેખા આપ ને ! બચ્ચોં કે સાથ ભી **ઝૂટ** બોલને કી ઇજાઝત નહીં, **અફ્સોસ !** આજ કલ બચ્ચોં કો બહલાને કે લિયે અક્સર લોગ **ઝૂટ મૂટ** ઇસ તરહ કહ દિયા કરતે હૈં કે તુમ્હારે લિયે ખિલૌને લાએંગે, હવાઈ જહાઝ લા કર દેંગે વગૈરા. ઇસી તરહ ડરાને કે લિયે અક્સર માએં ભી **ઝૂટ** બોલ દિયા કરતી હૈં કે વોહ બિલ્લી આઈ, કુત્તા આયા વગૈરા. જિન લોગોં ને ઐસા કિયા ઉન કો ચાહિયે કે સચ્ચી **તૌબા** કરેં.

ગૂંગા કાદિયાની કૈસે મુસલ્માન હુવા : મ-દની મુન્નોં કી ગીબતોં સે ખુદ કો બચાને ઔર ઉન કા ભી ગીબતોં સે બચને કા ઝેહ્ન બનાને કે લિયે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, **મ-દની કાફિલોં** કે મુસાફિર બનિયે, સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઆત મેં પાબન્દી સે શિર્કત કીજિયે, **મ-દની ઇન્આમાત** કે મુતાબિક અપની ઝિન્દગી ગુઝારિયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક અનોખી **મ-દની બહાર** પેશ કી જાતી હૈ, ગૌર સે સુનિયે ઔર

ઝૂમિયે : ચુનાન્ચે સૂબએ પંજાબ કે શહ્ર **ખુશાબ** મેં એક ગૂંગે બહરે ઈસ્લામી ભાઈ જો **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** કી બ-ર-કત સે ગુનાહોં સે તાઈબ હો કર નેકિયોં કી રાહ પર ગામઝન હો ચુકે થે. ઉન કે ઘર કે કરીબ એક ગૂંગે બહરે શખ્સ કી રિહાઈશ થી જો **કાદિયાની** થા. યેહ **"ગૂંગે ઈસ્લામી ભાઈ"** ઉસ ગૂંગે કાદિયાની સે મુલાકાત કર કે ઈશારોં કી ઝબાન મેં **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ રાહે હક કી દા'વત પેશ કિયા કરતે ઔર ઉસે સમઝાતે કે દીને ઈસ્લામ હી વોહ વાહિદ મઝહબ હૈ જિસ મેં દુન્યા વ આખિરત કી ભલાઈયાં પોશીદા હૈં ઔર હકીકી કલ્બી સુકૂન ભી ઈસી મઝહબે હક કી કબૂલિય્યત મેં હૈ. વોહ ગૂંગા કાદિયાની દા'વતે ઈસ્લામી કે ગૂંગે મુબલ્લિગ કી પુર તાસીર મ-દની બાતોં મેં દિલચસ્પી તો લેતા મગર કોઈ વાઝેહ જવાબ ન દેતા. વોહ (ગૂંગા કાદિયાની) કુછ દુન્યવી મસાઈલ કી વજહ સે બહુત પરેશાન થા ઔર સુકૂન કી તલાશ મેં થા. ઈસી દૌરાન દા'વતે ઈસ્લામી કે **ગૂંગે મુબલ્લિગ** ને ઉસે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે બૈનલ અક્વામી તીન રોઝા **સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** મેં શિર્કત કી દા'વત દી, જિસે ઉસ ને કબૂલ કર લિયા. જબ વોહ **"ગૂંગા કાદિયાની"** મદી-નતુલ ઔલિયા (મુલતાન શરીફ) **દા'વતે ઈસ્લામી કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** મેં શિર્કત કે લિયે **સહરાએ મદીના** પહોંચા તો હર તરફ **સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા શરીફ કી બહારેં** ઔર **દુરૂદો સલામ કી સદાએં** થીં, **અલ ગરઝ** એક અજીબ રૂહ પરવર સમાં થા. યેહ મનાઝિર દેખ કર વોહ ગૂંગા કાદિયાની ઈસ **મ-દની માહોલ** સે ઈસ કદર **મુ-તઅસ્સિર** હુવા કે ઉસ ને વહીં ઈજતિમાઅ મેં અપને બાતિલ મઝહબ કાદિયાનિય્યત સે તૌબા કી ઔર **કલિમા પઢ કર મુસલ્માન હો ગયા ઔર ગૌસે પાક** رَضِیَ اللّٰہُ تعَالٰی عَنۡہُ કી ગુલામી કા પટ્ટા અપને ગલે મેં ડાલ કર **"કાદિરી ર-ઝવી"** ભી બન ગયા.

દૌલતે દુન્યા સે બે રગબત મુઝે કર દીજિયે　મેરી હાજત સે મુઝે ઝાઈદ ન કરના માલદાર

અર્સએ મહશર મેં આકા લાજ રખના આપ હી　દામને અત્તાર હૈ સરકાર ! બેહદ દાગદાર

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب !　　صَلَّی اللّٰہُ تعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મુસલ્માન કી બે ઇઝ્ઝતી કબીરા ગુનાહ હૈ : રસૂલે બે મિસાલ, બીબી આમિના કે લાલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : બેશક કિસી મુસલ્માન કી નાહક બે ઇઝ્ઝતી કરના કબીરા ગુનાહોં મેં સે હૈ. (سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ ص٣٠٣حديث٤٨٧٧)

ખુદા عَزَّوَجَلَّ વ મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ઈઝા દેને વાલા : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! હકીકત યેહ હૈ કે એક મુસલ્માન અપને દૂસરે મુસલ્માન ભાઈ કી ઇઝ્ઝત કા મુહાફિઝ હૈ મગર અફસોસ ! ઐસા નાઝુક દૌર આ ગયા હૈ કે અબ અક્સર મુસલ્માન હી દૂસરે મુસલ્માન ભાઈ કી ઇઝ્ઝત કે પીછે પડા હુવા હૈ જી ભર કર **ગીબતેં** કર રહા હૈ ઔર ચુગ્લિયાં ખા રહા હૈ, બિલા તકલ્લુફ તોહ્મતેં લગા રહા હૈ, બિલા વજહ દિલ દુખા રહા હૈ, **દા'વતે ઇસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ રિસાલા, **"ઝુલ્મ કા અન્જામ"** સફહા 19 તા 20 પર હૈ : **હુકૂકુલ ઇબાદ** કા મુઆ-મલા બડા નાઝુક હૈ મગર આહ ! આજ કલ બેબાકી કા દૌર દૌરા હૈ, અવામ તો કુજા ખવાસ કહલાને વાલે ભી ઉમૂમન ઇસ કી તરફ સે ગાફિલ રહતે હૈં. ગુસ્સે કા મરઝ આમ હૈ ઇસ કી વજહ સે અક્સર "ખવાસ" ભી લોગોં કી દિલ આઝારી કર બૈઠતે હૈં ઔર ઇસ કી તરફ ઉન કી બિલ્કુલ તવજ્જોહ નહીં હોતી કે કિસી મુસલ્માન કી બિલા વજહે શર-ઈ દિલ આઝારી ગુનાહ વ હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ. મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** શરીફ જિલ્દ 24 સફહા 342 મેં **ત-બરાની શરીફ** કે હવાલે સે નક્લ કરતે હૈં : સુલ્તાને દો જહાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : **مَنْ اٰذٰى مُسْلِمًا فَقَدْ اٰذَانِىْ وَمَنْ اٰذَانِىْ فَقَدْ اٰذَى الله.** (યા'ની) જિસ ને (બિલા વજહે શર-ઈ) કિસી મુસલ્માન કો ઈઝા દી ઉસ ને મુઝે ઈઝા દી ઔર જિસ ને મુઝે ઈઝા દી ઉસ ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો ઈઝા દી. (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط ج٢ ص٣٨٧ حديث ٣٦٠٧) **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وصَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلّم કો ઈઝા દેને વાલોં કે બારે મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પારહ 22 સૂ-રતુલ અહ્ઝાબ આયત 57 મેં ઇર્શાદ ફરમાતા હૈ :

اِنَّ الَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَاَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِيْنًا ﴿۵۷﴾ (پ۲۲الاحزاب۵۷)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક જો ઈઝા દેતે હૈં **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) ઔર ઉસ કે રસૂલ કો ઉન પર **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) કી લા'નત હૈ દુન્યા વ આખિરત મેં ઔર **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) ને ઉન કે લિયે ઝિલ્લત કા અઝાબ તય્યાર કર રખા હૈ.

મોમિન કી હુરમત કા'બે સે બઢ કર હૈ : સુ-નને ઈબ્ને માજહ મેં હૈ : **ખા-તમુલ મુર-સલીન, રહ્‌મતુલ્લિલ આ-લમીન** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને કા'બએ મુઅઝ્ઝમા કો મુખાતબ કર કે ઈર્શાદ ફરમાયા : **મોમિન કી હુરમત તુઝ સે ઝિયાદા હૈ.** (سُنَنِ ابنِ ماجه ج٤ ص٣١٩ حديث ٣٩٣٢)

કામિલ મુસલ્માન કી તા'રીફ : સરકારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સરદારે મક્કએ મુકર્રમા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને અ-ઝમત નિશાન હૈ : اَلْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُوْنَ مِنْ لِّسَانِهٖ وَيَدِهٖ યા'ની મુસલ્માન વોહ હૈ કે ઉસ કે હાથ ઔર ઝબાન સે દૂસરે મુસલ્માન મહફૂઝ રહેં. (صَحيح بُخارى ج١ ص١٥ حديث١٠)

દાઇરએ ઈમાન સે નિકલ જાને કા ખતરા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! કામિલ મુસલ્માન વોહી હૈ જો ઝબાન સે કિસી કો ગાલી ન દે, બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ કિસી કો બુરા ન કહે, કિસી કી **ગીબત** ન કરે, કિસી કો બે વુકૂફ ન કહે, કિસી કે ઐબ કો ન ખોલે, કિસી કા ભેદ ન ખોલે ઔર હાથ સે કિસી કો તક્લીફ ન દે, કિસી કી દિલ આઝારી ન કરે, બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ કિસી કો ન મારે, કિસી કો તન્કીદે બે જા કા નિશાના ન બનાએ, જો શખ્સ ઐસા ન હુવા બલ્કે લોગોં કો ઉસ ને હર તરહ કી તક્લીફ દી, હાથ સે મારા, આંખ સે કિસી કી તરફ ઈઝા દેને વાલે અન્દાઝ સે ઈશારા કિયા, હર શખ્સ ઉસ સે તંગ વ બેઝાર રહા તો વોહ શખ્સ **કામિલ મુસલ્માન** નહીં હૈ, ઈમાન ઉસ કે દિલ મેં મઝબૂત નહીં હૈ,

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો શખ્સ મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના ભૂલ ગયા વોહ જન્નત કા રાસ્તા ભૂલ ગયા. (طبرانی)

ઇન્તિકાલ કે વક્ત એહ્‌તિમાલ હૈ કે مَعَاذَاللهِ عَزَّوَجَلَّ શૈતાન ગાલિબ આ જાએ ઔર હર તરહ સે ઉસે વસ્વસે ડાલે ઔર مَعَاذَاللهِ عَزَّوَجَلَّ ثُمَّ مَعَاذَاللهِ عَزَّوَجَلَّ વોહ શખ્સ દાઇરએ ઈમાન સે નિકલ જાએ ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ન કરે ઉસ કા કદમ સિરાતે મુસ્તકીમ સે ફિસલ જાએ ઔર વોહ જહન્નમ કી રાહ ઇખ્તિયાર કરે, **જન્નત** સે મહરૂમ રહે. બ ખિલાફ ઇસ કે જિસ કા ઈમાન કામિલ હો, ઇસ્લામ કી સચ્ચી **મહબ્બત** ઉસ કે દિલ કો હાસિલ હો, કામિલ મુસલ્માનોં વાલે આ'માલ વ અફઆલ ઉસ કે અન્દર પાએ જાતે હોં, બન્દોં કે હુકૂક ગરદન પર ન ઉઠાએ હોં, ઇસ સૂરત મેં بِفَضْلِهٖ تَعَالٰی શૈતાન કા વસ્વસા મૌત કે વક્ત અસર અન્દાઝ ન હોગા, દરિયાએ ઈમાન જોશ મારેગા, ફિરિશ્તા ઇબ્લીસ કો ભગા દેગા, વસાવિસ કો દૂર કરેગા, ઇસ લિયે ખાતિમા બિલખૈર હોગા, શૈતાન અપના સર પીટેગા, અપને સર પર ખાક ઉડાએગા ઔર બહુત ચીખેગા ચિલ્લાએગા.

ઝિન્દગી ઔર મૌત કી હૈ યા ઇલાહી કશ્મકશ

જાં ચલે તેરી રિઝા પર બે કસો મજબૂર કી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

બદ અકીદગી સે તૌબા : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! કામિલ મુસલ્માન બનને કે લિયે, **ગીબત** કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઇન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઇયે ઔર હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં

અવ્વલ તા આખિર શિર્કત કીજિયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે ઈમાન અફરોઝ **મ-દની બહાર** પેશ કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે **લતીફઆબાદ** હૈદરઆબાદ (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને કુછ ઈસ તરહ બતાયા : બા'ઝ લોગોં કી સોહબત મેં બૈઠને કી બિના પર મેરા ઝેહ્ન ખરાબ હો ગયા ઔર મૈં તીન સાલ તક **નિયાઝ શરીફ** ઔર **મીલાદ શરીફ** વગૈરા પર ઘર મેં એ'તિરાઝ કરતા રહા મુઝે પહલે **દુરૂદ શરીફ** સે બહુત શગફ થા (યા'ની બેહદ દિલચસ્પી વ રગ્બત થી) મગર ગલત સોહબત કે સબબ **દુરૂદે પાક** પઢને કા જઝબા હી દમ તોડ ગયા. ઈત્તિફાક સે એક બાર મૈં ને **દુરૂદ શરીફ** કી ફઝીલત પઢી તો વોહ જઝબા દોબારા જાગા ઔર મૈં ને કસરત કે સાથ **દુરૂદે પાક** પઢને કા મા'મૂલ બના લિયા. એક રાત જબ **દુરૂદ શરીફ** પઢતે પઢતે સો ગયા તો اَلْحَمْدُ لِلّٰه મુઝે ખ્વાબ મેં **સબ્ઝ ગુમ્બદ** કા દીદાર હો ગયા ઔર બે સાખ્તા મેરી ઝબાન સે اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ الله જારી હો ગયા. સુબ્હ જબ ઉઠા તો મેરે દિલ કે અન્દર હલચલ મચી હુઈ થી, મૈં ઈસ સોચ મેં પડ ગયા કે આખિર હક કા રાસ્તા કૌન સા હૈ ? હુસ્ને ઈત્તિફાક સે **દા'વતે ઈસ્લામી** વાલે આશિકાને રસૂલ કા સુન્નતોં કી તરબિય્યત કા **મ-દની કાફિલા** હમારે ઘર કી કરીબી મસ્જિદ મેં આયા તો કિસી ને મુઝે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી દા'વત દી, મૈં ચૂંકે **મુ-તઝબ-ઝિબ** (Confusd) થા ઈસ લિયે તલાશે હક કે જઝબે કે તહ્ત **મ-દની કાફિલે** કા મુસાફિર બન ગયા. મૈં ને સફેદ ઈમામા બાંધા થા મગર સબ્ઝ ઈમામે વાલે **મ-દની કાફિલે** વાલોં ને સફર કે દૌરાન મુઝ પર ન કિસી કિસ્મ કી તન્કીદ કી ન હી તન્ઝ કિયા બલ્કે અજનબિય્યત હી મહસૂસ ન હોને દી. **અમીરે કાફિલા** ને **મ-દની ઈન્આમાત** કા તઆરુફ કરવાયા ઔર ઈસ કે મુતાબિક મા'મૂલ રખને કા મશ્વરા દિયા. મૈં ને **મ-દની ઈન્આમાત** કા બગૌર મુતા-લઆ કિયા તો ચોંક ઉઠા ક્યૂંકે મૈં ને ઈતને ઝબર દસ્ત તરબિય્યતી **મ-દની ફૂલ** ઝિન્દગી મેં પહલી હી બાર પઢે થે. **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત ઔર **મ-દની ઈન્આમાત** કી બ-ર-કત સે મુઝ પર **રબ્બે લમ યઝલ** عَزَّوَجَلَّ કા ફઝ્લ હો ગયા. મૈં ને મ-દની કાફિલે કે તમામ મુસાફિરોં કો જમ્અ કર કે એ'લાન કિયા કે કલ તક મૈં બદ અકીદા થા આપ સબ ગવાહ હો જાઈયે કે આજ સે **તૌબા** કરતા હૂં ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા રહને કી નિય્યત કરતા હૂં. ઈસ્લામી ભાઈયોં ને ઈસ પર ફરહત વ મુસર્રત કા ઈઝહાર કિયા. દૂસરે દિન 30 રુપૈ કી **નુક્તી** (એક બેસન કી મિઠાઈ જો મોતી કે દાનોં

કી તરહ બની હોતી હૈ) મંગવા કર મૈં ને સરકારે બગદાદ હુઝૂરે ગૌસે આ'ઝમ શૈખ **અબ્દુલ કાદિર જીલાની** قُدِّسَ سِرُّهُ الرَّبَّانِی કી નિયાઝ દિલવાઈ ઔર અપને હાથોં સે તક્સીમ કી. મૈં 35 સાલ સે **સાંસ કે મરઝ** મેં મુબ્તલા થા, કોઈ રાત બિગૈર તક્લીફ કે ન ગુઝરતી થી, નીઝ મેરી સીધી **દાઢ મેં તક્લીફ** થી જિસ કે બાઇસ સહીહ તરહ ખા ભી નહીં સકતા થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કત સે દૌરાને સફર મુઝે સાંસ કી કોઈ તક્લીફ ન હુઈ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મૈં સીધી દાઢ સે બિગૈર કિસી તક્લીફ કે ખાના ભી ખા રહા હૂં. મેરા દિલ ગવાહી દેતા હૈ કે **અકાઈદે અહલે સુન્નત** હક હૈં ઔર મેરા હુસ્ને ઝન હૈ કે **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની માહોલ **અલ્લાહ** ઔર ઉસ કે **પ્યારે રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં મક્બૂલ હૈ.

છાએ ગર શૈતનત તો કરેં દેર મત — કાફિલે મેં ચલેં, કાફિલે મેં ચલો
સોહબતે બદ મેં પડ કર, અકીદા બિગડ — ગર ગયા હો, ચલેં, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

બદ મઝ્હબોં સે દૂર રહને કી હદીસોં મેં તાકીદ : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** દેખા આપ ને ! **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આશિકાને રસૂલ કે સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી કૈસી બ-ર-કતેં હૈં બલ્કે હકીકત યેહ હૈ કે ઉસ ખુશ નસીબ ઈસ્લામી ભાઈ કો **દુરૂદે પાક કી કસરત** કી બ-ર-કત સે દા'વતે ઈસ્લામી કા **મ-દની કાફિલા** ભી મિલા ઔર ઉસ પર હિદાયત કા રાસ્તા ભી ખુલા. યેહ ઈસ્લામી ભાઈ બદ મઝ્હબોં કી સોહબત કી વજહ સે સીધે રાસ્તે સે ભટક ગએ થે, હમ સભી કો ચાહિયે કે બુરી સોહબત સે હમેશા દૂર રહેં ઔર ફકત **આશિકાને રસૂલ** હી કી સોહબત અપનાએં. બદ મઝ્હબોં કી સોહબત ઈમાન કે લિયે ઝહરે કાતિલ હૈ, ઈન સે દોસ્તી ઔર તઅલ્લુકાત રખને કી અહાદીસે મુબા-રકા મેં મુમા-ન-અત હૈ. ચુનાન્ચે સુલ્તાને અરબ, મહબૂબે રબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : "જો કિસી બદ

મઝહબ કો સલામ કરે યા ઉસ સે **બ કુશાદા** પેશાની મિલે યા ઐસી બાત કે સાથ ઉસ સે પેશ આએ જિસ મેં ઉસ કા દિલ ખુશ હો, ઉસ ને ઉસ ચીઝ કી તહકીર કી જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને **મુહમ્મદ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર ઉતારી.'' (تاریخ بغداد ج ۱۰ ص ۲۶۲) રસૂલે નઝીર, સિરાજે મુનીર, મહબૂબે રબ્બે કદીર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને દિલ પઝીર હૈ : ''જિસ ને કિસી બદ મઝહબ કી (તા'ઝીમ વ) તૌકીર કી ઉસ ને દીન કે ઢા દેને પર મદદ દી.'' (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط ج ۵ ص ۱۱۸ حدیث ۶۷۷۲) મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه **ફતાવા ર-ઝવિય્યા શરીફ** જિલ્દ 21 સફહા 184 પર ફરમાતે હૈં : સુન્નિયોં કો ગૈર મઝહબ વાલોં સે ઈખ્તિલાત (મેલજોલ) ના જાઈઝ હૈ ખુસૂસન યૂં કે વોહ (બદ મઝહબ) અફસર હોં (ઔર) યેહ (સુન્ની) મા તહ્ત.) قال اللّٰه تعالٰی (યા'ની અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ)

وَ اِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۶۸﴾ (پ۷ الانعام ۶۸)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર જો કહીં તુઝે શૈતાન ભુલાવે તો યાદ આએ પર ઝાલિમોં કે પાસ ન બૈઠ.

રહમતે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મુઅઝ્ઝમ હૈ : તુમ ઉન સે દૂર રહો ઔર વોહ તુમ સે દૂર રહેં, કહીં વોહ તુમ્હેં ગુમરાહ ન કર દેં ઔર ફિતને મેં ન ડાલ દેં. (مُقدّمه صَحیح مُسلِم ص۹ حدیث ۷)

બદ મઝહબ કો ઉસ્તાદ બનાના : બદ મઝહબ સે દીની યા દુન્યાવી તા'લીમ લેને કી મુમા-ન-અત કરતે હુએ મેરે **આકા આ'લા હઝરત,** ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : ગૈર મઝહબ વાલિયોં (યા વાલોં) કી સોહબત આગ હૈ, ઝી ઈલ્મ આકિલ બાલિગ મર્દોં કે મઝહબ (ભી) ઈસ મેં બિગડ ગએ હૈં. **ઈમરાન બિન હત્તાન રક્કાશી કા કિસ્સા મશ્હૂર હૈ, યેહ તાબિઈન કે ઝમાને મેં એક બડા મુહદ્દિસ થા, ખારિજી મઝહબ કી ઔરત** (સે શાદી કર કે ઉસ) **કી સોહબત મેં** (રહ કર) مَعَاذَ اللّٰه **ખુદ ખારિજી હો ગયા ઔર યેહ દા'વા કિયા થા કે** (ઉસ સે શાદી કર કે) **ઉસે સુન્ની કરના ચાહતા હૈ.** (યહાં વોહ નાદાન લોગ ઈબ્રત હાસિલ કરેં જો બ ઝો'મે ફાસિદ ખુદ કો બહુત ''પક્કા સુન્ની'' તસવ્વુર કરતે ઔર કહતે સુનાઈ

દેતે હૈં કે હમેં અપને મસ્લક સે કોઈ હિલા નહીં સકતા, હમ બહુત હી મઝબૂત હૈં !) મેરે આકા આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه મઝીદ ફરમાતે હૈં : જબ સોહબત કી યેહ હાલત (કે ઇતના બડા મુહદ્દિસ ગુમરાહ હો ગયા) તો (બદ મઝહબ કો) ઉસ્તાદ બનાના કિસ દ-રજા બદતર હૈ કે ઉસ્તાદ કા અસર બહુત અઝીમ ઔર નિહાયત જલ્દ હોતા હૈ, તો ગૈર મઝહબ ઔરત (યા મર્દ) કી સિપુર્દગી યા શાગિર્દી મેં અપને બચ્ચોં કો વોહી દેગા જો આપ (ખુદ હી) દીન સે વાસિતા નહીં રખતા ઔર અપને બચ્ચોં કે બદ દીન હો જાને કી પરવાહ નહીં રખતા. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 692)

મહફૂઝ ખુદા રખના સદા બે અ-દબોં સે
ઔર મુઝ સે ભી સરઝદ ન કભી બે અ-દબી હો

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَى اللّٰه ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

અઝાબે કબ્ર કે હોલનાક મનાઝિર : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉમામા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે મહબૂબે રબ્બે સમદ, નબિય્યે અહમદ, મીઠે મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને **બકીએ ગરકદ** તશરીફ લા કર **દો કબ્રોં** કે પાસ ખડે હો કર ઇર્શાદ ફરમાયા : ક્યા તુમ ને ફુલાં ઔર ફુલાના કો, યા ફરમાયા : ફુલાં ફુલાં કો દફન કર દિયા ? સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : જી હાં, યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! (બિ ઇઝ્ને પરવર્દ ગાર ગૈબ કી ખબરેં દેતે હુએ) ઇર્શાદ ફરમાયા : અભી અભી ફુલાં કો (કબ્ર મેં) બિઠા કર મારા ગયા હૈ. ફિર ફરમાયા : ઉસ ઝાત કી કસમ જિસ કે કબ્ઝએ કુદરત મેં મેરી જાન હૈ ! ઉસે ઇતના મારા ગયા હૈ કે ઉસ કા હર હર ઉઝ્વ જુદા હો ચુકા હૈ ઔર ઉસ કી **કબ્ર** મેં **આગ** ભડકા દી ગઈ હૈ ઔર ઉસ ને ઐસી **ચીખ** મારી હૈ જિસે સિવાએ જિન્નો ઇન્સ કે તમામ મખ્લૂક ને સુન લિયા હૈ ઔર અગર તુમ્હારે દિલોં મેં ફસાદ ન હોતા ઔર તુમ ઝિયાદા બાતેં

ન કરતે તો તુમ ભી વોહ સુનતે જો મૈં સુનતા હૂં. ફિર ફરમાયા : અબ દૂસરે કો ભી મારા જા રહા હૈ. ફિર ફરમાયા : ઉસ ઝાત કી કસમ જિસ કે દસ્તે કુદરત મેં મેરી જાન હૈ ! ઉસે ભી ઈસ કદર ઝોર સે મારા ગયા હૈ કે ઉસ કી ભી હર હર હડ્ડી જુદા હો ગઈ હૈ ઔર ઉસ કી કબ્ર મેં ભી **આગ** ભડકા દી ગઈ હૈ, ઉસ ને ભી ઐસી **ચીખ** મારી હૈ જિસે જિન્નો ઈન્સાન કે ઈલાવા તમામ મખ્લૂક ને સુન લિયા હૈ ઔર અગર તુમ્હારે દિલોં મેં ફસાદ ન હોતા ઔર તુમ ઝિયાદા કલામ ન કરતે તો તુમ ભી વોહ સુનતે જો મૈં સુનતા હૂં. સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! ઈન દોનોં કા ગુનાહ ક્યા હૈ ? ઈર્શાદ ફરમાયા : પહલા પેશાબ સે નહીં બચતા થા ઔર દૂસરા લોગોં કા ગોશ્ત ખાતા (યા'ની ગીબત કરતા) થા. (صَرِيحُ السُّنَة لِلطّبَری ص٢٩ حدیث٤٠)

મુસલ્માનો ! ડર જાઓ ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ રિવાયત મેં **ગીબત** કરને ઔર પેશાબ સે ન બચને વાલોં કે લિયે ઈબ્રત કે બે શુમાર **મ-દની ફૂલ** હૈં, પેશાબ કર કે જો લોગ પાકી હાસિલ ન કર કે બદન ઔર કપડે વગૈરા નાપાક કર લેતે હૈં ઉન કો ભી ડર જાના ચાહિયે, **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : પેશાબ સે બચો આમ તૌર પર અઝાબે કબ્ર ઈસી કી વજહ સે હોતા હૈ. (سُنَنِ دارقُطنی ج١ ص١٨٤ حدیث٤٥٣)

ઈસ ઝિમ્ન મેં એક **લરઝા ખેઝ હિકાયત** મુલા-હઝા હો ચુનાન્ચે

પેશાબ સે ન બચને વાલે કી કબ્ર સે પુકાર ! : દા'વતે **ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 413 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ઉયૂનુલ હિકાયાત"** હિસ્સએ દુવુમ સફહા 187 પર હૈ હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ફરમાતે હૈં : એક મર્તબા દૌરાને સફર મેરા ગુઝર ઝમાનએ જાહિલિય્યત કે કબ્રિસ્તાન સે હુવા. યકાયક એક **મુર્દા કબ્ર સે બાહર નિકલા,** ઉસ કી ગરદન મેં આગ કી ઝન્જીર બંધી હુઈ થી, મેરે પાસ પાની કા એક બરતન થા. જબ ઉસ ને મુઝે દેખા તો કહને લગા : "ઐ અબ્દુલ્લાહ ! મુઝે થોડા સા પાની પિલા દો !" મૈં ને દિલ મેં કહા : ઈસ ને મેરા નામ લે કર મુઝે પુકારા હૈ યા તો યેહ મુઝે જાનતા હૈ યા અ-રબોં કે તરીકે કે મુતાબિક "અબ્દુલ્લાહ" કહ કર પુકાર રહા હૈ.

ફિર અચાનક ઉસી **કબ્ર** સે એક ઔર શખ્સ નિકલા, ઉસ ને મુઝ સે કહા : "ઐ અબ્દુલ્લાહ ! ઈસ ના ફરમાન કો હરગિઝ પાની ન પિલાના, યેહ **કાફિર** હૈ." દૂસરા શખ્સ પહલે કો ઘસીટ કર વાપસ **કબ્ર** મેં લે ગયા. મૈં ને વોહ રાત એક બુઢિયા કે ઘર ગુઝારી, ઉસ કે ઘર કે કરીબ એક **કબ્ર** થી, મૈં ને **કબ્ર** સે યેહ આવાઝ સુની : بَوْلٌ وَّمَا بَوْل؟شَنٌّ وَّمَا شَنّ ؟ યા'ની "પેશાબ ! પેશાબ ક્યા હૈ ?" મશ્કીઝા ! મશ્કીઝા ક્યા હૈ ? ઈસ આવાઝ કે **મુ-તઅલ્લિક** બુઢિયા સે પૂછા તો ઉસ ને કહા : યેહ મેરે શોહર કી **કબ્ર** હૈ, ઈસે દો ખતાઓં કી સઝા મિલ રહી હૈ. **પેશાબ કરતે વક્ત યેહ પેશાબ કે છીંટોં સે નહીં બચતા થા,** મૈં ઈસ સે કહતી કે તુઝ પર અફસોસ ! જબ ઊંટ પેશાબ કરતા હૈ તો વોહ ભી અપને પાઉં કુશાદા કર કે છીંટોં સે બચતા હૈ, લેકિન તૂ ઈસ મુઆ-મલે મેં બિલ્કુલ ભી એહતિયાત નહીં કરતા, મેરા શોહર મેરી ઈન બાતોં પર કોઈ તવજ્જોહ ન દેતા, ફિર યેહ મર ગયા તો મરને કે બા'દ સે આજ તક ઈસ કી **કબ્ર** સે રોઝાના ઈસી તરહ કી આવાઝેં આતી હૈં. મૈં ને પૂછા : شَنٌّ وَّمَا شَنّ ؟ યા'ની "મશ્કીઝા ! મશ્કીઝા ક્યા હૈ ?" કી આવાઝ આને કા ક્યા મક્સદ હૈ ? બુઢિયા ને કહા : એક મર્તબા ઈસ કે પાસ એક પ્યાસા શખ્સ આયા, ઉસ ને પાની માંગા તો (ઈસ ને ઉસ કો પરેશાન કરને કે લિયે ખાલી મશ્કીઝે કી તરફ ઈશારા કરતે હુએ) કહા : જાઓ ! ઈસ મશ્કીઝે સે પાની પી લો, વોહ પ્યાસા બે તાબાના મશ્કીઝે કી તરફ લપકા, જબ ઉઠાયા તો ઉસે ખાલી પાયા, પ્યાસ કી શિદ્દત સે વોહ બેહોશ હો કર ગિર ગયા ઔર ઉસ કી મૌત વાકેઅ હો ગઈ. ફિર જબ સે મેરા શોહર મરા હૈ આજ તક રોઝાના ઉસ કી **કબ્ર** સે આવાઝ આતી હૈ : شَنٌّ وَّمَا شَنّ યા'ની "મશ્કીઝા ! મશ્કીઝા ક્યા હૈ ?" હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ફરમાતે હૈં : મૈં ને **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહે બેકસ પનાહ મેં હાઝિર હો કર સારા વાકિઆ અર્ઝ કિયા તો સરકારે આલી વકાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને તન્હા સફર કરને સે મન્અ ફરમા દિયા. (عُيونُ الْحِكايات(عربی) حصّہ ۲ ص۳۰۷)

હર ગુનાહ કે બદલે એક ઉઝ્વ કાટા જાએગા ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગુનાહ ચાહે કિતના હી છોટા હો અગર ઉસ પર પકડ હુઈ તો ખુદા કી કસમ ! ઉસ કા અઝાબ ન સહા જા સકેગા. ગુનાહોં કી સઝા સે ડરાતે હુએ હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِى નક્લ કરતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના યૂનુસ બિન ઉબૈદ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : પાંચ દિરહમ (અહનાફ કે નઝદીક દસ દિરહમ) કી ચોરી પર હાથ કાટા જાતા હૈ ઔર ઈસ મેં શક નહીં કે તુમ્હારા સબ સે છોટા ગુનાહ ભી પાંચ દિરહમ કી ચોરી સે તો ઝિયાદા હી કબીહ (યા'ની બુરા) હૈ લિહાઝા તુમ્હારે **હર ગુનાહ કે બદલે આખિરત મેં તુમ્હારા એક ઉઝ્વ કાટા જાએગા.** (تَنبِيهُ الْمُغْتَرِّيْن ص ١٧٢)

નઝ્અ, કબ્ર ઔર મુન્કર નકીર કી ખૌફનાક મન્ઝર કશી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ કબ્ર કા મુઆ-મલા બેહદ તશ્વીશ નાક હૈ, ક્યા મા'લૂમ આજ હી મૌત આ જાએ ઔર દેખતે હી દેખતે હમ કબ્ર કી તન્હાઈયોં મેં જા પહોંચે, અવ્વલ તો મૌત કે સદમે કા તસવ્વુર હી જાન કો ઘુલાને વાલા હૈ ઔર ઊપર સે **ખુદા વ મુસ્તફા** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી નારાઝી કી સૂરત મેં અઝાબ હુવા તો કૈસે બરદાશ્ત હો સકેગા ! **મુર્દે કે સદમે** કા નક્શા ખીંચતે હુએ **મેરે** આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : વોહ મૌત કા તાઝા સદમા ઉઠાએ હુએ રૂહ (કે નિકલતે વક્ત) જિસ કા અદના ઝટકા સો ઝર્બે શમશીર (યા'ની તલવાર કે સો વાર) કે બરાબર, જિસ કા સદમા હઝાર ઝર્બે તૈગ (યા'ની તલવાર કે હઝાર વાર) સે સખ્ત તર, બલ્કે મ-લકુલ મૌત (عَلَيْهِ السَّلَام) કા દેખના હી હઝાર તલવાર કે સદમે સે બઢ કર. વોહ નઈ જગહ, વોહ નિરી તન્હાઈ, વોહ હર તરફ ભયાનક બે કસી છાઈ, ઈસ પર વોહ નકીરૈન (યા'ની મુન્કર નકીર) કા અચાનક આના, વોહ સખ્ત હૈબતનાક સૂરતેં દિખાના કે આદમી દિન કો હઝારોં કે મજમઅ મેં દેખે તો હવાસ બજા ન રહેં, કાલા રંગ, નીલી આંખેં દેગોં કે બરાબર બડી, અબરક (ચમકીલી ધાત) કી તરહ શો'લા ઝન, સાંસ જૈસે આગ કી લપટ, બૈલ કે સીંગોં કી તરહ લમ્બે નોકદાર કીલે (યા'ની અગલે દાંત), ઝમીન પર ઘિસટતે સર કે પેચીદા બાલ, કદો કામત જિસ્મ વ જસામત બલા વ કિયામત, કે

એક શાને (યા'ની કન્ધે) સે દૂસરે (કન્ધે) તક મન્ઝિલોં (યા'ની બે શુમાર કિલો મીટર્ઝ) કા ફાસિલા, હાથોં મેં લોહે કા વોહ ગુર્ઝ (યા'ની હથોડા) કે અગર એક બસ્તી કે લોગ બલ્કે જિન્નો ઇન્સ જમ્અ હો કર ઉઠાના ચાહેં ન ઉઠા સકેં, વોહ ગરજ કડક કી હોલનાક આવાઝેં, વોહ દાંતોં સે ઝમીન ચીરતે ઝાહિર હોના, ફિર ઇન આફાત પર આફત યેહ કે સીધી તરહ બાત ન કરના, આતે હી ઝન્ઝોડ ડાલના, મોહલત ન દેના, કડક્તી ઝિડક્તી આવાઝોં મેં ઇમ્તિહાન લેના.

وَ حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ اِرْحَمْ ضُعْفَنَا يَا كَرِيْمُ يَا جَمِيْلُ صَلِّ وَ سَلِّمْ عَلٰى نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَاٰلِهِ الْكِرَامِ وَ سَائِرًا لِّاُمَّةِ اٰمِيْنَ اٰمِيْنَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.

(**તરજમા :** ઔર અલ્લાહ (عَزَّوَجَلَّ) હમારે લિયે કાફી હૈ ઔર વોહ સબ સે બડા કારસાઝ હૈ. એ કરમ ફરમાને વાલે ! હમારી કમઝોરી પર રહ્મો કરમ ફરમા, એ રબ્બે જમીલ ! દુરૂદો સલામ ભેજ નબિય્યે રહમત (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) પર ઔર ઉન કી ઇઝ્ઝત વાલી આલ ઔર **બકિય્યા** તમામ ઉમ્મત પર. કબૂલ ફરમા, કબૂલ ફરમા, એ સબ સે ઝિયાદા રહ્મો કરમ ફરમાને વાલે !) (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 9, સ. 934 તા 937)

ખડે હૈં મુન્કર નકીર સર પર ન કોઈ હામી ન કોઈ યાવર
બતા દો આ કર મેરે પયમ્બર કે સખ્ત મુશ્કિલ જવાબ મેં હૈ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઝેહ્ની કશ્મકશ સે નજાત મિલી : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઇન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : તુમ જહાં ભી હો મુઝ પર દુરૂદ પઢો કે તુમ્હારા દુરૂદ મુઝ તક પહોંચતા હૈ. (طبرانی)

કીજિયે ઔર હર **મ-દની માહ** કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઇયે. સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઆત મેં હાઝિરી દીજિયે ઔર વહાં બગૌર બયાન સુનને કી સઆદત હાસિલ કીજિયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** પેશ કી જાતી હૈ મુલા-હઝા ફરમાઇયે : **બાબુલ મદીના** (કરાચી) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કી હલ્ફિય્યા (યા'ની બ કસમ) તહરીર કા ખુલાસા હૈ કે મૈં દાવૂદ ઇન્જીનિયરિંગ કૉલેજ કા તાલિબે ઇલ્મ હૂં, બુરે ઔર બદ અકીદા લોગોં કી સોહબતોં ને મુઝે ન-ઝરિય્યાત કે મુઆ-મલાત મેં **"ઝેહ્‌ની કશમકશ"** મેં મુબ્તલા કર દિયા થા, મૈં ફૈસલા નહીં કર પા રહા થા કે કૌન સીધે રાસ્તે પર હૈ. 2 સાલ કા તવીલ અર્સા યૂંહી ગુઝર ગયા. એક રોઝ મેરી મુલાકાત એક ઐસે નૌ જવાન સે હુઈ જિસ કા અન્દાઝ વ કિરદાર મેરે દિલ મેં ઉતર ગયા. ઉસ આશિકે રસૂલ ને સફેદ લિબાસ પહના હુવા થા, સર પર સબ્ઝ સબ્ઝ ઇમામા શરીફ થા ઔર ઉસ કે ચેહરે પર **ઇબાદત કા નૂર** થા, ઉસ ઇસ્લામી ભાઈ ને **ઇન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ મુઝે **સહરાએ મદીના,** મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન શરીફ મેં હોને વાલે દા'વતે ઇસ્લામી કે તીન રોઝા બૈનલ અક્વામી **સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ** મેં શિર્કત કી દા'વત પેશ કી. મૈં પહલે હી ઉન સે **મુ-તઅસ્સિર** હો ચુકા થા, ઇન્કાર ક્યૂંકર હો સકતા થા. ચુનાન્ચે મૈં ને બૈનલ અક્વામી સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં શિર્કત કી. હજ કે બા'દ કસીર તા'દાદ મેં મુસલ્માનોં કે જમ્અ હોને કા મન્ઝર દેખ કર મેરી આંખેં ડબડબા ગઈં, મેરે દિલ ને ગવાહી દી કે યેહી **"અહલે હક"** હૈં. આખિરી દિન હોને વાલે બયાન **"અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ખુફ્યા તદબીર"** સુન કર મેરે રોંગટે ખડે હો ગએ. ફિર રિક્કત અંગેઝ દુઆ ને ઐસા અસર કિયા કે મેરી ઝિન્દગી બદલ ગઈ, મૈં પહલે હૈવાન થા, દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ ને **મુઝે ઇન્સાન** બના દિયા હૈ. આજ મૈં અપને દિલ મેં કસરત સે **નેકિયાં** કરને કા જઝબા પાતા હૂં. ચેહરે પર સુન્નત કે મુતાબિક **દાઢી** શરીફ ભી સજા લી હૈ, કુરઆને પાક હિફ્ઝ કરને કી ભી નિય્યત હૈ. એક ઔર **અહમ બાત** યેહ કે જબ મૈં ઇજતિમાઅ મેં શિર્કત કે લિયે **સહરાએ મદીના** મદીનતુલ ઔલિયા **મુલતાન** શરીફ જા રહા થા તો મેરે વાલિદ ઔર વાલિદા કે હાથ પર **ફાલિજ** કા હમ્લા હો ગયા થા, વોહ ઝરા સા ભી હાથ નહીં હિલા સકતે થે. ઇજતિમાઅ મેં દુઆ કી બ-ર-કત સે ઉન કે **ફાલિજ ઝદા હાથ ભી ઠીક હો ગએ.**

તેરા શુક્ર મૌલા દિયા મ-દની માહોલ ન છૂટે કભી ભી ખુદા મ-દની માહોલ

ખુદા કે કરમ સે ખુદા કી અતા સે ન દુશ્મન સકેગા છુડા મ-દની માહોલ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઇજતિમાઅ મેં સવાબ કી નિય્યત સે શિર્કત કરની ચાહિયે : મીઠે મીઠે **ઈસ્લામી ભાઈયો !** દેખા આપ ને ! એક ઈસ્લામી ભાઈ કે સુન્નતોં ભરા **મ-દની હુલ્યા** અપનાને ઔર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** ફરમાને કી બ-ર-કત સે "રાહે હક" કે મુ-તલાશી કો અપની મન્ઝિલ મિલ ગઈ ! ઈસ **મ-દની બહાર** સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે **દા'વતે ઈસ્લામી કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત** મેં શિર્કત કી બ-ર-કત સે બસા અવકાત દુન્યાવી મસાઈલ ભી હલ હો જાતે હૈં, મ-સલન મરીઝોં કો શિફા મિલ જાતી હૈ, બે રોઝગાર બર સરે રોઝગાર હો જાતે હૈં. લેકિન સિર્ફ દુન્યાવી મસાઈલ કે હલ કી **નિય્યત** કરને કે બજાએ ત-લબે ઈલ્મ ઔર સવાબે આખિરત કમાને કી ભી **નિય્યતેં** ઝરૂર કરની ચાહિએં.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

દો² કબ્રોં મેં હોને વાલે અઝાબ કે અસ્બાબ : હઝરતે સય્યિદુના અબી **બકરહ** رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે મૈં હુઝૂર નબિય્યે કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم કે સાથ ચલ રહા થા ઔર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મેરા હાથ થામા હુવા થા. એક આદમી આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે બાઈં તરફ થા. દરીં અસ્ના હમ ને અપને સામને **દો કબ્રેં** પાઈં તો મહબૂબે ખુદાએ તવ્વાબ, નુબુવ્વત કે આફ્તાબ, જનાબે રિસાલત મઆબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ઈન દોનોં કો **અઝાબ** હો રહા હૈ ઔર કિસી બડે અમ્ર કી વજહ સે નહીં હો રહા, તુમ મેં સે કૌન હૈ જો મુઝે એક ટહની લા દે. હમ ને એક દૂસરે સે આગે બઢને કી કોશિશ કી તો મૈં સબ્કત લે ગયા ઔર **એક ટહની** (યા'ની શાખ) લે કર હાઝિરે ખિદમત હો ગયા. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ કે દો ટુકડે કર દિયે ઔર દોનોં કબ્રોં પર એક એક રખ

દિયા ફિર ઈર્શાદ ફરમાયા : યેહ જબ તક તર રહેંગે ઈન પર અઝાબ મેં કમી રહેગી ઔર ઈન દોનોં કો **ગીબત** ઔર પેશાબ કી વજહ સે **અઝાબ** હો રહા હૈ.

(مُسند امام احمد ج۷ص۳۰۴ حدیث۲۰۳۹۵)

આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **કો ઇલ્મે ગૈબ હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** દેખા આપ ને ! **ગીબતોં** ઔર પેશાબ કે છીટોં સે ન બચના **કબ્ર** કે અઝાબ કે અસ્બાબ મેં સે હૈ. આહ ! હમારા વોહ નાઝુક બદન જો કે મા'મૂલી કાંટે કી ચુભન, દો પહર કી ધૂપ કી તપશ વ જલન ઔર બુખાર કી મા'મૂલી સી અગન બરદાશ્ત નહીં કર સકતા વોહ કબ્ર કા હોલનાક અઝાબ કૈસે સહ સકેગા. યા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમ પેશાબ કી આલૂદગિયોં કે જુર્મો, ગીબતોં, ચુગ્લિયોં ઔર છોટે બડે તમામ ગુનાહોં સે તૌબા કરતે હૈં, **પ્યારે પ્યારે માલિક** عَزَّوَجَلَّ ! હમ સે હમેશા હમેશા કે લિયે રાઝી હો જા ઔર હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત ફરમા اٰمِین بِجَاهِ النَّبِیِّ الْاَمِین صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عليه واٰله وسلَّم. બયાન કર્દા રિવાયત સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે હમારે પ્યારે પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો **ઈલ્મે ગૈબ** હૈ જભી તો બ અતાએ ખુદાએ વહ્હાબ عَزَّوَجَلَّ કબ્ર કા અઝાબ મુલા-હઝા ફરમા લિયા જૈસા કે બયાન કર્દા હદીસે પાક સે ઝાહિર હૈ. મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن **હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ** મેં ફરમાતે હૈં :

સરે અર્શ પર હૈ તેરી ગુઝર દિલે ફર્શ પર હૈ તેરી નઝર
મ-લકૂતો મુલ્ક મેં કોઈ શૈ નહીં વોહ જો તુઝ પે ઈયાં નહીં

કબ્ર મેં અઝાબ હો રહા હૈ : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી અતા સે ગૈબ કી ખબરેં દેને વાલે મક્કી મ-દની **મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم એક **કબ્ર** કે પાસ તશરીફ લાએ જિસ મેં મય્યિત કો અઝાબ હો રહા થા તો ઈર્શાદ ફરમાયા : "યેહ લોગોં કા ગોશ્ત ખાતા (યા'ની ગીબત કરતા) થા." ફિર એક **તર ટહની** મંગવાઈ ઔર ઉસે **કબ્ર** પર રખ કર ઈર્શાદ ફરમાયા : ઉમ્મીદ હૈ કે જબ તક યેહ તર રહેગી ઈસ કે અઝાબ મેં કમી રહેગી.

(اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط ج۲ص۳۵ حدیث۲۴۱۳)

કબ્રોં પર ફૂલ ડાલના મુસ્તહબ હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગુઝશ્તા દોનોં અહાદીસે મુબા-રકા મેં પેશાબ સે ન બચને વાલે ઔર **ગીબત** કરને વાલે કે અઝાબે કબ્ર મેં મુબ્તલા હોને કા તઝકિરા હૈ. હર મુસલ્માન કો એહતિયાત કે સાથ ઝિન્દગી ગુઝારની ચાહિયે. ઈન રિવાયાત મેં **કબ્ર પર તર શાખ** રખને કા ઝિક્ર હૈ. ઈસ ઝિમ્ન મેં **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان અપની મશ્હૂર કિતાબ “જાઅલ હક” હિસ્સએ અવ્વલ સફહા 240 તા 241 પર ફરમાતે હૈં : કહા ગયા હૈ કે ઈસ લિયે અઝાબ કમ હોગા કે જબ તક (યેહ શાખેં) તર રહેંગી તસ્બીહ પઢેંગી. ઈસ હદીસ કી શર્હ મેં **અલ્લામા ન-વવી** (عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى) ફરમાતે હૈં : ઈસ હદીસ સે ઉ-લમા ને **કબ્ર** કે પાસ કુરઆન પઢને કો **મુસ્તહબ** ફરમાયા. ક્યૂંકે તિલાવતે કુરઆન શાખ કી તસ્બીહ સે ઝિયાદા ઈસ કી હકદાર હૈ કે ઈસ સે અઝાબ કમ હો. **તહતાવી** અલા મરાકિલ ફલાહ **સફહા** 364 મેં હૈ : હમારે બા’ઝ **મુ-તઅખ્ખિરીન** અસ્હાબ ને ઈસ હદીસ કી વજહ સે ફતવા દિયા કે “ખુશ્બૂ ઔર ફૂલ ચઢાને કી (મુસલ્માનોં મેં) જો આદત હૈ વોહ **સુન્નત** હૈ.” મુફ્તી સાહિબ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه મઝીદ ફરમાતે હૈં : ઈસ હદીસ ઔર મુહદ્દિસીન વ ફુ-કહા કી ઈબારત સે દો બાતેં મા’લૂમ હુઈ. એક તો યેહ કે હર સબ્ઝ ચીઝ (યા’ની સબ્ઝે) કા રખના હર મુસલ્માન કી કબ્ર પર જાઈઝ હૈ. હુઝૂર નબિય્યે કરીમ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم ને ઉન કબ્રોં પર (તર) શાખેં રખીં જિન કો અઝાબ હો રહા થા ઔર દૂસરે યેહ કે અઝાબે કબ્ર કી કમી સબ્ઝે કી તસ્બીહ કી બ-ર-કત સે હૈ...... લિહાઝા અગર હમ ભી આજ (કબ્રોં પર) ફૂલ વગૈરા રખેં તો ભી اِنْ شَآءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ મય્યિત કો ફાએદા હોગા બલ્કે આમ મુસલ્માનોં કી કબ્રોં કો કચ્ચા રખને મેં યેહ હી મસ્લહત હૈ કે બારિશ મેં ઈસ પર સબ્ઝ ઘાસ જમે ઔર ઉસ કી તસ્બીહ સે મય્યિત કે અઝાબ મેં કમી હો.

હૈ કૌન કે જો ગિર્યા કરે ફાતિહા કો આએ

બરસાએ કૌન કબ્ર પે બેકસ કી ભરન ફૂલ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ والہٖ وسلَّم : જિસ ને મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દો સો બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસ કે દો સો સાલ કે ગુનાહ મુઆફ હોંગે. (کنز العمال)

ગીબત ઝિના સે ભી સખ્ત તર હૈ : **મુસ્તફા** જાને રહમત, શમ્એ બઝમે હિદાયત, નૌશએ બઝમે જન્નત, મમ્બએ જૂદો સખાવત, સરાપા ફઝલો રહમત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : اَلْغِیْبَۃُ اَشَدُّ مِنَ الزِّنَا યા'ની **ગીબત** ઝિના સે સખ્ત તર હૈ. લોગોં ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ! **ગીબત** ઝિના સે ઝિયાદા સખ્ત ક્યૂંકર હૈ ? ફરમાયા : "મર્દ ઝિના કરતા હૈ ફિર તૌબા કરતા હૈ, **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કી તૌબા કબૂલ ફરમાતા હૈ ઔર **ગીબત** કરને વાલે કી મગ્ફિરત ન હોગી, જબ તક વોહ ન મુઆફ કર દે જિસ કી **ગીબત** કી હૈ." (شُعَبُ الْاِیمان ج ٥ ص٣٠٦ حدیث ٦٧٤١) ઔર હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી રિવાયત મેં હૈ કે "ઝિના કરને વાલા તૌબા કરતા હૈ ઔર **ગીબત** કરને વાલે કી તૌબા નહીં હૈ." (ઐઝન, હદીસ : 6742)

મૈં સમઝા શાયદ તૂને ગીબત કી હૈ : **એક** નૌ જવાન હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી ખિદમત મેં આ કર અર્ઝ ગુઝાર હુવા : મુઝ સે બહુત બડા ગુનાહ હો ગયા હૈ, શર્મ કી વજહ સે આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે સામને બયાન કરને કી ભી હિમ્મત નહીં. ફિર કુછ દેર કે બા'દ કહને લગા : અફસોસ ! મૈં ને **ઝિના** કિયા હૈ. આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ફરમાયા : "મૈં તો સમઝા થા કે શાયદ તૂને **ગીબત** કા ગુનાહ કિયા હૈ." (تذکرۃُ الاولیاء ص١٧٣)

ગીબત ઝિના સે કબ સખ્ત હૈ : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** દેખા આપ ને ! **ગીબત** કિસ કદર ઝિયાદા તબાહકાર હૈ ! અલબત્તા યેહ ઝેહ્‌ન મેં રહે કે જિસ ઝિના મેં હુકૂકુલ ઈબાદ શામિલ નહીં સિર્ફ ઉસ ઝિના સે **ગીબત** સખ્ત તર હૈ. **ગીબત** મેં હક્કુલ અબ્દ યા'ની બન્દે કા હક ઉસ સૂરત મેં શામિલ હોગા જબકે જિસ કી **ગીબત** કી હૈ ઉસ કો પતા ચલ જાએ કે ફુલાં ને મેરી **ગીબત** કી હૈ ઔર અબ **ગીબત** કરને વાલે કે લિયે **તૌબા** કે સાથ સાથ ઉસ સે **મુઆફી માંગની** ભી ઝરૂરી હૈ જિસ કી **ગીબત** કી હૈ વરના ખાલી તૌબા કાફી થી.

ગીબતોં વગૈરા ગુનાહોં કે મુ-તઅલ્લિક એક મા'લૂમાતી ફતવા : અબ ગીબત વગૈરા ગુનાહોં કે **મુ-તઅલ્લિક** ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 21 સફહા 162 તા 163 કા એક મા'લૂમાતી ઈસ્તિફતા ઔર ફતવા મુલા-હઝા ફરમાઈયે :

સુવાલ : ગીબત કરના, ઝૂટ બોલના, ખાસ કર વોહ ઝૂટ જિન સે ખલ્કે ખુદા મેં ફિતના હો. દો દોસ્ત મેં યા શોહર બીવી મેં યા બાપ બેટે મેં યા ભાઈ ભાઈ મેં ઉસ ઝૂટ સે **રન્જિશ** હો જાએ, બાહમ જુદાઈ હો કે ઘર કી ખરાબી કી નૌબત આ જાએ, ઔર મુસલ્માન કે ઐબ કી તલાશ વ **તજસ્સુસ** મેં રહના, કોઈ મુસલ્માન અગર પોશી-દગી સે કોઈ ગુનાહ કરતા હો તો ઉસ કી **તજસ્સુસ** મેં લગે રહના ઔર પતા પાને પર યા મહ્ઝ અપની શુબા વ કિયાસ સે ઉસ કો ફાશ (ઝાહિર) કરના શોહરત દેના કિસ દ-રજે કા ગુનાહ હૈ ઔર ગુનાહાને મઝ્કૂરએ બાલા કા મુર-તકિબ ફાસિક વ મુસ્તહિકે લા'નતે ખુદા વ રસૂલ હૈ યા નહીં ? ઔર યેહ સબ ગુનાહ શરઅન દ-ર-જએ ફિસ્ક મેં ઝિના સે કમ હૈં યા ઝિયાદા યા બરાબર ? જવાબ મુફસ્સલ ઔર મુદલ્લલ (યા'ની દલાઈલ કે સાથ) દરકાર હૈ. بَيِّنُوا تُوْجَرُوا (યા'ની બયાન ફરમાઈયે ઔર અજરો સવાબ કમાઈયે)

અલ જવાબ : યેહ સબ ગુનાહાને કબીરા હૈં ઔર ઈન કા મુર-તકિબ ફાસિક વ મુસ્તહિકે લા'નત. હદીસ મેં ફરમાયા : اَلْغِيْبَةُ اَشَدُّ مِنَ الزِّنَا. (યા'ની) ગીબત સખ્ત હૈ ઝિના સે. (اَلْمُعْجَمُ الْاَوْسَط ج٥ ص٦٤ حديث ٦٥٩٠) ઔર ઝાહિર હૈ કે કત્લે મોમિન ગીબત સે અશદ (યા'ની સખ્ત તર) હૈ. ઔર અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ : "وَالْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ" (پ٢ البقرة:١٩١) ફિતના કત્લ સે સખ્ત તર હૈ. ઔર ઈન સબ મેં હક્કુલ ઈબાદ (યા'ની બન્દોં કા હક) હૈ તો ઉસ ઝિના સે ઝરૂર બદતર હૈ જિસ મેં હક્કુલ ઈબાદ ન હો મગર વોહ **ઝૂટ** જિસ સે કિસી કા ઝરર (યા'ની નુકસાન) ન હો કે બે મસ્લહતે શર-ઈ હો તો ગુનાહ ઝરૂર હૈ મગર ઈસે ઝિના કે બરાબર નહીં કહ સકતે કે યેહ સગીરા હૈ બા'દે ઈસરાર કબીરા હોગા. وَاللّٰهُ تَعَالٰى اَعْلَم

પીછા મેરા ગીબત કી મુસીબત સે છુડા દે

હર બાત સંભલ કર કરૂં તૌફીક ખુદા દે

ઝિના છોટા ગુનાહ નહીં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યહાં શૈતાન કહીં વસ્વસે ડાલ કર ઝિના પર ન ઉક્સાએ કે યેહ તો મા'મૂલી સા ગુનાહ હૈ. વલ્લાહ ! હરગિઝ ઐસા નહીં, યેહ બાત હમેશા ઝેહ્ન મેં રખિયે કે છોટે ગુનાહ કો ભી અગર કોઈ છોટા સમઝ કર કરતા હૈ તો વોહ **સખ્ત કબીરા ગુનાહ** બન જાતા હૈ ઔર ઝિના છોટા ગુનાહ ભી નહીં બલ્કે **ગુનાહે કબીરા** હૈ, ઈસ કા અઝાબ પઢિયે ઔર થર-થરાઈયે નીઝ જબ ઝિના કા અઝાબ ઈતના હોલનાક હૈ તો **ગીબત** કા અઝાબ કિતના દર્દનાક હોગા ઈસ કા તસવ્વુર જમા કર ખુદ કો ડરાઈયે :

દો[2] સાંપ નોચ નોચ કર ખાએંગે : હઝરતે સય્યિદુના મસરૂક عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقُدُّوس સે રિવાયત હૈ : જો શખ્સ ચોરી યા શરાબ ખોરી યા ઝિના મેં મુબ્તલા હો કર મરતા હૈ ઉસ પર **દો સાંપ** મુકર્રર કર દિયે જાતે હૈં જો ઉસ કા ગોશ્ત નોચ નોચ કર ખાતે રહતે હૈં. (شَرحُ الصُّدُور ص ۱۷۲)

જહન્નમી તાબૂત : મન્કૂલ હૈ : જહન્નમ મેં **આગ કે તાબૂત** મેં કુછ લોગ કૈદ હોંગે કે જબ વોહ રાહત માંગેંગે તો ઉન કે લિયે તાબૂત ખોલ દિયે જાએંગે ઔર જબ ઉન કે શો'લે જહન્નમિયોં તક પહોંચેંગે તો વોહ બ-યક ઝબાન ફરિયાદ કરતે હુએ કહેંગે : **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઈન તાબૂત વાલોં પર લા'નત ફરમા. યેહ વોહ લોગ હૈં જો ઔરતોં કી શર્મગાહોં પર હરામ તરીકે સે કબ્ઝા કરતે થે. (بَحرُالدُّمُوع ص۱٦۷)

જન્નત મેં દાખિલે સે મહરૂમ : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 300 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"આંસૂઓં કા દરિયા"** સફહા 229 તા 230 પર હૈ મન્કૂલ હૈ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને જબ જન્નત કો પૈદા ફરમાયા તો ઉસ સે ફરમાયા : "કલામ કર." તો વોહ બોલી : જો મુઝ મેં દાખિલ હોગા વોહ સઆદત મન્દ હૈ. તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ફરમાયા : મુઝે અપની ઈઝ્ઝતો જલાલ કી કસમ ! તુઝ મેં આઠ કિસ્મ કે લોગ દાખિલ ન હોંગે : શરાબ કા આદી, ઝિના પર ઈસરાર કરને વાલા, ચુગુલ ખોર, દય્યૂસ, (ઝાલિમ) સિપાહી, હીજડા ઔર રિશ્તેદારી તોડને વાલા ઔર વોહ શખ્સ જો ખુદા કી કસમ

ખા કર કહતા હૈ કે ફુલાં કામ ઝરૂર કરૂંગા ફિર વોહ કામ નહીં કરતા.

(اِتحافُ السّادۃ للزّبیدی ج ۹ ص ۳٤٥)

યેહ રિવાયત નકલ કરને કે બા'દ **હઝરતે** અલ્લામા ઈબ્ને જૌઝી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : ઝિના પર ઈસરાર કરને વાલે સે મુરાદ હમેશા ઝિના કરતે રહને વાલા નહીં, ઈસી તરહ શરાબ કે આદી સે મુરાદ યેહ નહીં જો હમેશા શરાબ પીતા રહે બલ્કે મુરાદ યેહ હૈ કે જબ ઉસે શરાબ **મુયસ્સર** હો તો વોહ પી લે ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ખૌફ કી વજહ સે શરાબ પીને સે બાઝ ન આએ. ઈસી તરહ જબ ઉસે ઝિના કા મૌકઅ મિલે તો (કર લે ઔર) ઈસ સે બાઝ ન રહે ઔર ન હી અપને નફસ કો ઈસ બુરી ખ્વાહિશ કી તક્મીલ સે રોકે. બેશક ઐસે લોગોં કા ઠિકાના જહન્નમ હી હૈ.

(بَحرُالدُّمُوع ص١٦٧)

નઝર દિલ મેં શહ્વત કા બીજ બોતી હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે **નુબુવ્વત,** પૈકરે જૂદો સખાવત, સરાપા રહમત, મહબૂબે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : اَلْعَیْنَانِ تَزْنِیَانِ યા'ની આંખેં ભી ઝિના કરતી હૈં. (مُسنَدِ اِمام احمد ج۲ص۸٤حدیث۳۹۱۲) લિહાઝા આંખોં કી હિફાઝત ઝરૂરી હૈ. **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَالِی ફરમાતે હૈં : જો આદમી અપની આંખ કો બન્દ કરને પર કાદિર નહીં હોતા વોહ અપની શર્મગાહ કી હિફાઝત ભી નહીં કર સકતા. (اِحیاءُ الْعُلوم ج۳ ص ۱۲٥)

આંખોં મેં પિઘલા હુવા સીસા : મન્કૂલ હૈ : **જો શખ્સ શહ્વત સે કિસી અજ્નબિય્યા કે હુસ્નો જમાલ કો દેખેગા કિયામત કે દિન ઉસ કી આંખોં મેં સીસા પિઘલા કર ડાલા જાએગા.** (هِدایہ ج۲ ص۳٦۸)

આંખોં મેં આગ ભર દી જાએગી : **હુજ્જતુલ ઇસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَالِی નક્લ કરતે હૈં : જો કોઈ અપની આંખોં કો નઝરે હરામ સે પુર કરેગા કિયામત કે રોઝ ઉસ કી આંખોં મેં આગ ભર દી જાએગી.

(مُکاشَفَۃُ الْقُلوب ص ۱۰)

આગ કી સલાઈ : હઝરતે સય્યિદુના અલ્લામા ઇબ્ને જૌઝી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی નક્લ કરતે હૈં : ઔરત કે મહાસિન (યા'ની હુસ્નો જમાલ) કો દેખના ઇબ્લીસ કે ઝહ્ર મેં બુઝે હુએ તીરોં મેં સે એક તીર હૈ, જિસ ને ના મહરમ સે આંખ કી હિફાઝત ન કી ઉસ કી આંખ મેં બરોઝે કિયામત **આગ કી સલાઈ** ફૈરી જાએગી. (بَحرُالدُّمُوع ص ۱۷۱)

જહન્નમ સે આઝાદ હોને વાલી આંખેં : **દા'વતે ઇસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 300 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"આંસૂઓં કા દરિયા"** સફહા 235 પર હૈ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કી તરફ વહ્ય ફરમાઈ : **"એ મૂસા !** મૈં ને તીન કિસ્મ કી આંખોં કો જહન્નમ પર હરામ ફરમા દિયા હૈ, **એક** વોહ આંખ જો રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં પહરા દેતી હૈ, **દૂસરી** વોહ આંખ જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી હરામ કર્દા ચીઝોં સે રુક જાતી હૈ ઔર **તીસરી** વોહ આંખ જો મેરે ખૌફ સે રોતી હૈ, ઔર આંસૂ કે ઇલાવા હર શૈ કી એક જઝા હૈ ઔર આંસૂ કી જઝા રહમત, મગ્ફિરત ઔર જન્નત મેં દાખિલે કે ઇલાવા કુછ નહીં." (بَحرُالدُّمُوع ص ۱۷۲)

તુમ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગે : એક શખ્સ ને બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર હો કર અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મૈં સિર્ફ **એક મહીને** કે રોઝે રખતા હૂં ઇસ પર ઇઝાફા નહીં કરતા, ઔર સિર્ફ **પાંચ** નમાઝેં પઢતા હૂં ઇસ સે ઝિયાદા નહીં પઢતા ઔર મેરે **માલ** મેં ઝકાત ફર્ઝ નહીં ઔર ન હી મુઝ પર **હજ** ફર્ઝ હૈ ઔર ન હી નફ્લ હજ કરતા હૂં, મૈં મરને કે બા'દ કહાં જાઊંગા ? **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

ને **તબસ્સુમ** ફરમાતે હુએ ઈર્શાદ ફરમાયા : તુમ **જન્નત** મેં મેરે સાથ હોગે જબકે તુમ અપને દિલ કો દો બાતોં યા'ની **ખિયાનત ઔર હસદ** સે બચાઓ ઔર અપની ઝબાન કો દો બાતોં યા'ની **ગીબત ઔર ઝૂટ** સે ઔર દો બાતોં સે આંખોં કો બચાઓ યા'ની જિસ કી તરફ़ **નઝર** કરના **અલ્લાહ** તઆલા ને **હરામ** કરાર દિયા હૈ ઉસ કી તરફ़ ન દેખો ઔર કિસી મુસલ્માન કો **હકારત** સે ન દેખો. (قُوتُ الْقُلُوب ج ۱ ص ۴۳۳)

ઇન્ફિરાદી કોશિશ કી બ-ર-કત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! **ગીબત** સે ઝબાન ઔર **બદ નિગાહી** સે આંખોં કી હિફાઝત કરને કા ઝેહ્ન બનાને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની કાફિલોં** મેં સફર કો અપના મા'મૂલ બનાઈયે, મ-દની ઈન્આમાત કે મુતાબિક અપની ઝિન્દગી ગુઝારિયે اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ દોનોં ઝહાં મેં બેડા પાર હોગા, આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં ચુનાન્ચે **સરદાર આબાદ** (ફૈસલઆબાદ, પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા બયાન હૈ કે મૈં અપને શહ્ર કે એક મશ્હૂર દીની મદ્રસે મેં **દર્સે નિઝામી** કા તાલિબે ઈલ્મ થા. અટક શહ્ર (પંજાબ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કભી કભાર સરદારઆબાદ અપને મામૂંજાન કે ઘર તશરીફ़ લાતે થે ઔર ઉન કે મામૂં હમારે મદ્રસે કે કરીબ રિહાઈશ પઝીર થે, વોહ ઈસ્લામી ભાઈ દૌરાને કિયામ હમારે મદ્રસે મેં ભી આતે ઔર ત-લબા સે મુલાકાત કર કે ઉન પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** ફરમાતે, મેરી ઉન સે દોસ્તી હો ગઈ થી, વોહ મુઝે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ કે બારે મેં બતાયા કરતે, ઉન કી બાતેં સુન સુન કર મૈં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મુહિબ્બીન** મેં શામિલ હો ચુકા થા. ઉન્હીં કી દા'વત પર મુઝે **ફૈઝાને મદીના** સરદારઆબાદ (સૂસાં રોડ નઝ્દ પુરાની ટંકી મદીના ટાઊન) મેં હોને વાલે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ હુઈ, મેરી શિર્કત કે પહલે હી ઈજતિમાઅ મેં મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી ને ઈમામા શરીફ़ કે ફ़ઝાઈલ પર બયાન કિયા, જિસે સુન કર મૈં ઈતના **મુ-તઅસ્સિર** હુવા કે હાથોં હાથ ઈમામા ખરીદ કર અપને સર પર સજા લિયા ઔર બસ્તે સે **ફૈઝાને સુન્નત** ભી ખરીદી ઔર અપની મસ્જિદ મેં ઈસ કા **દર્સ** શુરૂઅ કર દિયા. વક્ત ગુઝરને કે સાથ મૈં ને મુકમ્મલ તૌર પર **મ-દની હુલ્યા**

અપના લિયા. ઈજતિમાઅ મેં અપને સાથ દીગર ત-લબા કો ભી લે જાતા, પહલે હફ્તે 3 ઈસ્લામી ભાઈ થે દૂસરે હફ્તે બઢ કર ઈન કી તા'દાદ 12 હો ગઈ. મૈં ને દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની કાફિલોં** મેં ભી સફર કિયા ઔર અપને અલાકે મેં મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચાના શુરૂઅ કર દીં. 1994 સિ.ઈ. મેં **ફૈઝાને મદીના** સરદારઆબાદ મેં **મદ્ર-સતુલ મદીના** મેં બતૌરે નાઝિમ સુન્નતોં કી ખિદમત કા મૌકઅ મિલા ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه મૈં તા દમે તહરીર **મજલિસે મદ્ર-સતુલ મદીના** (પંજાબ) કા રુક્ન ભી હૂં. અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ મુઝે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં ઈસ્તિકામત ઈનાયત ફરમાએ.

અતાએ હબીબે ખુદા મ-દની માહોલે — હૈ ફૈઝાને ગૌસો રઝા મ-દની માહોલ
અગર સુન્નતેં સીખને કા હૈ જઝબા — તુમ આ જાઓ દેગા સિખા મ-દની માહોલ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઇન્ફિરાદી કોશિશ સવાબ કા આસાન ઝરીઆ હૈ : ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! કિસ તરહ એક તાલિબે ઈલ્મ કિસી ઈસ્લામી ભાઈ કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ સે દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો ગયા. ઈજતિમાઈ કોશિશ કે મુકાબલે મેં **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** ઉમૂમન સહ્લ હોતી હૈ ક્યૂંકે કસીર ઈસ્લામી ભાઈયોં કે સામને "બયાન" કરને કી સલાહિય્યત હર એક મેં નહીં હોતી જબ કે **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** હર કોઈ કર સકતા હૈ ખ્વાહ ઉસે બયાન કરના આતા હો યા ન આતા હો. **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** સવાબ કમાને કા આસાન ઝરીઆ હૈ. **મ-દની મર્કઝ** કે દિયે હુએ તરીકએ કાર કે મુતાબિક **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે ઝરીએ ખૂબ ખૂબ ખૂબ નેકી કી દા'વત દેતે જાઈયે ઔર સવાબ કા ખઝાના લૂટતે જાઈયે.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

જહન્નમ કા ખાના ઔર લિબાસ મિલેગા : સરકારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના, કરારે કલ્બો સીના, ફૈઝ ગન્જીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદે ઈબ્રત બુન્યાદ હૈ : જિસ શખ્સ કો કિસી મર્દે મુસ્લિમ કી **બુરાઈ** કરને કી વજહ સે ખાને કો મિલા, **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કો ઉતના હી જહન્નમ સે ખિલાએગા ઔર જિસ કો મર્દે મુસ્લિમ કી **બુરાઈ** કી વજહ સે કપડા પહનને કો મિલા, **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કો જહન્નમ કા ઉતના હી કપડા પહનાએગા. ઔર જો કિસી શખ્સ કી વજહ સે સુનાને ઔર દિખાને કી જગહ મેં ખડા હો તો **અલ્લાહ** તઆલા ઉસે કિયામત કે દિન સુનાને ઔર દિખાને કી જગહ મેં ખડા કરેગા.

(سُنَنِ ابوداوٗد ج ٤ ص ٣٥٤ حديث ٤٨٨١)

દોઝખ કી આગ કે અંગારે ખાએગા : **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે** મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان **મિરઆત** જિલ્દ 6 સફહા 619 તા 620 પર ફરમાતે હૈં : યા'ની ઈસ તરહ (પર) કે દો લડે હુએ મુસલ્માનોં મેં સે એક કે પાસ જાવે ઔર ઉસે ખુશ કરને કે લિયે દૂસરે કી **ગીબત** કરે, ઉસે બુરા કહે, ઉસે નુક્સાન પહોંચાને કી તદબીરેં બતાએ તાકે ઈસ ઝરીએ સે યેહ શખ્સ ઈસે કુછ દે દે યા ખિલા દે. ઐસે ખુશા-મદી લોગ આજકલ બહુત હૈં. મઝીદ ફરમાતે હૈં : યેહ દોઝખ કી આગ કે અંગારે ઉન લુક્મોં કે ઈવઝ મેં જિસ કદર યહાં લુક્મે ખાએ ઉતને હી વહાં **અંગારે** ખાએગા. જો કિસી કો ખુશ કરને કે લિયે મુસલ્માન ભાઈ કી **ગીબત** કરે યા ઉસે સતાએ (ઔર) ઈસ **ગીબત** વગૈરા કે ઈવઝ કપડોં કા જોડા પાએ તો ઉસે કિયામત મેં ઈસ જોડે કે ઈવઝ **આગ કા જોડા** પહનાયા જાએગા. મુફ્તી સાહિબ મઝીદ ઈસ ફરમાને આલી ("જો કિસી કી વજહ સે દિખાને ઔર સુનાને કી જગહ ખડા હો" الخ.. કે બારે મેં ફરમાતે હૈં કે ઈસ) કે બહુત મઆની હૈં : એક યેહ કે જો શખ્સ કિસી મશ્હૂર શરીફ આદમી કી પગડી ઉછાલે (યા'ની ઉસ કો બદનામ કરે) ઉસ કા મુકાબલા કરે તાકે ઈસ મુકાબલે સે મેરી **શોહરત** હો દૂસરે યેહ કે જો કિસી શખ્સ કો દુન્યા મેં ઝૂટે તરીકે સે ઉછાલે તાકે ઈસ કે ઝરીએ મુઝે **ઈઝ્ઝત વ રોઝી** મિલે. જૈસે આજ કલ બા'ઝ ઝૂટે પીરોં કે મુરીદ ઉસ કી ઝૂટી કરામતેં બયાન કરતે ફિરતે હૈં તાકે હમ કો ભી ઉસ કે ઝરીએ ઈઝ્ઝત મિલે કે હમ ઉસ (પહોંચે હુએ મુર્શિદ) કે

બાલકે (યા'ની મુરીદ યા શાગિર્દ) હૈં. તીસરે યેહ કે જો શખ્સ દુન્યા મેં નામો **નુમૂદ** ચાહે નેકિયાં કરે મગર નામવરી કે લિયે યા જો શખ્સ કિસી કે ઝરીએ સે અપને (આપ) કો મશ્હૂર વ નામવર કરે કિયામત મેં ઐસે શખ્સોં કો (સરે) આમ રુસ્વા કિયા જાવેગા કે ફ઼િરિશ્તા ઉસે ઊંચી જગહ ખડા કર કે એ'લાન કરેગા કે (ઐ) લોગો ! યેહ બડા ઝૂટા મક્કાર ફરેબી (ધોકેબાઝ) થા. (મિરઆત)

જહન્નમ કી ગિઝા ઔર મશ્રૂબ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ સે વોહ લોગ ઈબ્રત હાસિલ કરેં જો અપને અમીર, નિગરાન, અફ્સર, સેઠ, લીડર યા કિસી માલદાર કો અચ્છા લગાને, ઉન કી હમદર્દિયાં પાને, અપને આપ કો "વફાદાર" જતાને મગર હકીકત મેં અપની **હમાકત** પર મોહર લગાને ઔર ખુદ કો દોઝખ કા હકદાર બનાને કે લિયે ઉસ સેઠ વગૈરા કે સામને ઉસ કે મુખાલિફ કી પોલેં ખોલતે ઔર મુખ્તલિફ ઝાવિયોં સે ઉન કી બુરાઈયાં કરતે હૈં. આહ ! ન જહન્નમ કી ગિઝા ખાઈ જા સકેગી ન દોઝખ કા લિબાસ પહના જા સકેગા. **જહન્નમ કી ગિઝા** કા નક્શા ખીંચતે હુએ **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ **બહારે શરીઅત** જિલ્દ અવ્વલ સફહા 167 તા 168 પર ફરમાતે હૈં : (જહન્નમિયોં કો) ખારદાર થૂહડ (એક કાંટેદાર ઝહરીલા પૌદા) ખાને કો દિયા જાએગા, વોહ ઐસા હોગા કે અગર ઉસ કા એક કતરા દુન્યા મેં આએ તો ઉસ કી સોઝિશ વ બદબૂ તમામ અહલે દુન્યા કી મઈશત બરબાદ કર દે ઔર વોહ ગલે મેં જા કર ફન્દા ડાલેગા, ઉસ કે ઉતારને કે લિયે (દોઝખી લોગ) પાની માંગેંગે, ઉન કો વોહ ખૌલતા પાની દિયા જાએગા કે મુંહ કે કરીબ આતે હી મુંહ કી સારી ખાલ ગલ કર ઉસ મેં ગિર પડેગી, ઔર પેટ મેં જાતે હી આંતોં કો ટુકડે ટુકડે કર દેગા ઔર વોહ શોરબે કી તરહ બહ કર કદમોં કી તરફ નિકલેંગી, પ્યાસ ઈસ બલા કી હોગી કે ઉસ પાની પર ઐસે ગિરેંગે જૈસે તૌંસ (યા'ની સખ્ત પ્યાસ) કે મારે હુએ ઊંટ. (બહારે શરીઅત)

નારે જહન્નમ સે તૂ અમાં દે, ખુલ્દે બરીં દે બાગે જિનાં દે

અઝ પએ હઝરતે અબૂ હનીફા, યા અલ્લાહ મેરી ઝોલી ભર દે

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَى اللّٰه ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

બે જા એ'તિરાઝાત કરને વાલે : હઝરતે સય્યિદુના યહ્યા બિન મુઆઝ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : મુઝે ઉન લોગોં પર **તઅજ્જુબ** હૈ જો **સાલિહીન** યા'ની નેક લોગોં કે લિયે મુબાહ (યા'ની જાઇઝ ચીઝ) કો ભી **ઐબ** સમઝતે હૈં લેકિન અપને લિયે કબીહ (યા'ની બદ તરીન) ગુનાહોં કો ભી મા'યૂબ ખયાલ નહીં કરતે. તૂ દેખેગા કે ઉન લોગોં મેં કોઈ ખુદ તો **ગીબત,** ચુગલી, હસદ, કીના, ધોકા, **તકબ્બુર** ઔર ખુદ પસન્દી કી **નુહૂસતોં** મેં ગિરિફ્તાર હૈ ઔર તૌબા ભી નહીં કરતા જબકે નેક લોગોં પર મુબાહ (યા'ની જાઇઝ) લિબાસ, લઝીઝ ખાને ઔર મુબાહ (જાઇઝ) મિઠાઈ કે ઇસ્તિ'માલ પર ભી એ'તિરાઝ કરતા હૈ. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص٦٦)

ખુદ ચાહે હરામ ખાતે હોં મગર...... : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ બા'ઝ લોગોં કી યેહ આદત હોતી હૈ કે ખુદ ચાહે સૂદી કર્ઝે લે કર, ઝૂટ બોલ કર, મિલાવટેં ઔર ટેક્સ કી ચોરિયાં કર કે નાપાક યા હરામ રોઝી કમાએં મગર કિસી આલિમ, ખતીબ યા ઇમામ સાહિબ કો કહીં સે નઝરાના મિલા, ઇન કો લોગોં કે ઘર દા'વતે તઆમ મેં આતા જાતા દેખા, કિસી ને બચ્ચે વગૈરા કી વિલાદત કી ખુશી મેં ઇન્હેં મિઠાઈ કા ડિબ્બા પેશ કિયા તો યેહ લોગ અપને ગન્દી આમદનિયોં કો ભૂલ કર ઉસ આલિમ સાહિબ કી **ગીબત** પર ઉતર આતે ઔર مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઇસ તરહ કે ગુનાહોં ભરે જુમ્લે કહતે સુનાઈ દેતે હૈં : ﴾1﴿ ખાઊ મૌલવી હૈ ﴾2﴿ પેટૂ હૈ ﴾3﴿ હલવા ખોર હૈ ﴾4﴿ નઝરાનોં કે લિયે મરતા હૈ ﴾5﴿ મુફ્ત કી દા'વતેં ખા કર પેટ નિકલ આયા હૈ ﴾6﴿ ખા ખા કર ગરદન મોટી કર લી હૈ ﴾7﴿ લાલચી મૌલાના હૈ વગૈરા.

દૂસરે કી આંખ કા તિન્કા તો નઝર આતા હૈ મગર......: યાદ રખિયે ! ઈમામ યા આલિમ સાહિબ કા કિસી મુસલ્માન સે નઝરાના, દા'વત યા મિઠાઈ કબૂલ કરના જાઈઝ કામ હૈ ગુનાહ વ હરામ નહીં બલ્કે અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં હોં તો કારે સવાબ હૈ. મો'તરિઝ કો અપની આમદની પર નઝર દૌડાની ચાહિયે, **હરામ** હો તો ઉસ સે ભી નીઝ **ગીબતોં**, તોહ્મતોં ઔર બદ ગુમાનિયોં સે તૌબા ઔર ઈસ કે તકાઝે પૂરે કરને ચાહિએં. ગૌર તો કીજિયે ! જબ આપ કિસી કી તરફ એક ઉંગલી ઉઠાતે હૈં તો હાથ કી તીન ઉંગ્લિયોં કા રુખ ખુદ આપ કી તરફ હો જાતા હૈ ગોયા યેહ ખામોશ તમ્બીહ (નોટિસ) હૈ કે ઉસ કો બા'દ મેં છેડના પહલે અપને આપ કો સુધાર ! **હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા** رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં : દૂસરે કી આંખ કા તિન્કા તો તુમ્હેં નઝર આ જાતા હૈ (યા'ની ઝરા ઝરા સી બાત મેં ઉસ કા ઐબ બયાન કરતા ફિરતા હૈ) મગર અપની આંખ કા શહતીર (યા'ની બડી લકડી, મતલબ યેહ કે અપના બહુત બડા ઐબ ભી) નઝર નહીં આતા ! (ذَمُّ الْغِيبَةِ لِابْنِ اَبِی الدُّنیا ص۹۰ رقم۵۷)

નેક કબ ઐ મેરે અલ્લાહ બનૂંગા યા રબ
કબ ગુનાહોં સે કનારા મૈં કરૂંગા યા રબ
કબ મૈં બીમાર મદીને કા બનૂંગા યા રબ
કબ ગુનાહોં કે મરઝ સે મૈં શિફા પાઊંગા

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઐસે કામ ન કરો કે લોગ ગીબત કરેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અવામ વ ખવાસ હર એક કો ચાહિયે કે મોહતાત ઝિન્દગી ગુઝારેં ઐસે મુબાહ આ'માલ વ અફઆલ સે ભી અપને આપ કો બચાએં જો કે ફત્હે બાબે ગીબત યા'ની **ગીબત** કા દરવાઝા ખુલને કા સબબ બનેં ઈસ ઝિમ્ન મેં ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 21 સફહા 612 તા 616 પર એક ફારસી સુવાલ જવાબ (જિસ કા તરજમા ભી વહીં મૌજૂદ હૈ) કા અક્સર હિસ્સા પેશ કિયા જાતા હૈ, ઈસે પઢ કર અન્દાઝા કિયા જા સકતા હૈ

કે ઐસી હ-ર-કતેં કરના કિસ કદર બુરા હૈ જો મુસલ્માનોં મેં **ગીબતોં**, તોહ્મતોં ઔર બદ ગુમાનિયોં ઔર આપસી નફરતોં કા સબબ બનેં ચુનાન્ચે મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં **સુવાલ** હુવા : ઉ-લમાએ શરીઅત ઔર મુફ્તિયાને તરીકત ઈસ મસ્અલે મેં ક્યા ફરમાતે હૈં કે **ઝૈદ** એક મકામ પર ઈમામત વ નિયાબત કે ફરાઇઝ અન્જામ દેતા હૈ લેકિન જો લોગ સુવર ઔર મુર્દાર કા ગોશ્ત પકા કર ઈસાઈયોં (યા'ની **ક્રિસ્ચેનોં**) કો ખિલાતે હૈં **ઝૈદ** ઉન લોગોં કે ઘરોં સે ખાના ખાતા હૈ ઔર કહતા હૈ કે "મુર્દાર ઔર સુવર કા ગોશ્ત ઈસાઈયોં (યા'ની **ક્રિસ્ચેનોં**) કે લિયે પકાને મેં કોઈ હરજ નહીં, પકાને કે બા'દ હાથ ધો ડાલે તો પાક હો જાતે હૈં." શહ્ર કે અક્સર લોગ **ઝૈદ** કે ઈસ તર્ઝે અમલ કો દેખ કર ઉન લોગોં કે ઘરોં સે ખાના ખાને લગે હૈં જબકે કુછ લોગ ઈસ અમલ સે નફરત ઔર સખ્ત ઈખ્તિલાફ કર રહે હૈં ઔર નિઝાઅ (યા'ની ફસાદ) કી સૂરત બન ગઈ હૈ. લિહાઝા કિતાબો સુન્નત કી રોશની મેં બયાન ફરમાયા જાએ કે શખ્સે મઝકૂર (યા'ની ઝૈદ) કે બારે મેં ક્યા શર-ઈ હુક્મ હૈ ઔર ઈસ કી મુઆ-વનત વ ઈમદાદ ઔર ઈસ સે તઆવુન કરને વાલોં કે બારે મેં શરીઅત ક્યા ફરમાતી હૈ ? بَيِّنُوْا تُوْجَرُوْا (બયાન ફરમાઓ તાકે અજરો સવાબ પાઓ)

અલ જવાબ : ઐસે નિડર, બે ખૌફ ઔર તક્વા સે આરી લોગ જો કાફિરોં ગૈર મુસ્લિમોં કે લિયે (સુવર વ મુર્દાર જૈસી) ખબીસ તરીન ઔર નજિસ (યા'ની નાપાક) વ હરામ ચીઝેં પકાને ખિલાને કા પેશા ઈખ્તિયાર કરતે હૈં. ઐસે લોગોં કે હાં સે દીનદારોં ઔર તક્વાદાર લોગોં કો ખાના હરગિઝ નહીં ખાના ચાહિયે ક્યૂંકે જહાં **હરામ** ચીઝોં કા ઈસ્તિ'માલ કસરત સે હો વહાં બરતનોં કે નાપાક અશ્યા સે આલૂદા હોને કા એહતિમાલ (યા'ની શુબા) હોતા હૈ. ઔર દીનદાર વ તક્વાદાર લોગોં કા ઐસે લોગોં કે હાં જાના ઔર ઉન કે હાં સે ઐસે મશ્કૂક બરતનોં મેં ખાના ખાના અવામુન્નાસ કી નિગાહોં મેં બાઈસે ઈલ્ઝામ વ બાઈસે **તોહમત** હો સકતા હૈ. હદીસ શરીફ મેં હૈ : "જો કોઈ **અલ્લાહ** તઆલા ઔર કિયામત પર ઈમાન રખતા હૈ તો વોહ મકામાતે **તોહમત** સે બચે." લિહાઝા ઐસી સૂરતે હાલ મેં ઈલ્ઝામ, તા'ન ઔર તોહમત સે બચના ઝરૂરી હૈ બ સૂરતે દીગર યેહ ઈકદામ અપને દીની ભાઈયોં કો કબીરા ગુનાહોં **ગીબત, બોહતાન, કીના** ઔર

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢા ઉસ ને જફા કી. (عبدالرزاق)

બુરે અલ્કાબ કે ઇસ્તિ'માલ મેં મુબ્તલા કર દેગા. હદીસે મુબારક હૈ : (લોગો !) જિન કામોં કો કાન ના પસન્દ કરતે હૈં ઉન સે બચો. (مُسند اِمام احمد ج ٥ ص٦٠٥ حديث ١٦٧٠١) ઔર દૂસરી હદીસે પાક મેં હૈ : ઔર ઐસે કામોં સે પરહેઝ કરો જિન કે ઇરતિકાબ પર મા'ઝિરત કરની પડે. (اَلْاَحادِيثُ الْمُخْتارَة ج٦ ص١٨٨ حديث٢١٩٩) ઔર બિગૈર શર-ઈ મજબૂરી કે મુસલ્માનોં કો **મુ-તનફ્ફિર** કરના (યા'ની મુસલ્માનોં કો નફરત દિલાના) મમ્નૂઅ હૈ. ચુનાન્ચે હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : **بَشِّرُوْا وَلَا تُنَفِّرُوْا** યા'ની મુસલ્માનોં કો ખુશ ખબરી દો ઔર નફરત ન દિલાઓ. (بُخاری ج١ ص٤٢ حديث ٦٩) શરીઅત કા મક્સદ જોડના, ઇત્તિહાદ પૈદા કરના હૈ ન કે તોડના. અક્લે સલીમ કા તકાઝા ભી યેહી હૈ કે લોગોં કો બે કરારી મેં ડાલ કર નારાઝ ન કિયા જાએ ઔર કરાહત વ ઇલ્ઝામ વાલી જગહ ખડે હોને સે પરહેઝ કિયા જાએ, હદીસે પાક મેં ઇર્શાદે ન-બવી હૈ : **અલ્લાહ** તઆલા પર ઈમાન લાને કે બા'દ અક્લ કી બુન્યાદ લોગોં સે દોસ્તી ઔર **મહબ્બત** રખના હૈ. (جَمْعُ الْجَوامِع لِلسُّيُوطی ج٤ ص٣٣٩ حديث ١٢٣٣٢) ફકીર (યા'ની આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه) ને ઇસ બાબ કી હદીસોં કો અપને રિસાલે **જમાલુલ ઇજ્માલ ઔર ઇસ કી શર્હ કમાલુલ ઇક્માલ** મેં તફસીલન બયાન કર દિયા હૈ. ખુલાસા યેહ કે અક્લ વ નક્લ કે એ'તિબાર સે ઇસ તરહ કા કામ યા ઇક્દામ અપને અન્દર કઈ કિસ્મ કી કબાહતેં (ખરાબિયાં) રખતા હૈ કે જિન કા ઇન્કાર નહીં કિયા જા સકતા ઔર ઐસે કામોં કા અન્જામ મઝમૂમ હોતા હૈ. (ઔર) જબ યેહ કામ યા ઇક્દામ ફિતના વ ફસાદ ઔર મુસલ્માનોં કે દરમિયાન તફરીક ઔર ફૂટ પડને કી હદ તક જા પહોંચે તો જુર્મે અઝીમ બન જાતા હૈ ચુનાન્ચે ઇર્શાદે રબ્બાની હૈ : "**وَالْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ**" **તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** ઔર ઇન કા ફસાદ તો કત્લ સે ભી સખ્ત હૈ. (پ ٢ البقره ١٩١) ઔર હદીસ શરીફ મેં હૈ કે ફિતના સો રહા હૈ ઉસ કે જગાને વાલે પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી લા'નત. (اَلْجامِعُ الصَّغِير لِلسُّيُوطی ص ٣٧٠حديث ٥٩٧٥) અગર આપ અચ્છી તરહ ગૌર કરેં તો યેહ વાઝેહ હોગા કે ઇસ કિસ્મ કે અફઆલ ઉન્હી લોગોં સે સરઝદ હોતે હૈં જો દીન ઔર તકાઝએ દીન કો ચન્દાં (યા'ની બિલ્કુલ) **અહમ્મિય્યત** નહીં દેતે, બે ખૌફ હો કર બિલ્કુલ આઝાદાના લા પરવાહી વાલી ઝિન્દગી ગુઝારના ઝિન્દગી કા હાસિલ (યા'ની મક્સદે હયાત) સમઝતે હૈં. કુછ આગે ચલ કર આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه

ફરમાતે હૈં : ઈસાઈયોં (યા'ની ક્રિસ્ચેનોં) કે સાથ મિલ કર ખાના પીના ઔર ઈસ કિસ્મ કે દૂસરે કામ કરના કજ ફિતરત (યા'ની બદ અખ્લાક) ઔર ફિતને બા'ઝ લોગોં કા કામ હોતા હૈ. મઝીદ આગે ચલ કર ફરમાતે હૈં : ઔર જિસ કિસી ને યેહ કહા કે સુવર ઔર મુર્દાર કા ગોશ્ત પકાને ઔર ગૈર મુસ્લિમોં કો ખિલાને સે કોઈ ફર્ક નહીં પડતા યા કુછ મુઝા-યકા ઔર ખતરા નહીં, વોહ શખ્સે મઝકૂર (યા'ની ઝૈદ) ગલત બાત કહને કા મુર-તકિબ હુવા બિગૈર ઈલ્મ વ તહકીક કે ઈસ કિસ્મ કા ફૈસલા સાદિર કર દેના હરગિઝ મુનાસિબ નહીં, બિગૈર શર-ઈ મજબૂરી કે ગન્દગિયોં સે આલૂદા હોના સખ્ત મમ્નૂઅ ઔર ના જાઈઝ હૈ બિલ ખુસૂસ ઐસે કામોં સે પરહેઝ કરના બહુત ઝરૂરી હૈ જિન કા હાસિલ (યા'ની નતીજા) ઉન કામોં કી ઈસ્લાહ કરને કા ઈરાદા કરના હૈ જિન્હેં **અલ્લાહ** તઆલા ને બિગાડ દિયા હૈ ઔર કાફિરોં કો ખાના ખિલાને કે લિયે મુસલ્માનોં કા અપને હાથોં ના જાઈઝ વ હરામ ચીઝોં કો પકાના યકીનન ના જાઈઝ ઔર **હરામ** હૈ. ઔર યેહ કાઈદા વ ઉસૂલ હૈ કે **જિસ ચીઝ કા લેના હરામ હૈ ઉસ કા દેના ભી હરામ હૈ. અલ્લાહ** તઆલા ને ઈર્શાદ ફરમાયા હૈ : وَلَا تَعَاوَنُوْا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ۪

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર ગુનાહ ઔર ઝિયાદતી પર બાહમ મદદ ન દો. (پ ٦ المائدہ ٢)

ઔર **અલ્લાહ** તઆલા પાક, બરતર ઔર સબ કુછ જાનને વાલા હૈ.

છુપ કે લોગોં સે કિયે જિસ કે ગુનાહ વોહ ખબરદાર હૈ કયા હોના હૈ
અરે ઓ મુજરિમે બે પરવા દેખ સર પે તલવાર હૈ કયા હોના હૈ

મ-દની ચેનલ પર મ-દની મુઝા-કરા સુનને કી મ-દની બહાર : મીઠે મીઠે **ઈસ્લામી ભાઈયો !** اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, દા'વતે ઈસ્લામી કે **મુ-તઅદ્દિદ** શો'બે હૈં જિન કે ઝરીએ દુન્યા મેં ઈસ્લામ કી બહારેં લુટાઈ જા રહી હૈં, ઈન્હીં મેં એક શો'બા **"મ-દની ચેનલ"** ભી હૈ જિસ કે ઝરીએ દુન્યા કે કઈ મુમાલિક મેં T.V. કે ઝરીએ ઘરોં કે અન્દર દાખિલ હો કર **દા'વતે ઈસ્લામી** ઈસ્લામ કા પૈગામ આમ કર રહી હૈ. **મ-દની ચેનલ** દુન્યા કા વાહિદ ચેનલ હૈ જો કે સો ફીસદી ઈસ્લામી રંગ મેં રંગા હુવા હૈ, ઈસ મેં ન ફિલ્મેં ડિરામે હૈં ન ગાને બાજે ઔર ન ઔરત કી નુમાઈશ હૈ ન હી કિસી કિસ્મ કી મૂસીકી. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ **મ-દની ચેનલ** કે ઝરીએ **કઈ કુફ્ફાર દામને ઈસ્લામ મેં આ ચુકે હૈં,** બે શુમાર બે નમાઝી નમાઝોં કે પાબન્દ બને હૈં

ઔર લા તા'દાદ અફરાદ ગુનાહોં સે તાઈબ હો કર સુન્નતોં પર અમલ કરને લગે હૈં. **મ-દની ચેનલ** કી બ-ર-કતોં કા અન્દાઝા લગાને કે લિયે ઈસ કી એક **મ-દની બહાર** મુલા-હઝા હો ચુનાન્ચે **એક** ઈસ્લામી ભાઈ ને મુઝે બર્કી ડાક (E.MAIL) કે ઝરીએ એક "મ-દની બહાર" પેશ કી ઉસ કા લુબ્બે લુબાબ હૈ : આજ કલ યેહ હાલ હૈ કે દૌરાને ગુફ્ત-ગૂ અક્સર ઈસ બાત કા અન્દાઝા નહીં હો પાતા કે **ગીબત** કા સિલ્સિલા શુરૂઅ હો ચુકા હૈ ! એક બાર હૈદરઆબાદ (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) સે બાબુલ મદીના આએ હુએ એક ઈસ્લામી ભાઈ ને ચન્દ ઈસ્લામી ભાઈયોં કી મૌજૂ-દગી મેં કહા : મેરે એક દોસ્ત ને મુઝે બતાયા કે મેરી બહન જો કે ઈન્તિહાઈ **ગુસીલી** તબીઅત કી હૈ, અગર કભી કિસી સે નારાઝ હો જાએ તો ખુદ સે બઢ કર મુલાકાત મેં પહલ નહીં કરતી, મેરી ભાભી ઔર બહન મેં ચન્દ મુઆ-મલાત કી બિના પર આપસ મેં ચપ-કલશ હુઈ ઔર બહન ને બાતચીત બન્દ કર દી, હુસ્ને ઈત્તિફાક કે ઉસી રાત **દા'વતે ઈસ્લામી** કે હર દિલ અઝીઝ સો ફીસદી ઈસ્લામી **મ-દની ચેનલ** પર "મ-દની મુઝા-કરા" નશ્ર કિયા ગયા જિસ મેં **ગીબત કી તબાહ કારિયોં** સે બચને કા ઝેહ્ન દિયા ગયા થા. મેરી બહન ને જબ વોહ મ-દની મુઝા-કરા સુના તો اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મેરી વોહી **ગુસીલી** બહન જો બઢ કર કિસી સે મુલાકાત નહીં કરતી થી અઝખુદ આગે બઢી ઔર ઉસ ને મેરી ભાભી સે ન સિર્ફ મુલાકાત કી બલ્કે મુઆફી ભી માંગી ઔર દોનોં મેં સુલ્હ હો ગઈ.

બહાર મેં ચાર ગીબતેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અભી જો આપ ને **મ-દની બહાર** મુલા-હઝા કી ઉસ કે આગાઝ મેં લિખા હૈ કે દૌરાને ગુફ્ત-ગૂ અક્સર અન્દાઝા હી નહીં હોતા કે **ગીબત** કા સિલ્સિલા શુરૂઅ હો ચુકા હૈ તો વાકેઈ ઐસા હી હૈ, ખુદ ઈસ **મ-દની બહાર** મેં ભી **4 ગીબતેં** કી ગઈ હૈં. અલબત્તા ઈન ગીબતોં કો "ગુનાહોં ભરી ગીબતેં" નહીં કહેંગે કે ગુનાહ હોને કે લિયે યેહ ભી ઝરૂરી હૈ કે વોહ કિસી **મુઅય્યન** યા'ની મખ્સૂસ ફર્દ કી **ગીબત** હો, યહાં મ-દની બહાર મેં ઐબ કે હવાલે સે સિર્ફ "બહન" કા તઝકિરા હૈ મગર કૌન સી બહન યેહ તૈ નહીં હૈ, હો સકતા હૈ કે કાઈલ કી કઈ બહનેં હોં. હાં જિસ કે સામને મ-દની બહાર બયાન કી ઉસ કો **મુઅય્યન** (PARTICULAR) બહન કા મા'લૂમ હૈ યા યેહ જાનતા હૈ કે કાઈલ કી એક હી બહન હૈ ઔર મ-દની બહાર ભી બિગૈર શર-ઈ ઈજાઝત કે બયાન કી ગઈ હો તો અબ વોહ

ચારોં ગીબતેં ગુનાહોં ભરી હૈં, બહર હાલ ગુફ્તગૂ મેં એહતિયાત કા ઝેહ્ન દેને કે લિયે ઈસ **મ-દની બહાર** મેં મૌજૂદ **ચાર ગીબતોં** કા ઝિક્ર કિયા જા રહા હૈ : ﴾1﴿ મેરી બહન ઇન્તિહાઈ **ગુસીલી** હૈ ﴾2 તા 3﴿ અગર કિસી સે નારાઝ હો જાએ તો ખુદ સે બઢ કર સુલ્હ કી સૂરત નહીં બનાતી. યેહ દોનોં **ગીબતેં** દો દો મર્તબા કી ગઈ હૈં ﴾4﴿ બહન ઔર ભાભી કી આપસ મેં **ચપ-કલશ** ઔર નારાઝી કા તઝકિરા કરના ઘર કા રાઝ ફાશ કરના હુવા જો કે એક ના શાઈસ્તા હ-ર-કત ઔર મિન જુમ્લા અસ્બાબે **ગીબત** હૈ. ઈસ **મ-દની બહાર** કો બયાન કરને વાલે ઈસ્લામી ભાઈ ને અપની બહન કે **ગુસીલી** હોને વગૈરા કા તઝકિરા અગર ઈસ નિય્યત સે કિયા હૈ કે ઈસ સે સુન્નતોં ભરે **મ-દની ચેનલ** કી તશ્હીર હો ઔર લોગોં કો ઈસ કી **અહમ્મિય્યત** કા પતા ચલે તો યેહ એક બહુત અચ્છી નિય્યત હૈ. મગર ઐસે મૌકઅ પર ઈશારે કિનાએ મેં બાત કરની અન્સબ (મુનાસિબ તર) હૈ યા'ની નામ લિયે ઔર અલામત ઝાહિર કિયે બિગૈર ઈસ તરહ રમ્ઝ (યા'ની ઈશારે) મેં બાત કરે કે મુખાતબ (યા'ની જિસ સે બાત કી જા રહી હૈ વોહ) સમઝ હી ન સકે કે કિસ કે બારે મેં ગુફ્તગૂ કી જા રહી હૈ, મ-સલન યૂં કહે : એક ઈસ્લામી ભાઈ કે સાથ યેહ વાકિઆ પેશ આયા કે ઉન કી બહન **ગુસીલી** થી....اِلخ. મગર ઈસ દૌરાન સન્જીદા અન્દાઝ ઝરૂરી હૈ વરના મખ્સૂસ અન્દાઝ મેં મુસ્કુરાને વગૈરા સે હો સકતા હૈ કે સુનને વાલે સમઝ જાએં કે યેહ તો ખુદ સુનાને વાલે કે અપને હી ઘર કા કિસ્સા હૈ !

ઈલાહી! અપની રહમત સે તૂ હિક્મત કા ખઝીના દે — હમેં અક્લે સલીમ મૌલા! પએ શાહે મદીના દે

ખુદાયા ગુફ્તગૂ કરને કા તૂ મ-દની કરીના દે — બચા ગીબત સે, બક બક સે, હમેં કુફ્લે મદીના દે

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સહાબા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُم સે મહબ્બત : સરકારે દો આલમ, નૂરે **મુજસ્સમ**, શાહે બની આદમ, **રસૂલે મુહ્તશમ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા

ફરમાને ઉલ્ફત નિશાન હૈ : મુઝે કોઈ સહાબી કિસી કી તરફ સે કોઈ બાત ન પહોંચાએ, મૈં ચાહતા હૂં કે તુમ્હારે પાસ સાફ સીના આયા કરૂં. (سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ ص٣٤٨ حديث ٤٨٦٠)

મુહક્કિક અલલ ઈત્લાક, ખાતિમુલ મુહદ્દિસીન, હઝરતે અલ્લામા **શૈખ અબ્દુલ હક મુહદ્દિસ દેહલવી** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ القَوِى હદીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે **"મુઝે કોઈ સહાબી કિસી કી તરફ સે કોઈ બાત ન પહોંચાએ"** કી વઝાહત કરતે હુએ ફરમાતે હૈં : "યા'ની કિસી કી કોતાહી, ફે'લે બદ, આદતે બદ, ઉસ ને યેહ કિયા યા ઉસ ને યેહ કહા, ફુલાં ઈસ તરહ કહ રહા થા." (اشعۃ اللمعات ج٤ ص٨٣) હદીસ શરીફ કે ઈસ હિસ્સે **"મૈં ચાહતા હૂં કે તુમ્હારે પાસ સાફ સીના આયા કરૂં"** કા ખુલાસા કરતે હુએ મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : યા'ની કિસી કી અદાવત, કિસી સે નફરત દિલ મેં ન હુવા કરે. યેહ ભી હમ લોગોં કે લિયે **બયાને કાનૂન** હૈ કે અપને **સીને** (મુસલ્માનોં કે કીને સે) સાફ રખો તાકે ઈન મેં **મદીને** કે અન્વાર દેખો, વરના **હુઝૂર** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા સીનએ રહમત, નૂરે કરામત કા ગન્જીના હૈ વહાં કદૂરત (યા'ની બુગ્ઝો કીને) કી પહોંચ હી નહીં. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 472)

તુમ કો તો ગુલામોં સે હૈ કુછ ઐસી મહબ્બત : سُبْحٰنَ الله ! મઝકૂરા હદીસે મુબારક મેં વારિદ શુદા ઈર્શાદે ગિરામી મીઠે મીઠે આકા મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી અપને ગુલામોં સે **મહબ્બત** કી અથાહ ગહરાઈયોં કા પતા દેતા હૈ ! મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن કે ભાઈજાન, શહન્શાહે સુખન, ઉસ્તાઝે ઝમન હઝરતે મૌલાના **હસન** રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْحَنَّان ને કિતના પ્યારા શે'ર કહા હૈ :

તુમ કો તો ગુલામોં સે હૈ કુછ ઐસી મહબ્બત
હૈ તર્કે અદબ વરના કહેં હમ પે ફિદા હો

(ઝૌકે ના'ત)

પીર કી નઝર સે મુરીદ કો ગિરાને કી કોશિશ કરને વાલોં કો તમ્બીહ :

મઝકૂરા હદીસે પાક સે વોહ લોગ ઈબ્રત હાસિલ કરેં જો કે શાગિર્દ કી **ઉસ્તાઝ** સે, બેટે કી **બાપ** સે, મુલાઝિમ કી **સેઠ** સે, મા તહ્ત કી **નિગરાન** સે ઔર મુરીદ કી ઉસ કે **પીર સાહિબ** સે બિલા મસ્લહતે શર-ઈ કમઝોરિયાં ઔર બુરાઈયાં બયાન કર કે **ગીબત** કા કબીરા ગુનાહ કરને કે સાથ સાથ ઉસ કો ઉન કી નઝર સે ગિરા દેતે હૈં, શાયદ ઉન્હેં ઈસ બાત કા હોશ ભી નહીં હોતા કે વોહ ઐસા કર કે કિતની બડી ખરાબિયોં કા બાઈસ બનતે હૈં, ઝાહિર હૈ જબ શાગિર્દ અપને **ઉસ્તાદ** કી, મા તહ્ત અપને **નિગરાન** કી ઔર મુરીદ અપને **પીરો મુર્શિદ** કી નઝર સે ગિર ગયા તો બેચારે કા જો અન્જામ હોગા વોહ હર ઝી શુઊર સમઝ સકતા હૈ. કાશ ! યેહ **ગીબત** કરને વાલા **ગીબત** કરને સે કબ્લ ખુદ અપને લિયે ગૌર કર લેતા કે અગર મુઝે કોઈ અપને પીર સાહિબ યા દીની ઉસ્તાઝ કી નિગાહ સે ગિરા દે તો મુઝ પર ક્યા ગુઝરે ! એ કાશ ! પીરો મુર્શિદ કી નઝર સે હમ કભી ભી ન ગિરેં ! સદ કરોડ કાશ ! હમ હમેશા હમેશા અપને મુર્શિદે ગિરામી કી સીધી ઔર મીઠી મીઠી નઝર મેં રહેં :

સદા પીરો મુર્શિદ રહેં હમ સે રાઝી
કભી ભી ન હોં યેહ ખફા યા ઈલાહી

આહ ! કાશ હમારે પ્યારે પ્યારે આકા મદીને વાલે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم હમ ગુનહગારોં સે સદા ખુશ રહેં, કભી ભી હમેં અપની નિગાહે ઈનાયત સે દૂર ન ફરમાએં કે

ન ઉઠ સકેગા કિયામત તલક ખુદા કી કસમ !
કે જિસ કો તૂને નઝર સે ગિરા કે છોડ દિયા

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! હમારી તમામ ખતાઓં કો મુઆફ ફરમા દે ઔર હમેશા હમ પર રહમત કી નઝર રખ. આહ ! અગર તૂ નારાઝ હો ગયા તો હમારે પ્યારે પ્યારે **અલ્લાહ** ! હમ કિસ કે દરવાઝે પર જાએંગે !

ગર તૂ નારાઝ હુવા મેરી હલાકત હોગી હાએ મૈં નારે જહન્નમ મેં જલૂંગા યા રબ !
કર મુઆફ ઔર સદા કે લિયે રાઝી હો જા યેહ કરમ હોગા તો જન્નત મેં રહૂંગા યા રબ !

"બડોં" કો ભી ચાહિયે "છોટોં" કી ગીબત ન સુનેં : "બડોં" યા'ની ઉસ્તાદોં, નિગરાનોં વગૈરા કી ખિદમતોં મેં **મ-દની ઈલ્તિજા** હૈ કે જબ કોઈ શખ્સ આપ કે પાસ આ કર આપ કે કિસી મા તહ્ત કી બિલા મસ્લહતે શર-ઈ **ગીબત** કરને લગે તો કુદરત હોને કી સૂરત મેં ફૌરન ઉસે રોક દીજિયે, વરના **ગીબત** સુનને કે ગુનાહ મેં પડ સકતે હૈં. અગર **ગીબત** સુન કર આપ કો **ગુસ્સા** આ ગયા ઔર ઝબાન સે "કુછ" નિકલ ગયા તો હો સકતા હૈ કે વોહી **ગીબત** કરને વાલા **મુગ્તાબ** કો યા'ની જિસ કી **ગીબત** કર રહા થા ઉસ કો આપ કે "અલ્ફાઝ" પહોંચા દે ઔર ફિર મઝીદ ગુનાહોં ભરે મસાઇલ પૈદા હોં. બિલફર્ઝ **ગીબત** કરને વાલા આપ કે પાસ કિસી કી બુરાઈ પહોંચાને મેં કામ્યાબ હો ભી ગયા હો ઔર આપ ને ભી **ગીબત** સે બચને કે તરીકોં પર અમલ ન કિયા હો તો અપની આખિરત કી ભલાઈ કી ખાતિર હાથોં હાથ તૌબા ઔર ઉસ કે તકાઝે પૂરે કર લીજિયે ઔર **ગીબત** કરને વાલે પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કર કે ઉસે ભી તૌબા કરવા દીજિયે નીઝ **મુગ્તાબ** યા'ની જિસ કી **ગીબત** કી ગઈ હૈ ઉસ કે **મુ-તઅલ્લિક** હરગિઝ **બદ ગુમાની** મત કીજિયે, ન હી ઉસ પર અપની શફકતેં કમ કીજિયે કે આપ કો જો કુછ કિસી કે બારે મેં બતાયા ગયા ઈસ કા કોઈ સુબૂત ભી નહીં, مَعَاذَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ **ગીબત** કરને વાલે કે ઝરીએ મિલી હુઈ બાત કિસી ઔર કો બતાને કા જઝ્બએ શર પૈદા હોતે હી ઈસ **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ઝેહ્ન મેં દોહરાઈયે : كَفٰى بِالْمَرْءِ كَذِبًا اَنْ يُّحَدِّثَ بِكُلِّ مَاسَمِعَ. યા'ની કિસી ઈન્સાન કે ઝૂટા હોને કો યેહી કાફી હૈ કે વોહ હર સુની સુનાઈ બાત (બિગૈર તહકીક કિયે) બયાન કર દે. (مُقَدّمه صَحيح مُسلِم ص٨ حديث٥) ફિર ઈસ હદીસે પાક મેં કી હુઈ મુમા-ન-અત કે મુતાબિક અમલ કરને કી નિય્યત સે ઉસ બાત કો કિસી કે આગે બયાન મત કીજિયે વરના ખુદ ભી **ગીબત** વ ઈફ્ક (તોહમત, બોહતાન) વગૈરા કે ગુનાહોં કી આફત મેં ફંસ

જાએંગે. હાં જિસ કી **ગીબત** કી ગઈ થી ઉસ કી તસ્દીક હો જાને પર અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કર કે ઉસ મા તહ્ત કી ઝરૂર ઈસ્લાહ ફરમા દીજિયે. આપ કો અગર્ચે બઝાહિર કોઈ બડાઈ મિલ ભી ગઈ હો મગર **અલ્લાહુ** કદીર عَزَّوَجَلَّ કી **ખુફ્યા તદબીર** સે હમેશા ડરતે રહિયે, મહ્ઝ રસ્મી કલામી નહીં દિલ કી ગહરાઈ સે આજિઝી આજિઝી ઔર આજિઝી કરતે રહિયે, અપની કમ મા-યગી વ બે બિઝા-અતી (યા'ની કમ હૈસિય્યતી) કા એ'તિરાફ કરતે હુએ બારગાહે રિસાલત મેં અર્ઝ કીજિયે

ખાક મુઝ મેં કમાલ રખ્ખા હૈ　　મુસ્તફા ને સંભાલ રખ્ખા હૈ
મેરે ઐબોં પે ડાલ કર પર્દા　　મુઝ કો અચ્છોં મેં ડાલ રખ્ખા હૈ
તેરા એ'જાઝ કબ કા મર જાતા
તેરે ટુકડોં ને પાલ રખ્ખા હૈ

ચુગુલ ખોર કભી સચ્ચા નહીં હો સકતા : જબ ભી આપ કે પાસ કોઈ આ કર કિસી કી **ગીબત** કરે ઉસ પર હરગિઝ એ'તિમાદ મત કીજિયે, ક્યૂંકે **ગીબત** કરને કે સબબ વોહ ફાસિક હો જાતા હૈ ઔર **ફાસિક** કી ખબર મો'તબર નહીં હોતી. હઝરતે સય્યિદુના **ઈમામ મુહમ્મદ બિન શિહાબ ઝોહરી** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى એક મર્તબા **બાદશાહ** સુલૈમાન બિન અબ્દુલ મલિક કે પાસ તશરીફ ફરમા થે કે એક શખ્સ આયા, **બાદશાહ** ને કદરે ના ગવારી કે સાથ ઉસ સે કહા : "મુઝે પતા ચલા હૈ તુમ ને મેરે ખિલાફ ફુલાં ફુલાં બાત કી હૈ !" ઉસ ને જવાબ દિયા : મૈં ને તો ઐસા કુછ નહીં કહા. **બાદશાહ** ને ઈસરાર કરતે હુએ કહા : જિસ ને મુઝે બતાયા હૈ, વોહ (કૈસે ઝૂટ બોલ સકતા હૈ બહુત) **સચ્ચા** આદમી હૈ. તો હઝરતે સય્યિદુના **ઈમામ ઝોહરી** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ને બાદશાહ કો મુખાતબ કર કે ફરમાયા : (આપ કો જિસ ને ઈસ તરહ કી ખબર દી વોહ તો ચુગલી ખાને વાલા હુવા ઔર) **"ચુગુલ ખોર કભી સચ્ચા હો નહીં સકતા !"** યેહ સુન કર બાદશાહ સંભલ ગયા ઔર કહને લગા : હુઝૂર ! આપ ને બિલ્કુલ બજા ફરમાયા. ફિર ઉસ શખ્સ સે કહા : اِذْهَبْ بِسَلَامٍ યા'ની તુમ સલામતી કે સાથ લૌટ જાઓ. (اِحیاءُ العُلوم ج ٣ ص١٩٣)

સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ કા તર્ઝે અમલ : **અમીરુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં એક શખ્સ હાઝિર હુવા ઔર ઉસ ને કિસી કે બારે મેં કોઈ મન્ફી (NEGATIVE) બાત કી. આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ ને ફરમાયા : અગર તુમ ચાહો તો હમ તુમ્હારે મુઆ-મલે કી તહકીક કરેં ! અગર તુમ ઝૂટે નિકલે તો ઈસ આયતે મુબા-રકા કે મિસ્દાક કરાર પાઓગે :

اِنۡ جَآءَکُمۡ فَاسِقٌۢ بِنَبَاٍ فَتَبَیَّنُوۡۤا
(پ۲۶الحجرات٦)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : અગર કોઈ ફાસિક તુમ્હારે પાસ કોઈ ખબર લાએ તો તહકીક કર લો.

ઔર અગર તુમ **સચ્ચે** હુએ તો યેહ આયતે કરીમા તુમ પર સાદિક આએગી :

هَمَّازٍ مَّشَّآءٍۭ بِنَمِیۡمٍ ﴿ۙ۱۱﴾
(پ۲۹القلم۱۱)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બહુત તા'ને દેને વાલા બહુત ઈધર કી ઉધર લગાતા ફિરને વાલા.

ઔર અગર તુમ ચાહો તો હમ તુમ્હેં મુઆફ કર દેં ! ઉસ ને અર્ઝ કી : **યા અમીરલ મુઅમિનીન !** મુઆફ કર દીજિયે આયન્દા મૈં ઐસા (યા'ની ગીબતેં ઔર ચુગુલ ખોરિયાં) નહીં કરૂંગા. (اِحیاءُ العُلوم ج۳ ص۱۹۳) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

તુમ મેરે પાસ તીન બુરાઇયાં લે કર આએ : એક શખ્સ ને કિસી બુઝુર્ગ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ કી બારગાહ મેં હાઝિર હો કર ઉન્હેં ઉન કે દોસ્ત કી કુછ મન્ફી (NEGATIVE) બાતેં બતાઈ, ઈસ પર ઉન્હોં ને ઈર્શાદ ફરમાયા : અફસોસ ! તુમ મેરે પાસ **તીન બુરાઈયાં** લે કર આએ : (1) મુઝે મેરે ઈસ્લામી ભાઈ સે નફરત દિલાઈ (2) ઈસ વજહ સે મેરે દિલ કો (તશ્વીશોં ઔર વસ્વસોં મેં) મશ્ગૂલ કિયા ઔર (3) અપને અમીન

નફ્સ પર **તોહમત** લગાઈ. (યા'ની મૈં તુમ્હેં અમાનત દાર સમઝતા થા મગર તુમ તો પેટ કે હલકે નિકલે !) (اِحیاءُ الْعُلوم ج۳ص۱۹۳)

મહબ્બતોં કે ચોરોં સે બચો : બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن ફરમાતે હૈં : અક્લોં કે દુશ્મનોં ઔર **મહબ્બતોં** કે ચોરોં સે બચો, યેહ ચોર **બદગોઈ** કરને વાલે ઔર **ચુગલી** ખાને વાલે હૈં ઔર ચોર તો માલ ચુરાતે હૈં જબકે **યેહ** (ગીબતેં ઔર ચુગ્લિયાં કરને વાલે) **લોગ મહબ્બતેં ચુરાતે હૈં.** (اَلْمُستَطْرَف ج۱ص۱۰۱)

જુદા હોને તક હાલતે જિહાદ મેં : હઝરતે સય્યિદુના મન્સૂર બિન ઝાઝાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْمَنَّان ફરમાતે હૈં : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! મેરે પાસ ઉમૂમન જો ભી આ કર બૈઠતા હૈ વોહ જબ તક ચલા ન જાએ મૈં ગોયા ઉસ કે સાથ **હાલતે જિહાદ** મેં હોતા હૂં ક્યૂંકે વોહ મુઝે મેરે દોસ્ત સે **મુ-તનફ્ફિર** કરને (યા'ની નફરત દિલાને) સે બાઝ નહીં રહતા, યા મેરી **ગીબત** કરને વાલોં કી **ગીબતેં** મુઝ તક પહોંચા કર મુઝે તશ્વીશ મેં ડાલતા ઔર આઝમાઈશ મેં મુબ્તલા કરતા હૈ. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص۱۹٦) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللّٰهُ تعالىٰ عليه واٰلہٖ وسلَّم

મુઝે ગીબતોં સે બચા યા ઈલાહી બચૂં ચુગ્લિયોં સે સદા યા ઈલાહી
કભી ભી લગાઊં ન તોહમત કિસી પર દે તૌફીકે સિદ્કો વફા યા ઈલાહી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوبُوا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મ-દની ચેનલ કી બદૌલત મૌત સે 17 દિન કબ્લ ઈમાન મિલ ગયા :

સિદીકઆબાદ (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા ખુલાસા હૈ કે 20 અપ્રીલ 2009 સિ.ઈ. બરોઝ પીર શરીફ બાબુલ મદીના કરાચી કે રિહાઇશી તકરીબન 50 સાલહ એક ગૈર મુસ્લિમ ને જબ **મ-દની ચેનલ** પર ઇસ્લામ કી હકીકી તા'લીમાત કો સુના તો اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મુ-તઅસ્સિર હો કર ઇસ્લામ કબૂલ કર લિયા, ઉન કા ઇસ્લામી નામ મુહમ્મદ સિદીક રખા ગયા. વોહ જુમા'રાત કો **દા'વતે ઇસ્લામી** કે આ-લમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** મેં હોને વાલે હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં શરીક હુએ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ હાથોં હાથ **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ દા'વતે ઇસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે 12 દિન કે **મ-દની કાફિલે** કે મુસાફિર ભી બન ગએ. **મ-દની કાફિલે** સે વાપસ આને કે દૂસરે યા તીસરે રોઝ કકરી ગ્રાઉન્ડ બાબુલ મદીના કરાચી કે નઝદીક એક ગાડી ને ઉન્હેં કુચલ દિયા, યેહ હાદિસા જાન લેવા સાબિત હુવા, યૂં વોહ ઇસ્લામ કી અનમોલ દૌલત સે માલામાલ હોને કે તકરીબન 17 યા 18 દિન બા'દ ઇસ દુન્યા સે રુખ્સત હો ગએ. **અલ્લાહ** તઆલા ઉન કી મગ્ફિરત ફરમાએ.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم

મ-દની ચેનલ કી મુહિમ હૈ નફસો શૈતાં કે ખિલાફ   *જો ભી દેખેગા કરેગા* اِنْ شَآءَ الله *એ'તિરાફ*

નફસે અમ્મારા પે ઝર્બ ઐસી લગેગી ઝોરદાર   *કે નદામત કે સબબ હોગા ગુનહગાર અશ્કબાર*

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મરને સે કબ્લ કોઈ સુધરતા હૈ તો કોઈ બિગડતા હૈ : اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ખુશ નસીબ બન્દે કો મૌત સે સિર્ફ 17 યા 18 દિન કબ્લ ઇસ્લામ કી દૌલત નસીબ હો ગઈ. **અલ્લાહુ કદીર** عَزَّوَجَلَّ કી **ખુફયા તદબીર** કિસ કે બારે મેં ક્યા હૈ યેહ કિસી કો નહીં પતા, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ બે નિયાઝ હૈ, કોઈ તો અપની સારી ઉમ્ર કુફ્ર મેં ગુઝાર દે મગર મરતે વક્ત **ઈમાન** કી દૌલત સે સરફરાઝ હો જાએ જબ કે કોઈ સારી ઉમ્ર નેકિયોં મેં બસર કરને કે

બા વુજૂદ બ વક્તે રુખ્સત **બુરે** ખાતિમે સે દો ચાર હો. હમ રબ્બે ઝુલ જલાલ عَزَّوَجَلَّ સે ભલાઈ કા સુવાલ કરતે હૈં. એક ઇબ્રત અંગેઝ હદીસે પાક મુલા-હઝા ફરમાઇયે : **ઉમ્મુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا સે રિવાયત હૈ કે જબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કિસી બન્દે કે સાથ ભલાઈ કા ઇરાદા ફરમાતા હૈ તો ઉસ કે **મરને સે એક સાલ પહલે** એક ફિરિશ્તા મુકર્રર ફરમા દેતા હૈ જો ઉસ કો રાહે રાસ્ત પર લગાતા રહતા હૈ હત્તા કે વોહ ખૈર (યા'ની ભલાઈ) પર મર જાતા હૈ ઔર લોગ કહતે હૈં : ફુલાં શખ્સ અચ્છી હાલત પર મરા હૈ. જબ ઐસા ખુશ નસીબ ઔર નેક શખ્સ મરને લગતા હૈ તો ઉસ કી જાન નિકલને મેં જલ્દી કરતી હૈ. ઉસ વક્ત વોહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે મુલાકાત કો પસન્દ કરતા હૈ ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કી મુલાકાત કો. જબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કિસી કે સાથ બુરાઈ કા ઇરાદા કરતા હૈ તો **મરને સે એક સાલ કબ્લ એક શૈતાન** ઉસ પર મુસલ્લત કર દેતા હૈ જો ઉસે બહકાતા રહતા હૈ હત્તા કે વોહ અપને બદ તરીન વક્ત મેં મર જાતા હૈ. ઉસ કે પાસ જબ મૌત આતી હૈ તો ઉસ કી જાન અટકને લગતી હૈ. ઉસ વક્ત યેહ શખ્સ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે મિલને કો પસન્દ નહીં કરતા ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ સે મિલને કો. (مُسنَد ابنِ راھَوَیہ ج۳ ص۵۰۳)

ઈમાન પે દે મૌત મદીને કી ગલી મેં

મદફન મેરા મહબૂબ કે કદમોં મેં બના દે

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَی اللّٰہ ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઈમાં કી બહાર આઈ ફૈઝાને મદીના મેં : **સુલ્તાનઆબાદ** (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ કે હમારે અલાકે મેં એક ગૈર મુસ્લિમ (ઉમ્ર તકરીબન 30 સાલ) અપને દોસ્તોં કે સાથ રહતા થા જિન મેં કુછ

મુસલ્માન ભી થે, આજ કલ કે અક્સર નૌ જવાનોં કી તરહ યેહ લોગ ભી કેબલ પર ફિલ્મેં ડિરામે દેખા કરતે થે. જબ ર-મઝાનુલ મુબારક (1429 સિ.હિ.) મેં **મ-દની ચેનલ** કા આગાઝ હુવા તો કેબલ પર ઇસ કે મ-દની સિલ્સિલે જારી હુએ, ઉસ ગૈર મુસ્લિમ ને જબ યેહ સિલ્સિલે દેખે તો ઉસે બડે અચ્છે લગે. અબ વોહ અક્સરો બેશ્તર **મ-દની ચેનલ** હી દેખા કરતા, મ-દની ચેનલ કી બ-ર-કત સે આખિરે કાર વોહ **કુફ્ર કે અંધેરે** સે નજાત પાને ઔર ઇસ્લામ કે નૂર સે અપને દિલ કો ચમકાને કે લિયે દા'વતે ઇસ્લામી કે આ-લમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** હાઝિર હુવા, ઔર કલિમા પઢ કર મુસલ્માન હો ગયા. ફિર યેહ ઇસ્લામી ભાઈ હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં હઝારોં ઇસ્લામી ભાઇયોં ઔર **મ-દની ચેનલ** કે નાઝિરીન કે સામને **સરકારે ગૌસે આ'ઝમ** عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْاَکْرَم કા મુરીદ હો કર કાદિરી ર-ઝવી ભી બન ગયા. નમાઝે બા જમાઅત કી પાબન્દી શુરૂઅ કર દી, ચેહરે પર દાઢી શરીફ સજા લી, કભી કભાર સબ્ઝ સબ્ઝ ઇમામા શરીફ સર પર સજા કર ઇસ કા ફૈઝ ભી લૂટને લગા, **દા'વતે ઇસ્લામી** કે **મદ્ર-સતુલ મદીના** (બાલિગાન) મેં કુરઆને મજીદ પઢને કા સિલ્સિલા ભી શુરૂઅ કર દિયા. સહરાએ મદીના મદીનતુલ ઔલિયા **મુલતાન શરીફ** મેં હોને વાલે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે તીન રોઝા બૈનલ અક્વામી સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં ભી શરીક હુવા. **અલ્લાહ** તઆલા ઉન કો ઔર હમ સબ કો ઈમાન પર સાબિત કદમ રખે. اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہ تعالٰی علیہ والہٖ وسلّم

નાચ ગાનોં ઔર ફિલ્મોં સે યેહ ચેનલ પાક હૈ મ-દની ચેનલ હક બયાં કરને મેં ભી બેબાક હૈ
મ-દની ચેનલ મેં નબી કી સુન્નતોં કી ધૂમ હૈ ઔર શૈતાને લઈ રન્જૂર હૈ મગ્મૂમ હૈ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب!   صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ગીબત કરને વાલે કી દુઆ કબૂલ નહીં હોતી : હઝરતે સય્યિદુના ફકીહ અબુલ્લૈસ સમર કન્દી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : તીન આદમિયોં કી દુઆ કબૂલ નહીં હોતી ﴿1﴾ જો માલે હરામ ખાતા હો ﴿2﴾ જો બ કસરત **ગીબત** કરતા હો ﴿3﴾ જો કે મુસલ્માનોં સે **હસદ** રખતા હો. (تَنبِیہُ الغافِلین ص۹۰)

જન્નત કી ઝમાનત : નબિયોં કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરદારે દો જહાન, મહબૂબે રહમાન صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બ-ર-કત નિશાન હૈ : જો શખ્સ અપને ઘર મેં બૈઠ રહે ઔર કિસી મુસલ્માન કી **ગીબત** ન કરે તો **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કે લિયે (જન્નત કા) ઝામિન હૈ.

(اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط لِلطّبَرانی ج٣ص٤٦حدیث٣٨٢٢)

જન્નત મેં આકા કા પડોસી : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رَضِیَ اللّٰہ تَعَالٰی عَنْہُ બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જો શખ્સ અચ્છી તરહ નમાઝ પઢતા હો, ઉસ કે અયાલ (યા'ની ઘર વાલે) ઝિયાદા ઔર માલ કમ હો ઔર વોહ શખ્સ મુસલ્માનોં કી **ગીબત** ન કરતા હો મૈં ઔર વોહ **જન્નત** મેં ઈન દો કી તરહ હોંગે. (યા'ની આપ صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને અંગુશ્તે શહાદત ઔર બીચ કી ઉંગલી મિલા કર દિખાયા) (مُسنَد اَبی یَعْلٰی ج١ ص٤٢٨ حدیث٩٨٦)

"યા અલ્લાહ હમેં જન્નત નસીબ ફરમા" કે બાઈસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે જન્નત કી 22 ઝલકિયાં

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! سُبْحٰنَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ! મઝકૂરા હદીસે પાક મેં **જન્નત** કે અન્દર મદીને કે તાજવર صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા **પડોસ** પાને કા ક્યા ખૂબ **મ-દની નુસ્ખા** બયાન કિયા ગયા હૈ ! سُبْحٰنَ اللّٰہ ! سُبْحٰنَ اللّٰہ ! سُبْحٰنَ اللّٰہ ! **જન્નત** કી અ-ઝમત કી ભી ક્યા હી બાત હૈ ! **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1250 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** જિલ્દ અવ્વલ સફહા 152 તા 162 પર તહરીર કર્દા **"જન્નત કા બયાન"** મેં સે ચન્દ ઝલકિયાં મુલા-હઝા ફરમાઈયે, اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ મુંહ મેં પાની આ જાએગા. **અલ્લાહ** રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી રહમત ભરી **જન્નત** કી ચાહત મેં બેતાબ હો જાઈયે ઔર ઈસે પાને કી જિદ્દો જહ્દ તેઝ તર કર દીજિયે ચુનાન્ચે લિખા હૈ : ❁ અગર **જન્નત** કી કોઈ નાખુન ભર ચીઝ દુન્યા મેં

ઝાહિર હો તો તમામ આસ્માન વ ઝમીન ઉસ સે આરાસ્તા હો જાએં ઔર ❁ અગર **જન્નતી કા કંગન** (યા'ની કલાઈ કા એક ઝેવર) ઝાહિર હો તો આફ્તાબ (સૂરજ) કી રોશની મિટા દે, જૈસે આફ્તાબ સિતારોં કી રોશની મિટા દેતા હૈ ❁ **જન્નત** કી ઇતની જગહ જિસ મેં કોડા (ચાબુક, દુર્રા) રખ સકેં દુન્યા વ મા ફીહા (યા'ની દુન્યા ઔર ઇસ કે અન્દર જો કુછ હૈ ઉસ) સે બેહતર હૈ ❁ **જન્નત** કી દીવારેં સોને ઔર ચાંદી કી ઈંટોં ઔર મુશ્ક કે ગારે સે બની હૈં ❁ **જન્નતિયોં** કો **જન્નત** મેં હર કિસ્મ કે લઝીઝ સે લઝીઝ ખાને મિલેંગે, જો ચાહેંગે ફૌરન ઉન કે સામને મૌજૂદ હોગા ❁ અગર કિસી **પરિન્દ** કો દેખ કર ઉસ કે ગોશ્ત ખાને કો જી હો તો ઉસી વક્ત ભુના હુવા ઉન કે પાસ આ જાએગા ❁ અગર **પાની** વગૈરા કી ખ્વાહિશ હો તો કૂઝે ખુદ હાથ મેં આ જાએંગે, ઉન મેં ઠીક અન્દાઝે કે મુવાફિક **પાની, દૂધ, શરાબ, શહ્દ** હોગા કે ઉન કી ખ્વાહિશ સે એક કતરા કમ ન ઝિયાદા, બા'દ પીને કે ખુદ બખુદ જહાં સે આએ થે ચલે જાએંગે ❁ વહાં કી શરાબ દુન્યા કી સી નહીં જિસ મેં બદબૂ ઔર કડવાહટ ઔર નશા હોતા હૈ ઔર પીને વાલે બે અક્લ હો જાતે હૈં, આપે સે બાહર હો કર બેહૂદા બકતે હૈં, વોહ પાક શરાબ ઇન સબ બાતોં સે પાક વ **મુનઝ્ઝહ** હૈ ❁ વહાં નજાસત, ગન્દગી, પાખાના, પેશાબ, થૂક, રીંઠ, કાન કા મૈલ, બદન કા મૈલ અસ્લન (યા'ની બિલ્કુલ) ન હોંગે ❁ એક ખુશ્બૂદાર ફરહત બખ્શ ડકાર આએગી, ખુશ્બૂદાર ફરહત બખ્શ પસીના નિકલેગા ❁ સબ ખાના હઝ્મ હો જાએગા ઔર ❁ ડકાર ઔર પસીને સે મુશ્ક કી ખુશ્બૂ નિકલેગી ❁ હર વક્ત ઝબાન સે તસ્બીહ વ તક્બીર બ કસ્દ (યા'ની ઇરાદતન) ઔર બિલા કસ્દ (યા'ની બિલા ઇરાદા) મિસ્લે સાંસ કે જારી હોગી ❁ કમ સે કમ હર શખ્સ કે સિરહાને **દસ હઝાર ખાદિમ** ખડે હોંગે, ખાદિમોં મેં હર એક કે એક હાથ મેં ચાંદી કા પિયાલા હોગા ઔર દૂસરે હાથ મેં સોને કા ઔર હર પિયાલે મેં નએ નએ રંગ કી ને'મત હોગી, જિતના ખાતા જાએગા લઝ્ઝત મેં કમી ન હોગી બલ્કે ઝિયાદતી હોગી, હર નિવાલે મેં સત્તર મઝે હોંગે, હર મઝા દૂસરે સે મુમતાઝ, વોહ (મઝે) મઅન (યા'ની એક હી સાથ) મહસૂસ હોંગે, એક કા એહસાસ દૂસરે સે માનેઅ (યા'ની રોકને વાલા) ન હોગા ❁ **જન્નતિયોં** કે ન લિબાસ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

પુરાને પડેંગે, ન ઉન કી જવાની **ફના** હોગી ❁ અગર **જન્નત કા કપડા** દુન્યા મેં પહના જાએ તો જો દેખે બેહોશ હો જાએ, ઔર લોગોં કી નિગાહેં ઉસ કા તહમ્મુલ (યા'ની બરદાશ્ત) ન કર સકેં ❁ અગર કોઈ **હૂર** સમુન્દર મેં થૂક દે તો ઉસ કે થૂક કી શીરીની (મિઠાસ) કી વજહ સે સમુન્દર શીરીં (મીઠા) હો જાએ ઔર એક રિવાયત હૈ કે અગર **જન્નત** કી ઔરત સાત સમુન્દરોં મેં થૂકે તો વોહ શહ્દ સે ઝિયાદા શીરીં (યા'ની મીઠે) હો જાએં ❁ સર કે બાલ ઔર પલકોં ઔર ભવોં કે સિવા જન્નતી કે બદન પર કહીં બાલ ન હોંગે, સબ બે રીશ હોંગે, સુર્મગીં (યા'ની સુરમા લગી) આંખેં, **તીસ બરસ કી ઉમ્ર** કે મા'લૂમ હોંગે કભી ઈસ સે ઝિયાદા મા'લૂમ ન હોંગે ❁ ફિર લોગ (અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે હુક્મ સે) એક **બાઝાર** મેં જાએંગે જિસે મલાએકા ઘેરે હુએ હૈં, ઉસ મેં વોહ ચીઝેં હોંગી કે ઉન કી મિસ્લ ન આંખોં ને દેખી ન કાનોં ને સુની, ન કુલૂબ (યા'ની દિલોં) પર ઉન કા ખતરા (ખયાલ) ગુઝરા, ઉસ મેં સે જો (ચીઝ) ચાહેંગે, ઉન કે સાથ કર દી જાએગી ઔર ખરીદો ફરોખ્ત ન હોગી ઔર ❁ જન્નતી ઉસ બાઝાર મેં બાહમ મિલેંગે, છોટે મર્તબે વાલા બડે મર્તબે વાલે કો દેખેગા, ઉસ કા લિબાસ પસન્દ કરેગા, હુનૂઝ (યા'ની અભી) ગુફ્ત-ગૂ ખત્મ ભી ન હોગી કે ખયાલ કરેગા, મેરા લિબાસ ઉસ સે અચ્છા હૈ ઔર યેહ ઈસ વજહ સે કે **જન્નત** મેં કિસી કે લિયે ગમ નહીં ❁ જન્નતી બાહમ મિલના ચાહેંગે તો એક કા **તખ્ત** દૂસરે કે પાસ ચલા જાએગા. ઔર ઉન મેં અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે નઝદીક સબ મેં મુઅઝ્ઝઝ વોહ હૈ જો **અલ્લાહ** તઆલા કે વજહે કરીમ કે દીદાર સે હર સુબ્હ વ શામ મુશર્રફ હોગા ❁ જબ જન્નતી **જન્નત** મેં જા લેંગે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉન સે ફરમાએગા : કુછ ઔર ચાહતે હો જો તુમ કો દૂં? અર્ઝ કરેંગે : તૂને હમારે મુંહ રોશન કિયે, **જન્નત** મેં દાખિલ કિયા, જહન્નમ સે નજાત દી. ઉસ વક્ત પર્દા, કે મખ્લૂક પર થા ઉઠ જાએગા તો **દીદારે ઈલાહી સે** બઢ કર ઉન્હેં કોઈ ચીઝ ન મિલી હોગી.

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا زِيَارَةَ وَجْهِكَ الْكَرِيْمِ بِجَاهِ حَبِيْبِكَ الرَّؤُوْفِ الرَّحِيْمِ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالتَّسْلِيْمُ، اٰمين!

(**તરજમા :** યા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ અપને હબીબ રઊફુર્રહીમ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કે સદકે અપના દીદાર નસીબ ફરમા, આમીન)

અલ્લાહ કરમ બહરે ઝિયા મુઝ પે કર ઐસા

જન્નત મેં પડોસી મેરે આકા કા બના દે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوْا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

હૂરેં પાને કા અમલ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબતોં ઔર ગુનાહોં ભરી બાતોં સે જાન છુડાઈયે ઔર ખુદ કો **જન્નત** કા હકદાર બનાઈયે. થોડી સી ઝબાન ચલાઈયે, اَسْتَغْفِرُ اللهَ الْعَظِيْم ઝબાન પર લાઈયે ઔર **જન્નત કી હૂરેં** પાઈયે. ચુનાન્ચે એક બુઝુર્ગ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ચાલીસ સાલ તક **અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ કી ઈબાદત કી. એક બાર દુઆ કી : **યા અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ ! તેરી રહમત સે મુઝે જો કુછ **જન્નત** મેં મિલને વાલા હૈ ઉસ કી કોઈ ઝલક દુન્યા મેં ભી દિખા દે. અભી દુઆ જારી થી કે યકદમ મેહરાબ શક હુઈ ઔર ઉસ મેં સે એક હસીના વ જમીલા **હૂર** બરઆમદ હુઈ, ઉસ ને કહા કે તુઝે **જન્નત** મેં મુઝ જૈસી **સો હૂરેં** ઈનાયત કી જાએંગી, જિન મેં હર એક કી સો સો ખાદિમાએં ઔર હર ખાદિમા કી સો સો કનીઝેં હોંગી ઔર હર કનીઝ પર સો સો નાઝિમાએં (યા'ની ઈન્તિઝામ કરને વાલિયાં) હોંગી. યેહ સુન કર વોહ બુઝુર્ગ ખુશી કે મારે ઝૂમ ઉઠે ઔર સુવાલ કિયા : ક્યા કિસી કો **જન્નત** મેં મુઝ સે ઝિયાદા ભી મિલેગા ? જવાબ મિલા : ઈતના તો હર ઉસ આમ જન્નતી કો મિલેગા જો સુબ્હ વ શામ اَسْتَغْفِرُ اللهَ الْعَظِيْم પઢ લિયા કરતા હૈ. (رَوْضُ الرَّيَاحِين ص٥٥)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મુસલ્માનોં કી આબરૂ વગૈરા દૂસરે મુસલ્માન પર હરામ હૈ : નબિયોં કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરદારે દો જહાન, મહબૂબે રહમાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : મુસલ્માન કી સબ ચીઝેં મુસલ્માન પર હરામ હૈં ઈસ કા માલ ઔર ઈસ કી **આબરૂ** ઔર ઈસ કા **ખૂન**. આદમી કો બુરાઈ સે ઈતના

હી કાફી હૈ કે વોહ અપને મુસલ્માન ભાઈ કો **હકીર** જાને. (سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ ص٣٠٤ حديث ٤٨٨٢)

તકબ્બુર કિસે કહતે હૈં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અપને સે કિસી કો હકીર જાનના **તકબ્બુર** કહલાતા હૈ, **તકબ્બુર** એક તો ખુદ **હરામ** હૈ મઝીદ ઈસ કી વજહ સે **ગીબત** કા ગુનાહ ભી સરઝદ હોતા હૈ. મગરૂર આદમી જિસ કો હકીર જાનતા હૈ ઉસ કી હંસી ઉડાતા હૈ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પારહ 26 **સૂ-રતુલ હુજુરાત** આયત નમ્બર 11 મેં ફરમાતા હૈ :

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسٰۤى اَنْ يَّكُوْنُوْا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِّنْ نِّسَآءٍ عَسٰۤى اَنْ يَّكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ ۚ (پ٢٦ الحجرات ١١)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઐ ઈમાન વાલો ! ન મર્દ મર્દોં સે હંસે, અજબ નહીં કે વોહ ઈન હંસને વાલોં સે બેહતર હોં ઔર ન ઔરતેં ઔરતોં સે, દૂર નહીં કે વોહ ઈન હંસને વાલિયોં સે બેહતર હોં.

કિસી કો હકારત સે મત દેખો : હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ અહમદ બિન હજર **મક્કી શાફેઈ** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ઈસ આયત કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : **"સુખ્રિયહ"** સે મુરાદ યેહ હૈ કે જિસ કી હંસી ઉડાઈ જાએ, ઉસ કી તરફ હકારત સે દેખના. ઈસ હુક્મે ખુદાવન્દી عَزَّوَجَلَّ કા મક્સદ યેહ હૈ કે કિસી કો હકીર ન સમઝો, હો સકતા હૈ વોહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નઝદીક તુમ સે બેહતર, અફઝલ ઔર ઝિયાદા મુકર્રબ હો. ચુનાન્ચે સરકારે અબદ કરાર, શાફેએ રોઝે શુમાર, બિ ઈઝ્ને પરવર્દ ગાર દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ખુશ્બૂદાર હૈ : "કિતને હી પરેશાન હાલ, પરાગન્દા બાલોં ઔર ફટે પુરાને કપડોં વાલે ઐસે હૈં કે જિન કી કોઈ પરવાહ નહીં કરતા લેકિન અગર વોહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પર કિસી બાત કી કસમ ખા લેં તો વોહ ઝરૂર ઉસે પૂરા ફરમા દે." (سُنَنِ تِرمِذی ج٥ ص٤٥٩ حديث ٣٨٨٠) ઈબ્લીસે લઈન ને હઝરતે સય્યિદુના આદમ **સફિય્યુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કો હકીર જાના તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઉસે હમેશા હમેશા કે લિયે ખસારે (યા'ની નુક્સાન) મેં મુબ્તલા કર દિયા ઔર હઝરતે સય્યિદુના આદમ **સફિય્યુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام હમેશા કી ઈઝ્ઝત કે સાથ કામ્યાબ હો ગએ, ઈન દોનોં મેં

બડા ફર્ક હૈ. યહાં ઈસ મા'ના કા ભી એહતિમાલ (ઈમ્કાન) હૈ કે કિસી દૂસરે કો હકીર ન જાને ક્યૂંકે મુમ્કિન હૈ કે વોહ અઝીઝ (યા'ની ઈઝ્ઝત વાલા) હો જાએ ઔર તૂ ઝલીલ હો જાએ ફિર વોહ તુઝ સે ઈન્તિકામ લે.

لَا تُهِيْنَ الْفَقِيْرَ عَلَّكَ اَنْ

تَرْكَعَ يَوْمًا وَّالدَّهْرُ قَدْ رَفَعَهُ

યા'ની : ફકીર (યા'ની ગરીબ આદમી) કી તૌહીન ન કર શાયદ તૂ કિસી દિન ફકીર (યા'ની ગરીબ) હો જાએ ઔર ઝમાને કા માલિક عَزَّوَجَلَّ ઉસે અમીર કર દે.

(اَلزَّواجِرُ عَنِ اقْتِرافِ الْكَبائِر ج۲ ص۱۱)

મુસલ્માન કૌન ? મુહાજિર કૌન ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મુસલ્માન કે લિયે ઝરૂરી હૈ કે ઉસ કી ઝાત સે કિસી મુસલ્માન કો કિસી તરહ કી ભી નાહક તક્લીફ ન પહોંચે, ન ઈસ કા માલ લૂટે, ન ઈઝ્ઝત ખરાબ કરે, ન ઈસે ઝાડે ન ઈસે મારે નીઝ **મુસલ્માનોં** કો આપસ મેં ઝગડને સે ક્યા વાસિતા ! યેહ તો એક દૂસરે કે મુહાફિઝ હોતે હૈં, ચુનાન્ચે **અલ્લાહ** કે **મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને હિદાયત નિશાન હૈ : (કામિલ) **મુસલ્માન** વોહ હૈ જિસ કી ઝબાન ઔર હાથ સે મુસલ્માન કો તક્લીફ ન પહોંચે ઔર (કામિલ) **મુહાજિર** વોહ હૈ જો ઉસ ચીઝ કો છોડ દે જિસ સે **અલ્લાહ** તઆલા ને મન્અ ફરમાયા હૈ. (صَحِيح بُخارى ج۱ ص۱۵ حديث ۱۰)

ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં કે **કામિલ મુસલ્માન** વોહ હૈ જો લુ-ગતન (યા'ની લુ-ગવી એ'તિબાર સે) ઔર શરઅન (ભી) હર તરહ મુસલ્માન હો. (ઔર) વોહ **મોમિન** હૈ જો કિસી મુસલ્માન કી **ગીબત** ન કરે, ગાલી, તા'ના, ચુગલી વગૈરા ન કરે, કિસી કો ન મારે પીટે, ન ઉસ કે ખિલાફ કુછ **તહરીર** કરે. મઝીદ ફરમાતે હૈં કે **કામિલ મુહાજિર** વોહ મુસલ્માન હૈ જો તર્કે વતન કે સાથ તર્કે ગુનાહ ભી કરે, યા ગુનાહ છોડના ભી લુ-ગતન (યા'ની લુ-ગવી એ'તિબાર સે)

હિજરત હૈ જો હમેશા જારી રહેગી. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ.1, સ. 29)

ઈશારે સે તક્લીફ દેના ભી જાઇઝ નહીં : સરકારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સરદારે મક્કએ મુકર્રમા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : **કિસી મુસલ્માન કો જાઇઝ નહીં કે વોહ કિસી મુસલ્માન કો ખૌફઝદા કરે.** (سُنَنِ ابوداوٗد ج ٤ ص ٣٩١ حدیث ٥٠٠٤) એક મકામ પર ઈર્શાદ ફરમાયા : **મુસલ્માન** કે લિયે જાઇઝ નહીં કે દૂસરે **મુસલ્માન** કી તરફ **આંખ** સે ઈસ તરહ ઈશારા કરે જિસ સે તક્લીફ પહોંચે.

(اَلزُّھد لِابن مُبارَك ص ٢٤٠ رقم ٦٨٩،اِتحافُ السّادَة للزّبیدی ج٧ ص ١٧٧)

દિલ હિલા દેને વાલી ખારિશ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મુસલ્માન કો યૂં તો તક્લીફ વ ઈઝા દેના બહુત હી આસાન લગતા હૈ. ઉસ કો ઝાડ દિયા ઈસ કો લતાડ દિયા, ઉસ કી **ગીબત** કર દી ઈસ પર તોહમત જડ દી, લેકિન નારાઝિયે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી સૂરત મેં આખિરત મેં યેહ સબ બહુત ભારી પડ જાએગા, ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ રિસાલા, **"ઝુલ્મ કા અન્જામ"** સફ્હા 21 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના **યઝીદ બિન શ-જરહ** رَحْمَۃُاللّٰہِ تعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : જિસ તરહ સમુન્દર કે કનારે હોતે હૈં ઈસી તરહ જહન્નમ કે ભી કનારે હૈં જિન મેં બુખ્તી ઊંટોં જૈસે સાંપ ઔર **ખચ્ચરોં** જૈસે બિચ્છૂ રહતે હૈં. અહલે જહન્નમ જબ અઝાબ મેં કમી કે લિયે ફરિયાદ કરેંગે તો હુક્મ હોગા કનારોં સે બાહર નિકલો વોહ જૂં હી નિકલેંગે તો વોહ સાંપ ઉન્હેં હોંટોં ઔર ચેહરોં સે પકડ લેંગે ઔર ઉન કી ખાલ તક ઉતાર લેંગે વોહ લોગ વહાં સે બચને કે લિયે આગ કી તરફ ભાગેંગે ફિર ઉન પર ખુજલી મુસલ્લત કર દી જાએગી વોહ ઈસ કદર ખુજાએંગે કે ઉન કા ગોશ્ત પોસ્ત સબ ઝડ જાએગા ઔર સિર્ફ હડ્ડિયાં રહ જાએંગી, પુકાર પડેગી : ઐ ફુલાં ! ક્યા તુઝે તક્લીફ હો રહી હૈ ? વોહ કહેગા : હાં. તો કહા જાએગા : યેહ ઉસ ઈઝા કા બદલા હૈ જો તૂ મોમિનોં કો દિયા કરતા થા. (اَلتَّرغِیب وَالتَّرھِیب ج٤ ص ٢٨٠ حدیث ٥٦٤٩)

ઐ ખાસએ ખાસાને રુસુલ વક્તે દુઆ હૈ ઉમ્મત પે તેરી આ કે અજબ વક્ત પડા હૈ
તદબીર સંભલને કી હમારે નહીં કોઈ હાં એક દુઆ તેરી કે મક્બૂલે ખુદા હૈ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

જશ્ને વિલાદત કી બ-ર-કત સે કિસ્મત ખુલ ગઈ : **ગીબત** કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિક્રે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે ઔર **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ મિલ કર **જશ્ને વિલાદત** કી ખૂબ ધૂમેં મચાઈયે ઈસ કી બ-ર-કત કે ભી ક્યા કહને ! શહ્ર તરાડ કહ્લ ઝિલઅ સદ હનોતી (કશ્મીર) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા ખુલાસા હૈ : **રબીઉન્નૂર શરીફ** (1430 હિ.) કી બારહવીં શબ હમારે યહાં કી મસ્જિદ મેં **જશ્ને વિલાદત** કી ખુશી મેં **સબ્ઝ ઝન્ડે** ઔર ચરાગાં કી તરકીબ કી જા રહી થી. દરીં અસ્ના ચાર અફરાદ જો કે નશાબાઝ થે મસ્જિદ કે ઈમામ સાહિબ કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર અર્ઝ ગુઝાર હુએ : હમ નશા કરને કી તય્યારી કર હી રહે થે કે ખયાલ આયા આજ ઈદે મીલાદુન્નબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી રાત ભી ક્યા હમ નશે કા ગુનાહ કરેંગે ! ક્યૂં ન હમ તૌબા કર લેં. લિહાઝા આપ કે પાસ હાઝિર હુએ હૈં. ચુનાન્ચે ઉન્હોં ને તૌબા કી ઔર મસ્જિદ મેં હોને વાલે **જશ્ને વિલાદત** કી બહારેં લૂટને મેં શરીક હો ગએ. ઈમામ સાહિબ ને **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઝિમ્મેદારાન સે રાબિતા કિયા, ઈસ્લામી ભાઈ મસ્જિદ પહોંચે ઔર ઉન્હોં ને ઉન સે પુર તપાક તરીકે પર મુલાકાત કી ઔર હાથોં હાથ **મ-દની કાફિલે** કે જદ્વલ કે મુતાબિક ઉન કી તરબિય્યત શુરૂઅ કર દી, ઉન કા સીખને સિખાને કા શૌક દીદની થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **જશ્ને વિલાદત** કી બ-ર-કત સે ચારોં ને નમાઝોં કી પાબન્દી નિભાને, દાઢી મુબારક

સજાને, **63 રોઝા સુન્નતોં ભરે તરબિય્યતી કોર્સ** કી સઆદત પાને ઔર મસાજિદ આબાદ ફરમાને વગૈરા વગૈરા નેકિયાં બજા લાને કી અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં ભી કીં, નીઝ ઘર વાલોં સમેત સિલ્સિલએ આલિયા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર અત્તારી હો ગએ. યેહ બયાન દેતે વક્ત દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હુએ ઉન્હેં અભી ચન્દ હી રોઝ હુએ હૈં ઔર વોહ ઈસ વક્ત સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે 12 દિન કે **મ-દની કાફિલે** મેં આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ સુન્નતોં ભરે સફર મેં હૈં.

ખૂબ ઝૂમો ઐ ગુનહગારો તુમ્હારી ઈદ હૈ
હો ગયા બખ્શિશ કા સામાં ઈદે મીલાદુન્નબી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ચરાગાં દેખ કર કાફિર ને ઈસ્લામ કબૂલ કર લિયા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **જશ્ને વિલાદત** કી ભી ક્યા ખૂબ મ-દની બહારેં હૈં, આશિકાને રસૂલ **જશ્ને વિલાદત** મનાતે હૈં જભી તો ઉન નશા બાઝોં કો ઈસ રહમતોં ભરી રાત કા પતા ચલા ઔર ઉન કે દિલ મેં એહતિરામ પૈદા હુવા ઔર સીધે ઐસી મસ્જિદ મેં પહોંચે જહાં જશ્ને વિલાદત કા **ચરાગાં** હો રહા થા ઔર સબ્ઝ સબ્ઝ પરચમ લહરા રહે થે. જશ્ને વિલાદત કે ચરાગાં કી તો ક્યા બાત હૈ. એક ઈસ્લામી ભાઈ ને મુઝે બતાયા કે એક બાર **જશ્ને વિલાદત** કે મૌકઅ પર મસ્જિદ કો સજા કર દુલ્હન બનાયા હુવા થા, એક ગૈર મુસ્લિમ કરીબ સે ગુઝરા ઉસ ને સજાવટ કે બારે મેં મા'લૂમાત કી જબ ઉસે બતાયા ગયા કે હમ ને અપને પ્યારે નબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી વિલાદત કી ખુશી મેં યેહ અઝીમુશ્શાન ચરાગાં કિયા હૈ, તો ઉસ કા દિલ નબિય્યે આખિરુઝ્ઝમાં صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી અ-ઝમત સે લબરેઝ હો ગયા કે આજ વિલાદત કો 1500 સાલ ગુઝર ગએ ઈસ કે બા વુજૂદ મુસલ્માન અપને નબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈસ કદર તુઝ્કો એહતિશામ સે જશ્ને વિલાદત મનાતે ઔર અપની મસ્જિદોં ઔર ઘરોં કો યૂં સજાતે હૈં તો બસ યેહી દીન સચ્ચા હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ઉસ ને કુફ્ર સે તૌબા કી, કલિમા પઢા ઔર હલ્કા બગોશે ઈસ્લામ હો ગયા.

જશ્ને વિલાદત કા ચરાગાં : **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 561 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત"** (મુકમ્મલ) સફહા 174 પર હૈ : **અર્ઝ :** મીલાદ શરીફ મેં ઝાડ (યા'ની પન્જશાખા મશ્અલ), ફાનૂસ[1], ફુરૂશ[2] વગૈરા સે ઝૈબો ઝીનત **ઈસ્રાફ** હૈ યા નહીં ? **ઈર્શાદ :** ઉ-લમા ફરમાતે હૈં : لَاخَیْرَ فِی الْاِسْرَافِ وَلَا اِسْرَافَ فِی الْخَیْرِ: (યા'ની ઈસ્રાફ મેં કોઈ ભલાઈ નહીં ઔર ભલાઈ કે કામોં મેં ખર્ચ કરને મેં કોઈ ઈસ્રાફ નહીં.) જિસ શૈ સે તા'ઝીમે ઝિક્ર શરીફ મક્સૂદ હો, હરગિઝ **મમ્નૂઅ નહીં હો સકતી.**

એક હઝાર શમ્એં : **ઈમામ** ગઝાલી (عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْوَالِی) ને એહયાઉલ ઉલૂમ શરીફ મેં સય્યિદ અબૂ અલી રૂઝબારી رَحمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ સે નક્લ કિયા કે એક બન્દએ સાલેહ ને મજલિસે ઝિક્ર શરીફ તરતીબ દી ઔર ઉસ મેં **એક હઝાર શમ્એં** રોશન કીં. એક શખ્સ ઝાહિર બીન પહોંચે ઔર યેહ કૈફિય્યત દેખ કર **વાપસ** જાને લગે. બાનિયે મજલિસ ને હાથ પકડા ઔર અન્દર લે જા કર ફરમાયા કે જો **શમ્અ** મૈં ને ગૈરે ખુદા કે લિયે રોશન કી હો વોહ **બુઝા** દીજિયે. કોશિશેં કી જાતી થીં ઔર કોઈ **શમ્અ** ઠન્ડી ન હોતી.

(اِحیاءُ الْعُلوم ج۲ ص۲۶ مُلَخَّصاً)

લહરાઓ સબ્ઝ પરચમ ઐ આકા કે આશિકો !
ઘર ઘર કરો ચરાગાં કે સરકાર આ ગએ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوبُوْا اِلَی اللّٰہ ! اَسْتَغْفِرُاللّٰہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

مدینہ

1. એક કિસ્મ કા શમ્અ દાન જિસ પર પિંજરે કી શક્લ કા બારીક કપડા યા કાગઝ ચઢા હોતા હૈ જો ઘુમાને યા હવા કે ઝોર પર ગર્દિશ કરતા હૈ.
2. યેહ ફર્શ કી જમ્અ હૈ. યા'ની ચૂને વગૈરા સે ઝમીન કી સત્હ હમવાર કરના.

હકીકી મુફલિસ : પૈકરે અન્વાર, તમામ નબિયોં કે સરદાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને **સહાબએ** કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان સે ઈસ્તિફસાર ફરમાયા : ક્યા તુમ જાનતે હો **મુફલિસ** કૌન હૈ ? **સહાબએ** કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : હમ મેં **મુફલિસ** (યા'ની ગરીબ મિસ્કીન) વોહ હૈ જિસ કે પાસ ન દિરહમ હોં ઔર ન હી કોઈ માલ. તો **ફરમાયા :** મેરી ઉમ્મત મેં મુફલિસ વોહ હૈ જો કિયામત કે દિન નમાઝ, રોઝા ઔર ઝકાત લે કર આએગા લેકિન ઉસ ને ફુલાં કો ગાલી દી હોગી, ફુલાં પર **તોહમત** લગાઈ હોગી, ફુલાં કા માલ ખાયા હોગા, ફુલાં કા ખૂન બહાયા હોગા ઔર ફુલાં કો મારા હોગા. પસ ઉસ કી નેકિયોં મેં સે ઉન સબ કો ઉન કા હિસ્સા દે દિયા જાએગા. અગર ઉસ કે ઝિમ્મે આને વાલે હુકૂક કે પૂરા હોને સે પહલે ઉસ કી નેકિયાં ખત્મ હો ગઈ તો લોગોં કે ગુનાહ ઉસ પર ડાલ દિયે જાએંગે, ફિર ઉસે જહન્નમ મેં ફેંક દિયા જાએગા. (صَحِیح مُسلِم ص ۱۳۹۴ حدیث ۲۵۸۱)

આહ ! કિયામત કે રોઝ ક્યા હોગા !! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ડર જાઓ ! લરઝ ઉઠો ! હકીકત મેં **મુફલિસ** વોહ હૈ જો નમાઝ, રોઝા, હજ, ઝકાત વ સ-દકાત, સખાવતોં, ફલાહી કામોં ઔર બડી બડી નેકિયોં કે બા વુજૂદ કિયામત મેં ખાલી કા ખાલી રહ જાએ ! કભી ગાલી દે કર, કભી તોહમત લગા કર, બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ ડાંટ કર, બે ઇઝ્ઝતી કર કે, ઝલીલ કર કે, મારપીટ કર કે, **આરિયતન** (યા'ની આરિઝી તૌર પર) લી હુઈ ચીઝેં કસ્દન ન લૌટા કર, કર્ઝ દબા કર ઔર દિલ દુખા કર જિન કો દુન્યા મેં નારાઝ કર દિયા હોગા વોહ ઉસ કી સારી નેકિયાં લે જાએંગે ઔર નેકિયાં **ખત્મ** હો જાને કી સૂરત મેં ઉન કે ગુનાહોં કા બોઝ ઉસ પર ડાલ કર વાસિલે જહન્નમ કર દિયા જાએગા. લિહાઝા અગર કિસી કી **ગીબત** કર લી હૈ ઔર ઉસ કો પતા ચલ ગયા હૈ યા કિસી તરહ કી ભી હક ત-લફી કી હૈ તો તૌબા કે સાથ સાથ દુન્યા હી મેં જિસ કી હક ત-લફી કી હૈ ઉસ સે બિગૈર શરમાએ મુઆફી તલાફી કર લેને મેં આફિય્યત હૈ. મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** જિલ્દ 24 સફ્હા 463 પર ફરમાતે હૈં : યહાં (દુન્યા મેં) મુઆફ કરા લેના સહ્લ (યા'ની આસાન) હૈ, કિયામત કે દિન

ઈસ કી ઉમ્મીદ મુશ્કિલ કે વહાં હર શખ્સ અપને અપને હાલ મેં ગિરિફ્તાર, નેકિયોં કા તલબ ગાર (ઔર) બુરાઈયોં સે બેઝાર હોગા. પરાઈ નેકિયાં અપને હાથ આતે અપની બુરાઈયાં ઉસ (યા'ની દૂસરે) કે સર જાતે કિસે બુરી મા'લૂમ હોતી હૈં ! યહાં તક કે **હદીસ** મેં આયા હૈ કે માં બાપ કા બેટે પર કુછ દૈન (હુકૂક કા મુતા-લબા) આતા હોગા ઉસે રોઝે કિયામત પીટેંગે કે હમારા દૈન (હક) દે ! વોહ કહેગા : મૈં તુમ્હારા બચ્ચા હૂં, યા'ની શાયદ રહ્મ કરેં, વોહ (યા'ની વાલિદૈન) તમન્ના કરેંગે કાશ ! ઔર ઝિયાદા (હક) હોતા (તાકે બેટે સે નેકિયાં લે કર યા અપને ગુનાહ ઉસ કે સર ડાલ કર અપની ખલાસી કરવાએં.) **ત-બરાની** મેં ઈબ્ને મસઊદ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ, ઉન્હોં ને કહા કે મૈં ને **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم સે સુના કે આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم ફરમા રહે થે કે વાલિદૈન કા બેટે પર દૈન હોગા કિયામત કે રોઝ વાલિદૈન બેટે પર લપકેંગે તો બેટા કહેગા : મૈં તુમ્હારા બેટા હૂં ! તો વાલિદૈન કો હક દિલાયા જાએગા ઔર વોહ તમન્ના કરેંગે કાશ ! હમારા હક ઔર ઝાઈદ હોતા[1] જબ માં બાપ કા યેહ હાલ તો ઔરોં સે ઉમ્મીદ ખામ ખયાલ (યા'ની ફુઝૂલ ખયાલ), હાં **કરીમ વ રહીમ માલિકો મૌલા** جَلَّ جَلَالُهٗ وَ تَبَارَکَ وَ تَعَالٰی જિસ પર રહ્મ ફરમાના ચાહેગા તો યૂં કરેગા કે હક વાલે કો બે બહા કુસૂરે જન્નત (યા'ની જન્નત કે આલીશાન મહલ્લાત) મુઆ-વઝે મેં અતા ફરમા કર અફ્વે હક (યા'ની હક મુઆફ કરને) પર રાઝી કર દેગા. એક કરિશ્મએ કરમ મેં દોનોં કા ભલા હોગા ! ન ઈસ કી હ-સનાત (યા'ની નેકિયાં) ઉસે દી ગઈ ન ઉસ કી **સય્યિઆત** (યા'ની બદિયાં) ઈસ કે સર રખી ગઈ ન ઉસ કા હક ઝાએઅ હોને પાયા બલ્કે હક સે હઝારોં દ-રજે બેહતર અફઝલ પાયા, રહમતે હક કી બન્દા નવાઝી (ભી ખૂબ કે) ઝાલિમ નાજી (યા'ની નજાત પાએ ઔર) મઝલૂમ રાઝી (હો જાએ), فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ حَمْدًا كَثِيْرًا طَيِّبًا مُّبَارَكًا فِيْهِ كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا وَ يَرْضٰى (પસ અલ્લાહ તઆલા હી કે લિયે હૈ ઐસી હમ્દો સના જો બહુત ઝિયાદા, પાકીઝા ઔર બા બ-ર-કત હૈ જૈસા કે હમારે રબ કી પસન્દ ઔર રિઝા હૈ)

યા ઈલાહી ! જબ પડે મહશર મેં શોરે દારોગીર[2]
અમ્ન દેને વાલે પ્યારે પેશ્વા કા સાથ હો

1 : اَلْمُعْجَمُ الْكَبِير لِلطّبرانی ج١٠ ص ٢١٩ حدیث ١٠٥٢٦۔
2 : શોરે દારોગીર યા'ની પકડ ધકડ કા શોર

મૈં ને અપની ઈઝ઼્ઝ઼ત લોગોં પર સ-દકા કી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત એક ઐસી આફત હૈ કે ઈસ સે બહુત હી કમ મુસલ્માન મહફૂઝ઼ હોંગે, હમેં **ગીબત** ઔર દીગર ગુનાહોં સે બચને ઔર દૂસરોં કો બચાને કી ભરપૂર સઅ્ય કરની ચાહિયે **ગીબત** કા એક સબબ ઝ઼તી બુગ્ઝ વ અદાવત ઔર નફરત ભી હૈ જિસ કા ઈલાજ અફ્વ યા'ની મુઆફ કરના હૈ ઈસ કો યૂં સમઝિયે કે આપ કી ઈઝ઼્ઝ઼ત યા જાન યા માલ કો કિસી ને નુકસાન પહોંચાયા હો જિસ કી વજહ સે ઉસ કી નફરત આપ કે દિલ મેં બૈઠ ગઈ હો ઔર આપ હર જગહ હર મૌકઅ પર ઉસ કી **ગીબત** કરતે ફિરતે હોં યકીનન ઈસ તર્ઝે અમલ સે આપ કો મુસલ્સલ આખિરત કા નુકસાન હોતા રહેગા, તો આફિય્યત ઈસી મેં હૈ કે નારાઝ઼ી બાકી રખને કે બજાએ મુઆફ કરને કી આદત બનાઈ જાએ તાકે રન્જિશે ઔર ના ઈત્તિફાકિય્યા પરવાન હી ન ચઢ સકે سُبْحٰنَ الله બલ્કે બા'ઝ઼ બુઝ઼ુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِیْن સે તો યેહ ભી સાબિત હૈ કે વોહ પેશગી હી અપને હુકૂક મુઆફ કર દિયા કરતે થે. ચુનાન્ચે ઈસ કી તરગીબ દિલાતે હુએ રસૂલે બે મિસાલ, સાહિબે જૂદો નવાલ, હબીબે રબ્બે ઝ઼ુલ જલાલ, બીબી આમિના કે લાલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કસરત કે સાથ યેહ ઈર્શાદ ફરમાતે : ક્યા તુમ મેં સે કોઈ એક ઈસ બાત સે આજિઝ઼ હૈ કે વોહ **અબૂ ઝ઼મઝ઼મ** કી તરહ હો. ઉન્હોં ને અર્ઝ઼ કી : **અબૂ ઝ઼મઝ઼મ** કૌન હૈ ? ઈર્શાદ ફરમાયા : પહલે લોગોં (યા'ની પિછલી ઉમ્મત) મેં એક શખ્સ થા વોહ સુબ્હ કે વક્ત યૂં કહતા : યા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મૈં ને આજ કે દિન અપની ઈઝ઼્ઝ઼ત કો ઉસ આદમી પર સ-દકા કર દિયા જો મુઝ પર ઝ઼ુલ્મ કરે. (شُعَبُ الْاِیمان ج٦ ص٢٦١ حدیث٨٠٨٢)

પેશગી મુઆફ કરને વાલે કી મગ્ફિરત હો ગઈ : એક મુસલ્માન ને બારગાહે ખુદા વન્દી عَزَّوَجَلَّ મેં અર્ઝ઼ કી : **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મેરે પાસ માલ નહીં કે મૈં સ-દકા કરૂં તો જો શખ્સ મેરી **ઈઝ઼્ઝ઼ત** કે દરપૈ હો તો યેહ મેરી તરફ સે ઉસ પર **સ-દકા** હૈ. **અલ્લાહ** તઆલા ને નબી صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તરફ વહ્ય ભેજી કે મૈં ને ઈસ શખ્સ કો **બખ્શ** દિયા. (اِحیاءُ العُلوم ج ٣ ص ٢١٩)

ઈમામે મઝ઼લૂમ કી અપની ઈઝ઼્ઝ઼ત કે મુ-તઅલ્લિક સખાવત : ઈમામે મઝ઼લૂમ હઝ઼રતે સય્યિદુના ઈમામ ઝ઼ૈનુલ આબિદીન رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ જબ અપને ઘર સે નિકલતે તો કહતે : ઐ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મૈં આજ **સ-દકા** કરૂંગા ઔર વોહ યેહ કે આજ જો મેરી **ગીબત** કરે ઉસ કો મૈં ને અપની **ઈઝ઼્ઝ઼ત** દે દી. (حیاۃُالحیوانِ الکُبری ج ١ ص ٢٠٢)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! શહઝાદએ આલી વકાર સય્યિદુના ઈમામ ઝૈનુલ આબિદીન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْهُ કે ઈર્શાદે ગિરામી કે મા'ના યેહ હૈં કે આજ કે રોઝ મેરી ગીબત કરને વાલે સે દુન્યા વ આખિરત મેં બદલા નહીં લૂંગા. ઈસ સે મુરાદ હરગિઝ યેહ નહીં કે **ગીબત** કરના જાઈઝ હો ગયા. **ગીબત** બ દસ્તૂર ગુનાહ હી રહેગી ઔર ઈસ કી તૌબા ભી વાજિબ હોગી. નીઝ કોઈ યેહ ન સમઝે કે જિસ ને નફરત વ અદાવત ઔર બુગ્ઝ વ કીને સે બચને કે લિયે પેશગી હુકૂક મુઆફ કર દિયે હોં ઉસ કે હુકૂક તલફ કરના જાઈઝ હો જાતા હૈ ! યાદ રહે કે પેશગી મુઆફી બિલા શુબા એક **મુસ્તહ્સન** (યા'ની પસન્દીદા) અમલ હૈ લેકિન ઈસ કે બા વુજૂદ સાહિબે મુઆ-મલા યા'ની જો કે અપને હુકૂક પેશગી મુઆફ કર ચુકા હૈ ઉસ કે હક તલફ હોને પર મુતા-લબે કા હક બાકી રહતા હૈ. હાં જો હુકૂક ઝમાનએ સાબિકા (યા'ની ગુઝરે હુએ દિનોં) મેં તલફ કિયે જા ચુકે હોં ઉસ કો મુઆફ કર દેંગે તો હક્કુલ ઈબાદ (યા'ની બન્દે કે હુકૂક) મુઆફ હો જાએંગે અલબત્તા અબ ભી હુકૂકુલ્લાહ (યા'ની અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે હુકૂક) ઝિમ્મે બાકી રહેંગે ઔર ઉન કે લિયે તૌબા ઝરૂરી હોગી બહર હાલ હમેં ચાહિયે કે અફ્વો દર ગુઝર કો ઈખ્તિયાર કરેં ઔર ન સિર્ફ પેશગી મુઆફી કા ઝેહ્ન બનાએં બલ્કે અબ તક જિન લોગોં ને હમારે હુકૂક તલફ કિયે ઉન્હેં ભી રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે લિયે મુઆફ કર દેં. મુઆફ કરને કે ફઝાઈલ કી ભી ક્યા બાત હૈ ઈસ ઝિમ્ન મેં દો રિવાયાત મુલા-હઝા હોં ચુનાન્ચે

1 મુઆફ કરને કી અઝીમુશ્શાન ફઝીલત : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કે મત્બૂઆ 32 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલે **"ગુસ્સે કા ઈલાજ" સફહા** 32 પર હૈ : કિયામત કે રોઝ એ'લાન કિયા જાએગા જિસ કા અજ્ર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ઝિમ્મએ કરમ પર હૈ, વોહ ઉઠે ઔર જન્નત મેં દાખિલ હો જાએ. પૂછા જાએગા કિસ કે લિયે અજ્ર હૈ ? વોહ કહેગા : **"ઉન લોગોં કે લિયે જો મુઆફ કરને વાલે હૈં."** તો હઝારોં આદમી ખડે હોંગે ઔર બિલા હિસાબ **જન્નત** મેં દાખિલ હો જાએંગે.

(اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط لِلطَّبَرانی ج۱ ص۵٤۲ حدیث ۱۹۹۸)

2 જન્નત પાને કે તીન[3] નુસ્ખે : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના કે મત્બૂઆ** 48 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલે **"ના ચાકિયોં કા ઈલાજ" સફહા** 28 તા 29 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ, રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : તીન[3] બાતેં જિસ શખ્સ મેં હોંગી **અલ્લાહ**

તઆલા (કિયામત કે દિન) ઉસ કા હિસાબ બહુત આસાન તરીકે સે લેગા ઔર ઉસ કો (અપની રહમત સે) **જન્નત** મેં દાખિલ ફરમાએગા. મૈં ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم વોહ કૌન સી બાતેં હૈં ? ફરમાયા : ﴾1﴿ જો તુમ સે કત્એ તઅલ્લુક કરે (યા'ની તઅલ્લુક તોડે) તુમ ઉસ સે મિલાપ કરો ﴾2﴿ જો તુમ્હેં મહરૂમ કરે તુમ ઉસે અતા કરો ઔર ﴾3﴿ જો તુમ પર ઝુલ્મ કરે તુમ ઉસ કો મુઆફ કર દો. (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط ج ۱ ص۲٦۳ حدیث۹۰۹)

હઝરતે મૌલાના રૂમ عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَیُّوْم ફરમાતે હૈં :

تو برائے وَصل کردن آمدی　　　نے برائے فَصل کردن آمدی

(યા'ની તૂ જોડ પૈદા કરને કે લિયે આયા હૈ તોડ પૈદા કરને કે લિયે નહીં આયા)

મ-દની વસિય્યતેં : اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ ! સગે મદીના عُفِیَ عَنْہُ ને રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ પાને કી નિય્યત સે અપને કર્ઝદારોં કો પિછલે કર્ઝો, માલ ચુરાને વાલોં કો ચોરિયોં, હર એક કો ગીબતોં, તોહ્મતોં, તઝ્લીલોં, ઝર્બો સમેત તમામ જાની માલી હુકૂક મુઆફ કિયે ઔર આયન્દા કે લિયે ભી તમામ તર હુકૂક પેશગી હી મુઆફ કર દિયે હૈં ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ 16 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલા **"મ-દની વસિય્યત નામા" સફહા** 10 પર ઈઝ્ઝત વ આબરૂ ઔર જાન કે **મુ-તઅલ્લિક** હૈ : મુઝે જો કોઈ ગાલી દે, બુરા ભલા કહે (ગીબતેં કરે), ઝખ્મી કર દે યા કિસી તરહ ભી દિલ આઝારી કા સબબ બને મૈં ઉસે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે પેશગી મુઆફ કર ચુકા હૂં, મુઝે સતાને વાલોં સે કોઈ ઈન્તિકામ ન લે. બિલફર્ઝ કોઈ મુઝે શહીદ કર દે તો મેરી તરફ સે ઉસે મેરે હુકૂક મુઆફ હૈં. વુ-રસા સે ભી દર-ખ્વાસ્ત હૈ કે ઉસે અપના હક મુઆફ કર દેં (ઔર મુકદમા વગૈરા દાઈર ન કરેં). અગર સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી શફાઅત કે સદકે મહશર મેં ખુસૂસી કરમ હો ગયા તો اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ અપને કાતિલ યા'ની મુઝે શહાદત કા જામ પિલાને વાલે કો ભી જન્નત મેં લેતા જાઊંગા બશર્તે કે ઉસ કા ખાતિમા ઈમાન પર હુવા હો. (અગર મેરી શહાદત અમલ મેં આએ તો ઈસ કી વજહ સે કિસી કિસ્મ કે હંગામે ઔર હડતાલેં ન કી જાએં. અગર "હડતાલ" ઈસ કા નામ હૈ કે લોગોં કા કારોબાર ઝબર દસ્તી બન્દ કરવાયા જાએ. નીઝ દુકાનોં ઔર ગાડિયોં પર પથરાવ વગૈરા હો. તો બન્દોં કી ઐસી હક

ત-લફિયોં કો કોઈ ભી **મુફ્તિયે ઈસ્લામ** જાઈઝ નહીં કહ સકતા. ઈસ તરહ કી હડતાલ હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ. ઈસ તરહ કે જઝબાતી ઈક્દામાત સે દીન વ દુન્યા કે નુક્સાનાત કે સિવા કુછ હાથ નહીં આતા. (ઉમૂમન હડતાલી જલ્દ હી થક જાતે હૈં ઔર બિલ આખિર ઈન્તિઝામિયા ઉન પર કાબૂ પા લેતી હૈ.)

ઝરૂરી વઝાહત : કત્લે મુસ્લિમ મેં શરઅન તીન હુકૂક હૈં : ﴾1﴿ હક્કુલ્લાહ ﴾2﴿ હક્કે મક્તૂલ ﴾3﴿ હક્કે વુ-રસા. મક્તૂલ ને અગર ઝિન્દગી મેં પેશગી મુઆફ કર દિયા હો તો સિર્ફ ઉસી કા હક મુઆફ હોગા, **હક્કુલ્લાહ** સે ખલાસી કે લિયે સચ્ચી તૌબા કરે, **હક્કે વુ-રસા** કા તઅલ્લુક સિર્ફ વારિસોં સે હૈ વોહ ચાહેં તો મુઆફ કરેં, ચાહેં તો કિસાસ લેં. અગર દુન્યા મેં મુઆફી યા કિસાસ કી તરકીબ ન બની તો **કિયામત** કે રોઝ વુ-રસા અપને હક કા મુતા-લબા કર સકતે હૈં.

સદકા પ્યારે કી હયા કા કે ન લે મુઝ સે હિસાબ
બખ્શ બે પૂછે લજાએ કો લજાના કયા હૈ

મૈં ને ઈલ્યાસ કાદિરી કો મુઆફ કિયા : તમામ ઈસ્લામી ભાઈયોં ઔર ઈસ્લામી બહનોં સે દસ્ત બસ્તા આજિઝાના અર્ઝ કરતા હૂં કે અગર મૈં ને આપ મેં સે કિસી કી **ગીબત** કી હો, **તોહ્મત** ધરી હો, ડાંટ પિલાઈ હો, કિસી તરહ સે **દિલ આઝારી** કી હો મુઝે મુઆફ મુઆફ ઔર મુઆફ ફરમા દીજિયે. દુન્યા કા બડે સે બડા હક્કુલ અબ્દ જો તસવ્વુર કિયા જા સકતા હૈ ફર્ઝ કીજિયે કે વોહ મૈં ને આપ કા તલફ કર દિયા હૈ વોહ ભી ઔર છોટે સે છોટા હક જો ઝાએઅ કિયા હો ઉસે ભી મુઆફ કર દીજિયે ઔર સવાબે અઝીમ કે હકદાર બનિયે. હાથ બાંધ કર **મ-દની ઈલ્તિજા** હૈ કે કમ અઝ કમ એક બાર દિલ કી ગહરાઈ કે સાથ કહ દીજિયે : "મૈં ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી કો મુઆફ કિયા."

કર્ઝ ખ્વાહોં સે મ-દની ઈલ્તિજા : જિસ કા મુઝ પર કર્ઝ આતા હો યા મૈં ને કોઈ ચીઝ આરિયતન લી હો ઔર વાપસ ન લૌટાઈ હો તો વોહ દા'વતે ઈસ્લામી કી મર્કઝી મજલિસે શૂરા કે નિગરાન યા ગુલામ ઝાદોં સે રુજૂઅ કરે, અગર વુસૂલ કરના નહીં ચાહતા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કે લિયે મુઆફી કી ભીક સે નવાઝ કર સવાબે

આખિરત કા હકદાર બને. જો લોગ મેરે મક્રૂઝ હૈં, ઉન કો મૈં ને અપને તમામ ઝાતી કર્ઝે મુઆફ કિયે. યા ઈલાહી

તૂ બે હિસાબ બખ્શ કે હૈં બે હિસાબ જુર્મ
દેતા હૂં વાસિતા તુઝે શાહે હિજાઝ કા

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ
صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

દિલ કા દર્દ દૂર હો ગયા : **ગીબત** કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિક્રે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** પેશે ખિદમત હૈ ચુનાન્ચે પક્કા કલ્આ **હૈદરઆબાદ** (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઈસ તરહ કા બયાન હૈ : અચાનક મેરે **દિલ મેં દર્દ** હુવા. જબ દવાઓં સે ફાએદા ન હુવા તો બાબુલ મદીના કરાચી આ કર જિન્નાહ અસ્પતાલ મેં દિલ કા ઑપરેશન કરવાયા. મગર તક્લીફ ખત્મ હોને કે બજાએ મઝીદ બઢ ગઈ, દર્દ કી બે શુમાર દવાએં ઈસ્તિ'માલ કીં, લેકિન ફાએદા ન હુવા. આખિરે કાર એક ઈસ્લામી ભાઈ કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે નતીજે મેં **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ દા'વતે ઈસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે **મ-દની કાફિલે** મેં **સુન્નતોં** ભરે સફર પર રવાના હો ગયા. **મ-દની કાફિલે** મેં કિસી કિસ્મ કી દવા ઈસ્તિ'માલ કી ન હી પરહેઝી કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઉસ **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી બ-ર-કત સે **અલ્લાહ** તઆલા ને મેરે મરઝ કો દૂર કર દિયા.

દિલ મેં ગર દર્દ હો, યા કે સર દર્દ હો પાઓગે સિહ્હતેં, કાફિલે મેં ચલો
ઑપરેશન ટલેં, ઔર શિફાએં મિલેં કર કે હિમ્મત ચલેં, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

દિલ કા બાતિની મરઝ બાઈસે હલાકત હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **મ-દની કાફિલે** કી ભી કૈસી કૈસી બ-ર-કતેં હૈં ! મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે દિલ કા ઝાહિરી દર્દ દૂર હો ગયા, બાતિની અમરાઝ વાલોં કે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ દિલ કા બાતિની મરઝ ભી **મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કત સે દૂર હોગા. **ખુદા કી કસમ !** ઝાહિરી દર્દ કે મુકાબલે મેં દિલ કા બાતિની મરઝ કરોડોં દ-રજે ખતરનાક હૈ. બલ્કે દોનોં મેં મુમા-સલત કી કોઈ સૂરત હી નહીં. દિલ કા ઝાહિરી દર્દ **સબ્ર** કરને વાલે કે લિયે સબબે દુખૂલે **જન્નત** હૈ જબ કે દિલ કા બાતિની મરઝ દુન્યા વ આખિરત મેં બાઈસે હલાકત હૈ. બાતિની મરઝ કો ઈસ રિવાયત સે સમઝને કી કોશિશ ફરમાઈયે ચુનાન્ચે

દિલ કા સિયાહ નુક્તા : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1548 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ફૈઝાને સુન્નત"** જિલ્દ અવ્વલ **સફહા** 920 તા 921 પર હૈ : હદીસે મુબારક મેં આતા હૈ : જબ કોઈ ઈન્સાન ગુનાહ કરતા હૈ તો ઉસ કે દિલ પર એક સિયાહ નુક્તા બન જાતા હૈ, જબ દૂસરી બાર ગુનાહ કરતા હૈ તો દૂસરા સિયાહ નુક્તા બનતા હૈ યહાં તક કે ઉસ કા દિલ સિયાહ હો જાતા હૈ. **નતી-જતન** ભલાઈ કી બાત ઉસ કે દિલ પર અસર અન્દાઝ નહીં હોતી. (تفسیر دُرِّ مَنثور ج۸ ص۴۴۶)

નસીહત કા અસર ન હોને કી વજહ : અબ ઝાહિર હૈ કે જિસ કા દિલ હી ઝંગ આલૂદ ઔર સિયાહ હો ચુકા હો ઉસ પર ભલાઈ કી બાત ઔર નસીહત કહાં અસર કરેગી ! ઐસે ઈન્સાન કા ગુનાહોં સે બાઝ વ બેઝાર રહના નિહાયત હી દુશ્વાર હો જાતા હૈ, ઉસ કા દિલ નેકી કી તરફ માઈલ હી નહીં હોતા, અગર વોહ નેકી કી તરફ

આ ભી ગયા તો બસા અવકાત ઉસ કા જી ઈસી સિયાહી કે સબબ નેકી મેં નહીં લગતા ઔર વોહ સુન્નતોં ભરે મ-દની માહોલ સે ભાગને હી કી તદબીરેં સોચતા હૈ. ઉસ કા નફ્સ ઉસે લમ્બી ઉમ્મીદેં દિલાતા, ગફ્લત ઉસે ઘેર લેતી ઔર વોહ બદ નસીબ સુન્નતોં ભરે મ-દની માહોલ સે દૂર જા પડતા હૈ.

ગુનાહોં ને મેરી કમર તોડ ડાલી મેરા હશ્ર મેં હોગા ક્યા યા ઈલાહી
બના દે મુઝે નેક નેકોં કા સદકા ગુનાહોં સે હર દમ બચા યા ઈલાહી

اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد
تُوبُوا اِلَی اللہ! اَسْتَغْفِرُ اللہ
صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઝબાન કા ગલત ઈસ્તિ'માલ કબ્ર મેં ફંસા સકતા હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ખુફ્યા તદબીર કિસ કે બારે મેં ક્યા હૈ કોઈ નહીં જાનતા વોહ ચાહે તો સગીરા ગુનાહ પર પકડ ફરમા લે ઔર ચાહે તો ઢેરોં ગુનાહ ભી મુઆફ ફરમા દે ઔર ચાહે તો કિસી એક અચ્છે અમલ કે સબબ અપને દામને રહમત મેં લે લે ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક્ર શિબ્લી બગદાદી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْہَادِی ફરમાતે હૈં : મૈં ને અપને મર્હૂમ પડોસી કો ખ્વાબ મેં દેખ કર પૂછા, مَا فَعَلَ اللّٰہُ بِکَ ؟ યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને આપ કે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? વોહ બોલા : મૈં સખ્ત હોલ નાકિયોં સે દો ચાર હુવા, **મુન્કર નકીર** કે સુવાલાત કે જવાબાત ભી મુઝ સે નહીં બન પડ રહે થે, મૈં ને દિલ મેં ખયાલ કિયા કે શાયદ મેરા ખાતિમા ઈમાન પર નહીં હુવા ! ઈતને મેં આવાઝ આઈ : **"દુન્યા મેં ઝબાન કે ગૈર ઝરૂરી ઈસ્તિ'માલ કી વજહ સે તુઝે યેહ સઝા દી જા રહી હૈ."** અબ અઝાબ કે ફિરિશ્તે મેરી તરફ બઢે. ઈતને મેં એક સાહિબ જો હુસ્નો જમાલ કે પૈકર ઔર મુઅત્તર મુઅત્તર થે વોહ મેરે ઔર અઝાબ કે દરમિયાન

હાઈલ હો ગએ. ઔર ઉન્હોં ને મુઝે **મુન્કર નકીર** કે સુવાલાત કે જવાબાત યાદ દિલા દિયે ઔર મૈં ને ઉસી તરહ જવાબાત દે દિયે, اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ અઝાબ મુઝ સે દૂર હુવા. મૈં ને ઉન બુઝુર્ગ સે અર્ઝ કી : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ આપ પર રહ્મ ફરમાએ આપ કૌન હૈં ? ફરમાયા : **"તેરે કસરત કે સાથ દુરૂદ શરીફ પઢને કી બ-ર-કત સે મૈં પૈદા હુવા હૂં ઔર મુઝે હર મુસીબત કે વક્ત તેરી ઈમદાદ પર મામૂર કિયા ગયા હૈ."** (اَلْقَوْلُ الْبَدِیع ص ۲۶۰)

આપ કા નામે નામી ઐ સલ્લે અલા

હર જગહ હર મુસીબત મેં કામ આ ગયા

صَلُّوْاعَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

કબ્ર મેં આકા ક્યૂં નહીં આ સકતે ! : سُبْحٰنَ اللّٰہ ! કસ્રતે દુરૂદ શરીફ કી બ-ર-કત સે મદદ કરને કે લિયે કબ્ર મેં જબ **ફિરિશ્તા** આ સકતા હૈ તો તમામ ફિરિશ્તોં કે ભી આકા મક્કી મ-દની **મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ وَاٰلِہٖ وَسلَّم કરમ ક્યૂં નહીં ફરમા સકતે ! કિસી ને બિલ્કુલ બજા તો ફરિયાદ કી હૈ :

મૈં ગોર અંધેરી મેં ઘબરાઊંગા જબ તન્હા ઈમદાદ મેરી કરને આ જાના મેરે આકા

રોશન મેરી તુરબત કો લિલ્લાહ શહા કરના જબ નઝ્અ કા વક્ત આએ દીદાર અતા કરના

صَلُّوْاعَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

પુલ સિરાત પર રોક દિયા જાએગા : મદીને કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ وَاٰلِہٖ وَسلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : જો શખ્સ મુસલ્માન પર કોઈ બાત કહે ઉસ સે મક્સૂદ **ઐબ** લગાના હો, **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કો **પુલ સિરાત પર રોકેગા** જબ તક ઉસ ચીઝ સે ન નિકલે જો ઉસ ને કહી.

(سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ ص٣٥٤ حدیث ٤٨٨٣)

પુલ સિરાત સે ગુઝરને વાલોં કે મુખ્તલિફ અન્દાઝ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! કિસી પર ઐબ લગાના કિતની ખતરનાક બાત હૈ ! તલવાર કી ધાર સે તેઝ બાલ સે બારીક જહન્નમ પર બને હુએ **પુલ સિરાત** પર રોક દિયા જાના, ખુદા કી કસમ ! બહુત બડી સઝા હૈ. **પુલ સિરાત** કે **મુ-તઅલ્લિક** એક હદીસે પાક મુલા-હઝા હો ચુનાન્ચે **ઉમ્મુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا સે મરવી હૈ, મેરે સરતાજ, સાહિબે મે'રાજ, મહબૂબે રબ્બે બે નિયાઝ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જહન્નમ પર એક પુલ હૈ જો બાલ સે ઝિયાદા બારીક ઔર તલવાર સે તેઝ તર હૈ, ઉસ પર લોહે કે આંકડે (યા'ની હુક) ઔર કાંટે હૈં જો કે ઉસે પકડેંગે જિસે **અલ્લાહ** તઆલા ચાહેગા. લોગ ઉસ પર ગુઝરેંગે, બા'ઝ પલક ઝપકને કી તરહ, બા'ઝ બિજલી કી તરહ, બા'ઝ હવા કી તરહ, બા'ઝ બેહતરીન ઔર અચ્છે ઘોડોં ઔર ઊંટોં કી તરહ (ગુઝરેંગે) ઔર ફિરિશ્તે કહતે હોંગે : "**رَبِّ سَلِّمْ ، رَبِّ سَلِّمْ**" ઐ પરવર્દ ગાર સલામતી સે ગુઝાર, ઐ પરવર્દ ગાર સલામતી સે ગુઝાર. બા'ઝ મુસલ્માન નજાત પાએંગે, બા'ઝ ઝખ્મી હોંગે, બા'ઝ ઔંધે હોંગે, બા'ઝ મુંહ કે બલ **જહન્નમ** મેં ગિર પડેંગે. (مُسندِ امام احمدج ۹ ص ۴۱۰ حدیث ۲۴۸۴۷) તફસીલી મા'લૂમાત કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ રિસાલા "પુલ સિરાત કી દહશત" (48 સફહાત) કા ઝરૂર મુતા-લઆ ફરમાઇયે બલ્કે અપને અઝીઝોં કે ઈસાલે સવાબ કે લિયે તક્સીમ ફરમાઇયે.

યા ઇલાહી જબ ચલૂં તારીક રાહે પુલ સિરાત આફતાબે હાશિમી નૂરુલ હુદા કા સાથ હો
યા ઇલાહી જબ સરે શમશીર પર ચલના પડે રબ્બે સલ્લિમ કહને વાલે ગમઝુદા[1] કા સાથ હો
યા ઇલાહી ! નામએ આ'માલ જબ ખુલને લગેં
ઐબ પોશે ખલ્ક સત્તારે ખતા કા સાથ હો

1. ગમઝુદા યા'ની ગમ દૂર કરને વાલા

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

કિસી કી તકલીફ દેખ કર ખુશ ન હોં : **અલ્લાહ** કે પ્યારે હબીબ, હબીબે લબીબ, તબીબોં કે તબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : અપને ભાઈ કી **શુમાતત** ન કર (યા'ની ઉસ કી મુસીબત પર ઇઝહારે મુસર્રત ન કર) કે **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ પર રહ્મ કરેગા ઔર તુઝે ઉસ મેં મુબ્તલા કર દેગા.

(سُنَنِ تِرمِذی ج٤ ص٢٢٧ حدیث٢٥١٤)

કિસી કી મુસીબત પર ખુશ હોને કી મિસાલેં : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! **શુમાતત** યા'ની મુસલ્માન કી તક્લીફ પર ખુશી કે ઇઝહાર સે પરહેઝ કીજિયે. અગર કિસી મુસલ્માન કી મુસીબત પર દિલ મેં ખુદ બખુદ ખુશી પૈદા હુઈ તો ઇસ કા કુસૂર નહીં તાહમ ઇસ ખુશી કો દિલ સે નિકાલને કી ભરપૂર સઅ્ય કરે અગર ખુશી કા ઇઝહાર કરેગા તો **શુમાતત** કા મુર-તકિબ હોગા. આજ કલ **શુમાતત** કે નઝ્ઝારે આમ હૈં. એક તાલિબે ઇલ્મ પઢાઈ મેં કમઝોર હો જાએ, ઇમ્તિહાન મેં નાકામ હો જાએ તો બા'ઝ અવકાત દૂસરા તાલિબે ઇલ્મ ખુશ હો જાતા હૈ. ઇસી તરહ કિસી બડે ના'ત ખ્વાન કી આવાઝ બૈઠ જાએ તો કભી છોટા ના'ત ખ્વાન રાઝી હોતા હૈ, યૂં હી કુર્રા (યા'ની કારી સાહિબાન) **મુબલ્લિગીન,** મુકર્રિરીન, કારીગરોં, દુકાનદારોં, કારખાનેદારોં વગૈરા વગૈરા કે દિલ મેં આજ કલ અક્સર એક દૂસરે કે ખિલાફ "શુમાતત" કા મઝમૂમ જઝબા દાખિલ હો જાતા હૈ. અગર આપસ મેં નારાઝી હો જાએ ફિર તો **શુમાતત** કી આફત બ આસાની ફરીકૈન કે દિલોં મેં દાખિલ હો જાતી હૈ. ઇસ કે બા'દ ઝેહ્ન યેહ બન જાતા હૈ મ-સલન જિસ સે નારાઝી હોતી હૈ અગર વોહ યા ઉસ કા બચ્ચા બીમાર હો જાએ, ઉસ કે યહાં ડાકા પડ જાએ, માલ ચોરી હો જાએ, કારોબાર ઠપ હો જાએ, ઘર ઢે (યા'ની ગિર) પડે, હાદિસા હો જાએ, મુકદ્મા કાઇમ હો જાએ,

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો શખ્સ મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના ભૂલ ગયા વોહ જન્નત કા રાસ્તા ભૂલ ગયા. (طبرانی)

પોલીસ ગિરિફ્તાર કર લે, ગાડી કા નુક્સાન યા ચાલાન હો જાએ, અલ ગરઝ કિસી કિસ્મ કી ભી મુસીબત આએ ઈસ પર બા'ઝ લોગ ખુશી કા ઈઝહાર કર કે **શુમાતત** કી આફત મેં જા પડતે હૈં બલ્કે બા'ઝ જો કે ઝરૂરત સે ઝિયાદા બાતૂની ઔર બે અમલ હોને કે બા વુજૂદ અપને આપ કો ''પહોંચા હુવા'' સમઝ બૈઠતે હૈં વોહ તો યહાં તક બોલ પડતે હૈં કે દેખા ! હમ કો સતાયા તો ઉસ કે સાથ ''ઐસા'' હો ગયા ! ગોયા વોહ છુપી બાતોં ઔર સર બસ્તા (યા'ની ખુફ્યા) રાઝોં કે જાનને વાલે હૈં ઔર આં બદૌલત (યા'ની ઈન) કો અપને મુખાલિફ પર આને વાલી મુસીબત કે અસ્બાબ મા'લૂમ હો જાતે હૈં, ઐસે લોગોં કો ડર જાના ચાહિયે કે **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِى **એહયાઉલ ઉલૂમ** જિલ્દ અવ્વલ **સફહા 171** પર ફરમાતે હૈં : **કહા ગયા હૈ કે કુછ ગુનાહ ઐસે હૈં જિન કી સઝા ''બુરા ખાતિમા'' હૈ હમ ઈસ સે અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી પનાહ ચાહતે હૈં. યેહ ગુનાહ ''વિલાયત ઔર કરામત કા ઝૂટા દા'વા કરના હૈ.''**

મ-દની ! ગુનાહ કી આદતેં નહીં જાતીં આપ હી કુછ કરેં
મૈં ને કોશિશેં કી બહુત મગર મેરી હાલત આહ ! બુરી રહી

તીન3 કામ નહીં કર સકતે તો યૂં કર લો : એક દાના કા કૌલ હૈ કે અગર તીન કામ કરને સે આજિઝ હો તો ફિર તીન કામ યૂં કર લો (1) અગર ભલાઈ નહીં કર સકતે તો બુરાઈ સે ભી રુક જાઓ (2) અગર લોગોં કો નફઅ નહીં દે સકતે તો તક્લીફ ભી મત દો (3) અગર નફ્લી રોઝા નહીં રખ સકતે તો (ગીબત કર કે) લોગોં કા ગોશ્ત ભી મત ખાઓ. (تَنبِيهُ الْغَافِلِين ص٨٩)

મુસલ્માન કી ઈઝ્ઝત બુઝુર્ગોં કી નઝર મેં : એક બુઝુર્ગ رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : ''હમ ને અસ્લાફ (યા'ની ગુઝશ્તા બુઝુર્ગોં) કો દેખા કે વોહ હઝરાત લોગોં કી બે ઈઝ્ઝતી કરને સે બચને કો નમાઝ રોઝે સે બઢ કર ઈબાદત તસવ્વુર કિયા કરતે થે.''

(ذَمُّ الْغِيبَةِ لِابْنِ اَبِى الدُّنْيا ص٩٤ رقم٥٥)

દુન્યા જહાન કી દૌલત એક તરફ ઔર ગીબત એક તરફ : હઝરતે સય્યિદુના વહ્બ મક્કી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : દુન્યા કી આફરીનિશ (યા'ની પૈદાઇશ) સે લે કર ફના હોને તક કી તમામ દુન્યવી ને'મતેં ભી બિલફર્ઝ મેરે પાસ હોં ઔર મૈં ઉન્હેં રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં લુટા દૂં તબ ભી ઇતને બડે અઝીમ સવાબ કે કામ કે મુકાબલે મેં બેહતર યેહ સમઝતા હૂં કે **ગીબત** છોડ દૂં. ઇસી તરહ દુન્યા ઔર ઇસ કી તમામ ને'મતોં કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રાહ મેં લુટાને સે બેહતર સમઝતા હૂં કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી હરામ કર્દા અશ્યા કી જાનિબ મેરી નઝર ન ઉઠે. ઇસ કે બા'દ પારહ 26 **સૂ-રતુલ હુજુરાત** કી આયત નમ્બર 12 કા યેહ હિસ્સા તિલાવત કિયા :

لَا يَغْتَبْ بَّعْضُكُمْ بَعْضًا ؕ
(پ۲۶الحجرات۱۲)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : એક દૂસરે કી ગીબત ન કરો.

ઔર પારહ 18 **સૂ-રતુન્નૂર** કી આયત નમ્બર 30 કા યેહ હિસ્સા તિલાવત કિયા :

قُلْ لِّلْمُؤْمِنِیْنَ یَغُضُّوْا مِنْ اَبْصَارِهِمْ
(پارہ ۱۸ النور ۳۰)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : મુસલ્માન મર્દોં કો હુક્મ દો અપની નિગાહેં કુછ નીચી રખેં.

(تَنبِيهُ الغافِلين ص۸۹)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! દેખા આપ ને ! હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن **ગીબત** વગૈરા ગુનાહોં સે કિસ કદર નફરત કરતે થે, વોહ હઝરાત જાનતે થે કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી નારાઝી સે બઢ કર કોઈ નુક્સાન **મુ-તસવ્વર** હી નહીં, અગર કિસી એક ગુનાહ પર હી આખિરત મેં પકડ હો ગઈ તો ખુદા કી કસમ ! સખ્ત રુસ્વાઈ કા સામના હોગા ઔર અગર ઝિન્દગી મેં એક હી બાર **ગીબત** કી ઔર મુગ્તાબ (યા'ની જિસ કી ગીબત કી ગઈ ઉસ) કો મા'લૂમ હો ગયા ઔર ઉસ સે મુઆફ કરવાના રહ ગયા ઔર ઉસ પર બરોઝે કિયામત ગિરિફ્ત કર લી ગઈ તો ન જાને ક્યા બનેગા ! આહ ! હુકૂકુલ ઈબાદ કા મુઆ-મલા બહુત સખ્ત હૈ.

હરનિયા કે દર્દ કા ખાતિમા : **ગીબત** કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે ઝિકુલ્લાહ કી કસરત કા જઝબા બઢાને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈસ સે દીનો દુન્યા કી ઢેરોં ભલાઈયાં હાથ આએંગી ઔર રબ્બે કરીમ عَزَّوَجَلَّ ને ચાહા તો બીમારિયોં સે ભી શિફાએં મિલેંગી. ઈસ ઝિમ્ન મેં એક **મ-દની બહાર** મુલા-હઝા ફરમાઈયે. ચુનાન્ચે બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા ખુલાસા હૈ, મેરા **હરનિયા કા ઑપરેશન** હુવા થા લેકિન 12 માહ ગુઝર જાને કે બા વુજૂદ તક્લીફ બ દસ્તૂર બાકી થી, મુખ્તલિફ કિસ્મ કી દવાએં ઈસ્તિ'માલ કી, ડૉક્ટરોં કો ભી દિખાયા મગર ફાએદા ન હુવા. એક દિન એક ઈસ્લામી ભાઈ ને **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી દા'વત દી તો મૈં ને ઉન સે કહા, ભાઈ સાહિબ ! મેરે સાથ યેહ બીમારી લગી હુઈ હૈ ઔર આપ હઝરાત મસ્જિદ મેં ફર્શ પર સોતે હૈં ઈસ સે મેરી તક્લીફ બઢ જાએગી. ઉસ ઈસ્લામી ભાઈ ને મુઝ પર કાફી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કી યહાં તક કે મેરા ઝેહ્ન બન ગયા ઔર મૈં **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કે લિયે તય્યાર હો કર આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** હાઝિર હો ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મૈં ને તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ **સુન્નતોં** ભરે સફર કી સઆદત હાસિલ કી મેરા **હરનિયા કા વોહ દર્દ જો કિસી દવા કો જવાબ નહીં દે રહા થા** اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફિલે કે દૌરાન હી ખત્મ હો ગયા.**

હરનિયા કા હો દર્દ ઈસ સે હો રંગ ઝર્દ — મત ડરેં ચલ પડેં, કાફિલે મેં ચલો
રહમતેં લૂટને બ-ર-કતેં લૂટને — આઈયે ના ચલેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

બીમારી કી ફઝીલત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! હરનિયા કા દર્દ જો કિસી દવા સે ન જાતા થા **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી બ-ર-કત સે ચલા ગયા. દેખિયે શિફા મિન જાનિબિલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ યા'ની શિફા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી તરફ સે મિલતી હૈ, બિલફર્ઝ કિસી કા **મ-દની કાફિલે** મેં દર્દ ન ભી જાએ ઔર બીમારી દૂર ન ભી હો તબ ભી દિલ બરદાશ્તા નહીં હોના ચાહિયે, બીમારી કે ફઝાઈલ પર નઝર રખતે હુએ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા પર રાઝી રહના ચાહિયે. ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1250 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** જિલ્દ અવ્વલ **સફહા 802** પર હૈ : **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَسَلَّم ને બીમારિયોં કા ઝિક્ર ફરમાયા ઔર ફરમાયા કે **મોમિન** જબ બીમાર હો ફિર અચ્છા હો જાએ, ઉસ કી બીમારી **ગુનાહોં** સે **કફ્ફારા** હો જાતી હૈ ઔર આયન્દા કે લિયે નસીહત ઔર **મુનાફિક** જબ બીમાર હુવા ફિર અચ્છા હુવા, ઉસ કી મિસાલ **ઊંટ** કી હૈ કે માલિક ને ઉસે બાંધા ફિર ખોલ દિયા તો ન ઉસે યેહ મા'લૂમ કે ક્યૂં બાંધા, ન યેહ કે ક્યૂં ખોલા ! એક શખ્સ ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** (صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ! બીમારી ક્યા ચીઝ હૈ, મૈં તો કભી બીમાર ન હુવા ? ફરમાયા : હમારે પાસ સે ઉઠ જા કે તૂ હમ મેં સે નહીં. (سُنَنِ ابوداوٗد ج۳ص۲۴۵ حدیث ۳۰۸۹)

મૈં અપને ખૈરુલ વરા કે સદકે, મૈં ઉન કી શાને અતા કે સદકે
ભરા હૈ ઐબોં સે મેરા દામન, હુઝૂર ફિર ભી નિભા રહે હૈં

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد
تُوبُوْا اِلَی اللہ ! اَسْتَغْفِرُ اللہ
صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

એક તિન્કે ને જન્નત સે રોક દિયા : દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ રિસાલા, **"ઝુલ્મ કા અન્જામ" સફહા** 11 તા 13 પર હઝરતે અલ્લામા અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِی કી કિતાબ **"તમ્બીહુલ મુગ્તરીન"** કે હવાલે સે નક્લ કિયા ગયા હૈ : **મશ્હૂર** તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સય્યિદુના વહ્બ બિન **મુનબ્બેહ** رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં : એક ઇસ્રાઈલી શખ્સ ને અપને પિછલે તમામ ગુનાહોં સે તૌબા કી, સત્તર સાલ તક લગાતાર ઇસ તરહ બન્દગી કરતા રહા કે દિન કો રોઝા રખતા ઔર રાત કો જાગ કર ઇબાદત કરતા, ન કોઈ ઉમ્દા ગિઝા ખાતા ન કિસી સાએ કે નીચે આરામ કરતા. ઉસ કે ઇન્તિકાલ કે બા'દ કિસી ને ખ્વાબ મેં દેખ કર પૂછા : مَا فَعَلَ اللهُ بِكَ ؟ યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને આપ કે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? જવાબ દિયા : **"અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને મેરા હિસાબ લિયા, ફિર સારે ગુનાહ બખ્શ દિયે મગર **એક લકડી** જિસ સે મૈં ને ઉસ કે માલિક કી ઇજાઝત કે બિગૈર **દાંતોં મેં ખિલાલ** કર લિયા થા (ઔર યેહ મુઆ-મલા હુકૂકુલ ઇબાદ કા થા) ઔર વોહ મુઆફ કરવાના રહ ગયા થા ઉસ કી વજહ સે મૈં અબ તક જન્નત સે રોક દિયા ગયા હૂં."

(تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص ٥١)

ગેહૂં કા દાના તોડને કા ઉખ્રવી નુક્સાન : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઝરા ગૌર તો કીજિયે ! એક તિન્કા જન્નત મેં દાખિલે સે માનેઅ (યા'ની રુકાવટ) હો ગયા ! ઔર અબ મા'મૂલી લકડી કે ખિલાલ કી તો બાત હી કહાં હૈ. બા'ઝ લોગ દૂસરોં કે લાખોં બલ્કે કરોડોં રુપૈ હડપ કર જાતે હૈં ઔર ડકાર તક નહીં લેતે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હિદાયત ઇનાયત ફરમાએ. આમીન. એક ઔર ઇબ્રત નાક હિકાયત મુલા-હઝા ફરમાઇયે જિસ મેં સિર્ફ એક ગેહૂં કે દાને કે બિલા ઇજાઝત ખાને કે નહીં સિર્ફ તોડ ડાલને કે ઉખ્રવી નુક્સાન કા તઝકિરા હૈ. ચુનાન્ચે મન્કૂલ હૈ કે એક શખ્સ કો બા'દે વફાત કિસી ને ખ્વાબ મેં દેખ કર પૂછા : مَا فَعَلَ اللهُ بِكَ ؟ યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને આપ કે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? કહા : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને મુઝે બખ્શ દિયા, લેકિન હિસાબો કિતાબ હુવા યહાં તક કે ઉસ દિન કે બારે મેં ભી મુઝ સે પૂછગછ હુઈ જિસ રોઝ મૈં રોઝે સે થા ઔર અપને એક દોસ્ત કી દુકાન પર બૈઠા હુવા થા જબ ઇફ્તાર કા

વક્ત હુવા તો મૈં ને ગેહૂં કી એક બોરી મેં સે ગેહૂં કા એક દાના ઉઠા લિયા ઔર ઉસ કો તોડ કર ખાના હી ચાહતા થા કે એક દમ મુઝે એહસાસ હુવા કે યેહ દાના મેરા નહીં, ચુનાન્ચે મૈં ને ઉસે જહાં સે ઉઠાયા થા ફૌરન ઉસી જગહ ડાલ દિયા. ઔર ઉસ કા ભી હિસાબ લિયા ગયા યહાં તક કે ઉસ પરાએ **ગેહૂં કે તોડે જાને કે નુક્સાન કે બ કદર મેરી નેકિયાં મુઝ સે લી ગઈ.** (مِرقاۃُ الْمَفاتِیح ج۸ ص ۸۱۱ تحتَ الحدیث۵۰۸۳)

હમ ડૂબને હી કો થે કે આકા કી મદદ ને — ગિર્દાબ સે ખીંચા હમેં તૂફાં સે નિકાલા
લાખોં તેરે સદકે મેં કહેંગે દમે મહશર — ઝિન્દાં[1] સે નિકાલા હમેં ઝિન્દાં સે નિકાલા

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد
تُوبُوْا اِلَی اللہ ! اَسْتَغْفِرُ اللہ
صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

જો અપને લિયે પસન્દ કરે વોહી દૂસરે કે લિયે કહે : હઝરતે સય્યિદુના સુફયાન સૌરી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : અપને ભાઈ કી ગૈર મૌજૂ-દગી મેં ઉસ કા ઝિક્ર ઉસી તરહ કરો જિસ તરહ અપની ગૈર મૌજૂ-દગી મેં તુમ અપના ઝિક્ર હોના પસન્દ કરતે હો. (تَنبِیہُ الْمُغتَرِّین ص۱۹۲)

ફુલાં ને મેરી ગીબત કી યેહ જાન કર ગુસ્સે ન હોં : હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની قُدِّسَ سِرُّہُ النُّوْرَانِی ફરમાતે હૈં : અપની **ગીબત** કરને વાલે પર મુશ્તઈલ (યા'ની ગુસ્સે) હોના મુનાસિબ નહીં ઉસ સે તો તુમ્હેં **મહબ્બત** કરની ચાહિયે કે ઉસ કે **ગીબત** કરને કી વજહ સે તુમ્હેં સવાબ હાસિલ હો રહા હૈ ! અગર્ચે ઉસ ને ઈસ બાત કા કસ્દ (યા'ની ઈરાદા) નહીં કિયા. મઝીદ ફરમાતે હૈં : જો શખ્સ ઉસ આદમી પર ગુસ્સા કરે જિસ કી નેકિયાં અપને હાથ આ રહી હૈં વોહ બે વુકૂફ હૈ

1 : ઝિન્દાં (યાની કૈદખાના)

અલબત્તા કિસી શર-ઈ વજહ સે ગઝબનાક હોના સહીહ હૈ. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص۱۹۳)

ગીબત કરને વાલે કો સમઝાને કા એક નયા અન્દાઝ : سُبْحٰنَ الله ! હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِی ને કિતને પ્યારે અન્દાઝ મેં સમઝાયા હૈ આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે ઈર્શાદે ગિરામી સે હમેં યેહ ભી દર્સ મિલ રહા હૈ કે અગર **ગીબત** કરને વાલે કે સાથ જવાબી કારવાઈ કી ગઈ તો **નફરત** કી દીવાર મઝીદ મઝબૂત હો જાએગી, ફસાદ બઢેગા ઔર અગર ઉસ કો **મહબ્બત** સે સમઝાને કી કોશિશ કી ગઈ તો اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ વોહ **ગીબત** હી સે બાઝ આ જાએગા. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ રિસાલા, **"ના ચાકિયોં કા ઈલાજ" સફ્હા** 22 તા 23 પર હૈ : યેહ ઉસૂલ યાદ રખિયે કે નજાસત કો નજાસત સે નહીં, પાની સે પાક કિયા જાતા હૈ લિહાઝા અગર કોઈ આપ કે સાથ નાદાની ભરા સુલૂક કરે તબ ભી આપ ઉસ કે સાથ **મહબ્બત** ભરા સુલૂક કરને કી કોશિશ ફરમાઈયે اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ ઈસ કે **મુસ્બત** નતાઈજ દેખ કર આપ કા કલેજા ઝરૂર ઠન્ડા હોગા. **વલ્લાહિલ મુજીબ** عَزَّوَجَلَّ ! વોહ લોગ બડે ખુશ નસીબ હૈં જો ઈંટ કા જવાબ પથ્થર સે દેને કે બજાએ ઝુલ્મ કરને વાલે કો મુઆફ કર દેતે ઔર બુરાઈ કો ભલાઈ સે ટાલતે હૈં. બુરાઈ કો ભલાઈ સે ટાલને કી તરગીબ કે ઝિમ્ન મેં પારહ 24 **સૂ-રએ حٰمٓ السَّجدہ** કી 34 વીં આયતે કરીમા મેં ઈર્શાદ હૈ :

اِدْفَعْ بِالَّتِیْ هِیَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِیْ بَیْنَكَ وَ بَیْنَهٗ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهٗ وَلِیٌّ حَمِیْمٌ ﴿۳۴﴾ (پ ۲۴ حٰمٓ السَّجدہ ۳۴)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઐ સુનને વાલે ! બુરાઈ કો ભલાઈ સે ટાલ જભી વોહ કે તુઝ મેં ઔર ઉસ મેં દુશ્મની થી ઐસા હો જાએગા જૈસા કે ગહરા દોસ્ત.

ચશ્મે કરમ હો ઐસી કે મિટ જાએ હર ખતા
કોઈ ગુનાહ મુઝ સે ન શૈતાં કરા સકે

અલ્લાહુ જબ્બાર عَزَّوَجَلَّ **કી ખુફ્યા તદબીર કા શિકાર :** હઝરતે સય્યિદુના **બક્ર મુ-ઝની** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْغَنِى ફરમાતે હૈં : જબ તુમ કિસી શખ્સ કો દેખો કે વોહ લોગોં કે ઐબોં કા વકીલ બના હુવા હૈ (યા'ની સબ કી પોલેં ખોલતા ઔર ગીબતેં કરતા ફિરતા હૈ) તો જાન લો કે વોહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા દુશ્મન હૈ ઔર **અલ્લાહુ જબ્બાર** عَزَّوَجَلَّ કી **ખુફ્યા તદબીર** કા શિકાર હૈ. (تَنبِيهُ الْمُغتَرّيِن ص١٩٧)

સામને કુછ પીછે કુછ : હઝરતે સય્યિદુના બિશરે હાફી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْكَافِى ફરમાતે હૈં : ઉન લોગોં પર **તઅજ્જુબ** હૈ જો પીછે સે તો ઇસ્લામી ભાઇયોં કી **ગીબત** કર કે ઉન કી ઇઝ્ઝત કી ધજ્જિયાં ઉડાતે હૈં મગર જબ સામને આતે હૈં તો ખૂબ **મહબ્બત** કા ઇઝહાર કરતે ઔર ઉન કી તા'રીફ શુરૂઅ કર દેતે હૈં. (تَنبِيهُ الْمُغتَرّيِن ص١٩٧)

નિફાક સે નફરત : જબ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ જા'ફરે સાદિક عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْخَالِق તારિકુદુન્યા (યા'ની ગોશા નશીન) હો ગએ તો હઝરતે સય્યિદુના સુફ્યાન સૌરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ને હાઝિરે ખિદમત હો કર કહા : તારિકુદુન્યા હોને સે મખ્લૂક આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે ફુયૂઝો બ-રકાત સે મહરૂમ હો ગઈ હૈ ! આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઇસ કે જવાબ મેં મુન્દ-ર-જએ ઝૈલ દો શે'ર પઢે

ذَهَبَ الْوَفَاءُ ذِهَابَ اَمْسِ الذَّاهِبِ   وَالنَّاسُ بَيْنَ مُخَايِلٍ وَّ مَآرِبِ

يُفْشُوْنَ بَيْنَهُمُ الْمَوَدَّةَ وَالْوَفَا   وَقُلُوْبُهُمْ مَحْشُوَّةٌ بِعَقَارِبِ

યા'ની વફા કિસી જાને વાલે કલ કી તરહ ચલી ગઈ ઔર લોગ અપને ખયાલાત મેં ગરક હો કર રહ ગએ. લોગ યૂં તો એક દૂસરે કે સાથ ઇઝહારે **મહબ્બત** વ વફા કરતે હૈં લેકિન ઉન કે દિલ એક દૂસરે કે બુગ્ઝો કીના કે બિચ્છૂઓં સે લબરેઝ હૈં ! (تذكرةُ الاولياء ص٢٢)

આજ કલ નિફાક કા અન્દાઝ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! સય્યિદુના ઈમામ જા'ફરે સાદિક عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْخَالِق લોગોં કી મુના-ફકત વાલી રવિશ સે તંગ આ કર ખલ્વત (તન્હાઈ) મેં તશરીફ ફરમા હો ગએ. ઉસ પાકીઝા દૌર મેં ભી યેહ સૂરતે હાલ હોને લગી થી તો અબ તો જો હાલ બે હાલ હૈ ઉસ કા કિસ સે શિક્વા કીજિયે. આહ ! આજ કલ તો અક્સર લોગોં કા હાલ હી અજીબ હો ગયા હૈ જબ બાહમ મિલતે હૈં તો એક દૂસરે કે સાથ નિહાયત તા'ઝીમ કે સાથ પેશ આતે ઔર ખૂબ હાલ અહવાલ પૂછતે હૈં, હર તરહ કી ખાતિર દારી ઔર ખૂબ મેહમાન દારી કરતે હૈં કભી ઠન્ડી બોતલ પિલા કર નિહાલ કરતે હૈં તો કભી ચાય પિલા કર, પાન ગુટકે સે મુંહ લાલ કરતે હૈં. બ ઝાહિર હંસ હંસ કર ખુશ કલામી વ કીલો કાલ કરતે હૈં મગર અપને દિલ મેં ઉસ કે બારે મેં બુગ્ઝ વ મલાલ રખતે હૈં, ઈસી લિયે તો મિલને વાલે જૂં હી જુદા હોતે હૈં ઉન કી **ગીબતેં** શુરૂઅ કર દેતે હૈં, ઉન કે ઉયૂબ બયાન કર કે હંસતે હૈં કે ફુલાં શખ્સ ઐસા હૈ ફુલાં વૈસા હૈ ફુલાં શખ્સ કો ક્યા હો ગયા હૈ હમેશા બન ઠન કર ફિરતા હૈ ઔર ફુલાં શખ્સ કી ચાલ કૈસી અજીબ હૈ કે દેખ કર હંસી આતી હૈ ઔર ફુલાં શખ્સ કિતના બે હયા હૈ કે ઉસ કી બાતોં કો બયાન કરને હી સે હમ કો શર્મ આતી હૈ ઔર ફુલાં શખ્સ મગરૂર મા'લૂમ હોતા હૈ કે લોગોં સે બાતેં બહુત કમ કરતા હૈ ઔર ફુલાં શખ્સ બે વુકૂફ હૈ લોગોં સે બાત કરને કી તમીઝ નહીં રખતા ઔર ફુલાં શખ્સ અજીબ મસ્ખરા હૈ કે ગોયા હીજડા હો ! ફુલાં બહુત શરારતી હૈ, ફુલાં મેરે પૈસે ખા ગયા હૈ, અરે વોહ તો પક્કા 420 હૈ.

ગીબતો ચુગલી કી આફત સે બચેં — યેહ કરમ યા મુસ્તફા ફરમાઈયે
ઝાહિરો બાતિન હમારા એક હો — યેહ કરમ યા મુસ્તફા ફરમાઈયે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગુનાહ પર શરમિન્દા કરને કા અન્જામ : દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **''બહારે શરીઅત''** હિસ્સા 16 **સફહા** 173 પર હૈ : રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જિસ ને અપને ભાઈ કો ઐસે ગુનાહ પર આર દિલાયા જિસ સે વોહ તૌબા કર ચુકા હૈ, તો મરને સે પહલે વોહ ખુદ ઉસ ગુનાહ મેં મુબ્તલા હો જાએગા. (سُنَنِ ترمذی ج٤ ص٢٢٦ حدیث ٢٠١٣)

તાઈબ કો શરમિન્દા કિયા તો ખુદ ગુનાહ મેં ફંસ ગયા : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા જબ કોઈ મુસલ્માન કિસી ગુનાહ સે તૌબા કર લે તો અબ ઉસ ગુનાહ કે બારે મેં ઉસ કો શરમિન્દા નહીં કરના ચાહિયે ઇસ ઝિમ્ન મેં હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِی નકલ કરતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના યહ્યા બિન મુઆઝ રાઝી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْهَادِی ફરમાતે હૈં : અકલ મન્દ કો ચાહિયે કે કિસી કો ઉસ કે ઉસ ગુનાહ કી વજહ સે આર (યા'ની શર્મ) ન દિલાએ (જિસ સે વોહ તૌબા કર ચુકા હો) ક્યૂંકે મૈં ને એક બાર કિસી કો (તૌબા કે બા વુજૂદ) ઉસ કે ગુનાહ કે સબબ આર દિલાઈ (યા'ની શરમિન્દા કિયા) તો બીસ સાલ કે બા'દ મૈં ખુદ ઉસ મેં મુબ્તલા હો ગયા. (تَنبِیهُ الْمُغتَرِّین ص١٩٧)

દરખ્ત લગા રહા હૂં : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! બે જા બક બક કી આદત આદમી કો ન બોલને કા બુલવાતી ઔર નાકોં ચને ચબવાતી હૈ, ખૂબ ગીબતેં કરવાતી ઔર ચુગ્લિયાં ખિલવાતી હૈ, આદમી ચુપ રહે ઇસી મેં આફિય્યત હૈ ઔર બોલના હૈ તો અચ્છા બોલે, ઝિક્રુલ્લાહ કરે દેખિયે ! **હમારે** મીઠે મીઠે આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કો ઝબાન કા કિતના પ્યારા ઇસ્તિ'માલ બતાયા આપ ભી સુનિયે ઔર ઝૂમિયે ચુનાન્ચે ''સુ-નને ઇબ્ને માજહ'' કી રિવાયત મેં હૈ : (એક બાર) મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કહીં તશરીફ લે જા રહે થે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કો મુલા-હઝા ફરમાયા કે એક પૌદા લગા રહે હૈં. ઇસ્તિફસાર ફરમાયા : ક્યા કર રહે હો ? અર્ઝ કી : **દરખ્ત** લગા રહા હૂં. ફરમાયા : મૈં **બેહતરીન** દરખ્ત લગાને કા તરીકા બતા દૂં ! **سُبْحٰنَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَر** પઢને સે હર કલિમે કે

ઈવઝ (યા'ની બદલે) **જન્નત** મેં એક દરખ્ત લગ જાતા હૈ.

(سُنَنِ اِبن ماجه ج٤ ص٢٥٢ حديث ٣٨٠٧)

જન્નત મેં ચાર[4] દરખ્ત લગેંગે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ હદીસે પાક મેં ચાર કલિમે ઈર્શાદ ફરમાએ ગએ હૈં : ﴿1﴾ سُبْحٰنَ اللّٰه ﴿2﴾ اَلْحَمْدُ لِلّٰه ﴿3﴾ لَآاِلٰهَ اِلَّااللّٰه ﴿4﴾ اَللّٰهُ اَكْبَرُ યેહ ચારોં કલિમાત પઢેં તો **જન્નત મેં ચાર દરખ્ત** લગાએ જાએં ઔર કમ પઢેં તો કમ. મ-સલન અગર سُبْحٰنَ اللّٰه કહા તો એક દરખ્ત. ઈન કલિમાત કો પઢને કે લિયે ઝબાન ચલાતે જાઈયે ઔર જન્નત મેં ખૂબ ખૂબ **દરખ્ત** લગવાતે જાઈયે.

عُمر را ضائع مکن در گفتگو　　ذِکرِ اُو کُن ذِکرِ اُو کُن ذِکرِ اُو

(યા'ની ફાલતૂ બાતોં મેં ઉમ્રે અઝીઝ ઝાએઅ મત કર, ઝિક્રુલ્લાહ કર, ઝિક્રુલ્લાહ કર, ઝિક્રુલ્લાહ કર)

80 બરસ કે ગુનાહ મુઆફ : ઈસી તરહ ઝબાન કા એક અચ્છા ઈસ્તિ'માલ યેહ ભી હૈ કે **દુરૂદો સલામ** પઢતે રહિયે ઔર ગુનાહ બખ્શવાતે રહિયે જૈસા કે **દુર્રે મુખ્તાર** મેં હૈ : જો સરકારે નામદાર صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પર એક બાર **દુરૂદ** ભેજે ઔર વોહ કબૂલ હો જાએ તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે **અસ્સી (80) બરસ કે ગુનાહ** મિટા દેગા. (دُرِّمُختار ج٢ ص٢٨٤)

બિસ્મિલ્લાહ કીજિયે કહના મમ્નૂઅ હૈ : બા'ઝ લોગ ઝબાન કા ગલત ઈસ્તિ'માલ કરતે હુએ ઈસ તરહ કહ દેતે હૈં : **"બિસ્મિલ્લાહ** કીજિયે !" "આઓ જી **બિસ્મિલ્લાહ** !" "મૈં ને **બિસ્મિલ્લાહ** કર ડાલી", તાજિર હઝરાત જો દિન મેં પહલા સૌદા બેચતે હૈં ઉસ કો ઉમૂમન "બોની" કહા જાતા હૈ મગર બા'ઝ લોગ ઈસ કો ભી **"બિસ્મિલ્લાહ"** કહતે હૈં, મ-સલન "મેરી તો આજ અભી તક **બિસ્મિલ્લાહ** હી નહીં હુઈ !" જિન જુમ્લોં કી મિસાલેં પેશ કી ગઈ યેહ સબ ગલત અન્દાઝ હૈં. ઈસી તરહ ખાના ખાતે વક્ત અગર કોઈ આ જાતા હૈ તો અક્સર ખાને વાલા ઉસ સે કહતા હૈ : આઈયે !

આપ ભી ખા લીજિયે, આમ તૌર પર જવાબ મિલતા હૈ : **“બિસ્મિલ્લાહ”** યા ઈસ તરહ કહતે હૈં : **“બિસ્મિલ્લાહ** કીજિયે !” મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ બહારે શરીઅત હિસ્સા 16 **સફહા** 22 પર હૈ કે ઈસ મૌકઅ પર ઈસ તરહ **બિસ્મિલ્લાહ** કહને કો ઉ-લમા ને બહુત **સખ્ત મમ્નૂઅ** કરાર દિયા હૈ. (બહારે શરીઅત) હાં યેહ કહ સકતે હૈં : **બિસ્મિલ્લાહ** પઢ કર ખા લીજિયે. બલ્કે ઐસે મૌકઅ પર દુઆઇયા અલ્ફાઝ કહના બેહતર હૈ, મ-સલન بَارَکَ اللّٰہُ لَنَا وَلَکُم યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હમેં ઔર તુમ્હેં બ-ર-કત દે. યા અપની માદરી ઝબાન મેં કહ દીજિયે : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ બ-ર-કત દે.

બિસ્મિલ્લાહ કહના કબ કુફ્ર હૈ : હરામ વ ના જાઇઝ કામ સે કબ્લ **બિસ્મિલ્લાહ** શરીફ હરગિઝ, હરગિઝ, હરગિઝ ન પઢી જાએ, હરામે કત્ઈ કામ સે પહલે **બિસ્મિલ્લાહ** પઢના કુફ્ર હૈ ચુનાન્ચે “ફતાવા આલમગીરી” મેં હૈ : **શરાબ પીતે વક્ત, ઝિના કરતે વક્ત યા જૂઆ ખેલતે વક્ત બિસ્મિલ્લાહ કહના કુફ્ર હૈ.**

(فتاوٰی عالمگیری ج ۲ ص ۲۷۳)

કબ ઝિક્રુલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ **કરના ગુનાહ હૈ ! : યાદ રખિયે !** ઝબાન સે ઝિક્રો દુરૂદ બાઇસે અજરો સવાબ ભી હૈ ઔર બા'ઝ સૂરતોં મેં મમ્નૂઅ ભી મ-સલન **“મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ “બહારે શરીઅત” જિલ્દ અવ્વલ **સફહા** 335 પર હૈ : ગાહક કો સૌદા દિખાતે વક્ત તાજિર કા ઈસ ગરઝ સે **દુરૂદ શરીફ** પઢના યા سُبْحٰنَ اللّٰہ કહના કે ઉસ ચીઝ કી ઉમ્દગી ખરીદાર પર ઝાહિર કરે **ના જાઇઝ** હૈ. યૂંહી કિસી બડે કો દેખ કર ઈસ નિય્યત સે **દુરૂદ શરીફ** પઢના કે લોગોં કો ઉસ કે આને કી ખબર હો જાએ તાકે ઉસ કી તા'ઝીમ કો ઉઠેં ઔર જગહ છોડ દેં **ના જાઇઝ** હૈ. (رَدُّالْمُحتار ج ۲ ص ۲۸۱)

ઈસ્તિકબાલ કે લિયે અલ્લાહ અલ્લાહ કી સદાએં બુલન્દ કરના : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મઝકૂરા જુઝ્ઈયે કે પેશે નઝર મૈં (સગે મદીના عُفِیَ عَنْہُ) અક્સર ઈસ્લામી ભાઈયોં કો સમઝાતા રહતા હૂં કે મેરી આમદ પર **“અલ્લાહ અલ્લાહ”** કી સદાએં બુલન્દ ન કિયા કરેં ક્યૂંકે બ ઝાહિર યહાં ઝિક્રુલ્લાહ નહીં ઈસ્તિકબાલ મક્સૂદ હોતા હૈ.

જો હૈ ગાફિલ તેરે ઝિક્ર સે ઝુલ જલાલ ઉસ કી ગફ્લત હૈ ઉસ પર વબાલો નકાલ[1]

કઅ્રે ગફ્લત[2] સે હમ કો ખુદાયા નિકાલ હમ હોં ઝાકિર[3] તેરે ઔર મઝકૂર[4] તૂ

અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ

(સામાને બખ્શિશ)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

અપની નેકિયાં તુમ્હેં ક્યૂં દૂં ? : એક શખ્સ ને હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى સે કહા : મુઝે ખબર મિલી હૈ આપ મેરી **ગીબત** કરતે હૈં ! ફરમાયા : મેરે નઝદીક તુમ્હારી **અહમ્મિય્યત** ઇતની ઝિયાદા ભી નહીં કે મૈં અપની નેકિયાં તુમ્હારે હવાલે કર દૂં. (اِحیاءُ الْعُلوم ج۳ص۱۸۳)

ગીબત ગોયા નેકિયાં ફેંકને કી મશીન હૈ : હઝરતે સય્યિદુના ફુઝૈલ બિન ઇયાઝ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : **ગીબત** કરને વાલે કી મિસાલ ઉસ શખ્સ જૈસી હૈ : જો **મિન્જનીક** (યા'ની પથ્થર ફેંકને કી હાથ સે ચલાઈ જાને વાલી પુરાને દૌર કી મશીન) કે ઝરીએ અપની નેકિયોં કો મશરિક વ મગરિબ હર તરફ ફેંકતા હૈ. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص۱۹۳)

કભી ગીબત નહીં કી : હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ બુખારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِى કા ઇર્શાદ હૈ કે હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબૂ આસિમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْحَاكِم ફરમાતે હૈં : મુઝે જબ સે અક્લ (યા'ની સમઝ) આઈ હૈ કે **ગીબત** હરામ હૈ મૈં ને કભી ભી **ગીબત** નહીં કી.

(تَهذِيبُ الْاسماء وَاللُّغات لِلنَّوَوِى ص۸۳۶)

مدینہ

1. દુખ, અઝાબ. 2. ગફ્લત કા ગઢા. 3. ઝિક્ર કરને વાલા 4. ઝિક્ર કિયા ગયા

જો ઝિયાદા બોલતા હૈ વોહ ઝિયાદા ગ-લતિયાં કરતા હૈ : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 344 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **''મિન્હાજુલ આબિદીન'' સફહા 108 પર હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِى ફરમાતે હૈં : ઝબાન કી હિફાઝત સે નેક આ'માલ મહફૂઝ હોતે હૈં ક્યૂંકે જો શખ્સ ઝબાન કા ધ્યાન નહીં રખતા, હર વક્ત બોલતા હી રહતા હૈ, વોહ ઉમૂમન લોગોં કી **ગીબત** મેં મુબ્તલા હો જાતા હૈ. (مِنهاجُ العابِدِین(عربی) ص٦٠) મશ્હૂર મુહા-વરા હૈ : **مَنْ كَثُرَ لَغَطُهٗ كَثُرَسَقَطُهٗ** યા'ની જો ઝિયાદા બોલતા હૈ ઝિયાદા ગ-લતિયાં કરતા હૈ.

દીવાને હો જાઓ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અગર લબ ખોલના ઔર મુંહ સે બોલના હી હૈ તો તિલાવત કીજિયે, ના'ત શરીફ પઢિયે, ખૂબ ખૂબ ઝિક્રે ઈલાહી કીજિયે. **દો ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : **(1)** ઈસ કસરત કે સાથ ઝિક્રુલ્લાહ عَزَّ وَجَلَّ કિયા કરો કે લોગ **દીવાના** કહને લગેં. (اَلْمُستَدرَك لِلْحاكِم ج٢ ص١٧٣ حديث ١٨٨٢) **(2)** **અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ કા ઈતની કસરત સે ઝિક્ર કરો કે મુનાફિકીન તુમ્હેં **રિયાકાર** કહને લગેં. (اَلْمُعْجَمُ الْكَبِير لِلطَّبَرانی ج١٢ ص١٣١ حديث ١٢٧٨٦)

જન્નત કે મહલ્લાત હાસિલ કરને કા નુસ્ખા : ઝબાન કે ઉમ્દા ઈસ્તિ'માલ કે લિયે એક ઈમાન અફરોઝ રિવાયત સુનિયે ઔર ઝૂમિયે ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના **સઈદ બિન મુસય્યબ** رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે **અલ્લાહ** કે **મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : જિસ ને قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ (પૂરી સૂરત) કો 10 બાર પઢા **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કે લિયે **જન્નત મેં મહલ** બનાતા હૈ જિસ ને 20 બાર પઢા ઉસ કે લિયે **દો મહલ** બનાતા હૈ જિસ ને 30 બાર પઢા ઉસ કે લિયે **તીન મહલ** બનાતા હૈ. હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન ખત્તાબ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉસ વક્ત હમારે બહુત સે મહલ્લાત હોંગે ? ઈર્શાદ ફરમાયા : **અલ્લાહ** તઆલા કા ફઝ્લ ઈસ સે ભી ઝિયાદા વસીઅ હૈ. (سُنَنِ دارمی ج٢ ص٥٥٢ حديث٣٤٢٩)

અલ્લાહ કી રહમત સે તો જન્નત હી મિલેગી

ઐ કાશ ! મહલ્લે મેં જગહ ઉન કે મિલી હો

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગીબત કી બદબૂ : ગીબત કરને સે એક મખ્સૂસ **બદબૂ** નિકલતી હૈ. પહલે જબ કોઈ **ગીબત** કરતા થા તો બદબૂ કે સબબ સબ કો મા'લૂમ હો જાતા થા કે **ગીબત** હો રહી હૈ ! મગર અબ **ગીબત** કી ઈસ કદર કસરત હો ગઈ હૈ કે હર તરફ ઈસ કી **બદબૂ** કે ભબકે ઉઠ રહે હૈં મગર હમેં **બદબૂ** નહીં આતી ક્યૂંકે હમારી નાક ઈસ કી **બદબૂ** સે અટ ગઈ હૈ. ઈસ કો યૂં સમઝિયે કે જબ **ગટર** સાફ કી જા રહી હોતી હૈ તો આમ શખ્સ ઉસ કી બદબૂ કે બાઈસ વહાં ખડા નહીં રહ સકતા મગર ભંગી કો કુછ ભી પતા નહીં ચલતા ઈસ લિયે કે ઉસ કી નાક ઉસ ગન્દગી કી બદબૂ સે અટ ચુકી હોતી હૈ. ચુનાન્ચે **ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા** જિલ્દ અવ્વલ સફહા 720 પર હૈ : ઝૂટ ઔર **ગીબત** મા'નવી નજાસત (યા'ની બાતિની ગન્દગિયાં) હૈં વ લિહાઝા **ઝૂટે** કે મુંહ સે ઐસી **બદબૂ** નિકલતી હૈ કે હિફાઝત કે ફિરિશ્તે ઉસ વક્ત ઉસ કે પાસ સે દૂર હટ જાતે હૈં જૈસા કે હદીસ મેં વારિદ હુવા હૈ ઔર ઈસી તરહ એક બદબૂ કી નિસ્બત **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم ને ખબર દી કે યેહ ઉન કે મુંહ કી સડાંદ (યા'ની બદબૂ) હૈ જો મુસલ્માનોં કી **ગીબત** કરતે હૈં ઔર હમેં જો **ઝૂટ** યા **ગીબત** કી બદબૂ મહસૂસ નહીં હોતી ઉસ કી વજહ યેહ હૈ કે હમ ઉસ સે માલૂફ (યા'ની ઈસ કે આદી) હો ગએ હમારી નાકેં ઉસ સે ભરી હુઈ હૈં જૈસે ચમડા પકાને વાલોં કે મહલ્લે મેં જો રહતા હૈ ઉસે ઉસ કી **બદબૂ** સે ઈઝા નહીં હોતી દૂસરા આએ તો ઉસ સે નાક ન રખી જાએ. મુસલ્માન ઈસ નફીસ ફાએદે (યા'ની ઉમ્દા નતીજે) કો યાદ રખેં ઔર અપને રબ (عَزَّوَجَلَّ) સે ડરેં, ઝૂટ

ઔર **ગીબત** તર્ક કરેં. ક્યા (مَعَاذَاللّٰہ (عَزَّوَجَلَّ મુંહ સે પાખાના નિકલના કિસી કો પસન્દ હોગા ? બાતિન કી નાક ખુલે તો મા'લૂમ હો કે **ઝૂટ** ઔર **ગીબત** મેં પાખાને સે બદતર સડાંદ (યા'ની બદબૂ) હૈ **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "જબ બન્દા ઝૂટ બોલતા હૈ, ઉસ કી બદબૂ સે ફ઼િરિશ્તા એક મીલ દૂર હો જાતા હૈ." (سُنَنِ تِرمِذی ج۳ص۳۹۲ حدیث ۱۹۷۹)

હઝરતે સય્યિદુના જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا સે રાવી હૈ હમ ખિદમતે અક્દસ હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم મેં હાઝિર થે કે એક બદબૂ ઉઠી, **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જાનતે હો કે યેહ **બદબૂ** ક્યા હૈ, યેહ ઉન કી બદબૂ હૈ જો મુસલ્માનોં કી **ગીબત** કરતે હૈં.

(ذَمُّ الْغِیبَةِ لِابْنِ اَبِی الدُّنیا ص۱۰۴ رقم۷۰)

અલ્લાહ હમેં ઝૂટ સે ગીબત સે બચાના મૌલા હમેં કૈદી ન જહન્નમ કા બનાના
ઐ પ્યારે ખુદા અઝ પએ સુલ્તાને ઝમાના જન્નત કે મહલ્લાત મેં તૂ હમ કો બસાના

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

હર બાલ કે બદલે એક એક નૂર : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમેં ઝબાન કા દુરુસ્ત ઈસ્તિ'માલ સીખના ચાહિયે. વરના ખુદા કી કસમ ! **ગીબતેં** ઔર તોહ્મતેં ઔર મુખ્તલિફ ગુનાહોં કી શામતેં આખિરત મેં ફંસા સકતી હૈં. વાકેઈ અગર હમ અપની ઝબાન કા દુરુસ્ત ઈસ્તિ'માલ કરેં તો વક્તન ફ વક્તન ઢેર સારી નેકિયાં હાસિલ કર સકતે હૈં. **ખા-તમુલ મુર-સલીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા કે બાઝાર મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક્ર કરને વાલે કે લિયે હર બાલ કે બદલે કિયામત મેં **નૂર** હોગા. (شُعَبُ الْاِیمان ج۱ ص۴۱۲ حدیث ۵۶۷)

દર્સ દેને વાલોં કે લિયે દુઆએ અત્તાર : યાદ રહે ! તિલાવતે કુરઆન, હમ્દો સના, મુનાજાત વ દુઆ, દુરૂદો સલામ, ના'ત, ખુત્બા, દર્સ, સુન્નતોં ભરા બયાન વગૈરા સબ "ઝિક્રુલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ" મેં શામિલ હૈં. ઇસ્લામી ભાઇયોં કો ચાહિયે કે રોઝાના કમ સે કમ 12 મિનટ બાઝાર મેં **ફૈઝાને સુન્નત** કા દર્સ દેં. જિતની દેર તક દર્સ દેંગે اِنْ شَآءَاللهعَزَّوَجَلَّ ઉતની દેર તક કે લિયે દીગર ફઝાઇલ કે ઇલાવા ઉસે બાઝાર મેં ઝિક્રુલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કરને કા સવાબ ભી હાસિલ હોગા. **ફૈઝાને સુન્નત** કે દર્સ કી ભી ક્યા ખૂબ **મ-દની બહારેં** હૈં, કાશ ! ઇસ્લામી ભાઈ મસ્જિદ, ઘર, બાઝાર, ચોક, દુકાન વગૈરા મેં ઔર ઇસ્લામી બહનેં ઘર મેં રોઝાના **દો દર્સ** દેને યા સુનને કા મા'મૂલ બના કર ખૂબ ખૂબ સવાબ લૂટેં ઔર સાથ હી સાથ ઇસ **દુઆએ અત્તાર** કે ભી હકદાર બન જાએં : **યા રબ્બે મુહમ્મદ** عَزَّوَجَلَّ ! જો ઇસ્લામી ભાઈ યા ઇસ્લામી બહન રોઝાના દો દર્સ દેં યા સુનેં ઉન કો ઔર મુઝે બે હિસાબ બખ્શ ઔર હમેં હમારે **મ-દની આકા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પડોસ મેં ઇકટ્ઠા રખ. اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِین صَلَّی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلّم

તન્હા દર્સ દેને કી બ-ર-કત : **ફૈઝાને સુન્નત** કે દર્સ કી બહારોં કે તો ક્યા કહને ! લાઇન્ઝ એરિયા (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ ને કુછ ઇસ તરહ બયાન દિયા, મૈં અપને ઘર કી છત પર ખડા થા કે મેરી નઝર ગલી મેં ખડે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે એક બા ઇમામા ઇસ્લામી ભાઈ પર પડી જો અકેલે હી **ચોક દર્સ** દે રહે થે એક ભી ઇસ્લામી ભાઈ દર્સ સુનને કે લિયે નહીં બૈઠા થા. મૈં યૂં તો દીન સે અ-મલી તૌર પર ઇસ કદર દૂર થા કે સબ્ઝ ઇમામે વાલોં કો દેખ કર ભાગ જાતા થા મગર ન જાને ક્યૂં ઉન કો તન્હા દર્સ દેતા દેખ કર મુઝે તર્સ આ ગયા સોચા કે ચલો બેચારે કે સાથ કોઈ નહીં બૈઠા તો મૈં હી જા કર બૈઠ જાતા હૂં ચુનાન્ચે મૈં **ચોક દર્સ** મેં શરીક હો ગયા. મેરા ચોક દર્સ મેં શરીક હોના મેરી ઇસ્લાહ કા સબબ બન ગયા ઔર મૈં **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો ગયા. યેહ બયાન દેતે વક્ત اَلْحَمْدُ لِلّٰهعَزَّوَجَلَّ અપને યહાં **મ-દની ઇન્આમાત** કા અલાકાઈ ઝિમ્મેદાર હૂં. એક દિન તો વોહ થા કે મૈં સબ્ઝ ઇમામે વાલોં

કો દેખ કર ભાગ જાયા કરતા થા ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ આજ વોહ દિન હૈ કે ખુદ મેરે સર પર સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામે શરીફ કા તાજ જગમગા રહા હૈ.

મક્બૂલિય્યત કા મદાર કિલ્લત વ કસરત પર નહીં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **ફૈઝાને સુન્નત** કે દર્સ કી કિતની ઝબર દસ્ત બ-ર-કત હૈ ! વોહ ઈસ્લામી ભાઈ કૈસે જઝબે વાલે થે કે કોઈ ન મિલા તો તન્હા ચોક દર્સ શુરૂઅ કર દિયા ! ઈસ મેં સભી કે લિયે દર્સ કે **મ-દની ફૂલ** હૈં ઉન કા અકેલે દર્સ દેના એક મુસલ્માન કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હોને કા સબબ બન ગયા. યેહ ભી અન્દાઝા લગાઈયે કે તન્હા દર્સ દેતે હુએ દેખ કર જબ ઐસે શખ્સ કો રહ્મ આ ગયા જો કે ઈન ચીઝોં સે દૂર ભાગતા થા તો **અલ્લાહ** તબા-ર-ક વ તઆલા તન્હા યા કમ તા'દાદ મેં દર્સ દેને વાલોં સે કિતની મહબ્બત કરતા ઔર કિસ કદર ઉન પર રહ્મો કરમ ફરમાતા હોગા. **યાદ રખિયે !** કિલ્લત વ કસરત પર મક્બૂલિય્યત કા દારો મદાર નહીં. જો ઈસ્લામી ભાઈ ભીડભાડ કે બિગૈર ઔર ઈકો સાઉન્ડ ન હો તો બયાન યા ના'ત શરીફ પઢને કે લિયે તય્યાર નહીં હોતે ઉન કી તરગીબ કે લિયે અર્ઝ હૈ કે બારગાહે ખુદા વન્દી મેં સિર્ફ ઈખ્લાસ દેખા જાતા હૈ. હાઝિરીન ઔર ચાહને વાલોં કી કસરત હો મગર ખુલૂસ ન હો તો કોઈ ફાએદા નહીં હોતા. યકીનન જિતને ભી અમ્બિયા હુએ સબ કે સબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મક્બૂલ તરીન બન્દે હૈં ઔર હર એક ને 100 ફીસદી અપની ઝિમ્મેદારી નિભાઈ મગર બા'ઝ **અમ્બિયાએ કિરામ** عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام પર સિર્ફ એક હી આદમી ઈમાન લાયા ચુનાન્ચે

સિર્ફ એક ફર્દ ને તસ્દીક કી : રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : મૈં જન્નત કે બારે મેં સબ સે પહલે શફાઅત કરને વાલા હોઉંગા, ઔર કિસી નબી કી તસ્દીક ઈતની ન કી ગઈ જિતની મેરી તસ્દીક કી ગઈ, બા'ઝ **અમ્બિયાએ કિરામ** (عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) વોહ હૈં જિન કી તસ્દીક ઉન કી ઉમ્મત મેં સે સિર્ફ એક શખ્સ ને કી હૈ. (صَحیح مُسلِم ص١٢٨ حدیث٣٣٢)

950 સાલ મેં સિર્ફ 80 આદમી ઈમાન લાએ : મુફસ્સિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત લિખતે હૈં : ઈસ ફરમાને આલી કે **એક** મા'ના યેહ હૈં કે જિતને ઝિયાદા લોગોં ને મુઝ પર ઈમાન કબૂલ કિયા ઇતને લોગ કિસી ઔર નબી પર ઈમાન નહીં લાએ યેહ બિલ્કુલ ઝાહિર હૈ ક્યૂંકે દૂસરે નબી કિસી ખાસ કૌમ કે નબી હોતે થે હુઝૂરે અન્વર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સારે જહાન કે નબી હૈં નીઝ ઔર નબિયોં કા ઝમાનએ **નુબુવ્વત** મહદૂદ થા, હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી **નુબુવ્વત** તા કિયામત હૈ. મઝીદ લિખતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના નૂહ عَلَيْهِ السَّلَام ને સાઢે નવ સો (950) સાલ તબ્લીગ ફરમાઈ મગર સિર્ફ અસ્સી (80) આદમી ઈમાન લાએ આઠ (8) આદમી અપને ઘર કે, **બહત્તર** (72) આદમી દૂસરે, હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને તેઈસ (23) સાલ તબ્લીગ ફરમાઈ, દેખ લો આજ તક ક્યા હાલ હૈ ! (મિરઆત, જિ. 8, સ. 6, 7)

ગીબત ગુનાહે કબીરા હૈ : હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ અહમદ બિન **હજર મક્કી શાફેઈ** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : સહીહ અહાદીસે મુબા-રકા મેં હૈ કે (1) **ગીબત** સૂદ સે બઢ કર હૈ (2) અગર ઈસે (યા'ની ગીબત કો) સમુન્દર કે પાની મેં ડાલ દિયા જાએ તો ઉસે ભી બદબૂદાર કર દે (3) (ગીબત કરને વાલે) દોઝખ મેં મુર્દાર ખા રહે થે (4) ઉન (ગીબત કરને વાલોં) કી ફઝા બદબૂદાર થી (5) ઉન્હેં (યા'ની ગીબત કરને વાલોં કો) કબ્રોં મેં અઝાબ દિયા જા રહા થા. ઈન મેં સે બા'ઝ અહાદીસે મુબા-રકા હી ઈસ કે **કબીરા** હોને કે લિયે કાફી હૈં, પસ જબ યેહ સારી જમ્અ હો જાએં તો ફિર **ગીબત** ક્યૂંકર **કબીરા ગુનાહ** ન કહલાએગી ? (اَلزَّوَاجِرُ عَنِ اقْتِرَافِ الْكَبَائِر ج ٢ ص ٢٨)

આલિમ કે બારે મેં એહતિયાત કી હિકાયત : હઝરતે શૈખ અફઝલુદ્દીન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْمُبِيْن સે જબ કિસી આલિમે દીન કે મકામ કે બારે મેં પૂછા જાતા તો (ગીબત મેં જા પડને કે ખૌફ સે) ફરમાતે : મેરે ઈલાવા કિસી ઔર સે પૂછો મૈં તો લોગોં કો કમાલ ઔર બેહતરી હી કી નિગાહ સે દેખતા (ઔર હર એક કે બારે મેં હુસ્ને ઝન સે કામ લેતા)

હૂં, મેરે પાસ કશ્ફ નહીં જિસ કે ઝરીએ ઈન કે ઉન મકામાત કી મા'લૂમાત કર સકૂં જો રબ્બે કાએનાત عَزَّوَجَلَّ કે યહાં હૈં. ઔર હદીસ શરીફ મેં હૈ : **اَلظَّنُّ اَکْذَبُ الْحدِیث**[1] (તરજમા : બદ ગુમાની સબ સે ઝૂટી બાત હૈ.) (تَنبِيهُ الْمُغتَرّين ص١٩٣)

અચ્છા ગુમાન ઈબાદત હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આજ કલ બદ ગુમાની કા મરઝ આમ હૈ. મુસલ્માન કે બારે મેં અચ્છા ગુમાન કર કે સવાબ કમાના ચાહિયે ચુનાન્ચે ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : **حُسْنُ الظَّنِّ مِنْ حُسْنِ الْعِبَادَةِ** યા'ની હુસ્ને ઝન ઉમ્દા ઈબાદત સે હૈ. (سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ ص٣٨٨ حديث ٤٩٩٣) **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે મુખ્તલિફ મતાલિબ બયાન કરતે હુએ લિખતે હૈં : યા'ની મુસલ્માનોં સે અચ્છા ગુમાન કરના, ઈન પર **બદ ગુમાની** ન કરના યેહ ભી અચ્છી ઈબાદાત મેં સે એક **ઈબાદત** હૈ.

(મિરઆત મનાજીહ, જિ. 6, સ. 621)

આલિમ કી ગીબત કરને વાલા રહમત સે માયૂસ : અફસોસ ! આજ કલ مَعَاذَاللّٰه ઉ-લમા કી બ કસરત **ગીબત** કી જાતી હૈ. લિહાઝા શૈતાન કિસી આલિમે દીન કી **ગીબત** પર ઉભારે તો હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હફ્સ કબીર عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَدِیْر કે ઈસ ઈર્શાદ કો યાદ કર કે ખુદ કો ડરાઈયે : જિસ ને કિસી ફકીહ (આલિમ) કી ગીબત કી તો કિયામત કે રોઝ ઉસ કે ચેહરે પર લિખા હોગા : **"યેહ અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી રહમત સે માયૂસ હૈ."** (مُكاشَفَةُ الْقُلوب ص٧١)

દોઝખ કે કુત્તે કાટેંગે : ગીબત ઉ-લમા કી હો યા અવામ કી, ગીબત ફિર ગીબત હી હૈ, **ખુદા કી કસમ !** ઈસ કા અઝાબ ન સહા જા સકેગા ચુનાન્ચે **એક** બાર મદીને કે તાજદાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને હઝરતે સય્યિદુના મુઆઝ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે ફરમાયા :

مــــــــــدينــــه

1 : صَحيح بُخاری ج٤ ص١١٧ حديث٦٠٦٦

લોગોં કી ગીબત ન કરો વરના **દોઝખ કે કુત્તે** તુમ્હેં કાટેંગે.

(تفسیردُرِّ مَنثورج۷ص۵۷۲،مِنہاجُ العابِدین ص۶۶)

રાત કે સન્નાટે મેં કુત્તા હમ્લા આવર હો તો...... : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! મઝકૂરા રિવાયત કો બાર બાર પઢિયે ઔર તસવ્વુર કીજિયે કે રાત કા સન્નાટા હો, કુત્તા ભૌંકતા હુવા પીછે આ રહા હો ઔર આપ ઉસ સે બચને કે લિયે તદબીરેં કર રહે હોં કે યકાયક ઝપટ કર આપ કે કુરતે કા દામન અપને મુંહ સે પકડ લે ! ઉસ વક્ત આપ કી હાલત ક્યા હોગી ! અબ ગૌર કીજિયે કિસી મુસલ્માન કી **ગીબત** કર દી ઔર મરને કે બા'દ અગર સઝાઅન **જહન્નમ કે કુત્તે** ને કુરતે કે દામન કો નહીં બદન કો ઔર વોહ ભી પકડા હી નહીં કાટના શુરૂઅ કર દિયા તો ઉસ વક્ત ક્યા ગુઝરેગી !

કર લે તૌબા રબ કી રહમત હૈ બડી

નાર મેં વરના સઝા હોગી કડી

ઉ-લમા કી ગીબત કી 15 મિસાલેં : હાલાત બહુત ના ગુફ્તા બિહ હૈં, શૈતાન ને અક્સર મુસલ્માનોં કો ઉ-લમાએ હક સે કાફી દૂર કર દિયા હૈ, અફસોસ ! સદ કરોડ અફસોસ ! મુંહ ભર કર અબ ઉ-લમાએ કિરામ કી **ગીબતેં** કી જાતી હૈં. ઉ-લમા કી **ગીબત** કી ચન્દ મિસાલેં મુલા-હઝા હોં : ❁ વા'ઝ કે પૈસે લેતા હૈ ❁ બડા બદ ઝબાન હૈ ❁ પેટૂ હૈ ❁ હલવે માંડે ખાતા હૈ ❁ ખાના ડટ કર ખાતા હૈ ❁ ઉસ દિન ઉલ્ટે હાથ સે પાની પી રહા થા ❁ અપને આપ કો સબ સે બડા આલિમ સમઝતા હૈ ❁ વા'ઝ મેં નાક સે બોલતા હૈ ❁ બહુત લમ્બા બયાન કરતા હૈ ❁ બયાન મેં બસ કિસ્સે કહાનિયાં સુનાતા હૈ ❁ આવાઝ ભી "ખાસ" નહીં ❁ ભઈ ! ઝરા બચ કે રહના "અલ્લામા સાહિબ" હૈં ❁ લાલચી હૈ ❁ છોડો છોડો યાર ! વોહ તો **મૌલવી** હૈ ❁ (مَعَاذَ اللّٰه આલિમોં કો બા'ઝ લોગ હકારત સે કહ દેતે હૈં) યેહ મુલ્લા લોગ.

આલિમ કી તૌહીન કબ કુફ્ર હે ઔર કબ નહીં : આમ આદમી ઔર આલિમે દીન કી **ગીબત** મેં બડા ફર્ક હૈ, આલિમ કી **ગીબત** મેં અક્સર ઉસ કી તૌહીન કા પહલૂ ભી હોતા હૈ જો કે કાફી તશ્વીશનાક હૈ. **આલિમ કી તૌહીન કી તીન સૂરતેં** ઔર ઇન કે બારે મેં હુક્મે શર-ઈ બયાન કરતે હુએ મેરે **આકા આ'લા હઝરત,** ઇમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 21 **સફહા** 129 પર ફરમાતે હૈં : ﴾1﴿ અગર આલિમે (દીન) કો ઇસ લિયે બુરા કહતા હૈ કે વોહ "આલિમ" હૈ જબ તો **સરીહ કાફિર** હૈ ઔર ﴾2﴿ અગર બ વજહે ઇલ્મ ઉસ કી તા'ઝીમ ફર્ઝ જાનતા હૈ મગર અપની કિસી દુન્યવી ખુસૂમત (યા'ની દુશ્મની) કે બાઇસ બુરા કહતા હૈ, ગાલી દેતા (હૈ ઔર) તહકીર કરતા હૈ તો સખ્ત ફાસિક ફાજિર હૈ ઔર ﴾3﴿ અગર બે સબબ (યા'ની બિલા વજહ) રન્જ (બુગ્ઝ) રખતા હૈ તો مَرِيْضُ الْقَلْبِ وَ خَبِيْثُ الْبَاطِن (યા'ની દિલ કા મરીઝ ઔર નાપાક બાતિન વાલા) હૈ ઔર ઉસ (યા'ની આલિમ સે ખ્વાહ મ ખ્વાહ બુગ્ઝ રખને વાલે) કે **કુફ્ર** કા અન્દેશા હૈ. "ખુલાસા" મેં હૈ : مَنْ اَبْغَضَ عَالِماً مِّنْ غَيْرِ سَبَبٍ ظَاهِرٍ خِيْفَ عَلَيْهِ الْكُفْر યા'ની જો બિલા કિસી ઝાહિરી વજહ કે આલિમે દીન સે બુગ્ઝ રખે ઉસ પર **કુફ્ર** કા ખૌફ હૈ.

(خُلَاصَةُ الفتاوٰی ج٤ ص٣٨٨)

ઉ-લમા કી તૌહીન કે બારે મેં ચન્દ સુવાલ જવાબ પેશ કિયે જાતે હૈં :

આલિમે બે અમલ કી તૌહીન

સુવાલ : ક્યા આલિમે બે અમલ કી તૌહીન ભી **કુફ્ર** હૈ ?

જવાબ : બ સબબે ઇલ્મે દીન આલિમે બે અમલ કી **તૌહીન** કરના ભી **કુફ્ર** હૈ. **આલિમે બે અમલ** ભી ઇલ્મે દીન કી વજહ સે જાહિલ ઇબાદત ગુઝાર સે બ દ-ર-જહા અફ્ઝલ વ બેહતર હૈ. મેરે **આકા આ'લા હઝરત,** ઇમામે અહલે સુન્નત,

મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા** ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : ઔર કુરઆન શરીફ ઈન્હેં (યા'ની ઉ-લમાએ હક કો) મુત્લકન **વારિસ** બતા રહા હૈ, હત્તા કે ઈન (મેં) કે બે અમલ (આલિમ) કો ભી યા'ની જબ કે અકાઈદે હક પર મુસ્તકીમ (યા'ની સહીહુલ અકીદા સુન્ની) ઔર હિદાયત કી તરફ દાઈ (બુલાને વાલા) હો કે **ગુમરાહ** (આલિમ) **ઔર ગુમરાહી કી તરફ બુલાને વાલા** (મૌલવી) **વારિસે નબી નહીં નાઈબે ઈબ્લીસ હૈ.** وَالْعِیَاذُ بِاللّٰہِ تعَالٰی હાં, રબ عَزَّوَجَلَّ ને તમામ **ઉ-લમાએ શરીઅત** કો કહાં **વારિસ** ફરમાયા હૈ ? યહાં તક કે ઈન કે **બે અમલ** કો ભી ! હાં, વોહ હમ સે પૂછિયે, **મૌલા** عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ :

ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتٰبَ الَّذِیْنَ اصْطَفَیْنَا مِنْ عِبَادِنَاۚ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖۚ وَ مِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌۚ وَ مِنْهُمْ سَابِقٌۢ بِالْخَیْرٰتِ بِاِذْنِ اللّٰهِؕ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِیْرُؕ (پ۲۲فاطر۳۲)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ફિર હમ ને કિતાબ કા વારિસ કિયા અપને ચુને હુએ બન્દોં કો તો ઈન મેં કોઈ અપની જાન પર ઝુલ્મ કરતા હૈ ઔર ઈન મેં કોઈ મિયાના ચાલ પર હૈ ઔર ઈન મેં કોઈ વોહ હૈ જો **અલ્લાહ** કે હુક્મ સે ભલાઈયોં મેં સબ્કત લે ગયા યેહી બડા ફઝ્લ હૈ.

મઝકૂરા બાલા આયતે કરીમા **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** જિલ્દ 21 **સફહા** 530 પર નક્લ કરને કે બા'દ મેરે **આકા આ'લા હઝરત,** ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الرَّحْمٰن મઝીદ ફરમાતે હૈં : **દેખો બે અમલ** (ઉ-લમા જો) **કે ગુનાહોં સે અપની જાન પર ઝુલ્મ કર રહે હૈં ઉન્હેં ભી કિતાબ કા વારિસ બતાયા ઔર નિરા** (યા'ની ફકત) **વારિસ હી નહીં બલ્કે અપને ચુને હુએ બન્દોં મેં ગિના. અહાદીસ** મેં આયા, રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللّٰہ تعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈસ આયત કી **તફસીર** મેં ફરમાયા : હમ મેં કા જો સબ્કત (બરતરી) લે ગયા વોહ તો સબ્કત લે હી ગયા ઔર જો મુ-તવસ્સિત (યા'ની દરમિયાના) હાલ કા હુવા વોહ ભી નજાત વાલા હૈ ઔર જો અપની જાન પર ઝાલિમ (યા'ની ગુનહગાર) હૈ ઉસ કી ભી **મગ્ફિરત** હૈ. (تفسیر دُرِّمنثور ج۷ ص۲۰) આલિમે શરીઅત અગર અપને ઈલ્મ પર આમિલ ભી

હો (જબ તો વોહ મિસ્લે) **ચાંદ** હૈ (જો) કે આપ (ખુદ ભી) ઠન્ડા ઔર તુમ્હેં (ભી) રોશની દે વરના (આલિમે બે અમલ મિસ્લે) **શમ્અ** હૈ કે ખુદ (તો) જલે મગર તુમ્હેં નફ્અ દે. **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : ઉસ શખ્સ કી મિસાલ જો લોગોં કો ખૈર (યા'ની ભલાઈ) કી તા'લીમ દેતા ઔર અપને આપ કો ભૂલ જાતા હૈ ઉસ ફતીલે (યા'ની ચરાગ કી બત્તી) કી તરહ હૈ કે લોગોં કો રોશની દેતા હૈ ઔર ખુદ જલતા હૈ. (اَلتَّرغِيب وَالتَّرهِيب ج١ ص٧٤ حديث ١١)

જાહિલ કો આલિમ સે બેહતર જાનના કૈસા ?

સુવાલ : જાહિલ કો આલિમ સે બેહતર સમઝના કૈસા ?

જવાબ : અગર ઈલ્મે દીન સે નફરત કે સબબ જાહિલ કો આલિમ સે બેહતર સમઝતા હૈ તો યેહ **કુફ્ર** હૈ. **ફુ-કહાએ કિરામ** رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : ઈસ તરહ કહના : "ઈલ્મ સે જહાલત બેહતર હૈ યા આલિમ સે જાહિલ અચ્છા હોતા હૈ." **કુફ્ર** હૈ. (مَجمَعُ الاَنهُر ج٢ ص ٥١١) જબ કે ઈલ્મે દીન કી તૌહીન મક્સૂદ હો.

તાલિબે ઈલ્મે દીન કો કૂંએં કા મેંડક કહના

સુવાલ : દીની તાલિબે ઈલ્મ યા આલિમે દીન કો **બ નઝરે** હકારત **કૂંએં કા મેં**ડક કહના કૈસા હૈ ?

જવાબ : કુફ્ર હૈ.

"મૌલવી લોગ ક્યા જાનતે હૈં" કહના કૈસા ?

સુવાલ : એક શખ્સ ને કિસી બાત પર હકારત કે સાથ કહા : **"મૌલવી લોગ ક્યા જાનતે હૈં !"** ઉસ કા ઈસ તરહ કહના કૈસા ?

જવાબ : કુફ્ર હૈ. મેરે આકા **આ'લા હઝરત,** ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : "મૌલવી લોગ ક્યા જાનતે હૈં !" કહના **કુફ્ર** હૈ. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 14, સ. 244) જબ કે ઉ-લમા કી તહકીર મક્સૂદ હો.

"દીન પર અમલ કો મૌલવિયોં ને મુશ્કિલ બના દિયા હૈ" કહના કૈસા ?

સુવાલ : યેહ કહના કૈસા હૈ કે "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને દીન કો આસાન ઉતારા થા મગર મૌલવિયોં ને મુશ્કિલ બના દિયા !"

જવાબ : યેહ ઉ-લમા કી તૌહીન કી વજહ સે **કલિમએ કુફ્ર** હૈ. ક્યૂંકે **ફુ-કહાએ કિરામ** رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : **اَلْاِسْتِخْفَافُ بِالْاَشْرَافِ وَالْعُلَمَاءِ كُفْرٌ** યા'ની અશરાફ (સાદાતે કિરામ) ઔર ઉ-લમા કી તહકીર (ઇન્હેં ઘટિયા જાનના) **કુફ્ર** હૈ. (مَجْمَعُ الْاَنْهُر ج٢ ص٥٠٩)

મૌલવિયોં વાલા અન્દાઝ

સુવાલ : સુન્ની આલિમે દીન કી તર્ઝ પર કુરઆનો સુન્નત કે મુતાબિક કિયે જાને વાલે કિસી મુબલ્લિગ કે બયાન કો હકારતન "મૌલવિયોં વાલા અન્દાઝ" કહના કૈસા ?

જવાબ : **કુફ્ર** હૈ. ક્યૂંકે ઇસ મેં ઉ-લમાએ હક કી **તૌહીન** હૈ.

"આલિમ સારે ઝાલિમ" કહને કા હુકમે શર-ઈ

સુવાલ : "આલિમ સારે ઝાલિમ" યેહ મકૂલા કૈસા હૈ ?

જવાબ : મુત્લકન ઉ-લમાએ હક્કા કે બારે મેં ઐસા જુમ્લા કહના **કુફ્ર** હૈ.

આલિમે દીન કો હકારત સે મુલ્લા કહના

સુવાલ : જો ઉ-લમાએ કિરામ કો તહકીર કી નિય્યત સે "મુલ્લા મુલ્લા" યા "મુલ્લા લોગ" કહે ઉસ કે લિયે ક્યા હુક્મ હૈ ?

જવાબ : અગર બ સબબે ઇલ્મે દીન ઉ-લમાએ કિરામ કી તહકીર (યા'ની હકારત) કી નિય્યત સે કહા તો **કલિમએ કુફ્ર** હૈ. ચુનાન્ચે મુલ્લા અલી કારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْبَارِى ફરમાતે હૈં : જિસ ને (તૌહીન કી નિય્યત સે) આલિમ કો ઉવૈલિમ યા અ-લવી (યા'ની મૌલા અલી كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم કી ઔલાદ) કો ઉલૈવી કહા ઉસ ને **કુફ્ર** કિયા. (مِنَحُ الرَّوض لِلقارى ص٤٧٢) ઉર્દૂ ખ્વાં "ઉવૈલમ" યા "ઉલૈવી"

નહીં બોલતે. અલબત્તા બા'ઝ અવકાત બેબાકોં કી ઝબાનોં સે **મૌલવા, મુલ્લડ** વગૈરા અલ્ફાઝ સુનના (સગે મદીના عُفِیَ عَنْہُ કો) યાદ પડતા હૈ. બહર હાલ **આલિમે દીન કી બ સબબે ઇલ્મે દીન તૌહીન કરના યા અ-લવી સાહિબાન યા સાદાતે કિરામ કી** શરાફતે હસબ નસબ કે સબબ કિસી કિસ્મ કા તૌહીન આમેઝ લફ્ઝ બોલના **કુફ્ર** હૈ.

"મૌલવી બનોગે તો ભૂકે મરોગે" કહના

સુવાલ : "દુન્યવી તા'લીમ હાસિલ કરોગે તો ઐશ કરોગે, ઇલ્મે દીન સીખ કર મૌલવી બનોગે તો ભૂકે મરોગે" યેહ કહના કૈસા ?

જવાબ : ઇસ જુમ્લે મેં ઇલ્મે દીન કી તૌહીન કા પહલૂ નુમાયાં હૈ ઇસ લિયે **કુફ્ર** હૈ. કાઇલ પર **તૌબા વ તજ્દીદે ઈમાન** લાઝિમ હૈ ઔર અગર ઇલ્મ વ ઉ-લમા કી તૌહીન હી મક્સૂદ થી તો **કત્ઈ કુફ્ર** હૈ કાઇલ **કાફિર વ મુરતદ** હો ગયા ઔર ઉસ કા **નિકાહ** ભી ટૂટા ઔર પિછલે નેક આ'માલ ભી ઝાએઅ હુએ.

તૌહીને ઉ-લમા કે મુ-તઅલ્લિક 10 પૈરે

﴾1﴿ જિતને **મૌલવી** હૈં સબ બદ મઆશ હૈં કહના **કુફ્ર** હૈ જબ કે બ સબબે ઇલ્મે દીન, ઉ-લમાએ કિરામ કી તહકીર કી નિય્યત સે કહા હો. (માખૂઝ અઝ ફતાવા અમ્જદિય્યા, જિ. 4, સ. 454) ﴾2﴿ યેહ કહના : "**આલિમ** લોગોં ને દેસ ખરાબ કર દિયા." **કલિમએ કુફ્ર** હૈ (માખૂઝ અઝ ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 14, સ. 605) ﴾3﴿ યેહ કહના **કુફ્ર** હૈ કે "મૌલવિયોં ને દીન કે ટુકડે ટુકડે કર દિયે" ﴾4﴿ જો કહે : "ઇલ્મે દીન, કો ક્યા કરૂંગા ! જેબ મેં રુપૈ હોને ચાહિએં." કહને વાલે પર હુક્મે **કુફ્ર** હૈ. ﴾5﴿ કિસી ને **આલિમ** સે કહા : "જા ઔર ઇલ્મે દીન કો કિસી બરતન મેં સંભાલ કર રખ." યેહ **કુફ્ર** હૈ. (فتاوٰی عالمگیری ج ۲ ص ۲۷۱) ﴾6﴿ જિસ ને કહા : "ઉ-લમા જો બતાતે હૈં ઉસે કૌન કર સકતા હૈ !" યેહ કૌલ **કુફ્ર** હૈ. ક્યૂંકે ઇસ કલામ સે લાઝિમ આતા હૈ કે શરીઅત મેં ઐસે અહકામ હૈં જો તાકત સે બાહર હૈં યા ઉ-લમા ને અમ્બિયાએ કિરામ عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام પર ઝૂટ બાંધા હૈ مَعَاذَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ! (مِنَحُ الرَّوض ص ۴۷۱) ﴾7﴿ યેહ કહના : "સરીદ કા પિયાલા ઇલ્મે દીન સે બેહતર હૈ." કલિમએ કુફ્ર હૈ. (ایضاً ص ۴۷۲) ﴾8﴿ **આલિમે** દીન સે ઉસ કે

ઈલ્મે દીન કી વજહ સે બુગ્ઝ રખના **કુફ્ર** હૈ યા'ની ઈસ વજહ સે કે વોહ આલિમે દીન હૈ. ﴿9﴾ જો કહે : "ફસાદ કરના **આલિમ** બનને સે બેહતર હૈ" ઐસે શખ્સ પર હુક્મે **કુફ્ર** હૈ. (عالمگیری ج۲ ص ۲۷۱) ﴿10﴾ **યાદ રહે !** સિર્ફ **ઉ-લમાએ અહલે સુન્નત** હી કી તા'ઝીમ કી જાએગી. રહે બદ મઝહબ ઉ-લમા, તો ઉન કે સાએ સે ભી ભાગે કે ઉન કી તા'ઝીમ **હરામ,** ઉન કા બયાન સુનના, ઉન કી કુતુબ કા મુતા-લઆ કરના ઔર ઉન કી સોહબત ઈખ્તિયાર કરના **હરામ** ઔર ઈમાન કે લિયે ઝહરે હલાહિલ હૈ.

કાશ મૈં દરખ્ત હોતા ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આલિમે દીન કી શાને અ-ઝમત નિશાન મેં બે અ-દબી સે બચના બહુત ઝરૂરી હૈ. ખુદા ન ખ્વાસ્તા કોઈ ઐસી ભૂલ હો ગઈ જિસ સે ઈમાન સે હાથ ધોના પડ ગયા તો **ખુદા કી કસમ !** બહુત રુસ્વાઈ હોગી કે બરોઝે કિયામત કાફિરોં કો મુંહ કે બલ ઘસીટ કર જહન્નમ મેં ઝોંક દિયા જાએગા જહાં ઉન્હેં હમેશા હમેશા અઝાબ મેં રહના પડેગા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હમેં ઝબાન કી લગ્ઝિશોં સે ભી બચાએ ઔર હમારે ઈમાન કી હિફાઝત ફરમાએ. આમીન. હમારે સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કબ્રો આખિરત કે મુઆ-મલે મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે બહુત ડરતે થે, ગ-લ-બએ ખૌફ કે વક્ત ઈન હઝરાત કી ઝબાન સે બસા અવકાત ઈસ તરહ કે કલિમાત અદા હોતે થે : કાશ ! હમેં દુન્યા મેં બતૌરે ઈન્સાન ન ભેજા જાતા કે ઈન્સાન બન કર દુન્યા મેં આને કે બાઈસ અબ ખાતિમા બિલ ઈમાન, કબ્ર વ કિયામત કે ઈમ્તિહાન વગૈરા કે કઠિન મરાહિલ દરપેશ હૈં. એક બાર હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં ડૂબ કર ફરમાયા : અગર તુમ વોહ જાન લો જો મૌત કે બા'દ હોના હૈ તો તુમ પસન્દીદા ખાના પીના છોડ દો, સાયાદાર ઘરોં મેં ન રહો બલ્કે વીરાનોં કા રુખ કર જાઓ ઔર તમામ ઉમ્ર આહો ઝારી મેં બસર કર દો ઈસ કે બા'દ ફરમાને લગે : **કાશ ! મૈં દરખ્ત હોતા જિસે કાટ દિયા જાતા.**

(اَلزُّھد لِلامام اَحمد بن حنبل ص۱۶۲ رقم ۷۴۰)

મૈં બજાએ ઈન્સાં કે કોઈ પૌદા હોતા યા
નખ્લ[1] બન કે તયબા કે બાગ મેં ખડા હોતા

1. ખજૂર કા દરખ્ત, આમ દરખ્ત

કાશ મુઝે ઝબ્હ કર દિયા જાતા : ઈબ્ને અસાકિર ને "તારીખે દિમશ્ક" જિલ્દ 47 **સફહા** 193 પર હઝરતે સય્યિદુના અબૂ દરદા رَضِیَ اللّٰہُ تعالٰی عَنْہُ સે યેહ કલિમાત નક્લ કિયે હૈં : **કાશ** ! મૈં દુમ્બા હોતા, મુઝે કિસી મેહમાન કે લિયે ઝબ્હ કર દિયા જાતા, મુઝે ખાતે ઔર ખિલા દેતે.

જાં કની[1] કી તકલીફેં ઝબ્હ સે હૈં બઢ કર કાશ ! મુર્ગ બન કે તયબા મેં ઝબ્હ હો ગયા હોતા
મર્ગ-ઝારે[2] તયબા કા કોઈ હોતા પરવાના ગિર્દે શમ્અ ફિર ફિર કર કાશ ! જલ ગયા હોતા
કાશ ! ખર[3] યા ખચ્ચર યા ઘોડા બન કર આતા ઔર
મુસ્તફા ને ખૂંટે સે બાંધ કર રખા હોતા

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی عَلٰی مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ
صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی عَلٰی مُحَمَّد

આહ ! મેરે ગુનાહ ! ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઉ-લમાએ કિરામ કા મકામ સમઝને, ઈન કે એહતિરામ કા જઝબા પાને, ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ઉઠાને કા એક બેહતરીન ઝરીઆ મદ્ર-સતુલ મદીના (બાલિગાન) ભી હૈ. ઈન મેં કુરઆને કરીમ પઢિયે અગર પઢે હુએ હૈં તો પઢાઈયે. આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે અર્ઝ હૈ, એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ : મેરે ગુનાહ બહુત ઝિયાદા થે. જિન

مدینہ

1. નઝ્અ કા આલમ, ઈન્સાન કી રૂહ નિકલને કા અમલ, 2. સબ્ઝા ઝાર 3. ગધા

મેં مَعَاذَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ V.C.R કી લીડ સપ્લાય કરના, રાતોં કો ઔબાશ લડકોં કે સાથ ઘૂમના, રોઝાના દો બલ્કે તીન તીન ફિલ્મેં દેખના, વેરાયટી પ્રોગ્રામ્ઝ મેં રાતેં કાલી કરના શામિલ હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ બાબુલ મદીના કરાચી કે અલાકે નયા આબાદ કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કી મુસલ્સલ **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કી બ-ર-કત સે અલાકે કે **મદ્ર-સતુલ મદીના** (બરાએ બાલિગાન) મેં જાને કી તરકીબ બની, ઔર ઈસ તરહ **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત મિલી ઔર મૈં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો કર મ-દની કામોં મેં મસરૂફ હો ગયા.

હમેં આલિમોં ઔર બુઝુર્ગોં કે આદાબ   સિખાતા હૈ હર દમ સદા મ-દની માહોલ
હૈં ઈસ્લામી ભાઈ સભી ભાઈ ભાઈ   હૈ બેહદ મહબ્બત ભરા મ-દની માહોલ

તા'લીમે કુરઆન કે દો[2] ફઝાઈલ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉમૂમન રોઝાના ઈશા કે બા'દ હઝારહા **મદ્ર-સતુલ મદીના** કાઈમ કિયે જાતે હૈં જહાં ફી સબીલિલ્લાહ **કુરઆને કરીમ** કી તા'લીમ દી જાતી હૈ. તા'લીમે કુરઆને કરીમ કે ફઝાઈલ કે ક્યા કહને ! ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 127 સે **દો ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મુલા-હઝા હોં : ﴾1﴿ તુમ મેં બેહતર વોહ શખ્સ હૈ, જો કુરઆન સીખે ઔર સિખાએ. (بُخاری ج۳ص ۴۱۰ حدیث ۵۰۲۷) ﴾2﴿ જો કુરઆન પઢને મેં માહિર હૈ, વોહ કિરામન કાતિબીન કે સાથ હૈ ઔર જો શખ્સ રુક રુક કર કુરઆન પઢતા હૈ ઔર વોહ ઉસ પર શાક હૈ (યા'ની ઉસ કી ઝબાન આસાની સે નહીં ચલતી, તક્લીફ કે સાથ અદા કરતા હૈ) ઉસ કે લિયે દો અજ્ર હૈં. (صَحیح مُسلِم ص ۴۰۰ حدیث۷۹۸)

યેહી હૈ આરઝૂ તા'લીમે કુરઆં આમ હો જાએ
હર ઈક પરચમ સે ઊંચા પરચમે ઈસ્લામ હો જાએ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى اللّٰه !   اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગુસ્તાખે રસૂલ કા અન્જામ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અગર **ગીબત** કી કસરત કે સબબ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ નારાઝ હુવા ઔર હુઝૂર તાજદારે રિસાલત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم રૂઠ ગએ ઔર ઈમાન બરબાદ હો ગયા ઔર કોઈ બદ નસીબ مَعَاذَاللهِ عَزَّوَجَلَّ **કાફિર** હો કર મરા તો ખુદા કી કસમ કહીં કા ન રહેગા. કુફ્ર પર મરને વાલા હમેશા હમેશા જહન્નમ મેં રહેગા, કાફિરોં કે અન્જામ કે બારે મેં મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા ઈર્શાદ પઢિયે ઔર તૌબા તૌબા કીજિયે ઔર અપને ઈમાન કી હિફાઝત કે લિયે ખૂબ કુઢિયે ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 502 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ **"મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત"** (મુકમ્મલ, **મુખર્રજા**) **સફહા** 147 પર હૈ : એક મર્તબા આસ (જો કે બહુત બડા ગુસ્તાખે રસૂલ કાફિર થા વોહ) સફર કો ગયા. તકાન (યા'ની થકન) કે બાઈસ એક દરખ્ત સે તકિયા (યા'ની ટેક) લગા કર બૈઠ ગયા. જિબ્રઈલે અમીન (عَلَيْهِ السَّلَام) બ હુક્મે રબ્બુલ આ-લમીન (عَزَّوَجَلَّ) તશરીફ લાએ ઔર ઉસ કા સર પકડ કર દરખ્ત સે **ટકરાના** શુરૂઅ કિયા. વોહ ચિલ્લાતા થા કે અરે કૌન મેરે સર કો દરખ્ત સે ટકરા રહા હૈ ? ઉસ કે સાથી કહતે થે કે હમેં કોઈ નઝર નહીં આતા. યહાં તક કે જહન્નમ વાસિલ હુવા (યા'ની મર કર જહન્નમ પહોંચા). **કિયામત** કે દિન અબૂ જહ્લ જહન્નમી કી સબ સે જુદા **હાલત** હોગી : યેહ અપને આપ કો مَعَاذَاللهِ "અઝીઝ વ કરીમ" કહા કરતા યા'ની ઈઝ્ઝત વાલા વ કરમ વાલા. **દારોગએ દોઝખ** (યા'ની દોઝખ કે નિગરાન ફિરિશ્તે) કો હુક્મ હોગા કે ઈસ કે સર પર **ગુર્ઝ** મારો ! જિસ કે લગતે હી એક બડા **ખલા** (બહુત બડા ગઢા) સર મેં હો જાએગા ઔર જિસ કી વુસ્અત ઈતની ન હોગી જિતની તુમ ખયાલ કરતે હો બલ્કે જિસ કી એક **દાઢ** કોહે ઉહુદ (યા'ની ઉહુદ પહાડ) કે બરાબર હોગી ઉસ કે સર ફટને સે જો **ખલા** (ગઢા) હોગા વોહ કિસ કદર **વસીઅ** હોગા ! ગરઝ ઉસ **ખલા** (ગઢે) મેં જહન્નમ કા ખૌલતા હુવા પાની ભરા જાએગા ઔર ઉસ સે કહા જાએગા :

ذُقْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْكَرِيْمُ ﴿۴۹﴾

(پ۲۵ الدخان ۴۹)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ચખ તૂ તો ઈઝ્ઝત વ કરમ વાલા હૈ.

ઔર કાફિર કો યેહી પાની પિલાયા જાએગા કે જબ મુંહ કે કરીબ આએગા મુંહ ઉસ મેં **ગલ** કર ગિર પડેગા ઔર જબ પેટ મેં ઉતરેગા, **આંતોં કે ટુકડે** કર દેગા, ઔર ઉસ પાની કો ઐસા પિયેંગે જૈસે તૌંસ (યા'ની ન બુઝને વાલી પ્યાસ) કે મારે ઊંટ. ભૂક સે બેતાબ હોંગે તો **ખારદાર થૂહડ**[1] ખૌલતા હુવા, ચર્ખ દિયે (યા'ની પિઘલે) હુએ તાંબે કી તરહ ઉબલતા હુવા ખિલાએંગે જો પેટ મેં જા કર ખૌલતે હુએ પાની કી તરહ **જોશ** મારેગા ઔર ભૂક કો કુછ ફાએદા ન દેગા. અન્વાઅ અન્વાઅ (યા'ની તરહ તરહ) કે અઝાબ હોંગે. હર તરફ સે મૌત આએગી ઔર **મરેંગે** કભી નહીં, ન કભી ઉન કે અઝાબ મેં તખ્ફીફ (યા'ની કમી) હોગી.

ખુદાયા બુરે ખાતિમે સે બચાના — પઢૂં કલિમા જબ નિકલે દમ યા ઈલાહી
ગુનાહોં સે ભરપૂર નામા હૈ મેરા — તેરે હાથ મેં હૈ ભરમ યા ઈલાહી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગર્મિયોં મેં રોઝા આસાન મગર ચુપ રહના મુશ્કિલ : જિન લોગોં કી ઝબાન કૈંચી કી તરહ ચલતી રહતી હૈ વોહ ઝૂટ, **ગીબત,** તોહમત ઔર ચુગલી વગૈરા આફતોં મેં અક્સર મુબ્તલા હોતે રહતે હૈં, વાકેઈ **ઝબાન** પર **કુફ્લે મદીના** લગાના યા'ની ઈસ કો કાબૂ મેં રખના નિહાયત ઝરૂરી હૈ અગર્ચે યેહ મુશ્કિલ હી સહી મગર કોશિશ કરેંગે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ આસાની કર દેગા. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 344 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"મિન્હાજુલ આબિદીન" સફહા** 107 પર **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَالِى નકલ

مدینہ

1. એક ખારદાર ઝહરીલા પૌદા જિસ કે પત્તે સબ્ઝ ઔર ફૂલ રંગ બિરંગે હોતે હૈં.

કરતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના યૂનુસ બિન ઉબૈદુલ્લાહ رَحْمَۃُاللّٰہِ تعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : મેરા નફ્સ બસરા જૈસે ગર્મ શહ્ર કે અન્દર ઔર વોહ ભી સખ્ત ગર્મિયોં મેં રોઝા રખને કી તો કુવ્વત રખતા હૈ મગર **ફુઝૂલ ગોઈ** સે ઝબાન કો રોકને કી તાકત નહીં રખતા ! (مِنہاجُ العابِدین(عربی) ص ٦٤) અગર ઈન **તીન ઉસૂલોં** કો પેશે નઝર રખ લિયા જાએ તો اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ બડા નફ્અ હોગા : ﴾1﴿ બુરી બાત કહના હર હાલ મેં બુરા હૈ ﴾2﴿ ફુઝૂલ બાત સે ખામોશી અફ્ઝલ હૈ ﴾3﴿ ભલાઈ કી બાત કરના ખામોશી સે બેહતર હૈ.

મેરી ઝબાન પે કુફ્લે મદીના લગ જાએ ફુઝૂલ ગોઈ સે બચતા રહૂં સદા યા રબ !
કરેં ન તંગ ખયાલાતે બદ કભી કર દે શુઊરો ફિક્ર કો પાકીઝગી અતા યા રબ !
બ વક્તે નઝ્અ સલામત રહે મેરા ઈમાં
મુઝે નસીબ હો કલિમા હૈ ઈલ્તિજા યા રબ!

જિગર કા કેન્સર ઠીક હો ગયા : ઝબાન પર કુફ્લે મદીના લગાને કા ઝેહ્ન બનાને, ગીબત કરને સુનને કી આદત મિટાને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કા જઝબા બઢાને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિક્રે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે ઔર જહાં કહીં **"દર્સે ફૈઝાને સુન્નત"** હોતા દેખેં ઉસ મેં ખુશદિલી કે સાથ બ નિય્યતે સવાબ ઝરૂર શિર્કત ફરમાએં નીઝ હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી હાઝિરી કિસી સૂરત મેં ભી તર્ક ન ફરમાએં, આપ કી તરગીબ કે લિયે એક ઈમાન અફરોઝ **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં. ચુનાન્ચે **ગુલિસ્તાને મુસ્તફા** (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા ખુલાસા હૈ : મૈં ને એક ઐસે ઈસ્લામી ભાઈ કો **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન શરીફ મેં હોને વાલે **બૈનલ અક્વામી સુન્નતોં ભરે તીન રોઝા ઈજતિમાઅ** કી દા'વત પેશ કી જિન કી

બેટી કો **જિગર કા કેન્સર** થા. વોહ દુઆએ શિફા કરને કા જઝબા લિયે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં શરીક હો ગએ. ઉન કા કહના હૈ મૈં ને ઈજતિમાએ પાક મેં ખૂબ દુઆ કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **વાપસી કે બા'દ જબ અપની બેટી કા ચેકઅપ કરવાયા તો યેહ દેખ કર ડૉક્ટર હૈરાનો શશ્દર રહ ગએ કે ઉસ કે જિગર કા કેન્સર ખત્મ હો ચુકા થા !** ડૉક્ટરોં કી પૂરી ટીમ વર્તએ હૈરત મેં ડૂબી હુઈ થી કે આખિર કેન્સર ગયા કહાં ! જબ કે મરીઝા કી હાલત ઈસ કદર ખરાબ થી કે ઈજતિમાએ પાક મેં જાને સે પહલે ઉસ કે જિગર સે રોઝાના કમ અઝ કમ એક સિરિન્જ ભર કર મવાદ નિકાલા જાતા થા ! اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈજતિમાએ પાક (મદીનતુલ ઔલિયા, મુલતાન) મેં શિર્કત કી બ-ર-કત સે અબ ઉસ લડકી કે જિગર મેં **કેન્સર** કા નામો નિશાન તક ન રહા થા, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તા દમે બયાન વોહ લડકી અબ ન સિર્ફ રૂ બ સિહ્હત હૈ બલ્કે ઉસ કી શાદી ભી હો ચુકી હૈ.

અગર દર્દે સર હો, કહીં કેન્સર હો — દિલાએગા તુમ કો શિફા મ-દની માહોલ
શિફાએં મિલેંગી, બલાએં ટલેંગી — યકીનન હૈ બ-ર-કત ભરા મ-દની માહોલ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

કોઈ મરઝ લા ઈલાજ નહીં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી બ-ર-કત સે ડૉક્ટરોં કે બકૌલ લા ઈલાજ માના જાને વાલા કેન્સર ભી ઠીક હો ગયા, હકીકત યેહ હૈ કે કોઈ મરઝ ઐસા નહીં જિસ કી દવા ન હો ચુનાન્ચે દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 114 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ઘરેલૂ ઈલાજ" સફહા 1** પર હૈ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને સિહ્હત નિશાન હૈ : હર બીમારી કી દવા હૈ, જબ દવા બીમારી તક પહોંચા દી જાતી હૈ તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે હુકમ સે મરીઝ અચ્છા હો જાતા હૈ. (صحیح مُسلِم ص۱۲۱۰ حدیث ۲۲۰٤)

કેન્સર કે દો ઈલાજ : ﴾1﴿ પિસા હુવા **કાલા ઝીરા** તીન તીન ગ્રામ દિન મેં તીન મર્તબા પાની સે ઈસ્તિ'માલ કીજિયે ﴾2﴿ રોઝાના ચુટકી ભર પિસી હુઈ ખાલિસ **હલદી** ખાને સે اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ કભી **કેન્સર** નહીં હોગા.

ગીબત કે મુખ્તલિફ તરીકે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત સિર્ફ ઝબાન હી સે નહીં ઔર તરીકોં સે ભી કી જા સકતી હૈ મ-સલન ﴾1﴿ ઈશારે સે ﴾2﴿ લિખ કર ﴾3﴿ મુસ્કુરા કર (મ-સલન આપ કે સામને કિસી કી ખૂબી બયાન હુઈ ઔર આપ ને તન્ઝિયા અન્દાઝ મેં મુસ્કુરા દિયા જિસ સે ઝાહિર હોતા હો કે "તુમ ભલે તા'રીફ કિયે જાઓ, મૈં ઈસ કો ખૂબ જાનતા હૂં !") ﴾4﴿ દિલ કે અન્દર **ગીબત** કરના યા'ની **બદ ગુમાની** કો દિલ મેં જમા લેના. મ-સલન બિગૈર દેખે બિલા દલીલ યા બિગૈર કિસી વાઝેહ કરીને કે ઝેહ્ન બના લેના કે "ફુલાં મેં વફા નહીં હૈ." યા "ફુલાં ને હી મેરી ચીઝ ચુરાઈ હૈ" યા "ફુલાં ને યૂંહી ગપ લગા દિયા હૈ" વગૈરા ﴾5﴿ **અલ ગરઝ** હાથ, પાઉં, સર, નાક, હોંટ, ઝબાન, આંખ, અબરૂ, પેશાની પર બલ ડાલ કર યા લિખ કર, ફોન પર SMS કર કે, ઈન્ટરનેટ પર ચેટિંગ કે ઝરીએ, બર્કી ડાક (યા'ની E.MAIL) સે યા કિસી ભી અન્દાઝ સે કિસી કે અન્દર મૌજૂદ બુરાઈ યા ખામી દૂસરે કો બતાઈ જાએ વોહ **ગીબત** મેં દાખિલ હૈ.

મોમિનોં પર તીન એહસાન કરો ! : હઝરતે સય્યિદુના યહ્યા બિન મુઆઝ રાઝી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : તુમ સે મોમિનોં કો અગર તીન ફવાઈદ હાસિલ હોં તો તુમ **મુહસિનીન** (યા'ની એહસાન કરને વાલોં) મેં શુમાર કિયે જાઓગે ﴾1﴿ અગર ઈન્હેં નફઅ નહીં પહોંચા સકતે તો નુક્સાન ભી ન પહોંચાઓ ﴾2﴿ ઈન્હેં ખુશ નહીં કર સકતે તો રન્જીદા ભી ન કરો ﴾3﴿ ઈન કી તા'રીફ નહીં કર સકતે તો બુરાઈ ભી મત કરો.

(تَنبِیہُ الغافِلین ص۸۸)

મુસલ્માન કી ભલાઈ બયાન કરને વાલોં કે લિયે ફિરિશ્તોં કી દુઆ : મશ્હૂર તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સય્યિદુના મુજાહિદ عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَاجِد (જિન કા 103 સિ.હિ. મેં **મકકએ મુઅઝ્ઝમા** زَادَھَا اللّٰہُ شَرَفًا وَّتَعْظِیْمًا મેં સજદે કી હાલત મેં વિસાલ હુવા) ફરમાતે હૈં :

જબ કોઈ શખ્સ અપને ઈસ્લામી ભાઈ કા ભલાઈ કે સાથ ઝિક્ર કરતા હૈ તો ઉસ કે સાથ રહને વાલે ફિરિશ્તે ઉસે દુઆ દેતે હૈં કે "તુમ્હારે લિયે ભી ઈસ કી મિસ્લ હો" ઔર જબ કોઈ અપને ભાઈ કો બુરાઈ (યા'ની ગીબત વગૈરા) સે યાદ કરતા હૈ તો ફિરિશ્તે કહતે હૈં : તૂને ઉસ કી પોશીદા બાત ઝાહિર કર દી ! ઝરા અપની તરફ દેખ ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા શુક્ર કર કે ઉસ ને તેરા પર્દા રખા હુવા હૈ. (تَنبِیهُ الْغافِلین ص۸۸)

મુજરિમ હૂં દિલ સે ખૌફે કિયામત નિકાલ દો
પર્દા ગુનહગાર પે દામન કા ડાલ દો

મીઠે બોલ કી મીઠી હિકાયત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! મુસલ્માન કે બારે મેં ભલાઈ વાલા **મીઠા બોલ** બોલને વાલે કો ફિરિશ્તે દુઆએ ખૈર સે નવાઝતે હૈં ઔર **ગીબત** વગૈરા કરને વાલોં કો તમ્બીહ કરતે હૈં લિહાઝા હમેં હમેશા ઝબાન સે **મીઠા બોલ** અદા કરને કી સઅ્ય કરની ચાહિયે ઔર **મીઠા બોલ** તો ફિર **મીઠા બોલ** હૈ ઈસ કી મિઠાસ વોહ રંગ લાતી હૈ કે અક્લેં દંગ રહ જાતી હૈં ! ઈસ ઝિમ્ન મેં એક **હિકાયત** સુનિયે ઔર ઝૂમિયે ચુનાન્ચે **ખુરાસાન** કે એક બુઝુર્ગ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه કો ખ્વાબ મેં હુક્મ હુવા : "તાતારી કૌમ મેં ઈસ્લામ કી દા'વત પેશ કરો !" ઉસ વક્ત **હલાકૂ** કા બેટા તગૂદાર બર સરે ઈક્તિદાર થા. વોહ **બુઝુર્ગ** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه સફર કર કે તગૂદાર કે પાસ તશરીફ લે આએ. સુન્નતોં કે પૈકર બા રીશ મુસલ્માન **મુબલ્લિગ** કો દેખ કર ઉસે મસ્ખરી સૂઝી ઔર કહને લગા : "મિયાં ! યેહ તો બતાઓ તુમ્હારી દાઢી કે બાલ અચ્છે યા મેરે કુત્તે કી દુમ ?" બાત અગર્ચે ગુસ્સા દિલાને વાલી થી મગર ચૂંકે વોહ એક સમઝદાર મુબલ્લિગ થે લિહાઝા નિહાયત નરમી કે સાથ ફરમાને લગે : "મૈં ભી અપને ખાલિક વ માલિક **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા કુત્તા હૂં અગર જાં નિસારી ઔર વફાદારી સે ઉસે ખુશ કરને મેં કામ્યાબ હો જાઊં તો મૈં અચ્છા વરના આપ કે કુત્તે કી દુમ હી મુઝ સે અચ્છી." ચૂંકે વોહ એક બા અમલ મુબલ્લિગ થે **ગીબત** વ ચુગલી, ઐબજૂઈ ઔર બદ કલામી નીઝ ફુઝૂલ ગોઈ વગૈરા સે દૂર રહતે હુએ અપની ઝબાન ઝિક્રુલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ સે હમેશા તર રખતે થે લિહાઝા ઉન કી ઝબાન સે નિકલે હુએ **મીઠે**

બોલ તાસીર કા તીર બન કર તગૂદાર કે દિલ મેં પૈવસ્ત હો ગએ કે જબ ઉસ ને અપને "ઝહરીલે કાંટે" કે જવાબ મેં ઉસ બા અમલ મુબલ્લિગ કી તરફ સે "ખુશ્બૂદાર **મ-દની ફૂલ**" પાયા તો પાની પાની હો ગયા ઔર નરમી સે બોલા : આપ رَحْمَۃُاللہِ تعالٰی علیہ મેરે મેહમાન હૈં મેરે હી યહાં કિયામ ફરમાઇયે. ચુનાન્ચે આપ رَحْمَۃُاللہِ تعالٰی علیہ ઉસ કે પાસ મુકીમ હો ગએ. **તગૂદાર** રોઝાના રાત આપ رَحْمَۃُاللہِ تعالٰی علیہ કી ખિદમત મેં હાઝિર હોતા, આપ رَحْمَۃُاللہِ تعالٰی علیہ નિહાયત હી શફકત કે સાથ ઉસે **નેકી કી દા'વત** પેશ કરતે. આપ رَحْمَۃُاللہِ تعالٰی علیہ કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** ને તગૂદાર કે દિલ મેં **મ-દની ઈન્કિલાબ** બરપા કર દિયા ! વોહી **તગૂદાર** જો કલ તક ઈસ્લામ કો **સફહએ** હસ્તી સે મિટાને કે દર પૈ થા આજ **ઈસ્લામ કા શૈદાઈ** બન ચુકા થા. ઉસી **બા અમલ મુબલ્લિગ** કે હાથોં **તગૂદાર** અપની પૂરી તાતારી કૌમ સમેત મુસલ્માન હો ગયા, ઉસ કા ઈસ્લામી નામ **અહમદ** રખા ગયા. તારીખ ગવાહ હૈ કે એક મુબલ્લિગ કે **મીઠે બોલ** કી બ-ર-કત સે વસ્તે એશિયા કી ખૂંખાર તાતારી સલ્તનત ઈસ્લામી હુકૂમત સે બદલ ગઈ. **અલ્લાહ** عزوجل **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.**

اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صلی اللہ تعالٰی علیہ والہٖ وسلم

મીઠી ઝબાન : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ? મુબલ્લિગ હો તો ઐસા ! અગર **તગૂદાર** કે તીખે જુમ્લે પર વોહ બુઝુર્ગ رَحْمَۃُاللہِ تعالٰی علیہ ગુસ્સે મેં આ જાતે તો હરગિઝ યેહ **મ-દની નતાઈજ** બર આમદ ન હોતે. લિહાઝા કોઈ કિતના હી ગુસ્સા દિલાએ હમેં અપની **ઝબાન** કો કાબૂ મેં હી રખના ચાહિયે કે જબ યેહ બે કાબૂ હો જાતી હૈ તો બા'ઝ અવકાત બને બનાએ ખેલ ભી બિગાડ કર રખ દેતી હૈ. **મીઠી ઝબાન** હી તો થી કે જિસ કી શીરીની ઔર ચાશની ને **તગૂદાર** જૈસે વહશી ઔર ખૂંખાર ઈન્સાને બદ તર અઝ હૈવાન કો ઈન્સાનિય્યત કે બુલન્દો બાલા મન્સબ પર ફાઈઝ કર દિયા.

હૈ ફલાહો કામરાની નરમી વ આસાની મેં
હર બના કામ બિગડ જાતા હૈ નાદાની મેં

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગ્ફિરત હૈ. (جامع صغیر)

ઝિક્રો દુઆ કે અન્દાઝ પર ગીબત : **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِي ને **એહયાઉલ ઉલૂમ** જિલ્દ 3 મેં સબ સે બદ તરીન **ગીબત** કા તઝકિરા કરતે હુએ જો કુછ ફરમાયા હૈ ઉસ કી રોશની મેં અર્ઝ કરને કી સઅ્ય કરતા હૂં : બા'ઝ લોગ ઝરૂરત સે કુછ ઝિયાદા હી હોશિયાર હોતે હૈં ઔર વોહ શૈતાન કે ઝાંસે મેં આ કર, سُبْحٰنَ اللّٰه, اَلْحَمْدُ لِلّٰه કહ કર નીઝ દુઆઈયા જુમ્લે બોલ કર **ગીબત** બલ્કે સાથ હી સાથ **રિયાકારી** કે ભી મુર-તકિબ હો જાતે હૈં ! મ-સલન શખ્સિય્યાત યા અરબાબે ઈક્તિદાર કી તરફ મૈલાન રખને વાલે કિસી આદમી કા તઝકિરા નિકલને પર સાફ લફ્ઝોં મેં બુરાઈ કરને કે બજાએ કુછ ઈસ તરહ બોલેંગે : اَلْحَمْدُ لِلّٰه વઝીરોં, અફસરોં ઔર સરમાયા દારોં સે અપના કોઈ વાસિતા નહીં ઈન દુન્યાદારોં કે આગે કૌન ઝલીલ હો ! (યૂં ઈનડાયરેક્ટ ઉસ મખ્સૂસ આદમી કી જો બડે લોગોં સે મેલજોલ રખતા હૈ **ગીબત** હો ચુકી) યા કિસી કી બાત ચલને પર ઉસ કે બારે મેં યૂં કહેંગે : હમ બે હયાઈ સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી પનાહ માંગતે હૈં, ઈલાહી ખૈર ફરમા. યૂં **ઝિક્ર વ દુઆ** કે અન્દાઝ મેં કિસી મખ્સૂસ આદમી કે તઝકિરે કે મૌકઅ પર બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ ઉસ કે "બે હયા" હોને કા ઈઝહાર કર કે ઉસ કી **ગીબત** મેં મુબ્તલા હુએ ઔર બન્દ લફ્ઝોં મેં અપની પારસાઈ (યા'ની બા હયા હોને) કા એ'લાન કર કે **રિયાકારી** કી તબાહકારી મેં જા પડને કા ખતરા મોલ લિયા. ઈસી અન્દાઝ મેં દુઆ હી દુઆ કે અન્દર મખ્સૂસ આદમિયોં કી દીગર ખામિયોં કે ઈનડાયરેક્ટ યા'ની બન્દ અલ્ફાઝ મેં તઝકિરે કર ડાલતે ઔર સવાબ કે બજાએ અઝાબ કે હકદાર બનતે હૈં. ઈસી તરહ બા'ઝ અવકાત કિસી કી તા'રીફ કર કે ભી **ગીબત** કી **અમીક** (યા'ની ગહરી) ખાઈ મેં જા પડતે હૈં મ-સલન કહેંગે : " ! سُبْحٰنَ اللّٰه ફુલાં પક્કા નમાઝી પરહેઝ ગાર હૈ, ઉસ કે અખ્લાક ભી ઉમ્દા હૈં મગર બેચારા ઐસી બાત મેં મુબ્તલા હૈ જિસ મેં હમ સભી ઘિરે હુએ હૈં મેરા મતલબ હૈ કે ઉસ મેં **સબ્ર** કી કમી હૈ !" દેખા આપ ને ! શૈતાન ને કિસ કદર ચાલાકી કે સાથ તા'રીફ કરવા કર ઔર કાઈલ કી તવાઝોઅ ઔર ઈન્કિસારી ખુદ અપની હી ઝબાની બુલવા કર અગલે કો "બે સબ્ર" કહલવા કર **ગીબત** કી આફત મેં ફંસા દિયા ! ઈસ મિસાલ કો આસાન અન્દાઝ મેં યૂં સમઝિયે જૈસા

કે બા'ઝોં કી આદત હોતી હૈ કે યાર વોહ હૈ તો શરીફ આદમી મગર ઉસ કા મેરી તરહ દિલ ઝરા છોટા હૈ, ઉસ કો યૂં તો દીન સે બહુત **મહબ્બત** હૈ મગર મેરી તરહ નમાઝોં મેં સુસ્ત હૈ, ફુલાં આદમી અચ્છા હૈ મગર મેરી તરહ ઠન્ડા હૈ કે ઈસ્તિન્જા ખાને મેં જાતા હૈ તો બૈઠ જાતા હૈ વગૈરા. ઈસી તરહ બા'ઝ અવકાત કિસી કે ઐબ યા ઉસ કી ખતા કા યૂં તઝકિરા કિયા જાતા હૈ : "બેચારે સે ગુસ્સે હી ગુસ્સે મેં ફુલાં કો થપ્પડ માર દેને કી જો ભૂલ હુઈ હૈ ઈસ પર મુઝે સખ્ત અફસોસ હૈ ! મૈં દુઆ કરતા હૂં કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ રહ્મ ફરમાએ." ઈસ તરહ **દુઆ** કે અન્દાઝ મેં ઉસ મુસલ્માન કે ગુસ્સે મેં આ કર ઝુલ્મન કિસી કો થપ્પડ જડ દેને કે ઐબ વ ખતા કા તઝકિરા કર ડાલા, ઔર **ગીબત** કી મુસીબત ગલે પડી. **દુઆ** વાલી મિસાલ દેને કે બા'દ **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِي ફરમાતે હૈં : **ઈઝહારે અફસોસ** ઔર **દુઆ** મેં યેહ શખ્સ **ઝૂટ** બોલતા હૈ, દુઆ કરની હી થી તો નમાઝ કે બા'દ ચુપકે સે ભી કી જા સકતી થી ઔર અગર અફસોસ હી થા તો ઉસ કી ખતા કા જો અબ ઈસ ને ડંકા બજાયા ઈસ પર ભી અફસોસ હોના ચાહિયે થા ! ઈસી તરહ અગર કિસી કે ગુનાહ કા પતા લગ જાતા હૈ તો બા'ઝ નાદાન લોગ સબ કે સામને ઈસ તરહ કહતે હૈં : "બેચારા (મ-સલન ફુલાં કે પૈસે ખુર્દ બુર્દ કરને કી) બહુત બડી આફત મેં ફંસ ગયા હૈ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કી ઔર હમારી તૌબા કબૂલ ફરમાએ." **યેહ દુઆ ભી હકીકત મેં દુઆ નહીં બલ્કે ગીબત કા એક બદ તરીન અન્દાઝ હૈ.** (ماخوذ از: اِحیاءُ العُلوم ج ۳ ص ۱۷۹)

કિયામત કા હોશરુબા મન્ઝર : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત કી હકીકત કો સમઝને ઔર અપની ઝબાન કો કાબૂ મેં રખને કા ઝેહ્ન બનાઈયે, ખુદ કો કહ્રે ઈલાહી جَلَّ جَلَالُهٗ સે ડરાઈયે ઔર ઝરા **કિયામત કે હોશરુબા મન્ઝર** કો તસવ્વુર મેં લાઈયે. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1250 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** જિલ્દ અવ્વલ **સફહા** 133 તા 135 કે મઝમૂન કા ખુલાસા હૈ : ઈસ વક્ત સૂરજ **ચાર હઝાર બરસ** કી રાહ પર હૈ ઔર ઈસ તરફ ઉસ કી પીઠ હૈ, **કિયામત** કે દિન સૂરજ સિર્ફ એક મીલ પર હોગા ઔર ઉસ કા મુંહ ઈસ તરફ હોગા, ભેજે ખૌલતે હોંગે ઔર ઈસ કસરત સે પસીના નિકલેગા કે સત્તર ગઝ ઝમીન મેં જઝ્બ હો જાએગા, ફિર જો પસીના ઝમીન ન પી સકેગી વોહ

ઊપર ચઢેગા, કિસી કે **ટખ્નોં** તક હોગા, કિસી કે **ઘુટનોં** તક, કિસી કે **કમર** કમર, કિસી કે **સીને,** કિસી કે **ગલે** તક, ઔર કાફિર કે તો **મુંહ** તક ચઢ કર મિસ્લ લગામ કે જકડ જાએગા, જિસ મેં વોહ ડુબકિયાં ખાએગા. ઉસ ગરમી કી હાલત મેં **પ્યાસ** કી જો કૈફિય્યત હોગી મોહતાજે બયાન નહીં, **ઝબાનેં સૂખ કર કાંટા** હો જાએંગી, બા'ઝોં કી ઝબાનેં મુંહ સે બાહર નિકલ આએંગી, દિલ ઉબલ કર ગલે કો આ જાએંગે, હર મુબ્તલા બ ક-દરે ગુનાહ તક્લીફ મેં મુબ્તલા કિયા જાએગા, જિસ ને **ચાંદી સોને** કી ઝકાત ન દી હોગી ઉસ માલ કો ખૂબ ગર્મ કર કે ઉસ કી કરવટ ઔર પેશાની ઔર પીઠ પર દાગ કરેંગે, જિસ ને **જાનવરોં** કી ઝકાત ન દી હોગી ઉસ કે જાનવર કિયામત કે દિન ખૂબ તય્યાર હો કર આએંગે ઔર ઉસ શખ્સ કો વહાં લિટાએંગે ઔર વોહ જાનવર અપને સીંગોં સે મારતે ઔર પાઉં સે રૌંદતે ઉસ પર ગુઝરેંગે, જબ સબ ઇસી તરહ ગુઝર જાએંગે ફિર ઉધર સે વાપસ આ કર યૂહીં ઉસ પર ગુઝરેંગે, ઇસી તરહ કરતે રહેંગે, યહાં તક કે લોગોં કા હિસાબ ખત્મ હો. وَعَلٰی هٰذَا الْقِيَاس. ફિર બા વુજૂદ ઇન મુસીબતોં કે કોઈ કિસી કા પુરસાને હાલ ન હોગા, ભાઈ સે ભાઈ ભાગેગા, માં બાપ ઔલાદ સે પીછા છુડાએંગે, બીબી બચ્ચે અલગ જાન ચુરાએંગે, હર એક અપની અપની મુસીબત મેં ગિરિફ્તાર, કૌન કિસ કા મદદગાર હોગા.....! હઝરતે **આદમ** عَلَيْهِ السَّلَام કો હુક્મ હોગા, ઐ આદમ ! દોઝખિયોં કી જમાઅત અલગ કર, અર્ઝ કરેંગે : કિતને મેં સે કિતને ? ઇર્શાદ હોગા : **હર હઝાર સે નવ સો નિનાનવે,** યેહ વોહ વક્ત હોગા કે બચ્ચે મારે ગમ કે બૂઢે હો જાએંગે, **હમ્લ** વાલી કા **હમ્લ** સાકિત હો જાએગા, લોગ ઐસે દિખાઈ દેંગે કે નશે મેં હૈં, હાલાં કે નશે મેં ન હોંગે, વ લેકિન **અલ્લાહ** કા અઝાબ બહુત સખ્ત હૈ, ગરઝ કિસ કિસ મુસીબત કા બયાન કિયા જાએ, એક હો, દો[2] હોં, સો[100] હોં, હઝાર[1000] હોં તો કોઈ બયાન ભી કરે, હઝારહા મસાઇબ ઔર વોહ ભી ઐસે શદીદ કે અલ અમાં અલ અમાં.....! ઔર યેહ સબ તક્લીફેં દો ચાર ઘન્ટે, દો ચાર દિન, દો ચાર માહ કી નહીં, બલ્કે કિયામત કા દિન, કે **પચાસ હઝાર બરસ** કા એક દિન હોગા.

(બહારે શરીઅત, જિલ્દ અવ્વલ, સ. 133 તા 135)

લોગ મુતા-લબે કર રહે હોંગે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઐસે હોશરુબા હાલાત મેં ચારોં જાનિબ સે નફ્સી નફ્સી કી આવાઝ બુલન્દ હોગી, હર તરફ સે વાવેલા કી આવાઝ કાન મેં પડેગી, દોઝખ સામને જોશ મારતી હુઈ હોગી, હર હક વાલા અપને હક કા મુતા-લબા કરેગા ઔર રબ્બુલ ઇઝ્ઝત કી ખિદમત મેં નાલિશ (યા'ની ફરિયાદ) કરેગા, કોઈ કહેગા : ઈસ ને મેરી **ગીબત** કી, ઈસ ને મેરા મઝાક ઉડાયા, કોઈ બોલેગા : ઈસ ને મુઝ પર ઝુલ્મ કિયા, કોઈ કહેગા : ઈસ ને મુઝે અહમક કહા, કોઈ કહેગા : ઈસ ને મુઝે બે વુકૂફ બોલા, કોઈ પુકારેગા : ઈસ ને મુઝે કત્લ કિયા, કોઈ ફરિયાદ કરેગા : ઈસ ને મેરા કર્ઝા દબા લિયા, કોઈ કહ રહા હોગા : ઈસ ને મેરી કિતાબ છુપાઈ, કોઈ કહેગા : ઈસ ને મુઝે ઘૂર કર દેખા ઔર ડરા દિયા થા, કિસી કા દા'વા હોગા : ઈસ ને મુઝે બિલા વજહ ઝાડા થા, કોઈ બોલ રહા હોગા : ઈસ ને મેરા ઐબ ખોલ દિયા થા, કોઈ કહતા હોગા : ઈસ ને મુઝે ધક્કા મારા થા. બહર હાલ તમામ અહલે હુકૂક ઔર જિન્હોં ને હક તલફ કિયે હોંગે ઉન કો ફિરિશ્તે પરવર્દ ગાર عَزَّوَجَلَّ કે સામને હાઝિર કરેંગે, યેહ લોગ નદામત સે સર ઝુકાએ હુએ હોંગે, ઔર **અલ્લાહ** તબા-ર-ક વ તઆલા હર એક કે સાથ અદ્લો ઈન્સાફ ફરમાએગા, હર હક વાલે કો ખુશ કરેગા, ઉન લોગોં કી નેકિયાં ઈન કો દેગા ઔર ઈન કી બદિયાં ઉન કે સર ડાલેગા. ફિર અગર ફઝલે ખુદા عَزَّوَجَلَّ શામિલે હાલ હુવા તો ઉન કી નજાત હો જાએગી વરના જહન્નમ મેં પડે એક મુદ્દત તક જલેંગે.

શાનો શૌકત કે હોને કા અઝીઝ   હૈ અબસ અરમાન આખિર મૌત હૈ
ઐશો ગમ મેં સાબિરો શાકિર રહે   હૈ વોહી ઈન્સાન આખિર મૌત હૈ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَى اللّٰه !   اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો શખ્સ મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના ભૂલ ગયા વોહ જન્નત કા રાસ્તા ભૂલ ગયા. (طبرانی)

ઈસ્લાહ કા હસીન અન્દાઝ : મીઠે મીઠે મ-દની આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો જબ કિસી કી બાત પહોંચતી જો ના ગવાર ગુઝરતી તો ઉસ કા પર્દા રખતે હુએ ઉસ કી **ઈસ્લાહ કા યેહ હસીન અન્દાઝ** હોતા કે ઈર્શાદ ફરમાતે : **مَا بَالُ اَقْوَامٍ يَقُوْلُوْنَ كَذَا وَكَذَا** યા'ની લોગોં કો ક્યા હો ગયા જો ઐસી બાત કહતે હૈં. (سُنَنِ ابوداؤدج٤ ص٣٢٩ حديث٤٧٨٨)

કાશ ! હમેં ભી ઈસ્લાહ કા ઢંગ આ જાએ, હમારા તો અક્સર હાલ યેહ હોતા હૈ કે અગર કિસી કો સમઝાના ભી હો તો બિલા ઝરૂરતે શર-ઈ સબ કે સામને નામ લે કર યા ઉસી કી તરફ દેખ કર ઈસ તરહ સમઝાએંગે કે બેચારે કી પોલેં ભી ખોલ કર રખ દેંગે અપને ઝમીર સે પૂછ લીજિયે કે યેહ સમઝાના હુવા યા અગલે કો ઝલીલ (DEGRADE) કરના હુવા ? ઈસ તરહ સુધાર પૈદા હોગા યા મઝીદ બિગાડ બઢેગા ? યાદ રખિયે ! અગર હમારે રો'બ સે સામને વાલા ચુપ હો ગયા યા માન ગયા તબ ભી ઉસ કે દિલ મેં ના ગવારી સી રહ જાએગી જો કે બુગ્ઝો કીના **ગીબત** વ તોહમત વગૈરા કે દરવાઝે ખોલ સકતી હૈ. હઝરતે સય્યિ-દતુના ઉમ્મે દરદા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا ફરમાતી હૈં : "જિસ કિસી ને અપને ભાઈ કો એ'લાનિયા નસીહત કી ઉસ ને ઉસે ઐબ લગાયા ઔર જિસ ને ચુપકે સે કી તો ઉસે ઝીનત બખ્શી." (شُعَبُ الْاِيمان ج٦ ص١١٢ رقم٧٦٤١) અલબત્તા અગર પોશીદા નસીહત નફ્અ ન દે તો ફિર (મૌકઅ ઔર મન્સબ કી મુના-સબત સે) એ'લાનિયા નસીહત કરે. (تَنبِيهُ الْغافِلين ص٤٩)

હાજી મુશતાક સુનહ્‌રી જાલિયોં કે રૂ બરૂ : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, ઔર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં અઝ ઈબ્તિદા તા ઈન્તિહા મુકમ્મલ શિર્કત કીજિયે ન જાને કિસ કે સદકે કિસ પર કબ કરમ હો જાએ ! આપ કી તરગીબ કે લિયે એક ઈમાન અફરોઝ **મ-દની બહાર** ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ કી એક મસ્જિદ કે **મુઅઝ્ઝિન**

સાહિબ ને કુછ ઈસ તરહ હલ્ફિય્યા તહરીર દી કે 2004 સિ.ઈ. મેં **સહરાએ મદીના** (બાબુલ મદીના, કરાચી) મેં હોને વાલે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તીન રોઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી આખિરી નિશસ્ત મેં જબ **ઝિક્રુલ્લાહ** શુરૂઅ હુવા તો મૈં આંખેં બન્દ કર કે ઝિક્રુલ્લાહ મેં મસ્ત હો ગયા, اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મુઝ પર બાબે કરમ ખુલ ગયા ઔર મૈં ને ખુદ કો **મક્કતુલ મુકર્રમા** زَادَھَا اللّٰہُ شَرَفًاوَّتَعْظِیْمًا મેં પાયા. લોગ જૂક દર જૂક તવાફે ખાનએ કા'બા મેં મશ્ગૂલ થે. ઝિક્રુલ્લાહ કે બા'દ જબ રિક્કત ભરે અન્દાઝ મેં **તસવ્વુરે મદીના** કા સિલ્સિલા શુરૂઅ હુવા તો اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મૈં ને ખુદ કો **મદીનએ મુનવ્વરહ** زَادَھَا اللّٰہُ شَرَفًاوَّتَعْظِیْمًا મેં પાયા, **સબ્ઝ ગુમ્બદ** નિગાહોં કે સામને થા, ઈતને મેં સુનહ્‌રી જાલિયાં જલ્વે બિખેરને લગીં. વહાં મૈં ને દેખા કે **દા'વતે ઈસ્લામી** કી મર્કઝી મજલિસે શૂરા કે મર્હૂમ નિગરાન, ખુશ ઈલ્હાન ના'ત ખ્વાન બુલબુલે રૌઝએ રસૂલ **હાજી મુશ્તાક અત્તારી** عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْبَارِی **સુનહ્‌રી જાલિયોં કે રૂ બરૂ** દસ્ત બસ્તા હાઝિર હૈં, મૈં ભી હાથ બાંધ કર ચન્દ કદમ પીછે ખડા હો ગયા, મુઝ પર રિક્કત તારી થી, જઝબાત કાબૂ મેં ન રહે ઔર મૈં દીવાનગી કે આલમ મેં આગે બઢતે હુએ **સુનહ્‌રી જાલિયોં** કે મઝીદ કરીબ હો ગયા, કરમ બાલાએ કરમ કે જાલિયાં ખુલ ગઈં, હર તરફ નૂરુન અલા નૂર હો ગયા, **ખુદા કી કસમ ! મેરી નિગાહોં કે સામને મક્કી મ-દની આકા મીઠે મીઠે મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **જલ્વા ફરમા થે ઉન્હોં ને મુઝ ગુનહગાર કો મુસા-ફહા કી સઆદત ઈનાયત ફરમાઈ. વલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **! હાથ ઐસે મુલાયમ થે જિસ કી કોઈ મિસાલ નહીં.**

કરમ તુઝ પે શાહે મદીના કરેંગે   તૂ અપના લે દિલ સે ઝરા મ-દની માહોલ
ખુદા કે કરમ સે દિખાએગા ઈક દિન   તુઝે જલ્વએ મુસ્તફા મ-દની માહોલ

મુકદર વાલોં કે સૌદે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મુકદર વાલોં કે સૌદે હૈં, બસ જિસ પર કરમ હો જાએ ! હમ સભી કો ચાહિયે કે જલ્વએ મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

કી હસરત દિલ મેં બઢાએં ઔર તમન્નાએ દીદાર મેં અશ્ક બહાએં, વોહ **આશિકાને રસૂલ** કિસ કદર બખ્ત બેદાર હૈં જો જલ્વએ યાર સે અપની આંખેં ઠન્ડી કરતે હૈં, ઉશ્શાક કી ભી ક્યા શાન હૈ,

બહારે ખુલ્દ સદકે હો રહી હૈ રૂએ આશિક પર
ખિલી જાતી હૈં કલિયાં દિલ કી તેરે મુસ્કુરાને સે

દીદારે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **કા વઝીફા : દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 561 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ **"મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત"** (મુકમ્મલ) **સફહા** 115 તા 116 પર હૈ :

અર્ઝ : હબીબે અકરમ صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَسَلَّم કી ઝિયારતે શરીફા હાસિલ હોને કા ક્યા તરીકા હૈ ?

ઈર્શાદ : દુરૂદ શરીફ કી કસરત શબ મેં ઔર સોતે વક્ત કે ઈલાવા હર વક્ત તક્સીર (યા'ની કસરત) રખે બિલ ખુસૂસ ઈસ **દુરૂદ શરીફ** કો બા'દે ઈશા **સો બાર** યા જિતની બાર પઢ સકે પઢે

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ کَمَا اَمَرْتَنَا اَنْ نُّصَلِّیَ عَلَیْہِ
اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ کَمَا ھُوَ اَھْلُہٗ
اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ کَمَا تُحِبُّ وَ تَرْضٰی لَہٗ
اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی رُوْحِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ فِی الْاَرْوَاحِ
اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی جَسَدِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ فِی الْاَجْسَادِ
اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی قَبْرِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ فِی الْقُبُوْرِ صَلَّی اللّٰہُ عَلٰی سَیِّدِنَا وَمَوْلٰنَا مُحَمَّدٍ ؕ

હુસૂલે ઝિયારતે અક્દસ (صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કે લિયે ઈસ સે બેહતર સીગા નહીં મગર ખાલિસ **તા'ઝીમે શાને અક્દસ** (صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કે લિયે પઢે ઈસ **નિય્યત**

કો ભી જગહ ન દે કે મુઝે ઝિયારત અતા હો, આગે ઉન કા **કરમ** બેહદ વ બે ઈન્તિહા હૈ.

فِراق ووَصل چِه خَواهی رِضائے دوست طَلَب

کــه حَیْف بــاشَــد اَز و غیــرِ اُوتـمـنّـائـی

(યા'ની નઝદીકી વ દૂરી સે ક્યા મત્લબ ! દોસ્ત કી ખુશનૂદી તલબ કર કે ઈસ કે ઈલાવા દોસ્ત સે કિસી ઔર શૈ કી આરઝૂ કરના કાબિલે અફસોસ હૈ)

જલ્વએ યાર ઈધર ભી કોઈ ફૈરા તેરા

હસ્રતેં આઠ પહર તકતી હૈં રસ્તા તેરા

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ગીબત નેકિયોં કો જલા દેતી હૈ : આહ ! હમારે મુઆ-શરે કી બરબાદી ! અફસોસ સદ કરોડ અફસોસ ! **ગીબત** કરને ઔર સુનને કી આદત ને હર તરફ તબાહી મચા રખી હૈ. મન્કૂલ હૈ : આગ ભી ખુશ્ક લકડિયોં કો ઈતની જલ્દી નહીં જલાતી જિતની જલ્દી **ગીબત** બન્દે કી **નેકિયોં કો જલા** કર રખ દેતી હૈ.

(اِحیاءُ الْعُلوم ج۳ ص۱۸۳)

મેરી નેકિયાં કહાં ગઈ ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત કી તબાહ કારિયોં મેં સે યેહ ભી હૈ કે ઈસ કી વજહ સે નેકિયાં ઝાએઅ હો જાતી હૈં જૈસા કે **અલ્લાહ** કે **મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : બેશક કિયામત કે રોઝ ઈન્સાન કે પાસ ઉસ કા ખુલા હુવા નામએ આ'માલ લાયા જાએગા, વોહ કહેગા મૈં ને જો ફુલાં ફુલાં નેકિયાં કી થીં વોહ કહાં ગઈ ? કહા જાએગા : તૂને જો **ગીબતેં** કી થીં ઈસ વજહ સે મિટા દી ગઈ હૈં.

(اَلتَّرغیب وَالتَّرهیب ج۳ ص ۳۳۲ حدیث ۳۰)

કિયામત મેં એક એક લફ્ઝ કા હિસાબ હોગા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આહ ! બરોઝે કિયામત એક એક લફ્ઝ કા હિસાબ હોગા. ગૌર કીજિયે ! ઈસ ફાની દુન્યા મેં "ઉમ્રે અઝીઝ કે ચાર દિન" ગુઝારને કે બા'દ હમેં અંધેરી **કબ્ર** મેં ઉતાર દિયા જાએગા ઔર ફિર ઉસ કી વહ્શત આમેઝ તન્હાઈયોં મેં ન જાને કિતના અર્સા હમારા કિયામ હોગા. ફિર જબ અર્સએ **મહશર** મેં હિસાબો કિતાબ કે લિયે હાઝિરી હોગી તો અપના હર હર અમલ અપને નામએ આ'માલ મેં લિખા હુવા દિખાઈ દેગા જૈસા કે કુરઆને મજીદ, ફુરકાને હમીદ કે પારહ 30 **સૂ-રતુઝ્ઝિલ્ઝાલ** આયત નમ્બર 6 તા 8 મેં ઈર્શાદ હોતા હૈ :

يَوْمَىٕذٍ يَّصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتًا ﳔ لِّيُرَوْا اَعْمَالَهُمْ ؕ ﴿۶﴾ فَمَنْ يَّعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَّرَهٗ ؕ ﴿۷﴾ وَمَنْ يَّعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَّرَهٗ ﴿۸﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઉસ દિન લોગ અપને રબ કી તરફ ફિરેંગે કઈ રાહ હો કર તાકે અપના કિયા દિખાએ જાએં તો જો એક ઝર્રા ભર ભલાઈ કરે ઉસે દેખેગા ઔર જો એક ઝર્રા ભર બુરાઈ કરે ઉસે દેખેગા.

આહ ! અલ્લાહુ **કદીર** عَزَّوَجَلَّ **કી ખુફ્યા તદબીર** હમારે બારે મેં ક્યા હૈ કુછ નહીં મા'લૂમ, આયા બારગાહે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ સે પરવાનએ મગ્ફિરત જારી હોગા યા (مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ) દુખૂલે જહન્નમ કા હુક્મ મિલેગા ઈસ કા કુછ નહીં પતા. (نَسْئَلُ الْعَافِيَة યા'ની હમ આફિય્યત કા સુવાલ કરતે હૈં)

હાએ ! મૈં નારે જહન્નમ મેં જલૂંગા યા રબ
ગર તૂ નારાઝ હુવા મેરી હલાકત હોગી !
ગર કરમ કર દે તો જન્નત મેં રહૂંગા યા રબ
અફ્વ કર ઔર સદા કે લિયે રાઝી હો જા

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى اللّٰه ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

જિસ કી ગીબત કી જાએ વોહ ફાએદે મેં...... : જબ આપ કો મા'લૂમ હો કે મેરી **ગીબત** કી ગઈ હૈ તો સીખ પા હોને (યા'ની ગુસ્સે મેં આ જાને) કે બજાએ **સબ્રો તહમ્મુલ** સે કામ લીજિયે ઔર યૂં ભી નુક્સાન ઉસી કા હોતા હૈ જિસ ને **ગીબત** કી, જિસ કી **ગીબત** કી ગઈ વોહ તો ફાએદે હી મેં રહતા હૈ ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉમામા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : બન્દે કો કિયામત કે દિન જબ ઉસ કા નામએ આ'માલ દિયા જાએગા તો વોહ ઉસ મેં ઐસી નેકિયાં દેખેગા જો ઇસ ને ન કી હોંગી, અર્ઝ કરેગા : ઐ મેરે રબ عَزَّوَجَلَّ ! યેહ મેરે લિયે કહાં સે આ ગઈ ? કહા જાએગા : યેહ વોહ નેકિયાં હૈં જો લોગોં ને તુમ્હારી **ગીબત** કી થી. (تَنبِیهُ المُغتَرِّین ص۱۹۲)

મેરી માં મેરી નેકિયોં કી ઝિયાદા હકદાર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક رَحْمَةُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ કે સામને કિસી ને **ગીબત** કા તઝકિરા કિયા તો ફરમાયા : અગર મૈં કિસી કી **ગીબત** કરના દુરુસ્ત જાનતા તો અપની માં કી **ગીબત** કરતા ક્યૂંકે મેરી નેકિયોં કી સબ સે ઝિયાદા હકદાર વોહી હૈ. (مِنهاجُ العابِدِین ص٦٥)

માં કે પૂરે હુકૂક અદા નહીં કિયે જા સકતે : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! દિલ કો ચોટ લગાને કે લિયે ઇસ **હિકાયત** મેં ઇબ્રત કે કાફી **મ-દની ફૂલ** હૈં, ગોયા ફરમા રહે હૈં કે નેકિયાં ચૂંકે અનમોલ હૈં ઔર માં કે હુકૂક સે ભી સુબુક દોશી મુમ્કિન નહીં લિહાઝા અગર નેકિયાં કિસી કો દેની હી હોં તો ઇન્સાન અપની માં હી કો ક્યૂં ન દે દે ! ઇસ **હિકાયત** સે માં કી **અહમ્મિય્યત** કા ભી પતા ચલતા હૈ. બહર હાલ **ગીબત** મેં કોઈ ભલાઈ નહીં ઇસ મેં રુસ્વાઈ હી રુસ્વાઈ હૈ.

ઐ પ્યારે ખુદા અઝ પએ સુલ્તાને મદીના
ગીબત કી નુહૂસત સે મેરી જાન છુડા દે

આધે ગુનાહ મુઆફ : હઝરતે સય્યિદુના અતા ખુરાસાની قُدِّسَ سِرُّهُ الرَّبَّانِی ફરમાતે હૈં : અગર કોઈ આપ કી **ગીબત** કરે તો પરેશાન ન હોં, ગીબત કરને વાલા ના દાનિસ્તા તૌર પર આપ હી કે સાથ ભલાઈ કર રહા હૈ ! હમેં યેહ બાત પહોંચી હૈ કે જિસ કી એક બાર **ગીબત** કી જાએ ઉસ કે નિસ્ફ (યા'ની આધે) ગુનાહ મુઆફ હો જાતે હૈં. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص١٩٤)

સારી રાત કી ઈબાદત ઔર ગીબત : એક બાર હઝરતે સય્યિદુના હાતિમ અસમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કી નમાઝે **તહજ્જુદ** ફૌત હો ગઈ તો ઝૌજએ મોહ-ત-રમા ને આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કો ઈસ પર આર (યા'ની ગૈરત) દિલાઈ. આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ફરમાયા : ગુઝશ્તા શબ કુછ અફરાદ સારી રાત નવાફિલ મેં મસરૂફ રહે હૈં ઔર સુબ્હ ઉન્હોં ને મેરી **ગીબત** કી હૈ તો ઉન કી ઉસ રાત કી ઈબાદત બરોઝે કિયામત મેરે મીઝાને અમલ (યા'ની આ'માલ તુલને કી તરાઝૂ) મેં રખ દી જાએગી ! (مِنْهَاجُ الْعَابِدِين ص٦٦)

100 બરસ કી નફ્લી ઈબાદત ઔર એક ગીબત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن કે ફરામીન મેં હિક્મત કે બે શુમાર **મ-દની ફૂલ** હોતે હૈં, મઝકૂરા **હિકાયત** મેં **ગીબત** કરને વાલોં કો બડે અછૂતે અન્દાઝ મેં ચોટ લગાઈ ગઈ હૈ તાકે વોહ ગીબતેં કર કે અપની ઈબાદતેં દાવ પર ન લગાએં, ઈસ હિકાયત સે યેહ **મ-દની ફૂલ** ભી મિલા કે જો આદમી ખ્વાહ સારી સારી રાત ઈબાદાત મેં ગુઝારે મગર **ગીબતોં** સે બાઝ ન આએ તો ઉસ કી ઈબાદાત વ રિયાઝાત ઉન લોગોં કો દે દી જાએંગી જિન કી **ગીબતેં** ઔર હક ત-લફિયાં કી હૈં ! સચ પૂછો તો 100 બરસ કી નફ્લી ઈબાદત કે મુકાબલે મેં સિર્ફ એક બાર કી **ગીબત** ઝિયાદા ખતરનાક હૈ ક્યૂંકે અગર કોઈ શખ્સ ઝિન્દગી મેં કભી ભી નફ્લી ઈબાદત નહીં કરેગા તબ ભી કિયામત મેં ઈસ પર ઉસ કી ગિરિફ્ત (યા'ની પકડ) નહીં હૈ જબ કે **ગીબત** મેં રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી મા'સિયત (યા'ની ના ફરમાની) ઔર સવાબે આખિરત કી ઈઝાઅત (યા'ની ઝાએઅ હોના) ઔર હલાકત

હૈ. દુન્યા કી સારી દૌલત કા હાથ સે જાતે રહના અગર્ચે નફ્સ પર ગિરાંબાર હૈ મગર હકીકત મેં બહુત છોટા નુક્સાન હૈ ઔર કિયામત મેં **"એક નેકી"** ભી અગર કિસી કો હક ત-લફી કે ઈવઝ દેની પડી તો ખુદા કી કસમ યેહ બહુત બડા નુક્સાન હૈ.

મીઝાં પે સબ ખડે હૈં આ'માલ તુલ રહે હૈં

રખ લો ભરમ ખુદારા અત્તાર કાદિરી કા

હાજત રવાઈ ઔર બીમાર પુર્સી કી ફઝીલત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત કી બદ ખસ્લત સે જાન છુડાઈયે, નેકિયાં બચાઈયે બલ્કે ખૂબ બઢાઈયે, નેકિયાં બઢાને કે મક્કી મ-દની નુસ્ખે અપનાઈયે ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસ કે હકદાર બન જાઈયે, سُبْحٰنَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ! કિતને ખુશ નસીબ હૈં વોહ ઈસ્લામી ભાઈ ઔર ઈસ્લામી બહનેં જો અપની ઝબાન કો **નેકી કી દા'વત,** સુન્નતોં ભરે **બયાન** ઔર ઝિક્રો દુરૂદ મેં લગાએ રખતે હૈં. મુસલ્માન કી હાજત રવાઈ કરના કારે સવાબ હૈ નીઝ બીમાર યા પરેશાન મુસલ્માન કો તસલ્લી દેના ભી **ઝબાન** કા અઝીમુશ્શાન ઈસ્તિ'માલ હૈ. ચુનાન્ચે **હઝરતે** સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ઔર **હઝરતે** સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ દોનોં ફરમાતે હૈં : જો અપને કિસી મુસલ્માન ભાઈ કી હાજત રવાઈ કે લિયે જાતા હૈ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર **પછત્તર હઝાર મલાએકા** કે ઝરીએ સાયા ફરમાતા હૈ, વોહ ફિરિશ્તે ઉસ કે લિયે દુઆ કરતે હૈં ઔર વોહ ફારિગ હોને તક રહમત મેં ગોતાઝન રહતા હૈ ઔર જબ વોહ ઈસ કામ સે ફારિગ હો જાતા હૈ તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે એક **હજ** ઔર એક **ઉમ્રે** કા સવાબ લિખતા હૈ. ઔર જિસ ને **મરીઝ કી ઈયાદત** કી **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર **પછત્તર હઝાર મલાએકા** કે ઝરીએ સાયા ફરમાએગા ઔર ઘર વાપસ આને તક ઉસ કે હર કદમ ઉઠાને પર ઉસ કે લિયે એક નેકી લિખી જાએગી ઔર ઉસ કે હર કદમ રખને પર ઉસ કા એક ગુનાહ મિટા દિયા જાએગા ઔર એક દ-રજા બુલન્દ કિયા જાએગા, જબ વોહ મરીઝ કે સાથ બૈઠેગા તો રહમત ઉસે ઢાંપ લેગી ઔર અપને ઘર વાપસ આને તક રહમત ઉસે ઢાંપે રહેગી. (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط لِلطّبَرانی ج۳ص۲۲۲حدیث۴۳۹۶)

જન્નત કે દો[2] જોડે : જબ કિસી કા બચ્ચા બીમાર હો જાએ, કોઈ બે રોઝગાર યા કર્ઝદાર હો જાએ, હાદિસે કા શિકાર હો જાએ, ચોર યા ડાકૂ માલ લે કર ફિરાર હો જાએ, કારોબાર મેં નુક્સાન સે હમ-કનાર હો જાએ કોઈ ચીઝ ગુમ હો જાને કે સબબ બે કરાર હો જાએ, **અલ ગરઝ** કિસી તરહ કી ભી પરેશાની સે દો ચાર હો જાએ ઉસ કી દિલજૂઈ કે લિયે **ઝબાન** ચલાના બહુત બડે સવાબ કા કામ હૈ ચુનાન્ચે **હઝરતે** સય્યિદુના જાબિર رَضِیَ اللّٰہ تعالٰی عَنۡهُ સે રિવાયત હૈ કે હુસ્ને અખ્લાક કે પૈકર, નબિયોં કે તાજવર, રસૂલે અન્વર, મહબૂબે રબ્બે અકબર صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی عَلَیۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદે રૂહ પરવર હૈ : "જો કિસી **ગમઝદા** શખ્સ સે તા'ઝિયત કરેગા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે તક્વા કા લિબાસ પહનાએગા ઔર રૂહોં કે દરમિયાન ઉસ કી રૂહ પર રહમત ફરમાએગા ઔર જો કિસી **મુસીબત ઝદા** સે તા'ઝિયત કરેગા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે જન્નત કે જોડોં મેં સે દો ઐસે જોડે પહનાએગા જિન કી કીમત (સારી) દુન્યા ભી નહીં હો સકતી." (اَلْمُعْجَمُ الْاَوْسَط ج٦ ص ٤٢٩ حدیث ٩٢٩٢)

યા ખુદા સદકા નબી કા બખ્શ મુઝ કો બે હિસાબ
નઝ્અ઼ો કબ્રો હશ્ર મેં મુઝ કો ન દેના કુછ અઝાબ

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب ! صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوۡبُوۡا اِلَی اللّٰہ ! اَسۡتَغۡفِرُ اللّٰہ

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب ! صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ગીબત સુનના ભી હરામ હૈ : ખા-તમુલ મુર-સલીન, રહ્‌મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی عَلَیۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ગાના ગાને ઔર ગાના સુનને સે ઔર **ગીબત** કરને ઔર **ગીબત** સુનને સે ઔર ચુગલી કરને ઔર ચુગલી સુનને સે મન્અ ફરમાયા. (اَلْجامِعُ الصَّغِیر لِلسُّیُوطی ص٥٦٠ حدیث٩٣٧٨) હઝરતે અલ્લામા અબ્દુર્રઊફ મુનાવી عَلَیۡهِ رَحۡمَةُ اللّٰہِ الۡهَادِی ફરમાતે હૈં : **ગીબત** સુનને વાલા ભી **ગીબત** કરને વાલોં મેં સે એક હોતા હૈ.

(فیضُ القدیر ج٣ ص٦١٢ تحتَ الحدیث٣٩٦٩)

ગીબત મેં શિર્કત કે તમામ અન્દાઝ ગુનાહ હૈં : ગીબત સુનને પર ખુશ હોના ઔર ઇસ કી તરફ તવજ્જોહ સે કાન લગાના દિલચસ્પી લેતે હુએ હાં, હૂં, હૈં, જી વગૈરા આવાઝેં નિકાલના ભી **ગીબત** હૈ. **ગીબત** સુનને વાલે કી ઇસ હ-ર-કત સે **ગીબત** કરને વાલે કો મઝીદ તક્વિયત મિલતી હૈ ઔર વોહ મઝીદ બઢ ચઢ કર **ગીબત** કરતા હૈ, ઇસી તરહ **ગીબત** સુન કર ખુશી ઔર **તઅજ્જુબ** કા ઇઝહાર ભી ગુનાહ હૈ મ-સલન હૈરત કે સાથ કહના : અરે ! યેહ ઐસા શખ્સ હૈ ! મૈં તો ઇસ કો અચ્છા આદમી સમઝતા થા. દિલચસ્પી કે સાથ **ગીબત** સુનને, **તઅજ્જુબ** કા ઇઝહાર કરને, હાં મેં હાં મિલાને કે અન્દાઝ મેં સર હિલાને વગૈરા મેં **ગીબત** કરને વાલે કી પઝીરાઈ ઔર હૌસલા અફ્ઝાઈ કા સામાન હૈ બલ્કે ઐસે મૌકઅ પર બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ ખામોશ રહને વાલા ભી **ગીબત** મેં શરીક હી માના જાએગા. (ماخوذ از : اِحیاءُ العُلوم ج٣ ص١٨٠)

બાદશાહ કી સડી હુઈ લાશ : એક મર્તબા કુછ લોગોં ને હઝરતે સય્યિદુના મૈમૂન رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે સામને એક **બાદશાહ** કી બુરાઇયાં બયાન કરના શુરૂઅ કર દીં, આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ખામોશી સે સુનતે રહે, ખુદ ઉસ કે બારે મેં કોઈ અચ્છી યા બુરી બાત નહીં કી. જબ રાત સોએ તો ખ્વાબ મેં દેખા કે ઉસી **બાદશાહ કી સડી હુઈ બદબૂદાર લાશ** આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે સામને રખી હૈ ઔર એક આદમી કહ રહા હૈ : "ઇસે ખાઓ !" ફરમાયા : મૈં ઇસે ક્યૂં ખાઊં ? ઉસ ને જવાબ દિયા : ઇસ લિયે કે તુમ્હારે સામને ઇસ **બાદશાહ કી ગીબત** કી ગઈ થી. ફરમાયા : મગર મૈં ને તો ઇસ કે બારે મેં કોઈ અચ્છા યા બુરા કલામ નહીં કિયા ! જવાબ મિલા : લેકિન તુમ ઇસ કી **ગીબત** સુનને પર રિઝા મન્દ થે. (صِفَةُ الصَّفوة لابن الجوزی ج٣ص١٠٤) હઝરતે સય્યિદુના હઝ્મ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના મૈમૂન رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ખુદ કિસી કી **ગીબત** કરતે ન અપને સામને કિસી કો **ગીબત** કરને દેતે બલ્કે અગર કોઈ **ગીબત** કરને કી કોશિશ કરતા તો ઉસે મન્અ ફરમા દેતે અગર વોહ બાઝ આ જાતા તો ઠીક વરના આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه વહાં સે ઉઠ ખડે હોતે. (حِلْيَةُ الاولیاء ج٣ص١٢٧رقم٣٤١٨)

સિયાસી તબ્સિરોં કી બૈઠકેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ હિકાયત સે મા'લૂમ હુવા કે સિયાસી કાઈદીન, અરબાબે ઈક્તિદાર ઔર હુક્મરાન તબ્કે કી **ગીબત** કી ભી ખુલી છૂટ નહીં. સદ કરોડ અફસોસ ! આજ કલ શાયદ હી હમારી કોઈ નિશસ્ત ઐસી હો જિસ મેં કિસી સિયાસી લીડર યા વઝીર યા કૌમી યા સૂબાઈ એસેમ્બલી કે કિસી રુક્ન કી ઈઝ્ઝત કી ધજ્જિયાં ન ઉડાઈ જાતી હોં. કભી વઝીરે આ'ઝમ હ-દફે તન્કીદ હોતા હૈ તો કભી સદ્ર, કભી વઝીરે આ'લા કી શામત આતી હૈ તો કભી ગવર્નર કી. મુખ્તલિફ લોગોં કે **મુ-તઅલ્લિક** નામ બનામ ઝોરદાર મન્ફી (NEGATIVE) બહસેં કી જાતીં, જી ભર કર કીચડ ઉછાલા જાતા ઔર એક સે એક બુરે નામ રખે જાતે હૈં. ગૌર સે સુનિયે ! રબ્બે કાએનાત عَزَّوَجَلَّ પારહ 26 **સૂ-રતુલ હુજુરાત** આયત નમ્બર 11 મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

وَلَا تَنَابَزُوْا بِالْاَلْقَابِ ؕ (پ٢٦الحجرات:١١)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર એક દૂસરે કે બુરે નામ ન રખો.

ફિરિશ્તે લા'નત કરતે હૈં : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 300 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **“આંસૂઓં કા દરિયા” સફહા** 246 તા 247 પર યેહ હદીસે પાક લિખી હૈ : હઝરતે સય્યિદુના સઈદ બિન આમિર رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદે હકીકત બુન્યાદ હૈ : જિસ ને કિસી મુસલ્માન કો ઉસ કે નામ કે ઈલાવા કિસી લફ્ઝ (યા'ની બુરે નામ) સે પુકારા ઉસ પર મલાએકા લા'નત ભેજતે હૈં. (اَلْجامِعُ الصَّغِیر لِلسُّیُوطی ص٥٢٥ حدیث٨٦٦٦)

અખ્બારી ખબરોં કા હાલ બે હાલ : મન-ચલે નૌ જવાનોં કી અક્સર મંડલિયોં ઔર બડે બૂઢોં કી કસીર બૈઠકોં મેં હુક્મરાનોં ઔર સિયાસી લીડરોં કે બારે મેં **ગીબતોં**, તોહ્મતોં, બદ ગુમાનિયોં ઔર ઐબ દરિયોં કા વોહ મન્હૂસ સિલ્સિલા ચલતા હૈ કે **اَلْاَمَانُ وَالْحَفِیْظ!** ફિર સિતમ બાલાએ સિતમ યેહ કે દલીલ ભી કિસી કે પાસ કુછ

નહીં હોતી ! શાયદ કોઈ કહે કે ક્યૂં નહીં હમ ને ફુલાં **અખ્બાર** મેં પઢા થા, અબ બિલફર્ઝ વોહ **અખ્બાર** ફિલ્મી અદાકારાઓં કી ફોહ્શ અદાઓં કી તસ્વીરોં સે ભરપૂર ઈશ્તિહારોં, ગન્દી હ-ર-કતોં કી જઝબાત ભડકાને વાલી (SEX APPEALING) ખબરોં, છુપ કર ગુનાહ કરને વાલોં કી બિલા ઝરૂરતે શર-ઈ આબરૂ રેઝિયોં, હુક્મરાનોં, સિયાસત દાનોં ઔર મુઆ-શરે કે હર તબ્કે કે મુસલ્માનોં કી તઝ્લીલોં, તોહ્મતોં ઔર ઈલ્ઝામ તરાશિયોં ઔર મરે હુએ મુસલ્માનોં તક કી **ગીબતોં** સે ભરપૂર રહતા હો તો મેરે ખયાલ મેં અગર કોઈ **વલિય્યુલ્લાહ** ભી ગીબતોં ઔર **ગુનાહોં ભરી ખબરોં** સે ભરપૂર ઔર બે પર્દા ઔરતોં કી તસ્વીરોં સે મા'મૂર ઐસા **અખ્બાર** પઢને મેં મશ્ગૂલ હો તો શાયદ અપની **વિલાયત** ન બચા પાએ ! બુરાઈયોં સે સરશાર કિસી ઐસે **અખ્બાર** મેં છપી હુઈ "ઐબ દરિયોં ઔર ગીબતોં ભરી ખબર" કો દલીલ કૈસે બનાયા જા સકતા હૈ ! અગર ખબર સચ્ચી ભી થી તબ ભી બિલા મસ્લહતે શર-ઈ કિસી મુસલ્માન કી બુરાઈ (છાપને ઔર) બયાન કરને ઔર ઈસ તરહ કી ગુનાહોં ભરી ખબર બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ પઢને કી શરીઅત ને કબ ઈજાઝત દી હૈ ! ઈસી કો તો ઈસ્લામ ને ઐબ દરી ઔર **ગીબત** કરાર દે કર ઈસ કી ભરપૂર અન્દાઝ મેં હૌસલા શિકની ફરમાઈ હૈ.

કુત્તોં કી તરહ કાટતે ઔર નોચતે હોંગે ! : બહર હાલ ઐસી સોહબતોં ઔર બૈઠકોં કો તર્ક કરના ઝરૂરી હૈ જિન મેં ગુનાહોં ભરી બહસેં છિડતીં, હાલાતે હાઝિરા પર ફુઝૂલ તબ્સિરે હોતે, મુસલ્માનોં કી ઈઝ્ઝતેં પામાલ હોતીં ઔર ખૂબ **ગીબતેં** કી જાતી હૈં. આપ કી તખ્વીફ (યા'ની અઝાબ સે ડરાને) કે લિયે અર્ઝ હૈ કે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 300 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"આંસૂઓં કા દરિયા" સફહા** 253 પર હૈ : એક બુઝુર્ગ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં કે જબ કિયામત કા દિન આએગા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ના ફરમાની કે લિયે મિલ કર બૈઠને વાલે ઔર ગુનાહોં પર એક દૂસરે કી મદદ કરને વાલે જમ્અ હોંગે, ફિર વોહ ઘુટનોં કે બલ ખડે હોંગે ઔર એક દૂસરે કો **કુત્તોં કી તરહ કાટતે ઔર નોચતે હોંગે**, યેહ વોહ બદ નસીબ હોંગે જો બિગૈર તૌબા કિયે દુન્યા સે રુખ્સત હુએ હોંગે. (بَحرُالدُّمُوع (عربی) ۱۸۰)

મૈં ફાલતૂ બાતોં સે રહૂં દૂર હમેશા

ચુપ રહને કા અલ્લાહ ! સલીકા તૂ સિખા દે

દુઆએ કુનૂત પઢને વાલે અપના વા'દા નિભાએં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બુરી સોહબતોં સે બચના બેહદ ઝરૂરી હૈ વરના આખિરત તબાહ હો સકતી હૈ. મેરે આકા **આ'લા હઝરત,** ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : શરીઅતે મુતહ્હરા ને નમાઝ મેં કોઈ ઝિક્ર ઐસા નહીં રખા હૈ જિસ મેં ''સિર્ફ ઝબાન'' સે લફ્ઝ નિકાલે જાએં ઔર મા'ના મુરાદ ન હોં. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 29, સ. 567) તો આપ કી યાદ દિહાની કે લિયે અર્ઝ હૈ કે **નમાઝે વિત્ર** મેં આપ યેહ **દુઆએ કુનૂત** તો પઢતે હી હોંગે જિસ મેં હૈ : وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَّفْجُرُكَ ط યા'ની ''(યા અલ્લાહ ! હમ) અલગ કરતે હૈં ઔર છોડતે હૈં ઉસ કો જો તેરી ના ફરમાની કરે'' અગર આજ સે પહલે મા'ના મા'લૂમ નહીં થે તો ચલિયે અબ પતા ચલ ગયા લિહાઝા અપને રબ عَزَّوَجَلَّ સે કિયે જાને વાલે રોઝ રોઝ કે ઈસ વા'દે કો અબ અ-મલી જામા પહના હી દીજિયે ઔર નમાઝ ન પઢને વાલોં, ગાલિયોં, બદ ગુમાનિયોં, તોહ્મતોં, **ગીબતોં**, ચુગ્લિયોં ઔર તરહ તરહ સે ના ફરમાનિયોં મેં મુલવ્વસ રહને વાલોં ફાસિકોં ઔર ફાજિરોં કી બૈઠકોં ઔર ઉન કી સોહબતોં સે તૌબા કર લીજિયે. ઔર કુરઆને કરીમ ભી ઐસોં કી સોહબત સે મન્અ ફરમાતા હૈ, જૈસા કે પારહ 7 **સૂ-રતુલ અન્આમ** આયત નમ્બર 68 મેં ઈર્શાદ હોતા હૈ :

وَ اِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۶۸﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર જો કહીં તુઝે શૈતાન ભુલાવે તો યાદ આએ પર ઝાલિમોં કે પાસ ન બૈઠ.

તફસીરાતે અહમદિય્યા મેં ઈસ આયતે મુબા-રકા કે તહ્ત લિખા હૈ : યહાં ઝાલિમીન સે મુરાદ કાફિરીન, મુબ્તદિઈન યા'ની ગુમરાહ વ બદ દીન ઔર ફાસિકીન હૈં. (تفسِیرات اَحمدیه ص۳۸۸)

નેકી કી દા'વત દેને કે લિયે ફાસિકોં કે પાસ જાના જાઇઝ હૈ : જો ઇસ્લામી ભાઈ **મુત્તકી** પરહેઝ ગાર હો, વોહ યારી દોસ્તી મેં નહીં બલ્કે સિર્ફ નેકી કી દા'વત કી હદ તક ના ફરમાનોં ઔર બિગડે હુએ લોગોં કે સાથ બૈઠ સકતા હૈ ચુનાન્ચે પારહ 7 **સૂ-રતુલ અન્આમ** આયત નમ્બર 69 મેં રબ્બુલ ઇબાદ عَزَّوَجَلَّ ઇર્શાદ ફરમાતા હૈ :

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ وَّلٰكِنْ ذِكْرٰى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

(پ٧،الانعام:٦٩)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર પરહેઝ ગારોં પર ઉન કે હિસાબ સે કુછ નહીં, હાં નસીહત દેના શાયદ વોહ બાઝ આએં.

હઝરતે સદરુલ અફાઝિલ મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِى **ખઝાઇનુલ ઇરફાન** મેં ઇસ આયતે કરીમા કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : ઇસ આયત સે મા'લૂમ હુવા કે પન્દો નસીહત ઔર ઇઝહારે હક કે લિયે ઇન કે પાસ બૈઠના જાઇઝ હૈ.

હજ્જાજ બિન યૂસુફ કી ગીબત સે ભી પરહેઝ : હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن કો **ગીબત** કે મુઆ-મલે મેં **અલ્લાહુ** દાવર عَزَّوَجَلَّ કા ઇસ કદર ડર રહતા થા કે જિન કે ઝુલ્મો સિતમ કી દાસ્તાનેં મશ્હૂર વ મા'રૂફ હોતીં ઉન કા ભી બિલા ઝરૂરતે શર-ઈ તઝકિરા કરને સે બચતે થે જૈસા કે હઝરતે સય્યિદુના ઇસ્માઈલ હક્કી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى નક્લ કરતે હૈં : **હઝરતે** સય્યિદુના ઇમામ મુહમ્મદ ઇબ્ને સીરીન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْمُبِيْن સે અર્ઝ કી ગઈ : ક્યા બાત હૈ કે આપ ને કભી ભી હજ્જાજ (બિન યૂસુફ) કે બારે મેં દો લફ્ઝ નહીં બોલે ! (યા'ની ઉસે બુરા ભલા નહીં કહા) ફરમાયા : "મૈં (**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ખુફ્યા તદબીર સે) ડરતા હૂં, કહીં ઐસા ન હો કે કિયામત કે દિન **અલ્લાહ** તઆલા તૌહીદ કી બ-ર-કત સે ઉસે તો છોડ દે (યા'ની ચૂંકે વોહ મુસલ્માન થા લિહાઝા ઇસ નિસ્બત કે સબબ અપને ફઝ્લો કરમ સે ઉસે બે હિસાબ બખ્શ દે) ઔર મુઝે ઉસ કી **ગીબત** કરને કી વજહ સે અઝાબ મેં મુબ્તલા ફરમા દે." (تفسیر روحُ البیان ج٩ ص٩٠)

તીન ઉયૂબ કી નુહૂસત કી ઈબ્રતનાક હિકાયત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ બે નિયાઝ હૈ, ઉસ કી **ખુફયા તદબીર** કિસ કે બારે મેં ક્યા હૈ વોહ કોઈ નહીં જાનતા, લિહાઝા કોઈ મુસલ્માન ખ્વાહ કિતના હી બડા ગુનહગાર હો ઉસ કે બારે મેં હમ યેહ નહીં કહ સકતે કે યેહ ઝરૂર હી જહન્નમ મેં જાએગા, જબ ઉસ કી તદબીર ગાલિબ આતી હૈ તો બડે બડોં કી વોહ પકડ હો જાતી હૈ કે **اَلْاَمَان وَ الْحَفِیظ**. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 480 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બયાનાતે અત્તારિય્યા"** હિસ્સએ અવ્વલ કે **સફહા** 113 તા 115 પર હૈ : "મિન્હાજુલ આબિદીન" મેં હૈ : હઝરતે સય્યિદુના **ફુઝૈલ બિન ઈયાઝ** رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیْه અપને એક શાગિર્દ કી નઝ્અ કે વક્ત તશરીફ લાએ ઔર ઉસ કે પાસ બૈઠ કર **સૂરએ યાસીન** શરીફ પઢને લગે. તો ઉસ શાગિર્દ ને કહા : **"સૂરએ યાસીન પઢના બન્દ કર દો."** ફિર આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیْه ને ઉસે કલિમા શરીફ કી તલ્કીન[1] ફરમાઈ. **વોહ બોલા : "મૈં હરગિઝ યેહ કલિમા નહીં પઢૂંગા મૈં ઈસ સે બેઝાર હૂં." બસ ઈન્હીં અલ્ફાઝ પર ઉસ કી મૌત વાકેઅ હો ગઈ.** હઝરતે સય્યિદુના ફુઝૈલ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیْه કો અપને શાગિર્દ કે બુરે ખાતિમે કા સખ્ત સદમા હુવા. ચાલીસ[40] રોઝ તક અપને ઘર મેં બૈઠે રોતે રહે. ચાલીસ[40] દિન કે બા'દ આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیْه ને **ખ્વાબ** મેં દેખા કે ફિરિશ્તે ઉસ શાગિર્દ કો જહન્નમ મેં ઘસીટ રહે હૈં. આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیْه ને ઉસ સે ઈસ્તિફસાર ફરમાયા : કિસ સબબ સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને તેરી મા'રિફત સલ્બ ફરમા લી ? મેરે શાગિર્દો મેં તેરા મકામ તો બહુત ઊંચા થા ! ઉસ ને જવાબ દિયા : **તીન ઉયૂબ** કે સબબ સે : (1) **ચુગલી,** કે મૈં અપને સાથિયોં કો કુછ બતાતા થા ઔર આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیْه કો કુછ ઔર (2) **હસદ,** કે મૈં અપને સાથિયોં સે હસદ કરતા થા (3) **શરાબ નોશી,** કે એક બીમારી સે શિફા પાને કી ગરઝ સે તબીબ કે મશ્વરે પર હર સાલ શરાબ કા એક ગિલાસ **પીતા** થા. (مِنہاجُ العابِدین ص۱۰۱)

---

1. મરને વાલે કો યેહ ન કહા જાએ કે કલિમા પઢ બલ્કે તલ્કીન કા સહીહ તરીકા યેહ હૈ કે સકરાત વાલે કે પાસ બુલન્દ આવાઝ સે કલિમા શરીફ કા વિર્દ કિયા જાએ તાકે ઉસે ભી યાદ આ જાએ.

નઝ્અ મેં કુફ્ર બકને કા શર-ઈ મસ્અલા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખૌફ્રે ખુદા સે લરઝ ઉઠિયે ! ઔર ઘબરા કર અપને મા'બૂદે બરહક કો રાઝી કરને કે લિયે ઉસ કી બારગાહે બેકસ પનાહ મેં ઝુક જાઈયે. આહ ! **ચુગલી, હસદ** ઔર **શરાબ નોશી** કે સબબ વલિયે કામિલ કા શાગિર્દ કુફ્રિય્યા કલિમાત બોલ કર મરા. યહાં એક ઝરૂરી મસ્અલા સમઝ લીજિયે ચુનાન્ચે **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : મરતે વક્ત مَعَاذَ اللّٰه ઉસ કી ઝબાન સે કલિમએ કુફ્ર નિકલા તો કુફ્ર કા હુક્મ ન દેંગે કે મુમ્કિન હૈ મૌત કી સખ્તી મેં અક્લ જાતી રહી હો ઔર બેહોશી મેં યેહ કલિમા નિકલ ગયા.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 4, સ. 158, دُرِّمُختار ج ٣ ص ١٦)

અક્સર ખતાએં ઝબાન સે હોતી હૈં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ ગલત ચલને વાલી ઝબાન ઈન્સાન કો બહુત પરેશાન કરતી હૈ, ઈન્સાન ઈસી ઝબાન સે ગાલિયાં નિકાલ કર, ઝૂટ બોલ કર, **ગીબતેં** કર કે ચુગ્લિયાં ખા કર અપની આખિરત કો દાવ પર લગાતા હૈ. ઈસ ઝબાન કી આફતોં સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી પનાહ ! મશ્હૂર સહાબી હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે ખલ્ક કે રહબર, શાફેએ મહશર, મહબૂબે દાવર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : ઈન્સાન કી અક્સર ખતાએં ઉસ કી **ઝબાન** સે હોતી હૈં.

(اَلْمُعْجَمُ الْكَبِير لِلطَّبَرانی ج ١٠ ص ١٩٧ حدیث ١٠٤٤٦)

રોઝાના સુબ્હ આ'ઝા ઝબાન કી ખુશામદ કરતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ : જબ ઈન્સાન સુબ્હ કરતા હૈ તો ઉસ કે તમામ આ'ઝા **ઝબાન** કે સામને આજિઝાના યેહ કહતે હૈં : હમારે બારે મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે ડર ! ક્યૂંકે હમ તુઝ સે વાબસ્તા હૈં અગર તૂ સીધી રહેગી તો હમ સીધે રહેંગે અગર તૂ ટેઢી હોગી તો હમ ભી ટેઢે હોં. (سُنَنِ تِرمِذی ج ٤ ص ١٨٣ حدیث ٢٤١٥)

જો દિલ મેં હોતા હૈ વોહી ઝબાન પર આતા હૈ : મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : નફઅ વ નુક્સાન, રાહત વ આરામ, તકાલીફ વ આલામ મેં (ઐ ઝબાન !) હમ તેરે સાથ વાબસ્તા હૈં અગર તૂ ખરાબ હોગી હમારી શામત આ જાવેગી તૂ દુરુસ્ત હોગી હમારી ઈઝ્ઝત હોગી. ખયાલ રહે કે **ઝબાન** દિલ કી તરજુમાન હૈ ઈસ કી અચ્છાઈ બુરાઈ દિલ કી અચ્છાઈ બુરાઈ કા પતા દેતી હૈ. (મિરઆત, જિ. 6, સ. 465)

ઝબાન કી બે એહતિયાતી કી આફતેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ ઝબાન અગર ટેઢી ચલતી હૈ તો બા'ઝ અવકાત ફસાદાત બરપા હો જાતે હૈં, ઈસી **ઝબાન** સે અગર મર્દ અપની બીવી કો તલાક કહ દે તો (કઈ સૂરતોં મેં) **તલાકે મુગલ્લઝા** વાકેઅ હો જાતી હૈ, ઈસી **ઝબાન** સે અગર કિસી કો બુરા ભલા કહા ઔર ઉસ કો તૈશ (યા'ની ગુસ્સા) આ ગયા તો બા'ઝ અવકાત કત્લો ગારત ગરી તક નૌબત પહોંચ જાતી હૈ. ઈસી **ઝબાન** સે અગર કિસી મુસલ્માન કો બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ ડાંટ દિયા ઔર ઉસ કી દિલ આઝારી કર દી તો યકીનન ઈસ મેં ગુનહગારી ઔર જહન્નમ કી હકદારી હૈ. **"ત-બરાની શરીફ"** કી રિવાયત મેં હૈ, **સરકારે મદીના** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : જિસ ને (બિલા વજહે શર-ઈ) કિસી મુસલ્માન કો ઈઝા દી ઉસ ને મુઝે ઈઝા દી ઔર જિસ ને મુઝે ઈઝા દી ઉસ ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો ઈઝા દી.

(اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط ج ۲ ص ۳۸۶ حديث ۳۶۰۷)

હમેશા કી રિઝા વ નારાઝી : હઝરતે સય્યિદુના બિલાલ બિન હારિસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ રિવાયત કરતે હૈં, સુલ્તાને દો જહાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને હકીકત નિશાન હૈ : કોઈ શખ્સ અચ્છી બાત બોલ દેતા હૈ ઉસ કી ઈન્તિહા નહીં જાનતા ઈસ કી વજહ સે ઉસ કે લિયે **અલ્લાહ** કી રિઝા ઉસ દિન તક કે લિયે લિખી જાતી હૈ જબ વોહ ઉસ સે મિલેગા. ઔર એક આદમી બુરી બાત બોલ દેતા હૈ જિસ કી ઈન્તિહા નહીં જાનતા **અલ્લાહ** ઈસ કી વજહ સે અપની નારાઝી ઉસ દિન તક લિખ

દેતા હૈ જબ વોહ ઉસ સે મિલેગા. (سُنَنِ تِرمِذی ج ٤ ص١٤٣ حدیث٢٣٢٦)

પહલે તોલો ફિર મુંહ સે બોલો : મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્‌ત ફરમાતે હૈં : (બા'ઝ અવકાત આદમી) કોઈ બાત ઐસી બુરી બોલ દેતા હૈ જિસ સે રબ તઆલા હમેશા કે લિયે નારાઝ હો જાતા હૈ લિહાઝા ઈન્સાન કો ચાહિયે કે બહુત સોચ સમઝ કર બાત કિયા કરે. **હઝરતે સય્યિદુના અલ્કમા** (رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ) ફરમાયા કરતે થે કે મુઝે બહુત સી બાતોં સે બિલાલ ઈબ્ને હારિસ (رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ) કી (મઝકૂરા) હદીસ રોક દેતી હૈ. (مرقات) યા'ની મૈં કુછ બોલના ચાહતા હૂં કે યેહ હદીસ સામને આ જાતી હૈ ઔર મૈં (ઈસ ખૌફ સે) ખામોશ હો જાતા હૂં (કે કહીં ઐસી બાત મુંહ સે ન નિકલ જાએ જિસ કી વજહ સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હમેશા કે લિયે મુઝ સે નારાઝ હો જાએ).

(મિરઆત, જિ. 6, સ. 462)

કુફ્લે મદીના લગાને હી મેં આફિય્યત હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બે સોચે સમઝે બોલ પડના બેહદ ખતરનાક નતાઈજ કા હામિલ હો સકતા ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી હમેશા હમેશા કી **નારાઝી** કા બાઈસ બન સકતા હૈ. યકીનન **ઝબાન કા કુફ્લે મદીના** લગાને યા'ની અપને આપ કો ગૈર ઝરૂરી બાતોં સે બચાને હી મેં આફિય્યત હૈ. ખામોશી કી આદત ડાલને કે લિયે કુછ ન કુછ ગુફ્ત-ગૂ લિખ કર યા ઈશારે સે કર લિયા કરના બેહદ મુફીદ હૈ ક્યૂંકે જો ઝિયાદા બોલતા હૈ ઉમૂમન ખતાએં ભી ઝિયાદા કરતા હૈ, રાઝ ભી ફાશ કર ડાલતા હૈ. **ગીબત** વ ચુગલી ઔર ઐબજૂઈ જૈસે ગુનાહોં સે બચના ભી ઐસે શખ્સ કે લિયે બહુત દુશ્વાર હોતા હૈ બલ્કે બક બક કા આદી બા'ઝ અવકાત مَعَاذَاللهعَزَّوَجَلَّ **કુફ્રિય્યાત** ભી બક ડાલતા હૈ !

દિલ કી સખ્તી કા અન્જામ : અલ્લાહુ રહમાન عَزَّوَجَلَّ હમ પર રહ્‌મ ફરમાએ ઔર હમારી ઝબાન કો લગામ નસીબ કરે કે યેહ ઝિક્રુલ્લાહ સે ગાફિલ રહ કર ફુઝૂલ બોલ બોલ કર દિલ કો ભી સખ્ત કર દેતી હૈ. **અલ્લાહુ ગની** عَزَّوَجَلَّ કે પ્યારે નબી મક્કી મ-દની صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : ફોહ્‌શ ગોઈ સખ્ત દિલી

સે હૈ ઔર સખ્ત દિલી આગ મેં હૈ. (سُنَنِ تِرمِذی ج۳ ص۴۰۶ حدیث۲۰۱۶)

બક બક કી આદત કુફ્ર મેં ડાલ સકતી હૈ : મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : યા'ની જો શખ્સ ઝબાન કા બેબાક હો, કે હર બુરી ભલી બાત બે ધડક મુંહ સે નિકાલ દે તો સમઝ લો કે **ઉસ કા દિલ સખ્ત હૈ** ઉસ મેં **હયા** નહીં. **સખ્તી** વોહ દરખ્ત હૈ જિસ કી જડ ઈન્સાન કે દિલ મેં હૈ ઔર ઈસ કી શાખ દોઝખ મેં. ઐસે બે ધડક ઈન્સાન કા અન્જામ યેહ હોતા હૈ કે વોહ **અલ્લાહ રસૂલ** (عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تعالیٰ علیه واٰلهٖ وسلَّم) કી બારગાહ મેં ભી બે અદબ હો કર **કાફિર** હો જાતા હૈ. (મિરઆત, જિ. 6, સ. 641)

જી ચાહતા હૈ ખૂબ ગુનાહોં પે મૈં રોઊં
અફસોસ મગર દિલ કી કસાવત[1] નહીં જાતી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوبُوا إِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગીબત કરને વાલા કાબિલે રહ્મ હૈ : એક બુઝુર્ગ رَحْمَةُ اللهِ تعالیٰ عَلَيْه સે કિસી ને કહા : ફુલાં શખ્સ આપ કી ઈસ કદર બુરાઈ બયાન કરતા હૈ કે મુઝે આપ પર રહ્મ આતા હૈ. ફરમાયા : "કાબિલે રહ્મ તો વોહ શખ્સ ખુદ હૈ." (تفسیرِ قُرطبی ج۸ ص۲۴۲) ! سُبْحٰنَ الله હમારે બુઝુર્ગોં કા ઈખ્લાસ વ અખ્લાક સદ કરોડ મરહબા ! ઈન કી **મ-દની સોચ** કી ભી ક્યા બાત હૈ ! અપની બે તહાશા બુરાઈયાં કરને વાલે પર ભી ગુસ્સા નહીં આ રહા બલ્કે દિલ મુત્મઈન હૈ કે મેરા અપના ક્યા

1. યા'ની સખ્તી

જાતા હૈ ! **ગીબત** કરને વાલા હી નુક્સાન ઉઠાતા હૈ ઔર વોહ નાદાન ઇન મા'નોં મેં કાબિલે રહ્મ હી હૈ કે અપની નેકિયાં બરબાદ કર રહા ઔર ગુનહગાર હો કર અઝાબે નાર કા હકદાર કરાર પા રહા હૈ.

દર્દે સર હો યા બુખાર આએ તડપ જાતા હૂં   મૈં જહન્નમ કી સઝા કૈસે સહૂંગા યા રબ !
અફ્વ કર ઔર સદા કે લિયે રાઝી હો જા   ગર કરમ કર દે તો જન્નત મેં રહૂંગા યા રબ !

"બહુત સોતા હૈ" કહના ગીબત હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ બક્ર સિદ્દીક ઔર હઝરતે સય્યિદુના ઉ-મરે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا કે બારે મેં મરવી હૈ કે ઇન મેં સે એક ને દૂસરે સે ફરમાયા કે **اِنَّ فُلَانًا لَنَؤُوْمٌ** યા'ની **ફુલાં શખ્સ બહુત સોતા હૈ** ફિર ઉન્હોં ને સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે સાલન માંગા તાકે રોટી ખાએં, નબિય્યે અકરમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : તુમ સાલન ખા ચુકે હો. ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : હમેં તો ઇસ કા ઇલ્મ નહીં. ફરમાયા : હાં ક્યૂં નહીં તુમ દોનોં ને અપને ભાઈ કા ગોશ્ત ખાયા હૈ. (اِحیاءُ العُلوم ج۳ ص۱۸۰، اِتحافُ السّادَة للزَّبیدی ج۹ ص۳۰۷)

ગીબત સુનને વાલા ભી ગીબત કરને મેં શરીક હૈ : હુજ્જતુલ ઇસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِی યેહ હદીસે પાક નક્લ કરને કે બા'દ ફરમાતે હૈં : તો દેખો કિસ તરહ સુલ્તાને અમ્બિયા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને દોનોં કો ઇસ મસ્અલે મેં જમ્અ કિયા (હાલાંકે ઝબાન સે સિર્ફ) એક ને **ગીબત** કી મગર દૂસરે ને ઉસે સુના (લિહાઝા વોહ ભી **ગીબત** મેં શરીક ઠહરાએ ગએ)

(اِحیاءُ العُلوم ج۳ ص۱۸۰)

ખાને ઔર બોલને સે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 12 મિસાલેં : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા ઝિયાદા સોને વાલે કે બારે મેં પીછે સે કહના કે "સોતા બહુત હૈ" **ગીબત** હૈ. મઝીદ ખાને ઔર બોલને સે **મુ-તઅલ્લિક ગીબત** કી 12 મિસાલેં મુલા-હઝા હોં : ۞ ખાતા બહુત હૈ ۞ જબ દેખો ખાતા રહતા હૈ ۞ ઇસ કો

તો હર વક્ત ખાને હી કી પડી રહતી હૈ ❁ બે ચબાએ નિગલ જાતા હૈ ❁ બોટિયાં અપની તરફ સરકા લેતા હૈ ❁ જહાં નિયાઝ કા ખાના હો વહાં પહોંચ જાતા હૈ ❁ કુરઆન ખ્વાની/ ઈજતિમાઅ/ ઈજતિમાએ ઝિક્રો ના'ત/ ઉર્સ શરીફ મેં ખાને કે વક્ત પહોંચતા હૈ ❁ મય્યિત કે તીજે કા ખાના ભી નહીં છોડતા ❁ બોલતા બહુત હૈ ❁ દૂસરોં કી બારી નહીં આને દેતા ❁ દૂસરોં કી બાત કાટ દેતા હૈ ❁ અગલે કો બાતોં હી બાતોં મેં ખા જાતા હૈ વગૈરા વગૈરા. મઝકૂરા રિવાયત સે مَعَاذَاللہ عَزَّوَجَلَّ હઝરાતે શૈખૈને કરીમૈન યા'ની સય્યિદૈના સિદ્દીકે અકબર વ ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھُمَا કે બારે મેં કિસી તરહ કી બુરાઈ ઝેહ્ન મેં ન લાઈ જાએ, યેહ ઝમાનએ તરબિય્યત કે મુઆ-મલાત હૈં. સહાબએ કિરામ عَلَیْھِمُ الرِّضْوَان કે ઈસ તરહ કે **મુ-તઅદ્દિદ** વાકિઆત કુતુબે અહાદીસ મેં મિલતે હૈં. ચુનાન્ચે

પીછે સે ઈશારતન "ઠિગના" કહના ગીબત હૈ : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا રિવાયત ફરમાતી હૈં : મૈં ને નબિય્યે કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَیْہِ اَفْضَلُ الصَّلٰوۃِ وَالتَّسْلِیْم સે અર્ઝ કી : સફિય્યા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا કે લિયે યેહ કાફી હૈ કે વોહ ઐસી હૈં ઐસી હૈં યા'ની **પસ્તા કદ** હૈં, હુઝૂર (صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ને ઈર્શાદ ફરમાયા કે "તુમ ને ઐસા કલિમા કહા (યા'ની ઐસી બાત કહી) કે અગર સમુન્દર મેં મિલાયા જાએ તો ઉસ પર ગાલિબ આ જાએ." (سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ص٣٥٣حدیث ٤٨٧٥) **યા**'ની કિસી પસ્તા કદ કો ભી ❁ પસ્તા કદ ❁ નાટા ❁ ઠિગના કહના **ગીબત** મેં દાખિલ હૈ, જબ કે બિલા ઝરૂરત હો.

કિસી કે ફિતરી ઐબ બયાન કરના બડે ખૌફ કી બાત હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! લમ્બા ઔર ઠિગના વગૈરા હોના યેહ ફિતરી ઉયૂબ હૈં બિલા મસ્લહતે શર-ઈ પીઠ પીછે કિસી મુસલ્માન કે ઈન ઐબોં કા તઝકિરા ભી **ગીબત** હૈ બલ્કે ઈસ કે બારે મેં **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَالِی ફરમાતે હૈં : અગર ઉસ કે ઐબ કા તઅલ્લુક ઉસ કી ખિલ્કત (યા'ની ફિતરત) સે હૈ તો ઉસ કી બુરાઈ બયાન કરના ગોયા (مَعَاذَاللہ) **અલ્લાહ** તઆલા કી

તરફ બુરાઈ કો મન્સૂબ કરના હૈ ક્યૂંકે જો આદમી કિસી સન્અત (યા'ની બનાવટ, કારીગરી) મેં ઐબ નિકાલતા હૈ વોહ ગોયા સાનેઅ (યા'ની બનાને વાલે) કી ખરાબી બયાન કરતા હૈ. કિસી શખ્સ ને એક દાના સે કહા : ઓ બદ સૂરત ! ઉસ ને જવાબ દિયા કે ચેહરા બનાના મેરે ઈખ્તિયાર મેં નહીં વરના ખૂબ સૂરત બના લેતા.

(اِحیاءُ الْعُلوم ج۳ص۱۸٤)

કિસી કો "કમઝોર હૈ" કહના ! : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : શફીએ રોઝે શુમાર, દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર **બિ ઈઝ્ને** પરવર્દ ગાર صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે દરબારે દુરબાર મેં હમ લોગ હાઝિર થે કે એક આદમી જબ ઉઠ કર ચલા ગયા તો સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! **مَا اَضْعَفَ فُلَانًا : ફુલાં કિતના કમઝોર હૈ !** ફરમાયા : "તુમ ને અપને રફીક (યા'ની સાથી) કી **ગીબત** કી ઔર ઉસ કા ગોશ્ત ખાયા."

(مُسْنَد اَبِی یَعْلٰی ج۵ص۳٦۲ حدیث٦۱۲۵)

"ગીબત મત કરો" કે નવ હુરૂફ કી નિસ્બત સે કિસી કી કમઝોરી કે ઇઝહાર કી ગીબત કી 9 મિસાલેં

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા, બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ કિસી કો "કમઝોર" કહના ભી **ગીબત** મેં દાખિલ હૈ. ઈસી તરહ ❁ સૂખા સાખા ❁ મરિયલ ❁ મરિયલ ટટ્ટૂ ❁ બુઢ્ઢા ફૂંસ (ખૂસટ) ❁ હડ્ડિયોં કા ઢાંચા ❁ **હડ પિન્જર** ❁ કબ્ર મેં પાઉં લટક ચુકે હૈં ❁ સૂખી લકડી ❁ ફૂંક મારો તો ઉડ જાએ વગૈરા અલ્ફાઝ ભી **ગીબત** કે હૈં ક્યૂંકે કોઈ સમઝદાર ઈન્સાન અપને લિયે ઈસ તરહ કે અલ્ફાઝ સુનના પસન્દ નહીં કરતા.

બચૂં ગીબતોં સે બચૂં ચુગ્લિયોં સે　　હો તૌફીક ઐસી અતા યા ઈલાહી
ઝબાં પર લગામ મેરી લગ જાએ મૌલા　　સદા તોહ્મતોં સે બચા યા ઈલાહી

કિસી કે મા'યૂબ મરઝ કા તઝકિરા કરના : **સુલ્તાને** અમ્બિયાએ કિરામ, શહન્શાહે ખૈરુલ અનામ, મહબૂબે રબ્બુસ્સલામ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં એક આદમી કા તઝકિરા કરતે હુએ જબ અર્ઝ કી ગઈ : ફ़ુલાં શખ્સ ખુદ નહીં ખા સકતા યહાં તક કે કોઈ ઉસે ખિલાએ ઔર ન હી ચલ સકતા હૈ યહાં તક કે કોઈ ઉસે ચલાએ. તો ફ़રમાયા : "તુમ ને ઉસ કી **ગીબત** કી." સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! હમ ને તો વોહ બાત બયાન કી હૈ જો ઉસ મેં મૌજૂદ હૈ. ઈર્શાદ ફ़રમાયા : **ગીબત કે લિયે ઈતના હી કાફ़ી હૈ કે તુમ ને અપને ભાઈ કા ઐબ બયાન કિયા.** (حِلْیَۃُ الْاولیاء ج۸ ص۲۰۴ رقم۱۱۸۸۳)

લૂલે લંગડે કી ગીબત : તાબેઈ બુઝુર્ગ **હઝરતે** સય્યિદુના મુઆવિયા બિન **કુર્રહ** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફ़રમાતે હૈં : "અગર તુમ્હારે પાસ સે કોઈ લુન્જા (યા'ની લૂલા યા લંગડા) ગુઝરે ઔર તુમ ઉસ કે લુન્જે પન કે ઐબ કા તઝકિરા કરો તો યેહ ભી **ગીબત** હૈ." (تفسیر دُرّ مَنثور ج۷ ص ۵۷۱) મા'લૂમ હુવા કે કિસી લુન્જે કો ભી બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ પીઠ પીછે લુન્જા કહના **ગીબત** હૈ ઈસી તરહ કિસી કો ❁ લંગડા ❁ ગન્જા ❁ અન્ધા ❁ કાના ❁ લૂલા ❁ તુતલા ❁ હકલા ❁ ગૂંગા ❁ બહરા ❁ **કુબડા** વગૈરા કહના ભી **ગીબત** હૈ.

લિબાસ કી ખામી બતાના ભી ગીબત હૈ : **ઉમ્મુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہ تَعَالٰی عَنْھَا ઈર્શાદ ફ़રમાતી હૈં કે એક મર્તબા મૈં નબિય્યે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફ़લાક صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર થી, મૈં ને એક ઔરત કે બારે મેં કહા : اِنَّ ھٰذِہٖ لَطَوِیْلَۃُ الذَّیْلِ યા'ની યેહ **લમ્બે દામન વાલી** હૈ. તો આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફ़રમાયા : اِلْفَظِیْ اِلْفَظِیْ યા'ની જો કુછ તેરે મુંહ મેં હૈ નિકાલ ફેંક. તો મૈં ને મુંહ સે ગોશ્ત કા ટુકડા નિકાલ કર ફેંકા.

(الصّمت مع موسوعۃ ابن اَبِی الدُّنیا ج۷ ص۱۴۵ حدیث ۲۱۶)

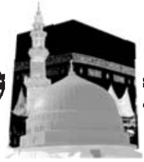

"ગીબત કરના નિહાયત હી સખ્ત ગુનાહ હૈ" કે ચૌબીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે લિબાસ કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 24 મિસાલેં

મા'લૂમ હુવા કે પીઠ પીછે કિસી કે લિબાસ કી ખરાબી કા બયાન કરના ભી **ગીબત** હૈ લિબાસ કે **મુ-તઅલ્લિક ગીબત** કી 24 મિસાલેં મુલા-હઝા હોં : (દર્જે ઝૈલ બાતેં દુરુસ્ત હોં તો **ગીબત** વરના ઈસ સે બડે ગુનાહ **તોહમત** મેં દાખિલ હોંગી) ❁ ઉસ કી આસ્તીન લમ્બી હૈ ❁ કપડે બે ઢંગે હૈં ❁ કપડે મૈલે હૈં ❁ કપડોં કો ગન્દગી સે નહીં બચાતા ❁ કપડોં સે બદબૂ આતી હૈ ❁ કપડોં કા ડીઝાઈન સહીહ નહીં ❁ બડે ભાઈ કા કુરતા ચઢા લિયા હૈ ❁ ઈસ કો કપડે પહનને કા ઢંગ નહીં આતા ❁ ઈમામા સહીહ સે બાંધના નહીં આતા ❁ ઉસ કી ચાદર મૈલી ચિકટ હો ગઈ હૈ ❁ મોઝે ફટે હુએ પહનતા હૈ ❁ લન્ડા બાઝાર કે (સેકન્ડ હેન્ડ) કપડે પહનતા હૈ ❁ ઘટિયા વાલા કપડા હૈ ❁ ઔરતોં વાલે રંગોં કે કપડે પહનને કા બહુત શૌક હૈ ❁ ઉસ લિબાસ મેં તો વોહ મસ્ત મલંગ લગતા હૈ ❁ ઝરા દેખો તો બડે ભાઈ કી કમીસ ઔર છોટે ભાઈ કી શલવાર ચઢા લી હૈ, કિતના અજીબ લગ રહા હૈ ❁ કિતના કન્જૂસ હૈ કે ઈતના પૈસે વાલા હો કર ભી કપડે બિલ્કુલ સાદે પહનતા હૈ ❁ બાપ ચપરાસી હૈ મગર બેટે કે કપડે તો દેખો ! ❁ માંગા હુવા સૂટ પહના હોગા વરના ઈસ કી ઈતની અવકાત કહાં ! ❁ યેહ ઈસ લિયે ફટે પુરાને કપડે પહનતા હૈ તાકે પાર્ટિયોં સે માલ બટોરના આસાન હો ❁ જબ દેખો ઉસ કે કપડે કહીં ન કહીં સે ફટે હુએ હોતે હૈં ❁ અપની ગુરબત ઝાહિર કરને ઔર લોગોં કી હમદર્દિયાં પાને કે લિયે પૈવન્દ લગે કપડે પહનતા હૈ ❁ કર્ઝે લે કર ઈતના મહંગા સૂટ લેને કી ઈસે ક્યા ઝરૂરત થી ❁ ઉફ ! ઉસ ને કિસ કદર અજીબ લિબાસ પહના હુવા થા.

શરાબે મહબ્બત કુછ ઐસી પિલા દે   કભી ભી નશા હો ન કમ યા ઈલાહી
મુઝે અપના આશિક બના કર બના દે   તૂ સર તા પા તસ્વીરે ગમ યા ઈલાહી

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِيْب ! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوبُوْا اِلَی الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِيْب ! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

જૂએ કે કારોબાર સે તૌબા : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિક્રે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં ચુનાન્ચે **સોઈ** ડિવીઝન ડેરા બગટી (બલૂચિસ્તાન) કે એક સ્કૂલ ટીચર ને કુછ ઈસ તરહ હલ્ફિય્યા તહરીર દી હૈ કે મૈં **તમ્બોલા** (એક કિસ્મ કા ખેલ જિસ મેં પૈસોં કા જૂઆ હોતા હૈ) કી દુકાન ચલાતા થા. 2004 ઈ. મેં પાકિસ્તાન કે સૂબે બાબુલ ઈસ્લામ (સિન્ધ) સત્હ પર **સહરાએ મદીના** (બાબુલ મદીના કરાચી) મેં હોને વાલે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તીન રોઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં ખુશ કિસ્મતી સે શિર્કત કી સઆદત મિલ ગઈ, આખિર મેં જબ દુઆ હુઈ તો મુઝ પર રિક્કત તારી હો ગઈ. મૈં ને સાબિકા તમામ ગુનાહોં સે તૌબા કરને કે સાથ સાથ નમાઝે બા જમાઅત પાબન્દી સે અદા કરને કી નિય્યત કર લી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈજતિમાઅ સે વાપસ આતે હી **તમ્બોલા** કા કામ યક્સર ખત્મ કર દિયા, દાઢી શરીફ રખ લી ઔર સ્કૂલ મેં દર્સ ભી જારી કર દિયા ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મદ્ર-સતુલ મદીના** (બરાએ બાલિગાન) મેં કુરઆને પાક પઢના શુરૂઅ કર દિયા.

જૂઆ હરામ હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દા'વતે ઈસ્લામી કે **સુન્નતોં** ભરે ઈજતિમાઆત કી ભી ક્યા બાત હૈ ! **અલ્લાહુ તવ્વાબ** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત સે ઈન મેં

શરીક હોને વાલોં મેં સે ન જાને કિતને હી દિલોં મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા હો જાતા હૈ, ઈન ઈજતિમાઆત મેં શિર્કત દોનોં જહાનોં કે લિયે બાઈસે સઆદત હૈ. અભી આપ ને **મ-દની બહાર** સમાઅત ફરમાઈ ઈસ મેં **તમ્બોલા** કે કારોબાર સે **તૌબા** કા તઝકિરા હૈ. **તમ્બોલા** "જૂઆ" હી કી એક સૂરત હૈ, **જૂઆ** મેં એક દૂસરે કા માલ નાહક ખાયા જાતા હૈ જો કે શરઅન હરામ હૈ. **જૂઆ** ખેલના, **જૂઆ** કા અડ્ડા ચલાના **જૂએ** કે આલાત બેચના ખરીદના સબ ઈસ્લામ મેં હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલે કામ હૈં. અફસોસ ! આજ કલ મુસલ્માનોં મેં **જૂઆ** કાફી આમ હૈ, **જૂઆ** કી ઐસી ભી સૂરતેં હૈં કે લોગ લા ઈલ્મી કી વજહ સે ઉન મેં મુબ્તલા હો જાતે હૈં. લિહાઝા અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ **જૂઆ** કે બારે મેં કુછ મા'લૂમાત હાસિલ કર લીજિયે.

જૂઆ ખેલના ગુનાહ હૈ : પારહ 2 **સૂ-રતુલ બ-કરહ** કી આયત નમ્બર 219 મેં **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈબાદ** عَزَّوَجَلَّ ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَ الْمَيْسِرِؕ قُلْ فِيْهِمَاۤ اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّ مَنَافِعُ لِلنَّاسِ٘ وَ اِثْمُهُمَاۤ اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَاؕ

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : તુમ સે શરાબ ઔર જૂએ કા હુક્મ પૂછતે હૈં તુમ ફરમા દો કે ઈન દોનોં મેં બડા ગુનાહ હૈ ઔર લોગોં કે કુછ દુન્યવી નફઅ ભી ઔર ઈન કા ગુનાહ ઈન કે નફઅ સે બડા હૈ.

હઝરતે સદરુલ અફાઝિલ સય્યિદુના મૌલાના મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْهَادِى **ખઝાઈનુલ ઈરફાન** મેં ઈસ આયતે કરીમા કે તહ્ત લિખતે હૈં : **જૂએ** મેં કભી મુફ્ત કા માલ હાથ આતા હૈ ઔર ગુનાહોં ઔર મુફસિદોં (યા'ની ખરાબિયોં) કા ક્યા શુમાર ! અક્લ કા ઝવાલ, ગૈરત વ હમિય્યત કા ઝવાલ, ઈબાદાત સે મહરૂમી લોગોં સે અદાવતેં (યા'ની દુશ્મનિયાં) સબ કી નઝર મેં ખ્વાર (યા'ની ઝલીલ) હોના દૌલત વ માલ કી ઈઝાઅત (યા'ની બરબાદી).

જૂઆ શૈતાની કામ હૈ : પારહ 7 **સૂ-રતુલ માઈદહ** કી આયત નમ્બર 90 તા 91 મેં **અલ્લાહુ રહમાન** عَزَّوَجَلَّ કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ :

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَ الْمَیْسِرُ وَ الْاَنْصَابُ وَ الْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّیْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿۹۰﴾ اِنَّمَا یُرِیْدُ الشَّیْطٰنُ اَنْ یُّوْقِعَ بَیْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَ الْبَغْضَآءَ فِی الْخَمْرِ وَ الْمَیْسِرِ وَ یَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَ عَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ﴿۹۱﴾ (پ۷ المائدہ: ۹۱،۹۰)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઐ ઈમાન વાલો ! શરાબ ઔર જૂઆ ઔર બુત ઔર પાંસે નાપાક હી હૈં શૈતાની કામ તો ઇન સે બચતે રહના કે તુમ ફલાહ પાઓ. શૈતાન યેહી ચાહતા હૈ કે તુમ મેં બૈર ઔર દુશ્મની ડલવાવે શરાબ ઔર જૂએ મેં ઔર તુમ્હેં **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) કી યાદ ઔર નમાઝ સે રોકે તો ક્યા તુમ બાઝ આએ ?

હઝરતે સદરુલ અફાઝિલ સય્યિદુના મૌલાના મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْہَادِی **ખઝાઇનુલ ઇરફાન** મેં ઇસ કે તહ્ત લિખતે હૈં : ઇસ આયત મેં શરાબ ઔર **જૂએ** કે નતાઇજ ઔર વબાલ બયાન ફરમાએ ગએ કે શરાબ ખોરી ઔર **જૂએ બાઝી** કા એક વબાલ તો યેહ હૈ કે ઇસ સે આપસ મેં બુગ્ઝ ઔર અદાવતેં પૈદા હોતી હૈં ઔર જો ઇન બદિયોં (યા'ની બુરાઇયોં) મેં મુબ્તલા હો વોહ ઝિક્રે ઇલાહી ઔર નમાઝ કે અવકાત કી પાબન્દી સે મહરૂમ હો જાતા હૈ.

જૂઆ મેં જીતા હુવા માલ હરામ હૈ : પારહ 2 **સૂ-રતુલ બ-કરહ** કી આયત નમ્બર 188 મેં ઇર્શાદે રબ્બુલ ઇબાદ હોતા હૈ :

وَ لَا تَاْكُلُوْۤا اَمْوَالَكُمْ بَیْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ (پ۲ البقرہ: ۱۸۸)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર આપસ મેં એક દૂસરે કા માલ નાહક ન ખાઓ.

સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْہَادِی **ખઝાઇનુલ ઇરફાન** મેં ફરમાતે હૈં : ઇસ આયત મેં બાતિલ

તૌર પર કિસી કા માલ ખાના **હરામ** ફરમાયા ગયા ખ્વાહ લૂટ કર યા છીન કર યા ચોરી સે યા **જૂએ** સે યા હરામ તમાશોં યા હરામ કામોં યા હરામ ચીઝોં કે બદલે યા રિશ્વત યા ઝૂટી ગવાહી યા ચુગુલ ખોરી સે યેહ સબ મમ્નૂઅ વ **હરામ** હૈ.

(ખઝાઇનુલ ઇરફાન, સ. 47)

ગોયા ખિન્ઝીર કે ખૂન ઔર ગોશ્ત મેં હાથ ડબોયા : હુઝૂર નબિય્યે કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم ને ફરમાયા : જિસ ને નર્દ શેર (જૂઆ ખેલને કા સામાન) સે **જૂઆ** ખેલા તો ગોયા ઉસ ને અપના હાથ **ખિન્ઝીર** કે ગોશ્ત ઔર ખૂન મેં ડબોયા.

(سُنَنِ اِبن ماجه ج٤ ص٢٣١ حديث٣٧٦٣)

જૂએ કી દા'વત દેને વાલા કફ્ફારે મેં સ-દકા કરે : હુઝૂર નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈશાદિ ઈબ્રત બુન્યાદ હૈ : જિસ શખ્સ ને અપને સાથી સે કહા : ''આઓ **જૂઆ** ખેલેં.'' તો ઉસ (કહને વાલે) કો ચાહિયે કે સ-દકા કરે.

હઝરતે અલ્લામા યહ્યા બિન શરફ ન-વવી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی ઈસ હદીસ કી શર્હ મેં લિખતે હૈં : ઉ-લમા ફરમાતે હૈં કે સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સ-દકા કરને કા હુક્મ ઈસ લિયે દિયા હૈ કે ઉસ શખ્સ ને ગુનાહ કી દા'વત દી થી, હઝરતે અલ્લામા ખિતાબી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને કહા કે જિતને પૈસોં કા **જૂઆ** ખેલને કા કહા થા ઉતને પૈસોં કા સ-દકા કરે મગર સહીહ વોહ હૈ જો **મુહક્કિકીન** ને કહા હૈ ઔર યેહી હદીસે પાક કા ઝાહિર હૈ કે સ-દકે કી કોઈ મિક્દાર **મુઅય્યન** નહીં, આસાની સે જિતના સ-દકા કર સકે કર દે.

(شَرح مُسلِم لِلنَّوَوِی ج٦ ص١٠٧)

મેરે આકા **આ'લા હઝરત,** ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** જિલ્દ 19 **સફહા** 646 પર ફરમાતે હૈં : સૂદ ઔર ચોરી ઔર ગસ્બ ઔર **જૂએ** કા રુપિયા **કત્ઈ હરામ** હૈ.

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 19, સ. 646)

જૂઆ કી તા'રીફ઼ : જૂઆ કો અ-રબી મેં **કિમાર** કહતે હૈં ઈસ કી **તા'રીફ઼** મુલા-હઝા ફ઼રમાઈયે : હઝરતે મીર સય્યિદ શરીફ઼ જુરજાની قُدِّسَ سِرُّهُ الرَّبَّانِی લિખતે હૈં : હર વોહ ખેલ જિસ મેં યેહ શર્ત હો કે મગ્લૂબ (યા'ની નાકામ હોને વાલે) કી કોઈ ચીઝ ગાલિબ (યા'ની કામ્યાબ હોને વાલે) કો દી જાએગી યેહ **"કિમાર"** (યા'ની જૂઆ) હૈ. (التّعریفات ص ۱۲۶)

જૂએ કી 6 સૂરતેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આજ કલ દુન્યા મેં **જૂએ** કે નિત નએ તરીકે રાઈજ હૈં, ઈન મેં સે 6 યેહ હૈં :

1 લૉટરી : ઈસ તરીકએ કાર મેં લાખોં કરોડોં રુપૈ કે ઈન્આમાત કા લાલચ દે કર લાખોં ટિકટ મા'મૂલી રકમ કે બદલે ફ઼રોખ્ત કિયે જાતે હૈં ફિર કુરઆ અન્દાઝી કે ઝરીએ કામ્યાબ હોને વાલોં મેં ચન્દ લાખ યા ચન્દ કરોડ રુપૈ તક્સીમ કર દિયે જાતે હૈં જબ કે **બકિય્યા** અફ઼રાદ કી રકમ ડૂબ જાતી હૈ, યેહ ભી **જૂઆ** હી કી એક સૂરત હૈ જો કે હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ.

2 પ્રાઈઝ બૉન્ડ કી પરચી : (હુકૂમતે પાકિસ્તાન 200, 750, 1500, 7,500, 15,000, 40,000) રુપૈ કી કીમત કે ઈન્આમી બૉન્ડ્ઝ બેંક કે ઝરીએ જારી કરતી હૈ ઔર જદ્વલ કે મુતાબિક હર માહ કુરઆ અન્દાઝી કે ઝરીએ કરોડોં રુપૈ કે ઈન્આમાત ખરીદારોં મેં તક્સીમ કરતી હૈ, જિસ કા ઈન્આમ નહીં નિકલતા ઉસ કી ભી રકમ મહફૂઝ રહતી હૈ વોહ ઉસે જબ ચાહે ભુના (યા'ની કેશ કરવા) સકતા હૈ. યેહ જવાઝ (યા'ની જાઈઝ હોને) કી સૂરત હૈ ઔર જૂએ મેં દાખિલ નહીં. લેકિન ઈસ કે મુ-તવાઝી બા'ઝ લોગ ઈન્આમી બૉન્ડ્ઝ કી પરચિયાં બેચતે હૈં ઈન પરચિયોં કી ખરીદ વ ફ઼રોખ્ત, ગૈર કાનૂની ના જાઈઝ વ હરામ હૈ ક્યૂંકે બેચને વાલા હુકૂમત કી તરફ઼ સે જારી કર્દા પ્રાઈઝ બૉન્ડ્ઝ અપને હી પાસ રખતા હૈ (બલ્કે બા'ઝ અવકાત તો પ્રાઈઝ બૉન્ડ્ઝ ભી બેચને વાલે કે પાસ નહીં હોતે) પરચી બેચને વાલા ખરીદાર કો કલીલ રકમ કે બદલે પરચી પર મહ્ઝ એક નમ્બર લિખ કર દે દેતા હૈ કે અગર ઈસ નમ્બર પર ઈન્આમ નિકલ આયા તો મૈં

તુમ્હેં ઈતની રકમ દૂંગા. ઈન્આમી પરચી કા યેહ કામ ભી **જૂઆ** હૈ ક્યૂંકે ઈસ મેં ઈન્આમ ન નિકલને કી સૂરત મેં ખરીદાર કી રકમ ડૂબ જાતી હૈ.

3 મોબાઈલ મેસેજિઝ ઔર જૂઆ : મોબાઈલ પર મુખ્તલિફ સુવાલાત પર મબ્ની મેસેજિઝ (MESSAGES) ભેજે જાતે હૈં જિસ મેં મ-સલન કૌન સી ટીમ મેચ જીતેગી ? યા પાકિસ્તાન કિસ દિન બના થા ? દુરુસ્ત જવાબાત દેને વાલોં કે લિયે મુખ્તલિફ ઈન્આમાત રખે જાતે હૈં, શિર્કત કરને વાલે કે "મોબાઈલ બેલેન્સ" સે કલીલ રકમ મ-સલન દસ રુપૈ કટ જાતી હૈ, જિન કા ઈન્આમ નહીં નિકલતા ઉન કી રકમ ઝાએઅ હો જાતી હૈ, યેહ ભી **જૂઆ** હૈ જો કે હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ.

4 મુઅમ્મા : ઈસ મેં એક યા એક સે ઝિયાદા સુવાલાત હલ કરને કે લિયે દિયે જાતે હૈં જિસ કા હલ મુન્તઝિમીન કી મરઝી કે મુતાબિક નિકલ આએ ઉસે ઈન્આમ દિયા જાતા હૈ, ઈન્આમાત કી તા'દાદ તીન યા ચાર યા ઈસ સે ઝાઈદ ભી હોતી હૈ. લિહાઝા દુરુસ્ત હલ ઝિયાદા તા'દાદ મેં નિકલેં તો કુરઆ અન્દાઝી કે ઝરીએ ફૈસલા હોતા હૈ. ઈસ ખેલ મેં બહુત સારે અફરાદ શરીક હોતે હૈં, ઉન કી શિર્કત દો તરહ સે હોતી હૈ : (1) મુફ્ત (2) મા'મૂલી ફીસ દે કર, અગર શુ-રકા સે કિસી કિસ્મ કી ફીસ ન લી જાએ તો ઔર કોઈ માનેએ શર-ઈ ન હોને કી સૂરત મેં ઉસ ઈન્આમ કા લેના જાઈઝ હૈ. જિસ મેં શુ-રકા સે ફીસ લી જાતી હૈ ઉસ મેં ઈન્આમ મિલે યા ન મિલે રકમ ડૂબ જાતી હૈ, યેહ સૂરત **જૂઆ** કી હૈ જો કે હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ.

5 પૈસે જમ્અ કર કે કુરઆ અન્દાઝી કરના : બા'ઝ અફરાદ યા દોસ્ત આપસ મેં થોડી થોડી રકમ જમ્અ કર કે કુરઆ અન્દાઝી કરતે હૈં કે જિસ કા નામ નિકલા સારી રકમ ઉસ કો મિલેગી, યેહ ભી **જૂઆ** હૈ ક્યૂંકે **બકિય્યા** અફરાદ કી રકમ ડૂબ જાતી હૈ. ઈસી તરહ બા'ઝ અવકાત પૈસે જમ્અ કર કે કોઈ કિતાબ યા દૂસરી ચીઝ ખરીદી જાતી હૈ કે જિસ કા નામ કુરઆ અન્દાઝી મેં નિકલ આયા ઉસે યેહ કિતાબ દે દી જાએગી યેહ ભી **જૂઆ** હી હૈ. યાદ રહે કે બા'ઝ કમ્પનિયાં અપની મસ્નૂઆત ખરીદને વાલોં કો

કુરઆ અન્દાઝી કર કે ઈન્આમાત દેતી હૈ યેહ જાઇઝ હૈ ક્યૂંકે ઈસ મેં કિસી કી ભી રકમ નહીં ડૂબતી.

6 મુખ્તલિફ ખેલોં મેં શર્ત લગાના : હમારે યહાં મુખ્તલિફ ખેલ મ-સલન ઘુડદૌડ, ક્રિકેટ, કેરમ, બિલયર્ડ, તાશ, શતરન્જ વગૈરા દો તરફા શર્ત લગા કર ખેલે જાતે હૈં કે હારને વાલા જીતને વાલે કો ઉતની રકમ યા ફુલાં ચીઝ દેગા યેહ ભી **જૂઆ** હૈ ઔર ના જાઇઝ વ હરામ. કેરમ ઔર બિલયર્ડ ક્લબ વગૈરા મેં ખેલતે વક્ત ઉમૂમન યેહ શર્ત રખી જાતી હૈ કે ક્લબ કે માલિક કી ફીસ હારને વાલા અદા કરેગા, યેહ ભી **જૂઆ** હૈ. બા'ઝ "નાદાન" ઘરોં મેં મુખ્તલિફ ખેલોં મ-સલન તાશ યા લૂડો પર દો તરફા શર્ત લગા કર ખેલતે હૈં ઔર કમ ઈલ્મી કે બાઇસ ઈસ મેં કોઈ હરજ નહીં સમઝતે વોહ ભી સંભલ જાએં કે યેહ ભી **જૂઆ** હૈ ઔર **જૂઆ** હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ.

જૂએ સે તૌબા કા તરીકા : જૂઆ ખેલને વાલા અગર નાદિમ હુવા તો ઉસ કો ચાહિયે કે બારગાહે ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ મેં **સચ્ચી તૌબા** કરે મગર જો કુછ માલ જીતા હૈ વોહ બ દસ્તૂર **હરામ** હી રહેગા ઈસ ઝિમ્ન મેં રહનુમાઈ કરતે હુએ મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : "જિસ કદર માલ **જૂએ** મેં કમાયા મહ્ઝ **હરામ** હૈ. ઔર ઈસ સે બરાઅત (યા'ની નજાત) કી યેહી સૂરત હૈ કે જિસ જિસ સે જિતના જિતના માલ **જીતા** હૈ ઉસે વાપસ દે, યા જૈસે બને ઉસે રાઝી કર કે મુઆફ કરા લે. વોહ ન હો તો ઉસ કે વારિસોં કો વાપસ દે, યા ઉન મેં જો આકિલ બાલિગ હોં ઉન કા હિસ્સા ઉન કી રિઝા મન્દી સે મુઆફ કરા લે. બાકિયોં કા હિસ્સા ઝરૂર ઉન્હેં દે કે ઈસ કી મુઆફી મુમ્કિન નહીં, ઔર જિન લોગોં કા પતા કિસી તરહ ન ચલે, ન ઉન કા, ન ઉન કે વરસા કા, ઉન સે જિસ કદર **જીતા** થા ઉન કી નિય્યત સે ખૈરાત કર દે, અગર્ચે (ખુદ) અપને (હી) મોહતાજ બહન ભાઈયોં, ભતીજોં, ભાન્જોં કો દે દે." આગે ચલ કર મઝીદ ફરમાતે હૈં : ગરઝ જહાં જહાં જિસ કદર યાદ હો સકે કે ઈતના માલ ફુલાં સે હાર જીત મેં ઝિયાદા પડા થા, ઉતના તો ઉન્હેં યા ઉન કે વારિસોં કો દે, યેહ ન હોં તો ઉન કી નિય્યત સે તસદ્દુક

(યા'ની સ-દકા) કરે, ઔર ઝિયાદા પડને કે યેહ મા'ના કે મ-સલન એક શખ્સ સે દસ બાર જૂઆ ખેલા કભી યેહ જીતા કભી યેહ, ઉસ (યા'ની સામને વાલે જૂઆરી) કે જીતને કી (રકમ કી) મિક્દાર મ-સલન સો રુપૈ કો પહોંચી, ઔર યેહ (ખુદ) સબ દફ્આ કે મિલા કર સવા સો જીતા, તો સો સો બરાબર હો ગએ, **પચ્ચીસ** ઉસ (યા'ની સામને વાલે જૂઆરી) કે દેને રહે. ઈતને હી ઉસે વાપસ દે. وَعَلٰى هٰذَا الْقِيَاس (યા'ની ઔર ઈસી પર કિયાસ કર લીજિયે) ઔર જહાં યાદ ન આએ કે (જૂઆ ખેલને વાલે) કૌન કૌન લોગ થે ઔર કિતના (માલ જૂએ મેં જીત) લિયા, વહાં ઝિયાદા સે ઝિયાદા (મિક્દાર કા) તખ્મીના (યા'ની અન્દાઝા) લગાએ કે ઈસ તમામ મુદ્દત મેં કિસ કદર માલ **જૂએ** સે કમાયા હોગા ઉતના માલિકોં (યા'ની ઉન ના મા'લૂમ જૂઆરિયોં) કી નિય્યત સે ખૈરાત કર દે, આકિબત યૂંહી પાક હોગી. وَاللهُ تَعَالٰى اَعْلَم

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 19, સ. 651)

ફૌત શુદા કી બુરાઈ કરના ભી ગીબત હૈ : **હઝરતે** સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : માઈઝ અસ્લમી رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ કો જબ રજ્મ કિયા ગયા થા, (યા'ની ઝિના કી "હદ" મેં ઈતને પથ્થર મારે ગએ કે વફાત પા ચુકે થે) દો શખ્સ આપસ મેં બાતેં કરને લગે, એક ને દૂસરે સે કહા : ઉસે તો દેખો કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઉસ કી પર્દા પોશી કી થી મગર ઉસ કે નફ્સ ને ન છોડા, **رُجِمَ رَجْمَ الْكَلْبِ** યા'ની **કુત્તે કી તરહ રજ્મ કિયા ગયા.** હુઝૂરે પુરનૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સુન કર સુકૂત ફરમાયા (યા'ની ખામોશ રહે). કુછ દેર તક ચલતે રહે, રાસ્તે મેં મરા હુવા ગધા મિલા જો પાઉં ફૈલાએ હુએ થા. **સરકારે વાલા તબાર,** મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન દોનોં શખ્સોં સે ફરમાયા : જાઓ ઉસ મુર્દાર ગધે કા ગોશ્ત ખાઓ. ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : યા નબિય્યલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! ઈસે કૌન ખાએગા ? ઈર્શાદ ફરમાયા : વોહ જો તુમ ને અપને ભાઈ કી આબરૂ રેઝી કી, વોહ ઈસ ગધે કે ખાને સે ભી ઝિયાદા સખ્ત હૈ. કસમ હૈ ઉસ કી જિસ કે હાથ મેં મેરી જાન હૈ ! વોહ (યા'ની માઈઝ) ઈસ વક્ત જન્નત કી નહરોં મેં ગોતે લગા રહા હૈ. (سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ ص١٩٧ حديث ٤٤٢٨)

ફુલાં ને ખુદકુશી કર લી યેહ કહના ગીબત હૈ : મા'લૂમ હુવા ફૌત શુદા લોગોં કી બુરાઈ કરના ભી **ગીબત** હૈ. બા'ઝ અવકાત બડા **સબ્ર** આઝમા મુઆ-મલા હોતા હૈ. મ-સલન ડાકૂ, દહશત ગર્દ, અપને અઝીઝ કે કાતિલ વગૈરા કત્લ કર દિયે જાએં યા ઉન્હેં ફાંસી લગા દી જાએ તો બા'ઝ અવકાત લોગ **ગીબત** કે ગુનાહ મેં પડ હી જાતે હૈં. ઈસી તરહ **ખુદકુશી** કરને વાલે મુસલ્માન કે બારે મેં બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ યેહ કહ દેના કે "ફુલાં ને ખુદકુશી કી" યેહ **ગીબત** હૈ યૂં હી નામ વ પહચાન કે સાથ કિસી મુસલ્માન કી **ખુદકુશી** કી **અખ્બાર** મેં ખબર ભી ન લગાઈ જાએ કે ઈસ સે મરને વાલે કી **ગીબત** ભી હોતી ઔર ઈસ કે સાથ સાથ મર્હૂમ કે અહલો અયાલ કી ઈઝ્ઝત પર ભી બટ્ટા લગતા હૈ. હાં ઈસ અન્દાઝ મેં તઝકિરા કિયા કે પઢને યા સુનને વાલે **ખુદકુશી** કરને વાલે કો પહચાન હી ન પાએ કે વોહ કૌન થા તો હરજ નહીં મગર યેહ ઝેહ્ન મેં રહે કે નામ ન લિયા મગર ગાઉં, મહલ્લા, બિરાદરી, અવકાત, **ખુદકુશી** કા અન્દાઝ વગૈરા બયાન કરને સે **ખુદકુશી** કરને વાલે કી શનાખ્ત મુમ્કિન હૈ લિહાઝા પહચાન હો જાએ ઈસ અન્દાઝ મેં તઝકિરા ભી **ગીબત** મેં શુમાર હોગા. મસ્અલા યેહ હૈ કે મુસલ્માન **ખુદકુશી** કરને સે ઈસ્લામ સે ખારિજ નહીં હો જાતા ઈસ કી **નમાઝે જનાઝા** ભી અદા કી જાએગી, ઈસ કે લિયે **દુઆએ મગ્ફિરત** ભી કરેંગે, મરને વાલે મુસલ્માન કો બુરાઈ સે યાદ કરને કી શરીઅત મેં ઈજાઝત નહીં. ઈસ ઝિમ્ન મેં **દો ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મુલા-હઝા હોં : ﴾1﴿ અપને મુર્દોં કો બુરા ન કહો ક્યૂંકે વોહ અપને આગે ભેજે હુએ આ'માલ કો પહોંચ ચુકે હૈં. (بُخاری ج۱ ص۴۷۰ حدیث۱۳۹۳) ﴾2﴿ અપને મુર્દોં કી ખૂબિયાં બયાન કરો ઔર ઉન કી બુરાઈયોં સે બાઝ રહો. (سُنَنِ ترمِذی ج ۲ ص ۳۱۲ حدیث ۱۰۲۱) હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ અબ્દુર્રઊફ મુનાવી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْھَادِی લિખતે હૈં : **મુર્દે** કી ગીબત ઝિન્દે કી ગીબત સે બદતર હૈ, ક્યૂંકે ઝિન્દા શખ્સ સે **મુઆફ** કરવાના મુમ્કિન હૈ જબ કે મુર્દા સે મુઆફ કરવાના મુમ્કિન નહીં.

(فَیضُ الْقَدِیر لِلْمُناوِی ج۱ ص۵۶۲ تَحتَ الْحدیث۸۵۲)

ગસ્સાલ મુર્દે કી બુરાઈ બયાન ન કરે : **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1250 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, "**બહારે શરીઅત**" જિલ્દ અવ્વલ **સફહા 811** પર હૈ : (મય્યિત કો ગુસ્લ દેતે વક્ત) જો અચ્છી બાત દેખે મ-સલન ચેહરા **ચમક** ઉઠા યા મય્યિત કે બદન સે **ખુશ્બૂ** આઈ, તો ઉસે લોગોં કે સામને બયાન કરે ઔર કોઈ બુરી બાત દેખી, મ-સલન ચેહરે કા રંગ **સિયાહ** હો ગયા યા બદબૂ આઈ યા સૂરત વ આ'ઝા મેં **તગય્યુર** આયા તો ઉસે કિસી સે ન કહે ઔર ઐસી બાત કહના **જાઈઝ** ભી નહીં કે હદીસ મેં ઈર્શાદ હુવા : "અપને મુર્દોં કી ખૂબિયાં ઝિક્ર કરો ઔર ઉસ કી બુરાઈયોં સે બાઝ રહો."

મરને કે બા'દ બુલન્દ આવાઝ સે કલિમા પઢા ! : **અગર** કિસી મુસલ્માન ને મરતે વક્ત બ ઝાહિર કલિમા ન પઢા ઔર કિસી ને કહા કે "ઈસ કો **કલિમા** નસીબ નહીં હુવા" ઉસ ને ઈસ મરને વાલે કી **ગીબત** કી, ઈસ ઝિમ્ન મેં એક ઈમાન અફરોઝ **હિકાયત** મુલા-હઝા ફરમાઈયે ચુનાન્ચે **હઝરતે** અલ્લામા અબ્દુલ હય્ય લખ્નવી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : મેરે બુઝુર્ગોં મેં એક વલિય્યુલ્લાહ યા'ની મૌલાના મુહમ્મદ ઈઝહારુલ હક લખ્નવી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ઈન્તિકાલ કિયા ઔર મરતે વક્ત ઉન કી ઝબાન સે **કલિમા** ન નિકલા, લોગોં ને ઉન પર ચાદર ડાલ દી ઔર તજહીઝ વ તક્ફીન કા ઈન્તિઝામ કિયા, જબ સબ લોગ બાહર નિકલે તો બા'ઝોં ને બતૌર તા'ન કે કહા કે ઝાહિર મેં નિહાયત **મુત્તકી** થે ઔર મરતે વક્ત ઝબાન સે **કલિમા** ભી ન નિકલા, ઈસ બાત સે તમામ હાઝિરીન કો રન્જ હુવા, ઈતને મેં મૌલાના મર્હૂમ ને દોનોં પાઉં કો સમેટા ઔર બ આવાઝે બુલન્દ **કલિમા** પઢા, જબ લોગોં કે કાનોં મેં આવાઝ પહોંચી તો તા'ન કરને વાલોં કો લોગોં ને મત્ઊન કિયા (યા'ની બુરા ભલા કહા).

(ગીબત ક્યા હૈ, સ. 19)

મરે હુએ કાફિર કી ગીબત : **શારેહે** બુખારી મુફ્તી શરીફુલ હક અમજદી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی લિખતે હૈં : કુફ્ફાર કી બુરાઈ બયાન કરની જાઈઝ હૈ અગર્ચે વોહ મર ગએ હોં અલબત્તા અગર મરને વાલે કુફ્ફાર કે અહલો અયાલ મુસલ્માન હોં ઔર

ઉન કે કાફિર માં બાપ, ઉસૂલ (યા'ની દાદા વગૈરા) કી બુરાઈ કરને સે ઉન્હેં ઈઝા પહોંચે તો ઈસ સે બચના ઝરૂરી હૈ કે અબ યેહ **ઈઝાએ મુસ્લિમ** હૈ ઔર મુસલ્માન કો ઈઝા દેના જાઈઝ નહીં. (નુઝ્હતુલ કારી, જિ. 2, સ. 886)

શહા મંડલા રહી હૈ મૌત સર પર ફિર ભી મેરા નફસ

ગુનાહોં કી તરફ હર દમ હૈ માઈલ યા રસૂલલ્લાહ

6 મુર્દોં કી સન્સની ખેઝ હિકાયાત : લોગોં કી ઈબ્રત કે લિયે ફૌત શુદા મુસલ્માનોં કી બુરાઈ બયાન કરને મેં ભી શરઅન હરજ નહીં હૈ **મુહદ્દિસીને કિરામ** رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ને મુસલ્માનોં કો ગુનાહોં સે ડરાને કે લિયે કિતાબોં મેં મરે હુએ કાફિરોં કે ઈલાવા બદ મઝ્હબોં ઔર મુસલ્માનોં કે અઝાબોં કે ભી તઝકિરે ફરમાએ હૈં ચુનાન્ચે ઈસ ઝિમ્ન મેં છ મુર્દોં કી સન્સની ખેઝ હિકાયાત મુલા-હઝા ફરમાઈયે :

(1) આગ કા કુરતા : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ રાફેઅ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : મૈં રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે હમરાહ બકીઅ મેં ગુઝરા તો આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ઉફ ! ઉફ ! તો મૈં ને ગુમાન કિયા કે શાયદ આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મેરા ઈરાદા ફરમાતે હૈં. મૈં ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! ક્યા મુઝ સે કોઈ ગ-લતી હુઈ ? ફરમાયા : નહીં, બલ્કે ઈસ **કબ્ર** વાલે શખ્સ કો મૈં ને બનૂ ફુલાં કે પાસ સ-દકા વુસૂલ કરને ભેજા થા તો ઈસ ને એક ચાદર બતૌરે **ખિયાનત** બચા લી થી. આખિર વૈસા હી આગ કા કુરતા ઈસ કો પહનાયા ગયા.

(سُنَنِ نَسائی ص ١٥٠ حدیث ٨٠٩)

સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **સે કુછ છુપા હુવા નહીં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** દેખા આપ ને ! દર્સે ઈબ્રત દેને કે લિયે ઈસ હદીસે પાક મેં ફૌત શુદા શખ્સ કે અઝાબે કબ્ર કા ઝિક્ર કિયા ગયા હૈ. ઈસ રિવાયત સે યેહ ભી રોઝે રોશન કી તરહ ઝાહિર હુવા કે હમારે મક્કી મ-દની આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી અતા સે **ઈલ્મે ગૈબ** રખતે હૈં જભી તો **કબ્ર** મેં હોને વાલે અઝાબ કે સાથ સાથ સબબે અઝાબ કી ભી હાથોં હાથ ખબર ઈર્શાદ ફરમા દી. મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે

અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن કા કિતના પ્યારા અકીદા થા ચુનાન્ચે આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી **હદાઈકે બખ્શિશ** શરીફ કા શે'ર સુનિયે ઔર ઈમાન તાઝા કીજિયે :

સરે અર્શ પર હૈ તેરી ગુઝર, દિલે ફર્શ પર હૈ તેરી નઝર
મ-લકૂતો મુલ્ક મેં કોઈ શૈ, નહીં વોહ જો તુઝ પે ઈયાં નહીં

(યા'ની **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી ઈનાયત સે અર્શ આપ કી ગુઝર ગાહ હૈ ઔર ફર્શ ઝેરે નિગાહ હૈ. અલ ગરઝ મલાએકા હોં યા આલમે અરવાહ, કાએનાત મેં કોઈ ચીઝ ભી ઐસી નહીં જો આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે પોશીદા હો)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(2) બે દીન કી ગરદન મેં સાંપ : હાફિઝ અબૂ ખલ્લાલ ને "કિતાબ કરામાતુલ ઔલિયા" મેં અપની સનદ સે રિવાયત કી કે મુઝ સે અબ્દુલ્લાહ બિન હાશિમ ને ફરમાયા : મૈં એક મય્યિત કો નહલાને ગયા, જબ મૈં ને ઉસ કે જિસ્મ સે કપડા ખોલા તો ઉસ કી **ગરદન પર સાંપ લિપટે હુએ થે !** મૈં ને ઉન સાંપોં સે કહા કે આપ કો ઈસ પર મુસલ્લત કિયા ગયા હૈ ઔર હમેં ઈસ કો ગુસ્લ દેના હૈ, અગર આપ ઈજાઝત દેં તો હમ ઈસ કો ગુસ્લ દે દેં ફિર આપ અપની જગહ વાપસ આ જાઈયે, તો વોહ **સાંપ** હટ કર એક કોને મેં હો ગએ. જબ હમ ગુસ્લે મય્યિત સે ફારિગ હુએ તો વોહ અપની જગહ વાપસ આ ગએ. યેહ શખ્સ **બે દીની** (યા'ની ગુમરાહી) મેં મશ્હૂર થા. (شَرحُ الصُّدُور ص ۱۷۷)

(3) ગરદન મેં સાંપ લિપટા હુવા થા : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઈસ્હાક عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الرَّزَّاق ફરમાતે હૈં : મુઝે એક મય્યિત કો ગુસ્લ દેને કે લિયે બુલાયા ગયા, જબ મૈં ને ઉસ કે ચેહરે સે કપડા હટાયા તો ઉસ કી **ગરદન મેં સાંપ લિપટા હુવા થા,** લોગોં ને બતાયા કે યેહ સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કો ગાલિયાં દેતા થા. (مَعَاذَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ)

(شَرحُ الصُّدُور ص ۱۷۳)

સહાબા કે હક મેં ખુદા સે ડરો ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! مَعَاذَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ સહાબએ કિરામ عَلَیۡہِمُ الرِّضۡوَان કો ગાલિયાં દેના ગુનાહ, ગુનાહ, બહુત સખ્ત ગુનાહ, કત્ઈ હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ. દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 192 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"સવાનેહે કરબલા"** સફહા 31 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન **મુગફ્ફલ** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ સે મરવી હૈ કે હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે મેરે અસ્હાબ કે હક મેં ખુદા સે ડરો ! ખુદા કા ખૌફ કરો ! ! ઈન્હેં મેરે બા'દ નિશાના ન બનાઓ, જિસ ને ઈન્હેં મહબૂબ રખા મેરી મહબ્બત કી વજહ સે મહબૂબ (યા'ની પ્યારા) રખા ઔર જિસ ને ઈન સે બુગ્ઝ કિયા વોહ મુઝ સે બુગ્ઝ રખતા હૈ, ઈસ લિયે ઉસ ને ઈન સે બુગ્ઝ રખા, જિસ ને ઈન્હેં ઈઝા દી ઉસ ને મુઝે ઈઝા દી, જિસ ને મુઝે ઈઝા દી ઉસ ને બેશક ખુદાએ તઆલા કો ઈઝા દી, જિસ ને **અલ્લાહ** તઆલા કો ઈઝા દી કરીબ હૈ કે **અલ્લાહ** તઆલા ઉસે ગિરિફ્તાર કરે. (سُنَنِ تِرمِذی ج ۵ ص ۴۶۳ حدیث ۳۸۸۸)

સહાબએ કિરામ عَلَیۡہِمُ الرِّضۡوَان **કા નિહાયત અદબ કીજિયે : સદરુલ** અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَیۡہِ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ الۡہَادِی ફરમાતે હૈં : મુસલ્માન કો ચાહિયે કે સહાબએ કિરામ (عَلَیۡہِمُ الرِّضۡوَان) કા નિહાયત અદબ રખે ઔર દિલ મેં ઈન કી અકીદત વ **મહબ્બત** કો જગહ દે. ઈન કી **મહબ્બત** હુઝૂર (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કી મહબ્બત હૈ ઔર જો બદ નસીબ સહાબા (عَلَیۡہِمُ الرِّضۡوَان) કી શાન મેં બે અ-દબી કે સાથ ઝબાન ખોલે વોહ દુશ્મને ખુદા વ રસૂલ (عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ والہٖ وسلّم) હૈ. મુસલ્માન ઐસે શખ્સ કે પાસ ન બૈઠે. (સવાનેહે કરબલા સ. 31) મેરે આકા આ'લા હઝરત رَحۡمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہِ ફરમાતે હૈં :

અહલે સુન્નત કા હૈ બેડા પાર અસ્હાબે હુઝૂર
નજ્મ હૈં ઔર નાવ હૈ ઈતરત રસૂલુલ્લાહ કી

(યા'ની અહલે સુન્નત કા બેડા પાર હૈ ક્યૂંકે સહાબએ કિરામ عَلَیۡہِمُ الرِّضۡوَان ઈન કે લિયે સિતારોં કી માનિન્દ ઔર અહલે બૈતે અત્હાર عَلَیۡہِمُ الرِّضۡوَان કશ્તી કી તરહ હૈં)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى اللّٰه ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(4) કબ્ર મેં ભયાનક કાલા સાંપ : હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا કી ખિદમત મેં કુછ લોગ હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કી : હમ સફરે હજ પર નિકલે હુએ હૈં, મકામે સિફાહ પર હમારે કાફિલે કા આદમી ફૌત હો ગયા હૈ. હમ ને ઉસ કે લિયે જબ **કબ્ર** ખોદી તો **એક બહુત બડા કાલા સાંપ બૈઠા નઝર આયા, જિસ ને કબ્ર કો ભર રખા થા** ઉસે છોડ કર દૂસરી **કબ્ર** ખોદી તો ઉસ મેં ભી વોહી સાંપ નઝર આયા. આપ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કી ખિદમત મેં ઈસ ગમ્ભીર મસ્અલે કે હલ કી ખાતિર હાઝિર હુએ હૈં. હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ને ફરમાયા : ''યેહ ઉસ કી **ખિયાનત** કી સઝા હૈ જિસ કા વોહ મુર-તકિબ હુવા કરતા થા.'' ઔર **બૈહકી** કે અલ્ફાઝ યેહ હૈં : ذَاكَ عَمَلُهُ الَّذِىْ كَانَ يَعْمَلُ યા'ની ''યેહ ઉસ કે અમલ કી સઝા હૈ જો વોહ કિયા કરતા થા.'' આપ હઝરાત ઉસે ઉન દોનોં મેં સે કિસી એક **કબ્ર** મેં દફ્ન કર દીજિયે, ખુદા કી કસમ ! અગર ઈસ દુન્યા કી સારી ઝમીન ભી ખોદ ડાલેંગે તબ ભી હર જગહ યેહી કુછ પાએંગે.'' બિલ આખિર હમ ને ઉસ કો **સાંપ ભરી કબ્ર** મેં દફ્ના દિયા. વાપસ આ કર હમ ને ઉસ કા સામાન ઉસ કે ઘર વાલોં કો દે દિયા ઔર ઉસ કી બેવા સે ઉસ કે આ'માલ કે બારે મેં સુવાલ કિયા તો ઉસ ને બતાયા : યેહ ખાના બેચતા થા ઔર ઉસ મેં સે અપને ઘર વાલોં કે લિયે કુછ નિકાલ લેતા થા ફિર કમી પૂરી કરને કે લિયે ઉસ મેં ઉતની હી **મિલાવટ** કર દેતા થા.

(شَرْحُ الصُّدُور ص١٧٤، شُعَبُ الْاِيمان ج٤ ص٣٣٤ حديث٥٣١١)

ધોકાબાઝી જહન્નમ સે હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! ઝરૂરતન ઈબ્રત કે લિયે મુર્દે કી બુરાઈ બયાન કરના જાઈઝ થા જભી તો હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ને ઉસ મરે હુએ હાજી કી બુરાઈ બયાન ફરમાઈ, નીઝ જવાઝ હી કે સબબ બુલન્દ પાયા મુહદ્દિસીન ને ઈસ **હિકાયત** કો

અપની અપની કુતુબ મેં નક્લ કિયા. ઈસ **હિકાયત** સે મિલાવટ વાલા માલ ધોકે સે બેચને કી તબાહકારી મા'લૂમ હુઈ. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 480 સફ્હાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બયાનાતે અત્તારિય્યા"** હિસ્સએ અવ્વલ કે **સફ્હા 218** પર હૈ : **અલ્લાહ** કે પ્યારે હબીબ, હબીબે લબીબ, તબીબોં કે તબીબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : જો હમારે સાથ ધોકાબાઝી કરે વોહ હમ મેં સે નહીં ઔર મક્ર ઔર ધોકાબાઝી જહન્નમ મેં હૈં. (اَلْمُعْجَمُ الْکَبِیر لِلطَّبَرانی ج ۱۰ ص ۱۳۸ حدیث ۱۰۲۳٤) એક ઔર મકામ પર સરકારે નામદાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા હૈ કે તીન અશ્ખાસ દાખિલે જન્નત ન હોંગે (1) ધોકાબાઝ (2) બખીલ (3) એહસાન જતાને વાલા. (سُنَنِ تِرمِذی ج۳ ص ۳۸۸ حدیث ۱۹۷۰)

મિલાવટ વાલા માલ બેચને કા જાઈઝ તરીકા : યહાં વોહ લોગ ઈબ્રત હાસિલ કરેં જો **મિલાવટ** વાલા માલ **ધોકે સે** બેચતે હૈં અગર મરને કે બા'દ પકડ મેં આ ગએ તો ક્યા હોગા ! અગર માલ **મિલાવટ** વાલા હૈ ઔર ગાહક કો **મિલાવટ** વગૈરા કી મિક્દાર બતા દી યા મિલાવટ બિલ્કુલ નુમાયાં નઝર આ રહી હૈ તો ઐસા માલ બેચના જાઈઝ હૈ જબ કે ઈસ મેં સે કુછ છુપાયા ન ગયા હો મ-સલન **મિલાવટ** કી મિક્દાર બતાઈ મગર કમ બતાઈ જૈસા કે 50 ફીસદ **મિલાવટ** થી ઔર 25 ફીસદ કહા યા જિતની **મિલાવટ** ઊપર સે નઝર આ રહી હો ઉસ સે ઝિયાદા નીચે **મિલાવટ** કર રખી હો ઔર વોહ ઝાહિર ન કરે તો ના જાઈઝ હૈ. ઈસી તરહ **ધોકા** દેને કે લિયે ઊપર ઉમ્દા ફલ ઔર નીચે યા બીચ મેં ગલે સડે ફલ રખને વાલોં ઔર યૂં હી દૂસરી ચીઝોં મેં **ધોકા** બાઝી સે કામ લેને વાલોં કો ઈન ગુનાહોં સે બચના ચાહિયે.

ધોકાબાઝી મેં નુહૂસત હૈ બડી
યાદ રખ ઈસ કી સઝા હોગી કડી

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَی اللّٰہ ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(5) પરિન્દે ને કૈ કી તો ઉસ મેં સે ઈન્સાન નિકલ પડા ! : ઈસ્મહ અબ્બાદાની કહતે હૈં : મૈં કિસી જંગલ મેં ઘૂમ રહા થા કે મૈં ને એક ગિરજા દેખા, ગિરજા મેં એક રાહિબ કી ખાનકાહ થી ઉસ કે અન્દર મૌજૂદ રાહિબ સે મૈં ને કહા કે તુમ ને ઈસ (વીરાન) મકામ પર જો સબ સે અજીબો ગરીબ ચીઝ દેખી હો વોહ મુઝે બતાઓ ! તો ઉસ ને બતાયા : મૈં ને એક રોઝ યહાં શુતર મુર્ગ જૈસા એક **દેવ હૈકલ સફેદ પરિન્દા** દેખા, ઉસ ને ઉસ પથ્થર પર બૈઠ કર કૈ કી, ઉસ મેં સે એક **ઈન્સાની સર** નિકલ પડા, વોહ બરાબર કૈ કરતા રહા ઔર ઈન્સાની આ'ઝા નિકલતે રહે ઔર બિજલી કી સી સુરઅત (યા'ની ફુરતી) કે સાથ એક દૂસરે સે જુડતે રહે યહાં તક કે વોહ **મુકમ્મલ આદમી** બન ગયા ! ઉસ આદમી ને જૂં હી ઉઠને કી કોશિશ કી ઉસ **દેવ હૈકલ પરિન્દે** ને ઉસ કે ઠોંગ મારી ઔર ઉસ કો ટુકડે ટુકડે કર દિયા, ફિર નિગલ ગયા. કઈ રોઝ તક મૈં યેહ ખૌફનાક મન્ઝર દેખતા રહા, મેરા યકીન **ખુદા** عَزَّوَجَلَّ કી કુદરત પર બઢ ગયા કે વાકેઈ **અલ્લાહ** તઆલા માર કર જિલાને પર કાદિર હૈ. એક દિન મૈં ઉસ **દેવ હૈકલ પરિન્દે** કી તરફ **મુ-તવજ્જેહ** હુવા ઔર ઉસ સે દરયાફ્ત કિયા કે ઐ પરિન્દે ! મૈં તુઝે ઉસ ઝાત કી કસમ દે કર કહતા હૂં જિસ ને તુઝ કો પૈદા કિયા કે અબ કી બાર જબ વોહ ઈન્સાન મુકમ્મલ હો જાએ તો ઉસ કો બાકી રહને દેના તાકે મૈં ઉસ સે ઉસ કા અમલ મા'લૂમ કર સકૂં. તો ઉસ પરિન્દે ને ફસીહ અ-રબી મેં કહા : ''મેરે રબ عَزَّوَجَلَّ કે લિયે હી બાદશાહત ઔર બકા હૈ હર ચીઝ ફાની હૈ ઔર વોહી બાકી હૈ મૈં ઉસ કા એક ફિરિશ્તા હૂં ઔર ઈસ શખ્સ પર મુસલ્લત કિયા ગયા હૂં તાકે ઈસ કે ગુનાહ કી સઝા દેતા રહૂં.'' જબ કૈ મેં વોહ ઈન્સાન નિકલા તો મૈં ને ઉસ સે પૂછા : ઐ અપને નફ્સ પર ઝુલ્મ કરને વાલે ઈન્સાન ! તૂ કૌન હૈ ઔર તેરા કિસ્સા ક્યા હૈ ? ઉસ ને જવાબ દિયા : ''મૈં હઝરતે મૌલાએ કાએનાત **અલિય્યુલ મુર્તઝા** શેરે ખુદા كَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجۡهَهُ الۡكَرِیۡم કા કાતિલ અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને **મુલ્જમ** હૂં, જબ મૈં મર ચુકા તો **અલ્લાહ** તઆલા કે સામને મેરી રૂહ હાઝિર હુઈ, ઉસ ને મેરા

નામએ આ'માલ મુઝ કો દિયા જિસ મેં મેરી પૈદાઇશ સે લે કર હઝરતે અલી كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم કો શહીદ કરને તક કી હર નેકી ઔર બદી લિખી હુઈ થી. ફિર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઈસ ફિરિશ્તે કો હુક્મ દિયા કે વોહ કિયામત તક મુઝે અઝાબ દે.'' યેહ કહ કર વોહ ચુપ હો ગયા ઔર **દેવ હૈકલ પરિન્દે** ને ઉસ પર ઠોંગેં મારી ઔર ઉસ કો નિગલ ગયા ઔર ચલા ગયા. (شَرحُ الصُّدُور ص۱۷۵)

ઈબ્ને મુલ્જમ ને મૌલા અલી કો ક્યૂં શહીદ કિયા ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! મૌલા અલી શેરે ખુદા كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم કે કાતિલ કા જો કે ખારિજી બદ દીન વ ગુમરાહ થા કૈસા દર્દનાક અન્જામ હુવા ! વોહ બદ નસીબ ક્યૂં ઈતના બડા ગુનાહ કરને કે લિયે આમાદા હુવા ઈસ સિલ્સિલે મેં હઝરતે અલ્લામા **જલાલુદીન સુયૂતી** શાફેઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ને ''મુસ્તદરક'' કે હવાલે સે લિખા હૈ કે **ઈબ્ને મુલ્જમ** એક કતામ નામી ખારિજિય્યા ઔરત કે ઈશ્કે મજાઝી મેં ગિરિફ્તાર હો ગયા થા, ઉસ ને શાદી કે લિયે **મહ્ર** મેં તીન હઝાર દિરહમ ઔર હઝરતે મૌલા અલી كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم કે કત્લ કા મુતા-લબા રખા થા. (تاريخُ الخُلَفاء ص۱۳۹، اَلمُستَدرَك ج٤ ص ۱۲۱ رقم ٤٧٤٤) **અફસોસ** ! ઈશ્કે મજાઝી મેં **ઈબ્ને મુલ્જમ** અન્ધા હો ગયા ઔર ઉસ ને હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, મૌલા અલી શેરે ખુદા كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم જૈસી અઝીમ હસ્તી કો શહીદ કર દિયા, ઈસ ના બકાર કો વોહ ઔરત તો ખાક મિલની થી હાથોં હાથ યેહ સઝા મિલી કે લોગોં ને દેખતે હી દેખતે ઉસે પકડ લિયા, બિલ આખિર ઉસ કે બદન કે ટુકડે ટુકડે કર કે ટોકરે મેં ડાલ કર આગ લગા દી ગઈ ઔર વોહ જલ કર ખાકિસ્તર હો ગયા ! ઔર મરને કે બા'દ તા કિયામત જારી રહને વાલે ઈસ કે લરઝા ખેઝ અઝાબ કા અભી આપ ને તઝકિરા સુના. વોહ બદ બખ્ત, ન ઈધર કા રહા ન ઉધર કા રહા. હઝરતે સય્યિદુના અબુદરદા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને બિલ્કુલ સચ ફરમાયા હૈ કે ''શહ્વત કી ઘડી ભર કે લિયે પૈરવી તવીલ ગમ કા બાઇસ બનતી હૈ.'' **(સહાબી કા કૌલ યહીં તક હૈ)** કાબીલ ભી તો શહ્વત હી કી વજહ સે હઝરતે સય્યિદુના હાબીલ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કો શહીદ કર કે બરબાદ હુવા ઔર બરબાદ ભી કૈસા હુવા કે સિર્ફ સુન કર હી ઝુરઝુરી આ જાએ ! તો ઈસ કી ભી હિકાયત મુલા-હઝા ફરમાઇયે ઔર શહ્વત કી આફત સે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી પનાહ માંગિયે :

(6) હૌઝ પર ઉલટા લટકા હુવા આદમી : અબ્દુલ્લાહ કહતે હૈં : હમ ચન્દ અફરાદ સમુન્દરી સફર પર રવાના હુએ. ઈત્તિફાકન ચન્દ રોઝ તક અંધેરા છાયા રહા, જબ રોશની હુઈ તો એક બસ્તી આ ગઈ. **અબ્દુલ્લાહ** કહતે હૈં કે મૈં પીને કે લિયે પાની કી તલાશ મેં રવાના હુવા તો બસ્તી કે દરવાઝે બન્દ થે, મૈં ને બહુત આવાઝેં દીં, કોઈ જવાબ ન આયા, ઈસી અસ્ના મેં દો શહ સુવાર (યા'ની દો ઘોડે સુવાર) નુમૂદાર હુએ, ઉન્હોં ને કહા : ઐ **અબ્દુલ્લાહ** ! ઉસ ગલી મેં દાખિલ હો જાઓ તો તુમ્હેં પાની કા એક હૌઝ મિલેગા ઉસ મેં સે પાની લે લેના ઔર વહાં કે મન્ઝર કો દેખ કર ખૌફઝદા ન હોના. મૈં ને ઉન સે ઉન બન્દ દરવાઝોં કે બારે મેં દરયાફ્ત કિયા જિન મેં હવાએં ચલ રહી થીં, ઉન્હોં ને બતાયા : "યેહ વોહ ઘર હૈં જિન મેં **મુર્દોં** કી રૂહેં રહતી હૈં." ફિર મૈં **હૌઝ** પર પહોંચા તો મૈં ને દેખા કે **એક શખ્સ પાની પર ઉલટા લટકા હુવા હૈ** વોહ અપને હાથ સે પાની લેના ચાહતા હૈ લેકિન નાકામ હો જાતા હૈ, મુઝે દેખ કર પુકારને લગા : ઐ અબ્દુલ્લાહ ! મુઝે પાની પિલાઓ. મૈં ને બરતન લે કર ડબોયા તાકે ઉસે પાની પિલા સકૂં લેકિન કિસી ને મેરા હાથ પકડ લિયા, મૈં ને ઉસ **લટકે હુએ આદમી** સે કહા : ઐ બન્દએ ખુદા ! તૂને દેખ લિયા કે મૈં ને અપની તરફ સે કોશિશ કી કે તુઝે પાની પિલાઊં લેકિન મેરા હાથ પકડા ગયા, તૂ મુઝે અપના વાકિઆ બતા. ઉસ ને કહા : મૈં હઝરતે **આદમ** عَلَيْهِ السَّلَام કા લડકા (કાબીલ) હૂં, જિસ ને દુન્યા મેં સબ સે પહલા કત્લ કિયા. (كتاب مَن عاشَ بَعد المَوت مع موسوعة ابن اَبِى الدُّنيا ج٦ ص٢٩٧ رقم ٤٨)

કાબીલ કે સિયાહ કારનામે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! કાબીલ શુરૂઅ મેં મુસલ્માન થા બા'દ મેં મુરતદ હો ગયા થા, ઈસી ને દુન્યા કા સબ સે પહલા કત્લ કિયા, ઈસે દુન્યા મેં યેહ સઝાએં મિલીં કે કત્લ કરતે હી ઉસ કા ગોરા રંગ સિયાહી મેં તબ્દીલ હો ગયા, દિલ એક દમ સખ્ત હો ગયા, અપની બહન **ઈકલીમા** કો અદન કી તરફ લે કર ભાગ ગયા, હરામ ઔલાદ હુઈ, જબ બુઢ્ઢા હો ગયા તો ઉસ કી ઔલાદ ઈસ કો પથ્થર મારતી થી, યહાં તક કે અપની ઔલાદ કે પથ્થર હી સે હલાક હો ગયા. હલાકત કે બા'દ મિલને વાલી સઝા કા લરઝા ખૈઝ વાકિઆ આપ સુન ચુકે. **મુફસ્સિરે**

શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان **કાબીલ કે સિયાહ કારનામે** બયાન કરતે હુએ ઈર્શાદ ફરમાતે હૈં : હઝરતે આદમ عَلَيْهِ السَّلَام કા હુક્મ ન માનના, ના જાઈઝ નિકાહ કા ઈરાદા કરના, હાબીલ કે કત્લ કા ઈરાદા કરના, હાબીલ કે કત્લ કે બા'દ મુરતદ હો જાના, ગાના બજાના, બાજે તાશે ઈજાદ કરના. મઝીદ ફરમાતે હૈં : મુરતદ વ બે દીન કો નબી ઝાદા હોના બિલ્કુલ હી બેકાર હૈ, પૈગમ્બર ઝાદગી (સિર્ફ) ઈમાન કે સાથ મુફીદ હૈ, દેખો કાબીલ નબી ઝાદા થા મગર હલાક હો ગયા. (માખૂઝ અઝ તફસીરે નઈમી, જિ. 6, સ. 403, 405)

તેરી રહમતોં હી સે ઈમાં મિલા હૈ ન હો અબ યેહ મુઝ સે જુદા યા ઈલાહી
મુસલ્માં હૈ અત્તાર તેરે કરમ સે હો ઈમાન પર ખાતિમા યા ઈલાહી

દર્સ મેં શિર્કત મેરી ઈસ્લાહ કા સબબ બન ગઈ : ઈમાન કી હિફાઝત કા જઝબા પાને, **ગીબત** કરને સુનને કી ખસ્લત મિટાને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત બનાને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિક્રે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. **ફૈઝાને સુન્નત** કે દર્સ, ઈન્ફિરાદી કોશિશ, માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ એ'તિકાફ કી ભી બડી બ-ર-કતેં હૈં ! આઈયે ! ઈસ ઝિમ્ન મેં એક **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કરૂં. ભમ્બર, કશ્મીર કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને કુછ ઈસ તરહ તહરીર દી કે મૈં ઉન દિનોં ફર્સ્ટ ઈયર મેં પઢતા થા, કૉલેજ કા આઝાદાના માહોલ થા, ફિલ્મેં ડિરામે દેખને ઔર ગાને બાજે સુનને કા શૌક જુનૂન કી હદ તક થા હત્તા કે ઉસ ગાડી મેં સફર નહીં કરતા થા જિસ મેં ગાને યા ફિલ્મ ન હોતી ! હમારી કૉલોની મેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે એક ઈસ્લામી ભાઈ તશરીફ લાએ ઉન્હોં ને **ફૈઝાને સુન્નત** સે દર્સ દિયા ઔર એક દુઆ યાદ કરવાઈ. ઈસ સે મૈં બહુત ઝિયાદા **મુ-તઅસ્સિર** હુવા, ઈસ કે બા'દ સે દર્સે ફૈઝાને સુન્નત સુનના શુરૂઅ

કર દિયા. મેરે **મ-દની માહોલ** સે બા કાઈદા વાબસ્તગી કી એક બહુત બડી વજહ હમારે અલાકે કે એક મુબલ્લિગ કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** હૈ ઉન કા હુસ્ને અખ્લાક, આ'લા કિરદાર, જઝ્બએ હુસ્ને અમલ ઔર **મહબ્બત** ભરા અન્દાઝ હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મૈં ને માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ દસ દિન કે એ'તિકાફ કી ભી સઆદત હાસિલ કી. ઈસ કા મુઝ પર બડા ગહરા અસર હુવા ઔર મૈં ગુનાહોં સે તાઈબ હો ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ બયાન દેતે વક્ત **કશ્મીર** કી મુશા-વરત કે એક રુક્ન કી હૈસિય્યત સે નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી ધૂમેં મચાને કી કોશિશ કર રહા હૂં. સાથ હી સાથ اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **કશ્મીર મેં દા'વતે ઈસ્લામી કી એક "મજલિસ"** કા નિગરાન બના દિયા ગયા હૂં ઔર કશમીર કે એક ડિવીઝન કી નિગરાની સે ભી મુશર્રફ હૂં.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **દર્સે ફૈઝાને સુન્નત** કી બ-ર-કત સે **મ-દની માહોલ** કી તરફ રગ્બત મિલી, ઈસ્લામી ભાઈ કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** વ શફ્કત ને મઝીદ તક્વિયત બખ્શી ઔર સદ કરોડ મરહબા ! **મ-દની માહોલ** કે અન્દર હોને વાલે **સુન્નતોં** ભરે એ'તિકાફે ર-મઝાન ને ગુનાહોં કી ગહરી ખાઈ મેં ગિરે હુએ ઈન્સાન કો સહારા દે કર નિકાલા ઔર ઈતની ઝબર દસ્ત અ-ઝમત બખ્શી કે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે બહુત સારે ઝિમ્મેદારોં કા ભી ઝિમ્મેદાર બના દિયા. કાશ ! તમામ ઈસ્લામી ભાઈ ઔર ઈસ્લામી બહનેં (બ શુમૂલ સબ કે સબ છોટે બડે ઝિમ્મેદારાન) રોઝાના **દો દર્સે ફૈઝાને સુન્નત** દેને યા સુનને કી તરકીબ ફરમા લિયા કરેં.

કબ્ર કી રોશની : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1548 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ફૈઝાને સુન્નત" સફહા** 195 તા 196 પર હૈ : દર્સો બયાન કે સવાબ કા ભી ક્યા કહના ! હઝરતે અલ્લામા જલાલુદ્દીન સુયૂતિશ્શાફેઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى "શર્હુસ્સુદૂર" મેં નક્લ કરતે હૈં : **અલ્લાહ** તબા-ર-ક વ તઆલા ને હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી તરફ વહ્ય ફરમાઈ, **"ભલાઈ કી બાતેં ખુદ ભી સીખો ઔર દૂસરોં કો ભી સિખાઓ, મૈં ભલાઈ સીખને ઔર સિખાને વાલોં કી કબ્રોં કો રોશન ફરમાઊંગા તાકે ઉન કો કિસી કિસ્મ કી**

વહ્શત ન હો.'' (حِلیةُ الاَولِیاء ج٦ص٥ حدیث٧٦٢٢)

કબ્રેં જગમગા રહી હોંગી : ઈસ રિવાયત સે નેકી કી બાત સીખને સિખાને કા અજરો સવાબ મા'લૂમ હુવા. اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ સીખને સિખાને કી નિય્યત સે **સુન્નતોં** ભરા બયાન કરને યા દર્સ દેને ઔર સુનને વાલોં કે તો વારે હી ન્યારે હો જાએંગે, اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન કી કબ્રેં અન્દર સે જગમગ જગમગ કર રહી હોંગી ઔર ઉન્હેં કિસી કિસ્મ કા ખૌફ મહસૂસ નહીં હોગા. અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ નેકી કી દા'વત દેને વાલોં, **મ-દની કાફિલે** મેં સફર ઔર ફિક્રે મદીના કર કે **મ-દની ઈન્આમાત** કા રિસાલા રોઝાના પુર કરને કી તરગીબ દિલાને વાલોં ઔર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી દા'વત પેશ કરને વાલોં નીઝ બ નિય્યતે સવાબ **મુબલ્લિગીન** કી નેકી કી દા'વત કો સુનને વાલોં કી કુબૂર ભી اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ **હુઝૂર મુફીઝુન્નૂર** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم કે નૂર કે સદકે નૂરુન અલા નૂર હોંગી.

કબ્ર મેં લહરાએંગે તા હશ્ર ચશ્મે નૂર કે
જલ્વા ફરમા હોગી જબ તલ્અત રસૂલુલ્લાહ કી

(હદાઈકે બખ્શિશ)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوبُوا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

દા'વત મેં ગીબત કી હિકાયત : હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કહીં ખાને કી દા'વત પર તશરીફ લે ગએ, લોગોં ને આપસ મેં કહા કે ફુલાં શખ્સ અભી તક નહીં આયા. એક શખ્સ બોલા : **વોહ મોટા તો બડા સુસ્ત** હૈ. ઈસ પર હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم અપને આપ કો

મલામત કરતે હુએ ફરમાને લગે : અફસોસ ! મેરે પેટ કી વજહ સે મુઝ પર યેહ આફત આઈ હૈ કે મૈં એક ઐસી મજલિસ (યા'ની બૈઠક) મેં પહોંચ ગયા જહાં એક મુસલ્માન કી **ગીબત** હો રહી હૈ. યેહ કહ કર વહાં સે વાપસ તશરીફ લે ગએ ઔર (ઇસ સદમે સે) તીન (ઔર બ રિવાયતે દીગર સાત) દિન તક ખાના ન ખાયા. (تَنبِيهُ الْغافِلِين ص٨٩)

"ગીબત કરના ગુનાહે કબીરા હૈ" કે ઉન્નીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે કિસી કો સુસ્ત વગૈરા કહને કે મુ-તઅલ્લિક 19 મિસાલેં

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નેક બન્દે મુસલ્માન કી આબરૂ રેઝી બિલ્કુલ બરદાશ્ત નહીં કરતે ઔર ઐસી બૈઠકોં ઔર દા'વતોં કો ભી તર્ક કર દેતે હૈં જહાં મુસલ્માનોં કી **ગીબતોં** કા સિલ્સિલા હો. ક્યા કભી હમ ભી કિસી **ગીબતોં ભરી** દા'વત યા બૈઠક સે "વૉક આઉટ" હુએ ? હાં, વહાં સે ઉઠ કર ચલ દેને સે પહલે અપની બાત કા વઝ્ન દેખના હોગા યા'ની અગર યેહ ઝન્ને ગાલિબ હો કે સમઝાને સે **ગીબત** કરને વાલે તૌબા કર લેંગે તબ તો ઉન્હેં **ગીબત** સે બાઝ રખના આપ પર વાજિબ હો જાએગા ઔર અગર ઐસી સૂરત નહીં તો જિસ તરહ મુમ્કિન હો **ગીબત** સુનને સે બચિયે ઔર અગર ફિતના વ ફસાદ કા ખૌફ ન હો તો વહાં સે ઉઠ કર ચલ દીજિયે. ચૂંકે **ગીબત** કી જાઇઝ સૂરતેં ભી મૌજૂદ હૈં લિહાઝા સમઝાને ઔર ઉઠ કર જાને વાલે કે પાસ ઇતના ઇલ્મ હોના ઝરૂરી હૈ જિસ સે વોહ યેહ તૈ કર સકે કે વાકેઈ ગુનાહોં ભરી **ગીબત** હો રહી હૈ. ઇસ **હિકાયત** સે મા'લૂમ હુવા કે પીઠ પીછે કિસી કો "મોટા" ઔર "સુસ્ત" કહના ભી **ગીબત** મેં દાખિલ હૈ. **મોટા** ઔર **સુસ્ત** દોનોં અલગ અલગ અલ્ફાઝ હૈં યા'ની અગર કિસી ભારી ભરકમ આદમી કો પીછે સે બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ **મોટા** કહા તબ ભી **ગીબત** હૈ ઇસી તરહ બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ પીછે સે કિસી કો ✽ સુસ્ત ✽ કાહિલ ✽ નાકારા ✽ ઢીલા ✽ કામચોર ✽ નિકમ્મા ✽ નિખટ્ટૂ ✽ ગંવાર ✽ જાહિલ ✽ અનપઢ ✽ કમ અક્લ ✽ અહ્મક ✽ બે વુકૂફ ✽ નાદાન ✽ પગલા ✽ બાવલા ✽ પાગલ ✽ દેર સે સમઝને વાલા ✽ મોટી અક્લ વાલા વગૈરા કહના ભી **ગીબત** હૈ.

બઢા જાતા હૈ દમ બદમ યા ઈલાહી *મેરે સર પે ઈસ્યાં કા બાર આહ મૌલા !*
યેહ તેરા હી તો હૈ કરમ યા ઈલાહી *ઝમીં બોઝ સે મેરે ફટતી નહીં હૈ*

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى اللّٰه ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

દોનોં જહાં કી ઝિલ્લત : મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, વલિયે ને'મત, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ મર્તબત, પરવાનએ શમ્એ રિસાલત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, હામિયે સુન્નત, માહિયે બિદઅત, આલિમે શરીઅત, પીરે તરીકત, બાઈસે ખૈરો બ-ર-કત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** શરીફ જિલ્દ 24 **સફહા** 347 પર ફરમાતે હૈં : જો મઝલૂમ કી દાદ રસી પર કાદિર હો ઔર ન કરે તો ઉસ કે લિયે ઝિલ્લત કા અઝાબ હૈ. હદીસ મેં હૈ કે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : **"જિસ શખ્સ કે સામને ઉસ કે મુસલ્માન ભાઈ કી ગીબત કી જાએ ઔર યેહ ઉસ કી મદદ પર કાદિર હો ઔર ન કરે, અલ્લાહ તઆલા ઉસે દુન્યા વ આખિરત મેં પકડેગા."** (ذَمُّ الْغِيبَةِ لِابْنِ اَبِى الدُّنْيا ص١٣٤ رقم١٠٨) **મઝીદ** ઈસી જિલ્દ કે **સફહા** 426 તા 427 પર લિખતે હૈં : **નબિય્યે કરીમ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : **"જિસ શખ્સ કે સામને કિસી મુસલ્માન કી બે ઈઝ્ઝતી કી જાએ ઔર વોહ તાકત કે બા વુજૂદ ઉસ કી ઈમદાદ ન કરે તો કિયામત કે દિન અલ્લાહ તઆલા ઉસે લોગોં કે સામને ઝલીલો રુસ્વા કરેગા."** (مُسندِ اِمام احمد ج ٥ ص ٤١٢ حديث ١٥٩٨٥) આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه યેહ હદીસે પાક લિખને કે બા'દ તહરીર ફરમાતે હૈં : અન્દાઝા કિયા જા સકતા હૈ કે મુસલ્માન કી (ગીબત વગૈરા કે ઝરીએ) બે ઈઝ્ઝતી કો દેખ કર **ખામોશ રહના** ઐસે (યા'ની કિયામત કી રુસ્વાઈ કે) અઝાબ કા બાઈસ હૈ તો ખુદ ઉસે (યા'ની કિસી મુસલ્માન કો ગીબત

વગૈરા કે ઝરીએ) ઝલીલ કરને કે દરપૈ હોના ઔર જિસ (મન્સબ ઔર) મર્તબે કી વજહ સે ઉસે મુસલ્માનોં કે નઝદીક **ઈઝ્ઝત** હાસિલ હો ઉસ મેં (ગીબતોં, ઈલ્ઝામ તરાશિયોં ઔર બદ ગુમાનિયોં વગૈરા કે ઝરીએ) રખ્ના અન્દાઝી (યા'ની ખલલ ડાલને) કી કોશિશ કરના કિસ કદર અઝાબ ઔર **અલ્લાહ** તઆલા કે ગઝબ કા સબબ હોગા ! (ફતાવા રઝવિય્યા)

અલ્લાહ કી દી હુઈ ઈઝ્ઝત કૌન છીન સકતા હૈ ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કર્દા રિવાયાત ઔર આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે ફર્મૂદાત (યા'ની ઈર્શાદાત) સે વોહ હઝરાત ઈબ્રત હાસિલ કરેં જો બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ કિસી સુન્ની આલિમ, પેશ્વા, સર-બરાહ કિસી તન્ઝીમી ઝિમ્મેદાર યા કિસી ભી આમ મુસલ્માન કે પીછે પડ જાતે હૈં. ઉસ કો હ-દફે તન્કીદ બનાતે હુએ ઉસ કી ઈઝ્ઝત ઉછાલને લગતે હૈં, યૂં **ગીબતોં**, ચુગ્લિયોં, તોહ્મતોં, બદ ગુમાનિયોં, ઐબ દરિયોં, દિલ આઝારિયોં ઔર ન જાને કિન કિન ગુનાહોં કે **મુર-તકિબ** હોતે હૈં. જિસ કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને મુઅઝ્ઝઝ કિયા હો ઉસ કી **ઈઝ્ઝત** કૌન છીન સકતા હૈ ! સુનો ! સુનો ! જો બદ નસીબ બિલા વજહે શર-ઈ કિસી મુસલ્માન કી મુખા-લફત કરતે ઉન કો બદનામ કરતે ફિરતે હૈં ઐસોં કે બારે મેં કુરઆને કરીમ ક્યા ફરમાતા હૈ ચુનાન્ચે પારહ 18 **સૂ-રતુન્નૂર** આયત નમ્બર 19 મેં **અલ્લાહુ** રહમાન عَزَّوَجَلَّ કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ :

اِنَّ الَّذِیْنَ یُحِبُّوْنَ اَنْ تَشِیْعَ الْفَاحِشَةُ فِی الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ۙ فِی الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِ ؕ

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : વોહ લોગ જો ચાહતે હૈં કે મુસલ્માનોં મેં બુરા ચરચા ફૈલે ઉન કે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ દુન્યા ઔર આખિરત મેં.

પએ સરવરે દો જહાં યા ઈલાહી — મુઝે ગીબતોં સે તૂ મહફૂઝ ફરમા
અતા કર દે ઐસી ઝબાં યા ઈલાહી — જો શાહે મદીના કી ના'તેં સુનાએ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **ને ખ્વાબ મેં ફરમાયા : ગીબત** કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિક્રે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. આઈયે "મસ્જિદ ભરો ઈજતિમાઅ" કી એક અનોખી **મ-દની બહાર** સુનતે હૈં ચુનાન્ચે اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ 10 સિતમ્બર 2004 બરોઝ જુમુઅતુલ મુબારક તહસીલ ઠરી મીરવાહ સે મુત્તસિલ "ગોઠ હાજી ઈલ્યાસ ખાસ ખૈલી" (પાકિસ્તાન) કી **જીલાની મસ્જિદ** મેં બા'દ નમાઝે ઈશા "મસ્જિદ ભરો ઈજતિમાઅ" હુવા. મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી ને **સુન્નતોં** ભરા બયાન ફરમાયા ઔર તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી કે બૈનલ અક્વામી ઈજતિમાઅ** સિતમ્બર (2004) મેં શિર્કત ઔર હાથોં હાથ **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી ભરપૂર તરગીબ દિલાઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ 7 ઈસ્લામી ભાઈ 12 દિન કે **મ-દની કાફિલે** કે લિયે હાથોં હાથ તય્યાર હો ગએ. ઉસી રાત ઉસી ગાઉં કે એક ખુશ નસીબ ઈસ્લામી ભાઈ જો કે **દુરૂદ શરીફ** પઢતે પઢતે સોએ થે ઉન કો **સરકારે રિસાલત મઆબ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી **ખ્વાબ** મેં ઝિયારત હુઈ, મીઠે મીઠે આકા મદીને વાલે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને **સલામ** ઈર્શાદ ફરમાને કે બા'દ ખુદ હી અપના તઆરુફ ભી કરવાયા કે મૈં **મુહમ્મદ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم હૂં ઔર જો કુછ ઈર્શાદ ફરમાયા ઉસ મેં યેહ ભી થા "તુમ્હારે ગાઉં પર ખુસૂસી કરમ હો ગયા હૈ." મઝીદ ઈર્શાદ ફરમાયા : "જો ચેહરે પર **દાઢી સજાએ** ઉસ કી મુઝ સે **મહબ્બત** હૈ ઔર જો **દાઢી મુંડાએ** ઉસ કી મુઝ સે **મહબ્બત** નહીં ઔર તૂ રોઝ તહજ્જુદ કી નિય્યત કરતા હૈ મગર સુસ્તી કર જાતા હૈ, ઉઠ ઔર **તહજ્જુદ** અદા કર." જબ ભરે મજમઅ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢે તો વોહ લોગોં મેં સે કન્જૂસ તરીન શખ્સ હૈ. (ترغیب)

મેં ઉસ ઈસ્લામી ભાઈ ને કસમ ખા કર અપના ખ્વાબ સુનાયા તો સુન કર કઈ ઈસ્લામી ભાઈયોં ને **ચેહરે પર દાઢી સજાને** ઔર **મ-દની કાફિલોં** મેં સફર પર જાને કી નિય્યતેં કીં.

ગોઠ મેં ગાઉં મેં, ધૂપ મેં છાઉં મેં, સબ સે કહતે રહેં, કાફિલે મેં ચલો

જંગલો કોહ મેં, કોહ કી ખોહ મેં દીં કે ડંકે બજેં, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મસ્જિદ ભરો ઈજતિમાઅ મરહબા ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! سُبْحٰنَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ! "મસ્જિદ ભરો ઈજતિમાઅ" કી બ-ર-કતોં કી ભી ક્યા બાત હૈ ! બા'ઝ અવકાત સિયાસી તૌર પર "જેલ ભરો" તહરીક ચલાઈ જાતી હૈ, **દા'વતે ઈસ્લામી** ચૂંકે સુન્નતોં ભરી **ગૈર સિયાસી** મ-દની તહરીક હૈ યેહ **મસ્જિદ ભરો** કે અઝાઈમ રખતી હૈ ઔર ચાહતી હૈ કે બસ કિસી તરહ ભી ઉમ્મત કા બચ્ચા બચ્ચા **નમાઝી** બન જાએ. ઈસ **મ-દની બહાર** કા અહમ્મ હિસ્સા ખ્વાબ મેં મહબૂબે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઝિયારત ઔર યેહ **પૈગામે રિસાલત** હૈ : જો ચેહરે પર **દાઢી સજાએ** ઉસ કી મુઝ સે **મહબ્બત** હૈ ઔર જો **દાઢી મુંડાએ** ઉસ કી મુઝ સે **મહબ્બત** નહીં. ખ્વાબ કી ઈસ બાત કી તાઈદ ઈસ હદીસે પાક સે હોતી હૈ જિસ મેં યેહ **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : જો મેરી સુન્નત ઈખ્તિયાર કરે વોહ મેરા ઔર જો મેરી સુન્નત સે મુંહ ફૈર લે વોહ મેરા નહીં. (تاریخ دمشق لابن عساکر ج۳۸ص۱۲۷)

દાઢી કે મુ-તઅલ્લિક એક ઈબ્રતનાક ખ્વાબ : મૈં (સગે મદીના عُفِیَ عَنْہُ) દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની કાફિલે** કે હમરાહ મુખ્તલિફ શહરોં કા સફર કરતા હુવા હિન્દ કે સૂબએ ગુજરાત કે એક સાહિલી શહ્ર "વેરાવલ" હાઝિર હુવા, વહાં એક ક્લીન શેવ નૌ જવાન સે મુલાકાત હુઈ જિસ ને મુઝ સે કુછ ઈસ તરહ ખ્વાબ બયાન કિયા : મૈં ને દેખા, સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કિસી કે ઝાનૂ પર સરે અન્વર રખ કર લેટે હુએ હૈં, કરીબ હી **દા'વતે ઈસ્લામી** કા એક મુબલ્લિગ હાઝિર હૈ, **સરકારે મદીના** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉસ મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી સે ફરમાને લગે : (અલ્ફાઝ યાદ નહીં મઝમૂન કુછ ઈસ તરહ

થા) **"મેરે ઉમ્મતી દાઢી મુંડવાતે હૈં ઇસ સે મેરે સીને મેં દર્દ હોતા હૈ."** યેહ સુન કર ઉસ મુબલ્લિગ ને મુઝ ક્લીન શેવ કે ચેહરે પર અપને દોનોં હાથ ફેર દિયે ઔર મેરી આંખ ખુલ ગઈ. (ગાલિબન વોહ ખ્વાબ તાઝા તરીન થા ઉસ નૌ જવાન ને મેરે સામને દાઢી બઢાને કે અઝ્મ કા ઇઝહાર કિયા)

આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **કી મહબ્બત કી નિશાની સજા લીજિયે : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો !** જિસ ને અભી તક દાઢી નહીં રખી ઉસ કો ચાહિયે કે અપને મીઠે મીઠે મ-દની મહબૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી **મહબ્બત** કી નિશાની **દાઢી શરીફ** અપને ચેહરે પર સજા લે, અબ તક મુંડાઈ યા ઠોડી કે નીચે એક મુઠ્ઠી સે ઘટાઈ ઇસ સે **તૌબા** ભી કર લે. શૈતાન લાખ રોકે દાઢી કે **મુ-તઅલ્લિક દા'વતે ઇસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા દિલ હિલા દેને વાલા રિસાલા, **"કાલે બિચ્છૂ"** (સફહાત 25) કા મુતા-લઆ કીજિયે. નીઝ **મક-ત-બતુલ મદીના** કી જારી કર્દા "કાલે બિચ્છૂ" નામી ઑડિયો **કેસિટ** સુનિયે યા V.C.D દેખિયે.

સરકાર કા આશિક ભી ક્યા દાઢી મુંડાતા હૈ
ક્યૂં ઇશ્ક કા ચેહરે સે ઇઝહાર નહીં હોતા

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

સૂદ સે બડા ગુનાહ કૌન સા હૈ ? : હુઝૂર સય્યિદુલ મુબલ્લિગીન, જનાબે રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان સે દરયાફ્ત ફરમાયા : ક્યા તુમ જાનતે હો કે **અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ કે નઝદીક **સૂદ** સે બડા ગુનાહ કૌન સા હૈ ? સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : وَاللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ اَعْلَم યા'ની **અલ્લાહ**

عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કા રસૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم બેહતર જાનતે હૈં. ફરમાયા : બેશક **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નઝદીક **સૂદ** સે બઢ કર ગુનાહ હૈ મુસલ્માન કી ઈઝ્ઝત કો હલાલ સમઝના. ફિર રસૂલે અકરમ, **નૂરે મુજસ્સમ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને યેહ આયતે કરીમા તિલાવત ફરમાઈ :

وَالَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوْا فَقَدِ احْتَمَلُوْا بُهْتَانًا وَّ اِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿۵۸﴾ (پ۲۲،الاحزاب:۵۸)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર જો ઈમાન વાલે મર્દોં ઔર ઔરતોં કો બે કિયે સતાતે હૈં ઉન્હોં ને બોહતાન ઔર ખુલા ગુનાહ અપને સર લિયા.

(شُعَبُ الایمان لِلبیہقی ج۵ ص۲۹۸ حدیث۶۷۱۱)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યકીનન મુસલ્માન કી **ઈઝ્ઝત પર** હાથ ડાલના **સૂદ** જૈસે ગુનાહે બદ સે ભી બદ તરીન હૈ. ઈસ ઝિમ્ન મેં મઝીદ તીન **ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મુલા-હઝા ફરમાઈયે :

મુસલ્માન કી ઈઝ્ઝત પર હાથ ડાલના સૂદ સે બડા ગુનાહ હૈ :

﴾1﴿ આદમી કો મિલને વાલા સૂદ કા એક દિરહમ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નઝદીક છત્તીસ (36) બાર ઝિના કરને સે ઝિયાદા બુરા હૈ ઔર બેશક **સૂદ** સે બઢ કર ગુનાહ કિસી મુસલ્માન કી બે ઈઝ્ઝતી કરના હૈ. (ذَمُّ الْغِیبَۃِ لِابْنِ اَبِی الدُّنیا ص۸۰ حدیث۳۶) ﴾2﴿ સૂદ બહત્તર (72) ગુનાહોં કા મજમૂઆ હૈ ઔર ઈન મેં સે અદના તરીન અપની માં સે ઝિના કરને કી તરહ હૈ ઔર બેશક **સૂદ** સે બઢ કર ગુનાહ કિસી મુસલ્માન કી **બે ઈઝ્ઝતી** કરના હૈ. (اَلْمُعْجَمُ الْاَوْسَط ج۵ ص۲۲۷ حدیث۷۱۵۱) ﴾3﴿ બદ તરીન **સૂદ** મુસલ્માન કી આબરૂ મેં નાહક દસ્ત દરાઝી હૈ. (سُنَنِ ابوداوٗد ج ٤ ص ۳۵۳ حدیث ٤۸۷٦) હદીસે પાક નમ્બર 3 કે તહ્ત **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : યા'ની સૂદ ખ્વારી બદ તરીન ગુનાહ હૈ જૈસે માં કે સાથ કા'બએ મુઅઝ્ઝમા મેં ઝિના

કરના, સૂદ ખ્વાર કો **અલ્લાહ રસૂલ** સે જંગ કરને કા અલ્ટી મેટમ દિયા ગયા હૈ, યેહ તો **માલી સૂદ** કા હાલ હૈ, **મુસલ્માન કી આબરૂ** ચૂંકે માલ સે ઝિયાદા અઝીઝ ઔર કીમતી હૈ ઈસી લિયે મુસલ્માન કી આબરૂ રેઝી (ગીબત વગૈરા કર કે), ઈસે ઝલીલ કરના **બદ તરીન સૂદ** કરાર દિયા ગયા. (મિરઆત, જિ. 6, સ. 618)

બિલયકીં ઐસે મુસલ્માં હૈં બડે હી નાદાં — અહલે ઈસ્લામ કી ગીબત જો કિયા કરતે હૈં
જો હૈં સુલ્તાને મદીના કે હકીકી આશિક — ગીબતો ચુગ્લિયો તોહમત સે બચા કરતે હૈં

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મુસલ્માન કી ઈઝ્ઝત કી હિફાઝત કા સવાબ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આપ કે સામને જબ ભી કોઈ આદમી કિસી ઈસ્લામી ભાઈ કી ખતા યા ઉસ કે ઐબ કા તઝકિરા ઉસ કી મૌજૂ-દગી મેં યા પસે પુશ્ત (યા'ની પીઠ પીછે) શુરૂઅ કરે તો સુનને મેં અગર કોઈ મસ્લહતે શર-ઈ ન હો તો ફૌરન **એહતિરામે મુસ્લિમ** કા લિહાઝ કરતે હુએ સવાબે આખિરત કમાને કી નિય્યત સે અપને ઈસ્લામી ભાઈ કી **ઈઝ્ઝત** કી હિફાઝત કરને કી તરકીબ કીજિયે. તાજદારે રિસાલત, મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્એ બઝમે હિદાયત, સરાપા અ-ઝ-મતો શરાફત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આફિય્યત નિશાન હૈ : જો અપને (મુસલ્માન) ભાઈ કી પીઠ પીછે ઉસ કી ઈઝ્ઝત કા તહફ્ફુઝ કરે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ઝિમ્મએ કરમ પર હૈ કે વોહ ઉસે **જહન્નમ** સે આઝાદ કર દે. (مُسندِ اِمام احمد ج ٦ ص ٤٦١) હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ કે હુઝૂર નબિય્યે કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : જિસ ને દુન્યા મેં અપને ભાઈ કી ઈઝ્ઝત કી હિફાઝત કી, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કિયામત કે દિન એક ફિરિશ્તા ભેજેગા જો જહન્નમ સે ઉસ કી હિફાઝત ફરમાએગા. (ذَمُّ الْغِيبَة لِابْنِ اَبِی الدُّنیا ص ١٣١ حدیث ١٠٥)

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગ્ફિરત હૈ. (جامع صغیر)

ગીબત સે રોકને કે ચાર ફઝાઈલ : મુસલ્માન કી ગીબત કરને વાલે કો રોકને કી કુદરત હોને કી સૂરત મેં રોક દેના વાજિબ હૈ, રોકના સવાબે અઝીમ ઔર ન રોકના બાઈસે અઝાબે અલીમ (યા'ની દર્દનાક અઝાબ કા બાઈસ) હૈ ઈસ ઝિમ્ન મેં ચાર **ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મુલા-હઝા ફરમાઈયે :

﴾1﴿ જિસ કે સામને ઉસ કે મુસલ્માન ભાઈ કી **ગીબત** કી જાએ ઔર વોહ ઉસ કી મદદ પર કાદિર હો ઔર મદદ કરે, **અલ્લાહ** તઆલા દુન્યા ઔર આખિરત મેં ઉસ કી મદદ કરેગા ઔર અગર બા વુજૂદે કુદરત ઉસ કી મદદ નહીં કી તો **અલ્લાહ** તઆલા દુન્યા ઔર આખિરત મેં ઉસે પકડેગા. (مُصَنَّف عَبد الرَّزّاق ج۱۰ ص۱۸۸ رقم ۲۰۴۲۶)

﴾2﴿ જો શખ્સ અપને ભાઈ કે ગોશ્ત સે ઉસ કી **ગીબત** (અદમ મૌજૂ-દગી મેં) રોકે (યા'ની મુસલ્માન કી **ગીબત** કી જા રહી થી ઈસ ને રોકા) તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પર હક હૈ કે ઉસે જહન્નમ સે આઝાદ કર દે. (مِشکاۃُ المَصابِیح ج۳ ص۷۰ حدیث ۴۹۸۱)

﴾3﴿ જો મુસલ્માન અપને ભાઈ કી આબરૂ સે રોકે (યા'ની કિસી મુસ્લિમ કી આબરૂ રેઝી હોતી થી ઉસ ને મન્અ કિયા) તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પર હક હૈ કે કિયામત કે દિન ઉસ કો જહન્નમ કી આગ સે બચાએ. ઈસ કે બા'દ ઈસ આયત કી તિલાવત ફરમાઈ : وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ﴿۴۷﴾ **તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** ઔર હમારે ઝિમ્મએ કરમ પર હૈ મુસલ્માનોં કી મદદ ફરમાના. (پ۲۱ الروم: ۷) (شرحُ السنّة ج۶ ص۴۹۴ حدیث ۳۴۲۲)

﴾4﴿ જહાં મર્દે મુસ્લિમ કી હત્કે હુરમત (યા'ની બે ઈઝ્ઝતી) કી જાતી હો ઔર ઉસ કી આબરૂ રેઝી કી જાતી હો ઐસી જગહ જિસ ને ઉસ કી મદદ ન કી (યા'ની યેહ ખામોશ સુનતા રહા ઔર ઉન કો મન્અ ન કિયા) તો **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કી મદદ નહીં કરેગા જહાં ઈસે પસન્દ હો કે મદદ કી જાએ ઔર જો શખ્સ મર્દે મુસ્લિમ કી મદદ કરેગા ઐસે મૌકઅ પર જહાં ઉસ કી હત્કે હુરમત (યા'ની બે ઈઝ્ઝતી) ઔર આબરૂ રેઝી કી જા રહી હો, **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કી મદદ ફરમાએગા ઐસે મૌકઅ પર જહાં ઈસે મહબૂબ (યા'ની પસન્દ) હૈ કે મદદ કી જાએ. (سُنَنِ ابوداوٗد ج۴ ص۳۵۵ حدیث ۴۸۸۴)

ગીબત કરને વાલે કે સામને તા'રીફ : હમારે અસ્લાફ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی કિસી સે મુસલ્માન કી **ગીબત** સુનતે તો ઉસે ફૌરન ટોકતે ઔર ઉન કા અન્દાઝ ભી કિતના હસીન હોતા ! ચુનાન્ચે **હઝરતે** સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી મજલિસ મેં એક શખ્સ ને સય્યિદુના ઇમામે આ'ઝમ **અબૂ હનીફા** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْهُ કી **ગીબત** કી તો આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઇર્શાદ ફરમાયા : એ શખ્સ ! તૂ ઇમામ કે ઐબ ક્યૂં બયાન કરતા હૈ ! ઉન કી શાન તો યેહ થી કે **પેંતાલીસ**[45] સાલ તક એક વુઝૂ સે **પાંચોં વક્ત કી નમાઝ** અદા કરતે રહે. (اَلْخَيْرَاتُ الْحِسان لِلْهَيْتَمِی ص١١٧، رَدُّالْمُحتار ج١ص١٥٠)

ગીબત કરને વાલે સે પીછા છુડાને કા તરીકા : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن કા ગુનાહોં ભરી **ગીબત** સુનને સે બચને કા જઝબા મરહબા ! કાશ ! સદ કરોડ કાશ ! હમારા યેહ ઝેહ્ન બન જાએ કે જૂં હી કિસી મુસલ્માન કા મન્ફી (NEGATIVE) તઝકિરા નિકલે ફૌરન ખબરદાર હો જાઇયે ઔર ગૌર કીજિયે, અગર વોહ તઝકિરા **ગીબત** પર મબ્ની યા **ગીબત** કી તરફ લે જાને વાલા હો તો ફૌરન ઉસ સે બાઝ આ જાઇયે, અગર કોઈ ઔર આદમી યેહ ગુફ્ત-ગૂ કરને લગા હો તો ઉસ કો મુનાસિબ તરીકે પર રોક દીજિયે, અગર વોહ બાઝ ન આએ તો વહાં સે ઉઠ જાઇયે, અગર ઉસે રોકના યા અપના વહાં સે હટના મુમ્કિન ન હો તો દિલ મેં બુરા જાનિયે, તરકીબ સે બાત બદલ દીજિયે ઉસ ગુફ્ત-ગૂ મેં દિલચસ્પી મત લીજિયે, મ-સલન ઇધર ઉધર દેખને લગ જાઇયે, મુંહ પર બેઝારી કે આસાર લાઇયે, બાર બાર ઘડી દેખ કર ઉક્તાહટ કા ઇઝહાર ફરમાઇયે, મુમ્કિન હો તો ઇસ્તિન્જા ખાને કા કહ કર હી ઉઠ જાઇયે ઔર ફિર આપ કા કહા ઝૂટ ન હો જાએ ઇસ લિયે ઇસ્તિન્જા ભી કર લીજિયે. **"ગીબત ગાહ"** મેં હાઝિર રહને કે બજાએ મજબૂરન ઇસ્તિન્જા ખાને મેં વક્ત ગુઝારના બહુત મુનાસિબ અમલ હૈ اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઇસ પર ભી સવાબ મિલેગા.

અખ્લાક હોં અચ્છે મેરા કિરદાર હો સુથરા
મહબૂબ કે સદકે મેં મુઝે નેક બના દે

ગીબત કરને વાલે કો ઈશારે સે નહીં ઝબાન સે રોકિયે : હુજ્જતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِى કે ફરમાને વાલા શાન કા ખુલાસા હૈ : જહાં **ગીબત** હો રહી હો ઔર યેહ (મુરુવ્વત મેં નહીં બલ્કે) ડર કે સબબ ઝબાન સે રોક નહીં સકતા તો દિલ મેં બુરા જાને તો અબ ઈસે ગુનાહ નહીં હોગા, અગર વહાં સે ઉઠ કર જા સકતા હૈ યા ગુફ્ત-ગૂ કા રુખ બદલ સકતા હૈ મગર ઐસા નહીં કરતા તો **ગુનહગાર** હૈ, અગર ઝબાન સે કહ ભી દેતા હૈ કે "ખામોશ હો જાઓ" મગર દિલ સે સુનના ચાહતા હૈ તો યેહ **મુના-ફકત** હૈ ઔર જબ તક દિલ સે બુરા ન જાને ગુનાહ સે બાહર ન હોગા, ફકત હાથ યા અપને અબ્રૂ યા પેશાની કે ઈશારે સે ચુપ કરાના કાફી ન હોગા ક્યૂંકે યેહ સુસ્તી હૈ ઔર **ગીબત** જૈસે ગુનાહ કો મા'મૂલી સમઝને કી અલામત હૈ, (અગર ફસાદ કા અન્દેશા ન હો તો) **ગીબત** કરને વાલે કો સખ્તી સે વાઝેહ અલ્ફાઝ મેં રોકે. (احیاءُ العُلوم ج۳ ص۱۸۰) તાજદારે **મદીનએ મુનવ્વરહ**, સુલ્તાને મક્કએ મુકર્રમા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : જિસ શખ્સ કે પાસ કિસી મોમિન કો ઝલીલ કિયા જા રહા હો ઔર વોહ તાકત (રખને) કે બા વુજૂદ ઉસ કી મદદ ન કરે **અલ્લાહ** તઆલા કિયામત કે દિન લોગોં કે સામને ઉસે રુસ્વા કરેગા. (مُسندِ امام احمد ج۵ ص۴۱۲ حدیث۱۵۹۸۵)

ઉ-લમા કો અવામ ન ટોકેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત સે રોકને વાલે કે લિયે ઈતની મા'લૂમાત હોના ઝરૂરી હૈ કે વોહ ગુનાહોં ભરી **ગીબત** કી પહચાન રખતા હો નીઝ રોકતે વક્ત અપની બાત કા વઝ્ન દેખના ભી બહુત ઝરૂરી હૈ કહીં ઐસા ન હો કે આપ કિસી કો મન્અ કરેં ઔર કોઈ ફિતના ખડા હો જાએ યેહ બાત ભી ઝેહ્ન મેં રખિયે કે બા'ઝ અવકાત બિલ ખુસૂસ અહલે ઈલ્મ હઝરાત કી કોઈ બાત સરસરી તૌર પર સુનને વાલે કો **ગીબત** લગતી હૈ મગર દર હકીકત વોહ ગુનાહોં ભરી **ગીબત** નહીં હોતી ક્યૂંકે **ગીબત** કી જાઈઝ સૂરતેં ભી મૌજૂદ હૈં, મુહા-વરા હૈ : خطائے بُزُرگان گرِفتَن خطا اَست યા'ની "બુઝુર્ગોં પર એ'તિરાઝ કરના ઉન કી ખતા પકડના ખુદ ખતા હૈ." લિહાઝા ઉ-લમાએ કિરામ કો અવામ હરગિઝ ન ટોકેં ઔર ઉન કે લિયે દિલ મેં મૈલ ભી ન લાએં. હાં અગર આપ કો **ગીબત** કે બારે મેં મા'લૂમાત

હોં ઔર વોહ આલિમ સાહિબ વાકેઈ સરીહ **ગીબત** કર રહે હોં તો વહાં સે ઉઠ જાઈયે, મુમ્કિન હો તો બાત કા રુખ બદલ દીજિયે અગર હટના યા બાત બદલના ઔર કિસી તરહ સે **ગીબત** સુનને સે બચના મુમ્કિન ન હો તો દિલ મેં બુરા જાનતે હુએ હત્તલ મક્દૂર બે તવજ્જોહી બરતિયે. અગર "હાં" મેં સર હિલાએંગે યા દિલચસ્પી ઔર તઅજ્જુબ કા ઈઝહાર કરેંગે, તાઈદ મેં "અચ્છા", "જી", "ઓહો" વગૈરા આવાઝેં નિકાલેંગે તો ગુનહગાર હોંગે.

આલિમ કો ટોકને કે મુ-તઅલ્લિક ફરમાને આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه : **મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, વલિયે ને'મત, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ મર્તબત, પરવાનએ શમ્એ રિસાલત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, હામિયે સુન્નત, માહિયે બિદઅત, આલિમે શરીઅત, પીરે તરીકત, બાઈસે ખૈરો બ-ર-કત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 23 **સફહા** 708 પર લિખતે હૈં : ઉ-લમા પર અવામ કો (હક્કે) એ'તિરાઝ નહીં પહોંચતા ઔર જો મશ્હૂર બ મા'રિફત હો ઉસ કા મુઆ-મલા ઝિયાદા નાઝુક હૈ હર આમી મુસલ્માન કે લિયે હુક્મ હૈ કે ઉસ કે (યા'ની ઉસ આમ મુસલ્માન કે ભી) હર કૌલ વ ફે'લ કે લિયે સત્તર (70) **મહ્મલે હસન** (યા'ની અચ્છે એહતિમાલાત ઔર જાઈઝ તાવીલાત) તલાશ કરો, (ઉન અવામ પર ભી બદ ગુમાની મત કરો) ન કે ઉ-લમા વ મશાઈખ જિન પર **એ'તિરાઝ** કા અવામ કો કોઈ હક (હી હાસિલ) નહીં ! યહાં તક કે કુતુબે દીનિયા મેં તસ્રીહ (યા'ની સાફ લિખા) હૈ અગર સરા-હતન નમાઝ કા વક્ત જા રહા હૈ ઔર આલિમ નહીં ઉઠતા તો જાહિલ કા યેહ કહના ગુસ્તાખી હૈ કે "નમાઝ કો ચલિયે", વોહ (યા'ની આલિમ) ઈસ (યા'ની ગૈરે આલિમ) કે લિયે હાદી (યા'ની રહનુમા) બનાયા ગયા હૈ ન કે યેહ (જાહિલ) ઉસ (આલિમ) કે લિયે. وَاللهُ تَعَالٰى اَعْلَم (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 708)

સુનૂં ન ફોહ્શ કલામી ન ગીબતો ચુગલી — તેરી પસન્દ કી બાતેં ફકત સુના યા રબ
કરેં ન તંગ ખયાલાતે બદ કભી કર દે — શુઊરો ફિક્ર કો પાકીઝગી અતા યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

જિસ કો સલામતી કી દુઆ દી ઉસી કી ગીબત !!! : કિસી કો **સલામ** કર કે જાન વ માલ ઔર ઇઝ્ઝત વ આબરૂ વગૈરા કી સલામતી કી દુઆ દી ઔર ફિર જૂં હી વહાં સે હટે مَعَاذَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉસી કી ઇઝ્ઝત ઉછાલની યા'ની **ગીબત** કરની શુરૂઅ કર દી યેહ કૈસા અજીબ મુઆ-મલા હૈ ! જી હાં, "اَلسَّلَامُ عَلَيْكُم" કે મા'ના હૈં : "તુમ પર સલામતી હો." લગે હાથોં **સલામ કી નિય્યત** ભી મુલા-હઝા ફરમા લીજિયે ચુનાન્ચે દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ બહારે શરીઅત હિસ્સા 16 **સફહા** 102 પર લિખે હુએ જુઝ્ઇયે કા ખુલાસા હૈ : "**સલામ** કરતે વક્ત દિલ મેં યેહ નિય્યત હો કે જિસ કો **સલામ** કરને લગા હૂં ઇસ કા માલ ઔર ઇઝ્ઝત વ આબરૂ સબ કુછ મેરી હિફાઝત મેં હૈ ઔર મૈં ઇન મેં સે કિસી ચીઝ મેં દખ્લ અન્દાઝી કરના **હરામ** જાનતા હૂં." (رَدُّالْمُحتار ج٩ص٦٨٢) **આરિફ બિલ્લાહ !** હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબૂ તાલિબ મક્કી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નેક બન્દે મુલાકાત કે વક્ત **સલામ** કરતે તો ઇસ સે યેહ મુરાદ લેતે કે તૂ મેરી તરફ સે સલામત રહા, મૈં તેરી **ગીબત** ઔર મઝમ્મત નહીં કરૂંગા. (قوتُ القُلوب ج١ص٣٤٨)

કરૂં કિસી કી ભી ગીબત ન મૈં કભી યા રબ — ખુદાએ પાક કરમ ! અઝ પએ નબી યા રબ
મુઆફ કર દે ગુનાહ તૂ મેરે સભી યા રબ — તુફૈલે હઝરતે શેરે ખુદા અલી યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ખૌફનાક હાદિસા હોતે હોતે રહ ગયા : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી ત-રબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા તહકીક વોહ બદ બખ્ત હો ગયા. (ابن سنی)

સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઇયે. સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં હાઝિરી દીજિયે ન જાને કબ દિલ ચોટ ખા જાએ ઔર દોનોં જહાં મેં ભલાઈયાં ઈનાયત હો જાએં. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં : 1425 સિ.હિ. મેં હોને વાલે બૈનલ અક્વામી તીન રોઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ (સહરાએ મદીના, મદીનતુલ ઔલિયા, મુલતાન શરીફ) કે ચન્દ રોઝ બા'દ (સગે મદીના عُفِيَ عَنْهُ) સે મિલને એક સાહિબ પંજાબ સે બાબુલ મદીના કરાચી આએ, ઉન કે બયાન કા ખુલાસા કુછ ઈસ તરહ હૈ, "મૈં **A.C.** કોચ કા ડ્રાઈવર હૂં, પરેશાનિયોં ને તબાહ હાલ કર દિયા થા, શૈતાન મુઝે બાવલા બના કર મેરા યેહ ઝેહ્ન બના ચુકા થા કે દુન્યા વાલે મત્લબી ઔર બે વફા હૈં મુઝે **ખુદકુશી** કર લેની હૈ મગર તન્હા નહીં ઔરોં કો ભી સાથ લે કર મરના હૈ. લિહાઝા મૈં ને યેહ તૈ કિયા હુવા થા કે ખચાખચ ભરી હુઈ કોચ કો પૂરી રફ્તાર કે સાથ ગહરી ખાઈ મેં ગિરા કર સબ સુવારિયોં સમેત અપને આપ કો ખત્મ કર દૂંગા. ઐસે મેં સુવારિયાં લે કર ઈજતિમાઅ (સહરાએ મદીના, મુલતાન શરીફ) મેં આને કી સઆદત મિલ ગઈ. ગોયા મેરે હી લિયે **ખુદકુશી કા ઈલાજ** નામી બયાન હુવા, સુન કર મૈં ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ સે લરઝ ઉઠા, મૈં ને અચ્છી તરહ સમઝ લિયા કે **ખુદકુશી** સે જાન છૂટતી નહીં મઝીદ ફંસ જાતી હૈ. મૈં ને સચ્ચે દિલ સે તૌબા કી, બયાન કરને વાલે કા નામ વ પતા લોગોં સે લે કર અબ આપ કે પાસ દુઆએં લેને આયા હૂં." ચુનાન્ચે ઉસ ને દુઆ કરવાઈ ઔર નમાઝ કી પાબન્દી, હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં હાઝિરી, મ-દની કાફિલોં મેં સફર વગૈરા કી **અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં** કર કે રોતા હુવા પલટ ગયા.

ક્યા ખુદકુશી સે જાન છૂટ જાતી હૈ ? : **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 472 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, "**બયાનાતે અત્તારિય્યા**" હિસ્સએ દુવુમ કે **સફહા** 404 તા 406 પર હૈ : **ખુદકુશી** કરને વાલે શાયદ યેહ સમઝતે હૈં કે હમારી જાન છૂટ જાએગી ! હાલાં કે ઈસ સે જાન છૂટને કે બજાએ નારાઝિયે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી સૂરત મેં નિહાયત બુરી તરફ ફંસ જાતી

હૈ. ખુદા عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! ખુદકુશી કા અઝાબ બરદાશ્ત નહીં હો સકેગા.

આગ મેં અઝાબ : હદીસે પાક મેં હૈ : જો શખ્સ જિસ ચીઝ કે સાથ **ખુદકુશી** કરેગા વોહ જહન્નમ કી આગ મેં ઉસી ચીઝ કે સાથ **અઝાબ** દિયા જાએગા.

(صَحیح بُخاری ج ٤ص ٢٨٩ حدیث ٦٦٥٢)

ઉસી હથિયાર સે અઝાબ : હઝરતે સય્યિદુના સાબિત બિન ઝહ્હાક رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ કે રાહતે કલ્બે નાશાદ, મહબૂબે રબ્બુલ ઈબાદ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદે ઈબ્રત બુન્યાદ હૈ : જિસ ને લોહે કે હથિયાર સે **ખુદકુશી** કી તો ઉસે જહન્નમ કી આગ મેં ઉસી હથિયાર સે **અઝાબ** દિયા જાએગા. (صَحیح بُخاری ج١ص ٤٥٩حدیث ١٣٦٣)

ગલા ઘોંટને કા અઝાબ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ, સરકારે દો આલમ, **નૂરે મુજસ્સમ**, શાહે બની આદમ, **રસૂલે મુહ્તશમ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : જિસ ને અપના ગલા ઘોંટા તો વોહ જહન્નમ કી **આગ મેં અપના ગલા ઘોંટતા રહેગા** ઔર જિસ ને ખુદ કો નેઝા મારા વોહ જહન્નમ કી આગ મેં ખુદ કો નેઝા મારતા રહેગા. (صَحیح بُخاری حدیث ١٣٦٥ج١ص٤٦٠)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખુદકુશી કા ઈલાજ નામી બયાન કી કેસિટ **મક-ત-બતુલ મદીના** સે હાસિલ કીજિયે ઔર સબ ઘર વાલોં કો સુનાઈયે ઔર ખુસૂસન પરેશાન હાલોં કો સુનને કે લિયે પેશ કીજિયે. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ઈસી બયાન કો હસ્બે ઝરૂરત તરમીમ કે સાથ બનામ : **ખુદકુશી કા ઈલાજ** રિસાલે કી સૂરત મેં ભી શાએઅ કિયા ગયા હૈ. અપને અઝીઝોં કે ઈસાલે સવાબ કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** સે ઝિયાદા સે ઝિયાદા ખરીદ કર ગમ કે મારોં, દુખિયારોં ઔર બીમારોં બલ્કે આમ મુસલ્માનોં મેં તકસીમ કીજિયે. અગર પઢ કર કોઈ એક ભી મુસલ્માન **ખુદકુશી** કે ઈરાદે સે બાઝ આ ગયા તો اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ આપ કા ભી બેડા પાર હોગા.

કબ્ર મેં શક્લ તેરી બિગડ જાએગી પીપ મેં લાશ તેરી લિથડ જાએગી
બાલ ઝડ જાએંગે ખાલ ઉધડ જાએગી કીડે પડ જાએંગે ના'શ સડ જાએગી
મત ગુનાહોં પે હો ભાઈ બેબાક તૂ ભૂલ મત યેહ હકીકત કે હૈ ખાક તૂ
થામ લે દામને શાહે લૌલાક તૂ સચ્ચી તૌબા સે હો જાએગા પાક તૂ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَی الله ! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઘર જા કર નેકી કી દા'વત દેતે : હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ અઝીઝ દરૈની عَلَیْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی કો જબ મા'લૂમ હોતા કે કિસી શખ્સ ને ઉન કી **ગીબત** કી હૈ તો આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْه ફહમાઇશ (યા'ની સમઝાને) કે લિયે ઉસ કે ઘર તશરીફ લે જાતે ઔર ફરમાતે : ઐ ભાઈ ! આપ કો ક્યા હો ગયા કે આપ ને અબ્દુલ અઝીઝ કે ગુનાહ ઉઠા લિયે ! (تَنبِیهُ الْمُغتَرِّین ص۱۹۲)

"ગુનાહ ઉઠા લિયે" કી વઝાહત : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! ઇસ **હિકાયત** સે પતા ચલા કે હમારે અસ્લાફ અપની **ગીબત** કા સુન કર ધૂઆં ફૂઆં હો કર આસ્તીનેં ચઢા કર **ગીબત** કરને વાલે પર ચઢ દૌડને કે બજાએ, અગર જાના પડતા તો ઉસ કે ઘર જા કર ભી ઉસ કો નેકી કી દા'વત પહોંચાતે ઔર ઉસ કે દિલ કો ચોટ લગાને વાલે કલિમાત ઇર્શાદ ફરમાતે. ઇસ **હિકાયત** મેં "ગુનાહ ઉઠા લિયે" જો કહા ગયા હૈ ઇસ સે મુરાદ યેહ હૈ કે અગર બિગૈર તૌબા ઔર **મુગ્તાબ** યા'ની જિસ કી **ગીબત** કી ઉસ સે બે મુઆફ કરવાએ મરા તો જિસ કી **ગીબત** કી હૈ ઉસ કો અપની નેકિયાં દેની પડેંગી, અગર નેકિયાં ન હુઈ યા કમ પડ ગઈ તો ઉસ કે ગુનાહ અપને સર ઉઠાને પડેંગે ! આહ ! **ગીબત** કા મુઆ-મલા બેહદ નાઝુક હૈ, તૌબા તૌબા હમારી કરોડોં બાર તૌબા.

અહ્દ કીજિયે : **ન ગીબત કરૂંગા ન સુનૂંગા.**

હે ગીબત સે બચને કી નિય્યત ઈલાહી

મૈં કાઈમ રહૂં કર ઈઆનત[1] ઈલાહી

રહમત પલટ જાતી હૈ : **હઝરતે** સય્યિદુના હાતિમ અસમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْاَكْرَم ફરમાતે હૈં : જબ કિસી મજલિસ મેં યેહ તીન બાતેં હોં તો ઉન લોગોં સે રહમત પલટ જાતી હૈ : (1) દુન્યા કા ઝિક્ર (2) ઝિયાદા હંસના ઔર (3) લોગોં કી ગીબત કરના. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص١٩٤)

અઝાબે કબ્ર કે તીન હિસ્સે : **હઝરતે** સય્યિદુના કતાદા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : હમેં બતાયા ગયા હૈ કે **અઝાબે કબ્ર** કો તીન હિસ્સોં મેં તકસીમ કિયા ગયા હૈ : એક તિહાઈ અઝાબ **ગીબત** સે, એક તિહાઈ **ચુગલી** સે, ઔર એક તિહાઈ **પેશાબ** (કે છીંટોં સે ખુદ કો ન બચાને) સે હોતા હૈ. (ذَمُّ الْغِيبَةِ لِابْنِ اَبِى الدُّنيا ص٩٢ رقم٥٢)

કુત્તોં કી શકલ મેં ઉઠેંગે : સરકારે દો આલમ, **નૂરે મુજસ્સમ,** શાહે બની આદમ, **રસૂલે મુહ્તશમ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : **ગીબત** કરને વાલોં, **ચુગુલ** ખોરોં ઔર પાકબાઝ લોગોં કે **ઐબ** તલાશ કરને વાલોં કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ (કિયામત કે દિન) **કુત્તોં** કી શક્લ મેં ઉઠાએગા.

(التّوبيخ والتّنبيه لابى الشيخ الاصبهانى ص٩٧ رقم ٢٢٠،اَلتَّرغِيب وَالتَّرهِيب ج٣ص٣٢٥ حديث ١٠)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : ખયાલ રહે કે તમામ ઇન્સાન કબ્રોં સે બ શક્લે ઇન્સાની ઉઠેંગે ફિર મહશર મેં પહોંચ કર બા'ઝ કી સૂરતેં મસ્ખ હો જાએંગી. (યા'ની બિગડ જાએંગી મ-સલન મુખ્તલિફ જાનવરોં જૈસી હો જાએંગી) (મિરઆત, જિ. 6, સ. 660)

---

1. યા'ની ઈમદાદ

ગોશ્ત કી છોટી સી બોટી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઝબાન અગર્ચે બ ઝાહિર **ગોશ્ત કી એક છોટી સી બોટી** હૈ મગર યેહ **ખુદાએ રહમાન** عَزَّوَجَلَّ કી અઝીમુશ્શાન ને'મત હૈ. ઈસ ને'મત કી કદ્ર તો શાયદ **ગૂંગા** હી જાન સકતા હૈ. **ઝબાન** કા દુરુસ્ત ઈસ્તિ'માલ **જન્નત** મેં દાખિલ ઔર ગલત ઈસ્તિ'માલ **જહન્નમ** સે વાસિલ કર સકતા હૈ. ઈસ ઝબાન સે તિલાવતે કુરઆન કરને વાલા ઔર દુરૂદો સલામ પઢને વાલા રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી ઈનાયત સે જન્નત મેં જાતા હૈ. ઈસ ઝબાન સે કિસી મુસલ્માન કો ગાલી નિકાલને વાલા નીઝ **ગીબત**, ચુગલી વ તોહમત કા મુર-તકિબ અઝાબે નાર કા હકદાર કરાર પાતા હૈ. અગર કોઈ બદ તરીન કાફિર ભી દિલ કી તસ્દીક કે સાથ **ઝબાન** સે **لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللّٰه** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પઢ લે તો કુફ્રો શિર્ક કી સારી ગન્દગી સે પાક હો જાતા હૈ ઉસ કી **ઝબાન** સે નિકલા હુવા યેહ **કલિમએ તય્યિબા** ઉસ કે ગુઝશ્તા તમામ ગુનાહોં કે મૈલ કુચૈલ કો ધો ડાલતા હૈ. **ઝબાન** સે અદા કિયે હુએ ઈસ કલિમએ પાક કે બાઈસ વોહ ગુનાહોં સે ઐસા પાક વ સાફ હો જાતા હૈ જૈસા કે ઉસ રોઝ થા જિસ રોઝ ઉસ કી માં ને ઉસે જના થા. યેહ અઝીમ **મ-દની ઈન્કિલાબ** દિલ કી તાઈદ કે સાથ **ઝબાન** સે અદા કિયે હુએ કલિમે શરીફ કી બદૌલત આયા.

હર બાત પર સાલ ભર કી ઈબાદત કા સવાબ : ઐ કાશ ! હમ ભી અપની **ઝબાન** કા સહીહ ઈસ્તિ'માલ કરના સીખ લેં. **ગીબતોં**, ચુગ્લિયોં ઔર તોહ્મતોં ભરી બાતોં સે પીછા છુડા લેં, બેશક **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મરઝી કે મુતાબિક અગર **ઝબાન** કો ચલાયા જાએ તો **જન્નત** મેં ઘર તય્યાર હો જાએગા. ઈસ ઝબાન સે હમ તિલાવતે કુરઆને પાક કરેં, ઝિક્રુલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કરેં, દુરૂદો સલામ કા વિર્દ કરેં, ખૂબ ખૂબ **નેકી કી દા'વત** દેં તો اِنْ شَاءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ હમારે વારે હી ન્યારે હો જાએંગે. **મુકા-શ-ફતુલ કુલૂબ** મેં હૈ : હઝરતે સય્યિદુના **મૂસા** કલીમુલ્લાહ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ને બારગાહે ખુદા વન્દી عَزَّوَجَلَّ મેં અર્ઝ કી : ઐ રબ્બે કરીમ عَزَّوَجَلَّ ! જો અપને ભાઈ કો

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢા ઉસ ને જફા કી. (عبدالرزاق)

બુલાએ ઔર ઉસે નેકી કા હુક્મ કરે ઔર બુરાઈ સે રોકે ઉસ શખ્સ કા બદલા ક્યા હોગા ? ફરમાયા : “મૈં ઉસ કે હર કલિમે કે બદલે **એક સાલ કી ઈબાદત કા સવાબ** લિખતા હૂં ઔર ઉસે જહન્નમ કી સઝા દેને મેં મુઝે હયા આતી હૈ.” (مُکاشَفۃُ الْقُلوب ص٤٨)

આશિકાને રસૂલ કે મીઠે બોલ કી બ-રકાત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! નેકી કી બાત બતાને, ગુનાહ સે નફરત દિલાને ઔર ઈન કામોં કે લિયે કિસી પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કા સવાબ કમાને કે લિયે યેહ ઝરૂરી નહીં કે જિસ કો સમઝાયા વોહ માન જાએ તો હી સવાબ મિલેગા બલ્કે અગર વોહ ન માને તબ ભી اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ સવાબ હી સવાબ હૈ ઔર અગર આપ કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** સે કિસી ને ગુનાહોં સે તૌબા કર કે સુન્નતોં ભરી ઝિન્દગી ગુઝારની શુરૂઅ કર દી ફિર તો اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ આપ કા ભી બેડા પાર હો જાએગા. આઈયે ઈસ ઝિમ્ન મેં **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કી એક **મ-દની બહાર** સુનતે ચલેં ચુનાન્ચે શહ્‌ર કુસૂર (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક નૌ જવાન ઈસ્લામી ભાઈ કી તહરીર **બિત્તસર્રુફ** પેશ કરતા હૂં : મૈં ઉન દિનોં મેટ્રિક કા તાલિબે ઈલ્મ થા, બુરી સોહબત કે બાઈસ ઝિન્દગી ગુનાહોં મેં બસર હો રહી થી, મિઝાજ બેહદ ગુસીલા થા, બદ તમીઝી કી આદતે બદ ઈસ હદ તક પહોંચ ચુકી થી કે વાલિદ સાહિબ કુજા દાદાજાન ઔર દાદીજાન કે સામને ભી કૈંચી કી તરહ ઝબાન ચલાતા. એક રોઝ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કા એક “મ-દની કાફિલા” હમારે મહલ્લે કી મસ્જિદ મેં આ પહોંચા, ખુદા કા કરના ઐસા હુવા કે મૈં **આશિકાને રસૂલ** સે મુલાકાત કે લિયે પહોંચ ગયા. એક ઈસ્લામી ભાઈ ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ મુઝે **દર્સ** મેં શિર્કત કી દા'વત પેશ કી, ઉન કે **મીઠે બોલ** ને મુઝ પર ઐસા અસર કિયા કે મૈં ઉન કે સાથ હી **દર્સ** મેં બૈઠ ગયા. ઉન્હોં ને દર્સ કે બા'દ ઈન્તિહાઈ મીઠે અન્દાઝ મેં મુઝે બતાયા કે ચન્દ હી રોઝ બા'દ સહરાએ મદીના મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન શરીફ મેં **દા'વતે ઈસ્લામી કા તીન રોઝા બૈનલ અક્વામી સુન્નતોં ભરા ઈજતિમાઅ** હો રહા હૈ આપ ભી શિર્કત કર લીજિયે. ઉન કે **દર્સ** ને મુઝ પર બહુત અચ્છા અસર કિયા થા લિહાઝા મૈં ઈન્કાર ન કર સકા. યહાં તક કે મૈં સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ (સહરાએ મદીના, મદીનતુલ ઔલિયા, મુલતાન) મેં હાઝિર

હો ગયા. વહાં કી રોનકેં ઔર બ-ર-કતેં દેખ કર મૈં હૈરાન રહ ગયા, ઈજતિમાઅ મેં હોને વાલે આખિરી બયાન **"ગાને બાજે કી હોલ નાકિયાં"** સુન કર મૈં થર્રા ઉઠા ઔર આંખોં સે આંસૂ જારી હો ગએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મૈં ગુનાહોં સે તૌબા કર કે ઉઠા ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો ગયા. મેરી **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તગી સે હમારે ઘર વાલોં ને ઈત્મીનાન કા સાંસ લિયા, દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** કી બ-ર-કત સે મુઝ જૈસે બિગડે હુએ બદ અખ્લાક ઔર ખસ્તા ખરાબ નૌ જવાન મેં મ-દની ઈન્કિલાબ સે **મુ-તઅસ્સિર** હો કર મેરે બડે ભાઈ ને ભી દાઢી મુબારક રખને કે સાથ સાથ ઈમામા શરીફ કા તાજ ભી સજા લિયા. મેરી એક હી બહન હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મેરી ઈકલૌતી બહન ને ભી **મ-દની બુરકઅ** પહન લિયા, اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ઘર કા હર ફર્દ સિલ્સિલએ આલિયા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર સરકારે ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْاَكْرَم કા મુરીદ હો ગયા. ઔર ઉસ **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરને વાલે મેરે મોહસિન ઈસ્લામી ભાઈ કે **મીઠે બોલ** કી બ-ર-કત સે મુઝ પર **અલ્લાહુ** આ'ઝમ عَزَّوَجَلَّ ને ઐસા કરમ ફરમાયા કે મૈં ને **કુરઆને પાક હિફ્ઝ** કરને કી સઆદત હાસિલ કર લી ઔર **દર્સે નિઝામી** (આલિમ કોર્સ) મેં દાખિલા લે લિયા ઔર યેહ બયાન દેતે વક્ત **દ-ર-જએ સાલિસા** યા'ની તીસરી ક્લાસ મેં પહોંચ ચુકા હૂં. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં કે તઅલ્લુક સે **અલાકાઈ કાફિલા ઝિમ્માદાર** હૂં. મેરી નિય્યત હૈ કે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** 1427 સિ.હિ. સે યક મુશ્ત **12 માહ કે લિયે મ-દની કાફિલોં** મેં સફર કરૂંગા.

દિલ પે ગર ઝંગ હો, ઘર કા ઘર તંગ હો હોગા સબ કા ભલા, કાફિલે મેં ચલો
ઐસા ફૈઝાન હો, હિફ્ઝ કુરઆન હો કર કે હિમ્મત ઝરા, કાફિલે મેં ચલો

કબ્ર કા ભયાનક તસવ્વુર : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગૌર કીજિયે ! સોચિયે ! ! હો સકતા હૈ આજ હી મૌત આ જાએ, દુન્યા કી સારી ને'મતેં છૂટ જાએં, સબ અરમાન ખાક મેં મિલ જાએં ઔર દેખતે હી દેખતે જનાઝા કબ્રિસ્તાન મેં દાખિલ હો જાએ, આહ ! આહ ! આહ ! તસવ્વુર કીજિયે ઉસ વક્ત ક્યા ગુઝર રહી હોગી જબ **કબ્ર** મેં તન્હા રખ

કર, ઊપર સે મનોં મિટ્ટી ડાલ કર નાઝ ઉઠાને વાલે રુખ્સત હો રહે હોંગે, હાએ ! ઘુપ અંધેરા, આહ ! વહ્શત કા બસેરા, ઐસે મેં અગર **ગીબતોં**, ચુગ્લિયોં, ઐબ દરિયોં, તોહ્મતોં ઔર બદ ગુમાનિયોં વગૈરા વગૈરા ગુનાહોં કે સબબ અંધેરી કબ્ર મેં ખૌફનાક મારપીટ શુરૂઅ હો ગઈ, ભયાનક આગ સુલગા દી ગઈ, તરહ તરહ કે ઝહરીલે સાંપ બિચ્છૂ કફન ફાડ કર નાઝુક બદન સે **લિપટ** ગએ તો ક્યા બનેગા ! અક્લ ભી સલામત હોગી, બેહોશી ભી તારી ન હોગી, ચીખો પુકાર ભી બેકાર સાબિત હોગી, ન કિસી કો પાસ બુલા સકેંગે, ન ખુદ કિસી કે પાસ જા સકેંગે ! હાએ મેરે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ !

ઘુપ અંધેરા હી ક્યા વહ્શત કા બસેરા હોગા — કબ્ર મેં કૈસે અકેલા મૈં રહૂંગા યા રબ !
ગર કફન ફાડ કે સાંપોં ને જમાયા કબ્ઝા — હાએ બરબાદી ! કહાં જા કે છુપૂંગા યા રબ !
ડંક મચ્છર કા ભી મુઝ સે તો સહા જાતા નહીં — કબ્ર મેં બિચ્છૂ કે ડંક કૈસે સહૂંગા યા રબ !
ગર તૂ નારાઝ હુવા મેરી હલાકત હોગી — હાએ ! મૈં નારે જહન્નમ મેં જલૂંગા યા રબ !
અફ્વ કર ઔર સદા કે લિયે રાઝી હો જા
ગર કરમ કર દે તો જન્નત મેં રહૂંગા યા રબ !

ભાભી ને જાદૂ કરવા દિયા હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઘર મેં બીમારી, પરેશાની યા બે રોઝગારી હો તો આજ કલ અક્સર **વસ્વસા** આતા હૈ કે શાયદ કિસી ને **જાદૂ** કરવા દિયા હૈ, લિહાઝા "બાબા જી" (તા'વીઝ ધાગા દેને વાલે) સે રાબિતા કિયા જાતા હૈ, બિલફર્ઝ "બાબા જી" બતા દેં કે તુમ્હારે કરીબી રિશ્તેદાર ને **જાદૂ** કરવાયા હૈ તો ઉમૂમન **બહૂ** યા **ભાભી** કી શામત આ જાતી હૈ. બા'ઝ અવકાત "બાબા જી" જાદૂ કરને વાલે યા વાલી કે નામ કા પહલા હર્ફ બલ્કે નામ હી બતા દેતે હૈં ! કભી કભી તો સૂઈયોં વાલા માશ કે આટે કા પુતલા ઔર તા'વીઝ વગૈરા ભી ઘર સે બરઆમદ હો જાતા હૈ. ઔર ફિર લોગ ઐસે "બાબા જી" પર અન્ધા ભરોસા કર લેતે હૈં ઔર ખાનદાન ભર મેં **ગીબત** વ બોહતાન તરાશી કા બદ તરીન સિલ્સિલા ચલ નિકલતા

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા તહકીક વોહ બદ બખ્ત હો ગયા. (حاکم)

ઔર **નતી-જતન** હરા ભરા લહ્લહાતા ખાનદાન તા-ખતો તારાજ હો કર રહ જાતા હૈ. **યાદ રખિયે !** બિલા સુબૂતે શર-ઈ સિર્ફ આમિલોં ઔર બાબાઓં કે કહને પર અગર આપ ને કિસી સે કહા : મ-સલન : **"હમારી ભાભી જાદૂ કરવાતી હૈ"** તો યેહ **બોહતાન,** ગુનાહે કબીરા, હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હુવા ઔર અગર કિસી ને છુપ કર વાકેઈ **જાદૂ** કરવા ભી દિયા હો ઔર આપ કો યકીની તૌર પર પતા ચલ ગયા હો તબ ભી ઉસ મખ્સૂસ ફર્દ કા **જાદૂ** કે હવાલે સે બિલા મસ્લહતે શર-ઈ કિસી સે તઝકિરા કરના **ગીબત** હૈ. ખયાલ રહે ! આમિલોં યા બાબાઓં કા બતાના **શર-ઈ સુબૂત** નહીં કહલાતા.

અગર ઘર સે સૂઈયોં વાલા પુતલા બરઆમદ હો જાએ તો ! : વસ્વસા : "બાબા જી" ને નામ ઔર સૂઈયોં વાલે પુતલે કી નિશાન દેહી કર દી ફિર ભી યેહ શર-ઈ સુબૂત ક્યૂં નહીં ? ક્યા "બાબા જી" ઝૂટે હૈં ?

વસ્વસે કા ઈલાજ : દેખિયે ! કિસી બાત કો દલીલે શર-ઈ ન માનના ઔર હૈ ઔર જિસ કી દલીલ ન માની ગઈ ઉસે ઝૂટા સમઝના ઔર હૈ. મ-સલન કિસી બાત મેં દો ગવાહોં કી હાજત હો ઔર ગવાહ સિર્ફ એક હો વોહ અગર્ચે કોઈ સાલેહ, નેક બલ્કે વલી હી હો, કાઝી ઉસ કી ગવાહી રદ કર દેતા હૈ તો ઈસ કા યેહ મત્લબ હરગિઝ નહીં કે કાઝી ઉસ કો **ઝૂટા** સમઝ રહા હૈ બલ્કે શરીઅત ને ગવાહી કા જો નિસાબ મુકર્રર કિયા હૈ કાઝી ઉસ નિસાબ કે હુક્મ પર અમલ કર રહા હૈ. યૂંહી હમ બાબા જી કો **ઝૂટા** નહીં કહ રહે બલ્કે હુક્મે શર-ઈ પર અમલ કરતે હુએ બાબા જી કે બતા દેને કો દલીલ બના કર કિસી શખ્સ પર **જાદૂ** કા ઈલ્ઝામ નહીં સાબિત કર રહે બહર હાલ હુક્મે શરીઅત યેહી હૈ કે કિસી બાબા જી કા પુતલે વગૈરા કે બારે મેં બતા દેના ઔર ઉસ પુતલે કા બરઆમદ હો જાના ઈસ બાત કી દલીલે શર-ઈ નહીં હૈ કે વાકેઈ ફુલાં રિશ્તેદાર હી ને યેહ **જાદૂ** કરવાયા હૈ.

જો બાબા પૈસે ન માંગતે હોં વોહ કૈસે ગલત હો સકતે હૈં ? : વસ્વસા : જો બાબા જી તા'વીઝાત વગૈરા કે પૈસે નહીં માંગતે વોહ કિસ તરહ ગલત હો સકતે હૈં ?

વસ્વસે કા ઈલાજ : અ-મલિય્યાત કી લાઈન ઐસી હૈ કે જો પૈસે નહીં માંગતા બા'ઝ અવકાત ઉસ કી આમદની માંગને વાલોં કી નિસ્બત ઝિયાદા હોતી હૈ ક્યૂંકે બાર બાર

પૈસે માંગને વાલોં સે લોગ દૂર ભાગતે હૈં. હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, મૌલા અલી શેરે ખુદા كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ફરમાતે હૈં : બછડા જબ થનોં કો બહુત ઝિયાદા ચૂસને લગતા હૈ તો ઉસ કી માં ઉસ કો સીંગ મારતી હૈ. (مُكَاشَفَةُ الْقُلُوب ص ٢٢٠) બહર હાલ ''બાબા'' અગર્ચે પૈસે ન માંગતા હો તબ ભી લોગ ચૂંકે હકીકત સે ના વાકિફ હોતે હૈં ઈસ લિયે ઉમૂમન ઐસોં કે ઝિયાદા અકીદત મન્દ હો જાતે હૈં ઔર ફિર દા'વતોં ઔર નઝરાનોં કી તરકીબ કે સાથ સાથ શોહરત વ ઈઝ્ઝત ભી હાસિલ હોતી હૈ. **હુબ્બે જાહ** યા'ની ઈઝ્ઝત વ શોહરત કી **મહબ્બત** કા મરઝ જિન કો લગ જાતા હૈ વોહ લોગ મશ્હૂરી કે લિયે કરોડોં રુપૈ અપને પલ્લે સે ખર્ચ કરને સે ભી નહીં ચૂકતે ! આમ ઈન્તિખાબાત કે મવાકેઅ પર જમ્હૂરી મુમાલિક મેં ઈસ કે નઝ્ઝારે આમ હોતે હૈં. યકીનન શરીઅત કે કિસી ભી મુઆ-મલે મેં કત્અન ઝોલ નહીં. યાદ રખિયે ! ઈસ્તિખારાત, મુવક્કલાત ઔર જિન્નાત કે ઝરીએ નહીં બલ્કે કુરઆનો સુન્નત કે અહકામાત કે તવસ્સુત સે ઈસ્લામી અદાલતોં કે મુઆ-મલાત તૈ કિયે જાતે હૈં.

અગર તકિયે કે નીચે સે તા'વીઝ નિકલ આએ તો ? : વસ્વસા : અગર ભાભી યા બહૂ કી જેબ યા ઉસ કે તકિયે કે નીચે સે **તા'વીઝ** બરઆમદ હુવા હો તો ક્યા યેહ ભી શર-ઈ સુબૂત નહીં ?

વસ્વસે કા ઈલાજ : યેહ ભી શર-ઈ દલીલ નહીં. જો **તા'વીઝ** બરઆમદ હુવા ઉસે ''જાદૂ'' કરાર દેને કે લિયે ભી તો કોઈ મા'કૂલ દલીલ હોની ચાહિયે ! અપને ઈલાજ યા કિસી નિજી મક્સદ કે લિયે ભી તો વોહ **તા'વીઝ** ઈસ્તિ'માલ કર સકતી હૈં. બિલફર્ઝ વોહ **જાદૂ** હી કા તા'વીઝ સાબિત હો જાએ તબ ભી ઈસ કા ક્યા સુબૂત હૈ કે આપ કો નુક્સાન પહોંચાને હી કે લિયે વોહ લાઈ થીં. યેહ શૈતાની હ-ર-કત ભી હો સકતી હૈ કે કોઈ શરીર જિન્ન ઘર મેં ફસાદ કરવાને કે લિયે તકિયે કે નીચે યા જેબ મેં **તા'વીઝ** ડાલ દે !

મુંહ કી બદબૂ કે બા વુજૂદ શરાબી ન કહા જાએ : હુજ્જતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِي કે ફરમાન કા ખુલાસા હૈ : કિસી શખ્સ કે મુંહ સે શરાબ કી બૂ આતી હો ઈસ બિના પર ઉસ પર હદ લગાની જાઈઝ નહીં ક્યૂંકે હો સકતા હૈ ઈસ ને શરાબ સે કુલ્લી કી હો, ખુદ ન પી હો કિસી ને ઝબર દસ્તી

પીને પર મજબૂર કર દિયા હો. લિહાઝા ઈસ મુસલ્માન પર (સિર્ફ મુંહ કી બદબૂ કે સબબ) **બદ ગુમાની** ન કી જાએ (યા'ની ઈસ કો શરાબી કરાર ન દિયા જાએ)

(اِحیاءُ العُلوم ج۳ ص۱۸۶)

શર-ઈ સુબૂત કિસે કહતે હૈં : શર-ઈ સુબૂત કી યહાં સૂરત યેહ હૈ કે યા તો જિસ પર **ઈલ્ઝામ** હૈ વોહ ખુદ બ હોશો હવાસ ઈક્રાર કરે કે મૈં ને **જાદૂ** કરવાયા હૈ, અગર વોહ ઈન્કાર કરે તો દો મર્દ મુસલ્માન યા એક મુસલ્માન મર્દ ઔર દો મુસલ્માન ઔરતેં ગવાહી દેં કે હમ ને ઈસ કો **જાદૂ** કરતે હુએ અપની આંખોં સે દેખા હૈ. અગર મઝકૂરા શર-ઈ ગવાહ નહીં લા સકતે તો જિસ પર **ઈલ્ઝામ** હૈ અગર વોહ **કસમ** ખા લે કે મૈં ને **જાદૂ** નહીં કરવાયા તો ઉસ કો સચ્ચા માનના ઝરૂરી હૈ.

તૂને ચોરી કી : દેખિયે ! શૈતાન કે ઉક્સાને પર બહૂ વગૈરા પર **જાદૂ** કા ઈલ્ઝામ લગાને ઔર પૂછગછ કે દૌરાન ઉસ કે ઈન્કાર પર હરગિઝ યેહ બાત ઝબાન પર ન લાઈયે કે યેહ ફંસ ગઈ તો અબ ઈસ ને ઈન્કાર કરના હી હૈ ઔર આદમી ઈઝ્ઝત બચાને કે લિયે તો ઝૂટી કસમ ભી ખા લેતા હૈ ઈસ લિયે યેહ ભી ઝૂટી કસમ ખા રહી હૈ. ખુદારા એક મુસલ્માન કી ઈઝ્ઝત કી **અહમ્મિય્યત** કો સમઝને કી કોશિશ કીજિયે. આપ કી ઈબ્રત કે લિયે એક ઈમાન અફરોઝ હદીસ શરીફ અર્ઝ કરતા હૂં : ચુનાન્ચે **હઝરતે** સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰہ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : **અલ્લાહ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ** صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : હઝરતે **ઈસા** ઈબ્ને મરયમ ને એક શખ્સ કો ચોરી કરતે દેખા તો ઉસ સે ફરમાયા : "તૂને ચોરી કી." વોહ બોલા : "હરગિઝ નહીં ઉસ કી કસમ જિસ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં." તો હઝરતે ઈસા ને ફરમાયા : મૈં **અલ્લાહ** પર ઈમાન લાયા ઔર મૈં ને અપને કો આપ ઝુટલાયા. (صَحِیح مُسلِم ص۱۲۸۸ حدیث۲۳۶۸)

....કે મેરી આંખોં ને દેખને મેં ગ-લતી કી : અલ્લાહુ અકબર ! દેખા આપ ને ! હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા** રૂહુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام ને કસમ ખા લેને વાલે કે સાથ કિતના અઝીમ બરતાવ કિયા. **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફતી અહમદ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દુરૂદ શરીફ પઢેગા મૈં કિયામત કે દિન ઉસ કી શફાઅત કરૂંગા. (کنز العمال)

યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઉસ કસમ ખાને વાલે કો છોડ દેને કે **મુ-તઅલ્લિક** હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા** રૂહુલ્લાહ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કે જઝબાત કી અક્કાસી કરતે હુએ તહરીર ફરમાતે હૈં : યા'ની ઈસ કસમ કી વજહ સે તુઝે સચ્ચા સમઝતા હૂં કે મોમિન બન્દા **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) કી ઝૂટી કસમ નહીં ખા સકતા, (ક્યૂં કે) ઉસ કે દિલ મેં **અલ્લાહ** કે નામ કી તા'ઝીમ હોતી હૈ, અપને **મુ-તઅલ્લિક** ગલત ફહમી કા ખયાલ કર લેતા હૂં કે મેરી આંખોં ને દેખને મેં ગ-લતી કી. (મિરઆત, જિ. 6, સ. 663) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

તૌબા ઔર મુઆફી કા તરીકા : **ઉમ્મીદ** હૈ મસ્અલા સમઝ મેં આ ગયા હોગા, ઐસે મવાકેઅ પર **સબ્ર** કરના ચાહિયે વરના **બદ ગુમાનિયોં, ગીબતોં** ઔર **તોહ્મતોં** વગૈરા ગુનાહોં સે બચના દુશ્વાર હો જાતા હૈ. અબ અગર કિસી ને ઈસ તરહ કી ખતા કી હૈ કે બિગૈર સુબૂતે શર-ઈ **જાદૂ** કા ઈલ્ઝામ લગા બૈઠા હૈ તો વોહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહે બેકસ પનાહ મેં ગિડગિડા કર **તૌબા** કરે ઔર તૌબા કે તકાઝે ભી પૂરે કરે નીઝ જિસ પર **ઈલ્ઝામ** લગાયા મ-સલન ભાભી યા બહૂ વગૈરા તો ઉન સે મુઆફ ભી કરવાએ. રસ્મી તૌર પર સિર્ફ SORRY કહ દેના કાફી નહીં બલ્કે જિસ ધડલ્લે (યા'ની બેબાકી ઔર ધૂમ ધડક્કે) સે ઉસ કી બદનામી ઔર દિલ આઝારી કી હૈ ઉસી કી મુના-સબત સે ખૂબ આજિઝી કર કે, ગિડગિડા કર ઔર હાથ જોડ કર ઉસ સે ઈસ કદર મુઆફી માંગે કે ઉસ કા દિલ મુત્મઈન હો જાએ ઔર વોહ મુઆફ કર દે નીઝ જિન જિન કો યેહ બાત બતાઈ હો ઉન કે સામને ભી કહના પડેગા કે મૈં ને ઝૂટા **ઈલ્ઝામ** લગાયા થા. વાકેઈ યહાં નફ્સ મુઆફી માંગને સે ઈન્કાર હી કરેગા. અબ બન્દે પર હૈ કે મુઆફી માંગ કર દુન્યવી તૌર પર અપને નફ્સ કી મા'મૂલી સી ઝિલ્લત ઈખ્તિયાર કરે યા આખિરત કી દર્દનાક રુસ્વાઈ ઔર હોલનાક સઝા. દેખિયે ! શૈતાન તરહ તરહ કે હીલે બહાને સુઝાએગા, વસ્વસે દિલાએગા કે મ-સલન યૂં તો યેહ સર ચઢ જાએગી, ઈસ કા દિલ ખુલ જાએગા, હમ પર કબ્ઝા જમા લેગી, હમારી બદનામી હો જાએગી વગૈરા. આપ ઈન શૈતાની ખયાલોં કી તરફ ન જાઈયે, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કે લિયે હુક્મે શરીઅત પર અમલ કીજિયે اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ ઈસ કી બ-ર-કત ખુદ હી દેખ લેંગે.

યહાં તક કે ખુદા ન ખ્વાસ્તા વોહ વાકેઈ મુજરિમા હુઈ તબ ભી આપ કી ખુશ અખ્લાકી ઔર આજિઝી કી બ-ર-કત સે اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ આપ કી ખૈર ખ્વાહ બન જાએગી.

ડ્રાઈવર કી જાન બચ ગઈ : બાબુલ મદીના (કરાચી) કે અલાકા નયાઆબાદ કી એક ઈસ્લામી બહન કે હલ્ફિય્યા બયાન કા ખુલાસા હૈ કે મેરે એક ભાઈ જો કે અરબ શરીફ કે શહ્ર "રિયાઝ" મેં બ હૈસિય્યતે ડ્રાઈવર મુલા-ઝમત કર રહે હૈં. એક દિન ડ્રાઈવિંગ કે દૌરાન ખતરનાક હાદિસા હુવા ઔર વોહ બેહોશ હો ગએ. **દિમાગી ચોટેં** ઈતની ઝિયાદા થીં કે બચને કી ઉમ્મીદ ન રહી. હમ લોગ મજબૂર થે ઉન કો દેખને ભી ન જા સકતે થે. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મૈં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈસ્લામી બહનોં કે હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત કિયા કરતી થી. મૈં ને ભાઈજાન વાલી પરેશાની અપને અલાકે કી એક ઈસ્લામી બહન કો બતાઈ. ઉન્હોં ને મુઝે દિલાસા દિયા ઔર મશ્વરા દિયા કે ઈસી તરહ પાબન્દી સે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત કર કે ખૂબ **દુઆ** કિયા કરો. ચુનાન્ચે મૈં ને ઐસા હી કિયા اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈજતિમાઅ મેં કી જાને વાલી **દુઆઓં** કી બ-ર-કત સે તીન માહ કે અન્દર અન્દર ભાઈજાન ને બાતચીત શુરૂઅ કર દી. ડૉક્ટર ભી હૈરાન રહ ગએ ક્યૂંકે **દિમાગી ચોટેં** બહુત ઝિયાદા થીં ઔર બ ઝાહિર બચને કી ઉમ્મીદ બહુત કમ થી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈજતિમાઆત કી બ-રકાત પર મેરી અકીદત ઔર ઝિયાદા મઝબૂત હુઈ.

ઐ ઈસ્લામી બહનો કભી છોડના મત — મસાઈબ કો દેગા ભગા મ-દની માહોલ
તૂ પર્દે કે સાથ ઈજતિમાઆત મેં આ — તેરી દેગા બિગડી બના મ-દની માહોલ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં રહમતોં કા નુઝૂલ હોતા હૈ : اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં માંગી જાને વાલી દુઆએં ઝરૂર રંગ લાતી હૈં, ક્યૂંકે વહાં **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઝિક્ર હોતા હૈ. **હઝરતે** સય્યિદુના ઈમામ **સુફયાન બિન ઉયૈના** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : عِنْدَ ذِكْرِ الصّٰلِحِيْنَ تَنَزَّلُ الرَّحْمَةُ યા'ની નેક લોગોં કે

ઝિક્ર કે વક્ત રહમતે ઈલાહી ઉતરતી હૈ. (حِلیَۃُ الْاَوْلِیَاء ج۷ ص۳۳۵ رقم ۱۰۷۵۰) જબ નેક બન્દોં કે તઝકિરોં પર રહમતોં કા નુઝૂલ હોતા હૈ તો જહાં **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وصَلَّی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلّم કા ઝિક્રે ખૈર હોગા વહાં રહમતેં ક્યૂં નાઝિલ ન હોંગી ઔર જહાં છમાછમ રહમતેં બરસ રહી હોં વહાં દુઆએં ક્યૂં કબૂલ ન હોંગી. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા ઔર હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈં કે હમ દોનોં મહબૂબે રબ્બે ઝુલ જલાલ, સાહિબે જૂદો નવાલ, શહન્શાહે ખુશ ખિસાલ, સુલ્તાને શીરીં મકાલ, પૈકરે હુસ્નો જમાલ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બારગાહે બેકસ પનાહ મેં હાઝિર થે કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જો કૌમ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક્ર કરને કે લિયે બૈઠતી હૈ ફિરિશ્તે ઉન્હેં ઘેર લેતે હૈં ઔર રહમત ઉન્હેં ઢાંપ લેતી હૈ ઔર ઉન પર સકીના નાઝિલ હોતા હૈ ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ અપને ફિરિશ્તોં કે સામને ઉન કા ઝિક્ર ફરમાતા હૈ. (صَحیح مُسلِم ص۱۴۴۸ حدیث ۲۷۰۰) મિરઆત જિલ્દ **3 સફહા** 305 પર હૈ : સકીના સે મુરાદ યા તો ખાસ મલાએકા હૈં યા દિલ કા નૂર યા દિલી ચૈન વ સુકૂન હૈ.

ઝિક્ર કિસે કહતે હૈં ? : “**અલ્લાહ** હૂ ઔર હક હૂ” કી ઝર્બેં લગાના બેશક ઝિક્ર હૈ. તાહમ તિલાવતે કુરઆન, હમ્દો સના, મુનાજાત વ દુઆ, દુરૂદો સલામ, ના’ત વ મન્કબત, ખુત્બા, દર્સ, સુન્નતોં ભરા બયાન વગૈરા ભી “ઝિક્રુલ્લાહ” મેં શામિલ હૈં. યકીનન **દા’વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત ભી ઝિક્ર કે હલ્કે હૈં.

સારે આલમ કો હૈ તેરી હી જુસ્ત-જૂ　　જિન્નો ઈન્સો મલક કો તેરી આરઝૂ
યાદ મેં તેરી હર એક હૈ સૂ બસૂ　　બન મેં વહશી લગાતે હૈં ઝર્બાતે હૂ

અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !　　صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

પૂરી કૌમ કી ગીબત કા મસ્અલા : **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, "**બહારે શરીઅત**" હિસ્સા 16 **સફહા** 173 પર હૈ : કિસી બસ્તી યા શહ્ર વાલોં કી બુરાઈ કી, મ-સલન યેહ કહા કે વહાં કે લોગ ઐસે હૈં, યેહ **ગીબત** નહીં ક્યૂંકે ઐસે કલામ કા યેહ મક્સદ નહીં હોતા કે વહાં કે સબ હી લોગ ઐસે હૈં બલ્કે બા'ઝ લોગ મુરાદ હોતે હૈં ઔર જિન બા'ઝ કો કહા ગયા વોહ મા'લૂમ (યા'ની PARTICULAR) નહીં, **ગીબત** ઈસ સૂરત મેં હોતી હૈ જબ **મુઅય્યન** વ મા'લૂમ (યા'ની જો પહચાને જા સકેં ઐસે) અશ્ખાસ કી બુરાઈ ઝિક્ર કી જાએ ઔર અગર ઈસ કા મક્સૂદ વહાં કે તમામ લોગોં કી બુરાઈ કરના હૈ તો યેહ **ગીબત** હૈ. (دُرِّمُختار ج ۹ ص ٦٧٤)

લંગડે કી નક્કાલી : કિસી લંગડે કી નક્કાલી મેં લંગડા કર ચલના નીઝ કિસી મખ્સૂસ મુસલ્માન કી કિસી ભી ખામી કી નક્લ ઉતારના **ગીબત** હૈ બલ્કે યેહ ઝબાન સે **ગીબત** કરને સે ભી ઝિયાદા બુરા હૈ. ક્યૂંકે નક્લ કરને મેં પૂરી તસ્વીર કશી ઔર બાત કો સમઝાના પાયા જાતા હૈ જબ કે કહને મેં વોહ બાત નહીં હોતી.

નામ લિયે બિગૈર ગીબત કરના : નામ લિયે બિગૈર **ગીબત** કરના ગુનાહ નહીં, હાં અગર નામ તો ન લિયા મગર જિસ કો કહ રહા હૈ વોહ સમઝ રહા હૈ કે કિસ કે બારે મેં બાત હો રહી હૈ તો અબ **ગીબત** હૈ.

મુંહ પર ભી કહ સકતા હૂં ! : **ગીબત** કરને વાલે કા યેહ સમઝના યા કહના કે મૈં ઉસ કે મુંહ પર ભી કહ સકતા હૂં, ઈસ કો **ગીબત** કે ગુનાહ સે નહીં બચા સકતા ક્યૂંકે **ગીબત** કે હરામ હોને કી અસ્લ વજહ **ઈઝાએ મુસ્લિમ** હૈ ઔર મુંહ પર કહને સે ઉસ કા દિલ ઝિયાદા દુખેગા તો યેહ ઔર ભી બડા ગુનાહ હુવા. જિસ કી બુરાઈ કી ગઈ વોહ હંસને લગા ઈસ કા મત્લબ હરગિઝ યેહ નહીં કે વોહ અપની બુરાઈ સુન કર ઝૂમ ઉઠા હૈ, ફ઼િત્રતન આમ આદમી અપની તા'રીફ઼ સુન કર હી ખુશ હોતા હૈ અપની મઝમ્મત સુન કર કોઈ ખુશ નહીં હોતા લિહાઝા અપની મઝમ્મત સુન કર હંસના યેહ "ખિસ્યાની હંસી" હોતી હૈ કે આદમી મુરુવ્વત મેં યા અપની **ઝેંપ** મિટાને કે લિયે ઐસે મૌકઅ પર હંસતા હૈ હાલાં કે અન્દરૂની તૌર પર ઉસ કા દિલ જલ રહા હોતા હૈ.

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢે તો વોહ લોગોં મેં સે કન્જૂસ તરીન શખ્સ હૈ. (ترغیب و ترہیب)

બન્દ અલ્ફાઝ મેં ગીબત : તા'રીઝ યા'ની બન્દ અલ્ફાઝ મેં ભી **ગીબત** હો સકતી હૈ મ-સલન કિસી કી બુરાઈ કા તઝકિરા હુવા તો કહા : اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મૈં "ઐસા" નહીં હૂં, યેહ **ગીબત** હૈ ક્યૂંકે યેહ ભી બુરાઈ કરને કા હી એક અન્દાઝ હૈ ઈસ કા સાફ મત્લબ યેહી હુવા કે વોહ "ઐસા" હૈ.

કુછ કહૂંગા તો ગીબત હો જાએગી : કિસી મુસલ્માન કે બારે મેં બાત ચલી તો કહા : "છોડો યાર ! મૈં ઉસ કો જાનતા હૂં, અગર કુછ કહૂંગા તો **ગીબત** હો જાએગી." ઐસા કહને વાલા **ગીબત** કર ચુકા કે ઉસ ને ઈસ અન્દાઝ મેં ઉસ કી બુરાઈ કર ડાલી !

ઈસી તરહ કી ગીબત પર મબ્ની મઝીદ 14 જુમ્લે ❁ બસ જી **અલ્લાહ** મુઆફ કરે, ઉસ કે બારે મેં આપ કો ક્યા બતાઊં ❁ બસ ભાઈ ક્યા કહૂં ઉસ કે લિયે તો દુઆ હી કી જા સકતી હૈ ❁ યાર ! ઉસ કો સમઝાના અપને બસ કી બાત નહીં, જબ ઉસ કી સૂઈ અટકતી હૈ તો ફિર કિસી કી નહીં સુનતા ❁ આજ કલ ઉસ કી ઘૂમી હુઈ હૈ ❁ ભઈ ! મૈં તો ઈસ સે બાઝ આયા મેરી સુનતા હી કબ હૈ ❁ જબ મત્લબ હોતા હૈ તો "હાં જી હાં જી" કરતા હૈ ઈસ કે બા'દ લિફ્ટ ભી નહીં કરાતા ❁ અચ્છા ! અચ્છા ! દરવાઝે પર ફુલાં ખડા હુવા હૈ ઈસ કા કોઈ મત્લબ પડા હોગા ❁ ઉસ સે જાન છુડાને કી બડી કોશિશ કી મગર વોહ તો બિલ્કુલ હી "ચિપક" ગયા થા ❁ મૈં ને તો ઉસે ટાલને કી બહુત કોશિશ કી મગર ટસ સે મસ નહીં હુવા ❁ યાર ! વોહ કહાં કિસી કો ઘાસ ડાલતા હૈ ❁ ઉફ ! વોહ મન્હૂસ કહાં આ ગયા ! ❁ વોહ તો નાદાન દોસ્ત નિકલા ❁ ઉસ કા કામ નહીં વોહ તો "સીધા આદમી" હૈ (ઉમૂમન "સીધા આદમી" કહ કર બે વુકૂફ યા નાદાન યા કમ અક્લ મુરાદ લેતે હૈં) ❁ કૈસા મીઠા મીઠા બન રહા થા !

ઐબ પોશી કે લિયે ઝૂટ જાઈઝ હોને કી એક સૂરત : ગીબત મેં એક બહુત બડી આફત યેહ ભી હૈ કે જબ "એક ફર્દ" કી **ગીબત** દૂસરે કે સામને કી જાતી હૈ તો બા'ઝ અવકાત વોહ "એક ફર્દ" દૂસરે કી નઝર સે ગિર જાતા હૈ ઔર શરીઅત કો યેહ કત્અન ના ગવાર હૈ કે એક મુસલ્માન દૂસરે મુસલ્માન

કી નઝરોં મેં ઝલીલો ખ્વાર (DEGRADE) હો હત્તા કે મુસલ્માન કી **ઈઝ્ઝત** બચાને કી નિય્યત સે બા'ઝ સૂરત મેં **ઝૂટ** બોલને કી ભી ઈજાઝત હૈ ક્યૂંકે મુસલ્માન કી જાન, માલ ઔર ઈઝ્ઝત વ આબરૂ કી હિફાઝત કી શરીઅત મેં નિહાયત હી અહમ્મિય્યત હૈ. ઈસ કી એક મિસાલ મુલા-હઝા ફરમાએં ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 161 પર હૈ : "કિસી ને છુપ કર બે હયાઈ કા કામ કિયા હૈ, ઉસ સે દરયાફ્ત કિયા ગયા કે તૂને યેહ કામ કિયા ? વોહ ઈન્કાર કર સકતા હૈ ક્યૂંકે ઐસે કામ કો લોગોં કે સામને ઝાહિર કર દેના યેહ દૂસરા ગુનાહ હોગા. ઈસી તરહ અગર અપને મુસ્લિમ ભાઈ કે ભેદ પર મુત્તલઅ હો તો ઉસ કે બયાન કરને સે ભી ઈન્કાર કર સકતા હૈ." (رَدُّالْمُحتار ج۹ ص۷۰۰)

શરફ હજ કા દે દે ચલે કાફિલા ફિર મેરા કાશ ! સૂએ હરમ યા ઈલાહી
દિખા દે મદીને કી ગલિયાં દિખા દે દિખા દે નબી કા હરમ યા ઈલાહી

ખુદ કો ઝિલ્લત પર પેશ કરના જાઈઝ નહીં : મુસલ્માન કી ઈઝ્ઝત કી બહુત **અહમ્મિય્યત** હૈ. ખુદ અપને હાથોં અપની ઈઝ્ઝત ખરાબ કરને કી ભી શરઅન મુમા-ન-અત હૈ, લિહાઝા ઐસે મુલ્કી કવાનીન પર અમલ કરના શરઅન ઝરૂરી હૈ જો કે કુરઆનો સુન્નત સે ન ટકરાતે હોં ઔર ઉન પર અમલ ન કરને મેં ઝિલ્લત વ મા'સિયત કા ખતરા હો. મ-સલન ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ કે બિગૈર સ્કૂટર, કાર વગૈરા ચલાને કી ઈજાઝત નહીં ક્યૂંકે ચલાઈ ઔર પકડા ગયા તો બે ઈઝ્ઝતી કે સાથ સાથ ઝૂટ, રિશ્વત ઔર વા'દા ખિલાફી વગૈરા ગુનાહોં મેં પડને કા કવી ઈમ્કાન મૌજૂદ હૈ લિહાઝા કઈ ગુનાહોં ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલે કામોં સે બચને કે લિયે ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ હી બનવા લિયા જાએ ઔર ગાડી ચલાતે વક્ત લાઝિમન અપને સાથ રખા જાએ. મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 21 **સફહા** 183 પર ફરમાતે હૈં : મહ્ઝ બિલા વજહે શર-ઈ બલ્કે બર ખિલાફે વજહે શર-ઈ એક ગુનાહ પર ઈસ્રાર કે લિયે અપને નફ્સ કો સઝા વ ઝિલ્લત પર પેશ કિયા ઔર યેહ ભી બ હુક્મે હદીસ **હરામ** હૈ. જિલ્દ 29 **સફહા** 93, 94 પર ફરમાતે હૈં : હદીસ મેં હૈ : જો શખ્સ બિગૈર કિસી

મજબૂરી કે અપને આપ કો બખુશી ઝિલ્લત પર પેશ કરે વોહ હમ મેં સે નહીં હૈ. (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط لِلطَّبَرانی ج۱ ص۱۴۷ حدیث ۴۷۱) બહર હાલ અપની ઈઝ્ઝત કી હિફાઝત ઝરૂરી હૈ.

મુઝે નારે દોઝખ સે ડર લગ રહા હૈ   હો મુઝ ના તુવાં પર કરમ યા ઈલાહી

સદા કે લિયે હો જા રાઝી ખુદાયા   હમેશા હો લુત્ફો કરમ યા ઈલાહી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَى الله !   اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

દુઆ કે લિયે દર-ખ્વાસ્ત દેને કા તરીકા : બા'ઝ લોગ જબ કિસી કો દુઆ કે લિયે મક્તૂબાત યા રુક્આત ભિજવાતે હૈં, તો ઉન મેં مَعَاذَ الله عَزَّوَجَلَّ ! અપની ગન્દી હ-રકાત કે ઈન્કિશાફાત કરતે બલ્કે અપની માં બહનોં તક કે લિયે હયા સોઝ બાતેં લિખને સે બાઝ નહીં રહતે ! મ-સલન મેરી માં યા બહન યા બેટી યા બહૂ યા બીવી કે પરાએ આદમી સે ના જાઈઝ તઅલ્લુકાત હૈં. હદ તો યેહ હૈ કે ઈસ્લામી બહનેં ભી એહતિયાત નહીં કરતીં, ઉન કો ઈસ **અમ્ર** કા કત્અન એહસાસ હી નહીં હોતા કે હમારી તહરીર ન જાને કૌન કૌન પઢતા હોગા ઔર ઉસ પઢને વાલે કો કૈસે કૈસે વસાવિસ આતે હોંગે. કોઈ લિખતી હૈ : મેરા શોહર યા બાપ કમાતા નહીં બસ સારા દિન ઘર મેં પડા રહતા હૈ ઔર ઘર મેં ઝગડે કરતા રહતા હૈ, સાસ યા નન્દ ઝુલ્મ કરતી હૈ, મેરા ભાઈ જૂઆરી હૈ, મેરી બહન કિસી કે સાથ ભાગ ગઈ હૈ, મેરા ભાઈ કિસી લડકી કે ચક્કર મેં હૈ, મેરા બેટા શરાબ પીતા હૈ, મેરી બેટી ફેશન કર કે બે પર્દા ઘૂમતી હૈ વગૈરા. દુઆ કા કહને કે લિયે યેહ તફસીલાત બયાન કરને કે બજાએ મુબ્હમ (યા'ની બન્દ) અલ્ફાઝ મેં બાત કરની મુનાસિબ હૈ મ-સલન બેટા યા ભાઈ યા શોહર શરાબ યા જૂએ કી બુરાઈ મેં મુબ્તલા હૈ તો ઈન બુરાઈ ઔર બુરાઈ કરને વાલે કી નિશાન દેહી કિયે બિગૈર ઈન અલ્ફાઝ મેં દુઆ કરવા સકતે હૈં : "મેરે એક કરીબી અઝીઝ બા'ઝ બુરી

આદતોં મેં ગિરિફ્તાર હૈં ઉન કી ઈસ્લાહ કે લિયે દુઆ કર દીજિયે'' યૂંહી બહન યા બેટી ભાગ ગઈ યા કિસી લડકે કે ચક્કર મેં પડ ગઈ તો ઈન અલ્ફાઝ મેં દુઆ કી દર-ખ્વાસ્ત કી જા સકતી હૈ : ''મેરી એક રિશ્તેદાર કિસી ના કાબિલે બયાન બુરાઈ મેં પડ ગઈ હૈ ઉસ કે લિયે દુઆ કર દીજિયે.'' ઈન અલ્ફાઝ સે દુઆ કરવાને મેં ફાએદા યેહ હૈ કે ચૂંકે ફર્દ **મુઅય્યન** (યા'ની PARTICULAR) ન હુવા લિહાઝા **ગીબત** કા ઈમ્કાન અસ્લન (યા'ની બિલ્કુલ હી) ખત્મ હો ગયા. દૂસરી બાત યેહ કે મખ્સૂસ બુરાઈ ઔર ખિલાફે હયા અલ્ફાઝ કે બયાન સે ભી બચત હો ગઈ. હાં અગર કિસી ને દુઆ કરવાને કી નિય્યત સે અપની યા કિસી મખ્સૂસ ફર્દ કી ખામી યા ઐબ કિસી કે આગે બયાન કર દિયા તો યેહ **ગુનાહ ભરી ગીબત** નહીં, ગુનાહ ભરી ગીબત ઉસી સૂરત મેં હોગી જબ કે કિસી **મુઅય્યન** વ મા'લૂમ ફર્દ કી ખામી મહ્ઝ ઉસ કી બુરાઈ કરને કી નિય્યત સે બયાન કી જાએ.

તબીબ કો ઉયૂબ બયાન કરને કા તરીકા : **તબીબ** યા આમિલ કો બ નિય્યતે હુસૂલે ઈલાજ ઉયૂબ બતાને મેં હરજ નહીં. અલબત્તા ફર્દે **મુઅય્યન** કા તઝકિરા કિયે બિગૈર કામ ચલ જાતા હો તો ચલા લીજિયે મ-સલન ''મેરા બેટા શરાબ પીતા હૈ'' કહને કે બજાએ યૂં કહ દીજિયે કે ''મેરા એક રિશ્તેદાર શરાબ પીતા હૈ'' અગર નામ વગૈરા બતાના ઝરૂરી હો યા ખુદ અપની હી ખામિયાં બયાન કિયે બિગૈર ચારા ન હો તો યેહ એહતિયાત ઝરૂરી હૈ કે ઉસ તબીબ યા આમિલ હી કો બતાયા જાએ બિલા હાજત કોઈ ભી દૂસરા ફર્દ વોહ બાતેં સુનને યા જાનને ન પાએ. બડે ડૉક્ટર ઉમૂમન અપને કમરે મેં અલગ બુલા કર મરીઝ સે અહવાલ સુનતે હૈં મગર ન જાને ક્યૂં ઈન કી અક્સરિય્યત ઉસ મૌકઅ પર તઆવુન કે લિયે બે પર્દા ઔરત સાથ રખને કા ગુનાહ કરતી હૈ ! ચન્દ બાર મુઝે જબ ઐસા ઈત્તિફાક હુવા હૈ તો રાઝદારી કી ગુફ્ત-ગૂ ન હોને કે બા વુજૂદ નિગાહોં કી હિફાઝત કી ખાતિર દર-ખ્વાસ્ત કર કે ઔરત કો કમરે સે બાહર ભિજવા દિયા હૈ. હર એક કો હુક્મે શરીઅત પર અમલ કરના ચાહિયે.

રૂહાની ઈલાજ કે બસ્તે પર રાઝદારી કા તરીકા

સુવાલ : દા'વતે ઈસ્લામી કી ''મજલિસ'' કી તરફ સે મુલ્ક વ બૈરૂને મુલ્ક રૂહાની ઈલાજ કે બે શુમાર બસ્તે લગાએ જાતે હૈં, દુખિયારે લોગ કિતાર લગા કર,

અપને મસાઇલ બતા કર ફી સબીલિલ્લાહ ઇલાજ હાસિલ કરતે હૈં, ઇન મેં યકીનન રાઝ કી બાતેં ભી હોતી હૈં, હર એક કો અલગ સે વક્ત દેના હમારે બસ કા રોગ નહીં કોઈ હલ બતા દીજિયે.

જવાબ : રૂહાની ઇલાજ કે ઝરીએ શહન્શાહે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી દુખિયારી ઉમ્મત કી ખિદમત બેશક બહુત બડી સઆદત હૈ મગર ઇસ મ-દની કામ ઔર હર હર અમલ કો ગુનાહોં સે પાક સાફ રખના ઝરૂરી હૈ. હરગિઝ યેહ નહીં હોના ચાહિયે કે એક **મુસ્તહબ** કામ કે લિયે مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ ગુનાહોં ભરે હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલે કામ હોતે રહેં. લોગોં તક આવાઝ ન પહોંચે ઇસ કે લિયે કોઈ હિક્મતે અ-મલી ઇખ્તિયાર કરના ઝરૂરી હૈ મ-સલન બસ્તે કે સામને ઇતને ફાસિલે પર કોઈ રુકાવટ રખ દી જાએ જહાં તક આવાઝ ન જા સકે, જિસ કી બારી હો ઉસી કો કરીબ બુલાયા જાએ, પરેશાનિયાં સુનને કે લિયે સિર્ફ એક ફર્દ હો જો કે ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ કા હામિલ ઔર મુસલ્માનોં કે રાઝોં કા અમીન હો, બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ ઉસ કા કોઈ મુઆવિન હરગિઝ કરીબ ન રહે. નીઝ દર્જે ઝૈલ મઝમૂન કા બેનર યા બોર્ડ બનવા કર હત્તલ ઇમ્કાન બસ્તે કે ઐન ઊપર કી જાનિબ ઇસ તરહ લગા દિયા જાએ કે કિતાર મેં મૌજૂદ હર ફર્દ બ આસાની પઢ સકે નીઝ વક્તન ફ વક્તન ઉસ મઝમૂન કા એ'લાન ભી કિયા જાતા રહે. મઝમૂન યેહ હૈ :

કાનોં મેં પિઘલા હુવા સીસા ડાલા જાએગા : લોગોં કો બ ગ-રઝે ઇલાજ મજબૂરન રાઝ ભી બતાને પડતે હૈં લિહાઝા બસ્તે પર હોને વાલી ગુફ્ત-ગૂ કો સુનને સે દૂસરા આદમી અપને આપ કો બચાએ, **સરકારે મદીના** صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ : જો શખ્સ કિસી કૌમ કી બાતેં કાન લગા કર સુને હાલાં કે વોહ ઇસ બાત કો ના પસન્દ કરતે હોં યા ઉસ બાત કો છુપાના ચાહતે હોં તો કિયામત કે દિન ઉસ કે કાનોં મેં પિઘલા હુવા સીસા ડાલા જાએગા. (صحیح بُخاری ج٤ ص٤٢٣ حدیث ٧٠٤٢)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان મઝકૂરા હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : યા'ની જો દૂસરોં કી ખુફ્યા બાત છુપ કર સુને ઉસ કે કાન મેં કિયામત કે દિન સીસા ગર્મ કર કે ઉંડેલા જાએગા. હદીસ બિલ્કુલ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક દુરૂદ શરીફ પઢતા હૈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે એક કીરાત અજ્ર લિખતા હૈ ઔર કીરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈ. (عبدالرزاق)

ઝાહિર પર હૈ, ઈસ મેં કિસી તાવીલ કી ઝરૂરત નહીં, વાકેઈ ઉસે કિયામત મેં યેહ અઝાબ હોગા કે યેહ ભી રાઝો નિયાઝ કા ચોર હૈ. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 203) (હદીસે પાક કી શર્હ બોર્ડ યા બેનર મેં ન ડલવાએં કે મઝમૂન કાફી તવીલ હો જાએગા, હાં હેન્ડ બિલ વગૈરા મેં શામિલ કરને મેં મુઝા-યકા નહીં)

ડૉક્ટરોં ઔર આમિલોં વગૈરા કે લિયે

સુવાલ : દૂસરોં કી મૌજૂ-દગી મેં ડૉક્ટરોં, હકીમોં, આમિલોં, સમાજી કારકુનોં ઔર સિયાસી રહનુમાઓં કો ભી ઝરૂરતન અપને રાઝ બતાને પડતે હૈં, ઈસ સિલ્સિલે મેં ભી કુછ **મ-દની ફૂલ** દે દીજિયે.

જવાબ : હર મુસલ્માન કો ચાહિયે કે ખુદ ભી ગુનાહોં ઔર ઉન કે અસ્બાબ સે બચે ઔર અપની મક્દૂર ભર દૂસરોં કો ભી બચાએ લિહાઝા ઈન સાહિબાન કો ભી ઐસી હિક્મતે અ-મલી ઈખ્તિયાર કરની હોગી કે એક કા ઐબ દૂસરા ન સુન પાએ. યેહ હઝરાત ભી અગર મુનાસિબ ખયાલ ફરમાએં તો અપને યહાં મઝકૂરા બોર્ડ યા બેનર લગવા લેં ઔર ઉસ મેં લફ્ઝ "બસ્તે પર" કી જગહ અપની ઝરૂરત કે અલ્ફાઝ મ-સલન "પીર સાહિબ સે" "બાબા જી સે" "ડૉક્ટર સાહિબ સે" "હકીમ સાહિબ સે" વગૈરા કી તરકીબ ફરમા લેં.

ગીબતોં સે બચૂં, ચુગ્લિયોં સે બચૂં　　હો નિગાહે કરમ, તાજદારે હરમ
બદ કલામી ન હો, યાવહ ગોઈ ન હો　　બોલૂં મૈં કમ સે કમ, તાજદારે હરમ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગીબત કી 12 જાઈઝ સૂરતેં : ﴾1﴿ બદ મઝહબ કી બદ અકી-દગી કા બયાન ﴾2﴿ જિસ કી બુરાઈ સે નુક્સાન પહોંચને કા ખદશા હો તો દૂસરોં કો ઉસ સે બચાને કે લિયે બ ક-દરે ઝરૂરત સિર્ફ ઉસી બુરાઈ કા તઝકિરા મ-સલન જો તાજિર ધોકે સે મિલાવટ વાલા માલ બેચતા હો ઉસ સે મુસલ્માનોં કો બચાને કે લિયે ઉસ કે ઉસ નાકિસ માલ કી નિશાન દેહી કરના. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : ક્યા ફાજિર કે ઝિક્ર સે બચતે હો ઉસ કો લોગ કબ પહચાનેંગે ! ફાજિર કા ઝિક્ર ઉસ ચીઝ કે

સાથ કરો જો ઉસ મેં હૈ તાકે લોગ ઉસ સે બચેં. (اَلسّنَنُ الکُبریٰ ج۱۰ ص۳۵٤ حدیث ۲۰۹۱٤) ﴾3﴿ મ-સલન કારોબારી, શિરાકત દારી યા શાદી વગૈરા કે લિયે મશ્વરા માંગને પર જિસ કે બારે મેં મશ્વરા માંગા ગયા હૈ ઉસ કે અગર ઐસે ઉયૂબ મા'લૂમ હૈં જિસ સે નુક્સાન પહોંચ સકતા હૈ તો ઝરૂરતન સિર્ફ વોહી ઉયૂબ બતાના ﴾4﴿ કાઝી (યા પોલીસ) સે ઇન્સાફ કે હુસૂલ કે લિયે ફરિયાદ કરતે વક્ત કે ફુલાં ને ચોરી કી, ઝુલ્મ કિયા વગૈરા ﴾5﴿ જો ઇસ્લાહ કર સકતા હો ઉસ સે સિર્ફ ઇસ્લાહ કી નિય્યત સે શિકાયત કી જા સકતી હૈ મ-સલન મુરીદ કી પીર સે, બેટે કી બાપ સે, બીવી કી શોહર સે, રિઆયા કી બાદશાહ સે, શાગિર્દ કી ઉસ્તાઝ સે શિકાયત કી જા સકતી હૈ ﴾6﴿ ફતવા લેને કે લિયે નામ લે કર બુરાઈ બયાન કર સકતા હૈ મગર બેહતર યેહ હૈ કે મુફ્તી સે ભી ઇશારતન યા'ની ઝૈદ બક્ર મેં દરયાફ્ત કરે. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 177, 178, મુલખ્ખસન)

(7) પહચાન કે લિયે ઝરૂરતન ગૂંગા બહરા વગૈરા કહના : કિસી કે જિસ્માની ઐબ મ-સલન **અન્ધા, મોટા** વગૈરા સિર્ફ પહચાન કે લિયે કહના જબ કે વોહ ઇસ અલામત સે મા'રૂફ (યા'ની પહચાના જાતા) હો અગર બિગૈર ઐબ ઝાહિર કિયે ભી પહચાન હો સકતી હૈ તો બેહતર યેહ હૈ કે નામ કે સાથ ઐબ કા તઝકિરા ન કરે. મ-સલન ઝૈદ મોટા હૈ મગર નામ મઅ વલદિય્યત બતાને યા કિસી ઔર અલામત સે તરકીબ બન સકતી હૈ તો અબ મોટા કહને સે બચે. ચુનાન્ચે **"રિયાઝુસ્સાલિહીન"** મેં હૈ : મ-સલન કોઈ શખ્સ આ'રજ (લંગડે) અસમ (બહરે), આ'મા (અન્ધે), અહ્‌વલ (ભેંગે) કે લકબ સે મશ્હૂર હૈ તો ઉસ કી મા'રિફત વ શનાખ્ત (યા'ની પહચાન) કે લિયે ઇન ઔસાફ વ અલામાત કે સાથ ઝિક્ર કરના જાઇઝ હૈ મગર તન્કીસ (યા'ની ખામી બયાન કરને) કે ઇરાદે સે ઇન ઔસાફ કે સાથ તઝકિરા જાઇઝ નહીં. અગર (ખામી ભરે) **લકબ** કે બિગૈર પહચાન હો સકતી હો તો બેહતર યેહ હૈ કે **લકબ** બયાન ન કરે. (ریاضُ الصّالِحین لِلنَّوَوی ص ٤٠٤) **દા'વતે ઇસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના કી** મત્બૂઆ 312 સ-ફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 178 પર હૈ : બા'ઝ મર્તબા મહ્‌ઝ પહચાનને કે લિયે કિસી કો અન્ધા યા કાના યા ઠિગના યા લમ્બા કહા જાતા હૈ, યેહ **ગીબત** મેં દાખિલ નહીં.

જો ખુલ્લમ ખુલ્લા બુરાઈ કરતા હો ઉસ કી ગીબત : ﴾8﴿ ખુલ્લમ ખુલ્લા લોગોં સે માલ છીન લેને, અલલ એ'લાન શરાબ પીને, દાઢી મુંડાને યા એક મુઠ્ઠી સે ઘટાને વગૈરા વગૈરા અલાનિયા ગુનાહ કરને વાલે કે જિન કો ઇન ગુનાહોં કે મુઆ-મલે મેં લોગોં સે હયા ન રહી હો ઉન કી સિર્ફ ઉન બાતોં કા તઝકિરા કરના ﴾9﴿ ઝાલિમ હાકિમ કે ઉન મઝાલિમ કા બયાન કરના ભી જાઇઝ હૈ જો ખુલ્લમ ખુલ્લા કરતા હો, હાં ઝાલિમ ભી જો બુરા અમલ છુપ કર કરતા હો ઉસ કા બયાન **ગીબત** હૈ. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 177 પર હૈ : જો શખ્સ અલાનિયા બુરા કામ કરતા હૈ ઔર ઉસ કો ઇસ કી કોઈ પરવા નહીં કે લોગ ઉસે ક્યા કહેંગે, ઉસ કી ઉસ બુરી હ-ર-કત કા બયાન કરના **ગીબત** નહીં, મગર ઉસ કી દૂસરી બાતેં જો ઝાહિર નહીં હૈં ઉન કો ઝિક્ર કરના **ગીબત** મેં દાખિલ હૈ. હદીસ મેં હૈ કે જિસ ને હયા કા હિજાબ અપને ચેહરે સે હટા દિયા, ઉસ કી ગીબત નહીં. (બહારે શરીઅત)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હઝરતે અલ્લામા સય્યિદ મુર્તઝા ઝબૈદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : યાદ રહે ! ઇસ સે (યા'ની અલલ એ'લાન જુર્મ કરને વાલે કે ઉસ જુર્મ કે તઝકિરે સે) સિર્ફ લોગોં કી ખૈર ખ્વાહી મક્સૂદ હો, હાં જિસ શખ્સ ને અપના ગુસ્સા (યા ભડાસ) નિકાલને યા અપને નફ્સ કા ઇન્તિકામ લેને કે લિયે ફાસિકે મો'લિન કી મઝ્મૂમ સિફાત કો બયાન કિયા વોહ ગુનાહગાર હૈ. (اتحافُ السّادَة للزّبيدى ج ۹ ص ۳۳۲)

(10) બતૌરે અફસોસ કિસી કી બુરાઈ બયાન કરના : કિસી ને અપને મુસલ્માન ભાઈ કી બુરાઈ અફસોસ કે તૌર પર (બયાન) કી કે મુઝે નિહાયત અફસોસ હૈ કે વોહ ઐસે કામ કરતા હૈ યેહ **ગીબત** નહીં, ક્યૂંકે જિસ કી બુરાઈ કી અગર ઉસે ખબર ભી હો ગઈ તો ઇસ સૂરત મેં વોહ બુરા ન માનેગા, બુરા ઉસ વક્ત માનેગા જબ ઉસે મા'લૂમ હો કે ઇસ કહને વાલે કા મક્સૂદ હી બુરાઈ કરના હૈ, મગર યેહ ઝરૂર હૈ કે ઉસ ચીઝ કા ઇઝહાર ઇસ ને હસરત વ અફસોસ હી કી વજહ સે કિયા હો વરના યેહ **ગીબત** હૈ બલ્કે એક કિસ્મ કા **નિફાક** ઔર **રિયા** ઔર અપની **મદ્હ સરાઈ** (યા'ની અપને મુંહ અપની તા'રીફ) હૈ, ક્યૂંકે ઇસ ને મુસલ્માન ભાઈ કી બુરાઈ બયાન

કી ઔર ઝાહિર યેહ કિયા કે બુરાઈ મક્સૂદ નહીં યેહ નિફાક હુવા ઔર લોગોં પર યેહ ઝાહિર કિયા કે યેહ કામ મૈં અપને લિયે ઔર દૂસરોં કે લિયે બુરા જાનતા હૂં યેહ **રિયા** હૈ ઔર ચૂંકે ગીબત કો **ગીબત** કે તૌર પર નહીં કિયા, લિહાઝા અપને કો સુ-લહા (નેક બન્દોં) મેં સે હોના બતાયા યેહ તઝકિયએ નફ્સ ઔર ખુદ સિતાઈ (અપને મુંહ અપની તા'રીફ) હુઈ. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 176, دُرِّمُختار،رَدُّالمُحتار ج ۹ ص ۶۷۳) ઈસ જુઝ્ઇયે કા યેહ **મ-દની ફૂલ** કાબિલે ગૌર હૈ કે બયાન કરને મેં ઈઝહારે અફસોસ કા અન્દાઝ ઐસા હો કે જિસ કી **ગીબત** કી ગઈ ઉસ કો પતા ચલ ભી જાએ તો વોહ યેહ સમઝે કે યેહ બેચારા મેરી કોતાહી કી વજહ સે ગમઝદા હુવા, ઈસ લિયે ઈસ ને મહ્ઝ અફસોસ કે તૌર પર યેહ બાત કી હૈ મેરી બુરાઈ કરના મક્સૂદ નહીં. બહુત સોચ સમઝ કર ઝબાન ખોલને કી ઝરૂરત હૈ, મહ્ઝ ઝબર દસ્તી કે અફસોસ કી કૈફિય્યત પૈદા કર લેના કાફી નહીં. આહ ! **ગીબત** કા અઝાબ સહા ન જા સકેગા !

બતૌરે અફસોસ ગીબત કરને સે બચને હી મેં આફિય્યત હૈ : હકીકત યેહી હૈ કે **ગીબત** જાઇઝ હોને કી અફસોસ વાલી સૂરત મેં **ગીબત** કે ગુનાહ મેં જા પડને કા ખતરા બહુત ઝિયાદા હૈ કે આમ આદમી કે લિયે "હકીકી અફસોસ" ઔર "અસ્લ ગીબત" મેં ફર્ક કરના બેહદ મુશ્કિલ હૈ ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના ઈસ્માઈલ હક્કી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : બા'ઝ મુ-તકલ્લિમીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن (યા'ની ઇલ્મે કલામ કે માહિરીન ઉ-લમા) ફરમાતે હૈં કે કિસી ઐસી ચીઝ કા ઝિક્ર કરના જિસ સે સામને વાલે કી તક્લીફ (યા'ની તહકીર વ તઝ્લીલ) હોતી હો યેહ ઉસ વક્ત **ગીબત** હોગી જબ કે ઈસ સે (ઉસ કી ઇઝ્ઝત કો) નુક્સાન પહોંચાને ઔર બુરાઈ બયાન કરને કા ઈરાદા કરે ઔર (હાં) ઈસ કા ઉસ (કે ઐબ) કો અફસોસ કે તૌર પર ઝિક્ર કરના **ગીબત** નહીં કહલાએગા. યેહ લિખને કે બા'દ હઝરતે સય્યિદુના ઈસ્માઈલ હક્કી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى મઝીદ ફરમાતે હૈં કે (ઈસ ઝિમ્ન મેં) **ઈમામ સમર કન્દી** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى અપની "તફસીર" મેં ફરમાતે હૈં : મૈં કહતા હૂં જો ઉન ઉ-લમાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ને બયાન ફરમાયા હૈ ઈસ મેં અઝીમ ખતરા હૈ ક્યૂંકે ઈસ મેં (યા'ની મૈં તો બતૌરે અફસોસ ગીબત કર રહા હૂં મેં) ઈસ બાત કા ગુમાન હૈ કે લોગોં કા ઈસ તરહ કરના (યા'ની અપને ખયાલ મેં અફસોસ કે લિયે ગીબત કરતા હૂં સમઝના બે એહતિયાતી કી સૂરત મેં) ઉન કો ઉસ બાત

કી તરફ લે જાએગા જો મહ્‌ઝ (ગુનાહ ભરી) **ગીબત** હૈ લિહાઝા ઈસ કા બિલ્કુલ તર્ક કર દેના (યા'ની બતૌરે અફ્સોસ કિસી કી ગીબત ન કરના) તક્વા કે ઝિયાદા કરીબ ઔર ઝિયાદા એહતિયાત પર મબ્ની હૈ. (تفسیر روحُ البیان ج۹ ص۸۹) ﴾**11**﴿ હદીસ કે રાવિયોં, મુકદ્દમે કે ગવાહોં ઔર **મુસન્નિફીન** પર જરહ (યા'ની ઈન કે ઉયૂબ કો ઝાહિર) કરના (رَدُّالمُحتار ج۹ ص ۶۷۰) ﴾**12**﴿ **મુરતદ** ઔર કાફિરે હર્બી કી બુરાઈ બયાન કરના (અબ દુન્યા મેં તમામ કાફિર હર્બી હૈં). યેહ બયાન કર્દા તમામ સૂરતેં બ ઝાહિર **ગીબત** હૈં ઔર હકીકત મેં ગુનાહોં ભરી **ગીબત** નહીં ઔર ઈન ઉયૂબ કા બયાન કરના જાઇઝ હૈ બલ્કે બા'ઝ સૂરતોં મેં **વાજિબ** હૈ.

સુબ્હ હોતી હૈ શામ હોતી હૈ ઉમ્ર યૂં હી તમામ હોતી હૈ
ગીબતેં ચુગ્લિયાં હૈ કરવાતી જબ ઝબાં બે લગામ હોતી હૈ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

કાફિર ઔર મુરતદ કી ગીબત કે અહકામ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! "ઝિમ્મી કાફિર" કી **ગીબત** ના જાઇઝ ઔર "હર્બી કાફિર" ઔર **મુરતદ** કી જાઇઝ હૈ, આજ કલ દુન્યા કે તમામ યહૂદી, ક્રિસ્ચેન ઔર હર કાફિર "હર્બી" હૈ. મગર પુરાને દૌર મેં જબ કે મુસલ્માનોં કા ગ-લબા થા ઉસ વક્ત "ઝિમ્મી કાફિર" ભી પાએ જાતે થે. ઉન કો તક્લીફ દેના ઔર ઉન કી **ગીબત** કરના ના જાઇઝ થા જૈસા કે શાહે અબરાર, હમ ગરીબોં કે ગમ ખ્વાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને નસીહત નિશાન હૈ : "જિસ ને કિસી યહૂદી યા નસરાની કો તક્લીફ દેહ બાત કહી ઉસ કા ઠિકાના જહન્નમ હૈ." (الاحسان بترتیب صحیح ابن حِبّان حدیث ۴۸۶۰ ج۷ ص۱۹۳) ઝિમ્મી કાફિર ઉસ મખ્સૂસ કાફિર કો કહતે હૈં જો ઈસ્લામી હુકૂમત કો અપને તહફ્ફુઝ કે લિયે જિઝ્‌યા (TAX) અદા કરે. ચુનાન્ચે **"તફસીરે નઈમી"** મેં હૈ : **જિઝ્‌યા** યા'ની વોહ શર-ઈ મહસૂલ (TAX) જો હુકૂમત અહલે કિતાબ (યહૂદ વ નસારા) સે ઉન કે જાન વ માલ કી હિફાઝત

કે બદલે વુસૂલ કરે. (તફસીરે નઈમી, જિ. 10, સ. 254, મુલખ્ખસન)

દે ગીબત સે તોહમત સે નફરત ખુદાયા *કે બેશક હૈ ઈન મેં હલાકત ખુદાયા*

મેરી ઝાત સે દિલ દુખે ન કિસી કા *મિલે મુઝ સે સબ કો મુસર્રત ખુદાયા*

બદ મઝ્હબોં સે હદીસ વ આયત ન સુની : હઝરતે અલ્લામા ઈમામ અબૂ બક્ર મુહમ્મદ **ઈબ્ને સીરીન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْمُبِيْن કી ખિદમત મેં **દો બદ અકીદા** આદમી હાઝિર હુએ ઔર કહને લગે : ઐ અબૂ બક્ર ! હમ આપ કો એક હદીસ સુનાતે હૈં. ફરમાયા : મૈં નહીં સુનૂંગા. દોનોં ને કહા : અચ્છા ચલિયે કુરઆને કરીમ કી એક આયત હી સુન લીજિયે. ફરમાયા : નહીં સુનૂંગા, તુમ દોનોં મેરે પાસ સે ચલે જાઓ વરના મૈં ઉઠ કર ચલા જાતા હૂં. આખિર વોહ ચલે ગએ તો બા'ઝ લોગોં ને (હૈરત સે) અર્ઝ કી : ઐ અબૂ બક્ર ! આપ અગર ઉન સે હદીસે પાક યા આયતે કુરઆની સુન લેતે તો ઈસ મેં આખિર ક્યા હરજ થા ? ફરમાયા : મુઝે યેહ ખૌફ લાહિક હુવા કે યેહ લોગ કુરઆનો હદીસ કે સાથ અપની કુછ તાવીલ લગાએં ઔર વોહ મેરે દિલ મેં રહ જાએ (તો હલાક હો જાઊં ઈસ લિયે મૈં ને ઉન સે કુરઆનો હદીસ સુનના ગવારા ન કિયા).

(سُنَن دارمی ج ۱ ص ۱۲۰ رقم ۳۹۷, ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 6, સ.106)

બદ અકીદા શખ્સ કી ગીબત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ હિકાયત મેં મશ્હૂર તાબેઈ બુઝુર્ગ **ઈમામુલ મુઅબ્બિરીન** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ અબૂ બક્ર મુહમ્મદ **ઈબ્ને સીરીન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْمُبِيْن ને દો શખ્સોં કે બારે મેં યેહ જો ફરમાયા હૈ કે "મુઝે યેહ ખૌફ લાહિક હુવા કે યેહ લોગ કુરઆનો હદીસ કે સાથ અપની કુછ તાવીલ લગાએં" યેહ બ ઝાહિર બદ ગુમાની વ **ગીબત** હૈ મગર યેહ જાઈઝ બદ ગુમાની વ **ગીબત** હૈ બલ્કે ઐસી **ગીબત** બાઈસે સવાબે આખિરત હોતી હૈ ક્યૂંકે વોહ દોનોં **બદ અકીદા** થે લિહાઝા આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઉન કી બદ અકી-દગી કા લોગોં પર ઈઝહાર ફરમા દિયા. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 175 તા 176 પર

સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : **બદ અકીદા** લોગોં કા ઝરર (યા'ની નુક્સાન) **ફાસિક** કે ઝરર સે બહુત ઝાઈદ હૈ, ફાસિક સે જો ઝરર (યા'ની નુક્સાન) પહોંચેગા વોહ ઉસ સે બહુત કમ હૈ જો બદ અકીદા લોગોં સે પહોંચતા હૈ. **ફાસિક** સે અક્સર દુન્યા કા ઝરર (નુક્સાન) હોતા હૈ ઔર **બદ મઝ્હબ** સે તો દીનો ઈમાન કી બરબાદી કા ઝરર (નુક્સાન) હૈ ઔર બદ મઝ્હબ અપની બદ મઝ્હબી ફૈલાને કે લિયે નમાઝ રોઝા કી બ ઝાહિર ખૂબ પાબન્દી કરતે હૈં, તાકે ઈન કા વકાર લોગોં મેં કાઈમ હો ફિર જો ગુમરાહી કી બાત કરેંગે ઉન કા પૂરા અસર હોગા, લિહાઝા ઐસોં કી બદ મઝ્હબી કા ઈઝહાર ફાસિક કે ફિસ્ક કે ઈઝહાર સે ઝિયાદા અહમ હૈ ઈસ કે બયાન કરને મેં હરગિઝ દરેગ ન કરેં. (બહારે શરીઅત)

મન્હૂસ બદ મઝ્હબોં કી બાત સુનની હી નહીં હૈ : મઝકૂરા **હિકાયત** સે ઉન લોગોં કો ભી દર્સ હાસિલ કરના ચાહિયે કે જો યેહ સમઝતે હૈં કે જો કોઈ ભી કુરઆનો હદીસ બયાન કરે આંખેં બન્દ કર કે ઉસ સે સુન લેના ચાહિયે અગર ઐસા હોતા તો મુસલ્માનોં કે જલીલુલ કદ્ર ઈમામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ અબૂ બક્ર મુહમ્મદ **ઈબ્ને સીરીન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْمُبِين જૈસે અઝીમ આલિમે દીન ને ઉન બદ અકીદા આદમિયોં સે કુરઆનો હદીસ કો ક્યૂં નહીં સુના ! બસ યૂં સમઝો કે ઉન્હોં ને ન સુન કર ગોયા હમ જૈસોં કો સમઝાયા હૈ કે મૈં ભી નહીં સુનતા તુમ ભી મત સુનો ! હાલાં કે આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه અ-રબી દાન ઔર જલીલુલ કદ્ર આલિમ વ મુજતહિદ થે, અગર વોહ બદ અકીદા લોગ તાવીલ કરતે તો પકડે ભી જાતે મગર ઈન મન્હૂસ બદ મઝ્હબોં સે સુનના હી નહીં હૈ કે શૈતાન કો બહકાતે દેર નહીં લગતી. અગર આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه સુન લેતે તો દૂસરોં કે લિયે દલીલ હો જાતી ઔર વોહ સુન કર ગુમરાહ હોતે. ઔર હાં આપ ને ઉન કો જો ચલે જાને કા હુક્મ ફરમાયા વોહ કોઈ બદ અખ્લાકી નહીં થી બલ્કે ઐસા કરના ઐન હુસ્ને અખ્લાક હૈ. **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે દુશ્મનોં કી ખાતિર તવાઝોઅ નહીં કી જા સકતી.

જો હૈં દુશ્મન રસૂલ કે ઉન કો
હમ ને દિલ સે નિકાલ રખ્ખા હૈ

બદ મઝ્હબી કી બૂ : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 561 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત"** (મુકમ્મલ) **સફહા 302** પર હૈ : **હઝરતે** ઉ-મરે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ નમાઝે મગરિબ પઢ કર મસ્જિદ સે તશરીફ લાએ થે કે એક શખ્સ ને આવાઝ દી : કૌન હૈ કે મુસાફિર કો ખાના દે ? **અમીરુલ મુઅમિનીન** (رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ) ને ખાદિમ સે ઈર્શાદ ફરમાયા : ઈસે હમરાહ લે આઓ. વોહ આયા (તો) ઉસે ખાના મંગા કર દિયા. મુસાફિર ને ખાના શુરૂઅ હી કિયા થા કે એક લફ્ઝ ઉસ કી ઝબાન સે ઐસા નિકલા જિસ સે "બદ મઝ્હબી કી બૂ" આતી થી, ફૌરન ખાના સામને સે ઉઠવા લિયા ઔર ઉસે નિકાલ દિયા. (کَنْزُ الْعُمَّال ج ۱۰ ص ۱۱۷ رقم ۲۹۳۸٤)

ફારિકે હક્કો બાતિલ ઈમામુલ હુદા
તેગે મસ્લૂલે શિદ્દત પે લાખોં સલામ

બદ મઝ્હબોં કે પાસ બૈઠના કૈસા ? : "મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત" (મુકમ્મલ) **સફહા 277 સે અર્ઝ, ઈર્શાદ** કા ઈક્તિબાસ મુલા-હઝા ફરમાઈયે ઔર અપની આખિરત કી બેહતરી કી સૂરત બનાઈયે.

અર્ઝ : અક્સર લોગ બદ મઝ્હબોં કે પાસ જાન બૂઝ કર બૈઠતે હૈં. ઉન કે લિયે ક્યા હુક્મ હૈ ?

ઈર્શાદ : (બદ મઝ્હબોં કે પાસ બૈઠના) હરામ હૈ ઔર બદ મઝ્હબ હો જાને કા અન્દેશા કામિલ ઔર દોસ્તાના હો તો દીન કે લિયે ઝહરે કાતિલ. રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : اِيَّاكُمْ وَاِيَّاهُمْ لَا يُضِلُّوْنَكُمْ وَلَا يَفْتِنُوْنَكُمْ યા'ની ઉન્હેં અપને સે દૂર કરો ઔર ઉન સે દૂર ભાગો વોહ તુમ્હેં ગુમરાહ ન કર દેં કહીં વોહ તુમ્હેં ફિતને મેં ન ડાલેં. (مقدّمه صَحِيح مُسلِم حدیث۷ ص ۹) ઔર અપને નફ્સ પર એ'તિમાદ કરને વાલા બડે કઝ્ઝાબ (યા'ની બહુત બડે ઝૂટે) પર એ'તિમાદ કરતા હૈ, اِنَّهَا اَكْذَبُ شَیْءٍ اِذَا حَلَفَتْ فَكَيْفَ اِذَا وَعَدَتْ (નફ્સ અગર કોઈ બાત કસમ ખા કર કહે તો સબ સે બઢ કર ઝૂટા હૈ ન કે જબ ખાલી વા'દા કરે) સહીહ હદીસ મેં ફરમાયા : જબ દજ્જાલ નિકલેગા, કુછ (અફરાદ) ઉસે તમાશે કે તૌર પર દેખને જાએંગે કે હમ તો અપને દીન પર મુસ્તકીમ (યા'ની કાઈમ)

હૈં, હમેં ઉસ સે ક્યા નુક્સાન હોગા ? વહાં જા કર વૈસે હી હો જાએંગે. (سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ ص١٥٧ حديث ٤٣١٩) **હદીસ મેં હૈ નબી** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم **ને ફરમાયા :** જો જિસ કૌમ સે દોસ્તી રખતા હૈ ઉસ કા હશ્ર ઉસી કે સાથ હોગા.

(اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط لِلطَّبَرانی ج٥ ص١٩ حديث ٦٤٥٠)

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ :

وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاِنَّهٗ مِنْهُمْ ؕ

(پ٦، المائدہ: ٥١)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : તુમ મેં સે જો કોઈ ઉન સે દોસ્તી રખેગા તો વોહ ઉન્હીં મેં સે હૈ.

એક બુઝુર્ગ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : اَلْاَعْدَاءُ ثَلٰثَةٌ عَدُوُّكَ وَعَدُوُّ صَدِيْقِكَ وَصَدِيْقُ عَدُوِّكَ (દુશ્મન તીન હૈં : એક તેરા દુશ્મન, એક તેરે દોસ્ત કા દુશ્મન ઔર એક તેરે દુશ્મન કા દોસ્ત). (المختصر المحتاج اليه للذهبی ص١٢٥)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગૈર મુસ્લિમ કા કબૂલે ઈસ્લામ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિક્રે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. ખૂબ હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત મેં શિર્કત કીજિયે ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે હર દિલ અઝીઝ **મ-દની ચેનલ** કે સિલ્સિલે દેખિયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે **મ-દની ચેનલ** કી એક **મ-દની બહાર** પેશ કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે મર્કઝુલ ઔલિયા (લાહોર) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા બયાન કુછ યૂં હૈ કે હમારે અલાકે મેં એક વર્કશૉપ થી, ઉસ મેં એક T.V. ભી રખા હુવા થા જિસ પર કારીગર મુખ્તલિફ ચેનલ્ઝ દેખા કરતે થે. **૨-મઝાનુલ મુબારક** 1429 સિ.હિ. (2008)

મેં જબ દા'વતે ઇસ્લામી કા **મ-દની ચેનલ** શુરૂઅ હુવા તો ઉન્હેં કુછ ઐસા ભાયા કે દીગર તમામ ચેનલ્ઝ કે બજાએ અબ વોહ ફકત **મ-દની ચેનલ** દેખને લગે. ઉન કારીગરોં મેં એક ગૈર મુસ્લિમ નૌ જવાન ભી શામિલ થા વોહ ભી "મ-દની ચેનલ" કે પુરસોઝ સિલ્સિલોં (પ્રોગ્રામ્ઝ) મેં દિલચસ્પી લેને લગા. મ-દની ચેનલ મેં ઇસ્લામ કા હકીકી નક્શા દેખ કર વોહ બેહદ **મુ-તઅસ્સિર** હુવા ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ સિર્ફ તીન દિન કે બા'દ વોહ કલિમા પઢ કર મુસલ્માન હો ગયા.

કુફ્ર કે ઐવાં મેં મૌલા ડાલ દે યેહ ઝલ્ઝલા

યા ઇલાહી ! તા અબદ જારી રહે યેહ સિલ્સિલા

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

25 ગૈર મુસ્લિમ કૈદિયોં કા કબૂલે ઇસ્લામ : اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઇસ્લામી કે **મુબલ્લિગીન** કી મસાઇયે જમીલા સે વક્તન ફ વક્તન કુફ્ફાર કી ઇસ્લામ આ-વરી કી ખબરેં મિલતી રહતી હૈં. ચુનાન્ચે એક ઔર ઈમાન અફરોઝ બહાર આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં : બર્રે આ'ઝમ અફરીકા કે એક મુલ્ક ઝમ્બિયા (zambia) કે દારુલ ખિલાફા લુસાકા (Lusaka) કી કમ્વાલા (Kamwala) જેલ મેં 2004 સિ.ઈ. મેં દો ભાઈ કિસી ગૈર કાનૂની કામ કે ઇલ્ઝામ મેં કૈદ હો ગએ. વહાં પર મુકીમ ચન્દ ઇસ્લામી ભાઈ હર દૂસરે દિન મુલાકાત કે લિયે જાતે. ખાને કે સામાન કે સાથ **દા'વતે ઇસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કે શાએઅ કર્દા મ-દની રસાઇલ ભી તોહ્ફતન દે આતે. ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ વ ઇશ્કે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે મમ્લૂ તહરીરેં પઢ કર દોનોં ભાઇયોં કે દિલો દિમાગ મેં **મ-દની ઇન્કિલાબ** બરપા હોના શુરૂઅ હો ગયા. પન્જ વક્તા **નમાઝ** કે સાથ સાથ ઉન્હોં ને **તહજ્જુદ** કી પાબન્દી ભી શુરૂઅ કર દી, **મ-દની ઇન્આમાત** કો અપને ઊપર નાફિઝ કરને કા ઇરાદા કર લિયા ઔર **ફૈઝાને સુન્નત** સે દર્સ દેના શુરૂઅ કર દિયા.

દર્સ કી ઇબ્તિદા મેં બતાએ જાને વાલે **દુરૂદે પાક** કે ફઝાઇલ સુન સુન કર દીગર મુસલ્માન કૈદી ભી કસરત કે સાથ દુરૂદો સલામ પઢને લગે. ઇસ કી ઉન્હેં કુછ ઐસી

બ-ર-કતેં નસીબ હુઈ કે બહુત સે કૈદિયોં કો જલ્દ **રિહાઈ** મિલ ગઈ. કુફ્ફાર કૈદી **દુરૂદે પાક** કી બ-ર-કતેં જાગતી આંખોં સે દેખ કર બહુત **મુ-તઅસ્સિર** હોતે. યૂં આહિસ્તા આહિસ્તા વોહ **દીને ઈસ્લામ** કે કરીબ હોતે ચલે ગએ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તીન સે ચાર માહ કે કલીલ અર્સે મેં **25 ગૈર મુસ્લિમ કૈદી** દૌલતે ઈસ્લામ સે મુશર્રફ હો ગએ. ઉન મેં એક પચાસ સાલહ **પાદરી** ભી શામિલ થા. ઉસ કા કિસ્સા યૂં હૂવા કે ઉસ ને કૈદ કે દૌરાન ઈસ્લામી કુતુબ કા મુતા-લઆ શુરૂઅ કિયા તો એક રાત ખ્વાબ મેં ઈન્તિહાઈ ખૂબ સૂરત **મસ્જિદ** દેખી લેકિન જબ ઉસ મેં દાખિલ હોને કી કોશિશ કી તો દરવાઝા બન્દ હો ગયા. સુબ્હ કિસી ઈસ્લામી ભાઈ કે પાસ **મસ્જિદુન્ન-બવિય્યિશ્શરીફ** عَلٰی صَاحِبِھَا الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કા તુગરા દેખ કર બે સાખ્તા પુકાર ઉઠા કે **યેહ તો વોહી મસ્જિદ હૈ જો મૈં ને ખ્વાબ મેં દેખી થી.** દીને ઈસ્લામ કે બારે મેં મા'લૂમાત હાસિલ કર કે ઔર ઈસ્લામી ભાઈયોં કા સહીહ ઈસ્લામી નક્શા અપની આંખોં સે દેખ કર વોહ પાદરી ભી **મુસલ્માન** હો ગયા ઔર નિય્યત કી કે કૈદ સે આઝાદ હો કર અપને સારે ખાનદાન કો મુસલ્માન હોને કી દા'વત પેશ કરૂંગા.

મકબૂલ જહાં ભર મેં હો દા'વતે ઈસ્લામી
સદકા તુઝે ઐ રબ્બે ગફ્ફાર મદીને કા

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

"ગીબત કી તબાહ કારિયાં" કે સોલહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ગીબત પર ઉભારને વાલી 16 ચીઝોં કા બયાન

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બહુત સારે અસ્બાબ ઐસે હૈં જિન કી વજહ સે આદમી **ગીબત** કી આફત મેં મુબ્તલા હો જાતા હૈ ઈન મેં સે 16 યેહ ભી હૈં : ﴾1﴿ ગુસ્સા ﴾2﴿ બુગ્ઝો કીના ﴾3﴿ હસદ ﴾4﴿ ગહરે દોસ્ત યા ઘર કે કિસી અહમ ફર્દ કી હિમાયત કા જઝ્બએ બે જા ﴾5﴿ ઝિયાદા બોલને કી આદત ﴾6﴿ તન્ઝ કરને

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કરો બેશક યેહ તુમ્હારે લિયે તહારત હૈ. (ابویعلٰی)

કી ખસ્લત ﴾7﴿ હંસી મઝાક કી લત (ઐસા શખ્સ દૂસરોં કો હંસાને કે લિયે લોગોં કી નક્લેં ઉતાર કર ભી બસા અવકાત **ગીબત** મેં મુબ્તલા હો જાતા હૈ) ﴾8﴿ ઘરેલૂ ના ચાકિયાં (ઇન હાલાત મેં ગીબત સે બચના કરીબ બ ના મુમ્કિન હૈ, સુલ્હ કર લેને હી મેં દોનોં જહાં કી આફિય્યત હૈ) ﴾9﴿ રિશ્તેદારોં યા દોસ્તોં સે નારાઝિયાં ﴾10﴿ ગિલા શિક્વા કરને કી આદત (જહાં કિસી કે બારે મેં દૂસરે સે શિક્વા શુરૂઅ કિયા કે શૈતાન ને બદ ગુમાનિયોં, ઐબ દરિયોં, ગીબતોં, તોહ્મતોં ઔર ચુગ્લિયોં કા ઢેર લગવા દિયા !) ﴾11﴿ તકબ્બુર ﴾12﴿ વહમી તબીઅત ﴾13﴿ બે જા તન્કીદી ઝેહ્ન (તન્કીદે બે જા કા મરીઝ કિસી કી બરાહે રાસ્ત ઇસ્લાહ કરને કે બજાએ ઉમૂમન દૂસરોં કે આગે **ગીબતેં** કરતા ફિરતા હૈ કે વોહ યૂં કર રહા હૈ ફુલાં ઊં કર રહા હૈ ફુલાં કો યૂં નહીં બલ્કે યૂં કરના ચાહિયે થા) ﴾14﴿ ગીબત કી હલાકત સામાનિયોં ઔર ઇસ કે દીની વ દુન્યવી નુક્સાનોં સે ના વાકિફિય્યત ﴾15﴿ બે જા જઝ્બાતિય્યત ઔર "ભડાસ" નિકાલે બિગૈર સુકૂન ન મિલના ﴾16﴿ ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ કી કમી ઔર અઝાબે ઇલાહી عَزَّوَجَلَّ સે અપને આપ કો ડરાતે રહને કી આદત ન હોના વગૈરા. બહર હાલ જો **ગીબત** કી આફાત સે ખુદ કો બચાને ઔર કબ્ર વ જહન્નમ કે અઝાબાત સે નજાત પાને કા આરઝૂ મન્દ હો ઉસે બયાન કર્દા જુમ્લા અસ્બાબ ઔર ઇસ કે ઇલાવા ભી **ગીબત** પર ઉભારને વાલી તમામ અશ્યા કા **ઇલાજ** કરના ઔર **ગીબત** સે બચને કે તરીકે જાનના નિહાયત ઝરૂરી હૈ.

મિટા મેરે રન્જો અલમ યા ઇલાહી — અતા કર મુઝે અપના ગમ યા ઇલાહી
શરાબે મહબ્બત કુછ ઐસી પિલા દે — કભી ભી નશા હો ન કમ યા ઇલાહી

ગીબત સે બચને કા આસાન તરીન વિર્દ : હઝરતે અલ્લામા મજ્દુદ્દીન **ફીરોઝઆબાદી** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه સે **મન્કૂલ** હૈ : જબ કિસી મજલિસ મેં (યા'ની લોગોં મેં) બૈઠો ઔર કહો : بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْم وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તુમ પર એક ફિરિશ્તા મુકર્રર ફરમા દેગા જો તુમ કો **ગીબત** સે બાઝ રખેગા. ઔર જબ મજલિસ સે

ઉઠો તો કહો : بِسۡمِ اللهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ وَصَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد તો ફિરિશ્તા લોગોં કો તુમ્હારી **ગીબત** કરને સે બાઝ રખેગા. (اَلْقَوْلُ الْبَدِيع ص ٢٧٨)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગીબત કા ઈજમાલી (યા'ની મુખ્તસર) ઈલાજ : **ગીબત** કા ઈજમાલી યા'ની મુખ્તસર ઈલાજ યેહ હૈ કે ઈસ કે અસ્બાબ કા ખાતિમા કિયા જાએ. મ-સલન **ગુસ્સા** ભી ઈસ કા એક સબબ હૈ તો જબ કિસી પર **ગુસ્સા** આ જાએ ઔર ઉસ કી **ગીબત** કરને ઔર **ઐબ** ખોલને કા જઝબા પૈદા હો તો ફૌરન ગૌર કીજિયે કે અગર મેરે ઈસ અમલ પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ગઝબનાક હો ગયા ઔર ઉસ ને મેરે **ઉયૂબ** ખોલ દિયે તો મૈં ક્યા કરૂંગા ! નીઝ અપને આપ કો યૂં ભી ડરાઈયે કે અગર મૈં **ગુસ્સે** મેં આ કર **ગીબત** કરૂંગા તો ગુનહગાર ઔર જહન્નમ કા હકદાર કરાર પાઊંગા કે યેહ ગુનાહ કે ઝરીએ **ગુસ્સા** ઠન્ડા કરના હુવા ઔર **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : "જહન્નમ મેં એક દરવાઝા હૈ ઉસ સે વોહી દાખિલ હોંગે જિન કા **ગુસ્સા** કિસી ગુનાહ કે બા'દ હી ઠન્ડા હોતા હૈ." (اَلْفِردَوس بمأثور الْخطّاب ج١ص٢٠٥ حديث٧٨٤) **બુગ્ઝો કીના** ભી "ગીબત" કા એક બહુત બડા સબબ હૈ લિહાઝા ઈસ કી તબાહ કારિયાં ઝેહ્‌ન મેં લા કર ઈન કે ઈલાજ કી ભી તરકીબ કીજિયે, ઔર ખુદ કો ઈસ વઈદ સે ડરાઈયે જૈસા કે **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : "શા'બાન કી પન્દરહવીં શબ મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ અપને બન્દોં કો રહમત કી નઝર સે દેખતા ઔર સબ કો બખ્શ દેતા હૈ લેકિન મુશ્રિક ઔર **કીના પરવર** કો નહીં બખ્શા જાતા." (الاحسان بترتيب صَحِيح ابنِ حِبّان ج ٧ ص ٤٧٠ حديث ٥٢٣٦) **હસદ** ભી "ગીબત" કા એક સબબ હૈ ઈસ કા ભી ઈલાજ કીજિયે. હઝરતે સય્યિદુના અબુદરદા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં : જો મૌત કો કસરત કે સાથ યાદ કરે ઉસ કે **હસદ** ઔર ખુશી મેં કમી આ જાએગી. (مُصَنَّف ابن اَبی شَيْبه ج٨ص١٦٧ رقم ٤) **ઘરેલૂ ના ચાકિયાં** ખત્મ કીજિયે કે ઈસ સે **ગીબત** કા બહુત બડા દરવાઝા ખુલતા હૈ, ઘર કે નારાઝ અફરાદ મ-સલન માં બાપ, ભાઈ બહન નીઝ દીગર રિશ્તેદારોં સે સુલ્હ કર લીજિયે ઔર આયન્દા ભી હરગિઝ ઈન સે ન બિગાડિયે, વોહ લાખ બિગાડેં મગર આપ ઉન કે સાથ હુસ્ને સુલૂક હી કરતે રહિયે.

ઈન દો **ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ઝરીએ અપના ખૂબ ઝેહ્ન બનાઈયે : **(1)** "સબ સે અફઝલ સ-દકા વોહ હૈ જો કીના પરવર રિશ્તેદાર કો દિયા જાએ." (اَلْمُسْتَدْرَك لِلْحاكِم ج ٢ ص ٢٧ حديث ١٥١٥) ઈસ કી વજહ યેહ હૈ કે કીના રખને વાલે રિશ્તેદાર કો સ-દકા દેને મેં સ-દકા ભી હૈ ઔર કત્એ રેહ્મી કરને (યા'ની રિશ્તેદારી તોડને) વાલે કે સાથ સિલએ રેહ્મી (યા'ની હુસ્ને સુલૂક) ભી. **(2)** "રિશ્તા કાટને વાલા જન્નત મેં નહીં જાએગા." (صَحِيح مُسلِم ص ١٣٨٣ حديث ٢٥٥٦) **મઝાક મસ્ખરી** કી આદત પર ખુદ પર પાબન્દી લગા દીજિયે, ખામોશી ઔર સન્જીદગી કી આદત બનાઈયે. જબ **ગીબત** કરને કો જી ચાહે તો ઉસ કે દુન્યવી વ ઉખ્રવી નુક્સાનાત પર ગૌર કીજિયે, ઈસ કે અઝાબાત જૈસા કે મુર્દાર કા ગોશ્ત ખાના, તાંબે કે નાખુનોં સે અપના ચેહરા ઔર સીના છીલના, પહલૂઓં સે કાટ કાટ કર ગોશ્ત ખિલાયા જાના વગૈરા ઝેહ્ન મેં દોહરાઈયે, નીઝ **ગીબત** કે સબબ હોને વાલી નેકિયોં કી કમી, ગુનાહોં કી ઝિયાદતી ઔર **બુરે ખાતિમે કે ખૌફ** સે ખુદ કો ઠીકઠાક ડરા દીજિયે. **ગીબત** કે ઈજમાલી (મુખ્તસર) ઈલાજ કી ઈન ચન્દ સુતૂર કો કાફી મત સમઝિયે, આગે આને વાલા **ગીબત કા તફસીલી ઈલાજ** ભી ઝરૂર પઢિયે. હાં ઈસ સે શૈતાન આપ કો બહુત રોકેગા ઔર ખૂબ સુસ્તી દિલાએગા મગર આપ ઈસે મુકમ્મલ પઢ કર ઈસ **મરદૂદ** કો ના મુરાદ કીજિયે. **ગીબત** કી તબાહ કારિયોં ઔર ઈસ પર મિલને વાલે અઝાબોં કા વક્તન ફ વક્તન મુતા-લઆ કરતે રહિયે વરના તવજ્જોહ હટ જાને કી સૂરત મેં **ગીબત** પર દોબારા દિલેર હો જાને કા ખતરા રહેગા.

અફ્વ ફરમા ખતાએં મેરી ઐ અફૂ　　શૌકો તૌફીક, નેકી કા દે મુઝ કો તૂ
જારી દિલ કર કે હર દમ રહે ઝિક્રે હૂ　　આદતે બદ બદલ ઔર કર નેક ખૂ
અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ

(સામાને બખ્શિશ)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب!　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوبُوا اِلَى الله!　　اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب!　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મિયાં બીવી કે કબૂલે ઈસ્લામ કી ઈમાન અફરોઝ મ-દની બહાર : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં મેં ભરપૂર હિસ્સા લીજિયે. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ જહાં ઈસ્લામી ભાઈ મ-દની કામોં મેં મસરૂફ હૈં વહાં ઈસ્લામી બહનેં ભી કિસી તરહ મ-દની કામોં મેં પીછે નહીં, આઈયે પહલે દુરૂદ શરીફ પઢ લીજિયે ફિર એક **મ-દની બહાર** સુનતે હૈં ચુનાન્ચે **સેન્ટ્રલ** જેલ સખ્ખર **2** (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કી કૈદી ખાતૂન કે બયાન કા ખુલાસા કુછ ઈસ તરહ હૈ : મુસલ્માન હોને સે પહલે મૈં **ગૈર મુસ્લિમા** થી. હમારી **"બેરિક"** મેં એક બા પર્દા ઈસ્લામી બહન, કૈદી ખવાતીન કો **કુરઆને પાક** કી તા'લીમ દેને ઔર સુન્નતેં સિખાને કે લિયે આતી થીં. ઉન કા ઈસ્લામ કે સાંચે મેં ઢલા કિરદાર ઔર ચેહરે સે તકદ્દુસ કે ઝલકતે અન્વાર દેખ કર મુઝે ઉન મેં અજીબ કશિશ મહસૂસ હુઈ, ઉન્હેં દેખ કર મુઝે **હઝરતે સય્યિ-દતુના મરયમ** رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا યાદ આ જાતીં. મૈં ને જબ ઉન સે મુલાકાત કી તો ઉન્હોં ને અપના તઆરુફ કુછ યૂં કરવાયા : મેરા તઅલ્લુક **દા'વતે ઈસ્લામી** સે હૈ, **દા'વતે ઈસ્લામી** તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક હૈ, **દા'વતે ઈસ્લામી** ને હમેં યેહ મ-દની મકસદ અતા ફરમાયા હૈ કે **"મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ,** اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ**"** ઈસી અઝીમ મકસદ કો પૂરા કરને કી કોશિશ કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** મેં મુખ્તલિફ શો'બોં મેં મ-દની કામ કરને કે લિયે જહાં દીગર મજાલિસ કાઈમ હૈં વહીં એક મજલિસ "ફૈઝાને કુરઆન" કે નામ સે ભી હૈ જો દુન્યા કે મુખ્તલિફ મુમાલિક કે જેલખાના જાત મેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કા "મ-દની કામ" કરને કી સઅ્ય મેં મસરૂફ હૈ, મૈં ઈસી મજલિસ કી ઈજાઝત સે યહાં કૈદી ખવાતીન કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કા જઝબા લે કર આતી હૂં.

અલ્લાહ કરે મેરી કોશિશેં બાર આવર હોં ઔર યહાં મૌજૂદ ઈસ્લામી બહનેં નેક બન જાએં.

યહાં જિસ કદર હૈં બહનેં સભી મ-દની બુરકઅ પહનેં

ઈન્હેં નેક તુમ બનાના મ-દની મદીને વાલે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

દા'વતે ઈસ્લામી કી ઉસ મુબલ્લિગા કે અન્દાઝે ગુફ્ત-ગૂ ને મુઝે અપના ઐસા **ગિરવીદા** કર લિયા કે મૈં રોઝાના ઉન કી મુન્તઝિર રહને લગી, જબ વોહ તશરીફ લે આતીં તો મૈં અપના ઝિયાદા વક્ત ઉન કે સાથ હી ગુઝારને કી કોશિશ કરતી. ઉન કા પાકીઝા કિરદાર દેખ કર સોચા કરતી કે **ઈસ્લામ** અપને માનને વાલોં કો **ઈફ્ફત વ પારસાઈ** કા કૈસા પ્યારા દર્સ દેતા હૈ ! ઉન કી સોહબત ઔર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કી બ-ર-કત સે મેરે દિલ મેં ઈસ્લામ કી **મહબ્બત** કી **શમ્અ** રોશન હોને લગી, બિલ આખિર એક રોઝ મૈં ને **મુસલ્માન** હોને કા અઝ્મે મુસમ્મમ કર હી લિયા. દૂસરે દિન જૂં હી વોહ **મુબલ્લિગા** તશરીફ લાઈ મૈં ને વુફૂરે શૌક મેં બે કરાર હો કર ઉન સે કહા : **આપ** કે આ'લા કિરદાર ઔર પાકીઝા ગુફ્તાર ને મુઝે બહુત **મુ-તઅસ્સિર** કિયા હૈ. **ઈસ્લામ** કિસ કદર પ્યારા દીન હૈ, મૈં ને ઐસા તો કભી સોચા ભી ન થા, મૈં ઈસ કી રોશન તા'લીમાત કા ખુલી આંખોં સે મુશા-હદા કર ચુકી હૂં, ઈસ કે બા'દ જબ મૈં ને મુસલ્માન હોને કી ખ્વાહિશ કા ઈઝહાર કિયા તો ઉન્હોં ને ખુશ હો કર ફૌરન મુઝે તૌબા કરવા કર કલિમા પઢા દિયા : **لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ الله** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

યેહ દેખ કર વહાં મૌજૂદ દીગર ઈસ્લામી બહનેં **અશ્કબાર** હો ગઈ ઔર ગલે લગ કર મુઝે મુસલ્માન હોને કી **મુબારક બાદ** દેને લગીં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મૈં ને **દા'વતે ઈસ્લામી** કે પાકીઝા મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો કર ઈસ્લામી અહકામાત પર અમલ કી કોશિશ શુરૂઅ કર દી ઔર સિલ્સિલએ કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર સરકારે ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કી મુરીદની બન ગઈ. ઈસ્લામ કબૂલ કરને કે બા'દ મૈં ને અપને શોહર પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** શુરૂઅ કર દી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દો માહ બા'દ વોહ ભી જુમાદલ આખિરહ 1427 સિ.હિ. મેં **સાયએ ઈસ્લામ** મેં આ ગએ.

ઐ ઇસ્લામી બહનો તુમ્હારે લિયે ભી   સુનો હૈ બહુત કામ કા મ-દની માહોલ

તુમ્હેં સુન્નતોં ઔર પર્દે કે અહકામ   યેહ તા'લીમ ફરમાએગા મ-દની માહોલ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب!   صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સે આએ દિન બુત પરસ્તોં કી ઇસ્લામ આ-વરી કી તરકીબેં બનતી રહતી હૈં, ઉન કે લિયે ઝૈલ કે દો સુવાલ જવાબ નિહાયત કાર આમદ હૈં :

મુશ્રિકા કા શોહર મુસલ્માન હો ગયા નિકાહ કા ક્યા બના ?

સુવાલ : અગર શોહર મુસલ્માન હો ગયા ઔર બીવી બુત પરસ્ત હૈ તો બીવી કે સાથ **નિકાહ** બર કરાર રહા યા ટૂટ ગયા ?

જવાબ : સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : ઔરત અગર મુશ્રિકા હૈ તો મુસલ્માન કી ઝૌજિય્યત મેં નહીં રહ સકતી. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ : لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّوْنَ لَهُنَّ **તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** ન યેહ ઉન્હેં હલાલ ન વોહ ઇન્હેં હલાલ. (پ ۲۸ مُمْتَحِنَه ۱۰) શોહર કે મુસલ્માન હોને કે બા'દ કાઝી ઔરત પર ઇસ્લામ પેશ કરેગા અગર ઇસ્લામ સે ઇન્કાર કરે **નિકાહ** જાતા રહેગા. ઔર જહાં કાઝી ન હોં જૈસે આજ કલ હિન્દુસ્તાન, યહાં ઔરત કો તીન હૈઝ આને પર **નિકાહ** ટૂટ જાએગા. યેહ હુક્મ **નિકાહ** ટૂટને કા હૈ. યા'ની અગર તીન હૈઝ ગુઝરને કે બા'દ ઔરત ભી મુસલ્માન હો ગઈ ઔર ઉસી શોહર કે પાસ રહના ચાહતી હૈ તો **જદીદ નિકાહ** કી ઝરૂરત હોગી કે અબ વોહ પહલા **નિકાહ** જાતા રહા. રહા ઔરત સે જિમાઅ કરના તો મર્દ કે ઇસ્લામ લાતે હી (ઉસ કાફિરા બીવી સે) **હરામ** હો ગયા.

(ફતાવા અમ્જદિય્યા, જિ. 4, સ. 416)

સુવાલ : ઔરત મુસલ્માન હો ગઈ મગર શોહર અભી તક કાફિર હૈ, નિકાહ કા ક્યા બના ?

જવાબ : **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ,** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : જો ઔરત યા મર્દ મુશર્રફ બ ઈસ્લામ હો તફરીક (યા'ની દોનોં કો અલગ કરને) કે લિયે યેહ શર્ત હૈ કે અર્ઝે ઈસ્લામ દૂસરે પર કિયા જાએ વોહ ઈન્કાર કર દે તો ફુરકત (યા'ની જુદાઈ, અલા-હ-દગી) હો જાએગી ઔર અર્ઝે ઈસ્લામ કાઝી કા કામ હૈ યહાં યેહ ચીઝ ના મુમ્કિન સી હૈ ઐસી જગહ કે લિયે હુક્મ યેહ હૈ કે ઔરત મુશર્રફ બ ઈસ્લામ હો તો જબ તક તીન હૈઝ ન ગુઝાર લે ફુરકત નહીં હોગી તીન હૈઝ યા ગૈરે હાઇઝ (યા'ની જિસ કો હૈઝ ન આતા હો ઉસ) કે લિયે તીન માહ ગુઝરને સે પહલે નિકાહ કી ઈજાઝત નહીં.

(ફતાવા અમ્જદિય્યા, જિ. 2, સ. 42)

ઐ ઈસ્લામી બહનો તુમ્હારે લિયે ભી સુનો હૈ બહુત કામ કા મ-દની માહોલ
તુમ્હેં સુન્નતોં ઔર પર્દે કે અહકામ યેહ તા'લીમ ફરમાએગા મ-દની માહોલ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

બે અમલ મુસલ્માનોં કા કિરદાર કબૂલે ઈસ્લામ મેં રુકાવટ : નાબીના ઈસ્લામી ભાઇયોં કે મ-દની કાફિલે સે **મુ-તઅસ્સિર** હો કર એક ગૈર મુસ્લિમ ને પહલે ક્યા કહા ફિર કૈસે મુસલ્માન હુવા યેહ જાનને કે લિયે ઈસ **મ-દની બહાર** કો ગૌર સે સુનિયે ઔર ઝૂમિયે ચુનાન્ચે **બાબુલ મદીના** કરાચી (2007 સિ.ઈ.) મેં **રાહે ખુદા** عَزَّوَجَلَّ મેં સફર કરને વાલે **નાબીના ઈસ્લામી ભાઇયોં** કા એક **મ-દની કાફિલા** મત્લૂબા મસ્જિદ તક પહોંચને કે લિયે બસ મેં સુવાર હુવા. ઉસ મ-દની કાફિલે મેં ચન્દ ઉમૂમી (યા'ની ગૈર મા'ઝૂર) ઈસ્લામી ભાઈ ભી શરીક થે. અમીરે કાફિલા ને બરાબર બૈઠે હુએ શખ્સ પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ઉસ કા નામ વગૈરા મા'લૂમ કિયા તો વોહ કુછ યૂં કહને લગા કે "મૈં **ગૈર મુસ્લિમ** હૂં, મૈં ને **મઝહબે ઈસ્લામ** કા મુતા-લઆ કિયા હૈ ઔર ઈસ સે **મુ-તઅસ્સિર** ભી હૂં મગર ફી ઝમાના મુસલ્માનોં કા બિગડા હુવા કિરદાર મેરે ઈસ્લામ કબૂલ કરને મેં

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગ્ફિરત હૈ. (جامع صغیر)

રુકાવટ હૈ. અલબત્તા મૈં દેખ રહા હૂં કે આપ લોગ એક જૈસે લિબાસ મેં મલ્બૂસ હૈં, જબ બસ મેં ચઢે તો બુલન્દ આવાઝ સે અપને ઈસ્લામી તરીકે પર સલામ કિયા[1] ઔર હૈરત તો ઈસ બાત કી હૈ કે આપ હઝરાત કે સાથ શામિલ **નાબીના** અફરાદ ને ભી સફેદ લિબાસ પહના ઔર સર પર **સબ્ઝ ઈમામા** બાંધા હુવા હૈ, ઈન સબ કે ચેહરોં પર દાઢી ભી હૈ.''

ઉસ કી ઈસ્લામ કી તરફ ઝુકાવ વાલી ગુફ્ત-ગૂ સુનને કે બા'દ **અમીરે કાફિલા** ને બડે પ્યાર સે ઉસે મુખ્તસર તૌર પર **દા'વતે ઈસ્લામી** ઔર ઈસ કી મજલિસ **''મજલિસે ખુસૂસી ઈસ્લામી ભાઈ''** કા તઆરુફ કરવાયા ઔર બતાયા કે યેહ મજલિસ કિસ તરહ ગૂંગે બહરોં ઔર નાબીનાઓં મેં મ-દની કામ કરતી હૈ. ફિર ઉસ સે કહા કે ''યેહ **નાબીના ઈસ્લામી ભાઈ** ઉન્હી બે અમલ મુસલ્માનોં કી ઈસ્લાહ કે લિયે નિકલે હૈં જિન્હેં દેખ કર આપ ઈસ્લામ કબૂલ કરને સે કતરા રહે હૈં.'' **યેહ બાત સુન કર વોહ ઈતના મુ-તઅસ્સિર હુવા કે કલિમા પઢ કર મુસલ્માન હો ગયા.**

આઈયે આશિકીં મિલ કે તબ્લીગે દીં   કાફિરોં કો કરેં કાફિલે મેં ચલો
કુફ્ર કા સર ઝુકે દીં કા ડંકા બજે   اِنْ شَآءَ اللّٰہ ચલેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !   صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ !   اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !   صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

1. કુફ્ફાર કે અક્સરિય્યતી મુમાલિક કે જહાં ભારી તા'દાદ મેં ગૈર મુસ્લિમ હોતે હૈં વહાં અગર બસ વગૈરા મેં સલામ કરે તો મુસલ્માનોં કી નિય્યત કરે, ઈસ્લામી મુમાલિક જૈસે પાકિસ્તાન વગૈરા મેં બસોં કે અન્દર સલામ કરને મેં મુસલ્માનોં કી નિય્યત કી હાજત નહીં, અલબત્તા અગર મા'લૂમ હૈ કે બસ મેં કુફ્ફાર ભી સુવાર હૈં તો અબ સલામ કરને મેં મુસલ્માનોં કી નિય્યત કરે.

ગીબત કે તફ્સીલી 10 ઈલાજ

ઈલાજ નમ્બર 1

તન્હા રહે યા અચ્છી સોહબત ઈખ્તિયાર કરે : દીની મશ્ગલોં ઔર દુન્યા કે ઝરૂરી કામોં સે ફરાગત કે બા'દ ખલ્વત યા'ની તન્હાઈ ઈખ્તિયાર કીજિયે યા સિર્ફ ઐસે સન્જીદા ઔર સુન્નતોં કે પાબન્દ ઈસ્લામી ભાઈયોં કી સોહબત હાસિલ કીજિયે જિન કી બાતેં ખૌફે ખુદા વ ઈશ્કે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم મેં ઈઝાફે કા બાઈસ બનેં ઔર વોહ વક્તન ફ વક્તન ઝાહિરી બુરાઈયોં ઔર બાતિની બીમારિયોં કી નિશાન દેહી કરતે ઔર ઈન કા ઈલાજ તજવીઝ ફરમાતે હોં. અચ્છી સોહબત કે **મુ-તઅલ્લિક દો ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મુલા-હઝા ફરમાએં : **(1)** અચ્છા રફીક વોહ હૈ કે જબ તૂ ખુદા عَزَّوَجَلَّ કો યાદ કરે તો વોહ તેરી મદદ કરે ઔર જબ તૂ ભૂલે તો વોહ યાદ દિલાએ. (اَلْاِخوان لِابْنِ اَبِی الدُّنیا رقم٤٢) **(2)** અચ્છા રફીક વોહ હૈ કે ઉસ કે દેખને સે તુમ્હેં ખુદા عَزَّوَجَلَّ યાદ આએ ઔર ઉસ કી ગુફ્ત-ગૂ સે તુમ્હારે અમલ મેં ઝિયાદતી હો ઔર ઉસ કા અમલ તુમ્હેં આખિરત કી યાદ દિલાએ. (شُعَبُ الْاِیمان ج٧ ص٥٧ حدیث٩٤٤٦)

નેક બન્દે કી દુઆ પર "આમીન" કહને કી બ-ર-કત : ઐસે નેક બન્દોં કી ખિદમત મેં હાઝિરી કી સઆદત બસા અવકાત બાઈસે મગ્ફિરત હો જાતી હૈ ચુનાન્ચે હઝરતે અલ્લામા જલાલુદ્દીન સુયૂતી શાફેઈ عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْقَوِی **શર્હુસ્સુદૂર** મેં નક્લ કરતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના યઝીદ બિન હારૂન رَحْمَۃُ اللہِ تعالٰی عَلَیْہ કહતે હૈં : મૈં ને હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઈસ્હાક **મુહમ્મદ** બિન યઝીદ વાસિતી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْقَوِی કો ખ્વાબ મેં દેખા તો પૂછા : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને આપ કે સાથ ક્યા મુઆ-મલા કિયા ? તો ઉન્હોં ને ફરમાયા : મેરી મગ્ફિરત કર દી. મૈં ને પૂછા : મગ્ફિરત કા ક્યા સબબ બના ? ફરમાયા : એક મર્તબા હઝરતે સય્યિદુના **અબૂ અમ્ર બસરી** عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْقَوِی જુમુઆ કે દિન હમારે પાસ તશરીફ

ફરમા હુએ ઔર દુઆ કી તો હમ ને **આમીન** કહી, બસ ઈસી લિયે **મગ્ફિરત** હો ગઈ.

(شَرحُ الصُّدُور ص۲۸۲،کتابُ المَنامات مع موسوعة ابن اَبِی الدُّنیا ج۳ ص ۱۰٦رقم ۳۳۷)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા કે નેક બન્દોં કે સાથ દુઆ મેં શિર્કત બહુત બડી સઆદત હૈ. લિહાઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ વગૈરા મેં "દુઆ" મેં દિલ જમ્ઈ કે સાથ શિર્કત કીજિયે ન જાને કિસ કી કુરબત ઔર કિસ કી સોહબત ઔર કિસ કી રિક્કત આમેઝ આમીન કી બ-ર-કત સે અપના બેડા પાર હો જાએ.

મુઝે બે હિસાબ બખ્શ દે મેરે મૌલા
તુઝે વાસિતા નેક બન્દોં કા યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઈલાજ નમ્બર 2

ઝાતી દોસ્તિયોં મેં ગીબતોં સે બચના દુશ્વાર હૈ : ઝાતી દોસ્તિયોં સે કત્અન ઈજતિનાબ (યા'ની પરહેઝ) કિયા જાએ ક્યૂંકે અબ અક્સર માહોલ ઐસા હો ગયા હૈ કે જબ દો મિલ કર તીસરે કા મન્ફી (NEGATIVE) તઝકિરા શુરૂઅ કરેં તો કરીબ કરીબ ના મુમ્કિન હૈ કે **ગીબત**, ચુગલી, બદ ગુમાની વ ઈલ્ઝામ તરાશી વગૈરા સે બચ નિકલેં. ઈન ફાલતૂ **સોહબતોં** મેં સુન્નતોં ભરી ગુફ્ત-ગૂ કમ ઔર મુલ્કી વ સિયાસી હાલાત પર તબ્સિરા ઝિયાદા હોતા હૈ, ગોયા સારે મુલ્ક કા નિઝામ યેહી ચલા રહે હોં ! લિહાઝા કભી કિસી **વઝીર** પર તન્કીદ કરેંગે તો કભી કિસી **લીડર** પર ઔર યેહ દોસ્ત જબ અપને અપને ઘરોં કી તરફ પલટેંગે તો "બદ ગુમાનિયોં, **ગીબતોં** ઔર તોહ્મતોં કે ગુનાહોં કા ટોકરા" ભી હર એક કે સાથ જાએગા ! હઝરતે સય્યિદુના **ફારૂકે આ'ઝમ** رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં : તુમ પર ઝિક્રુલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ લાઝિમ હૈ કે બેશક ઈસ મેં શિફા હૈ ઔર લોગોં કે તઝકિરોં (મ-સલન ગીબત) સે બચો કે યેહ બીમારી હૈ.

(اِحیاءُ الْعُلوم ج۳ ص۱۷۷)

ફ઼ાલતૂ બૈઠકોં સે દૂર રહિયે : ગીબત સમેત **મુ-તઅદ્દિદ** ગુનાહોં સે હિફ઼ાઝ઼ત કા **બેહતરીન નુસ્ખા** લોગોં સે અલગ થલગ રહના હૈ ચુનાન્ચે **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝ઼રતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝ઼ાલી عَلَیْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَالِی કે ફ઼રમાને આલી કા ખુલાસા હૈ : આમ લોગોં કી ઉમૂમન આદત હોતી હૈ કે જહાં કહીં મિલ કે બૈઠે કે કિસી ન કિસી કી "ઈઝ઼્ઝ઼ત" કે પીછે પડે યા'ની **ગીબતોં** ઔર **ચુગ્લિયોં** કા સિલ્સિલા શુરૂઅ હો ગયા ક્યૂંકે ઉન કી ગિઝ઼ા યેહી હૈ ! ઐસે લોગોં કા ચૂંકે અકેલે મેં દિલ ઉક્તાતા હૈ લિહાઝ઼ા મિલજુલ કર ગપશપ ઔર "તેરી મેરી" કર કે "ટાઈમ પાસ" કરતે હૈં અગર આપ ઐસોં કે સાથ બૈઠેંગે તો ગુનાહોં ભરી બાતોં મેં ભી હાં મેં હાં મિલાની પડેગી ઔર યૂં ગુનહગાર ઔર અઝ઼ાબે નાર કે હકદાર હોતે રહેંગે, અગર "હાં, ના" કિયે બિગૈર ખામોશ બૈઠે રહેંગે તબ ભી નહીં બચ સકતે ક્યૂંકે બિગૈર શર-ઈ મજબૂરી કે **ગીબત સુનને વાલા ભી ગીબત કરને વાલે હી કી તરહ ગુનહગાર હોતા હૈ !** અગર આપ ઉન કી ગુનાહોં ભરી બાતોં પર એ'તિરાઝ઼ કરેંગે તો યેહ આપ કે ખિલાફ઼ હો જાએંગે, નતીજતન વોહ આપ કી ભી **ગીબતોં** ઔર દિલ આઝ઼ારિયોં પર ઉતર આએંગે.

(ماخوذ از: اِحیاءُ الْعُلوم ج۲ ص۲۸۶)

મુઝે અપના આશિક બના કર બના દે　　તૂ સર તા પા તસ્વીરે ગમ યા ઈલાહી

જો ઈશ્કે મુહમ્મદ મેં આંસૂ બહાએ　　અતા કર દે વોહ ચશ્મે નમ યા ઈલાહી

"ટાઈમ પાસ" કરને કી બૈઠક કા નક્શા પેશ કરને વાલી હિકાયત : **હઝ઼રતે** સય્યિદુના **ફુઝ઼ૈલ** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْه મસ્જિદુલ હરામ શરીફ઼ (**મક્કતુલ મુકર્રમા** زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِیْمًا) મેં તન્હા તશરીફ઼ ફ઼રમા થે, આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْه કા એક દોસ્ત આયા, આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْه ને પૂછા : કૈસે આના હુવા ? જવાબ દિયા : એ અબૂ અલી ! બસ યૂં હી ઝ઼રા દિલ બહલાને કે લિયે આ ગયા હૂં. ફ઼રમાયા : **અલ્લાહ** કી કસમ ! યેહ તો બડી વહશત દિલાને વાલી બાત હૈ ! ક્યા આપ યેહ ચાહતે હૈં કે મૈં આપ કે લિયે ઝ઼ીનત ઈખ્તિયાર કરૂં ઔર આપ મેરે લિયે ઈખ્તિયાર કરેં, આપ મુઝ સે ઝૂટ બોલેં ઔર મૈં આપ

સે ઝૂટ બોલૂં ! યા તો આપ યહાં સે તશરીફ લે જાઇયે યા મૈં ચલા જાતા હૂં. (سُبْحٰنَ اللّٰہ સય્યિદુના ફુઝૈલ رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને દિલ બહલાને ઔર વક્ત ગુઝારને કે લિયે મિલ બૈઠને વાલોં કા નક્શા હી ખીંચ કર દિખા દિયા કે જો લોગ "ટાઇમ પાસ" કરને કે લિયે બૈઠતે હૈં વોહ ઉમૂમન એક દૂસરે કે લિયે ઝીનતેં ઔર બનાવટેં કરતે ઔર ખૂબ ઝૂટી ગપ્પી હાંકતે હૈં !) બા'ઝ ઉ-લમાએ કિરામ رَحِمَہُمُ اللّٰہُ السَّلَام ને ફરમાયા હૈ કે **અલ્લાહ** તઆલા જબ કિસી બન્દે સે **મહબ્બત** કરતા હૈ તો ઉસે **ગુમનામ** કર દેતા હૈ. (ماخوذ از: اِحیاءُ العُلوم ج۲ ص۲۸۷)

ફકત તેરા તાલિબ હૂં હરગિઝ નહીં હૂં તલબ ગારે જાહો હશમ યા ઈલાહી

ન દે તાજે શાહી ન દે બાદશાહી બના દે ગદાએ હરમ યા ઈલાહી

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મેલજોલ કા અહ્લ કૌન ? : લોગોં સે મેલજોલ કે અહ્લ કી મિસાલ દેતે હુએ **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَالِی ફરમાતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના **તાઊસ** عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقُدُّوس ખલીફએ વક્ત **હશ્શામ** કે પાસ તશરીફ લે ગએ ઔર પૂછા : હશ્શામ ! કૈસે હો ? ઉસ ને ગુસ્સે સે કહા : આપ ને મુઝે **"અમીરુલ મુઅમિનીન"** કહ કર મુખાતબ ક્યૂં નહીં કિયા ? **ફરમાયા** : ઈસ લિયે કે તમામ મુસલ્માન તુમ્હારી ખિલાફત સે **મુત્તફિક** નહીં હૈં, લિહાઝા મૈં ડરા કે તુમ્હેં અમીરુલ મુઅમિનીન કહના કહીં **ઝૂટ** ન ઠહરે. **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَالِی ઈસ **હિકાયત** કો નક્લ કરને કે બા'દ ફરમાતે હૈં : લિહાઝા જો આદમી ઈસ કદર ખરા ઔર સાફ ગો હો ઔર ઈસ કિસ્મ કી બાતોં (મ-સલન ગીબતોં, ચુગ્લિયોં, રિયાકારિયોં, ખુદ પસન્દિયોં, ખુશામદોં વગૈરા વગૈરા) સે બચ સકતા હો વોહ બેશક લોગોં મેં મિલજુલ કર રહે વરના અપના નામ **મુનાફિકોં** કી ફેહરિસ્ત મેં લિખવાને પર રાઝી હો જાએ. (ماخوذ از: اِحیاءُ العُلوم ج۲ ص۲۸۷)

ઝાહિરી અચ્છી સોહબતોં મેં ભી ગીબતોં કા મરઝ ! : હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِی ફરમાતે હૈં : મુઝે યાદ નહીં કે મૈં ને ઈસ ઝમાને કે મશાઈખ મેં સે કિસી સે મુલાકાત કી હો ઔર મેરા ઉસ કે સાથ બૈઠના **ગીબત** સે મહફૂઝ રહા હો, ઐસા બહુત કમ હુવા ઈસી લિયે મૈં ને અપને દીન કી ઔર ઉન કે ભી દીન કી હિફાઝત કી ખાતિર ઉન સે મુલાકાત કમ કર દી મગર ઉન કે હુકૂક મેં સુસ્તી નહીં કી. જબ બુઝુર્ગોં કી મજલિસોં કા યેહ હાલ હૈ તો દૂસરો કી બૈઠકોં કા ક્યા આલમ હોગા ! તો ઐ ભાઈ ! ઈસ ઝમાને મેં જબ કિસી શખ્સ સે મુલાકાત કરે તો અપને નફ્સ કી મુકમ્મલ હિફાઝત કર ઔર ઈસ મુઆ-મલે મેં હરગિઝ સુસ્તી ન કર. (تَنبِيهُ المُغتَرِّين ص٢٢٤)

હર આને વાલા વક્ત પિછલે વક્ત સે બુરા હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِی (**મુ-તવફ્ફા** 973 હિ.) દસવીં સદી હિજરી કે બુઝુર્ગ થે જબ ઉન કે દૌર મેં યેહ હાલ થા તો અબ તો પન્દરહવીં સદી હિજરી હૈ હમ ઉન કે દૌર સે તકરીબન 450 સાલ મઝીદ દૂર હો ચુકે હૈં ઔર હર આને વાલા વક્ત દીની એ'તિબાર સે પિછલે વક્ત સે બુરા હૈ. હઝરતે સય્યિદુના ઝુબૈર બિન અદી رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે હમ ને હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કી બારગાહ મેં હજ્જાજ બિન યૂસુફ કી તરફ સે પહોંચને વાલી તકાલીફ કી શિકાયત કી તો ફરમાયા : "સબ્ર કરો ! ક્યૂંકે તુમ પર કોઈ ઝમાના નહીં આએગા મગર ઈસ કે બા'દ મેં આને વાલા ઝમાના ઉસ સે બદતર હોગા યહાં તક કે તુમ અપને રબ عَزَّوَجَلَّ સે મિલો, યેહ મૈં ને નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે સુના હૈ." (صَحِيح بُخارى ج٤ص٤٣٣حديث٧٠٦٨) **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત લિખતે હૈં : ઝમાના જિસ કદર હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે દૂર હોતા જાએગા ઝુલ્મ વ ફસાદ ભી બઢતા જાએગા, હર ઝમાના પહલે ઝમાને સે દીન કે લિહાઝ સે બદતર હૈ, કભી કોઈ ગુનાહ ઝિયાદા કભી કોઈ ગુનાહ ! (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 7, સ. 202 મુલખ્ખસન)

હર હર ફર્દ ગીબત ગો નહીં : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! હર ઝી શુઊર અન્દાઝા લગા સકતા હૈ કે આજ કલ જબ તમામ હી બુરાઇયાં ઉરૂજે બામ પર હૈં તો ફિર "ગીબત" ક્યૂં પીછે રહેગી ! ખૈર ઇસ કા મત્લબ હરગિઝ યેહ નહીં કે હર હર ફર્દ લાઝિમી તૌર પર **ગીબત** મેં લગા હુવા હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નેક બન્દોં સે હરગિઝ દુન્યા ખાલી નહીં. તો જો વાકેઈ નેક બન્દે હોં ઉન કી સોહબતે બા બ-ર-કત સે ઝરૂર ફૈઝ હાસિલ કરના ચાહિયે ઔર જો બ ઝાહિર મઝ્હબી વઝ્અ કત્અ રખતે હોં ઔર દેખને મેં "નેક સૂરત" હોં મગર **ગીબતોં,** ચુગ્લિયોં, બદ ગુમાનિયોં, તોહ્મતોં વગૈરા વગૈરા ગુનાહોં કી ગન્દગિયોં ઔર ગલાઝતોં મેં લિથડે રહતે હોં ઉન કી મજલિસોં (બૈઠકોં) સે દૂર રહને હી મેં સલામતી બલ્કે ઐસોં સે દૂર રહના શરઅન ભી ઝરૂરી હૈ. **દા'વતે ઇસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 164 પર હૈ : **ઇમરાન બિન હિત્તાન** સે રિવાયત કી, કહતે હૈં : મૈં (હઝરતે સય્યિદુના) અબૂ ઝર (ગિફારી) رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ કે પાસ ગયા, ઉન્હેં કાલી કમલી ઓઢે હુએ મસ્જિદ મેં તન્હા બૈઠા હુવા દેખા. મૈં ને કહા : અબૂ ઝર ! યેહ તન્હાઈ કૈસી ? ઉન્હોં ને કહા : મૈં ને રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم કો ફરમાતે સુના : તન્હાઈ અચ્છી હૈ બુરે હમ-નશીન સે ઔર હમ-નશીને સાલેહ (યા'ની નેક રફીક) તન્હાઈ સે બેહતર હૈ ઔર અચ્છી બાત બોલના ખામોશી સે બેહતર હૈ ઔર બુરી બાત બોલને સે ચુપ રહના બેહતર હૈ. (شُعَبُ الْاِیمان ج٤ ص٢٥٦ حدیث ٤٩٩٣)

હાલ હમારા કૈસા ઝબૂં હૈ ઔર વોહ કૈસા ઔર વોહ ક્યૂં હૈ

સબ હૈ તુમ પર રોશન શાહા صلَّى اللّٰهُ عليكَ وَسلَّم

(સામાને બખ્શિશ)

50 સિદીકીન કા સવાબ : અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, **અલિય્યુલ મુર્તઝા** શેરે ખુદા كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم ફરમાતે હૈં : અન્કરીબ લોગોં પર એક ઐસા ઝમાના આએગા કે ઉન કી બાદશાહી (હુકૂમત) કત્લ ઔર ઝુલ્મ કે બિગૈર નહીં હોગી. ઔર માલદારી **તકબ્બુર** ઔર **બુખ્લ** સે ખાલી ન હોગી ઔર લોગોં કે સાથ

મજલિસ (બૈઠક) ખ્વાહિશે નફસાની કે બિગૈર ન હોગી. પસ જો શખ્સ વોહ ઝમાના પાએ ઔર **સબ્ર** કરે ઔર અપને નફસ કી હિફાઝત કરે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે **પચાસ સિદીકીન** જૈસા સવાબ અતા કરેગા. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص٢٢٥)

ગીબત ખોર સે તો કુત્તા હી ભલા : **હઝરતે** સય્યિદુના હમ્માદ બિન ઝૈદ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : મૈં એક બાર હઝરતે સય્યિદુના **માલિક બિન દીનાર** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْغَفَّار કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવા, ઉન કે સામને **એક કુત્તા** દેખ કર મૈં ને ઉસે ભગાના ચાહા તો ફરમાયા : **ઐ હમ્માદ** ! ઈસે છોડ દો યકીનન યેહ ઉસ બુરે સાથી સે બેહતર હૈ જો મેરે પાસ બૈઠ કર લોગોં કી **ગીબત** કરતા હૈ. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص٢٢٧)

તો કુત્તા મુઝ જૈસે સેંકડોં સે અચ્છા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! હમારે બુઝુર્ગોં કી ભી ક્યા ખૂબ મ-દની સોચ હુવા કરતી થી ! વોહ **ગીબત ખોર** જો બિગૈર તૌબા કે મર જાએ ઔર **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عليه واٰله وسلّم કી નારાઝી કી સૂરત મેં વાસિલે જહન્નમ હો જાએ **વલ્લાહ બિલ્લાહ તલ્લાહ** ઐસે આદમી સે તો **કુત્તા** હી કરોડોં દ-રજે બેહતર હૈ કે ઉસ કે લિયે દોઝખ કા અઝાબ નહીં. **તઝકિ-રતુલ ઔલિયા** મેં હૈ : હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى કી ખિદમતે બા અ-ઝમત મેં કિસી ને સુવાલ કિયા : આપ બેહતર હૈં યા **કુત્તા** ? ફરમાયા : અગર અઝાબ સે બચ ગયા તો મૈં વરના **કુત્તા** મુઝ જૈસે સેંકડોં સે અફઝલ હૈ. (تذکِرۃُ الاولیاء حصّہ اوّل ص٤٣)

આપ કી ગલિયોં કે કુત્તે મુઝ સે તો અચ્છે રહે
હૈ સુકૂં ઉન કો મુયસ્સર સબ્ઝ ગુમ્બદ દેખ કર

હસન બસરી ઔર એક ગોશા નશીન : **હઝરતે** સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : એક શખ્સ કો લોગોં સે અલગ થલગ રહને વાલા પા કર મૈં ને ઈસ કા સબબ પૂછા : તો ઉસ ને કહા : મૈં બહુત અહમ કામ મેં મશ્ગૂલ રહતા હૂં. મૈં ને પૂછા વોહ ક્યા હૈ ? કહને લગા : મૈં હર સુબ્હ અપને આપ કો ને'મત ઔર ગુનાહ

કે દરમિયાન પાતા હૂં લિહાઝા મૈં ને'મતોં કે શુક્ર ઔર ગુનાહોં સે તૌબા મેં મશ્ગૂલ રહતા હૂં. મૈં ને ઉસ સે કહા : ઐ ભાઈ ! તૂ હસન બસરી સે અફકહ યા'ની ઝિયાદા ફકીહ (બહુત બડા આલિમ) હૈ, અકેલા હી બૈઠા કર. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص٢٢٧)

તન્હાઈ મેં ભલાઈ હી ભલાઈ હૈ : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! દેખા આપ ને ! વાકેઈ તન્હાઈ મેં ભલાઈ હી ભલાઈ હૈ મગર જો ઐસા આલિમ હો જિસ કી મુસલ્માનોં કો હાજત હો ઔર ઉસ સે લોગોં કો નફ્અ પહોંચતા હો વોહ મેલજોલ તર્ક કર કે ખલ્વત (યા'ની ગોશા નશીની) ઇખ્તિયાર ન કરે. બાકી લોગ અગર માં બાપ, અહલો અયાલ ઔર દીગર હુકૂકુલ ઈબાદ કા ખયાલ રખને કે સાથ સાથ અપની અહમ દીની વ દુન્યવી ઝરૂરતોં સે ફારિગ હો કર **બકિય્યા** વક્ત ઉઝ્લત નશીની (યા'ની તન્હાઈ) મેં ગુઝારેં (જબ કે તન્હાઈ મેં રહને કે આદાબ સે ભી વાકિફ હોં[1]) તો ઉન કે લિયે નૂરુન અલા નૂર. હઝરતે સય્યિદુના ઉક્બા બિન આમિર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! **નજાત** ક્યા હૈ ? ફરમાયા : ﴾1﴿ **અપની ઝબાન** કો રોક રખો (યા'ની અપની ઝબાન વહાં ખોલો જહાં ફાએદા હો, નુક્સાન ન હો) ઔર ﴾2﴿ તુમ્હારા **ઘર** તુમ્હેં કિફાયત કરે (યા'ની બિલા ઝરૂરત ઘર સે ન નિકલો) ઔર ﴾3﴿ **ગુનાહોં** પર રોના ઇખ્તિયાર કરો. (سُنَنِ تِرمِذی ج ٤ ص ١٨٢ حدیث ٢٤١٤)

દિલ મેં હો યાદ તેરી ગોશએ તન્હાઈ હો
ફિર તો ખલ્વત મેં અજબ અન્જુમન આરાઈ હો

ગીબત સે બચને કા અનોખા તરીકા : જબ ભી કિસી કે બારે મેં કુછ કહને કી નૌબત આએ તો કાશ ! હમારા તસવ્વુર યેહ બંધ જાએ કે વોહ હમારે સામને મૌજૂદ હૈ કહીં ઐસા ન હો કે કોઈ લફ્ઝ ઐસા ઝબાન સે અદા હો જાએ જિસે સુન કર યેહ નારાઝ હો જાએ ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ તાલિબ મક્કી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : કિસી બુઝુર્ગ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા ફરમાન હૈ કે જબ ભી કિસી આદમી કા મેરે સામને ઝિક્ર કિયા ગયા તો મૈં ને ગોયા ઉસે અપને સામને બૈઠા હુવા પાયા ઔર ઉસ કે બારે મેં

1. લુબાબુલ એહયા સફહા 163 તા 165 પર ગોશા નશીની કા બયાન મુલા-હઝા ફરમાઇયે. ઇસ કા ખૂબ તફસીલી બયાન એહયાઉલ ઉલૂમ જિલ્દ 2 મેં હૈ.

વોહી કલામ કિયા જિસે વોહ પસન્દ કરે. (قُوتُ القُلُوب ج۱ص۳٤۹) ઈસી તરહ એક ઔર બુઝુર્ગ رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : મેરે સામને જબ કિસી કા તઝકિરા છિડતા હૈ, અપને દિલ મેં ઉસ કા તસવ્વુર જમા લેતા હૂં ઔર જો અપને લિયે પસન્દ કરતા હૂં, ઉસ કે બારે મેં ભી વોહી કહતા હૂં. (ایضاً ص)

શરફ દે હજ કા મુઝે બહરે મુસ્તફા યા રબ — *રવાના સૂએ મદીના હો કાફિલા યા રબ*
દિખા દે એક ઝલક સબ્ઝ સબ્ઝ ગુમ્બદ કી — *બસ ઉન કે જલ્વે મેં આ જાએ ફિર કઝા યા રબ*

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى اللّٰه! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગૈર મુસ્લિમ મુસલ્માન હો ગયા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના ફિક્રે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કે જારી કર્દા રસાઈલ ઔર વિડિયો કેસિટેં તોહફે મેં બાંટતે રહિયે ન જાને કબ કિસ કા દિલ ચોટ ખા જાએ, વોહ રાહે રાસ્ત પર આ જાએ ઔર આપ કા ભી બેડા પાર હો જાએ. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક ઈમાન અફરોઝ બહાર આપ કે ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે U.K. (ઈંગ્લેંડ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા ઈસ તરહ બયાન હૈ કે મૈં બહુત અર્સે સે એક ગૈર મુસ્લિમ પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કર રહા થા કે વોહ મુસલ્માન હો જાએ મગર મુઝે કામ્યાબી નહીં મિલ રહી થી. એક બાર દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના**

કી જારી કર્દા એક V.C.D. ઉન કો તોહફે મેં દી ગઈ ઉસ V.C.D. કા નામ હૈ : **બૈનલ અક્વામી ઈજતિમાઅ વ ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ**. ઉસ ને V.C.D. કો અપને ઘર વાલોં કો સાથ બિઠા કર ચલા દી, વોહ V.C.D. દેખતા ગયા ઔર ઉર્દૂ ન સમઝને કે બા વુજૂદ મહ્ઝ **બૈનલ અક્વામી ઈજતિમાઅ ઔર ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કે રૂહ પરવર મનાઝિર દેખ કર ઉસ કે દિલ મેં ઈસ્લામ કી **મહબ્બત** ઉતરતી ચલી ગઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ આખિરે કાર વોહ કલિમા પઢ કર દાઈરએ ઈસ્લામ મેં દાખિલ હો ગયા ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈજતિમાઅ મેં ભી શિર્કત કરને લગા, મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સે **સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામે શરીફ** સે ઉસ કા સર "સર સબ્ઝ" હો ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ વોહ **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં સફર કરને વાલે **મ-દની કાફિલે** કા મુસાફિર ભી બના.

અલ્લાહ કરમ ઐસા કરે તુઝ પે જહાં મેં
ઐ દા'વતે ઈસ્લામી તેરી ધૂમ મચી હો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઈલાજ નમ્બર 3

ગીબત કા યેહ ઈલાજ ભી ફાએદે મન્દ હૈ કે આપ અપને ઝેહ્ન મેં યેહ બાત એક દમ જમા લીજિયે કે જબ કોઈ મેરી **ગીબત** કરતા હૈ તો મુઝે તક્લીફ હોતી હૈ ઈસી તરહ મૈં જિસ કી **ગીબત** કરૂંગા ઉસે ભી તો અઝિય્યત હોગી, તો જો કામ મુઝે અપને લિયે ના પસન્દ હૈ વોહ દૂસરે મુસલ્માન ભાઈ કે લિયે ક્યૂં કરૂં !

ચૂહે ભગાને કે લિયે બિલ્લી ન રખને કા ઈમાન અફરોઝ સબબ : **ગીબત** સે તો બચના હી ચાહિયે, પુરાને ઝમાને કે લોગોં કી તો ઐસી **મ-દની સોચ** હોતી થી કે ખુદ તક્લીફ ગવારા કર લેતે મગર દૂસરે કો તક્લીફ ન હોને દેતે ચુનાન્ચે **"મુકા-શ-ફતુલ કુલૂબ"** મેં હૈ : એક સાહિબ કે ઘર મેં **ચૂહે** બહુત હો ગએ થે, કિસી ને મશ્વરા દિયા **બિલ્લી** રખ લીજિયે. ઉન સાહિબ ને જવાબ દિયા : **બિલ્લી** કી "મિયાઉં" સુન કર **ચૂહે**

ભાગ તો જાએંગે મગર મુઝે ડર લગ રહા હૈ કે કહીં પડોસિયોં કે ઘરોં મેં ન ઘુસ જાએં ! અગર યૂં હુવા તો મૈં ઐસા આદમી બના કે જો અપને લિયે જિસ તક્લીફ કો ના પસન્દ કરતા હૈ વોહી તક્લીફ ઉસ ને દૂસરે કે લિયે ગવારા કર લી. (مُکاشَفۃُ الْقُلوب ص۲۸۲)

ખૈર ખ્વાહ હમ ભી પડોસી કે બનેં　　યેહ કરમ યા મુસ્તફા ફરમાઈયે

ને'મતે અખ્લાક કર દીજે અતા　　યેહ કરમ યા મુસ્તફા ફરમાઈયે

ગીબતો ચુગલી કી આફત સે બચેં

યેહ કરમ યા મુસ્તફા ફરમાઈયે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله !　　اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઈલાજ નમ્બર 4

"ભડાસ" નિકાલના ગીબત મેં ડાલ સકતા હૈ : કિસી ને દિલ દુખા દિયા, સખ્ત **ગુસ્સા** આ ગયા ઔર સબ્ર કા દામન હાથ સે છૂટ ગયા ઈસ સબબ સે દિલ દુખાને વાલે કે બારે મેં અગર કિસી કે આગે "ભડાસ" નિકલને લગી તો સમઝો કે **જહન્નમ કી આગ** ઈકટ્ઠી હોની શુરૂઅ હો ગઈ કે અબ **ગીબત વ બોહતાન તરાશી** જૈસે કબીરા ગુનાહ, હરામ ઔર દોઝખ મેં લે જાને વાલે કામ સે આપ કો શાયદ કોઈ ન બચા પાએ ક્યૂંકે જબ કોઈ ગુસ્સે ઔર જઝબાત કે આલમ મેં **ભડાસ** નિકાલ રહા હોતા હૈ ઉસ વક્ત ઉમૂમન સુનને વાલા ભી સહમ જાતા હૈ ઔર ઉસ કી ઈસ્લાહ નહીં કર પાતા. ઉસ દિલે સિયાહ સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી પનાહ જો હિદાયત કી બાત સુનને કે લિયે તય્યાર ન હો. આહ ! **ગીબત** કી તબાહકારી ! હઝરતે સય્યિદુના અબૂ કિલાબા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં **ગીબત** દિલ કો હિદાયત ઔર ભલાઈ સે મહરૂમ કર દેતી હૈ. (تَنبِیہُ الْمُغتَرِّین ص۱۹۱) **ગુસ્સે**

કા ઈલાજ કીજિયે, દૂસરોં કે આગે **ભડાસ** નિકાલને કે બજાએ **મુઆફી** ઔર દર ગુઝર સે કામ લેતે હુએ **જન્નત** મેં બે હિસાબ દાખિલે કી તડપ વાલા ઝેહ્ન બનાઈયે.

મુઆફ કરને વાલોં કા બે હિસાબ જન્નત મેં દાખિલા : **મુઆફ** કર દેને કી ફઝીલત ભી ઐસી હૈ કે મુંહ મેં પાની આ જાતા હૈ ચુનાન્ચે સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, ફૈઝ ગન્જીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદે બા કરીના હૈ : કિયામત કે રોઝ એ'લાન કિયા જાએગા : જિસ કા અજ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ઝિમ્મએ કરમ પર હૈ, વોહ ઉઠે ઔર **જન્નત** મેં દાખિલ હો જાએ. પૂછા જાએગા : કિસ કે લિયે અજ હૈ ? વોહ મુનાદી (યા'ની એ'લાન કરને વાલા) કહેગા : **"ઉન લોગોં કે લિયે જો મુઆફ કરને વાલે હૈં."** તો હઝારોં આદમી ખડે હોંગે ઔર **બિલા હિસાબ જન્નત** મેં દાખિલ હો જાએંગે. (اَلْمُعْجَمُ الْاَوْسَط لِلطَّبَرانی ج۱ ص۵۴۲ حدیث ۱۹۹۸) કાશ ! હમેં ભી **મુઆફ** કર દેને કા જઝબા નસીબ હો જાએ. ઔર કાશ ! કાશ ! કાશ ! હમ ભી બે હિસાબ જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં દાખિલે કી સઆદત પા લેં.

તૂ બે હિસાબ બખ્શ કે હૈં બે શુમાર જુર્મ
દેતા હૂં વાસિતા તુઝે શાહે હિજાઝ કા

(ઝૌકે ના'ત)

બુરા કહને સે બચને વાલે કા ખુશ અન્જામ : હઝરતે સય્યિદુના શૈખ સા'દી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى **બોસ્તાને સા'દી** મેં નક્લ કરતે હૈં : એક નેક સીરત શખ્સ અપને ઝાતી દુશ્મનોં કા ઝિક્ર ભી બુરાઈ સે ન કરતા થા. જબ ભી કિસી કી બાત છિડતી, ઉસ કી ઝબાન સે નેક અલ્ફાઝ હી અદા હોતે. ઉસ કે મરને કે બા'દ કિસી ને ખ્વાબ મેં દેખા તો પૂછા : مَافَعَلَ اللّٰهُ بِكَ યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને તેરે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? યેહ સુવાલ સુન કર ઉસ કે હોંટોં પર મુસ્કુરાહટ આ ગઈ ઔર વોહ બુલબુલ કી તરહ શીરીં (યા'ની મીઠી) આવાઝ મેં બોલા : દુન્યા મેં મેરી યેહી કોશિશ હોતી થી કે મેરી ઝબાન

સે કિસી કે બારે મેં કોઈ બુરી બાત ન નિકલે, નકીરૈન (યા'ની મુન્કર નકીર) ને ભી મુઝ સે કોઈ સખ્ત સુવાલ ન કિયા ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ યૂં મેરા મુઆ-મલા બહુત અચ્છા રહા. (بوستان سعدی ص ۱٤٤) (દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ રિસાલા, **"ગુસ્સે કા ઈલાજ"** કા મુતા-લઆ ગુસ્સે કી આદત નિકાલને કે લિયે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ બેહતરીન મુઆવિન સાબિત હોગા)

સુન લો નુક્સાન હી હોતા હૈ બિલ આખિર ઉન કો
નફ્સ કે વાસિતે ગુસ્સા જો કિયા કરતે હૈં

ઈલાજ નમ્બર 5

ગીબત કે અઝાબાત યાદ કીજિયે : જબ કિસી કી પીઠ પીછે બુરાઈ કરને કો જી ચાહે તો **ગીબત** કે અઝાબાત કો યાદ કીજિયે, મ-સલન **તાંબે કે નાખુનોં** સે અપને ચેહરે ઔર સીને કો નોચને વાલા અઝાબ, અપને હી પહલૂઓં (યા'ની કરવટોં) કા ગોશ્ત કાટ કાટ કર ખિલાએ જાને કા અઝાબ નીઝ તસવ્વુર કીજિયે કે બરોઝે કિયામત અપને મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખાના પડેગા ઔર **ગીબત** કરને વાલા મુંહ બિગાડે **ચિલ્લાતા** હુવા ઉસે ખાએગા. અબ સોચિયે કે હલાલ જાનવર કા તાઝા ગોશ્ત ભી કચ્ચા નહીં ખાયા જાતા તો મરે હુએ ઇન્સાન કા ગોશ્ત કિસ તરહ ખાયા જા સકેગા ?

ગીબત કા તાઈબ આખિર મેં જન્નત મેં જાએગા : મન્કૂલ હૈ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી તરફ વહ્ય ફરમાઈ કે જો **ગીબત** સે તૌબા કર કે મરા વોહ આખિરી શખ્સ હોગા જો **જન્નત** મેં જાએગા ઔર જો **ગીબત** પર ઈસરાર કરતે હુએ (યા'ની ગીબત પર કાઈમ રહતે હુએ) મરા વોહ પહલા શખ્સ હોગા જો **જહન્નમ મેં** દાખિલ હોગા. (رسالہ قشیریہ ص ۱۹٤)

ગુલ મચાએગા, દોઝખ મેં જાએગા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જો શખ્સ **ગીબત** કરતા હૈ ઉસ કો સિવાએ અપને નુક્સાન કે કુછ હાથ નહીં આતા હત્તા કે અગર તૌબા કર કે મરા હૈ તો અગર્ચે કિયામત મેં ઉસ કો **ગીબત** પર અઝાબ ન હોગા તાહમ જન્નત મેં સબ લોગોં કે બા'દ જાએગા. ઔર ઈસ સબબ સે બહુત સખ્ત પછતાએગા ઔર નદામત ઉઠાએગા. ઔર અગર બિગૈર તૌબા કે મરા ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ગઝબ નાક હુવા તો બરોઝે કિયામત સબ સે કબ્લ જહન્નમ મેં જાએગા, અગર્ચે ગુલ બહુત મચાએગા, ચીખેગા, ચિલ્લાએગા મગર રોના ધોના વહાં કામ ન આએગા.

દેખિયે ક્યા હશ્ર કો હો મેરા હાલ મુઝ કો રહતા હૈ યેહી હર દમ મલાલ
હો કરમ મુઝ પર ખુદાએ ઝુલ જલાલ મુઝ કો જન્નત દે જહન્નમ મેં ન ડાલ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوبُوا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઈલાજ નમ્બર 6

સોને કા પહાડ સ-દકા કરને સે ભી પસન્દીદા : અપને નફ્સ પર બાર (બોઝ) ડાલે મ-સલન અગર **ગીબત** કી તો 5 રુપૈ ખૈરાત કરૂંગા. ખુદા કી કસમ ! પાંચ રુપૈ તો કુછ ભી નહીં હૈં, હઝરતે સય્યિદુના વુહૈબ બિન વર્દ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! મેરે નઝદીક **ગીબત** કો તર્ક કરના સોને કા પહાડ સ-દકા કરને સે ઝિયાદા પસન્દીદા હૈ. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص١٩٢)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગીબત હો જાતી તો ખૈરાત કરતે : હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ ઈબ્ને સીરીન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْمُبِين કી આદત થી કે અગર કભી ઉન સે કિસી કી **ગીબત** સરઝદ હો જાતી તો ખૈરાત કરતે થે. (تفسیر رُوحُ البیان ج۹ ص۸۹)

દો દિરહમ કી હિકાયત : હઝરતે સય્યિદુના અબુલ્લૈસ બુખારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِی જબ **હજ** કે લિયે નિકલે તો **દો દિરહમ** ઈસ નિય્યત સે જેબ મેં ડાલે કે અગર ઘર પલટને તક કહીં ભી **ગીબત** સાદિર હુઈ તો યેહ **દો દિરહમ** ખૈરાત કર દૂંગા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ સારા સફર **ગીબત** સે બચે રહે ઔર વોહ **દો દિરહમ** જેબ મેં મહફૂઝ રહે. ઈન્હીં કા ફરમાન હૈ : મૈં એક મર્તબા કી **ગીબત** કો સો મર્તબા કે ઝિના સે બદતર સમઝતા હૂં.

(مُکاشَفَةُ الْقُلُوب ص۷۱)

મઝકૂરા હિકાયત કી વઝાહત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હઝરતે સય્યિદુના અબુલ્લૈસ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه બડે **મુત્તકી** ઔર પરહેઝ ગાર બુઝુર્ગ થે આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી મ-દની સોચ મરહબા ! **ગીબત** કા દરવાઝા મઝબૂતી સે બન્દ કરને કે લિયે આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને **દો દિરહમ** ખૈરાત કરને કી નિય્યત કી ઝબર દસ્ત તરકીબ ફરમાઈ. યકીનન **હજ** કે દૌરાન **ગીબત** કરના આમ હાલાત કે મુકાબલે મેં ઝિયાદા બડા ગુનાહ હૈ ઔર જો **ગીબતોં,** ચુગ્લિયોં, દિલ આઝારિયોં, ગન્દી ગાલિયોં ઔર જુમ્લા બે હયાઈયોં સે ખુદ કો બચાને મેં કામ્યાબી હાસિલ કર લે વોહ ગુનાહોં સે પાક સાફ હો જાએ ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1250 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** જિલ્દ અવ્વલ **સફહા 1031** પર **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : "જિસ ને હજ કિયા ઔર રફસ (યા'ની ફોહ્શ કલામ) ન કિયા ઔર ફિસ્ક ન કિયા તો ગુનાહોં સે પાક હો કર ઐસા લૌટા જૈસે ઉસ દિન, કે માં કે પેટ સે પૈદા હુવા." (بُخاری ج۱ ص۵۱۲ حدیث۱۵۲۱) **અફસોસ !** આજ કલ જો લોગ **હજ** કે વાસિતે જાતે હૈં ઉન મેં સે બે શુમાર હુજ્જાજ વતન મેં જિસ તરહ ગુનાહ કરતે રહે હૈં ઈસી તરહ બેબાકી સે રાહે મદીના મેં ભી લગે રહતે હૈં, યહાં તક કે એહરામ કી હાલત મેં ભી લોગોં કી ખૂબ **ગીબતેં** કી જાતી હૈં,

હ-રમૈને શરીફૈન زَادَھُمَا اللّٰہُ شَرَفًاوَّتَعْظِیْمًا મેં આમ અ-રબોં બલ્કે અહલે મક્કા ઔર અહલે મદીના કી ખૂબ ખૂબ બુરાઈયાં ઔર **ગીબતેં** કરતે હૈં ઔર સબ કે ઐબોં કો ઢૂંડા કરતે હૈં ❁ કભી કિસી બસ યા ટેક્સી ડ્રાઈવર કો બદ અખ્લાક ❁ બદ મિઝાજ વગૈરા કહ કર ઉસ કી **ગીબત** કરતે હૈં તો કભી કિસી દુકાનદાર કી યૂં **ગીબત** કરતે હૈં કે ❁ યેહ માલ બહુત મહંગા બેચતા હૈ ❁ હાજિયોં કો લૂટતા હૈ ❁ કભી કિસી હોટલ વાલે કો બુરા ભલા કહતે હુએ યૂં **ગીબત** કરતે હૈં કે ❁ ઈસ ને ખાના બહુત મહંગા કર દિયા હૈ ❁ લૂટમાર મચા રખી હૈ ❁ **અલ્લાહ** કે મેહમાનોં પર ઝુલ્મ કરતા હૈ ❁ પૈસે પહલે વુસૂલ કર લિયે ઔર થોડા સા ખાના પકડા દિયા ❁ ઈસ કા ખાના ગૈર મે'યારી હૈ વગૈરા વગૈરા.

نَعُوذُ بِاللّٰہِ مِن شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَ مِنْ سَیِّئَاتِ اَعمَالِنا۔ (યા'ની હમ અપને નફ્સ કી શરારતોં ઔર બુરે આ'માલ સે અલ્લાહ કી પનાહ ચાહતે હૈં)

શરફ દે હજ કા મુઝે બહરે મુસ્તફા યા રબ — રવાના સૂએ મદીના હો કાફિલા યા રબ
દિખા દે એક ઝલક સબ્ઝ સબ્ઝ ગુમ્બદ કી — બસ ઉન કે જલ્વોં મેં આ જાએ ફિર કઝા યા રબ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَی اللّٰہ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઈલાજ નમ્બર 7

એક ચુપ સો100 સુખ : સબ સે ઝિયાદા **ગીબત** ઝબાન સે કી જાતી હૈ લિહાઝા ઈસ કો કાબૂ કરના બહુત ઝરૂરી હૈ. **ઝબાન કી હિફાઝત** કે તઅલ્લુક સે **7 ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મુલા-હઝા હોં : ﴾1﴿ બન્દા કભી બિલા ઈરાદા **અલ્લાહ** તઆલા કી ખુશનૂદી કી બાત કહ દેતા હૈ જિસ સે **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કે દ-રજે બુલન્દ કરતા હૈ ઔર બન્દા કભી બે સોચે સમઝે **અલ્લાહ** તઆલા કી નારાઝી કી બાત કહ દેતા હૈ જિસ સે જહન્નમ મેં ગિર જાતા હૈ. (بُخاری ج ٤ ص ٢٤١ حدیث ٦٤٧٨)

《2》 એક ઔર રિવાયત મેં હૈ કે **જહન્નમ** કી ઇતની ગહરાઈ મેં ગિરતા હૈ જો મશરિક વ મગરિબ કે ફાસિલે સે ભી ઝિયાદા હૈ. (صَحیح مُسلِم ص۱۵۹۰ حدیث ۲۹۸۸) 《3》 જો ચીઝ ઇન્સાન કો સબ સે ઝિયાદા **જન્નત** મેં દાખિલ કરને વાલી હૈ વોહ તક્વા ઔર હુસ્ને ખુલ્ક (યા'ની અચ્છા અખ્લાક) હૈં ઔર જો ચીઝ ઇન્સાન કો સબ સે ઝિયાદા **જહન્નમ** મેં લે જાને વાલી હૈ વોહ દો જૌફદાર ચીઝેં હૈં મુંહ ઔર શર્મગાહ. (سُنَن تِرمِذی حدیث ۲۰۰۴ ص ۱۸۰۲) 《4》 જો ચુપ રહા, ઉસે નજાત હૈ. (ایضاً حدیث ۲۵۰۱ ص ۱۹۰۳) 《5》 સુકૂત (યા'ની ખામોશી) પર કાઇમ રહના સાઠ બરસ કી ઇબાદત સે અફઝલ હૈ. (شُعَبُ الْاِیمان ج۴ص۲۴۵ حدیث ۴۹۵۳) 《6》 ઝિયાદતિયે ખામોશી કો લાઝિમ કર લો કે ઇસ સે શૈતાન દફઅ હોગા ઔર તુમ્હેં દીન કે કામોં મેં મદદ દેગી. (اَیضاً ص ۲۴۳ حدیث۴۹۴۲) 《7》 મેરે લિયે છ ચીઝોં કે ઝામિન હો જાઓ મૈં તુમ્હારે લિયે જન્નત કા ઝિમ્મેદાર હોતા હૂં (1) જબ બાત કરો સચ બોલો ઔર (2) જબ વા'દા કરો ઉસે પૂરા કરો ઔર (3) જબ તુમ્હારે પાસ અમાનત રખી જાએ ઉસે અદા કરો ઔર (4) અપની શર્મગાહોં કી હિફાઝત કરો ઔર (5) અપની **નિગાહેં નીચી રખો** ઔર (6) અપને હાથોં કો રોકો (યા'ની હાથ સે કિસી કો ઈઝા ન પહોંચાઓ)

(مُسنَدِ اِمام احمد ج۸ ص۴۱۲ حدیث ۲۲۸۲۱)

મેરી ઝબાન પે "કુફ્લે મદીના" લગ જાએ — ફુઝૂલ ગોઈ સે બચતા રહૂં સદા યા રબ
ઉઠે ન આંખ કભી ભી ગુનાહ કી જાનિબ — અતા કરમ સે હો ઐસી મુઝે હયા યા રબ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَی اللّٰه! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

પરિન્દે કી નેકી કી દા'વત : **કતા** (જો કે કબૂતર સે મિલતા જુલતા પરિન્દા હૈ) જબ બોલતા હૈ તો કહતા હૈ : مَنْ سَکَتَ سَلِمَ યા'ની જો ખામોશ રહા સલામત રહા. (تفسیرِ قُرطُبی ج۷ ص ۱۲۷) ઝબાન પર **કુફ્લે મદીના** લગાના યા'ની ઝરૂરત કી બાત ભી

કમ સે કમ અલ્ફાઝ મેં કરના, જહાં જહાં મુમ્કિન હો વહાં ઝબાન સે બોલને કે બજાએ ખામોશ રહ કર લિખ કર યા ઈશારે સે કામ ચલાના ભી **ગીબત** સે બચને કે અસ્બાબ મુહય્યા કર સકતા હૈ. મગર યેહ ઝેહ્ન મેં રહે કે **ગીબત** લિખ કર બલ્કે ઈશારે સે ભી હો સકતી હૈ ઔર જહાં કિસી મુસલ્માન કી ગુનાહોં ભરી **ગીબત** હો રહી હો વહાં શર-ઈ રુખ્સત કે બિગૈર ચુપ રહને કી ઈજાઝત નહીં, **ગીબત** કરને વાલે કો **ગીબત** સે બાઝ રખ કર અપને મુસલ્માન ભાઈ કી ઈઝ્ઝત કી હિફાઝત કરે.

ન ગીબત કરેંગે ન ગીબત સુનેંગે

બ ઔને ખુદા લબ પે કાબૂ રખેંગે

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

સુવારી કે જાનવર પર લા'નત મત કરો : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, "**બહારે શરીઅત**" હિસ્સા 16 **સફહા** 166 પર હૈ : એક શખ્સ ને અપની સુવારી કે જાનવર પર લા'નત કી, **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ઈસ સે ઉતર જાઓ હમારે સાથ મેં મલ્ઊન ચીઝ કો લે કર ન ચલો, અપને ઊપર ઔર અપની ઔલાદ વ અમ્વાલ પર **બદ દુઆ** ન કરો કહીં ઐસા ન હો કે યેહ બદ દુઆ ઉસ સાઅત મેં હો જિસ મેં જો દુઆ **ખુદા** (عَزَّوَجَلَّ) સે કી જાએ કબૂલ હોતી હૈ. (صحیح مُسلِم ص۱۰٦٤ حدیث ۳۰۰۹)

જાનવર કો બુરા કહના : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઝબાન પર કાબૂ પાને કી સખ્ત ઝરૂરત હૈ. જાનવરોં પર ભી લા'નત કરને કી મુમા-ન-અત હૈ, બિલા ઝરૂરત ઈન કી **બુરાઈ** ભી ઝબાન સે ક્યૂં નિકલે ! અબ ઝાહિર હૈ જો જાનવરોં કો ભી **બુરા** કહને સે બચેગા વોહ મુસલ્માનોં કી **ગીબત** સે બ દ-ર-જએ ઔલા ઈજતિનાબ (યા'ની પરહેઝ) કરેગા. અલબત્તા જાનવર કા ઐબ બયાન કરને કો મુસલ્માન કી **ગીબત** કી તરહ કા જુર્મ નહીં કરાર દેંગે હાં અગર વોહ જાનવર કિસી મુસલ્માન કા હુવા તો ઉસ

મુસલ્માન કી **ગીબત વ દિલ આઝારી** કી સૂરત બન સકતી હૈ, મ-સલન ❁ ફુલાં કા ઘોડા મરયલ હૈ ❁ ઈસ કી કુરબાની કી ગાય કી હડ્ડિયાં પસ્લિયાં નઝર આ રહી હૈં ❁ ઉસ કા બકરા તો હડ્ડિયોં કા ઢાંચા હૈ ❁ ઉસ કે મુર્ગે કી બાંગ કી આવાઝ બે સુરી હૈ વગૈરા વગૈરા જુમ્લોં મેં ઈન જાનવરોં કે માલિકાન કી **ઈઝા** કા પહલૂ મૌજૂદ હૈ લિહાઝા યેહ **ગીબત** હૈ.

મરે હુએ કુત્તે કી બુરાઈ સે ભી બચો : હઝરતે સય્યિદુના માલિક બિન દીનાર عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْغَفَّار ફરમાતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા** રૂહુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام એક **મરે હુએ કુત્તે** કે પાસ સે ગુઝરે, હવારિયોં ને અર્ઝ કી : યેહ કુત્તા કિસ કદર **બદબૂદાર** હૈ ! હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા** રૂહુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام ને ફરમાયા : ઈસ કે **દાંત કિતને સફેદ** હૈં ! ગોયા આપ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام ને ઉન કો મુર્દાર કુત્તે કી **ગીબત** સે ભી મન્અ ફરમાયા ઔર ઉન કો ખબરદાર કિયા કે બે ઝબાન જાનવરોં કી ભી **ખૂબી** કા હી ઝિક્ર કરના ચાહિયે. (ماخوذاز اِحیاءُ الْعُلوم ج۳ ص ۱۷۷) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.**

اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

ખિન્ઝીર કે લિયે ઉમ્દા ફિકરા ઈસ્તિ'માલ ફરમાયા : سُبْحٰنَ اللہ ! હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા** રૂહુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કે હુસ્ને અખ્લાક કે ભી ક્યા કહને ! વાકેઈ યેહ આપ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કા હી હિસ્સા થા કે **મુર્દાર કુત્તે** કી ભી ખૂબી હી કી તરફ નઝર ફરમાઈ. "તારીખે દિમશ્ક" જિલ્દ 47 **સફ્હા** 437 પર હૈ કે હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા** રૂહુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કે સામને સે એક **ખિન્ઝીર** ગુઝરા, ફરમાયા : "**مُرَّ بِسَلَامٍ**" યા'ની **સલામતી સે** ગુઝર **જાઓ.** લોગોં ને **તઅજ્જુબ** કે સાથ અર્ઝ કી : **યા રૂહલ્લાહ** ! ક્યા વજહ હૈ કે આપ ને **સુવર** કે લિયે ઈતના ઉમ્દા જુમ્લા ઈર્શાદ ફરમાયા ? ફરમાયા : મૈં અપની ઝબાન પર બુરી બાત લાના નહીં ચાહતા. (تاریخ دمشق ج۴۷ص۴۳۷) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.**

اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક દુરૂદ શરીફ પઢતા હૈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે એક કીરાત અજ્ર લિખતા હૈ ઔર કીરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈ. (عبدالرزاق)

ખિચડે કો હલીમ કહના : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા** રૂહુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلام કી મુબારક સોચ સદ કરોડ મરહબા ! કાશ ! હમેં ભી ઐસી સમઝ નસીબ હો જાએ કે કહાં કૌન સે અલ્ફાઝ બોલને ચાહિએં. બા'ઝ અવકાત કિસી દુન્યવી શૈ પર **મુ-તબર્રિક** અલ્ફાઝ ન બોલના ભી અદબ હોતા હૈ જૈસા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા એક સિફાતી નામ **હલીમ** عَزَّوَجَلَّ ભી હૈ લિહાઝા ખાને કી ચીઝ કે લિયે "હલીમ" કા લફ્ઝ કહના જાઇઝ હોને કે બા વુજૂદ બા'ઝ બન્દગાને ખુદા કો અચ્છા નહીં લગતા. ઈસ ગિઝા કો ઉર્દૂ મેં **ખિચડા** ભી કહતે હૈં લિહાઝા વોહ યેહી લફ્ઝ ઈસ્તિ'માલ કરતે હૈં. **તઝકિ-રતુલ ઔલિયા** મેં હૈ : હઝરતે સય્યિદુના **બા યઝીદ બિસ્તામી** قُدِّسَ سِرُّہُ السَّامِی ને એક બાર સુર્ખ રંગ કા સેબ હાથ મેં લે કર ફરમાયા : "યેહ બહુત **લતીફ** હૈ." ગૈબ સે આવાઝ આઈ : "હમારા નામ **સેબ** કે લિયે ઈસ્તિ'માલ કરતે હુએ હયા નહીં આઈ !" **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ચાલીસ દિન કે લિયે અપની યાદ આપ رَحۡمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ કે કલ્બ સે નિકાલ દી. આપ رَحۡمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ ને ભી કસમ ખાઈ કે અબ કભી (અપને વતન) **બિસ્તામ** (શહ્ર કા નામ) કા ફલ નહીં ખાઊંગા. (تذکرۃ الاولیاء ص۱۳٤) દેખા આપ ને ! **"લતીફ"** કા એક લફ્ઝી મા'ના "ઉમ્દા" ભી હૈ મગર ચૂંકે **"લતીફ" અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા સિફાતી નામ હૈ ઈસ લિયે સય્યિદુના બા યઝીદ બિસ્તામી قُدِّسَ سِرُّہُ السَّامِی કો **તમ્બીહ** કી ગઈ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ الۡاَمِین صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

હુસ્ને અખ્લાક મિલે ભીક મેં ઈખ્લાસ મિલે
ઈક ભિકારી હૈ ખડા આપ કે દરબાર કે પાસ

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઝબાન કા તીર ખતા નહીં હોતા : હર સૂરત મેં ઝબાન કી હિફાઝત કરની ચાહિયે કે જબ યેહ ચલતી હૈ તો ક્યા કા ક્યા કર ડાલતી હૈ ! મશ્હૂર તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સય્યિદુના સુફયાન સૌરી عَلَیۡہِ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ الۡقَوِی ફરમાતે હૈં : લોગોં કા તીર ફેંકના **ઝબાન** કે ઝરીએ અઝિય્યત પહોંચાને સે ઝિયાદા આસાન હૈ ક્યૂંકે **કમાન કા તીર ખતા હો સકતા**

હૈ લેકિન ઝબાન કા તીર કભી ખતા નહીં હોતા. (تَنبِيهُ المُغتَرِّين ص١٨٩)

ઝબાન કા ઝખ્મ તલવાર કે ઝખ્મ સે સખ્ત હોતા હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હઝરતે સય્યિદુના સુફયાન સૌરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ને કિતને અછૂતે અન્દાઝ મેં "ઝબાન કી ઈઝા" કી હલાકત ખેઝિયોં કી નિશાન દેહી ફરમાઈ હૈ ! વાકેઈ લોહે કે નોકીલે તીર કે મુકાબલે મેં ઝબાન કા ઝખ્મ સખ્ત તર હોતા હૈ. તીર કા ઝખ્મ જલ્દી ભર જાતા હૈ મગર ઝબાન સે કી હુઈ **ગીબત** યા દિલ આઝારી કા ઝખ્મ આસાની સે નહીં ભરતા અ-રબી મકૂલા હૈ : **جَرْحُ الْكَلَامِ اَصْعَبُ مِنْ جَرْحِ الْحُسَامِ** યા'ની ઝબાન કા ઝખ્મ તલવાર કે ઝખ્મ સે ઝિયાદા સખ્ત હોતા હૈ. (اَلْمُستَطْرَف ج١ص١٤٧)

ઝિક્રો દુરૂદ હર ઘડી વિર્દે ઝબાં રહે
મેરી ફુઝૂલ ગોઈ કી આદત નિકાલ દો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઈલાજ નમ્બર 8

ગીબત કી આદત નિકાલને કા બેહતરીન નુસ્ખા : કિસી ભી મરઝ સે બચને કા જઝબા પાને કે લિયે ઉસ કે **મોહલિકાત** યા'ની તબાહ કારિયાં જાનના મુફીદ હોતા હૈ. લિહાઝા **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 169 તા 182 ઔર **એહયાઉલ ઉલૂમ** જિલ્દ 3 સે **ગીબત કા બયાન** ઝરૂર પઢ લીજિયે. જિસ કા "નફ્સે અમ્મારા" **ગીબત** કા આદી હો ઉસ કો કાબૂ કરના આસાન નહીં, વોહ બોદી દલીલેં દે કર, ઝબર દસ્તી કી ઝરૂરતેં બાવર કરવા કર **ગીબત** પર ઉભારતા રહેગા લિહાઝા ઈસ પર બાર બાર ઈબ્રત કે તાઝિયાને (યા'ની કોડે) બરસાને હોંગે, એક આધ બાર વઈદાત વ નુક્સાનાત પઢ લેને સે કામ ચલના બહુત મુશ્કિલ હૈ અવ્વલ તો હાફિઝા હી અક્સર કમઝોર ઔર ફિર શૈતાન ભી ઐસી બાતેં ફૌરન ભુલા દેતા હૈ. ચુનાન્ચે મશ્વરા હૈ કે શૈતાન લાખ સુસ્તી દિલાએ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે

મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ **"ફૈઝાને સુન્નત"** જિલ્દ 2 કા યેહ બાબ **ગીબત કી તબાહ કારિયાં** મુકમ્મલ પઢ લેને કે બા'દ ભી વક્તન ફ વક્તન મુતા-લએ મેં રખિયે, ખાસ કર ઈસ કા **દર્સ** ઘર કે અન્દર ઝરૂર જારી કીજિયે કે આજ કલ અક્સર ઘર "ગીબત કદે" બને હુએ હૈં. اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ હૈરત અંગેઝ તૌર પર ઘર દર્સ કી બ-ર-કતેં સામને આ જાએંગી. દેખિયે હિમ્મત કર કે પઢતે (યા સુનતે) રહિયેગા, ક્યૂંકે શૈતાન કભી ભી નહીં ચાહેગા કે આપ યેહ પઢેં (યા સુનેં) ઔર **ગીબત કી તબાહ કારિયોં** સે ડરેં.

ઉઠે ન આંખ કભી ભી ગુનાહ કી જાનિબ　　અતા કરમ સે હો ઐસી મુઝે હયા યા રબ
કિસી કી ખામિયાં દેખેં ન મેરી આંખેં ઔર　　સુનેં ન કાન ભી ઐબોં કા તઝકિરા યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!　　صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઈલાજ નમ્બર 9

ગીબત નેકિયોં કી બરબાદી ઔર જહન્નમ મેં દાખિલે કા સબબ બન ગઈ તો ! : જબ કિસી કી **ગીબત** કરને કો જી ચાહે તો ખુદ કો યૂં ડરાઈયે કે બરોઝે કિયામત કિસ કદર હસરત કા મકામ હોગા અગર **ગીબત** કરને કે સબબ મેરી નેકિયાં દૂસરોં કે નામએ આ'માલ મેં ઔર ઉન કે ગુનાહોં કા બોઝ મેરે સર પર આ પડા ઔર **ગીબત** કે ગુનાહ કે બાઈસ ફિરિશ્તે મુઝે સૂએ જહન્નમ લે ચલે તો મેરા ક્યા બનેગા !

માલ દેને મેં બખીલ મગર નેકિયાં લુટાને મેં સખી ! : હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ عَلَیْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم **ગીબત** કરને વાલે કી સર-ઝનિશ કરતે (યા'ની ડાંટ પિલાતે) હુએ ફરમાતે હૈં : ઐ ઝૂટે ઈન્સાન ! તૂ અપને દોસ્તોં કો તો દુન્યા કા હકીર માલ દેને સે **બુખ્લ** કરતા રહા મગર આખિરત કા માલ (યા'ની નેકિયોં કા ખઝાના) તૂને અપને દુશ્મનોં પર લુટા દિયા ! ન તેરા દુન્યવી **બુખ્લ** કાબિલે કુબૂલ ન **ગીબતેં** કર કર કે નેકિયાં લુટાને વાલી સખાવત મક્બૂલ. (تَنبِيهُ الْغَافِلِين ص۸۷)

ગુસીલે મિઝાજ ઔર ગીબત કી ખસ્લત　　સે મુઝ કો હમેશા બચા યા ઈલાહી

હો અખ્લાક અચ્છા હો કિરદાર સુથરા　　મુઝે મુત્તકી તૂ બના યા ઈલાહી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا إِلَى الله !　　أَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગુર્દે કા દર્દ દૂર હો ગયા : **ગીબત** કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે મ-દની કાફિલે કી એક મ-દની બહાર ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ : **હૈદરઆબાદ** (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કી એક ઈસ્લામી બહન કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ કે **મુઝે ગુર્દે** મેં ઈતના શદીદ દર્દ ઉઠતા કે જબ તક 2 ઈન્જેક્શન ન લગતે, આરામ ન આતા. ખુશ કિસ્મતી સે હમારે અલાકે મેં ઈસ્લામી બહનોં કા **મ-દની કાફિલા** તશરીફ લાયા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને તૌફીક બખ્શી ઔર મૈં ભી ઉન કે સાથ સુન્નતેં સીખને સિખાને કે હલ્કે મેં શરીક હુઈ. વહાં મેરે **ગુર્દે** મેં દર્દ શુરૂઅ હો ગયા યહાં તક કે રાત હો ગઈ. જબ ખાના સામને આયા તો ચાવલ થે, મૈં ઘબરાઈ કે અગર ચાવલ ખાએ તો દર્દ મઝીદ બઢ જાએગા ફિર મૈં ને સોચા કે **બ-ર-કત** કે લિયે ખા લેતી હૂં إِنْ شَاءَ الله عَزَّوَجَلَّ કુછ નહીં હોગા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ખાને કે બા'દ મેરા દર્દ બઢા નહીં બલ્કે **ખત્મ** હો ગયા.

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા તહકીક વોહ બદ બખ્ત હો ગયા. (ابن سنی)

દર્દ ગુર્દે મેં હે યા મસાને મેં હે ઈસ કા ગમ મત કરેં કાફિલે મેં ચલો
મન્ફઅત આખિરત કે બનાને મેં હે યાદ ઈસ કો રખેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મફલૂજ કી હાથોં હાથ શિફાયાબી : ઈસ ઝિમ્ન મેં દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1548 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ફૈઝાને સુન્નત" સફહા** 533 પર હૈ : اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ સલાતો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં **૨-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અ-શરે મેં મસાજિદ કે અન્દર **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કા સિલ્સિલા હોતા હૈ જિસ મેં **મો'તકિફીન** કી સુન્નતોં ભરી તરબિય્યત કી જાતી હૈ. મુઆ-શરે કે કઈ બિગડે હુએ અફરાદ દૌરાને એ'તિકાફ ગુનાહોં સે તાઈબ હો કર ઝિન્દગી કે નએ દૌર કા આગાઝ કરતે હૈં. બા'ઝ અવકાત રબ્બે કાએનાત عَزَّوَجَلَّ કી ઈનાયાત સે ઈમાન અફરોઝ કરિશ્માત કા ભી ઝુહૂર હોતા હૈ ચુનાન્ચે **૨-મઝાનુલ મુબારક** 1425 સિ.હિ. કે ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ મેં **દા'વતે ઈસ્લામી કે આલમી મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના બાબુલ મદીના કરાચી** મેં જહાં કમોબેશ **2000 મો'તકિફીન** થે, ઉન મેં ઝિલઅ ચકવાલ (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે **77** સાલહ મુઅમ્મર બુઝુર્ગ હાફિઝ મુહમ્મદ અશરફ સાહિબ ભી **મો'તકિફ** હો ગએ. **કિબ્લા હાફિઝ સાહિબ કા હાથ ઔર ઝબાન મફલૂજ થે ઔર કુવ્વતે સમાઅત ભી જવાબ દે ચુકી થી.** વોહ બડે ખુશ અકીદા થે. ઉન્હોં ને એક બાર **ઈફતાર** કે ખાને મેં બસદ હુસ્ને ઝન **એક મુબલ્લિગ સે જૂઠા ખાના લે કર ખાયા,** ઉસી સે દમ ભી કરવાયા, બસ ઉન કે **હુસ્ને ઝન** ને કામ કર દિખાયા, રહમતે ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કો જોશ આયા, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઉન કો શિફાયાબ ફરમાયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન કા ફાલિજ કા મરઝ જાતા રહા. ઉન્હોં ને હઝારોં ઈસ્લામી ભાઈયોં કી મૌજૂ-દગી મેં **ફૈઝાને મદીના** કે મન્ચ પર ચઢ કર બસદ અકીદત અપને રૂ બ સિહ્હત હોને કી **બિશારત** સુનાઈ, યેહ નવીદે જાં ફિઝા સુન કર ફઝા **"અલ્લાહ અલ્લાહ, અલ્લાહ અલ્લાહ"** કી પુરકૈફ સદાઓં સે ગૂંજ ઉઠી. ઉન

દિનોં કઈ મકામી અખ્બારાત ને ઈસ ખબરે ફરહત અસર કો શાએઅ કિયા.

દા'વતે ઈસ્લામી કી કય્યૂમ   દોનોં જહાં મેં મચ જાએ ધૂમ

ઈસ પે ફિદા હો બચ્ચા બચ્ચા   યા અલ્લાહ મેરી ઝોલી ભર દે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઈલાજ નમ્બર 10

સિર્ફ અપને ઐબોં કો દેખિયે : જબ કભી દૂસરે કે **ઐબ** બયાન કરને કો જી ચાહે ઉસ વક્ત **અપને ઉયૂબ** કી તરફ મુ-તવજ્જેહ હો કર ઉન કો દૂર કરને મેં લગ જાના ચાહિયે, ખુદા عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! યેહ બહુત બડી સઆદત મન્દી હૈ. **સરકારે** દો આલમ, **નૂરે મુજસ્સમ,** શાહે બની આદમ, **રસૂલે મુહ્તશમ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : ઉસ શખ્સ કે લિયે ખુશ ખબરી હૈ જિસે ઉસ કે **ઉયૂબ** (પર નઝર) ને **દૂસરોં કી ઐબજૂઈ સે ફૈર દિયા.** (اَلْفِرْدَوْس بمأثور الْخَطّاب ج٢ ص٤٤٧ حديث٣٩٢٩)

અપને ઐબોં કો યાદ કરો : હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا કા ફરમાન હૈ : જબ તૂ કિસી કે **ઉયૂબ** બયાન કરને કા ઈરાદા કરે તો અપને **ઐબોં** કો યાદ કર લિયા કર. (ذَمُّ الْغِيبَة لِابْنِ اَبِى الدُّنْيا ص٩٥ رقم٥٦)

અપને ઐબોં કો જાનને કે બા વુજૂદ......: હઝરતે સય્યિદુના ઝૈદ **કુમ્મી** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : વોહ શખ્સ કૈસા અજીબ હૈ જિસે મા'લૂમ હૈ કે મુઝ મેં ફુલાં **ઐબ** હૈ ફિર ભી અપને આપ કો અચ્છા ઈન્સાન સમઝતા હૈ જબ કે અપને મુસલ્માન ભાઈ કો સિર્ફ શક (યા સુની સુનાઈ બાત) કી બુન્યાદ પર બુરા આદમી તસવ્વુર કરતા હૈ. પસ અક્લ કહાં હૈ ? (تَنبِيهُ الْمُغْتَرِّين ص١٩٧)

જો અપને ઐબોં કો જાન લેતા હૈ : **હઝરતે** સય્યિ-દતુના **રાબિઆ અ-દવિય્યા** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهَا ફરમાતી થીં : બન્દા જબ **અલ્લાહ** રબ્બુલ ઇઝ્ઝત عَزَّ وَجَلَّ કી **મહબ્બત** કા મઝા ચખ લેતા હૈ **અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ ઉસે ખુદ ઉસ કે અપને **ઐબોં** પર મુત્તલઅ ફરમા દેતા હૈ પસ ઇસ વજહ સે વોહ દૂસરોં કે ઐબોં મેં મશ્ગૂલ નહીં હોતા. (બલ્કે અપને **ઐબોં** કી ઇસ્લાહ કી તરફ મુ-તવજ્જેહ રહતા હૈ) (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص١٩٧)

છુપી હુઈ બાતોં કી ટટોલ મત કરો ! : રસૂલે અકરમ, **નૂરે મુજસ્સમ,** રહમતે આલમ, શાહે બની આદમ, **રસૂલે મુહ્તશમ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મુઅઝ્ઝમ હૈ : ઐ વોહ લોગો જો ઝબાન સે ઈમાન લાએ ઔર ઈમાન ઉન કે દિલોં મેં દાખિલ નહીં હુવા, મુસલ્માનોં કી **ગીબત** ન કરો ઔર ઇન કી છુપી હુઈ બાતોં કી **ટટોલ** ન કરો, ઇસ લિયે કે જો શખ્સ અપને મુસલ્માન ભાઈ કી છુપી હુઈ ચીઝ કી **ટટોલ** કરેગા, **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કે ઐબ ઝાહિર ફરમા દેગા ઔર જિસ કે **અલ્લાહ** (عَزَّ وَجَلَّ) ઐબ ઝાહિર કરેગા. ઉસ કો રુસ્વા કર દેગા, અગર્ચે વોહ અપને મકાન કે અન્દર હો.

(سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ص٣٥٤ حديث ٤٨٨٠)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! કિસી મુસલ્માન કે ઐબોં કી ટોહ મેં નહીં પડના ચાહિયે, રબ્બે કાએનાત عَزَّ وَجَلَّ પારહ 26 **સૂ-રતુલ હુજુરાત** આયત નમ્બર 12 મેં ઇર્શાદ ફરમાતા હૈ : وَلَا تَجَسَّسُوْا **તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** ઔર ઐબ ન ઢૂંડો. **સદરુલ** અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِى ફરમાતે હૈં : યા'ની મુસલ્માનોં કી **ઐબજૂઈ** ન કરો ઔર ઉન કે છુપે હુએ હાલ કી **જુસ્ત-જૂ** મેં ન રહો જિસે **અલ્લાહ** તઆલા ને અપની સત્તારી સે છુપાયા.

(ખઝાઇનુલ ઇરફાન, સ. 823)

અલ્લાહ ઐબ પોશી ફરમાએગા : **હઝરતે** સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને ઉમર رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે **રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ, મહબૂબે રબ્બુલ આ'ઝમ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : એક મુસલ્માન દૂસરે મુસલ્માન કા ભાઈ હૈ ન ઉસ પર ઝુલ્મ કરતા હૈ ઔર ન ઉસે બે યાર વ મદદગાર છોડતા હૈ ઔર જો

અપને ભાઈ કી હાજત પૂરી કરે **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કી હાજત પૂરી કરતા હૈ ઔર જો કિસી મુસલ્માન કી તક્લીફ દૂર કરે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કિયામત કી તક્લીફોં મેં સે ઉસ કી તક્લીફ દૂર ફરમાએગા ઔર જો કિસી મુસલ્માન કી **ઐબપોશી** કરે તો ખુદાએ સત્તાર عَزَّوَجَلَّ કિયામત કે રોઝ ઉસ કી ઐબ પોશી ફરમાએ. (صَحیح مُسلِم حدیث ۶۵۸۰ ص۱۳۹٤)

ઐબ છુપાઓ જન્નત પાઓ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ કે સુલ્તાને દો જહાન, મદીને કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : જો શખ્સ અપને ભાઈ કા ઐબ દેખ કર ઉસ કી **પર્દા પોશી** કર દે તો વોહ જન્નત મેં દાખિલ કર દિયા જાએગા.

(مُسند عَبد بن حُمَید ص۲۷۹ حدیث۸۸۵)

જહન્નમ મેં ચીખ રહે હોંગે ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! سُبْحٰنَ الله ! ઐબ પોશી કી ફઝીલત વ **અહમ્મિય્યત** કે ભી ક્યા કહને ! જો ચીઝ આખિરત કે લિયે જિસ કદર અહમ હોગી શૈતાન ઉસી કદર ઉસ કે પીછે લગેગા. લિહાઝા મુસલ્માન કો મુસલ્માન કી ઐબ પોશી સે રોકને કે લિયે પૂરા ઝોર લગા દેતા હૈ ઔર નૌબત યહાં તક આ પહોંચી હૈ કે આજ મુસલ્માનોં કી અક્સરિય્યત મુસલ્માનોં કી ઐબ દરિયોં ઔર **ગીબતોં** મેં મશ્ગૂલ હૈ. ઔર અક્સર કોઈ કિસી કી ખામી ઢકને કે લિયે તય્યાર હી નહીં બિલા તકલ્લુફ બલ્કે બસા અવકાત તો ફખ્રિયા દૂસરોં કે આગે બયાન કર દેતા હૈ, ઉન મેં સે અગર કિસી ને કિસી કા **ઐબ** કભી છુપા ભી લિયા તો બસ આરિઝી તૌર પર, જૂં હી કુછ નારાઝી હુઈ કે જિતને ભી ઐબ છુપા કર રખે થે સબ પર સે એક દમ પર્દા ઉઠા દેતા હૈ ! આહ ! ખૌફે આખિરત હી જાતા રહા ! યકીનન જહન્નમ કી સઝા સહી નહીં જા સકેગી. હઝરતે સય્યિદુના ઈસા રૂહુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ફરમાતે હૈં : કિતને હી સિહ્હત મન્દ બદન, ખૂબ સૂરત ચેહરે ઔર મીઠા બોલને વાલી ઝબાનેં કલ જહન્નમ કે ત-બકાત મેં ચીખ રહે હોંગે !

(مُکاشَفۃُ القُلوب ص۱۰۲)

ઔરોં કે ઐબ છોડ નઝર ખૂબિયોં પે રખ
ઐબોં કી અપને ભાઈ મગર ખૂબ રખ પરખ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ
صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ગીબત ઈમાન મેં ફસાદ પૈદા કરતી હૈ : હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ઈર્શાદ ફરમાતે હૈં : “**ગીબત** બન્દએ મોમિન કે ઈમાન મેં ઈસ સે ભી જલ્દી ફસાદ પૈદા કરતી હૈ જિતની જલ્દી **આકિલા** કી બીમારી ઉસ કે જિસ્મ કો ખરાબ કરતી હૈ.” (આકિલા પહલૂ મેં હોને વાલે ઉસ ફોડે કો કહતે હૈં જિસ સે ગોશ્ત પોસ્ત (ખાલ) સડ જાતે હૈં ઔર ગોશ્ત ઝડને લગતા હૈ) મઝીદ ફરમાયા કરતે : ઐ ઈબ્ને આદમ ! તુમ ઉસ વક્ત તક ઈમાન કી હકીકત કો નહીં પા સકતે જબ તક લોગોં કે **ઉયૂબ** તલાશ કરના તર્ક ન કર દો, જો **ઉયૂબ** તુમ્હારે અપને અન્દર પાએ જાતે હૈં તુમ ઉન કી ઈસ્લાહ શુરૂઅ કર દો ઔર ઉન **ઐબોં** કો અપની ઝાત સે દૂર કર લો. પસ જબ તુમ ઐસા કરોગે તો યેહ ચીઝ તુમ્હેં અપની હી ઝાત મેં મશ્ગૂલ કર દેગી. ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નઝદીક ઈસ તરહ કા બન્દા સબ સે ઝિયાદા પસન્દીદા હૈ.

(ذَمُّ الْغِیبَۃِ لِابْنِ اَبِی الدُّنیا ص۹۳،۹۷ رقم۶۰،۵٤)

એક નૌ મુસ્લિમ કી દર્દનાક આપબીતી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા’વતે ઈસ્લામી** અહલે હક કી સુન્નતોં ભરી તહરીક હૈ, ઈસ કે અકાઈદ ઐન કુરઆનો સુન્નત કે મુતાબિક હૈં, ઈસ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત કી બ-ર-કત સે **ઈમાન** કી હિફાઝત કા જઝબા, **નેકિયોં** કી તરફ રગ્બત ઔર **ગીબતોં** વગૈરા ગુનાહોં સે નફરત કી સઆદત હાસિલ હોગી. હર હાલત મેં

ઈમાન કી હિફાઝત ઝરૂરી હૈ. અગર **ઈમાન** પર ખાતિમા ન હુવા તો ઈબાદત કુછ ભી કામ ન આએગી, ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : **اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيْم** યા'ની આ'માલ કા દારો મદાર ખાતિમે પર હૈ. (بُخاری ج ٤ حدیث ٦٦٠٧) ચાહે કૈસી હી આફત આન પડે **ઈમાન** હરગિઝ **મુ-તઝલ્ઝિલ** નહીં હોના ચાહિયે. ઈસ ઝિમ્ન મેં **"એક નૌ મુસ્લિમ કી દર્દનાક આપબીતી"** સુનને સે તઅલ્લુક રખતી હૈ ચુનાન્ચે **દેહલી** (હિન્દ) કે અલાકે સીલમ પૂર કે મુકીમ **22** સાલહ નૌ જવાન કે કબૂલે ઈસ્લામ કા ઈમાન અફરોઝ વાકિઆ ઉન્હી કી ઝબાની સુનિયે. ઉન કા કહના કુછ યૂં હૈ : મૈં એક ગૈર મુસ્લિમ ખાનદાન સે તઅલ્લુક રખતા થા, મેરે વાલિદ કી ખ્વાહિશ થી કે મૈં ડૉક્ટર બનૂં, ઈસ સિલ્સિલે મેં ઉન્હોં ને મુઝે **1994** સિ.ઈ. મેં અપને ડૉક્ટર દોસ્ત કે અસ્પતાલ ભેજ દિયા. વોહ ગૈર મુસ્લિમ ડૉક્ટર મુસલ્માનોં સે ઈસ કદર નફરત કરતા થા કે ઉન કે હાથોં કી છૂઈ હુઈ ચીઝ તક ખાના યા પીના ગવારા ન કરતા. મેરી ભી યેહી આદત બન ગઈ કે સારા દિન પ્યાસા રહના મન્ઝૂર મગર મુસલ્માનોં કે હાથ સે પાની પીના ના મન્ઝૂર. કઈ સાલ યૂંહી ગુઝર ગએ. એક રોઝ સબ્ઝ ઈમામે મેં મલ્બૂસ એક ઈસ્લામી ભાઈ આંખોં કે ઑપરેશન કે લિયે વહાં આએ. ઉન કી ઝબાન વ નિગાહ કી હિફાઝત કા અન્દાઝ ઔર હુસ્ને અખ્લાક દેખ કર રફ્તા રફ્તા મૈં ઉન કે કરીબ હો ગયા. વોહ મુઝ પર વક્તન ફ વક્તન **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે રહતે. કુછ દિનોં બા'દ વોહ અસ્પતાલ સે ચલે ગએ મગર મેરા ઉન સે રાબિતા રહા ઔર મૈં ઉન કે પાસ આતા જાતા રહા.

ઉન કે પાસ એક ઝખીમ કિતાબ થી જિસ કા નામ **"ફૈઝાને સુન્નત"** થા, જબ વોહ ચોક વગૈરા પર ઉસ કા દર્સ દેતે તો ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરતે હુએ મુઝે ભી દર્સ મેં શિર્કત કી દા'વત પેશ કરતે, મૈં સુનને બૈઠ જાતા. **ફૈઝાને સુન્નત** કે દર્સ કી બ-ર-કત સે કુછ હી દિનોં મેં મેરા દિલ મઝ્હબે ઈસ્લામ કે લિયે નફરત કે બજાએ મહબ્બત મહસૂસ કરને લગા. અબ મૈં મુસલ્માનોં કે સાથ ખા પી ભી લેતા ઔર મસાજિદ વ અઝાન કા એહતિરામ કરતા. **2004** સિ.ઈ. મેં એક રોઝ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ રિસાલા **"ગુસ્લ કા તરીકા"** પઢા મગર સહીહ તરીકે સે સમઝ ન સકા. ઉન ઈસ્લામી ભાઈ સે પૂછા તો ઉન્હોં ને મુઝે રિસાલે કી મદદ

સે તફસીલન તહારત કે મસાઈલ સમઝાએ ઔર ફરમાયા કે **હકીકી પાકી બિગૈર મુસલ્માન હુએ હાસિલ નહીં કી જા સકતી.** વોહ વક્ત મેરી સઆદતોં કી મે'રાજ કા થા, ઉન કે અલ્ફાઝ ને મેરી ઝિન્દગી કા રુખ તબ્દીલ કર દિયા, મૈં ને કુછ દેર સોચા ઔર ફિર **"કલિમએ તય્યિબા" પઢ કર દાઈરએ ઈસ્લામ મેં દાખિલ હો ગયા.** કુફ્ર કે અંધેરે છટ ગએ ઔર મેરા દિલ નૂરે ઈસ્લામ સે જગ-મગાને લગા.

મૈં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં પાબન્દી સે શિર્કત કરને લગા ઔર હુઝૂર ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કા મુરીદ હો કર સિલ્સિલએ આલિયા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો ગયા ઔર બા જમાઅત નમાઝેં પઢને લગા, મગર કભી કભી શૈતાન મઝ્હબે ઈસ્લામ કે બારે મેં વસ્વસે ડાલતા થા. એક રોઝ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ રિસાલા **"બુઢ્ઢા પુજારી"** પઢા તો اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ તમામ વસ્વસોં કી જડ કટ ગઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ **18** જૂલાઈ **2005** સિ.ઈ. કો આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ **મ-દની કાફિલે** મેં સુન્નતોં ભરે સફર કી સઆદત મિલી. ઈસ સે પહલે મૈં ઝરા ઝરા સી બાત પર ઘર વાલોં સે નારાઝ હો જાતા, ખાના મિઝાજ કે ખિલાફ મિલતા તો ખૂબ શોર મચાતા થા, **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી બ-ર-કત સે યેહ આદત ભી નિકલ ગઈ. ઘર વાલે મેરી ઈસ તબ્દીલી પર હૈરાન થે ઔર મઝ્હબે ઈસ્લામ સે **મુ-તઅસ્સિર** હો રહે થે. મૈં **દાઢી શરીફ** કી સુન્નત અપનાને કે સાથ સાથ સર પર **સબ્ઝ ઈમામા** ભી બાંધને લગા મગર ઘર જાતે વક્ત ઉતાર લેતા.

ચન્દ દિનોં બા'દ બા'ઝ લોગોં ને મેરે ખિલાફ ઘર વાલોં કા મન્ફી ઝેહ્ન બનાયા જિસ પર ઘર મેં સખ્તી શુરૂઅ હો ગઈ, અબ મુઝે બાત બાત પર ટોકા જાતા બલ્કે મારને સે ભી દરેગ ન કિયા જાતા. મૈં ને તંગ આ કર ઘર છોડ દિયા મગર કુછ હી રોઝ બા'દ ભાઈ વગૈરા ને બહાને સે બુલવાયા ઔર ઝબર દસ્તી નાઈ (હજામ) કે પાસ પકડ કર લે ગએ. જબ મૈં ને ઉસ નાઈ કો બતાયા કે મૈં મુસલ્માન હો ચુકા હૂં તો વોહ ડર ગયા ઔર ઉસ ને દાઢી મૂંડને સે ઈન્કાર કર દિયા. મેરે ઘર વાલે ભી દાઢી કાટને સે ડર રહે થે મગર અફસોસ કે ઈલ્મે દીન સે બે બહરા એક મુસલ્માન ને ઘર વાલોં સે કહા :

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કરો બેશક યેહ તુમ્હારે લિયે તહારત હૈ. (ابویعلی)

"દાઢી રખના ઝરૂરી નહીં હૈ, હમેં દેખો ! લાખોં મુસલ્માન કહાં દાઢી રખતે હૈં ?" યેહ સુન કર કુફ્ર કી તારીકિયોં મેં ઘિરે હુએ ઘર વાલોં કા દિલ એક દમ ખુલ ગયા ઔર ઉન્હોં ને સોતે મેં બ્લેડ સે મેરી દાઢી મૂંડના શુરૂઅ કર દી. મેરી આંખ ખુલ ગઈ, દાઢી બચાને કી જિદ્દો જહ્દ મેં મેરા ચેહરા લહૂ લુહાન હો ગયા, મૈં રો રો કર ઉન્હેં ઈસ કામ સે બાઝ રહને કી ઈલ્તિજાએં કરતા રહા મગર ઉન્હોં ને મેરી એક ન સુની ઔર દાઢી મૂંડ કર હી દમ લિયા. ચેહરે સે બહને વાલા લહૂ મેરે આંસૂઓં મેં શામિલ હો ગયા. ઉન્હોં ને ઈસી પર બસ નહીં કિયા બલ્કે મુઝે એક કમરે મેં કૈદ કર દિયા. તન કે કપડોં કે ઈલાવા મેરે પાસ ઔર કુછ ન થા, મેરી નિગરાની કી જાતી મગર મૈં કિસી ન કિસી તરહ છુપ કર **નમાઝેં** અદા કર લેતા. નીંદ કી કુરબાની દે કર ભી અપના **વુઝૂ** કાઈમ રખતા તાકે મૌકઅ મિલને પર નમાઝ અદા કર સકૂં. મેરા કોઈ પુરસાને હાલ ન થા ન હી કોઈ હમદર્દ થા કે હમદર્દી કે દો મીઠે બોલ સુના કર મેરી ઢારસ બંધાતા. તક્રીબન 2 માહ ઈસી તરહ ગુઝર ગએ યહાં તક કે **રમઝાનુલ મુબારક** કા મુકદ્દસ મહીના તશરીફ લે આયા. આહ ! મુઝે કૌન સ-હરી ફરાહમ કરતા ! **રમઝાનુલ મુબારક** કા રોઝા છોડના મુઝે ગવારા ન થા ચુનાન્ચે મૈં ને બિગૈર સ-હરી હી **રોઝા** રખ લિયા. શામ તક જબ મૈં ને ખાના નહીં ખાયા તો ઘર વાલોં કો તશ્વીશ હુઈ. વોહ જમ્અ હો કર આએ ઔર ખાના ખાને કે લિયે ઝોર દેને લગે. મૈં ને કહા : "રખ દો મૈં ખા લૂંગા." ઉન કે જાને કે બા'દ મૈં ને મઝીદ ઈસ્રાર સે બચને કે લિયે સાલન ઈધર ઉધર કર દિયા ઔર રોટિયાં જેબ મેં ડાલ લીં મગર ઘર વાલોં કો કિસી તરહ શક હો ગયા ઔર ઉન્હોં ને દિન કે વક્ત ઝબર દસ્તી મુઝે ખાના ખિલાયા, મૈં દિલ હી દિલ મેં કુઢતા રહા મગર મજબૂર થા, યૂં મૈં પાંચ રોઝે ન રખ સકા.

આખિરે કાર કિસી સબબ સે ઘર વાલોં કી તરફ સે કુછ ઢીલ મિલી ઔર મૈં દોબારા અસ્પતાલ જાને લગા. મૈં બિગૈર સ-હરી રોઝે કી નિય્યત કર લેતા ઔર બ ઝાહિર દો પહર કા ખાના સાથ લે જાતા મગર શામ કે વક્ત ઉસ સે ઈફ્તારી કરતા. ઈસી દૌરાન મૈં ને ઈસ્લામ કબૂલ કરને કે **મુ-તઅલ્લિક** કાનૂની કાગઝાત ભી મુકમ્મલ કરવા લિયે મગર ઘર વાલોં કો પતા નહીં ચલને દિયા. મૈં ઘર વાલોં સે છુપ કર જિસ મસ્જિદ મેં નમાઝ અદા કરને જાતા થા વહાં કી ઈન્તિઝામિયા ને ખૌફઝદા હો કર મુઝે મન્અ કર દિયા કે આપ યહાં ન

આયા કરેં, કહીં ફસાદ ન હો જાએ. મેરા દિલ તો બહુત દુખા કે મૈં મુસલ્માન હોતે હુએ ભી હાલાત કી સિતમ ઝરીફી કી વજહ સે મસ્જિદ મેં દાખિલે સે રોક દિયા ગયા હૂં મગર બે બસ વ લાચાર થા ક્યા કરતા ! **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની મર્કઝ વહાં સે બહુત દૂર થા ઔર હાલાત કે પેશે નઝર મૈં ને ખુદ હી ઉન્હેં રાબિતા કરને સે મન્અ કર રખા થા.

પરેશાનિયોં કે તસલ્સુલ ને મેરે આ'સાબ શલ કર દિયે થે, મુઝે કોઈ ઐસા હમદર્દ વ ગમ ગુસાર ભી નહીં મિલતા થા કે જિસ કે કન્ધે પર સર રખ કર ચન્દ અશ્ક બહા કર અપને દિલ કા બોઝ હલકા કર સકૂં, આહ ! મૈં બિલ્કુલ તન્હા થા, ઐસે વક્ત મેં મુઝે નમાઝ પઢને મેં બડા સુકૂન ઔર હૌસલા મિલતા થા, મેરી ઝબાન પર **દુરૂદ શરીફ** જારી રહતા. અબ મૈં ને હિમ્મત કર કે **3** કિલો મીટર દૂર "જનતા કૉલોની" કી મસ્જિદ મેં બા જમાઅત નમાઝ અદા કરને કે લિયે જાના શુરૂઅ કર દિયા. ઘર વાલે એક બાર ફિર નર્મ પડ ચુકે થે. એક રોઝ મહલ્લે કે કિસી નામ નિહાદ મુસલ્માન ને ઘર વાલોં કો અચ્છા લગાને કે લિયે ઉન કા કુછ ઈસ તરહ ઝેહ્ન ખરાબ કરને કી કોશિશ કી કે "હમ ભી આખિર મુસલ્માન હૈં, કૌન સા રોઝ રોઝ નમાઝ પઢતે હૈં. બસ જુમુઆ યા ઈદ કી નમાઝ પઢ લિયા કરતે હૈં ! લગતા હૈ તુમ્હારા બેટા કિસી જિન્ન કો કાબૂ કરને કા અમલ કર રહા હૈ, યેહ પાગલ હો જાએગા તો તુમ્હેં પતા ચલેગા." ઉસ કી બાતેં સુન કર ઘર વાલે ઘબરા ગએ ઔર ફિર સે સખ્તી શુરૂઅ કર દી હત્તા કે દુરૂદ શરીફ વગૈરા પઢને કે લિયે મેરે હોંટ હિલાને પર ભી પાબન્દી લગા દી ગઈ. ઘર વાલે મુઝે પકડ કર એક આમિલ કે પાસ લે ગએ. ઉસ ને ભી કહ દિયા કે ઈસ પર "અ-સરાત" હૈં !

ઈન હાલાત સે મૈં બહુત દિલ બરદાશ્તા હુવા ઔર શાયદ મૈં દોબારા કુફ્ર કે અંધેરોં મેં ખો જાતા મગર રબ્બુલ અકરમ عَزَّوَجَلَّ કા કરમ શામિલે હાલ રહા કે اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મૈં ને **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં આશિકાને રસૂલ કી ઝબાની મહબૂબે રબ્બે ઝુલ જલાલ صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઔર હઝરતે સય્યિદુના બિલાલ رَضِیَ اللّٰہ تَعَالٰی عَنْہُ પર હોને વાલે **મઝાલિમ કી દાસ્તાનેં** સુન રખી થીં, ઉન મઝાલિમ કે સામને મેરી તકાલીફ કુછ ભી નહીં થીં, અપને મક્કી મ-દની આકા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી આઝમાઈશોં ઔર ઉન પર કિયે જાને વાલે બે મિસાલ સબ્ર કો યાદ કર કે મેરા ઈમાન ઔર મઝબૂત હો જાતા.

એક રોઝ મૈં છુપ કર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં જા પહોંચા. ઈત્તિલાઅ પા કર ઘર વાલે આ ધમકે ઔર મુઝે વહાં સે ઉઠા કર લે ગએ. ન મૈં ને કોઈ મુઝા-હમત કી ઔર ન કિસી કો કરને દી કે ફસાદ હોગા. ઘર લે જા કર મુઝે ઈતના મારા ગયા કે મૈં **નીમ બેહોશ** હો ગયા. હોશ આને પર મૈં ને ઘર છોડને કા અઝ્મે મુસમ્મમ કર લિયા હાલાંકે 3 દિન પહલે હી મેરી સરકારી નોકરી કી તકર્રુરી કા ઑર્ડર મૌસૂલ હુવા થા જિસ કે લિયે મૈં ને સાલોં મેહનત ઔર કોશિશેં કી થીં. અબ એક તરફ ઝાતી મકાન, માં બાપ ઔર રોશન મુસ્તક્બિલ ઔર દૂસરી તરફ **ઈમાન** જૈસી અઝીમ દૌલત ! મગર મૈં ને રબ્બુલ અકરમ عَزَّوَجَلَّ કે કરમ સે **ઈમાન કી હિફાઝત** કી ખાતિર **21** માર્ચ **2007** સિ.ઈ. કો અપની મરઝી સે **હિજરત** કી ઔર અપના ઘર છોડ દિયા.

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ આજ મૈં હિન્દ કે મુખ્તલિફ શહ્રોં મેં **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ **મ-દની કાફિલોં** મેં સુન્નતોં ભરા સફર કર રહા હૂં ઔર ઘર વાલોં કી સખ્તી કે બાઈસ રહ જાને વાલી તમામ નમાઝેં ભી કઝા કર ચુકા હૂં. મેરી ખ્વાહિશ થી કે મૈં ભી કભી નમાઝ મેં **ઈમામત** કી સઆદત હાસિલ કર સકૂં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલે મેં સફર કી બ-ર-કત સે ચન્દ સૂરતોં કો દુરુસ્ત મખારિજ કે સાથ યાદ કરને ઔર નમાઝ કે ઝરૂરી મસાઈલ સીખને મેં કામ્યાબ હો ચુકા થા. લિહાઝા **13** એપ્રિલ **2007** સિ.ઈ. કો મેરી મુરાદ બર આઈ ઔર મુઝે હિન્દ કે "ઝાંસી" નામી શહ્ર મેં ફજ્ર કી જમાઅત મેં **ઈમામત** કી સઆદત હાસિલ હો ગઈ. **દા'વતે ઈસ્લામી** પર મેરી જાન કુરબાન કે ઈસ ને **કુફ્ર** કી આગોશ મેં પલને વાલે કો ન સિર્ફ દૌલતે ઈમાન સે નવાઝા બલ્કે ઈમામત કે મુસલ્લે પર લા ખડા કિયા. **યેહ** સબ મેરે **રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત, ઔર તાજદારે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઈનાયત હૈ.

ઈન નૌ મુસ્લિમ ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા મઝીદ ખુલાસા હૈ કે દૌરાને સફર "કન્નોજ" શહ્ર કે મુસલ્માનોં કે મહલ્લે "કાગઝિયાની" હાઝિર હુવા, વહાં કી "પુરાની મસ્જિદ" કે સામને વાલા મૈદાન લોગોં સે ભરા હુવા થા, કોઈ **તાશ** ખેલને મેં તો કોઈ **જૂએ** મેં મસરૂફ થા. નમાઝે અસ્ર કે બા'દ મૈં ઉન લોગોં કે પાસ **નેકી કી દા'વત** દેને કે લિયે હાઝિર હુવા યકાયક એક શખ્સ ઈન્તિહાઈ ગુસ્સે કી હાલત મેં ખડા હો

ગયા ઔર મુઝે ગન્દી ગન્દી ગાલિયાં દેતે હુએ ડાંટને લગા કે કિસી ઔર કો જા કર સમઝાઓ હમેં સમઝાને કી કોઈ ઝરૂરત નહીં હૈ. ઈતને મેં એક બૂઢે શખ્સ ને ઉસ સે કહા : "ઈસ કી બાત તો સુનો કે યેહ ક્યા કહના ચાહતા હૈ ?" ચુનાન્ચે મૈં ને **નેકી કી દા'વત** પેશ કી ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં સીખે હુએ નમાઝ પઢને કે **ફઝાઈલ** ઔર ન પઢને સે મુ-તઅલ્લિક **વઈદેં** સુનાઈ, જબ મહસૂસ હુવા કે લોહા ગર્મ હો ચુકા હૈ તો મૈં ને કહા "જો બાતેં મૈં આપ કો બતા રહા હૂં યેહ તો આપ હઝરાત કો મુઝે બતાની ચાહિએં ક્યૂંકે મૈં ને અભી કુછ અર્સા કબ્લ હી ઈસ્લામ કબૂલ કિયા હૈ. ફિર મૈં ને મુખ્તસરન અપને ઈસ્લામ કબૂલ કરને ઔર ઈસ દૌરાન આને વાલે ઈમ્તિહાનાત કે વાકિઆત સુનાને શુરૂઅ કિયે તો વહાં મૌજૂદ હઝરાત શિદ્દતે જઝબાત સે રોને લગે હત્તા કે મુઝે ગાલિયાં બકને વાલા શખ્સ રોતે હુએ કહને લગા : બસ કરો વરના મેરા દમ નિકલ જાએગા. અબ યેહ તમામ હમારે સાથ મસ્જિદ મેં ચલને કે લિયે તય્યાર થે. **નમાઝે અસ્ર** મેં હમ દો નમાઝી થે મગર હૈરત અંગેઝ તૌર પર નમાઝે મગરિબ મેં 3 સફેં બન ગઈ. એક બુઝુર્ગ ફરમાને લગે : "મૈં ઈન લોગોં કો દેખતે દેખતે બૂઢા હો ગયા હૂં આજ પહલી બાર ઈન્હેં મસ્જિદ મેં દેખ રહા હૂં."

કાફિરોં કો ચલેં, મુશ્રિકોં કો ચલેં — દા'વતે દીન દેં, કાફિલે મેં ચલો
કાફિર આ જાએંગે, રાહે હક પાએંગે — اِنْ شَآءَ الله ચલેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગીબત સે તૌબા કા તરીકા : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહ મેં નદામત કે સાથ તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફાર કીજિયે. જિસ જિસ કી **ગીબત** કી હૈ ઉસ કે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કીજિયે. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : ગીબત કે કફ્ફારે મેં યેહ હૈ કે જિસ કી **ગીબત** કી હૈ, ઉસ કે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કરે, યેહ કહે : **اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلَهٗ** યા'ની ઈલાહી ! હમેં ઔર ઉસે બખ્શ દે. (الدَّعواتُ الکَبیر لِلْبَیْہَقِی ج۲ص۲۹۴حدیث۵۰۷) અગર નામ યાદ ન રહે

હોં તો મશ્વ-રતન અર્ઝ હૈ કે હો સકે તો રોઝાના વક્તન ફ વક્તન યૂં કહિયે : યા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મૈં ને આજ તક જિતની ભી **ગીબતેં** કી હૈં ઉન સે તૌબા કરતા હૂં. યા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મેરી ઔર આજ તક મૈં ને જિન જિન મુસલ્માનોં કી **ગીબત** કી હૈ ઉન સબ કી અપને મહબૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સદકે મગ્ફિરત ફરમા. (યાદ રહે ! કબૂલિય્યતે તૌબા કે લિયે યેહ ભી શર્ત હૈ કે ઉસ ગુનાહ સે દિલ મેં બેઝારી ઔર આયન્દા ન કરને કા અઝ્મ હો.)

મેરી ઔર જિન જિન કી મૈં ને કી હૈ ગીબત યા ખુદા

મગ્ફિરત ફરમા દે, ફરમા સબ પે રહમત યા ખુદા

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

બન્દે સે ભી મુઆફી માંગે : **જિસ** કી “ગીબત” કી ઉસ કો પતા નહીં ચલા તો ઉસ સે મુઆફી માંગના ઝરૂરી નહીં. **અલ્લાહુ ગફ્ફાર** عَزَّوَجَلَّ કે દરબાર મેં તૌબા વ ઇસ્તિગ્ફાર કીજિયે ઔર દિલ મેં પક્કા અહ્દ કીજિયે કે આયન્દા કભી કિસી કી **ગીબત** નહીં કરૂંગા. અગર ઉસ કો મા'લૂમ હો ગયા હૈ તો ઉસ કે પાસ જા કર **ગીબત** કે મુકાબિલ ઉસ કી જાઇઝ તા'રીફ, ઔર ઉસ સે **મહબ્બત** કા ઇઝહાર કીજિયે, તાકે ઉસ કા દિલ ખુશ હો ઔર આજિઝી કે સાથ અર્ઝ કીજિયે કે મૈં ને જો આપ કી **ગીબત** કી હૈ ઉસ પર નાદિમ હૂં મુઝે મુઆફ ફરમા દીજિયે. અબ બિલફર્ઝ વોહ મુઆફ ન ભી કરે તબ ભી اِنْ شَآءَ اللّٰه આખિરત મેં મુવા-ખઝા ન હોગા. હાં અગર **રસ્મી તૌર** પર (SORRY કહ દિયા) બિલા ઇખ્લાસ મુઆફી માંગી ઔર ઉસ ને મુઆફ કર ભી દિયા તબ ભી આખિરત મેં મુવા-ખઝે (યા'ની પૂછગછ) કા ખૌફ બાકી હૈ.

(માખૂઝ અઝ : બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 181)

સદકા પ્યારે કી હયા કા કે ન લે મુઝ સે હિસાબ

બખ્શ બે પૂછે લજાએ કો લજાના કયા હૈ

તૌબા કે બા'દ જિસ કી ગીબત કી થી ઉસ કો પતા ચલ ગયા તો ? : ગીબત સે તૌબા કર લેને કે બા'દ **મુગ્તાબ** યા'ની જિસ કી **ગીબત** કી થી ઉસ કો પતા ચલા તો અબ ક્યા કરના ચાહિયે ! ઈસ ઝિમ્ન મેં મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 24 **સફહા** 411 પર નક્લ કરતે હૈં : **રૌ-ઝતુલ ઉ-લમા** મેં હૈ કે મૈં ને હઝરતે સય્યિદુના **અબૂ મુહમ્મદ** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه સે પૂછા કે અગર **ગીબત** ઉસ શખ્સ તક નહીં પહોંચી જિસ કી **ગીબત** કી ગઈ થી તો **ગીબત** કરને વાલે કે લિયે **તૌબા** ફાએદામન્દ હોગી યા નહીં ? ઉન્હોં ને ફરમાયા : હાં. (ફાએદામન્દ હોગી) ક્યૂંકે ઉસ ને બન્દે કે હક કે **મુ-તઅલ્લિક** હોને સે પહલે **તૌબા** કર લી હૈ, **ગીબત** બન્દે કા હક (યા'ની હુકૂકુલ ઈબાદ મેં શામિલ) ઉસ વક્ત હોગી જબ ઉસ તક પહોંચ જાએગી. મૈં ને કહા કે અગર **તૌબા** કે બા'દ ઉસ શખ્સ તક **ગીબત** પહોંચ જાએ ? ફરમાયા કે ઉસ કી **તૌબા** બાતિલ નહીં હોગી બલ્કે **અલ્લાહ** તઆલા દોનોં કો બખ્શ દેગા. **ગીબત** કરને વાલે કો **તૌબા** કી વજહ સે ઔર જિસ કી **ગીબત** કી ગઈ ઉસે ઉસ તક્લીફ કી વજહ સે જો ઉસે **ગીબત** સુન કર હુઈ હૈ ક્યૂંકે **અલ્લાહ** તઆલા કરીમ હૈ ઉસ કે **મુ-તઅલ્લિક** યેહ નહીં કહા જા સકતા કે વોહ કિસી કી તૌબા કબૂલ ફરમા કર રદ ફરમા દે બલ્કે **દોનોં કો બખ્શ** દેગા.

(مِنَحُ الرَّوض لِلقاری ص ٤٤٠)

ડર થા કે ઈસ્યાં કી સઝા, અબ હોગી યા રોઝે જઝા

દી ઉન કી રહમત ને સદા, યેહ ભી નહીં વોહ ભી નહીં

જિસ કી ગીબત કી ઉસ કો પતા ચલ ગયા...... ફિર મર ગયા : હુજ્જતુલ **ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِي ફરમાતે હૈં : જિસ કી **ગીબત** કી ઉસ કો પતા ચલ ગયા ઔર અબ વોહ મર ગયા યા ગાઈબ હો ગયા ઉસ સે કિસ તરહ મુઆફી માંગે ? યેહ મુઆ-મલા બહુત દુશ્વાર હો ગયા !

લિહાઝા અબ ચાહિયે કે ખૂબ નેકિયાં કરે તાકે કિયામત મેં અગર ઈસ કી નેકિયાં **ગીબત** કે બદલે દે દી જાએં જબ ભી ઉસ કે પાસ નેકિયાં બાકી રહ જાએં. (رَدُّالْمُحتار ج ۹ ص ۶۷۷) **હિકાયત :** હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِی નકલ કરતે હૈં : મેરે ભાઈ અફઝલુદ્દીન عَلَيْهِ رَحْمَةُاللّٰهِ الْمُبِيْن ફરમાતે હૈં : નેક આ'માલ ઝિયાદા કરતા હૂં તાકે કિયામત કે દિન મેરે પાસ આ'માલ મેં સે કુછ ન કુછ હો, જો કે ઉન કો દિયા જા સકે જિન કા મેરે ઝિમ્મે (હુકૂકુલ ઈબાદ કે તઅલ્લુક સે) માલ યા ઈઝ્ઝત કા કુછ મુતા-લબા હો. (تَنبِیهُ الْمُغتَرِّین ص ۱۹۱)

બાઝારે અમલ મેં તો સૌદા ન બના અપના

સરકાર ! કરમ તુઝ મેં ઐબી કી સમાઈ હૈ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

હાએ શામતે નફ્સ ! : આહ ! આહ ! આહ ! વોહ મજમૂઅએ ગફલત વ સરાપા મા'સિયત કહાં જાએ જો કે નફ્સ કી શામત કે સબબ લા તા'દાદ અફરાદ કી **ગીબત** કર ચુકા હો, મરને યા ગાઈબ હોને વાલોં કી બાત તો દૂર રહી, જાનને પહચાનને કે બા વુજૂદ મુરુવ્વત કી મનોં વઝ્ની બેડિયોં મેં જકડે હોને કે બાઈસ મુઆફી માંગને સે શરમાતા હો ! હાએ ! હાએ ! હાએ ! અગર બરોઝે કિયામત ઢેર સારે અહલે હુકૂક નેકિયાં લેને ઔર અપને અપને ગુનાહ સર લદવાને પર તુલ ગએ તો ક્યા બનેગા. આહ ! આહ ! આહ ! સદકે યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم !

તુઝે હરગિઝ ગવારા હો નહીં સકતા કે મહશર મેં

જહન્નમ કી તરફ રોતા હુવા તેરા ગદા નિકલે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

દુન્યા હી મેં મુઆફ઼ કરવા લેને મેં આફ઼િય્યત હૈ : સુલ્તાને દો જહાન, મદીને કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફ઼રમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : જિસ કે ઝિમ્મે અપને ભાઈ કા આબરૂ વગૈરા કિસી બાત કા મઝલિમા (યા'ની ઝુલ્મ) હો, ઉસે લાઝિમ હૈ કે યહીં ઉસ સે મુઆફ઼ી ચાહ લે કબ્લ ઉસ વક્ત કે આને કે, કે વહાં ન દીનાર હોંગે ઔર ન દિરહમ અગર ઈસ કે પાસ કુછ નેકિયાં હોંગી તો બ કદર ઉસ કે હક કે ઈસ સે લે કર ઉસે દી જાએંગી વરના ઉસ કે ગુનાહ ઈસ પર રખે જાએંગે.

(صَحیح بُخاری ج۲ ص۱۲۸ حدیث ۲۴۴۹)

સબ ને સફ઼ે મહશર મેં લલકાર દિયા હમ કો
ઐ બે કસોં કે આકા અબ તેરી દુહાઈ હૈ

બોહ્તાન કી તા'રીફ઼ : કિસી શખ્સ કી મૌજૂ-દગી યા ગૈર મૌજૂ-દગી મેં ઉસ પર ઝૂટ બાંધના **બોહ્તાન** કહલાતા હૈ. (اَلْحَدِیْقَةُ النَّدِیَّة ج۲ ص۲۰۰) ઈસ કો આસાન લફ઼્ઝોં મેં યૂં સમઝિયે કે **બુરાઈ** ન હોને કે બા વુજૂદ અગર પીઠ પીછે યા રૂ બરૂ વોહ બુરાઈ ઉસ કી તરફ઼ મન્સૂબ કર દી તો યેહ **બોહ્તાન** હુવા મ-સલન પીછે યા મુંહ કે સામને **રિયાકાર** કહ દિયા ઔર વોહ રિયાકાર ન હો યા અગર હો ભી તો આપ કે પાસ કોઈ સુબૂત ન હો ક્યૂંકે **રિયાકારી** કા તઅલ્લુક બાતિની અમરાઝ સે હૈ લિહાઝા ઈસ તરહ કિસી કો રિયાકાર કહના **બોહ્તાન** હુવા.

બોહ્તાન સે તૌબા કા તરીકા : બોહ્તાન સે તૌબા કરે ઈસ તૌબા મેં તીન બાતોં કા પાયા જાના ઝરૂરી હૈ : ﴾1﴿ આયન્દા બોહ્તાન કો તર્ક કરને કા પક્કા ઈરાદા કરના ﴾2﴿ **જિસ કા હક ઝાએઅ કિયા, મુમ્કિન હો** તો ઉસ સે મુઆફ઼ી ચાહના મ-સલન સાહિબે હક ઝિન્દા ઔર મૌજૂદ હૈ નીઝ મુઆફ઼ી માંગને સે કોઈ ઝગડા યા અદાવત પૈદા નહીં હોગી ﴾3﴿ (જિન) લોગોં (કે સામને બોહતાન લગાયા ઉન) કે સામને અપને ઝૂટ (યા'ની બોહ્તાન) કા ઈક્રાર કરના યા'ની યેહ કહના કે જો મૈં ને **બોહતાન** લગાયા થા ઉસ કી કોઈ હકીકત નહીં. (اَلْحَدِیْقَةُ النَّدِیَّة وَ الطَّرِیْقَةُ الْمُحَمَّدِیَّة ج ۲ ص ۲۰۹) **દા'વતે**

ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 181 પર **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : **બોહ્તાન** કી સૂરત મેં તૌબા કરના ઔર મુઆફી માંગના ઝરૂરી હૈ બલ્કે જિન કે સામને **બોહ્તાન** બાંધા હૈ ઉન કે પાસ જા કર યેહ કહના ઝરૂરી હૈ કે મૈં ને ઝૂટ કહા થા જો ફુલાં પર મૈં ને **બોહ્તાન** બાંધા થા. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 181) નફ્સ કે લિયે યકીનન યેહ સખ્ત ગિરાં હૈ મગર દુન્યા કી થોડી સી ઝિલ્લત ઉઠાની આસાન મગર આખિરત કા મુઆ-મલા ઈન્તિહાઈ સંગીન હૈ, ખુદા عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! દોઝખ કા અઝાબ બરદાશ્ત નહીં હો સકેગા. લિહાઝા પઢિયે ઔર લરઝિયે :

બોહ્તાન કા અઝાબ : નબિય્યે રહમત, શફીએ ઉમ્મત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, તાજદારે રિસાલત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જો કિસી મુસલ્માન કી બુરાઈ બયાન કરે જો ઉસ મેં નહીં પાઈ જાતી તો ઉસ કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ વક્ત તક દોઝખિયોં કે કીચડ, પીપ ઔર ખૂન મેં રખેગા જબ તક કે વોહ અપની કહી હુઈ બાત સે ન નિકલ આએ.

(سُنَنِ ابوداؤد ج٣ ص٤٢٧ حديث ٣٥٩٧)

ગુનાહ કે ઈલ્ઝામ કા અઝાબ : લોગોં પર ગુનાહોં કી **તોહ્મત** લગાને વાલોં કે અઝાબ કી એક દિલ હિલા દેને વાલી રિવાયત મુલા-હઝા હો ચુનાન્ચે જનાબે રિસાલત મઆબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ખ્વાબ મેં દેખે હુએ કઈ મનાઝિર કા બયાન ફરમા કર યેહ ભી ફરમાયા કે કુછ લોગોં કો **ઝબાનોં** સે લટકાયા ગયા થા. મૈં ને જિબ્રઈલ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام સે ઉન કે બારે મેં પૂછા તો ઉન્હોં ને બતાયા કે યેહ લોગોં પર બિલા વજહ **ઈલ્ઝામે ગુનાહ** લગાને વાલે હૈં. (شَرحُ الصُّدور ص١٨٢)

શક્કી મિઝાજોં કો તમ્બીહ : જો શક્કી મિઝાજ ઔરતેં અપને મર્દોં પર **તોહ્મતેં** ધરતીં ઔર ઈસ તરહ કી બાતેં કરતી હૈં કે ❁ કિસી ઔરત કે ચક્કર મેં હૈ ❁ સબ પૈસે ઉસી કો દે આતા હૈ વગૈરા યૂં હી જો વહમી મર્દ અપની ઔરતોં પર ઈસ તરહ ગુનાહ

કી **તોહ્મતેં** લગાતે હૈં કે ❁ ઈસ કી કિસી કે સાથ “આશનાઈ” હૈ ❁ અપને આશના કો ફોન કરતી હૈ ❁ ઉસ સે મિલતી હૈ ❁ ગન્દે કામ કરવાતી હૈ વગૈરા. ઉન કો બયાન કર્દા **ઈલ્ઝામે ગુનાહ** કે અઝાબ કી રિવાયત સે ઈબ્રત હાસિલ કરની ચાહિયે. ઈસ ઝિમ્ન મેં એક **ઈબ્રત અંગેઝ હિકાયત** મુલા-હઝા હો ચુનાન્ચે

ઔરત પર તોહ્મત લગાને કે સબબ હલાકત : હઝરતે અલ્લામા જલાલુદ્દીન સુયૂતી શાફેઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى **શર્હુસ્સુદૂર** મેં નક્લ કરતે હૈં : એક શખ્સ ને ખ્વાબ મેં **જરીર ખ-તફી** કો દેખા તો પૂછા : مَافَعَلَ اللّٰهُ بِكَ યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને તુમ્હારે સાથ ક્યા મુઆ-મલા કિયા ? તો ઉન્હોં ને કહા : મેરી મગ્ફિરત કર દી. મૈં ને પૂછા : મગ્ફિરત કા ક્યા સબબ બના ? કહા : ઉસ **તકબીર** કહને પર જો મૈં ને એક જંગલ મેં કહી થી. મૈં ને પૂછા : **ફરઝ્દક** કા ક્યા હુવા ? તો ઉન્હોં ને કહા : અફસોસ પાક દામન ઔરતોં પર **તોહ્મત** લગાને કે બાઈસ વોહ હલાકત મેં ગિરિફ્તાર હુવા.

(شَرْحُ الصُّدُور ص٢٨٥،البداية والنّهاية ج٦ ص٤٠٩)

હાએ ! હાએ ! હાએ ! હમ ને ન જાને ઝિન્દગી મેં કિતનોં પર બોહતાન બાંધે હોંગે ! આહ !

હર જુર્મ પે જી ચાહતા હૈ ફૂટ કે રોઊં

અફસોસ મગર દિલ કી કસાવત[1] નહીં જાતી

એક દૂસરે કો ગીબત સે બચાને કા તરીકા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જિન જિન ખુશ નસીબોં કા યેહ ઝેહ્ન બન રહા હો કે હમેં **ગીબત** કે મૂઝી મરઝ સે છુટકારા પાને કે લિયે કોશિશેં તેઝ તર કર દેની હૈં વોહ આપસ મેં તૈ કર લેં કે હમ મેં સે અગર مَعَاذَاللّٰه કોઈ **ગીબત** શુરૂઅ કર દે તો જો મૌજૂદ હો વોહ અપની કુવ્વત કે મુતાબિક ઝબાન સે ટોક કર રોક દે ઔર તૌબા કરને કા કહે નીઝ અવ્વલ આખિર صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب

મدینہ

1 : સખ્તી

કહ કર દુરૂદ શરીફ પઢાને કે સાથ કહે : "تُوبُوْا اِلَى الله!" (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી તરફ તૌબા કરો !) યેહ સુન કર **ગીબત** કરને વાલા કહે : اَسْتَغْفِرُ الله (યા'ની મૈં અલ્લાહ તઆલા સે બખ્શિશ ચાહતા હૂં) اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ ઈસ તરહ હાથોં હાથ તૌબા કી સઆદત મિલ જાએગી. જિન્હોં ને **ગીબત** કરતે ન સુના હો ઉન સે એહતિયાત લાઝિમી હૈ, આવાઝ વ અન્દાઝ ઐસે ન હોં કે જિન કો પતા ન થા ઉન કો ભી મા'લૂમ હો જાએ કે ફુલાં ને مَعَاذَ الله عَزَّوَجَلَّ **ગીબત** કી.

કિસી કો કાલા કહના ભી ગીબત હૈ : હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن તૌબા કે મુઆ-મલે મેં બિલ્કુલ નહીં શરમાતે થે ચુનાન્ચે **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَالِى નકલ ફરમાતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ ઈબ્ને સીરીન عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْمُبِيْن ને એક શખ્સ કા ઝિક્ર કરતે હુએ ફરમાયા : વોહ આદમી સિયાહ ફામ (યા'ની કાલા) હૈ ફિર ફરમાયા : "اَسْتَغْفِرُ الله" યા'ની "મૈં **અલ્લાહ** તઆલા સે બખ્શિશ તલબ કરતા હૂં" મૈં સમઝતા હૂં કે મૈં ને ઉસ કી **ગીબત** કી હૈ. (اِحياءُ الْعُلوم ج٣ ص١٧٨)

બિગૈર શરમાએ ફૌરન તૌબા કર લેની ચાહિયે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن કા ખૌફે ખુદા મરહબા ! ઈતને ઝબર દસ્ત બુઝુર્ગ ને ફૌરન સબ કે સામને તૌબા કર લી ઈસ મેં યેહ ભી દર્સ મિલા કે ખુદા ન ખ્વાસ્તા કભી લોગોં કે સામને **ગીબત** વગૈરા ગુનાહ સરઝદ હો જાએ તો એહસાસ હોતે હી બિગૈર શરમાએ સબ કે સામને તૌબા કર લી જાએ. અગર બા'દ મેં એહસાસ હો ગયા ઔર તૌબા કર લી તો જિન જિન કે સામને **ગીબત** કા ગુનાહ કિયા ઉન કો અપની તૌબા પર મુત્તલઅ કર દિયા જાએ. તૌબા કા યેહ કાઈદા ઝેહ્ન મેં રખિયે જૈસા કે હદીસે પાક મેં હૈ : **સુલ્તાને દો જહાન,** મદીને કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : જબ તુમ કોઈ ગુનાહ કરો તો તૌબા કર લો, اَلسِّرُّ بِالسِّرِّ وَالْعَلَانِيَةُ بِالْعَلَانِيَةِ યા'ની પોશીદા ગુનાહ કી તૌબા પોશીદા ઔર અલાનિયા ગુનાહ કી તૌબા અલાનિયા. (اَلْمُعْجَمُ الْكَبِير لِلطَّبَرانی ج٢٠ ص١٥٩ حديث ٣٣١)

ઈસ હિકાયત સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ પીઠ પીછે કિસી મુસલ્માન કે જિસ્માની ઐબ બયાન કરના મ-સલન ❁ કાલા ❁ ભૂરા ❁ બદ સૂરત ❁ કોઢી ❁ ગન્જા ❁ મોટા ❁ લમ્બા ❁ ઠિગના ❁ કાના ❁ અન્ધા ❁ બહરા ❁ ગૂંગા ❁ બાંડા ❁ ભેંગા ❁ લૂલા ❁ લંગડા ❁ કુબડા કહના **ગીબત** હૈ. બા'ઝ ઈસ્લામી ભાઈ કાલી રંગત વાલે ઈસ્લામી ભાઈ કો **બિલાલી** કહતે હૈં, બિલા ઝરૂરત યેહ ભી ન કહા જાએ કે પીઠ પીછે સે કહના ગીબત મેં શુમાર હોગા ક્યૂંકે જિસ કો "બિલાલી" કે મુરાદી મા'ના મા'લૂમ હોંગે યા'ની જો સમઝતા હોગા કે મૈં **કાલા** હૂં ઈસ લિયે મુઝે "બિલાલી" કહ રહે હૈં તો ઉસ કો બુરા લગ સકતા હૈ. હાં અગર કિસી મખ્સૂસ ઈસ્લામી ભાઈ કી પહચાન હી બિલાલી હૈ તો ઈસ નિય્યત સે બિલાલી કહને મેં હરજ નહીં.

ગુનાહ હોતે હી ફૌરન તૌબા કરના વાજિબ હૈ : હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ ન-વવી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی સે મન્કૂલ હૈ : **જૂં હી ગુનાહ સાદિર હો ફૌરન તૌબા કર લેના વાજિબ હૈ ખ્વાહ સગીરા ગુનાહ હી ક્યૂં ન હો.** (شَرحُ النَّوَوی علی صَحِیح مُسلِم الجزء السّابع عشر ص۵۹)

કિસી કી બાત ગીબત ન થી મગર આપ ને ગીબત કહ દી તો ? : કિસી બાત કો ગુનાહ ભરી **ગીબત** કરાર દેને કે લિયે મા'લૂમાત હોના ઝરૂરી હૈ અગર આપ ને બે સોચે સમઝે કિસી કી બાત કો **ગીબત** ઠહરાયા ઔર ઉસ કે મુર-તકિબ કો ગુનહગાર કરાર દિયા ઔર વોહ ગુનહગાર નહીં થા તો ઈસ સૂરત મેં આપ ગુનહગાર હોંગે **તૌબા ઉસ પર નહીં આપ પર વાજિબ હો જાએગી !** બહર હાલ આપસ મેં યેહ ઝરૂર તૈ કર લીજિયે કે **ગીબત** ન હો રહી હો ફિર ભી અગર કિસી ને ગલત ફહમી કે સબબ تُوبُوا اِلَی اللہ! કહ દિયા તબ ભી હમ "ઝગડે" કી કૈફિય્યત પૈદા ન હોને દેંગે વરના શૈતાન કો દૂસરે ઝાવિયે સે યા'ની લડવાને ઔર દિલોં મેં બુગ્ઝ વ કીના ડલવાને કે ઝરીએ ગુનાહ કરવાને કા મૌકઅ હાથ આ સકતા હૈ.

ઝગડે સે બચને કી ફઝીલત : ખુદા ન ખ્વાસ્તા કભી દો ઈસ્લામી ભાઈ લડ પડેં તો મૌકઅ પા કર તીસરા બુલન્દ આવાઝ સે صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب કહ દે, દોનોં દુરૂદ શરીફ

પઢતે હુએ સુલ્હ કર લેં. જો હક પર હોને કે બા વુજૂદ નહીં ઝગડતા ઉસ કા તો اِنْ شَآءَالله عَزَّوَجَلَّ બેડા હી પાર હૈ. ચુનાન્ચે **મદીને કે સુલ્તાન,** રહમતે દો જહાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : જો હક પર હોને કે બા વુજૂદ ઝગડા નહીં કરતા મૈં ઉસ કે લિયે જન્નત કે (અન્દરૂની) કનારે મેં એક ઘર કા ઝામિન હૂં.

(سُنَنِ ابوداوٗد ج٤ ص ٣٣٢ حديث ٤٨٠٠)

اَسْتَغْفِرُالله કહને કી ફઝીલત : લોગોં કી મૌજૂ-દગી મેં હર તરહ કી મા'સિયત, બલ્કે ના પસન્દીદા હ-ર-કત મ-સલન ફુઝૂલ ગોઈ સાદિર હોને પર બલ્કે મૌકઅ કી મુના-સબત સે બિલા ઉન્વાન ભી બુલન્દ આવાઝ સે અવ્વલ આખિર صَلُّوْاعَلَى الْحَبِيْب કે સાથ ! تُوبُوْااِلَى الله કહ દેના ચાહિયે કે હર વક્ત તૌબા વ **ઈસ્તિગ્ફાર** કરતે રહના કારે સવાબ હૈ. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : مَنِ اسْتَغْفَرَ اللهَ غَفَرَلَهٗ યા'ની જો કોઈ **અલ્લાહ** તઆલા સે ઈસ્તિગ્ફાર (યા'ની મગ્ફિરત તલબ) કરેગા **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કી મગ્ફિરત ફરમા દેગા. (اَسْتَغْفِرُالله કહના ભી ઈસ્તિગ્ફાર યા'ની મગ્ફિરત તલબ કરના હૈ)

(سُنَنِ تِرمِذی ج٥ ص٢٨٨ حديث ٣٤٨١)

તૌબા કે તીન અરકાન હૈં : અલબત્તા ગુનાહ સરઝદ હુવા હો તો ઉસ કી મહ્ઝ રસ્મી તૌબા કાફી નહીં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 480 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બયાનાતે અત્તારિય્યા"** હિસ્સએ અવ્વલ કે **સફહા** 79 પર હૈ : સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِی ફરમાતે હૈં : તૌબા કી અસ્લ રુજૂઅ ઈલલ્લાહ (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી તરફ રુજૂઅ કરના) હૈ ઈસ કે તીન રુક્ન હૈં : ﴾1﴿ એ'તિરાફે જુર્મ ﴾2﴿ નદામત ﴾3﴿ અઝ્મે તર્ક (યા'ની ઈસ ગુનાહ કો તર્ક કર દેને કા પક્કા ઈરાદા) અગર ગુનાહ કાબિલે તલાફી હો તો ઈસ કી તલાફી (યા'ની નુક્સાન કા બદલા) ભી લાઝિમ મ-સલન તારિકુસ્સલાહ (યા'ની બે નમાઝી) કે લિયે પિછલી નમાઝોં કી કઝા ભી લાઝિમ હૈ. (ખઝાઈનુલ ઈરફાન, સ. 12)

સભી ગીબત સે બચને કી તરકીબ કરેં : તમામ મુસલ્માન, જુમ્લા આશિકાને રસૂલ બ શુમૂલ દા'વતે ઈસ્લામી કી તમામ મજાલિસ કે અરાકીન વ **મુબલ્લિગીન,** મુદર્રિસીન વ ત-લ-બએ ઇલ્મે દીન, **મુઅલ્લિમીન** વ **મુ-તઅલ્લિમીન** નીઝ મ-દની કાફિલોં કે મુસાફિરીન વગૈરા **ગીબત** સે બચને કે મઝકૂરા તરીકોં પર અમલ કરેંગે તો ઇન કે લિયે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ રહમતેં હી રહમતેં ઔર મગ્ફિરતેં હી મગ્ફિરતેં હોંગી. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મુસલ્માનોં કો બદ ગુમાનિયોં, **ગીબતોં, તોહ્મતોં, ચુગ્લિયોં, દિલ આઝારિયોં** વગૈરા ગુનાહોં સે મહફૂઝ ફરમા, **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમારે પ્યારે પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી પ્યારી ઉમ્મત કી મગ્ફિરત ફરમા. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالىٰ عليه واٰله وسلّم

દુઆએ અત્તાર : યા રબ્બે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! જો ભી ઈસ્લામી ભાઈ યા ઈસ્લામી બહન અપને યહાં "એક દૂસરે કો **ગીબત** સે બચાને કા તરીકા" રાઇજ કરે ઉસ કી ઔર જો જો સાથ દે ઉન સબ કી ગૈબ સે મદદ ફરમા, ઉન સબ કી **ગીબત** બલ્કે હર મા'સિયત સે હિફાઝત ફરમા કર ઉન કે દિલોં મેં અપની ઔર અપને પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી સચ્ચી **મહબ્બત** ભર દે. ઉન સબ કો જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં બે હિસાબ દાખિલ ફરમા કર પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પડોસ મેં બસા દે ઔર યેહ તમામ દુઆએં મુઝ પાપી વ બદકાર, ગુનહગારોં કે સરદાર કે હક મેં ભી કબૂલ ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હમારે પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી પ્યારી ઉમ્મત કી મગ્ફિરત ફરમા. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالىٰ عليه واٰله وسلّم

ખુદાયા અજલ આ કે સર પર ખડી હૈ　　દિખા જલ્વએ મુસ્તફા યા ઈલાહી
મુસલ્માં હૈ અત્તાર તેરી અતા સે　　હો ઈમાન પર ખાતિમા યા ઈલાહી

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالىٰ عليه واٰله وسلّم

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب !　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَى الله !　　اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب !　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ, **નબિય્યે મુહ્તશમ** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મુઅઝ્ઝમ હૈ : જિસ ને મુઝ પર સો મર્તબા દુરૂદે પાક પઢા **અલ્લાહ** તઆલા ઉસ કી દોનોં આંખોં કે દરમિયાન લિખ દેતા હૈ કે યેહ નિફાક ઔર જહન્નમ કી આગ સે આઝાદ હૈ ઔર ઉસે બરોઝે કિયામત **શુ-હદા** કે સાથ રખેગા. (مَجْمَعُ الزَّوائِد ج ۱۰ ص ۲۰۳ حدیث ۱۷۲۹۸)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"ગીબત ના જાઇઝ વ હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ" કે ચાલીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે 40 હિકાયાત

﴾1﴿ દો ગીબત કરને વાલિયોં કી હિકાયત

હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ સુલ્તાને દો જહાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કો એક દિન **રોઝા** રખને કા હુક્મ દિયા ઔર ઇર્શાદ ફરમાયા : જબ તક મૈં ઇજાઝત ન દૂં, તુમ મેં સે કોઈ ભી ઇફ્તાર ન કરે. લોગોં ને **રોઝા** રખા. જબ શામ હુઈ તો તમામ સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان એક એક કર કે હાઝિરે ખિદમતે બા બ-ર-કત હો કર અર્ઝ કરતે રહે : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! મૈં રોઝે સે રહા, અબ મુઝે ઇજાઝત દીજિયે તાકે મૈં **રોઝા** ખોલ દૂં. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉસે ઇજાઝત મર્હમત ફરમા દેતે. એક સહાબી رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને હાઝિર હો કર અર્ઝ કી : આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! દો ઔરતોં ને **રોઝા** રખા ઔર વોહ આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર દસ મરતબા સુબ્હ ઔર દસ મરતબા શામ દુરૂદે પાક પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી. (مجمع الزوائد)

કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં આને સે હયા મહસૂસ કરતી હૈં, ઉન્હેં ઈજાઝત દીજિયે તાકે વોહ ભી **રોઝા** ખોલ લેં. **અલ્લાહ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન સે રુખે અન્વર ફૈર લિયા, ઉન્હોં ને ફિર અર્ઝ કી, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફિર ચેહ્‌રએ અન્વર ફૈર લિયા, ઉન્હોં ને ફિર યેહી બાત દોહરાઈ આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફિર ચેહ્‌રએ અન્વર ફૈર લિયા, વોહ ફિર યેહી બાત દોહરાને લગે આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફિર રુખે અન્વર ફૈર લિયા, ફિર **ગૈબ દાન** રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને (ગૈબ કી ખબર દેતે હુએ) ઈર્શાદ ફરમાયા : “ઉન દોનોં ને **રોઝા** નહીં રખા વોહ કૈસી રોઝાદાર હૈં વોહ તો સારા દિન લોગોં કા ગોશ્ત ખાતી રહીં ! જાઓ ઉન દોનોં કો હુક્મ દો કે વોહ અગર રોઝાદાર હૈં તો કૈ કર દેં.” વોહ સહાબી رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنۡهُ ઉન કે પાસ તશરીફ લાએ ઔર ઉન્હેં **ફરમાને શાહી** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સુનાયા. ઉન દોનોં ને કૈ કી, તો કૈ સે જમા હુવા ખૂન નિકલા. ઉન સહાબી رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنۡهُ ને આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં વાપસ હાઝિર હો કર સૂરતે હાલ અર્ઝ કી. **મ-દની આકા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : ઉસ ઝાત કી કસમ ! જિસ કે કબ્ઝએ કુદરત મેં મેરી જાન હૈ, અગર યેહ ઉન કે પેટોં મેં બાકી રહતા, તો ઉન દોનોં કો આગ ખાતી. (ક્યૂંકે ઉન્હોં ને ગીબત કી થી) (ذَمُّ الۡغِیۡبَةِ لِابۡنِ اَبِی الدُّنۡیا ص۷۲ رقم۳۱)

એક ઔર રિવાયત મેં હૈ કે જબ સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન સહાબી رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنۡهُ સે મુંહ ફૈરા તો વોહ સામને આએ ઔર અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! વોહ દોનોં પ્યાસ કી શિદ્દત સે મરને કે કરીબ હૈં. **સરકારે મદીના** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હુક્મ ફરમાયા : ઉન દોનોં કો મેરે પાસ લાઓ. વોહ દોનોં હાઝિર હુઈં. **સરકારે આલી વકાર** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને એક પિયાલા મંગવાયા ઔર ઉન મેં સે એક કો હુક્મ ફરમાયા : ઈસ મેં કૈ કરો ! ઉસ ને ખૂન, પીપ ઔર ગોશ્ત કી કૈ કી, હત્તા કે આધા પિયાલા ભર ગયા. ફિર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને દૂસરી કો હુક્મ દિયા કે તુમ ભી ઈસ મેં કૈ કરો ! ઉસ ને ભી ઈસી તરહ કી કૈ કી, યહાં તક કે પિયાલા ભર ગયા. **અલ્લાહ** કે પ્યારે રસૂલ, રસૂલે મકબૂલ, સય્યિદહ આમિના કે

ગુલશન કે મહકતે ફૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : **ઈન દોનોં ને અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી હલાલ કર્દા ચીઝોં** (યા'ની ખાને, પીને વગૈરા) **સે તો રોઝા રખા મગર જિન ચીઝોં કો અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **ને** (ઈલાવા રોઝે કે ભી) **હરામ રખા હૈ ઉન** (હરામ ચીઝોં) **સે રોઝા ઈફ્તાર કર ડાલા !** હુવા યૂં કે એક લડકી દૂસરી લડકી કે પાસ બૈઠ ગઈ ઔર દોનોં મિલ કર લોગોં કા ગોશ્ત ખાને (યા'ની ગીબત કરને) લગીં. (مُسندِ اِمام احمد بن حنبل ج۹ص۱٦٥حدیث۲۳۷۱٤)

ઈલ્મે ગૈબે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **: મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** ઈસ હિકાયત સે રોઝે રોશન કી તરહ વાઝેહ હુવા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી અતા સે હમારે મીઠે મીઠે આકા મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો **ઈલ્મે ગૈબ** હાસિલ હૈ ઔર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અપને ગુલામોં કે તમામ મુઆ-મલાત મા'લૂમ હો જાતે હૈં. જભી તો ઉન લડકિયોં કે બારે મેં મસ્જિદ શરીફ મેં બૈઠે બૈઠે **ગૈબ કી ખબર** ઈર્શાદ ફરમા દી. ઈસ હિકાયત સે યેહ ભી પતા ચલા કે **ગીબત** ઔર દૂસરે ગુનાહોં કા ઈરતિકાબ કરને સે બરાહે રાસ્ત ઈસ કા અસર રોઝે પર ભી પડ સકતા હૈ જિસ કી વજહ સે **રોઝે** કી તક્લીફ ના કાબિલે બરદાશ્ત હો સકતી હૈ. બહર હાલ **રોઝા** હો યા ન હો, **ઝબાન** કાબૂ હી મેં રખની ચાહિયે વરના યેહ ઐસે ગુલ ખિલાતી હૈ કે તૌબા !

સરવરે દીં લીજે અપને ના તુવાનોં કી ખબર
નફસો શૈતાં સય્યિદા ! કબ તક દબાતે જાએંગે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾2﴿ ગીબત સે બાઝ રખને કા હસીન અન્દાઝ

હઝરતે સય્યિદુના સુફયાન બિન હુસૈન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કહતે હૈં કે મૈં હઝરતે સય્યિદુના ઈયાસ બિન મુઆવિયા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે પાસ બૈઠા હુવા થા, ઈતને મેં એક શખ્સ કરીબ સે ગુઝરા, મૈં ને ઉસ કી **બુરાઈ** બયાન કરના શુરૂઅ કર દી, ઉન્હોં ને કહા :

ખામોશ ! ફિર ફરમાને લગે : સુફયાન ! ક્યા તુમ ને **રૂમિયોં** ઔર **તુર્કો** કે ખિલાફ જંગ કી હૈ ? જવાબ દિયા : નહીં. વોહ બોલે : તુર્ક ઔર રૂમી તો તુમ સે બચ ગએ લેકિન એક **મુસલ્માન** ભાઈ મહફૂઝ ન રહ સકા (યા'ની દેખતે હી તુમ ને ઉસ કી **ગીબત** શુરૂઅ કર દી !) હઝરતે સય્યિદુના સુફયાન رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કહતે હૈં : (મેરા દિલ ચોટ ખા ગયા ઔર) ઈસ કે બા'દ મૈં ને કભી કિસી કી **ગીબત** ઔર આબરૂ રેઝી નહીં કી. (تَنبِیہُ الغافِلین ص۸۸)
અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.**

اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہ تعالٰی علیہ والہٖ وسلَّم

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જબ ભી હમારે સામને કોઈ **ગીબત** વગૈરા કા ઈરતિકાબ કરે તો મુમ્કિના સૂરત મેં ઉસે સમઝાના ચાહિયે કે સમઝાના રાએગાં નહીં જાતા. રબ્બે કાએનાત عَزَّوَجَلَّ પારહ 27 **સૂ-રતુઝ્ઝારિયાત** આયત નમ્બર 55 મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

وَّ ذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرٰى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِیْنَ ۝۵۵ (پ۲۷،الذّٰریٰت:۵۵)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર સમઝાઓ કે સમઝાના મુસલ્માનોં કો ફાએદા દેતા હૈ.

અમલ કા હો જઝબા અતા યા ઈલાહી
ગુનાહોં સે મુઝ કો બચા યા ઈલાહી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾3﴿ રૂઈ વાલે ને ખિયાનત કી !

એક નેક શખ્સ ને અપની રફીકએ હયાત (યા'ની બીવી) કે લિયે રૂઈ ખરીદી. જબ ઘર પહોંચા તો વોહ કહને લગી કે **રૂઈ બેચને વાલોં** ને આપ કે સાથ **ખિયાનત** (ઠગબાઝી) કી હૈ. ઉસ શખ્સ ને ઔરત કો ફૌરન તલાક દે દી ! ઉસ આદમી સે જબ ઈસ કા સબબ પૂછા ગયા તો કહા : મૈં એક ગૈરત મન્દ ઈન્સાન હૂં, મુઝે ખદશા લાહિક હુવા કે બરોઝે કિયામત અગર **રૂઈ બેચને વાલે** ઈસ **ગીબત** (વ તોહ્મત) કી વજહ સે

ઈસ સે અપને હક કે તલબ ગાર હુએ તો કહીં અહલે મહશર યેહ ન કહેં કે દેખો ! ફુલાં કી બીવી સે **રૂઈ બેચને વાલે** અપના હક માંગ રહે હૈં ! ઈસ લિયે મૈં ને ઉસે તલાક દે દી ! (تَنبِيهُ الْغافِلِين ص٨٩)

તાજિરોં કી ગીબત કી 17 મિસાલેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! કિસી કૌમ યા મહ્કમે કી **ગીબત** કરના મ-સલન કહના : "પોલીસ વાલે રિશ્વત ખોર હોતે હૈં." યેહ ગુનાહોં ભરી **ગીબત** નહીં ક્યૂંકે મહ્કમએ પોલીસ યા કૌમ યા ગ્રૂપ કે અન્દર અચ્છે બુરે દોનોં તરહ કે લોગ હોતે હૈં અલબત્તા કિસી કૌમ યા મહ્કમએ પોલીસ કે હર હર ફર્દ કી બુરાઈ મક્સૂદ હો તો ઝરૂર **ગીબત** હૈ. મઝકૂરા **હિકાયત** મેં કિસી મખ્સૂસ રૂઈ વાલે કા નહીં મુત્લકન "રૂઈ વાલોં" કા ઝિક્ર હૈ. ઈસ લિહાઝ સે તો યેહ **ગીબત** ન હુઈ મગર હો સકતા હૈ કે ઉસ ગાઉં મેં રૂઈ કી દો યા તીન હી દુકાનેં હોં ઔર ઉસ ઔરત ને જો ગીબત ભરી ગુફ્ત-ગૂ કી ઈસ કે સિયાકો સબાક સે ઉસ નેક આદમી ને યેહી મુરાદ સમઝી હો કે વોહ હમારે યહાં કે હર હર રૂઈ વાલે કો ખાઈન વ ઠગ કહ રહી હૈ લિહાઝા ખૌફે કિયામત કે સબબ ફૌરન તલાક દે દી હો. وَ اللّٰهُ تَعَالٰی اَعْلَمُ وَ رَسُوْلُهٗ اَعْلَم عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللّٰهُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلّم બહર હાલ ઈસ હિકાયત સે વોહ લોગ ઈબ્રત હાસિલ કરેં જો બિલા કિસી મસ્લહતે શર-ઈ બાત બાત પર તાજિરોં કી **ગીબત વ તોહ્મત** કે **મુ-તઅલ્લિક** બિલા તકલ્લુફ ઈસ તરહ કે જુમ્લે કહતે રહતે હૈં : ❁ ઈસ ને ઠગ લિયા ❁ ઠગી હૈ ❁ ઠગિયા હૈ ❁ ગાહકોં કો લૂટતા હૈ ❁ નફઅ ઝિયાદા લેતા હૈ ❁ ઈસ કા માલ સબ સે મહંગા હોતા હૈ ❁ ધોકેબાઝ હૈ ❁ મિલાવટ કરતા હૈ ❁ તોલ મેં ડન્ડી મારતા હૈ ❁ ચિકની **ચુપડી** બાતેં કર કે ગાહક કો ફાંસ લેતા હૈ ❁ બહુત લાલચી હૈ સબ સે આખિર મેં દુકાન બન્દ કરતા હૈ ❁ કપડા ખીંચ કર નાપતા હૈ ❁ ઉધાર માલ લે કર લૌટાને કા નામ નહીં લેતા ❁ ઈસ સે કર્ઝ કી વુસૂલી આસાન નહીં, ધક્કે બહુત ખિલાતા હૈ ❁ સૂદખોર હૈ ❁ ન જાને કિતનોં કે પૈસે ખા કે બૈઠા હૈ ❁ ઝૂટી કસ્મેં ખાતા હૈ.

દે રિઝ્કે હલાલ અઝ પએ ગૌસે આ'ઝમ — હરામ માલ સે તૂ બચા યા ઈલાહી

હો અખ્લાક અચ્છા હો કિરદાર સુથરા — મુઝે મુત્તકી દે બના યા ઈલાહી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મુલાઝિમીન કી ગીબતોં કી 18 મિસાલેં : મુલાઝિમીન કે બારે મેં બિલા મસ્લહતે શર-ઈ બોલે જાને વાલે ગુનાહોં ભરે કલિમાત વ ફિક્રાત કી મિસાલેં ❁ કામચોર હૈ ❁ સુસ્ત હૈ ❁ ઢીલા હૈ ❁ જબ દેખો છુટ્ટિયાં કરતા હૈ ❁ હરામ ખોર હૈ ❁ દુકાન મેં ચોરિયાં કરતા હૈ ❁ કામ પર ભેજો તો બહુત ટાઈમ પાસ કર કે આતા હૈ ❁ જબ દેખો બસ ફોન પર લગા રહતા હૈ ❁ બહુત મુંહ ચઢા હૈ ❁ બાત બાત પર નારાઝ હો જાતા હૈ ❁ ગાહક કો બરાબર "ડીલ" નહીં કર સકતા ❁ બાવલા ❁ અહમક ❁ બુધ્ધૂ હૈ ❁ ઈસ કે નખ્રે બઢ ગએ હૈં ❁ એક તો દેર સે આતા હૈ ઔર ❁ જલ્દી ભાગને કી કરતા હૈ ❁ દુકાન મેં ચોરી હો ગઈ હૈ મુઝે ફુલાં નોકર પર શક હૈ.

દુકાનદારોં કી આપસી ગીબત કી 10 મિસાલેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! કારોબાર મેં ઊંચ નીચ હોતી રહતી હૈ, અહાદીસે મુબા-રકા સે મુસ્તફાદ હોતા હૈ કે ગુનાહોં કે બાઈસ ભી બે બ-ર-કતી હોતી હૈ. મુસલ્માન કો ચાહિયે કે અગર કભી બે બ-ર-કતી હો યા બિકરી મેં કમી આએ તો અપને આ'માલ કા મુહા-સબા કરે મગર બા'ઝ લોગ ઐસે મૌકઅ પર શૈતાન કે બહકાવે મેં આ કર બદ ગુમાનિયોં, **ગીબતોં** ઔર તોહ્મતોં પર ઉતર આતે હૈં ઔર કુછ યૂં કહતે સુનાઈ દેતે હૈં : ❁ લગતા હૈ ફુલાં મેરે કારોબાર કી તરક્કી દેખ નહીં સકતા ❁ મેરે ગાહક તોડતા હૈ ❁ જાન બૂઝ કર દામ કમ બતા કર મેરે ગાહક ખરાબ કર દેતા હૈ ❁ ખુદ મિલાવટ વાલા માલ બેચતા હૈ મગર ❁ મેરે ગાહક કો બદઝન કરને કે લિયે મેરી ચીઝોં કો મિલાવટ વાલી કહતા હૈ ❁ બદ મઆશી કર કે મેરી દુકાન કે આગે પથારા લગવા દિયા હૈ ❁ યેહ ચાહતા હૈ કે બસ કિસી તરહ મૈં યેહ દુકાન છોડ દૂ ❁ ઉસ ને ઐસી નઝર લગા દી હૈ

કે ગાહક કરીબ નહીં ફટક્તા ❁ વોહ સામને વાલા દુકાનદાર જબ દેખો હાથ મેં તસ્બીહ લે કર પઢ પઢ કર હમારી દુકાન કી તરફ ફૂંકતા રહતા હૈ ❁ ઉસ દિન તો બા કાઈદા મુસલ્લા બિછા કર નમાઝેં પઢે જા રહા થા ઔર દો એક બાર તો હમારી દુકાન કી તરફ દેખા ભી થા હો ન હો ઈસી ને **જાદૂ** કે ઝોર સે કારોબાર કી બન્દિશ કર દી હૈ ! **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** યેહ બાત ગિરેહ મેં બાંધ લીજિયે કે ઝિક્રો અઝ્કાર, નમાઝોં ઔર પાક કલામોં કે ઝરીએ જાદૂ હો હી નહીં સકતા લિહાઝા કિસી મુસલ્માન કે બારે મેં **બદ ગુમાનિયોં, ગીબતોં** ઔર **તોહ્મતોં** કે ગુનાહોં મેં મત પડિયે, અપની નઝર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પર રખિયે.

હુકૂકુલ ઈબાદ ! આહ ! હોગા મેરા ક્યા ! સરે હશ્ર રખના ભરમ યા ઈલાહી
બડી કોશિશેં કી ગુનહ છોડને કી રહે આહ ! નાકામ હમ યા ઈલાહી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾4﴿ મર્હૂમા અમ્મી જાન ને મ-દની કામ કરને કી ઇજાઝત દિલવાઈ

ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે **મ-દની કાફિલોં** મેં ખૂબ સફર કીજિયે, **ઈસ્લામી બહનેં** અપને મહારિમ કે સાથ મ-દની કાફિલે મેં સફર કી સઆદત હાસિલ કરેં, આપ કી તરગીબ કે લિયે **મ-દની બહાર** ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે **કોટ** અત્તારી (કોટરી બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કી એક ઈસ્લામી બહન કા બયાન હૈ કે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મુઝે દા'વતે ઈસ્લામી સે પ્યાર હૈ, લિહાઝા મૈં ખૂબ બઢ ચઢ કર **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની કામ કરના ચાહતી થી મગર મેરે બચ્ચોં કે અબ્બૂ ઈજાઝત નહીં દેતે

થે. મૈં ફિર ભી શરીઅત કે દાઈરે મેં રહતે હુએ અપની બિસાત કે મુતાબિક **મ-દની કામ** કિયા કરતી. મેરી ખુશ નસીબી કે **સ-ફરુલ મુઝફ્ફર** 1430 સિ.હિ. કે મુબારક મહીને મેં હમારે અલાકે કે એક ઘર મેં દા'વતે ઈસ્લામી કી **ઈસ્લામી બહનોં કા મ-દની કાફિલા** તશરીફ લાયા. **જદ્વલ** કે મુતાબિક દૂસરે દિન હોને વાલે **તરબિય્યતી ઈજતિમાઅ** મેં મુઝે ભી શિર્કત કી સઆદત મિલી. મૈં ને વહાં પર યેહ દુઆ માંગી : **"યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઈસ મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે મેરે બચ્ચોં કે અબ્બૂ મુઝે **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની કામ કરને કી ઈજાઝત દે દિયા કરેં." اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉસી રાત મેરે બચ્ચોં કે અબ્બૂ કો મેરી મર્હૂમા અમ્મીજાન (યા'ની ઈન કી સાસ જો ઈન્હેં બેટીં કી તરહ ચાહતી થીં) કી ખ્વાબ મેં ઝિયારત હુઈ, **મર્હૂમા** ને ફરમાયા : "તુમ મેરી બેટી કો દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની કામ** ક્યૂં નહીં કરને દેતે ! ઉસે ઈસ કી ઈજાઝત દે દો." મેરે બચ્ચોં કે અબ્બૂ ને યેહ ખ્વાબ સુના કર મુઝે હંસી ખુશી **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની કામ** કરને કી ઈજાઝત દે દી. યૂં ઈસ્લામી બહનોં કે **મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કત સે મેરે દિલ કી મુરાદ બર આઈ.

કાફિલે મેં ઝરા માંગો આ કર દુઆ પાઓગે ને'મતેં કાફિલે મેં ચલો
હોગા લુત્ફે ખુદા આઓ બહનો દુઆ મિલ કે સારે કરેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મ-દની કામ કી તડપ મરહબા ! : ઈસ્લામી બહનો ! દેખા આપ ને ! મ-દની કાફિલોં કી ભી કૈસી પ્યારી પ્યારી બહારેં હૈં ! اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈસ મેં ખૂબ દુઆએં કબૂલ હોતી હૈં. **મ-દની કામ** કે ઝરીએ નેકી કી દા'વત આમ કરને કી તડપ મરહબા ! કે ઈસ મેં સવાબ હી સવાબ હૈ ઈસ ઝિમ્ન મેં ચાર અહાદીસે મુબા-રકા પેશ કી જાતી હૈં :

ચાર[4] ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **:** ﴾1﴿ નેકી કી રાહ દિખાને વાલા **નેકી** કરને વાલે કી તરહ હૈ.(1) ﴾2﴿ અગર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તુમ્હારે ઝરીએ કિસી એક શખ્સ કો હિદાયત અતા ફરમાએ તો યેહ તુમ્હારે લિયે ઇસ સે અચ્છા હૈ કે તુમ્હારે પાસ સુર્ખ ઊંટ હોં.(2) ﴾3﴿ બેશક અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ, ઉસ કે ફિરિશ્તે, આસ્માન ઔર ઝમીન કી મખ્લૂક યહાં તક કે ચ્યૂંટિયાં અપને સૂરાખોં મેં ઔર મછલિયાં (પાની મેં) લોગોં કો **નેકી સિખાને વાલે** પર "સલાત" ભેજતે હૈં.(3) **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી "સલાત" સે ઉસ કી **ખાસ રહમત** ઔર મખ્લૂક કી "સલાત" સે ખુસૂસી દુઆએ રહમત મુરાદ હૈ.(4) ﴾4﴿ બેહતરીન સ-દકા યેહ હૈ કે મુસલ્માન આદમી ઇલ્મ હાસિલ કરે ફિર અપને મુસલ્માન ભાઈ કો સિખાએ.(5)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾5﴿ ઈમામે આ'ઝમ કા અપને ગુસ્તાખ કે સાથ હુસ્ને સુલૂક

ઈમામુલ અઇમ્મહ, સિરાજુલ ઉમ્મહ **હઝરતે** સય્યિદુના ઈમામે આ'ઝમ અબૂ હનીફા رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه **મિના શરીફ** કી મસ્જિદુલ ખૈફ મેં તશરીફ ફરમા થે કે એક શખ્સ ને આ કર મસ્અલા પૂછા આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઉસ કા જવાબ દિયા ફિર કિસી ને કહા કે યેહ હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى કે જવાબ કે બિલ્કુલ ખિલાફ હૈ. ઈર્શાદ ફરમાયા : ઈસ મસ્અલે મેં હસન બસરી (عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى) ને ઈજતિહાદી ખતા

(1) سُنَنِ تِرمِذی ج٤ ص٣٠٥ حديث ٢٦٧٩ (2) صَحِيح مُسلِم ص١٣١١ حديث ٢٤٠٦ (3) سُنَنِ تِرمِذی ج٤ ص٣١٤ حديث ٢٦٩٤
(4) મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 1, સ. 200 (5) سُنَنِ اِبن ماجه ج١ ص١٥٨ حديث ٢٤٣

કી. ફિર એક ઔર શખ્સ આયા ઉસ ને અપના ચેહરા છુપાયા હુવા થા, ઉસ ને આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કો ગાલી નિકાલી ઔર કહા : તુમ હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى કો ખતાકાર કહતે હો. મગર આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી કુવ્વતે બરદાશ્ત કા યેહ આલમ કે આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે ચેહરે પર કોઈ ગુસ્સા નઝર ન આયા. હાઝિરીન તૈશ મેં આ કર ઉસ ગુસ્તાખ કો મારને કે લિયે ઉઠે, સય્યિદુના ઈમામે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم ને લોગોં કો ઠન્ડા કિયા ઔર ઉસ શખ્સ સે ફરમાયા : "હસન બસરી (عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى) સે ઈજતિહાદી ગ-લતી હુઈ ઔર **હઝરતે** સય્યિદુના ઈબ્ને મસ્ઊદ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને ઈસ બાબ મેં જો રિવાયત કી વોહ સહીહ હૈ." (المناقب للموفق ج ٢ ص ٩) **અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

ગુસ્સે પર કાબૂ કે ભી ક્યા ખૂબ ફઝાઈલ હૈં ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! કરોડોં હ-નફિય્યોં કે અઝીમ પેશ્વા હઝરતે સય્યિદુના ઈમામે આ'ઝમ **ફકીહે અફખમ** ઈમામ અબૂ હનીફા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા **સબ્રો તહમ્મુલ** ! હાલાં કે આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ચાહતે તો લોગ માર માર કર ઉસ કા ભુરકસ નિકાલ દેતે મગર આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઐસા ન હોને દિયા. જબ કોઈ અપની બે ઈઝ્ઝતી કરે તો ઉમૂમન ગુસ્સા આ જાતા હૈ મગર ઐસે મૌકઅ પર ગુસ્સે કો રોક કર ઉસ કે ફઝાઈલ કા હકદાર બનના ચાહિયે. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 188 તા 189 પર હૈ : નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم કા ફરમાને અઝીમ હૈ : જો શખ્સ અપની ઝબાન કો મહફૂઝ રખેગા, **અલ્લાહ** (عَزَّ وَجَلَّ) ઉસ કી પર્દા પોશી ફરમાએગા ઔર જો અપને **ગુસ્સે** કો રોકેગા, કિયામત કે દિન **અલ્લાહ** તઆલા અપના અઝાબ ઉસ સે રોક દેગા ઔર જો **અલ્લાહ** (عَزَّ وَجَلَّ) સે ઉઝ્ર કરેગા, **અલ્લાહ** (عَزَّ وَجَلَّ) ઉસ કે ઉઝ્ર કો કબૂલ ફરમાએગા.

(شُعَبُ الْاِيمان ج٦ ص ٣١٥ حديث ٨٣١١)

ક્યા ઈમામે આ'ઝમ ને હસન બસરી કી ગીબત કી ? : મઝકૂરા હિકાયત મેં સય્યિદુના ઈમામે આ'ઝમ અબૂ હનીફા عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْاَکْرَم ને સય્યિદુના હસન બસરી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْقَوِی કી યેહ કહ કર **ગીબત** કી કે "ઉન્હોં ને ઈજતિહાદી ખતા કી" મગર યેહ **જાઈઝ ગીબત** થી ક્યૂંકે એક મુફ્તી શર-ઈ મસ્અલે પર ખતા કરે તો દૂસરા મુફ્તી ઉસ કા રદ કર સકતા હૈ. ચુનાન્ચે **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા** 178 તા 179 પર હૈ : હદીસ કે રાવિયોં ઔર મુકદમે (CASE) કે ગવાહોં ઔર **મુસન્નિફીન** પર જરહ કરના ઔર ઉન કે ઉયૂબ બયાન કરના જાઈઝ હૈ અગર રાવિયોં કી ખરાબિયાં બયાન ન કી જાએં તો હદીસે સહીહ ઔર ગૈરે સહીહ મેં ઈમ્તિયાઝ ન હો સકેગા. ઈસી તરહ **મુસન્નિફીન** કે હાલાત ન બયાન કિયે જાએં તો કુતુબે **મોઅ્-ત-મદા** **વ ગૈરે મોઅ્-ત-મદા** (યા'ની કાબિલે એ'તિમાદ વ ના કાબિલે એ'તિમાદ કિતાબોં) મેં ફર્ક ન રહેગા. ગવાહોં પર જરહ ન કી જાએ તો હુકૂકે મુસ્લિમીન કી નિગહ દાશ્ત (દેખભાલ) ન હો સકેગી.

શહા મુસલ્માન હોં મુનઝ્ઝમ, ઈમામે આ'ઝમ અબૂ હનીફા
હસદ કી બીમારી બઢ ચલી હૈ, લડાઈ આપસ મેં ઠન ગઈ હૈ
દુરૂદ પઢતા રહૂં મૈં હર દમ, ઈમામે આ'ઝમ અબૂ હનીફા
મિટા મેરી ગીબતોં કી આદત, હો દૂર બે જા હંસી કી ખસ્લત

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی اللہ! اَسْتَغْفِرُ اللہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

﴾6﴿ ઈમામે આ'ઝમ عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْاَکْرَم ને કભી દુશ્મન કી ભી ગીબત નહીં કી

એક મરતબા હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મુબારક عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْمُبَارِک ને હઝરતે સય્યિદુના સુફયાન સૌરી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللہِ الْقَوِی સે કહા કે اَلْحَمْدُ لِلّٰہ "ઈમામે આ'ઝમ **અબૂ હનીફા** رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ **ગીબત** સે ઈતના ઝિયાદા બચતે હૈં કે મૈં ને કભી ઉન કો દુશ્મન કી **ગીબત** કરતે ભી નહીં સુના !" (مِرْقاۃُ الْمَفاتِیح ج۱ ص۷۷)

આધે અહલે ઝમીન સે ભી ઈમામે આ'ઝમ કી અક્લ ઝિયાદા : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કી **અક્લ મન્દી** કે ક્યા કહને ! **યકીનન અક્લ મન્દ** વોહી હૈ જો અપને આપ કો **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تعالىٰ عليه واٰله وسلّم કી ઈતાઅત મેં લગાએ રખે વરના તો વોહ બે વુકૂફ હી ક્યા બે વુકૂફોં કા ભી સરદાર હૈ જો મુસલ્માનોં કી **ગીબતોં** મેં પડ કર અપની નેકિયાં બરબાદ કર કે જહન્નમ કા હકદાર બનતા રહે. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 649 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"હિકાયતેં ઔર નસીહતેં" સફહા** 332 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અલી બિન આસિમ رَحْمَةُ اللهِ تعَالٰى عَلَيْه ને ઈર્શાદ ફરમાયા : અગર નિસ્ફ (યા'ની આધે) અહલે ઝમીન કી અક્લોં સે ઈમામ અબૂ હનીફા رَضِىَ اللهُ تعَالٰى عَنْهُ કી અક્લ કા મુવા-ઝના કિયા જાએ તો ભી આપ رَضِىَ اللهُ تعَالٰى عَنْهُ કી અક્લ ઝિયાદા હોગી. (تبیضُ الصّحیفة فی مناقب الامام ابی حنیفة للسّیوطی ص۱۲۸)

ગીબતેં મત કીજિયે પછતાઓંગે   ઘુપ અંધેરી કબ્ર મેં જબ જાઓંગે

સાંપ બિચ્છૂ દેખ કર ચિલ્લાઓંગે   બે બસી હોગી ન કુછ કર પાઓંગે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾7﴿ કબ્ર વાલે ગીબત નહીં કિયા કરતે

દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 649 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"હિકાયતેં ઔર નસીહતેં" સફહા** 477 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના સરી સ-કતી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : એક બાર મુઝે કબ્રિસ્તાન જાના હુવા. વહાં મૈં ને હઝરતે સય્યિદુના બહલૂલ દાના رَحْمَةُ اللهِ تعَالٰى عَلَيْه કો દેખા કે એક કબ્ર કે કરીબ બૈઠે મિટ્ટી મેં લોટપોટ હો રહે હૈં ! મૈં ને યહાં તશરીફ ફરમા હોને કા સબબ પૂછા તો જવાબ દિયા : "મૈં ઐસી કૌમ કે પાસ હૂં જો મુઝે **અઝિય્યત** નહીં દેતી ઔર અગર મૈં યહાં સે ગાઈબ હો જાઊં તો મેરી **ગીબત** નહીં કરતી." (الرَّوضُ الفائِق (عربی) ص۲٤٦) '**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالىٰ عليه واٰله وسلّم

سُبْحٰنَ الله ! અલ્લાહ વાલોં કી ભી ક્યા ખૂબ **મ-દની સોચ** હુવા કરતી હૈ, વાકેઈ કબ્રિસ્તાન મેં વક્ત ગુઝારને વાલે કો અપની મૌત યાદ આને કે સાથ સાથ **ગીબત** સે બચત કી ભી સઆદત નસીબ હોતી હૈ, ન વોહ કિસી કી **ગીબત** કરતે ન કબ્ર વાલે ઉસ કી **ગીબત** કરતે હૈં.

મૌત કો મત ભૂલના પછતાઓગે　　કબ્ર મેં એ આસિયો ! જબ જાઓગે

સાંપ બિચ્છૂ દેખ કર ઘબરાઓગે　　ભાગ ન હરગિઝ વહાં સે પાઓગે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾8﴿ હમ અબ સિર્ફ મ-દની ચેનલ દેખતે હૈં

ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે **મ-દની કાફિલોં** મેં ખૂબ સફર કીજિયે, **ઈસ્લામી બહનેં** અપને મહારિમ કે સાથ મ-દની કાફિલે મેં સફર કી સઆદત હાસિલ કરેં, આપ કી તરગીબ કે લિયે **મ-દની બહાર** ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે **શહદાદ** પૂર (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કી એક ઈસ્લામી બહન (ઉમ્ર તક્રીબન 45 સાલ) કે બયાન કા ખુલાસા હૈ કે હમારે ઘર મેં નમાઝોં કી અદાએગી કી કોઈ તરકીબ નહીં થી, કેબલ કે ઝરીએ T.V. પર ખૂબ ફિલ્મેં ઔર ડિરામે દેખે જાતે. ઈલ્મે દીન સે મહરૂમી ઔર નેક સોહબત સે દૂરી કી બિના પર આવે કા આવા હી બિગડા હુવા થા. હમારી ખુશ નસીબી કે એપ્રીલ 2009 ઈ. મેં હમારે અલાકે કે અન્દર **દા'વતે ઈસ્લામી** કી ઈસ્લામી બહનોં કા **મ-દની કાફિલા** તશરીફ લાયા. "અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી

દા'વત" કે દૌરાન **મ-દની કાફિલે** કી ઈસ્લામી બહનેં હમારે ઘર ભી આઈં. ઉન કી દા'વત પર મૈં **મ-દની કાફિલે** કી જાએ કિયામ પર હોને વાલે બયાન મેં શરીક હુઈ. ઈસ બયાન ને મેરે દિલ કી દુન્યા બદલ ડાલી, મૈં દરિયાએ ગમ મેં ડૂબ ગઈ કે અફસોસ ! મેરી સારી ઉમ્ર ગુનાહોં મેં ગુઝર ગઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઈસ્લામી બહનોં કે **મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કત સે મુઝે **તૌબા** કી સઆદત મિલી, ન સિર્ફ મૈં ને બલ્કે મેરી બેટિયોં ને ભી **પાંચોં વક્ત કી નમાઝ** પઢના શુરૂઅ કર દી ઔર અબ હમારે ઘર કોઈ ઔર નહીં સિર્ફ દા'વતે ઈસ્લામી કા **મ-દની ચેનલ** દેખા જાતા હૈ.

દિલ કી કાલક ધુલે સુખ સે જીના મિલે   આઓ આઓ ચલેં કાફિલે મેં ચલો
છૂટેં બદ આદતેં સબ નમાઝી બનેં   પાઓગે રહમતેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

નમાઝ બુરાઈયોં સે બચાતી હૈ : દેખી આપ ને ! **મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કત ! રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી ઈબાદત સે દૂર રહને વાલે ઘરાને મેં اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **નમાઝોં કી બહાર આ ગઈ** ! હર મુસલ્માન કો નમાઝ પઢની ચાહિયે اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ નમાઝ કી બ-ર-કત સે બુરાઈયાં ભી છૂટ જાએંગી ચુનાન્ચે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પારહ 21 **સૂ-રતુલ અન્કબૂત** આયત નમ્બર 45 મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِؕ

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક નમાઝ મન્અ કરતી હૈ બે હયાઈ ઔર બુરી બાત સે.

ઈત્તિબાએ ન-બવી મેં ખુશ્ક ટહની હિલાઈ : નમાઝ કી ફઝીલત કે ક્યા કહને ! ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 743 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"જન્નત મેં લે જાને વાલે આ'માલ" સફહા** 76 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉસ્માન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં કે મૈં હઝરતે સય્યિદુના સલમાન ફારસી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે સાથ એક દરખ્ત કે નીચે ખડા થા કે આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને

ઉસ દરખ્ત કી એક ખુશ્ક ટહની કો પકડા ઔર ઉસે હિલાયા યહાં તક કે ઉસ કે પત્તે ઝડ ગએ ફિર ફરમાયા : એ અબૂ ઉસ્માન ! ક્યા તુમ મુઝ સે નહીં પૂછોગે કે મૈં ને ઐસા ક્યૂં કિયા ? મૈં ને પૂછા કે આપ ને ઐસા ક્યૂં કિયા ? તો ફરમાયા : એક મરતબા મૈં રહમતે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સાથ એક દરખ્ત કે નીચે ખડા થા તો સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇસી તરહ કિયા ઔર ઉસ દરખ્ત કી એક ખુશ્ક ટહની કો પકડ કર હિલાયા યહાં તક કે ઉસ કે પત્તે ઝડ ગએ ફિર ફરમાયા : એ સલમાન ! ક્યા તુમ મુઝ સે નહીં પૂછોગે કે મૈં ને યેહ અમલ ક્યૂં કિયા ? મૈં ને અર્ઝ કી : આપ ને ઐસા ક્યૂં કિયા ? ઇર્શાદ ફરમાયા : બેશક જબ મુસલ્માન અચ્છી તરહ વુઝૂ કરતા હૈ ઔર પાંચ નમાઝેં અદા કરતા હૈ તો ઉસ કે ગુનાહ ઇસ તરહ ઝડતે હૈં જિસ તરહ યેહ પત્તે ઝડ જાતે હૈં. ફિર આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને યેહ આયતે મુબા-રકા પઢી :

وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَیِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ الَّیْلِ ؕ اِنَّ الْحَسَنٰتِ یُذْهِبْنَ السَّیِّاٰتِ ؕ ذٰلِكَ ذِكْرٰى لِلذّٰكِرِیْنَ ﴿۱۱۴﴾

(پ ۱۲ ھود ۱۱۴)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર નમાઝ કાઇમ રખો દિન કે દોનોં કનારોં ઔર કુછ રાત કે હિસ્સોં મેં બેશક નેકિયાં બુરાઇયોં કો મિટા દેતી હૈં યેહ નસીહત હૈ નસીહત માનને વાલોં કો.

(مُسندِ اِمام احمد ج ۹ ص ۱۷۸ حدیث ۲۳۷۶۸)

હાએ રુસ્વાઈ કી આફત મેં ફંસૂંગા યા રબ
આજ બનતા હૂં મુઅઝ્ઝઝ જો ખુલે હશ્ર મેં ઐબ
ગર કરમ કર દે તો જન્નત મેં રહૂંગા યા રબ
અફ્વ કર ઔર સદા કે લિયે રાઝી હો જા

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾9﴿ ગીબત કે સબબ બરઝખ મેં કૈદ

દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 300 સફહાત કી કિતાબ, **"આંસૂઓં કા દરિયા"** મેં હૈ : ફકીહ અબુલ હસન અલી બિન ફરહૂન કુરતુબી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَلِى અપની કિતાબ **"અઝ્ઝાહિર"** મેં ફરમાતે હૈં : મૈં ને 555 સિને **હિજરી** મેં "શહ્‌રે ફાસ" મેં ઈન્તિકાલ કરને વાલે અપને ચચા કો ખ્વાબ મેં દેખા કે ઘર કે અન્દર તશરીફ લાએ ઔર દીવાર સે ટેક લગા કર બૈઠ ગએ, મૈં ભી ઉન કે સામને બૈઠ ગયા, મૈં ને ઉન કા બદલા હુવા રંગ દેખા તો પૂછા : "ચચાજાન ! આપ કો આપ કે રબ عَزَّوَجَلَّ સે ક્યા મિલા ?" ફરમાયા : "બેટા ! મેહ્‌રબાન સે મેહ્‌રબાની કે સિવા ઔર ક્યા મિલતા હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને **ગીબત** કે ઈલાવા હર ચીઝ મેં મુઝ પર નરમી ફરમાઈ, મૈં મરને કે બા'દ સે લે કર અબ તક **ગીબત** કી વજહ સે હિરાસત (યા'ની કૈદ) મેં હૂં, અબ તક મેરા યેહ ગુનાહ મુઆફ નહીં હુવા, બેટા ! મૈં તુમ્હેં નસીહત કરતા હૂં કે **ગીબત વ ચુગલી** સે બચતે રહના ક્યૂંકે મૈં ને આખિરત મેં **ગીબત** સે બઢ કર કિસી ઔર ચીઝ પર પકડ નહીં દેખી." યેહ કહ કર વોહ મુઝ સે રુખ્સત હો ગએ. (بَحرُالدُّمُوع ص١٨٥)

કબ્ર મેં કૈસે અકેલા મૈં રહૂંગા યા રબ ! ઘુપ અંધેરા હી ક્યા વહ્‌શત કા બસેરા હોગા
હાએ બરબાદી ! કહાં જા કે છુપૂંગા યા રબ ! ગર કફન ફાડ કે સાંપોં ને જમાયા કબ્ઝા
કબ્ર મેં બિચ્છૂ કે ડંક કૈસે સહૂંગા યા રબ ! ડંક મચ્છર કા ભી મુઝ સે તો સહા જાતા નહીં
હાએ ! મૈં નારે જહન્નમ મેં જલૂંગા યા રબ ! ગર તૂ નારાઝ હુવા મેરી હલાકત હોગી
અફ્વ કર ઔર સદા કે લિયે રાઝી હો જા
ગર કરમ કર દે તો જન્નત મેં રહૂંગા યા રબ !

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾10﴿ હિજડે કી મહબ્બત મેં ફંસને કી વજહ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **ગીબત** ને ફૌતગી કે બા'દ ફંસા કર રખ દિયા ! **ગીબત, ચુગલી, બદ ગુમાની** વગૈરા ઐસી ના મુરાદ આફાત હૈં કે બસા અવકાત ઈન્સાન કો હીને હયાત યા'ની જીતે જી ભી ઈબાદાત સે દૂર કર કે મઝીદ ગુનાહોં કે તન્દૂર મેં ઝોંક દેતી હૈં, ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબુલ કાસિમ કુશૈરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى નક્લ કરતે હૈં કે **સય્યિદુના** શૈખ અબૂ જા'ફર બલ્ખી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : હમારે હાં બલ્ખ મેં એક નૌ જવાન થા. યૂં તો વોહ ખૂબ ઈબાદત વ રિયાઝત કિયા કરતા મગર **ગીબત** કી આફત મેં મુબ્તલા થા અક્સર કહતા : ફુલાં ઐસા હૈ, ફુલાં વૈસા હૈ. એક રોઝ મૈં ને ઉસે લોગોં કે કપડે ધોને વાલે હીજડોં કે પાસ સે નિકલતા દેખા, મૈં ને ઉસ સે ઈસ કા સબબ પૂછા, કહને લગા : યેહ લોગોં કો બુરા ભલા કહને યા'ની **ગીબતેં** કરને કી સઝા હૈ કે મુઝે ઈસ હાલ મેં ડાલ દિયા ગયા હૈ, અફસોસ ! મૈં ઈન મેં સે એક **મુખન્નસ** (યા'ની હીજડે) કી **મહબ્બત** મેં મુબ્તલા હો ગયા હૂં, ઉસી **મુખન્નસ** કે ઈશ્ક કી વજહ સે મૈં ઈન ધોબી હીજડોં કી ખિદમત કરતા હૂં ઔર રબ્બે ઝુલ જલાલ عَزَّوَجَلَّ કી તરફ સે પહલે મુઝે જો બાતિની અહવાલ હાસિલ થે સબ જાતે રહે. લિહાઝા આપ **અલ્લાહ** તઆલા સે દુઆ કીજિયે કે મુઝ પર રહ્મ ફરમાએ.

(رِسالہ قُشیریہ ص ۱۹۲)

કહીં ગીબત તો નહીં લે ડૂબી ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **ગીબત કી તબાહકારી** ને એક ઈબાદત વ રિયાઝત કરને વાલે નૌ જવાન કો હિજડે કે ઈશ્ક મેં ફંસા ડાલા ! ગીબતોં કી નુહૂસતોં કે સબબ વોહ ઈબાદતોં કી લઝ્ઝતોં સે ભી મહરૂમ હો ગયા. યહાં વોહ ઈસ્લામી ભાઈ ગૌર ફરમાએં જિન્હેં પહલે સુન્નતોં ભરે બયાનોં, પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ના'તોં, ઝિક્રુલ્લાહ ઔર દુઆઓં મેં બહુત દિલ જમ્ઈ હાસિલ હોતી થી મગર અબ ઐસા નહીં બલ્કે દિલ હર દમ ગુનાહોં કી તરફ માઈલ રહતા હૈ, ઉન્હેં કહીં **"ગીબત"** કી આફત તો નહીં લે ડૂબી ! સચ્ચી તૌબા કરેં કે **અલ્લાહ** રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી રહમત બહુત બડી હૈ.

ગુનાહોં ને મેરી કમર તોડ ડાલી મેરા હશ્ર મેં હોગા ક્યા યા ઈલાહી !

યેહ દિલ નેકિયોં મેં નહીં લગ રહા હૈ ઈબાદત કા દે દે મઝા યા ઈલાહી !

મુઝે બે હિસાબ બખ્શ દે મેરે મૌલા

પએ શાહે ખૈરુલ વરા યા ઈલાહી !

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾11﴿ નમાઝ દોહરાઓ

હઝરતે સય્યિદુના રબીઅ બિન સબીહ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ السَّمِيْع ફરમાતે હૈં : દો આદમી મસ્જિદુલ હરામ શરીફ زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا કે એક દરવાઝે કે કરીબ બૈઠે થે કે ઇતને મેં એક આદમી ગુઝરા જો કે **મુખન્નસ** મા'લૂમ હો રહા થા, ઉસે દેખ કર ના ગવારી મહસૂસ કરતે હુએ દોનોં વહાં સે ઉઠ ગએ. જબ નમાઝ કા વક્ત હુવા તો દોનોં ને બા જમાઅત નમાઝ અદા કી. ફિર ઉન્હેં એહસાસ હુવા કે હમ કહીં **દિલ કી ગીબત** મેં તો મુબ્તલા નહીં હો ગએ ! ચુનાન્ચે ફૌરન હઝરતે સય્યિદુના **અતા** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં હાઝિર હો કર મસ્અલા પૂછા, ફરમાયા : વુઝૂ કર કે અપની **નમાઝ દોહરાઓ,** જબ ઉન્હોં ને બતાયા કે હમારા રોઝા ભી હૈ તો ફરમાયા : અપને રોઝે કી ભી કઝા કરો ! (ذَمُّ الْغِيبَةِ لِابْنِ اَبِى الدُّنيا ص٨٥ رقم٤٢)

ક્યા ગીબત સે રોઝા ટૂટ જાતા હૈ ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા કિસી મુસલ્માન કે લિયે જઝ્બએ હકારત વ નફ્રત ઔર બદ ગુમાની દિલ મેં જમાના **દિલ કી ગીબત** હૈ. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ **બહારે શરીઅત** જિલ્દ અવ્વલ **સફ્હા 984** પર **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : એહતિલામ હુવા યા **ગીબત** કી તો રોઝા ન ગયા (دُرِّمُختار ج٣ ص٤٢١،٤٢٨) અગર્ચે **ગીબત બહુત સખ્ત કબીરા** (ગુનાહ) હૈ. કુરઆને મજીદ મેં **ગીબત** કરને કી નિસ્બત ફરમાયા :

"જૈસે અપને મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખાના." ઔર હદીસ મેં ફરમાયા : "**ગીબત** ઝિના સે ભી સખ્ત તર હૈ." (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط ج٥ص٦٣حديث ٦٥٩٠) અગર્ચે **ગીબત** કી વજહ સે રોઝે કી નૂરાનિય્યત જાતી રહતી હૈ. **સફહા 996** પર ફરમાતે હૈં : ઝૂટ, ચુગલી, **ગીબત**, ગાલી દેના, બેહૂદા (યા'ની બે હયાઈ કી) બાત, કિસી કો તક્લીફ દેના કે યેહ ચીઝેં વૈસે ભી ના જાઇઝ વ હરામ હૈં રોઝે મેં ઔર ઝિયાદા હરામ ઔર ઇન કી વજહ સે રોઝે મેં **કરાહત** આતી હૈ. (બહારે શરીઅત)

હર ખતા તૂ દર ગુઝર કર બે કસો મજબૂર કી
યા ઈલાહી ! મગ્ફિરત કર બે કસો મજબૂર કી

﴾12﴿ એક હીજડે કી મગ્ફિરત કી હિકાયત

જો લોગ **હીજડે** (**મુખન્નસ,** ઝન્ખે, ખુન્સા) સે નફરત કરતે ઔર ઉસે હકારત સે દેખતે હૈં, ઉન કો ઐસા નહીં કરના ચાહિયે કે યેહ ભી **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા બન્દા હૈ ઔર ઉસી عَزَّوَجَلَّ ને ઇસે પૈદા ફરમાયા હૈ ઔર **હીજડે** કો ભી ચાહિયે કે ગુનાહોં ઔર **નાચ ગાનોં** જૈસે હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલે કામ સે પરહેઝ કરે, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા પર રાઝી રહતે હુએ સુન્નતોં ભરી ઝિન્દગી ગુઝારે. જો **ફિત-રતન મુખન્નસ** યા'ની હીજડા હો ઉસે ખુદ કો સતાએ જાને કે સબબ દિલ થોડા કરને કે બજાએ **અલ્લાહ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત પર નઝર રખની ચાહિયે. આઇયે એક **ખુશ નસીબ હીજડે કી હિકાયત** મુલા-હઝા ફરમાઇયે, શાયદ હર હીજડે કો ઉસ પર રશ્ક આએ કે કાશ ! મેરે સાથ ભી ઐસા હી હો. ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ વહ્હાબ બિન અબ્દુલ મજીદ સ-કફી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : મૈં ને એક જનાઝા દેખા જિસે તીન મર્દ ઔર એક ખાતૂન ને ઉઠા રખા થા, ખાતૂન કી જગહ મૈં ને ઉઠા લિયા, નમાઝે જનાઝા કી અદાએગી ઔર તદફીન કે બા'દ મૈં ને ઉસ ખાતૂન સે મા'લૂમ કિયા : મર્હૂમ સે આપ કા ક્યા રિશ્તા થા ? બોલી : મેરા બેટા થા. પૂછા : પડોસી વગૈરા જનાઝે મેં ક્યૂં નહીં આએ ? કહા : દર અસ્લ મેરા ફરઝન્દ **મુખન્નસ** (યા'ની ખુન્સા, હીજડા) થા. ઇસ લિયે લોગોં ને ઇસ કે જનાઝે મેં શિર્કત કો **અહમ્મિય્યત** નહીં દી. સય્યિદુના શૈખ

અબ્દુલ વહ્હાબ બિન અબ્દુલ મજીદ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : મુઝે ઉસ ગમઝદા માં પર બડા રહ્મ આયા, મૈં ને ઉસે કુછ રકમ ઔર ગલ્લા વગૈરા પેશ કિયા. ઉસી રાત સફેદ લિબાસ મેં મલ્બૂસ એક આદમી ચૌદહવીં કે ચાંદ કી તરહ ચેહરા ચમકાતા હુવા મેરે ખ્વાબ મેં આયા ઔર શુક્રિયા અદા કરને લગા, મૈં ને પૂછા : مَنْ اَنْتَ ؟ યા'ની આપ કૌન હૈં ? બોલા : મૈં વોહી **મુખન્નસ** હૂં જિસે આજ આપ ને દફ્ન કિયા હૈ, લોગોં કે મુઝે હકીર સમઝને કી વજહ સે **અલ્લાહુ કદીર** عَزَّوَجَلَّ ને મુઝ પર રહ્મ ફરમાયા. (رِسالہ قُشیریہ ص۱۷۳ مُلَخَّصاً)

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰلهٖ وسلَّم

તુમ્હેં મા'લૂમ ક્યા ભાઈ ! ખુદા કા કૌન હૈ મકબૂલ
કિસી મોમિન કો મત દેખો કભી ભી તુમ હકારત સે

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾13﴿ રાના બદ મઆશ

ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર ચોક દર્સ, મસ્જિદ દર્સ, બાઝાર દર્સ વગૈરા મેં શિર્કત કીજિયે ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તૌફીક દે તો આપ ખુદ ભી રોઝાના **ફૈઝાને સુન્નત** સે કમ અઝ કમ દો દર્સ દીજિયે. **ચોક દર્સ** કી એક **મ-દની બહાર** મુલા-હઝા ફરમાઇયે ચુનાન્ચે સૂબા ઉતરાંચલ (હિન્દ) કે એક 20 સાલહ નૌ જવાન ઇસ્લામી ભાઈ ને જો કુછ લિખ કર દિયા વોહ **બ તસર્રુફ** પેશે ખિદમત હૈ : મૈં બુરી સોહબત કે બાઇસ કમો બેશ 14 સાલ કી ઉમ્ર હી સે જરાઇમ કે દલદલ મેં ફંસ ચુકા થા. **શરાબ** પીના ઔર ઔરતોં કા પીછા કરના મેરા મહબૂબ મશ્ગલા થા. ફિર મૈં ને **બદ મઆશી** શુરૂઅ કર દી. લોગોં સે બે વજહ લડના, મારપીટ કરના, મેરી આદત મેં શામિલ હો ગયા યહાં તક કે મૈં **રાના**

બદ મઆશ કે નામ સે પહચાના જાને લગા. મૈં ઉમ્ર મેં છોટા ઝરૂર થા મગર મૈં કિસી સે ડરે બિગૈર સામને વાલે પર પૈ દર પૈ વાર કરના શુરૂઅ કર દેતા થા. હર તરફ મેરી ધાક બૈઠ ગઈ, લોગ મેરે નામ સે ડરને લગે. વાલિદૈન મુઝ સે બેઝાર હો ચુકે થે મગર બેબસ થે. મેરે કાલે કરતૂત દિન બ દિન બઢતે જા રહે થે. એક દિન ગલી કે નુક્કડ પર એક સબ્ઝ ઇમામે વાલે ઇસ્લામી ભાઈ કો **ચોક દર્સ** દેતા દેખ કર મૈં કરીબ જા ખડા હુવા, જો કુછ સુના વોહ મુઝે બહુત અચ્છા લગા. મૈં ને કિતાબ પર નઝર ડાલી તો ઉસ પર **ફૈઝાને સુન્નત** લિખા થા. દર્સ દેને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ ને મુઝ સે બડી **મહબ્બત** કે સાથ મુલાકાત કી ઔર **ઇન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ મુઝે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી દા'વત પેશ કી, **ફૈઝાને સુન્નત** કે દર્સ ને મેરે અન્દર હલચલ મચા રખી થી, મૈં ને હામી ભર લી ઔર **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ તીન દિન કે લિયે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કરતે હુએ "જનક પૂર" પહોંચા ઔર મઝીદ તીન દિન કે લિયે રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં "જગન્નાથ પૂર" જાને વાલે **મ-દની કાફિલે** કે સાથ સુન્નતોં ભરે સફર કી સઆદત હાસિલ કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **ચોક દર્સ** ઔર **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી સઆદત હાસિલ કરને કી બ-ર-કત સે મેરે દિલ મેં **મ-દની ઇન્કિલાબ** બરપા હો ગયા, મૈં ને સાબિકા ગુનાહોં સે તૌબા કર લી ઔર દાઢી શરીફ સજાને કી ભી નિય્યત કર લી. દુઆ ફરમાઇયે કે **રબ્બુલ ઇઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ મુઝે ઇસ્તિકામત ઇનાયત ફરમાએ. મેરે ઘર વાલે મુઝ મેં આને વાલે ઇસ **મ-દની ઇન્કિલાબ** સે બે ઇન્તિહા ખુશ હૈં. વાલિદએ મોહ-ત-રમા **દા'વતે ઇસ્લામી** કે લિયે ખૂબ દુઆએં કરતી હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મુઝ સમેત મેરે ઘર વાલોં ને સિલ્સિલએ આલિયા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર સરકારે બગદાદ **હુઝૂરે ગૌસે પાક** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ગુલામી કા પટ્ટા અપને ગલે મેં ડાલ લિયા હૈ.

જઝબા ગો સર્દ હો, કાફિલે મેં ચલો તુમ જવાં મર્દ હો, કાફિલે મેં ચલો
બખ્ત ખુલ જાએંગે, કાફિલે મેં ચલો જુર્મ ધુલ જાએંગે, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ચાહે ગુનાહ આસ્માન તક પહોંચ ગએ હોં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! **રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત બહુત બડી હૈ, બિલફર્ઝ કિસી સે બડે સે બડે ગુનાહ ભી સરઝદ હો ગએ હોં, વોહ માયૂસ ન હો, બેશક **તૌબા** કા દરવાઝા ખુલા હુવા હૈ. બન્દા સિદ્કે દિલ સે ઉસ કે દરબારે કરમ બાર મેં ઝુક જાએ તો ઉસ કા ફઝલો કરમ અપની આગોશ મેં લે હી લેતા હૈ. નબિય્યે અકરમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : **لَوْ أَخْطَأْتُمْ حَتّٰى تَبْلُغَ خَطَايَاكُمُ السَّمَاءَ ثُمَّ تُبْتُمْ لَتَابَ عَلَيْكُمْ** **તરજમા :** અગર તુમ ઈતને ગુનાહ કરો કે વોહ આસ્માન તક પહોંચ જાએં ફિર ખુદા عَزَّوَجَلَّ સે તૌબા કરો તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તુમ્હારી તૌબા કબૂલ ફરમાએગા. (سُنَنِ ابن ماجه ج٤ص ٤٩٠ حديث ٤٢٤٨) બલ્કે **તૌબા** કરને વાલે સે **અલ્લાહ** તબા-ર-ક વ તઆલા ઈસ કદર રાઝી હોતા હૈ કે હમ ઈસ કા અન્દાઝા હી નહીં લગા સકતે ! ઈસ ઝિમ્ન મેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 132 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"તૌબા કી રિવાયાત વ હિકાયાત"** સફહા 12 પર મરકૂમ હૈ : **સય્યિદુલ મુબલ્લિગીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મસર્રત નિશાન હૈ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ અપને મોમિન બન્દે કી તૌબા સે ઉસ શખ્સ સે ઝિયાદા ખુશ હોતા હૈ જો કિસી હલાકત ખેઝ ઝમીન પર પડાવ કરે ઉસ કે સાથ ઉસ કી સુવારી ભી હો જિસ પર ઉસ કે ખાને પીને કા સામાન લદા હુવા હો ફિર વોહ સર રખ કર સો જાએ ઔર જબ બેદાર હો તો ઉસ કી સુવારી જા ચુકી હો, વોહ ઉસે તલાશ કરે યહાં તક કે ઉસ પર ધૂપ ઔર પ્યાસ યા જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ચાહા ગાલિબ આ ગઈ ઔર વોહ પરેશાન હો કર કહે કે મૈં ઉસી જગહ લૌટ જાતા હૂં જહાં સો રહા થા ફિર સો જાતા હૂં યહાં તક કે મર જાઊં ફિર વોહ અપની કલાઈ પર સર રખ કર મરને કે લિયે સો જાએ ફિર જબ બેદાર હો તો ઉસ કે પાસ ઉસ કી સુવારી મૌજૂદ હો ઔર ઉસ પર ઉસ કા તોશા ભી મૌજૂદ હો તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મોમિન બન્દે કી તૌબા પર ઉસ શખ્સ કે અપની સુવારી કે લૌટને પર ખુશ હોને સે ભી ઝિયાદા રાઝી હોતા હૈ. (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે ગુનાહોં કો મુઆફ ફરમા દેતા હૈ ઔર ઉસ પર ઈન્આમો ઈક્રામ કરતા હૈ) (صَحيح مُسلِم ص١٤٦٨ حديث ٢٧٤٤)

ન હો માયૂસ આતી હૈ સદા ગોરે ગરીબાં સે

નબી ઉમ્મત કા હામી હૈ ખુદા બન્દોં કા વાલી હૈ

﴿14﴾ ગીબત મેં લઝ્ઝત કી વજહ

હઝરતે સય્યિદુના ઈસા રૂહુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام એક મર્તબા કહીં તશરીફ લિયે જા રહે થે, ઈસ્નાએ રાહ શૈતાન કો દેખા કે એક હાથ મેં **શહ્દ** ઔર દૂસરે મેં **રાખ** ઉઠાએ ચલા જા રહા થા, આપ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام ને પૂછા : ઐ દુશ્મને ખુદા ! યેહ **શહ્દ** ઔર **રાખ** તેરે કિસ કામ આતી હૈ ? બોલા : શહ્દ **ગીબત** કરને વાલોં કે હોંટોં પર લગાતા હૂં તાકે ઈસ ગુનાહ મેં વોહ ઔર આગે બઢેં ઔર રાખ **યતીમોં** કે ચેહરોં પર મલતા હૂં તાકે લોગ ઈન સે નફરત કરેં. (مُکاشَفۃُ الْقُلوب ص٦٦)

નામ નિહાદ ભયાનક સુકૂન : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ **ગીબત** કી ભી અજીબ લઝ્ઝત હૈ કે જિસ કો ઈસ મોહલિક મરઝ કી ચાટ લગ જાતી હૈ વોહ જબ તક કિસી કી **બુરાઈ** ન બયાન કર લે ઉસ કો એક ગૂના બેચૈની સી રહતી હૈ ઔર જબ **ગીબત** કર કે "ભડાસ" નિકાલ લેતા હૈ તો સુકૂન મિલ જાતા હૈ મગર યેહ વોહ સુકૂન હૈ જો કે બહુત સારી બે સુકૂનિયોં કા બાઈસ હૈ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઈસ "નામ નિહાદ ભયાનક સુકૂન" સે હમેં મહફૂઝ વ મામૂન ફરમાએ ઔર હમેં અપની ઔર અપને પ્યારે હબીબ صَلَّی اللّٰہ تَعالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સચ્ચી **મહબ્બત** કી બે કરારી નસીબ ફરમાએ.

اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلّم

મેરે દિલ કો દર્દે ઉલ્ફત વોહ સુકૂન દે ઈલાહી !

મેરી બે કરારિયોં કો ન કભી કરાર આએ

﴾15﴿ મરા હુવા ખચ્ચર

હઝરતે સય્યિદુના અમ્ર બિન આસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ એક **મુર્દા ખચ્ચર** કે કરીબ સે ગુઝરે તો બા'ઝ અહબાબ સે ઈર્શાદ ફરમાયા : ઈસે પેટ ભર કર ખાના મુસલ્માન કા ગોશ્ત ખાને (યા'ની ગીબત કરને) સે બેહતર હૈ.

(التوبیخ والتنبیہ لابی الشیخ الاصبہانی ص۹۷رقم ۲۱۲)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

﴾16﴿ ઈન્સાન નુમા કુત્તોં કા સાલન

હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ ઝૈનુલ આબિદીન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْمُبِیْن ને કિસી શખ્સ કો **ગીબત** કરતે હુએ સુના તો ફરમાયા : **ગીબત** સે બચો, ક્યૂંકે યેહ **ઈન્સાન નુમા કુત્તોં કા સાલન** હૈ. (ذَمُّ الْغِیبَۃِ لِابْنِ اَبِی الدُّنیا ص۱۸۱رقم۱۶۱)

કુત્તોં સે તશ્બીહ દેને કી વજહ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મઝ્લૂમે કરબલા હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ ઝૈનુલ આબિદીન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْمُبِیْن ને **ગીબત** કરને વાલોં કો ઈન્સાન નુમા **કુત્તોં** કે સાથ ઈસ લિયે તશ્બીહ દી હૈ કે કુરઆને મજીદ ઔર અહાદીસે મુબા-રકા મેં **ગીબત** કો મુર્દાર કા ગોશ્ત ખાને કી મિસ્લ બતાયા ગયા હૈ ઔર મુર્દાર કા ગોશ્ત ચબાના ઔર ખાના **કુત્તોં** કા કામ હૈ લિહાઝા **ગીબત** કરને વાલે ગોયા **કુત્તોં** કી મિસ્લ હો કર આદમિયોં કી અક્સામ સે ખારિજ હુએ ક્યૂંકે અગર આદમી હોતે તો ઈન મેં આદમી કી સિફત હોતી ઔર ઈન્સાન કી ખસ્લત ઈન મેં પાઈ જાતી, કિસી કી **ગીબત** ન કરતે, કિસી કા ગોશ્ત **કુત્તોં** કી તરહ ન ચબાતે.

નબી કા સદકા સદા ગીબતોં સે દૂર રખના — કભી કિસી કી ભી ચુગલી કરૂં મૈં ન યા રબ !
તેરે હબીબ અગર મુસ્કુરાતે આ જાએં — તો ગોરે તીરહ મેં હો જાએ ચાંદના યા રબ !

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

﴾17﴿ અનોખી છીંક

ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** પેશે ખિદમત હૈ ચુનાન્ચે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઈસ તરહ કા બયાન હૈ કે મેરી **રીઢ કી હડ્ડી** કા મોહરા અપની જગહ સે હિલ ગયા થા. બહુત ઈલાજ કરાયા મગર ઈફાકા ન હુવા. એક ઈસ્લામી ભાઈ કે તરગીબ દિલાને પર આશિકાને રસૂલ કે સાથ દા'વતે ઈસ્લામી કે સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કિયા. રાત કે ખાને કે વક્ત અચાનક મુઝે ઝોરદાર છીંક આઈ જિસ સે મેરા સારા જિસ્મ લરઝ ઉઠા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ **ઉસ અનોખી છીંક કી બ-ર-કત સે મેરી રીઢ કી હડ્ડી કા મોહરા અપની જગહ પર દુરુસ્ત હો ગયા.**

રીઢ કી હડ્ડિયોં, કી ભી બીમારિયોં   સે મિલેગી શિફા, કાફિલે મેં ચલો
તાજદારે હરમ, કા જો હોગા કરમ   પાએગા દિલ જિલા, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

છીંક કી બ-ર-કતેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! મ-દની કાફિલે કી ભી ક્યા ખૂબ બહારેં હૈં ! કે ઈસ કી બ-ર-કત સે ઝોરદાર છીંક આઈ ઔર પીઠ કા મોહરા દુરુસ્ત હો ગયા ! છીંક **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો પસન્દ હૈ ઔર ઈસ કી ભી ક્યા ખૂબ બ-ર-કતેં હૈં ! **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કે મત્બૂઆ 32 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલા, **"101 મ-દની ફૂલ" સફહા** 13 તા 14 પર હૈ : ﴾1﴿ જો કોઈ છીંક આને પર اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَال કહે ઔર અપની ઝબાન સારે દાંતોં પર ફૈર લિયા કરે તો اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ દાંતોં કી બીમારિયોં સે મહફૂઝ રહેગા. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 396)
﴾2﴿ હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, **અલિય્યુલ મુર્તઝા** كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ફરમાતે હૈં : જો

કોઈ છીંક આને પર اَلْحَمْدُلِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَال કહે તો વોહ દાઢ ઔર કાન કે દર્દ મેં કભી મુબ્તલા નહીં હોગા. (مِرْقَاةُ الْمَفَاتِيْح ج٨ ص٤٩٩ تحت الحديث ٤٧٣٩) ﴾3﴿ છીંક આને પર اَلْحَمْدُ لِلّٰه કહના ચાહિયે બેહતર યેહ હૈ કે اَلْحَمْدُلِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْن યા اَلْحَمْدُلِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَال કહે. ﴾4﴿ સુનને વાલે પર વાજિબ હૈ કે ફૌરન "يَرْحَمُكَ الله" (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તુઝ પર રહ્‌મ ફરમાએ) કહે. ઔર ઈતની આવાઝ સે કહે કે છીંકને વાલા ખુદ સુન લે. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 119) ﴾5﴿ જવાબ સુન કર છીંકને વાલા કહે : "**يَغْفِرُاللهُ لَنَاوَلَكُمْ**" (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હમારી ઔર તુમ્હારી મગ્ફિરત ફરમાએ) યા યેહ કહે "**يَهْدِيْكُمُ اللهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ**" (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તુમ્હેં હિદાયત દે ઔર તુમ્હારા હાલ દુરુસ્ત કરે). (عالمگیری، ج ۵ ص ۳۲۶)

﴾18﴿ અમ્રદ કે સાથ મઝાક કરને વાલે કી ગીબત

હઝરતે સય્યિદુના શૈખ સા'દી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِى ફરમાતે હૈં : એક આબિદ (યા'ની ઈબાદત ગુઝાર આદમી) ને કિસી "લડકે" સે ખુશ તબ્ઈ (મઝાક મસ્ખરી) કી. જબ દૂસરે આબિદોં કો મા'લૂમ હુવા તો વોહ **બદ ગુમાનિયોં** ઔર **ગીબતોં** મેં પડ ગએ કે ઓહો ! ઐસા પરહેઝ ગાર આદમી હો કર ભી **અમ્રદ** (યા'ની ખૂબ સૂરત લડકે) કે ચક્કર મેં ફંસ ગયા વગૈરા. રફ્તા રફ્તા યેહ ખબર ઉસ આબિદ તક પહોંચ ગઈ તો ઉસ ને કહા : ઐ લોગો ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને "લડકે" કે સાથ સાફ નિય્યત વાલોં કે લિયે તફરીહન હંસને બોલને કો **હરામ** નહીં કિયા, અલબત્તા **બદ ગુમાની** ઔર **ગીબત** કો ઝરૂર **હરામ** કિયા હૈ. તુમ્હેં કિસ ને કહ દિયા કે **બદ ગુમાની** ઔર **ગીબત** હલાલ હૈ ! (ماخوذ از: بوستانِ سعدی ص۱۸۹)

કિસી કો "અમ્રદ પરસ્ત" કહના : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ કાબિલે તવજ્જોહ **હિકાયત** હૈ. ઈસ મેં કોઈ શક નહીં કે બડે ઈસ્લામી ભાઈયોં કો અમ્રદોં (બે રીશ લડકોં) સે દૂર હી રહના ચાહિયે, તાહમ કિસી કો **અમ્રદ** કે સાથ દેખ કર ઉસ કે બારે મેં **બદ ગુમાનિયાં** કરને કી શરઅન હરગિઝ ઈજાઝત નહીં. યાદ રખિયે ! મુસલ્માન

પર બદ ગુમાની **હરામ** હૈ. ઐસે મૌકઅ પર કહે જાને વાલે મુ-તવક્કઅ **ગીબતોં** ઔર **ગુનાહોં** ભરે જુમ્લોં કી 5 મિસાલેં મુલા-હઝા હોં : ﴾1﴿ વોહ "અમ્રદ પરસ્ત હૈ" ﴾2﴿ ઉસ ને **અમ્રદ** સે જોડી બનાઈ હૈ ﴾3﴿ ખૂબ સૂરત લડકોં સે તરકીબેં બનાતા હૈ ﴾4﴿ નિય્યત ખરાબ મા'લૂમ હોતી હૈ ﴾5﴿ કુછ કિયા તો જૂતે ખાએગા વગૈરા વગૈરા.

હુસ્ને ઝન કા જામ પીજિયે : બિલફર્ઝ ઝેહ્ની તૌર પર વોહ શખ્સ વાકેઈ ઐસા હો તબ ભી આપ કે પાસ ઈસ કા કૌન સા **વાઝેહ કરીના** હૈ ? અગર આપ કે પાસ યકીની મા'લૂમાત હૈં તો અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કર કે બેશક ઉસ કો તન્હાઈ મેં સમઝાઈયે, આખિર દૂસરોં કે સામને **ગીબત** કરને મેં ક્યા મસ્લહત હૈ ? બહર હાલ તૌબા તૌબા ઔર તૌબએ તામ્મ કીજિયે, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા નામ લીજિયે, કરને કા કામ કીજિયે ઔર અગર દિલ કે અન્દર **બદ ગુમાની** પૈદા હો રહી હૈ તો **હુસ્ને ઝન** કા જામ પીજિયે કે **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : حُسْنُ الظَّنِّ مِنْ حُسْنِ الْعِبَادَةِ યા'ની હુસ્ને ઝન ઉમ્દા ઈબાદત હૈ. (مُسندِ اِمام احمد ج ٣ ص ٥٤٧ حديث ١٠٣٦٨) **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1548 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ફૈઝાને સુન્નત"** જિલ્દ અવ્વલ **સફહા** 523 પર હૈ મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن નક્લ ફરમાતે હૈં : ખબીસ ગુમાન ખબીસ દિલ હી સે પૈદા હોતા હૈ. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 22, સ. 400) બેશક દિલ કા હાલ રબ્બે ઝુલ જલાલ عَزَّوَجَلَّ હી જાનતા હૈ લિહાઝા જો લોગ વાકેઈ "અમ્રદ પરસ્ત" હૈં ઔર બા વુજૂદ શહ્વત કે ઈન સે દોસ્તિયાં કરતે હૈં. ઉન કો ખુદા કા ખૌફ કરના ચાહિયે. ઔર ઈસ **લરઝા ખેઝ હિકાયત** પર ગૌર કર કે અપની આકિબત કી ફિક્ર કરની ચાહિયે ચુનાન્ચે

﴾19﴿ દો અમ્રદ પસન્દ મુઅઝ્ઝિનોં કી બરબાદી

દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 472 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બયાનાતે અત્તારિય્યા"** **હિસ્સએ દુમુવ સફહા** 123

તા 127 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન અહમદ **મુઅઝ્ઝિન** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : મૈં તવાફે કા'બા મેં મશ્ગૂલ થા કે એક શખ્સ પર નઝર પડી જો ગિલાફે કા'બા સે લિપટ કર એક હી દુઆ કી તકરાર કર રહા થા : "**યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મુઝે દુન્યા સે મુસલ્માન હી રુખ્સત કરના." મૈં ને ઉસ સે પૂછા : ઈસ કે ઈલાવા કોઈ ઔર દુઆ ક્યૂં નહીં માંગતે ? ઉસ ને કહા : મેરે **દો ભાઈ** થે, બડા ભાઈ **ચાલીસ સાલ** તક મસ્જિદ મેં બિલા મુઆ-વઝા અઝાન દેતા રહા. જબ ઉસ કી મૌત કા વક્ત આયા તો ઉસ ને **કુરઆને પાક** માંગા, હમ ને ઉસે દિયા તાકે ઈસ સે બ-ર-કતેં હાસિલ કરે, મગર **કુરઆન શરીફ** હાથ મેં લે કર વોહ કહને લગા : "તુમ સબ ગવાહ હો જાઓ કે મૈં કુરઆન કે તમામ એ'તિકાદાત વ અહકામાત સે બેઝારી ઝાહિર કરતા ઔર **નસરાની** (ક્રિસ્ચેન) મઝ્હબ ઈખ્તિયાર કરતા હૂં." ફિર વોહ મર ગયા. ઈસ કે બા'દ **દૂસરે ભાઈ** ને **તીસ બરસ** તક મસ્જિદ મેં ફી **સબીલિલ્લાહ** અઝાન દી. મગર ઉસ ને ભી આખિરી વક્ત **નસરાની** (યા'ની ક્રિસ્ચેન) હોને કા ઈકરાર કિયા ઔર મર ગયા. લિહાઝા મૈં અપને ખાતિમે કે બારે મેં બેહદ ફિક્ર મન્દ હૂં ઔર હર વક્ત **ખાતિમા બિલખૈર** કી દુઆ માંગતા રહતા હૂં. **હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન અહમદ મુઅઝ્ઝિન** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ઉસ સે ઈસ્તિફસાર ફરમાયા કે તુમ્હારે **દોનોં ભાઈ** આખિર ઐસા કૌન સા ગુનાહ કરતે થે ? ઉસ ને બતાયા : "**વોહ ગૈર ઔરતોં મેં દિલ ચસ્પી લેતે થે ઔર અમ્રદોં** (યા'ની બે રીશ લડકોં) **કો** (શહ્વત સે) **દેખતે થે.**" (الرَّوضُ الفائق ص ١٤)

રિશ્તેદાર કા રિશ્તેદાર સે પર્દા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગઝબ હો ગયા ! ક્યા અબ ભી ગૈર ઔરતોં સે બે પર્દગી ઔર બે તકલ્લુફી સે બાઝ નહીં આએંગે ? ક્યા અબ ભી ગૈર ઔરતોં નીઝ અપની ભાભી, ચચી, તાઈ, મુમાની (કે યેહ સબ ભી શરઅન ગૈર ઔરતેં હી હૈં ઈન) સે અપની નિગાહેં નહીં બચાએંગે ? ઈસી તરહ ચચાઝાદ, તાયાઝાદ, મામૂંઝાદ, ફૂફીઝાદ ઔર ખાલાઝાદ કા નીઝ બીવી કી બહન ઔર બહનોઈ કા આપસ મેં પર્દા હૈ. **ના મહરમ પીર ઔર મુરી-દની** કા ભી પર્દા હૈ. મુરી-દની અપને ના મહરમ પીર કા હાથ નહીં ચૂમ સકતી.

અમ્રદ કો શહ્‌વત સે દેખના હરામ હૈ : ખબરદાર ! અમ્રદ તો આગ હૈ આગ ! અમ્રદ કા કુર્બ, ઉસ કી દોસ્તી ઉસ કે સાથ મઝાક મસ્ખરી, આપસ મેં કુશ્તી, ખીંચાતાની ઔર લિપટા લિપટી જહન્નમ મેં ઝોંક સકતી હૈ. અમ્રદ સે દૂર રહને હી મેં આફિય્યત હૈ અગર્ચે ઉસ બેચારે કા કોઈ કુસૂર નહીં, **અમ્રદ** હોને કે સબબ ઉસ કી દિલ આઝારી ભી મત કીજિયે, મગર ઉસ સે અપને આપ કો બચાના બેહદ ઝરૂરી હૈ. હરગિઝ **અમ્રદ** કો સ્કૂટર પર અપને પીછે મત બિઠાઇયે, ખુદ ભી ઉસ કે પીછે મત બૈઠિયે કે આગ આગે હો યા પીછે ઉસ કી **તપશ** હર સૂરત મેં પહોંચેગી. શહ્‌વત ન હો જબ ભી **અમ્રદ** સે ગલે મિલના મહલ્લે ફિતના (યા'ની ફિતને કી જગહ) હૈ, ઔર શહ્‌વત હોને કી સૂરત મેં ગલે મિલના બલ્કે હાથ મિલાના બલ્કે ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : **અમ્રદ કી તરફ શહ્‌વત કે સાથ દેખના ભી હરામ હૈ.** (دُرِّمُختار ج۲ ص۹۸، تفسیراتِ احمدیه ص۵۰۹) ઉસ કે બદન કે હર હિસ્સે હત્તા કે લિબાસ સે ભી નિગાહોં કો બચાઇયે. ઈસ કે તસવ્વુર સે અગર શહ્‌વત આતી હો તો ઈસ સે ભી બચિયે, ઉસ કી તહરીર યા કિસી ચીઝ સે શહ્‌વત ભડક્તી હો તો ઉસ સે નિસ્બત રખને વાલી હર ચીઝ સે નઝર કી હિફાઝત કીજિયે, હત્તા કે ઉસ કે મકાન કો ભી મત દેખિયે. અગર ઉસ કે વાલિદ યા બડે ભાઈ વગૈરા કો દેખને સે ઉસ કા તસવ્વુર કાઈમ હોતા હૈ ઔર શહ્‌વત ચઢતી હૈ તો ઉન કો ભી મત દેખિયે.

અમ્રદ કે સાથ 70 શૈતાન : અમ્રદ કે ઝરીએ કિયે જાને વાલે શૈતાને અય્યાર વ મક્કાર કે તબાહકાર વાર સે ખબરદાર કરતે હુએ મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : મન્કૂલ હૈ : **ઔરત કે સાથ દો[2] શૈતાન હોતે હૈં ઔર અમ્રદ કે સાથ સત્તર.** (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 721)

બહર હાલ **અજ્નબિય્યા** ઔરત (યા'ની જિસ સે શાદી જાઇઝ હો) ઉસ સે ઔર **અમ્રદ** સે અપની આંખોં ઔર અપને વુજૂદ કો દૂર રખના સખ્ત ઝરૂરી હૈ વરના અભી આપ ને ઉન **દો ભાઈયોં** કી અમ્વાત કે તશ્વીશ નાક મુઆ-મલાત પઢે જો બ ઝાહિર નેક થે. મેહ્‌રબાની ફરમા કર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ મુખ્તસર રિસાલા **અમ્રદ પસન્દી કી તબાહ કારિયાં**

કા મુતા-લઆ ફરમા લીજિયે.

નફ્સે બે લગામ તૂ ગુનાહોં પે ઉક્સાતા હૈ

તૌબા તૌબા કરને કી ભી આદત હોની ચાહિયે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾20﴿ શૈખ સા'દી કે ઉસ્તાઝ ને ક્યા ખૂબ ટોકા

હઝરતે સય્યિદુના શૈખ સા'દી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْهَادِى ફરમાતે હૈં : મૈં ને એક બાર અપને ઉસ્તાદે મોહતરમ **હઝરતે** અલ્લામા **અબુલ ફરજ અબ્દુર્રહમાન** બિન જૌઝી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى સે અર્ઝ કી : મૈં લોગોં મેં દર્સે હદીસ પેશ કરતા હૂં તો **ફુલાં શખ્સ હસદ કરતા ઔર જલતા હૈ !** ઉસ્તાદે મોહતરમ ને ફરમાયા : ઐ સા'દી ! **તઅજ્જુબ** હૈ કે તુમ **હસદ** કો તો બુરી ચીઝ તસ્લીમ કરતે હો મગર મેરે સામને કિસી કો "હાસિદ" કહ કર ઉસ કી બિલા તકલ્લુફ **ગીબત** કર રહે હો ! આખિર તુમ્હેં યેહ કિસ ને કહ દિયા કે સિર્ફ **હસદ** હી હરામ હૈ ક્યા **ગીબત** હરામ નહીં ? યાદ રખો ! અગર **હાસિદ** જહન્નમ કા હકદાર હૈ તો **ગીબત** કરને વાલા ભી અઝાબે નાર કા સઝાવાર હૈ.

(بوستانِ سعدی ص۱۸۸ مُلَخَّصاً)

ગીબત સે રોકના કબ વાજિબ હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! سُبْحٰنَ اللّٰه ! અસાતિઝા હોં તો ઐસે ! સિર્ફ મખ્સૂસ અસ્બાક પઢાને હી સે ગરઝ ન હો, બલ્કે ત-લબા કી અખ્લાકી તરબિય્યત કા ભી ધ્યાન રખેં, એક ઉસ્તાઝ હી ક્યા હર મુસલ્માન અપની ઈસ ઝિમ્મેદારી કો સમઝે ઔર **નેકી કી દા'વત** ઔર ગુનાહ સે મુમા-ન-અત કી તરકીબ વ સૂરત બનાતા રહે. યેહ મસ્અલા ઝેહ્ન મેં રખિયે કે જબ કોઈ શખ્સ ગુનાહ મ-સલન **ગીબત** કર રહા હો ઉસ વક્ત મૌજૂદ શખ્સ કા ઝન્ને ગાલિબ હો કે મૈં મન્અ કરૂંગા તો યેહ બાઝ આ જાએગા તો ઉસ કે લિયે **વાજિબ** હૈ કે ઉસ કો **ગીબત** સે રોકે, અગર નહીં રોકેગા તો ગુનહગાર હોગા. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ,

"બહારે શરીઅત" હિસ્સા 16 **સફ્હા** 255 પર હૈ : સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : "કસમ હૈ ઉસ કી જિસ કે હાથ મેં મેરી જાન હૈ ! યા તો અચ્છી બાત કા હુક્મ કરોગે ઔર બુરી બાત સે મન્અ કરોગે યા **અલ્લાહ** તઆલા તુમ પર જલ્દ અપના અઝાબ ભેજેગા, ફિર દુઆ કરોગે ઔર તુમ્હારી દુઆ કબૂલ ન હોગી."

(سُنَنِ ترمذی ج ٤ ص٦٩ حدیث ٢١٧٦)

હસદ કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી સાત મિસાલેં : "બોસ્તાને સા'દી" કી **હિકાયત** સે યેહ ભી સીખને કો મિલા કે "ફુલાં મુઝ સે હસદ કરતા હૈ" કહના **ગીબત** હૈ, બલ્કે યેહ જુમ્લા **ગીબત** સે ભી સખ્ત ગુનાહ **તોહ્મત** કી તરફ જા રહા હૈ ક્યૂંકે "હસદ" બાતિની અમરાઝ મેં સે હૈ ઔર ઇસ કા તઅલ્લુક દિલ સે હૈ અગર્ચે કભી કભાર વાઝેહ કરાઇન (યા'ની બિલ્કુલ સાફ અલામતોં) સે ભી **હસદ** કા ઇઝહાર હો જાતા હૈ મગર અક્સર લોગ કિયાસ હી સે કિસી કો **હાસિદ** કહ દિયા કરતે હૈં. હસદ કે **મુ-તઅલ્લિક ગીબત કે મઝીદ સાત ફિકરાત મુલા-હઝા હોં :** ❁ જલ કુક્કડ હૈ ❁ મુઝ સે જલતા હૈ ❁ મેરી તરક્કી દેખ નહીં સકતા ❁ મેરી ખુશી સે ખુશ નહીં હુવા ❁ મેરા નુક્સાન ચાહતા હૈ ❁ મેરી ભલાઈ મેં રાઝી નહીં ❁ મુઝે દેખ કર ઉસ કે તન બદન મેં આગ લગ ગઈ.

બહરે શાહે કરબલા મેરા ગુનાહોં કા મરઝ ‌ ‌ દૂર કર દીજે ખુદારા એ તબીબે ઝી વકાર
ફિક્રે નઝ્એ રૂહો કબ્રો હશ્ર સે બચ જાતા ગર ‌ ‌ કાશ ! હોતા આપ કી ગલિયોં કા મૈં ગર્દો ગુબાર

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! ‌ ‌ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوبُوا اِلَى الله ! ‌ ‌ اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! ‌ ‌ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾21﴿ મિની સિનેમા ઘર બન્દ કર દિયા

ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો **જમ્અ** કરવાઈયે. આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં ચુનાન્ચે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ કે સૂબએ પંજાબ કે ઝિલઅ બહાવલ પૂર કી તહસીલ **ટૈલવાલા** મેં એક સાહિબ (ઉમ્ર તકરીબન 37 સાલ) કા **મિની સિનેમા** ઘર થા, વોહ રોઝાના કઈ શો ચલાતે જિસ મેં સેંકડોં અફરાદ ફિલ્મેં દેખતે ઔર અપની આંખોં મેં જહન્નમ કી આગ ભરને કા સામાન કિયા કરતે. ઈલાવા અઝીં વોહ કિરાએ પર ફિલ્મોં કી વીસીડીઝ ભી દિયા કરતે. એક મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ઉન્હેં **મ-દની ચેનલ** ચલાને કી તરગીબ દી, ખુશ કિસ્મતી સે ઉન સાહિબ ને કભી કભાર **મ-દની ચેનલ** ચલાના શુરૂઅ કિયા, જિસે વોહ ખુદ ભી દેખા કરતે. ચન્દ હફ્તોં કે બા'દ યા'ની **9 શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1430** હિ. કો "યઝમાન" શહ્ર મેં હોને વાલે "ઈજતિમાએ ઝિક્રો ના'ત" મેં સેંકડોં ઈસ્લામી ભાઈયોં કે સામને ઉન્હોં ને બતાયા કે **મ-દની ચેનલ** કી બ-ર-કત સે મેરે અન્દર ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ પૈદા હુવા હૈ મૈં ને ગુનાહોં સે તૌબા કર લી હૈ ઔર અપના **મિની સિનેમા** બન્દ કર દિયા હૈ, નીઝ ઉન્હોં ને નમાઝોં કી પાબન્દી કરને, દાઢી શરીફ સજાને ઔર **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે 10 દિન કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કી અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કીં. કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા સિલ્સિલે મેં બૈઅત હો કર હુઝૂરે

ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કે મુરીદ બન ગએ. ઉન્હોં ને ફિલ્મોં વગૈરા કી તકરીબન 40 હઝાર રુપૈ માલિયત કી વીડિયો સીડીઝ ઝાએઅ કર દીં. **મિની સિનેમા** કી જગહ પર મક્તબા કાઈમ કિયા જિસ મેં **મક-ત-બતુલ મદીના** કા સામાન યા'ની કિતાબેં, વીસીડીઝ વગૈરા રખીં ઔર રિઝ્કે હલાલ કમાને મેં મસરૂફ હો ગએ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં ઔર હમેં ઈસ્તિકામત નસીબ ફરમાએ.

اٰمِين بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِین صَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

ગુનાહોં સે મુઝ કો બચા યા ઈલાહી

મુઝે નેક બન્દા બના યા ઈલાહી

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی اللہ! اَسْتَغْفِرُ اللہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

﴾22﴿ દોનોં મેં સે કૌન બેહતર ?

હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا સે કિસી ને સુવાલ કિયા : જો શખ્સ (નફ્લી) ઈબાદત ભી ઝિયાદા કરતા હૈ ઔર ગુનાહ ભી ઝિયાદા કરતા હૈ વોહ બેહતર હૈ યા વોહ જો કે (નફ્લી) ઈબાદત ભી કમ કરતા હૈ ઔર ગુનાહ ભી કમ કરતા હૈ ? હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને જવાબ દિયા જો શખ્સ (નફ્લી) ઈબાદત કમ કરતા હૈ ઔર ગુનાહ ભી કમ કરતા હૈ વોહ બેહતર હૈ ઔર સલામતી ઉસી કે લિયે હૈ. (مُصَنَّف ابن ابی شَیْبہ ج۸ص۱۹۶،تَنبِیۃُ الغافِلین ص۲۰۲) ક્યૂં કે (નફ્લી) ઈબાદત કરને કે મુકાબલે મેં ગુનાહ છોડને મેં ઝિયાદા સવાબ હૈ.

હકીકી મુત્તકી કૌન ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ફી ઝમાના **મુત્તકી** વ પરહેઝ ગાર હોને કા દારો મદાર ઝાહિરી નફ્લી ઈબાદતોં મ-સલન નફ્લી નમાઝોં ઔર નફ્લી રોઝોં પર હી રહ ગયા હૈ, જો શખ્સ બ કસરત નવાફિલ પઢતા યા બહુત નફ્લી રોઝે રખતા હૈ યા અક્સર તસ્બીહ હાથ મેં રખતા ઔર ખૂબ ઝિક્રો અઝ્કાર કરતા ઔર ગિડગિડા કર દુઆએં કિયા કરતા હૈ યા સ-દકા ખૈરાત બહુત કરતા હૈ, ઉસી કો લોગ **મુત્તકી** ઔર પરહેઝ ગાર કહા કરતે હૈં, અગર્ચે ઈન ઈબાદતોં કે સાથ સાથ દિન ભર લોગોં કી **ગીબતેં** કરતા ફિરતા હો, બિલા વજહ મુસલ્માનોં કો ઝાડતા ઔર ઉન કે દિલ દુખાતા હો તબ ભી ઉસ કે તક્વે કો આંચ નહીં આતી ! અગર કોઈ આદમી ઝાહિર મેં નફ્લી ઈબાદત કમ કરતા હો મગર **ગીબત** વગૈરા ગુનાહોં સે બચતા હો ઉસ કો ફી ઝમાના **મુત્તકી** નહીં કહા જાતા. ઈસ કી વજહ કહીં યેહ તો નહીં કે લોગોં કી નઝર મેં **ગીબત** કરને ન કરને કી કુછ **અહમ્મિય્યત** હી નહીં. યાદ રખિયે ! જો ફરાઈઝ, વાજિબાત ઔર મુઅક્કદા સુન્નતોં કી પાબન્દિયોં કે સાથ સાથ **ગીબતોં** વગૈરા ગુનાહોં સે ભી બચતા હો. વોહ બહુત બડા **મુત્તકી** હૈ. બાકી ચાહે કોઈ સારા હી સાલ નફ્લી રોઝે રખે, સારી સારી રાત નફ્લી ઈબાદાત બજા લાએ, હર સાલ હજ કો જાએ, હર બરસ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ઉમ્રે કી સઆદત પાએ, દાઢી રખાએ, ઝુલ્ફેં બઢાએ, ઈમામા શરીફ સજાએ બ ઝાહિર કૈસા હી નેક સૂરત હો મગર **ગીબતેં** કરતા હો, મુસલ્માનોં કે ઐબ ખોલતા ઉન કે દિલ દુખાતા હો વોહ **મુત્તકી** વ પરહેઝ ગાર તો ખાક હોગા, "નેક બન્દા" ભી નહીં, ફાસિક વ ગુનહગાર ઔર અઝાબે નાર કા હકદાર હૈ.

ઉઠે ન આંખ કભી ભી ગુનાહ કી જાનિબે — અતા કરમ સે હો ઐસી મુઝે હયા યા રબ
કિસી કી ખામિયાં દેખેં ન મેરી આંખેં ઔર — સુનેં ન કાન ભી ઐબોં કા તઝકિરા યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾23﴿ એક બાર કી હુઈ ગીબત કે સબબ બેહોશ હો ગએ

હઝરતે સય્યિદુના દાવૂદ તાઈ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه એક મકામ સે ગુઝરે તો બેહોશ હો ગએ. હોશ આયા તો લોગોં ને બેહોશી કા સબબ પૂછા : ફરમાયા : યહાં પહોંચતે હી

એક દમ યાદ આયા કે ઈસ મકામ પર મૈં ને એક શખ્સ કી **ગીબત** કી થી લિહાઝા મુઝે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી પકડ ઔર આખિરત કે હિસાબ કા ખયાલ આ ગયા ઈસ ખૌફ સે મૈં બેહોશ હો ગયા. (نُزهةُ المجالِس ج۱ ص۱۹۹)

બરોઝે હશ્ર ઈંટ ઔર ધાગે કા મુતા-લબા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમારે બુઝુર્ગોં કા ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ ભી મરહબા ! કિસી ગુનાહ સે લાખ તૌબા કરેં મગર ખૌફ **ખત્મ** નહીં હોતા, નદામત નહીં જાતી, એક હમ હૈં કે ગુનાહ કરને કે બા'દ હંસતે હંસતે અપને ગાલોં પર બારી બારી હાથ લગા કર દિલ કો મના લેતે હૈં કે હમ ગુનાહોં સે સાફ સુથરે હો ચુકે ઔર ફિર ઉસ ગુનાહ કો અપને પર્દએ ખયાલ સે હર્ફે ગલત કી તરહ મિટા દેતે ઔર અપની મસ્તિયોં મેં બદ મસ્ત હો જાતે હૈં ! આહ ! કિયામત કા હિસાબ ! ખુદા કી કસમ ! બિલ ખુસૂસ હુકૂકુલ ઈબાદ કા મુઆ-મલા ઈન્તિહાઈ તશ્વીશ નાક હૈ જૈસા કે **હઝરતે** સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : કિયામત મેં અપના હક વુસૂલ કરને કે લિયે એક શખ્સ દૂસરે કા હાથ પકડ લેગા વોહ દૂસરા શખ્સ કહેગા : મૈં તુઝે નહીં પહચાનતા, તૂ કૌન હૈ ? પહલા શખ્સ કહેગા : તૂને મેરી દીવાર સે એક ઈંટ નિકાલી થી ઔર તૂને મેરે કપડે સે ધાગા નિકાલા થા. (ઈસ સબબ સે મૈં તુઝ પર અપને હક કી વુસૂલી કે લિયે દા'વા કરતા હૂં) (احیاءُ العُلوم ج۵ ص۱۹)

ચાલીસ બરસ સે રો રહા હૂં : ઈસી લિયે હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن લોગોં કે બ ઝાહિર ઈન્તિહાઈ મા'મૂલી નઝર આને વાલે હુકૂક સે ભી બહુત ડરતે થે. હઝરતે સય્યિદુના **કુહમસ** رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه ફરમાતે હૈં : મૈં એક ગુનાહ કી નદામત કે સબબ ચાલીસ બરસ સે રો રહા હૂં. કિસી ને પૂછા : યા સય્યિદી ! વોહ કૌન સા ગુનાહ હૈ ? ફરમાયા : એક મરતબા મેહમાન કે લિયે મછલી લી થી ફિર ઉસ કે ખાને કે બા'દ હાથ ધોને કે લિયે મૈં ને અપને પડોસી કી દીવાર સે બિલા ઈજાઝત મિટ્ટી કા ટુકડા લે લિયા થા. (رِسالہ قُشیریہ ص۱۴۹)

બહુત કોશિશેં કી ગુનહ છોડને કી રહે આહ ! નાકામ હમ યા ઈલાહી
ઝમીં બોઝ સે મેરે ફટતી નહીં હૈ યેહ તેરા હી તો હૈ કરમ યા ઈલાહી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾24﴿ ગીબત કરને વાલે કા વકાર જાતા રહતા હૈ

એક દાના (અક્લ મન્દ) કે સામને કિસી શનાસા ને એક મુસલ્માન કી **ગીબત** કી, ઉસ **દાના** ને કહા : એ શખ્સ ! પહલે મેરા દિલ ફારિગ થા, અબ તૂને **ગીબત** કે ઝરીએ મેરા દિલ ઉસ મુસલ્માન કે **ઐબોં** કે **મુ-તઅલ્લિક** વસ્વસોં ઔર નફરતોં મેં મશ્ગૂલ કર દિયા ઔર ઉસ મુસલ્માન કો મેરી નઝર મેં હકીર બનાને કી સઅ્ય કી ઔર ઈસ તરહ સે તૂ ભી મેરે નઝદીક "ગન્દા" હુવા, ક્યૂંકે મૈં સમઝતા થા કે તૂ **અમીન** (યા'ની અમાનત દાર) હૈ ઔર બાત કો ખૂબ છુપાતા હૈ, અબ જબ કે તૂને ઉસ કા **ઐબ** ખોલા તો મા'લૂમ હો ગયા કે તૂ **અમીન** નહીં હૈ તેરે દિલ મેં કોઈ બાત રુકતી નહીં.

(ماخوذ از تَنبِيهُ الغافِلِين ص ٩٢)

﴾25﴿ માઝી કી યાદ...... દો નાબીના

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ **ગીબત** કરને વાલા ખુદ હી ગન્દા **બનતા** ઔર ઝલીલ હોતા હૈ. લોગ **ગીબત** કે આદિયોં સે કતરાતે, ઘિન ખાતે ઔર ખુદ કો બચાતે હૈં. અપને લડક-પન કી ધુંદલી યાદોં મેં સે **દો નાબીનાઓં** કા તઝકિરા કરતા હૂં. **એક નાબીના** મુકમ્મલ દાઢી વાલા, કુરઆને પાક કા બહુત પક્કા હાફિઝ ઔર મઝ્હબી વઝ્અ કત્અ કા શખ્સ થા મગર બાતેં ઔર **ગીબતેં** બહુત ઝિયાદા કિયા કરતા થા, કિસી કો નહીં છોડતા થા, મૈં (યા'ની સગે મદીના عُفِیَ عَنْهُ) ઉસ સે કતરાતા થા. **દૂસરા નાબીના** દાઢી મુન્ડા યા ખશખશી દાઢી વાલા આમ સા આદમી થા, ઉસ કી ખૂબી યેહ થી કે એક દમ ખામોશ તબીઅત થા ઉસ કા નામ તક મુઝે મા'લૂમ નહીં, કભી ભી ઉસ કે મુંહ સે મૈં ને કિસી કી **ગીબત** નહીં સુની, મુઝે નમાઝ કે બા'દ બારહા લાઠી પકડ કર ઉસે ઉસ કે ઘર તક લે જાને કા મૌકઅ મિલા હૈ. લગે હાથોં **નાબીના** કો ચલાને કી ફઝીલત ભી મુલા-હઝા કીજિયે.

નાબીના કો ચાલીસ કદમ ચલાને કી ફઝીલત : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 244 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બિહિશ્ત કી કુન્જિયાં" સફહા** 226 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મરવી હૈ કે **જો કિસી નાબીના કો ચાલીસ કદમ હાથ પકડ કર ચલાએગા ઉસ કે ચેહરે કો જહન્નમ કી આગ નહીં છૂએગી.** (تاریخ مدینة دمشق لابن عساکِر ج ٤٨ص٣)

નાબીના કો ચલાને કા તરીકા : એક ઔર રિવાયત ભી મુલા-હઝા હો ચુનાન્ચે ! હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મરવી હૈ કે **ખા-તમુલ મુર-સલીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને દિલ નશીન હૈ : જિસ ને કિસી નાબીના કો એક મીલ તક ચલાયા તો ઉસે મીલ કે હર ઝિરાઅ (યા'ની ગઝ) કે બદલે એક ગુલામ આઝાદ કરને કા સવાબ મિલેગા. જબ તુમ નાબીના કો ચલાઓ તો ઉસ કા ઉલટા હાથ અપને સીધે હાથ સે થામ લો કે યેહ ભી સ-દકા હૈ.

(اَلْفِردَوس بمأثور الْخطّاب ج٥ص٣٥٠ حديث٨٣٩٧)

ગુલામ આઝાદ કરને કી ફઝીલત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખુદાએ રહમાન عَزَّوَجَلَّ કી રહમતોં પર કુરબાન કે ઉસ ને હમારે લિયે સવાબ કમાના કિસ કદર આસાન રખા હૈ. ગુલામ આઝાદ કરને પર ક્યા સવાબ મિલતા હૈ ઈસ બારે મેં બ કસરત રિવાયાત હૈં, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ચાહે તો અપને ફઝલો કરમ સે નાબીના કા હાથ પકડ કર ચલાને પર વોહ સબ સવાબ અતા ફરમા દે. તરગીબ કે લિયે એક હદીસે મુબારક બયાન કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે સુલ્તાને દો જહાન, મદીને કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મગ્ફિરત નિશાન હૈ : જો શખ્સ મુસલ્માન ગુલામ કો આઝાદ કરેગા ઈસ (ગુલામ) કે હર ઉઝ્વ કે બદલે મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ (આઝાદ કરને વાલે) કે હર ઉઝ્વ કો જહન્નમ સે આઝાદ ફરમાએગા. સઈદ બિન મરજાના رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : મૈં ને જબ સય્યિદુના ઝૈનુલ આબિદીન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી ખિદમતે આલી મેં યેહ હદીસે પાક સુનાઈ તો આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને અપના એક ઐસા ગુલામ આઝાદ કર દિયા જિસ કી હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ

બિન જા'ફર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھُمَا **દસ હઝાર દિરહમ** કીમત લગા ચુકે થે !

(صَحیح بُخاری ج ۲ ص ۱۵۰ حدیث ۲۰۱۷)

કુછ ઐસા કર દે મેરે કિર્દિગાર આંખોં મેં હમેશા નક્શ રહે રૂએ યાર આંખોં મેં
ન કૈસે યેહ ગુલો ગુન્ચે હોં ખ્વાર આંખોં મેં બસે હુએ હૈં મદીને કે ખાર આંખોં મેં

﴾26﴿ મ-દની ચેનલ કી બ-ર-કત સે ગીબત સે પરહેઝ

હૈદરઆબાદ (પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા બયાન કુછ યૂં હૈ કે હમારે ઘર વાલોં ને તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સો ફી સદી ઈસ્લામી ચેનલ યા'ની સુન્નતોં ભરે **મ-દની ચેનલ** પર "ગીબત કી તબાહ કારિયોં" કે મૌઝૂઅ પર એક મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કા બયાન સુના. જિસ મેં ઉન્હોં ને મુઆ-શરે મેં બોલે જાને વાલે **ગીબત** કે અલ્ફાઝ કી તરફ ભી તવજ્જોહ દિલાઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઉસ બયાન કો સુન કર **ગીબત** સે બચને કા બહુત ઝેહ્ન બના. એક મર્તબા મૈં ને ઘર કે અન્દર કહા કે "છોટા ભાઈ ફુલાં ચીઝ લે કર અભી તક વાપસ નહીં આયા, **બહુત સુસ્ત** હૈ." તો મેરી વાલિદએ મોહ-ત-રમા ને ફૌરન મેરી ગિરિફ્ત ફરમાઈ કે યેહ તો તુમ ને ઉસ કી **ગીબત** કર ડાલી ક્યૂંકે તુમ ને ઉસ કો **"બહુત સુસ્ત"** કહ કર ઉસ કી બુરાઈ કી ! ચુનાન્ચે મૈં ને ફૌરન **તૌબા** કી. અબ ઘર કે અફરાદ કી યેહ હાલત હૈ કે બાત બાત પર એક દૂસરે કી તવજ્જોહ દિલાતે હૈં કે અભી જો બાત હુઈ યા ફુલાં લફ્ઝ બોલા કહીં યેહ **ગીબત** તો નહીં !

ગુનાહોં સે મુઝ કો બચા યા ઈલાહી
મુઝે નેક બન્દા બના યા ઈલાહી

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ
صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

﴾27﴿ "વોહ મુર્દે કી તરહ સોયા હૈ" કહના

હઝરતે સય્યિદુના શૈખ સા'દી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْهَادِی ફરમાતે હૈં : મૈં બહુત છોટી હી ઉમ્ર સે રાતોં કો જાગ કર ઈબાદત કિયા કરતા થા. એક બાર વાલિદે મોહતરમ કે સાથ સારી રાત ઈબાદત મેં ગુઝારી ઔર તિલાવતે કુરઆન કરતા રહા. ચન્દ અફ્રાદ હમારે કરીબ મઝે સે સો રહે થે. મૈં ને વાલિદે મોહતરમ સે કહા : ઈન મેં સે કોઈ એક ભી ઐસા નહીં જો ઉઠ કર (તહજ્જુદ કે) દો નફ્લ હી પઢ લે, યેહ તો **મુર્દો** કી તરહ સોએ પડે હૈં ! વાલિદે ગિરામી ને ફરમાયા : બેટા ! તુમ ઈબાદત કરને કે બજાએ સારી રાત સોએ રહતે યેહી બેહતર થા ક્યૂંકે તુમ બેદાર રહ કર **ગીબત** કી આફત મેં ગિરિફ્તાર હો ગએ. (تفسیر رُوحُ البیان ج۹ ص۸۹)

"ગીબત કરના ગુનાહ હૈ" કે ચૌદહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે નફ્લી કામોં કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 14 મિસાલેં

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ હિકાયત સે મા'લૂમ હુવા કે તહજ્જુદ વગૈરા નફ્લી ઈબાદાત સે ગાફિલ હો કર સારી રાત સોયા રહના ઉસ કે હક મેં બેહતર હૈ જો કે રાત ભર ઈબાદત તો કરે મગર **ગીબત** કી આફત મેં ભી જા પડે. તહજ્જુદ વ નવાફિલ અદા કરના બેશક કારે સવાબ હૈ મગર **ગીબત** કરને વાલા હકદારે અઝાબ હૈ. ઈસ **હિકાયત** મેં ઉન લોગોં કે લિયે ઈબ્રત કે કસીર **મ-દની ફૂલ** હૈં જો બિલા હાજતે શર-ઈ ઈસ તરહ સે **ગીબતેં** કરતે હૈં મ-સલન ❁ ફુલાં ઈશ્રાક ચાશ્ત નહીં પઢતા ❁ ઉસ કો બહુત જગાયા મગર ફજ્ર (યા તહજ્જુદ) કે લિયે નહીં ઉઠા, બસ ❁ મુર્દે કી તરહ સોયા પડા રહા ❁ બા જમાઅત નમાઝ કી પાબન્દી નહીં કરતા ❁ પીર શરીફ કા રોઝા નહીં રખતા ❁ જબ ભી ઈજતિમાઅ કી દા'વત દેતા હૂં "આંટી માર દેતા હૈ" ❁ મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરને મેં સુસ્ત હૈ ❁ ઈજતિમાઅ મેં દેર સે આતા યા ❁ બાહર બસ્તોં પર ઘૂમતા યા ❁ હોટલ મેં બૈઠા યા ❁ દોસ્તોં કે સાથ બાતેં કરતા રહતા હૈ ❁ મ-દની મશ્વરે મેં હમેશા તાખીર સે આતા હૈ ❁ કભી મ-દની કાફિલે મેં સફર નહીં કરતા ઔર ❁ સમઝાઓ તો ઝૂટે બહાને કર દેતા હૈ.

﴾28﴿ બુરાઈ કરને વાલે કે સાથ ભલાઈ કી અનોખી હિકાયત

હઝરતે સય્યિદુના સુલ્તાનુલ મશાઈખ ખ્વાજા મહબૂબે ઈલાહી નિઝામુદ્દીન ઔલિયા رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه કી એક આદમી ખૂબ **ગીબતેં** કરતા ઔર આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه પર તરહ તરહ કી **તોહ્મતેં** બાંધતા ફિરતા થા. ઈસ કે બા વુજૂદ આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه ઉસ કે ઘર ખર્ચ કે લિયે રોઝાના કુછ ન કુછ ભિજવા દિયા કરતે થે, તવીલ મુદ્દત તક યેહ સિલ્સિલા ચલતા રહા. એક દિન ઉસ કી ઝૌજા ને ગૈરત દિલાતે હુએ કહા : દસ્તૂર તો યેહ હૈ કે જિસ કા ખાના ઉસ કા ગાના, મગર યેહ કહાં કા ઈન્સાફ હૈ કે જિસ કા ખાના ઉસી પર ગુર્રાના ! આપ ભી અજીબ શખ્સ હૈં કે એક ઐસે બુઝુર્ગ કે પીછે લગે હુએ હૈં જો બિગૈર સુવાલ આપ કે બચ્ચોં કો પાલ રહા હૈ ! બીવી કી બાતેં સુન કર ઉસ કો નદામત હુઈ, ગીબતોં ઔર તોહ્મતોં સે બાઝ આ ગયા. ઉસી રોઝ સે **હઝરતે** સય્યિદુના ખ્વાજા નિઝામુદ્દીન ઔલિયા رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه ને ભી અખ્રાજાત ભિજવાને બન્દ કર દિયે. વોહ હાઝિરે દરબાર હો કર અર્ઝ ગુઝાર હુવા : **સરકાર** ! ઈસ મેં ક્યા હિક્મત હૈ કે જબ તક આપ કે બારે મેં ખુરાફાત બકતા રહા મુઝ પર ઈન્આમાત વ ઈક્રામાત કી બરસાત રહી મગર જૂં હી **મુઝખ્રફાત** (યા'ની વાહિયાત બકવાસાત) સે બાઝ આયા ઈનાયાત વ નવાઝિશાત બન્દ હો ગઈ ! ઈર્શાદ ફરમાયા : જબ તક તુમ મેરી આબરૂ રેઝી કરતે રહે મુઝે તુમ્હારી તરફ સે નેકિયાં મિલતી રહીં ઔર ખતાએં મિટતી રહીં, ઉન દિનોં તુમ ગોયા મેરે **અજીર** યા'ની મઝદૂર થે લિહાઝા મૈં તુમ્હેં નેકિયાં ભેજને ઔર **ગુનાહ** મૈટને કી ઉજરત (મઝદૂરી) પેશ કરતા રહા, અબ જબ કે તુમ ને યેહ કામ તર્ક કર દિયા હૈ તો ફિર મૈં **ઉજરત** કિસ બાત કી દૂં ! (سبع سنابل ص ٥٠٩ مُلَخَّصاً)

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.

اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰلهٖ وسلَّم

ગુનાહગાર હૂં મૈં લાઈકે જહન્નમ હૂં — કરમ સે બખ્શ દે મુઝ કો ન દે સઝા યા રબ
બુરાઈયોં પે પશેમાં હૂં રહ્મ ફરમા દે — હૈ તેરે કહ્ર પે હાવી તેરી અતા યા રબ

ઈંટ કા જવાબ નાયાબ ગોહર સે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હઝરતે સય્યિદુના સુલ્તાનુલ મશાઈખ ખ્વાજા મહબૂબે ઈલાહી નિઝામુદ્દીન ઔલિયા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી મઝકૂરા હિકાયત મેં યેહ **મ-દની ફૂલ** ભી ઈન્તિહાઈ ખુશ્બૂદાર હૈ કે અહલુલ્લાહ ઈંટ કા જવાબ પથ્થર સે નહીં "નાયાબ ગોહર" સે દિયા કરતે હૈં ! **અલ્લાહ** વાલે બુરાઈ કો બુરાઈ સે નહીં ભલાઈ સે ટાલા કરતે હૈં ઔર વોહ ઐસા ક્યૂં ન કરેં કે પારહ 24 **સૂરએ** حٰمٓ السَّجْدَه કી 34 વીં આયતે કરીમા મેં ઈર્શાદ હૈ :

اِدْفَعْ بِالَّتِیْ هِیَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِیْ بَیْنَكَ وَ بَیْنَهٗ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهٗ وَلِیٌّ حَمِیْمٌ ﴿۳۴﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઐ સુનને વાલે ! બુરાઈ કો ભલાઈ સે ટાલ જભી વોહ કે તુઝ મેં ઔર ઉસ મેં દુશ્મની થી ઐસા હો જાએગા જૈસા કે ગહરા દોસ્ત.

હુસ્ને સુલૂક કા નતીજા : સય્યિદુના સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْهَادِى "ખઝાઇનુલ ઈરફાન શરીફ" મેં બુરાઈ કો ભલાઈ સે ટાલને કા તરીકા બતાતે હુએ ઈર્શાદ ફરમાતે હૈં : મ-સલન ગુસ્સે કો **સબ્ર** સે,જહ્લ કો હિલ્મ સે, બદ સુલૂકી કો અફ્વ (વ દર ગુઝર) સે કે અગર કોઈ તેરે સાથ બુરાઈ કરે તૂ મુઆફ કર. ઈસ ખસ્લત કા નતીજા યેહ હોગા કે દુશ્મન દોસ્તોં કી તરહ **મહબ્બત** કરને લગેંગે.

શાને નુઝૂલ : કહા ગયા હૈ કે યેહ આયત અબૂ સુફયાન કે હક મેં નાઝિલ હુઈ કે બા વુજૂદ ઉન કી શિદ્દતે અદાવત કે **નબિય્યે કરીમ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન કે સાથ સુલૂકે નેક કિયા, ઉન કી સાહિબ ઝાદી કો અપની ઝૌજિય્યત કા શરફ અતા ફરમાયા, ઈસ કા નતીજા યેહ હુવા કે વોહ **સાદિકુલ મહબ્બત** જાં નિસાર હો ગએ. (ખઝાઇનુલ ઈરફાન, સ. 863)

﴾29﴿ હમ્લા આવર કે સાથ હૈરત અંગેઝ હુસ્ને સુલૂક

બુરાઈ કો ભલાઈ સે ટાલને કે ઝિમ્ન મેં એક અજીબો ગરીબ **હિકાયત** મુલા-હઝા ફરમાઇયે ચુનાન્ચે એક શખ્સ ને હઝરતે સય્યિદુના શૈખ નસીરુદ્દીન મહમૂદ

બિન યૂસુફ રશીદ અવધી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی કે આસ્તાનએ આલિયા (દેહલી) મેં દાખિલ હો કર છુરી સે 15 યા 17 વાર કર કે આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه કો શદીદ ઝખ્મી કર દિયા. આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه ને કમાલે સબ્ર કા મુઝા-હરા કરતે હુએ હમ્લા આવર સે ફરમાયા : ફૌરન અન્દર વાલે કમરે મેં છુપ જાઓ વરના લોગ પહોંચ ગએ તો શાયદ તુમ્હેં ઝિન્દા નહીં છોડેંગે, વોહ છુપ ગયા. લોગોં ને બહુત તલાશા મગર હમ્લા આવર કા સુરાગ ન મિલા, આધી રાત કે વક્ત મૌકઅ પા કર આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه ને હમ્લા આવર કો વહાં સે રુખ્સત કર દિયા. (سبع سنابل ص ٦٤ مُلَخَّصاً) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمِين بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہ تعالیٰ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

سُبْحٰنَ الله ઔલિયાઉલ્લાહ કી ભી કૈસી બુલન્દ શાનેં હોતી હૈં ! વોહ અપની બુરાઇયાં કરને વાલોં બલ્કે જાન કે દર પૈ રહને વાલોં કે સાથ ભી હુસ્ને સુલૂક કિયા કરતે હૈં, કિસી ને સચ હી તો કહા હૈ

بدی را بدی سہل باشد جزا
اگر مرد ی احسن الیٰ من اسا

(યા'ની બદી કા બદલા બદી સે દેના તો આસાન હૈ અગર તૂ મર્દ હૈ તો બુરાઈ કરને વાલે કે સાથ ભી ભલાઈ કર)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾30﴿ દો ગુદડિયોં વાલા

દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 413 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ઉયૂનુલ હિકાયાત"** હિસ્સએ દુવુમ **સફહા** 18 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ આજુરી કબીર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَدِير ફરમાતે હૈં : સર્દિયોં કે દિન થે મૈં મસ્જિદ કે દરવાઝે પર બૈઠા હુવા થા કે કરીબ સે એક શખ્સ ગુઝરા જિસ ને **દો ગુદડિયાં** ઓઢ રખી થીં. મેરે દિલ મેં બાત આઈ કે શાયદ યેહ ભિકારી હૈ, ક્યા હી અચ્છા હોતા કે યેહ અપને હાથ સે કમા કર ખાતા. જબ મૈં સોયા તો ખ્વાબ મેં દો

ફિરિશ્તે આએ મુઝે બાઝૂ સે પકડા ઔર ઉસી મસ્જિદ મેં લે ગએ. વહાં એક શખ્સ **દો ગુદડિયાં** ઓઢે સો રહા હૈ જબ ઉસ કે ચેહરે સે ગુદડી હટાઈ ગઈ તો યેહ દેખ કર મૈં હૈરાન રહ ગયા કે યેહ તો વોહી શખ્સ હૈ જો મેરે કરીબ સે ગુઝરા થા ! ફિરિશ્તોં ને મુઝ સે કહા : "ઈસ કા ગોશ્ત ખાઓ." મૈં ને કહા : મૈં ને ઈસ કી કોઈ **ગીબત** તો નહીં કી. કહા : "ક્યૂં નહીં ! તૂને દિલ મેં ઈસ કી **ગીબત** કી, ઈસ કો હકીર જાના ઔર ઈસ સે નાખુશ હુવા." હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ આજુરી કબીર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَدِير ફરમાતે હૈં : ફિર મેરી આંખ ખુલ ગઈ, ખૌફ કી વજહ સે મુઝ પર લરઝા તારી થા, મૈં મુસલ્સલ તીસ (30) દિન ઉસી મસ્જિદ કે દરવાઝે પર બૈઠા રહા, સિર્ફ ફર્ઝ નમાઝ કે લિયે વહાં સે ઉઠતા. મૈં દુઆ કરતા રહા કે દોબારા વોહ શખ્સ મુઝે નઝર આ જાએ તાકે ઉસ સે મુઆફી માંગૂં. એક માહ બા'દ વોહ **પુર અસરાર શખ્સ** મુઝે નઝર આ ગયા, પહલે કી તરહ ઉસ કે જિસ્મ પર **દો ગુદડિયાં** થીં. મૈં ફૌરન ઉસ કી તરફ લપકા, મુઝે દેખ કર વોહ તેઝ તેઝ ચલને લગા, મૈં ભી પીછે હો લિયા. આખિરે કાર મૈં ને ઉસ કો પુકાર કર કહા : "ઐ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે બન્દે ! મૈં આપ સે કુછ બાત કરના ચાહતા હૂં." ઉસ ને કહા : ઐ ઈબ્રાહીમ ! ક્યા તુમ ભી ઉન લોગોં મેં સે હો જો દિલ કે અન્દર મુઅમિનીન કી **ગીબત** કરતે હૈં ? ઉસ કે મુંહ સે અપને બારે મેં **ગૈબ** કી ખબર સુન કર મૈં બેહોશ હો કર ગિર પડા. જબ હોશ આયા તો વોહ શખ્સ મેરે સિરહાને ખડા થા. ઉસ ને કહા : ક્યા દોબારા ઐસા કરોગે ? મૈં ને કહા : "નહીં, અબ કભી ભી ઐસા નહીં કરૂંગા." ફિર વોહ **પુર અસરાર શખ્સ** મેરી નઝરોં સે ઓઝલ હો ગયા ઔર દોબારા કભી નઝર ન આયા. (عُیونُ الْحِکایات(عربی) ص ۲۱۲) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہ تعالٰی علیہ والہٖ وسلَّم

બદ ગુમાની ભી ગીબત હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ હિકાયત સે હમેં ઈબ્રત કે બે શુમાર **મ-દની ફૂલ** ચુનને કો મિલતે હૈં, ઈસ સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે કિસી કે બારે મેં **બદ ગુમાની** ભી **ગીબત** હૈ. યા'ની કિસી વાઝેહ કરીને કે બિગૈર કિસી કે બારે મેં બુરાઈ કો દિલ મેં જમા લેના કે વોહ ઐસા હી હૈ **બદ ગુમાની** કહલાતા હૈ જો કે **ગીબતુલ કલ્બ** યા'ની દિલ કી **ગીબત** હૈ. કિસી કે સાદા લિબાસ વગૈરા કો દેખ કર

ઉસે હકીર ઔર ભીક માંગને વાલા ફકીર જાનના બડી ભૂલ હૈ. ક્યા મા'લૂમ હમ જિસે હકીર તસવ્વુર કર રહે હૈં વોહ કોઈ **ગુદડી કા લા'લ** યા'ની પહોંચી હુઈ હસ્તી હો. જૈસા કે મઝકૂરા **હિકાયત** સે ઝાહિર હુવા કે વોહ ગુદડી પોશ શખ્સ કોઈ આમ આદમી નહીં ખુદા રસીદા બુઝુર્ગ થે !

ન પૂછ ઈન ખિર્કા પોશોં કો અકીદત હો તો દેખ ઈન કો
યદે બૈઝા લિયે ફિરતે હૈં અપની આસ્તીનોં મેં

﴾31﴿ પુર અસરાર હબશી

મઝકૂરા હિકાયત સે મિલતી જુલતી એક ઔર **ઈમાન અફરોઝ હિકાયત** મુલા-હઝા ફરમાઈયે ચુનાન્ચે મન્કૂલ હૈ : હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی બે ઈન્તિહા મુન્કસિરુલ મિઝાજ થે. હર શખ્સ કો અપને સે બેહતર તસવ્વુર કિયા કરતે. એક દિન **દરિયાએ દિજલા** કે કનારે કિસી **હબશી કો શરાબ કી બોતલ** કે સાથ એક ઔરત કે હમરાહ દેખા, આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને દિલ મેં કહા : ક્યા યેહ **શરાબી હબશી** ભી મુઝ સે બેહતર હો સકતા હૈ ! ઈસી દૌરાન એક **કશ્તી** ગુઝરી જિસ પર સાત અફરાદ સુવાર થે, યકાયક વોહ ગરકાબ હો ગઈ ઔર સાતોં આદમી ડૂબ ગએ. યેહ દેખ કર **હબશી** દરિયા મેં કૂદ ગયા ઔર ઉસ ને એક એક કર કે **છ અફરાદ** કો બાહર નિકાલા, ફિર મુઝ સે બોલા : **સાતવાં** આપ નિકાલિયે, મૈં તો આપ કા ઈમ્તિહાન લે રહા થા કે આપ સાહિબે બાતિન ભી હૈં યા નહીં ! યેહ ભી સુન લીજિયે ! **યેહ ઔરત ઔર કોઈ નહીં બલ્કે મેરી અમ્મીજાન હૈં ઔર બોતલ મેં શરાબ નહીં સાદા પાની હૈ.** આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه સમઝ ગએ કે યેહ **હબશી** કોઈ આમ આદમી નહીં બલ્કે મેરી ઈસ્લાહ કે લિયે આઈ હુઈ ગૈબી હસ્તી હૈ. લિહાઝા આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઉસ કા એહતિરામ કિયા ઔર દુઆ કી દર-ખ્વાસ્ત કી, ઉસ ને દુઆ કી : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ આપ કો **નૂરે બસીરત** (યા'ની દિલ કી નઝર કે નૂર) સે નવાઝે. ઈસ કે બા'દ આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને કભી ભી ખુદ કો કિસી સે બેહતર નહીં સમઝા યહાં તક કે એક બાર કિસી ને ઈસ્તિફસાર કિયા કે **કુત્તા** બેહતર હૈ યા આપ ? ફરમાયા : અગર અઝાબ સે નજાત પા ગયા તો મૈં બેહતર વરના **કુત્તા** મુઝ જૈસે સેંકડોં ગુનહગારોં સે

બેહતર હૈ. (ماخوذ از:تذکرۃُ الاولیاء حصّه١ ص ٤٣) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા કે કિસી મુસલ્માન કે **મુ-તઅલ્લિક** ઝટપટ ગલત રાય નહીં કાઈમ કર લેની ચાહિયે હમેં ક્યા મા'લૂમ કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહ મેં કિસ કા ક્યા મકામ હૈ !

નઝરે કરમ ખુદારા મેરે સિયાહ દિલ પર
બન જાએગા યેહ દમ ભર મેં બે બહા નગીના

﴾32﴿ હબશી ને જૂં હી દુઆ માંગી....

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા વોહ **હબશી** કોઈ પહોંચે હુએ બુઝુર્ગ થે. લિહાઝા કિસી કી ઝાહિરી શક્લો સૂરત ઔર લિબાસ વગૈરા કો દેખ કર ઉસ કી હરગિઝ તહકીર નહીં કરની ચાહિયે. **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَیْهِ رَحْمَةُ اللہِ الْوَالِی ફરમાતે હૈં : એક સાલ **મદીનએ મુનવ્વરહ** زَادَهَا اللہُ شَرَفًاوَّتَعْظِیْمًا મેં કહ્ત હુવા લોગોં કો અઝ હદ ગમ હુવા, એક રોઝ અહલે મદીના **નમાઝે ઈસ્તિસ્કા** (યા'ની બારિશ માંગને કી નમાઝ) કે વાસિતે નિકલે ઔર હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક** رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْه ભી સાથ થે, સબ લોગ રો રો કર દુઆ માંગને લગે કિસી કી દુઆ કબૂલ નહીં હોતી થી, ઈતને મેં દો ચાદરોં મેં મલ્બૂસ એક **હબશી** આયા ઔર બારગાહે ખુદા વન્દી મેં યૂં અર્ઝ ગુઝાર હુવા : "**ઈલાહી !** હમ ગુનહગાર હૈં તૂને હમ લોગોં કો અદબ સિખાને કે લિયે પાની રોક લિયા હૈ, **યા અલ્લાહ !** અપની રહમત સે ઈસી વક્ત પાની બરસા, ઈસી વક્ત પાની બરસા, ઈસી વક્ત પાની બરસા." ફિલફૌર ઘન્ઘોર ઘટા ઉમંડ આઈ, ઔર મૂસલાધાર બારિશ બરસને લગી. હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْه વહાં સે હઝરતે સય્યિદુના **ફુઝૈલ** બિન ઈયાઝ رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْه કે પાસ આએ, ઉન્હોં ને ફરમાયા : ક્યા બાત હૈ કે આપ ઉદાસ નઝર આ રહે હૈં ? ઉન્હોં ને **હબશી** કી દુઆ ઔર બારિશ વાલા વાકિઆ સુનાયા, યેહ સુન કર હઝરતે સય્યિદુના

ફુઝૈલ બિન ઇયાઝ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ચીખ મારી ઔર બેહોશ હો કર ઝમીન પર તશરીફ લે આએ. (ماخوذاز: اِحیاءُ العُلوم ج ١ ص ٤٠٨) **અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

મહબ્બત મેં અપની ગુમા યા ઈલાહી ન પાઊં મૈં અપના પતા યા ઈલાહી

તેરે ખૌફ સે તેરે ડર સે હમેશા મૈં થરથર રહૂં કાંપતા યા ઈલાહી

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

﴾33﴿ ઔલાદે નરીના હો ગઈ

ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઇન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઇયે. **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી નિય્યત કી ભી ક્યા ખૂબ બહાર હૈ ચુનાન્ચે એક ઇસ્લામી ભાઈ કા કુછ યૂં કહના હૈ, મેરી ભાભી "ઉમ્મીદ" સે થીં. અલ્ટ્રા સાઉન્ડ કે ઝરીએ બતાયા ગયા કે બેટી હૈ, ભાઈજાન ને નિય્યત કી અગર **બેટા** હુવા તો દા'વતે ઇસ્લામી કે **આશિકાને રસૂલ** કે સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે 3 દિન કે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કરૂંગા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મેરે ભાઈ કે ઘર **બેટા** પૈદા હુવા.

નેક ઔલાદ કી, દાદ ફરિયાદ કી ખાતિર આઓ ચલેં, કાફિલે મેં ચલો

કલ્બ ભી શાદ હો, ઘર ભી આબાદ હો પાઓગે રાહતેં, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

જિતની નિય્યતેં ઝિયાદા સવાબ ભી ઝિયાદા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! مَاشَآءَاللهعَزَّوَجَلَّ **અચ્છી નિય્યત** ઔર વોહ ભી **મ-દની કાફિલે** મેં સુન્નતોં ભરા સફર કરને કી, سُبْحٰنَ اللهعَزَّوَجَلَّ ! ઈસ કી ભી ક્યા ખૂબ બ-ર-કત હૈ કે اَلْحَمْدُ لِلّٰهعَزَّوَجَلَّ ઔલાદે નરીના સે ગોદ હરી હો ગઈ ! યેહ ઝેહ્ન મેં રહે કે જિતની **અચ્છી નિય્યતેં** ઝિયાદા હોગી ઉતના હી સવાબ મેં ઈઝાફા હોગા લિહાઝા કિસી જાઈઝ મક્સદ પાને કી **નિય્યત** કે સાથ **સવાબે આખિરત કી નિય્યત** કો નહીં ભૂલના ચાહિયે. મ-સલન અગર સિર્ફ ઔલાદ કી નિય્યત સે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કિયા તો મ-દની કાફિલે મેં સફર કા સવાબ નહીં મિલેગા. અગર સવાબ કી **નિય્યત** ભી કી હોગી તો ઔલાદ ન ભી મિલે اِنْ شَآءَاللهعَزَّوَجَلَّ સવાબ ઝરૂર મિલ જાએગા. જૈસા કે પારહ 13 સૂરએ યૂસુફ આયત 56 મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ઈર્શાદે ગિરામી હૈ :

وَلَا نُضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝۵۶
(پ۱۳ یوسف:۵۶)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર હમ નેકોં કા નેગ ઝાએઅ નહીં કરતે.

﴾34﴿ ગીબત કરને વાલે કો તોહફા

હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى કો કિસી ને કહા કે ફુલાં ને આપ કી **ગીબત** કી હૈ તો આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને **ગીબત** કરને વાલે આદમી કો ખજૂરોં કા એક થાલ ભર કર રવાના કિયા ઔર સાથ હી કહલા ભેજા કે સુના હૈ આપ ને મુઝે અપની **નેકિયાં** હદિય્યા કી હૈં તો મૈં ને ઉન કા બદલા દેના બેહતર જાના ઈસ લિયે **ખજૂરેં** હાઝિર કી હૈં. (مِنهاج العابِدین ص۶۵) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللهُ تعالیٰ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

ગીબત કરને વાલે કો દુઆએ ખૈર સે નવાઝિયે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! ઔલિયાઉલ્લાહ رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالٰى કા **નેકી કી દા'વત** કા અન્દાઝ ભી કિતના અનોખા હુવા કરતા થા, જબ ઝમાને કે વલી કી તરફ સે **ગીબત** કરને વાલે કો બદલે મેં **ખજૂરોં કા થાલ** પહોંચા હોગા વોહ કિસ કદર **મુ-તઅસ્સિર** હુવા હોગા ! ઔર યેહ ભી હકીકત હૈ કે જિસ કી **ગીબત** કી જાએ વોહ ફાએદે મેં રહતા હૈ ક્યૂંકે જિસ ને **ગીબત** કી ઉસ કી નેકિયાં ઈસ (યા'ની જિસ કી ગીબત કી ગઈ ઉસ) કે આ'માલ નામે મેં **મુન્તકિલ** કી જાતી હૈં ઔર જો નેકિયાં ગોયા તોહફે મેં દે વોહ એક તરહ સે હમારા ખૈર ખ્વાહ યા'ની ભલાઈ ચાહને વાલા હી હુવા. લિહાઝા ઉસ સે ઉલઝને કે બજાએ ઉસ કે હક મેં દુઆએ ખૈર કરની ચાહિયે.

જો ગીબત સે ચુગલી સે રહતા હૈ બચ કર
મૈં દેતા હૂં ઉસ કો દુઆએ મદીના

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾35﴿ ઈત્ર કી શીશી કા તોહફા

એક મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કા કુછ ઈસ તરહ બયાન હૈ : મુઝે પતા ચલા કે ફુલાં સાહિબ ને મેરે ખિલાફ લોગોં મેં **ગીબત** કી હૈ, મુઝે હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی કી હિકાયત મા'લૂમ થી (જો અભી ગુઝરી) લિહાઝા ઈન કી પૈરવી કી નિય્યત સે ઉન સાહિબ કો તોહ્ફતન **"ઈત્ર કી શીશી"** ભિજવાઈ ઔર જિન કે ઝરીએ ભિજવાઈ ઉન કો દર-ખ્વાસ્ત કર દી કે સૌગાત ભિજવાને કા સબબ બયાન કર કે આપ ઉન કી તફહીમ કીજિયે યા'ની સમઝાને કી તરકીબ બનાઈયે, બાત આઈ ગઈ હો ગઈ. એક બાર હમ ચન્દ ઈસ્લામી ભાઈ ઈત્તિફાક સે ઉન **ગીબત** વ મુખા-લફત કરને વાલે સાહિબ કી દુકાન કે કરીબ સે ગુઝરે, દેખતે હી વોહ અપની દુકાન સે બાહર આ ગએ, પુર તપાક તરીકે પર મુલાકાત કી, ફલ કે રસ યા કિસી મશ્રૂબ સે હમારી

ખાતિર તવાઝોઅ કી ઔર અપની દુકાન કે અન્દર મુઝ સે હાથ ઉઠવા કર દુઆએ બ-ર-કત કરવાઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه

ઈંટોં કે તૂ પથ્થર સે જવાબાત ન દેના
શૈતાન કે હર વાર કો નાકામ બના દે

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾36﴿ મ-દની મુન્ને કી જાન બચ ગઈ

ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. **હૈદરઆબાદ** (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કે ઈસ્લામી ભાઈ કા બયાન **બિત્તસર્રુફ** અર્ઝ કરતા હૂં: મેરા મ-દની મુન્ના જિસ કી ઉમ્ર 5 માહ હૈ મુસલ્સલ બીમાર રહતા થા. હૈદરઆબાદ કે તક્રીબન તમામ બડે બડે અસ્પતાલોં મેં ઈલાજ કરવાયા, જબ "જામ શોરૂ અસ્પતાલ" સે લીવર સ્કીન કરવાયા તો પતા ચલા કે બચ્ચે કા એક કનેક્શન નહીં હૈ જો જિગર સે આંતોં કો પહોંચતા હૈ. બડે ડૉક્ટર ને બતાયા કે ઈસ કા ઑપરેશન હોગા મગર ઉસ કે કામ્યાબ હોને કે ઈમ્કાનાત કમ હૈં.

ર-મઝાનુલ મુબારક મેં હમ બાબુલ મદીના (કરાચી) પહોંચ ગએ ઔર **ઑપરેશન** કે લિયે મ-દની મુન્ને કો N.I.C.H અસ્પતાલ મેં દાખિલ કરવા દિયા. હફ્તે વાલે રોઝ મ-દની મુન્ને કા **ઑપરેશન** હુવા તો ડૉક્ટરોં ને બતાયા કે ઈસ કા તો **કનેક્શન** ભી નહીં, **પિત્તા** ભી નહીં ઔર **જિગર** ભી બહુત કમઝોર હૈ જો કે સિર્ફ 25 ફીસદ કામ કર રહા હૈ. ઈસ બચ્ચે કે બચને કા ઈમ્કાન બહુત હી કમ હૈ. દૂસરે હફ્તે મ-દની મુન્ને કા

દૂસરા ઑપરેશન તે હુવા, મૈં ઑપરેશન કે એક દિન પહલે યા'ની જુમુઆ કે રોઝ **મ-દની કાફિલે મેં આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ **સુન્નતોં** ભરે સફર પર રવાના હો ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફિલે** સે વાપસી પર પતા ચલા કે મેરે મ-દની મુન્ને કા **ઑપરેશન કામ્યાબ** હો ગયા હૈ મગર ઉસ કો દૂધ નહીં દે સકતે થે ઔર પેશાબ મેં ખૂન આ રહા થા. મૈં દૂસરે હફ્તે ફિર **મ-દની કાફિલે** મેં સફર પર રવાના હો ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કે દૌરાન હી ઘર વાલોં ને ફોન પર ઇત્તિલાઅ દી કે પેશાબ મેં ખૂન આના ભી બન્દ હો ગયા હૈ ઔર ઇસ ને દૂધ પીના ભી શુરૂઅ કર દિયા હૈ. મૈં **મ-દની કાફિલે** સે ઇતવાર કો વાપસ આયા ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ દૂસરે દિન યા'ની પીર શરીફ કો અસ્પતાલ સે છુટ્ટી ભી મિલ ગઈ ઔર હમ મ-દની મુન્ને કો ઘર લે આએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કત સે મેરા મ-દની મુન્ના બિલ્કુલ ઠીક હો ગયા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ કો સલામત રખે.**

اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

બચ્ચા બીમાર હૈ, બાપ બેઝાર હૈ ગમ કે સાએ ઢલેં, કાફિલે મેં ચલો
ગમ ચલે જાએંગે, દિન ભલે આએંગે સબ્ર સે કામ લેં, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

﴾37﴿ 15 સાલહ મરીઝા કી ઈમાન અફરોઝ સિહ્હત યાબી

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે નાકિસ બચ્ચા ન સિર્ફ ઝિન્દા બચ ગયા બલ્કે સિહ્હત મન્દ ભી હો ગયા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી કુદરત કે યેહ સબ કરિશ્મે હૈં, યકીનન **દા'વતે ઇસ્લામી** વાલોં પર રબ્બુલ અકરમ عَزَّوَجَلَّ કા બે ઇન્તિહા કરમ હૈ. બેશક **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ચાહે તો કૈસા હી ગમ્ભીર મસ્અલા હો ચુટકી મેં હલ હો જાતા હૈ. ઇસ ઝિમ્ન મેં એક ઈમાન અફરોઝ **હિકાયત** સુનિયે ઔર ઝૂમિયે ચુનાન્ચે **બગદાદ** શરીફ મેં એક અ-લવી લડકી રહતી થી, વોહ પન્દરહ સાલ તક અપાહજ (યા'ની મા'ઝૂર) રહી, એક રાત વોહ સો કર ઉઠી તો

તન્દુરુસ્ત થી, અબ વોહ ઉઠ કર બૈઠ ભી સકતી થી ઔર ખડી ભી હો સકતી થી, ઉસ સે ઇસ સિલ્સિલે મેં પૂછા ગયા તો ઉસ ને કહા : એક રાત મેં સખ્ત દિલ બરદાશ્તા હુઈ, મૈં ને **અલ્લાહ** તઆલા સે દુઆ માંગી કે યા તો ઇસ મુસીબત સે નજાત અતા ફરમા દે યા ફિર મૌત દે દે ઔર બહુત રોઈ. ખ્વાબ મેં દેખા કે એક બુઝુર્ગ મેરે પાસ તશરીફ લાએ હૈં, મૈં કાંપ ગઈ, ઔર મૈં ને કહા : ક્યા આપ કા ઇસ તરહ મેરે પાસ આના જાઇઝ હૈ ? ઉન્હોં ને ફરમાયા : મૈં તુમ્હારા વાલિદ હૂં, મૈં ને ગુમાન કિયા કે શાયદ મેરે જદ્દે આ'લા હઝરતે **અમીરુલ મુઅમિનીન અલિય્યુલ મુર્તઝા** શેરે ખુદા كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم હૈં, મૈં ને અર્ઝ કી : **યા અમીરલ મુઅમિનીન** ! આપ મેરી હાલત નહીં દેખતે ? ઉન્હોં ને ફરમાયા : મૈં તેરા વાલિદ મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હૂં. મૈં ને રોતે હુએ અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! **અલ્લાહ** તઆલા સે મેરે લિયે સિહ્હત કી દુઆ ફરમા દીજિયે. આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને અપને દોનોં હોંટોં કો હ-ર-કત દી. ફિર ફરમાયા : અપના હાથ લાઓ, મૈં ને અપના હાથ પેશ કર દિયા તો આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસે પકડ કર ખીંચા ઔર મુઝે બિઠા દિયા. ફિર ફરમાયા : **અલ્લાહ** કા નામ લે કર ખડી હો જાઓ. મૈં ને અર્ઝ કી : મૈં કૈસે ખડી હો જાઊં મૈં તો મા'ઝૂર હૂં ! ફરમાયા : અપને દોનોં હાથ લાઓ, આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન્હેં પકડ કર ખીંચા તો મૈં ખડી હો ગઈ, આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને તીન દફ્આ ઇસી તરહ કિયા, ફિર ફરમાયા : ખડી હો જાઓ, **અલ્લાહ** તઆલા ને તુમ્હેં સિહ્હત વ આફિય્યત અતા ફરમા દી હૈ, તુમ ઉસ કી હમ્દ કરો ઔર ઉસ સે ડરો, ફિર મુઝે છોડા ઔર તશરીફ લે ગએ. જબ મૈં બેદાર હુઈ તો તન્દુરુસ્ત થી, ઉન કા વાકિઆ **બગદાદ શરીફ** મેં ખૂબ મશ્હૂર હુવા. (مِصباحُ الظّلام فِی المُستغیثین بخیر الا نام ص۱۰۳)

સરે બાલીં ઇન્હેં રહમત કી અદા લાઈ હૈ

હાલ બિગડા હૈ તો બીમાર કી બન આઈ હૈ

﴾38﴿ લમ્બા સિયાહ આદમી

હઝરતે સય્યિદુના ખાલિદ **ર-બ-ઈ** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં કે મૈં જામેઅ મસ્જિદ મેં બૈઠા થા કે કુછ લોગ એક શખ્સ કી **ગીબત** કરને લગે, મૈં ને ઉન્હેં ઈસ સે મન્અ કિયા તો **ગીબત** સે બાઝ આ કર કિસી ઔર મૌઝૂઅ પર આ ગએ, કુછ દેર બા'દ ફિર ઉસી શખ્સ કે ખિલાફ બોલને લગે, અબ કી બાર મૈં ભી કુછ દેર કે લિયે ગુફ્ત-ગૂ મેં શરીક હો ગયા. રાત કો ખ્વાબ દેખા કે એક **લમ્બા સિયાહ આદમી** થાલ મેં **ખિન્ઝીર** કે ગોશ્ત કા લોથડા લિયે આયા ઔર કહને લગા : ખાઓ ! મૈં ને કહા : મૈં...... મૈં...... મૈં ક્યૂં "**ખિન્ઝીર** કા ગોશ્ત" ખાઊં ? **અલ્લાહ** કી કસમ ! મૈં નહીં ખાઊંગા. ઉસ ને મુઝે સખ્તી સે ઝન્ઝોડા ઔર કહા : તુમ ને તો ઈસ સે ભી ગન્દી ચીઝ ખાઈ (યા'ની **ગીબત** કી) હૈ. યેહ કહ કર ઉસ ને મુઝે **ગુદ્દી** સે પકડા ઔર **ખિન્ઝીર** કા ગોશ્ત જિસ સે ખૂન બહ રહા થા મેરે મુંહ મેં ઠૂંસને લગા હત્તા કે મૈં નીંદ સે બેદાર હો ગયા. ખુદા કી કસમ ! તીસ દિન તક મુઝે ઉસ કી **બદબૂ** આતી રહી ઔર મૈં જબ ભી ખાના ખાતા તો ઉસ સે **ખિન્ઝીર** કે ગોશ્ત કા ઝાયકા અપને મુંહ મેં મહસૂસ કરતા.

(ذَمُّ الْغِیْبَةِ لِابْنِ اَبِی الدُّنْیا ص٨٠ رقم٤٣)

﴾39﴿ અમ્રદ બીની વગૈરા કી હાથોં હાથ ગૈબી સઝાએં

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યેહ બુઝુર્ગ નસીબદાર થે કે ઈન કો દુન્યાએ ના પાએદાર હી મેં ખ્વાબ કે ઝરીએ ખબરદાર કર દિયા ગયા. આહ ! હમારા ક્યા બનેગા ! અફસોસ ! હમ ને તો ન જાને કિતનોં કી **ગીબતેં** કી ઔર સુની હોંગી. **અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ હમેં દુન્યા વ આખિરત કી ઝિલ્લત સે બચાએ. બા'ઝ અવકાત ઐસા ભી હોતા હૈ કે ગુનાહ કરતે હી હાથોં હાથ સઝાએં મિલતી ઔર ખૂબ ખૂબ રુસ્વાઈ હોતી હૈ ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 853 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"જહન્નમ મેં લે જાને વાલે આ'માલ" સફહા** 646 પર હૈ : બા'ઝ લોગોં ને અમ્રદ (યા'ની ખૂબ સૂરત લડકે) કો શહ્વત કે સાથ યા **ઔરત** કો

દેખા તો ઉન કી આંખેં બહ કર રુખ્સારોં (યા'ની ગાલોં) પર આ ગઈ ! બા'ઝ ને જૂં હી અપના હાથ કિસી **ઔરત** કે હાથ પર રખા તો દોનોં કે હાથ આપસ મેં **ચિમટ** ગએ ઔર ખૂબ રુસ્વાઈ હુઈ, લોગ ઉન્હેં જુદા કરને મેં નાકામ હો ગએ, યહાં તક કે બા'ઝ ઉ-લમાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ને ઉન કી રહનુમાઈ ફરમાઈ કે સચ્ચે દિલ સે તૌબા કરેં ઔર અહ્દ કરેં કે આયન્દા ઐસી ગન્દી હ-ર-કત કભી નહીં કરેંગે. જબ ઉન્હોં ને ઐસા કિયા, તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઉન્હેં છુટકારા અતા ફરમાયા. ઈસ કિતાબ કે મુસન્નિફ હઝરતે અલ્લામા ઈબ્ને **હજર** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْاَكْبَر ફરમાતે હૈં : ઈસી તરહ મેરે એક જાનને વાલે કે સાથ હુવા જો કે ખુશ શક્લ વ ખુશ અન્દામ થા, ઉસ ને ગુનાહ કિયા ભી તો કૈસી મુકદ્દસ જગહ પર ! મસ્જિદુલ હરામ કે અન્દર ઔર વોહ ભી **હ-જરે અસ્વદ** કે પાસ ઉસ પર શૈતાન સુવાર હુવા ઔર ઉસ ને એક ઔરત કો ચૂમ લિયા ! કહ્રે ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કી બિજલી ગિરી ઔર ઉસ કા ચેહરા પૂરે કા પૂરા મસ્ખ હો ગયા, (યા'ની બિગડ ગયા) તન બદન બે ઢબ હુવા, અક્લ કુન્દ હુઈ ઔર આવાઝ ભી ખરાબ હો ગઈ **અલ ગરઝ** સરાપા ઈબ્રત કા નુમૂના બન ગયા. હમ ભટકને સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી પનાહ માંગતે હૈં ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે ઈલ્તિજા કરતે હૈં કે હમેં મરતે દમ તક આઝમાઈશોં સે બચાએ, બેશક વોહ સબ સે ઝિયાદા કરીમ વ રહીમ હૈ.

ગુનાહોં ને કહીં કા ભી ન છોડા
કરમ હમ પર હબીબે કિબ્રિયા હો

﴾40﴿ લિફ્ટ કા પંખા

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યકીનન અપની ચીઝ કી બુરાઈ સુનના કિસી કો ભી અચ્છા નહીં લગતા, ઈસ ઝિમ્ન મેં અપના એક વાકિઆ તસર્રુફ કે સાથ અર્ઝ કરતા હૂં ચુનાન્ચે સખ્ત ગર્મિયોં કે દિન થે, હમ ચન્દ ઈસ્લામી ભાઈ કિસી કે ઘર સે ખાના ખા કર નિકલે ઔર લિફ્ટ મેં સુવાર હુએ, ગર્મ હવા કા એહસાસ હુવા, એક ને કહા : પંખા લગા હુવા હૈ, દૂસરા બોલા : ફુલાં કિરાએ દાર ઈસ્લામી ભાઈ કી ઈમારત

કી લિફ્ટ તો એયર કન્ડીશન્ડ હૈ, ઈસ પર હમારા મેઝબાન જો કે ઉસ ઈમારત કે એક ફ્લેટ કા કિરાએ દાર થા વોહ બોલ ઉઠા : "યેહ ઈમારત કાફી પુરાની હૈ." સગે મદીના عُفِیَ عَنْہُ ને તીસરે સે અર્ઝ કી : યેહ બતાઈયે કે આપ કી બાત કે "યેહ ઈમારત કાફી પુરાની હૈ" સુન કર મકાન માલિક ખુશી સે ઝૂમ ઉઠેગા યા દિલ બરદાશ્તા હોગા ? ઈસ પર વોહ પશેમાન હુએ કે વાકેઈ પતા લગને કી સૂરત મેં ઉસે ઈઝા પહોંચેગી. ફિર મેરી બાત કી તૌસીક કરતે હુએ ઉન્હોં ને અપના એક વાકિઆ સુનાયા કે મેરે પાસ એક પુરાની કાર થી એક બાર મેરે બે તકલ્લુફ દોસ્ત ને કહા : યાર ! ઈસ "ખટારે" કો છુટ્ટી ભી કરવાઓ ! મુઝે ઈસ જુમ્લે સે સખ્ત સદમા પહોંચા ઔર મૈં ને વોહ કાર ઈસ્તિ'માલ કરના છોડ દી ઔર એક દોસ્ત કે ગેરાજ મેં ડલવા દી. અર્સા હુવા યૂં હી પડી હૈ, બેચને કો ભી દિલ નહીં કરતા ક્યૂંકે ઉસ કે સાથ મેરી બા'ઝ **મુ-તબર્રિક** યાદેં વાબસ્તા હૈં. જો જો ઈસ્લામી ભાઈ ગુફ્ત-ગૂ મેં શરીક થે اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ સબ ને **ગીબતેં** કરને સુનને સે તૌબા કી.

ઐબ બયાન કરના ગીબત હૈ ભી ઔર નહીં ભી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કર્દા **હિકાયત** સે બખૂબી અન્દાઝા લગાયા જા સકતા હૈ કે ફુઝૂલ ગુફ્ત-ગૂ કિસ કદર ખતરનાક હોતી હૈ કે **ગીબત** હો જાતી હૈ ઔર કાનોં કાન ખબર ભી નહીં હોતી ! ઈસ હિકાયત મેં એક નહીં કમ અઝ કમ દો **ગીબતેં** હૈં એક તો વોહી "ઈમારત બહુત પુરાની હૈ" ઔર ઈસ સે પહલે કી જાને વાલી બાત કે ઈસ કી લિફ્ટ મેં તો સિર્ફ પંખા હૈ જબ કે ફુલાં કી લિફ્ટ મેં A.C. હૈ. અગર યેહ બાત ભી મકાન માલિક સુને તો ઉસ કો ના ગવાર ગુઝરે લિહાઝા યેહ ભી **ગીબત** હૈ. યહાં યેહ વઝાહત કરતા ચલૂં કે અગર બુરાઈ બયાન કરને કા કોઈ સહીહ મક્સદ હો મ-સલન ઈમારત મેં ફ્લેટ કિરાએ પર લેના થા ઔર ઈસ ઝિમ્ન મેં યેહ ગુફ્ત-ગૂ હુઈ કે યેહ ઈમારત ભી પુરાની હૈ ઔર લિફ્ટ મેં ભી સિર્ફ પંખા લગા હુવા હૈ, ફુલાં ઈમારત બેહતર હૈ કે ઉસ કી લિફ્ટ મેં ભી A.C. હૈ, ચલો વહીં ફ્લેટ બુક કરવાતે હૈં. તો યેહ ગુનાહ ભરી **ગીબત** નહીં. અગર કિસી સહીહ મક્સદ કી નિય્યત નહીં બસ યૂં હી કિસી કા ઐબ યા ઉસ કી કિસી ચીઝ

કી ખરાબી કો પીઠ પીછે બયાન કર દિયા જૈસા કે આજ કલ હમારી અક્સરિય્યત કી આદત હૈ તો યેહ **ગુનાહ ભરી ગીબત** હૈ ઔર મઝકૂરા હિકાયત મેં ભી મહ્ઝ ફુઝૂલ બક બક કે તૌર પર બિલા મક્સદે સહીહ ઈમારત કે ઐબ બયાન કિયે ગએ લિહાઝા વોહ દોનોં બાતેં ગુનાહોં ભરી **ગીબતેં** શુમાર હોંગી.

દુઆએ અત્તાર : યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત ફરમા, **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમારે સારે ગુનાહ મુઆફ ફરમા, **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં ગીબતોં ચુગ્લિયોં, તોહ્મતોં, બદ ગુમાનિયોં, દિલ આઝારિયોં ઔર હર તરહ કે ગુનાહોં સે બચા, **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં પક્કા નમાઝી ઔર સુન્નતોં કા આદી, **મ-દની ઈન્આમાત** કા આમિલ ઔર **મ-દની કાફિલોં** કા મુસાફિર બના. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં ઈસ્તિકામત ઈનાયત ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમારે પ્યારે પ્યારે આકા મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી પ્યારી ઉમ્મત કી મગ્ફિરત ફરમા.

ખુદાયા અજલ આ કે સર પર ખડી હૈ   દિખા જલ્વએ મુસ્તફા યા ઈલાહી
મુસલમાં હૈ અત્તાર તેરી અતા સે   હો ઈમાન પર ખાતિમા યા ઈલાહી

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالى عليه واله وسلّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَى الله !   اَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : **હઝરતે ઉબય્ય** બિન કા'બ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને અર્ઝ કી કે (સારે વિર્દ, વઝીફે, દુઆએં છોડ દૂંગા ઔર) મૈં અપના સારા વક્ત **દુરૂદ ખ્વાની** મેં સર્ફ કરૂંગા. તો **સરકારે મદીના** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “યેહ તુમ્હારી **ફિક્રોં** કો દૂર કરને કે લિયે કાફી હોગા ઔર તુમ્હારે **ગુનાહ** મુઆફ કર દિયે જાએંગે.”

(سُنَنِ ترمذی ج٤ ص٢٠٧ حدیث٢٤٦٥)

એહયાઉલ ઉલૂમ સે ગીબત કી તા'રીફ ઔર મિસાલેં : **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَالِی એહયાઉલ ઉલૂમ જિલ્દ 3 **સફહા** 177 પર ફરમાતે હૈં : **ગીબત** યેહ હૈ કે તુમ અપને (મુસલ્માન) ભાઈ કા ઝિક્ર ઉન અલ્ફાઝ કે સાથ કરો કે અગર ઉસ તક યેહ બાત પહોંચે તો વોહ ઉસે ના પસન્દ કરે. ચાહે ઉસ કે **બ-દની** યા **ન-સબી** (યા'ની ખાનદાની) ઐબ કા તઝકિરા કરો યા અખ્લાક ઔર અમલ કે એ'તિબાર સે કોતાહી બયાન કરો, ઉસ કી દુન્યવી ખરાબી કા ઝિક્ર કરો યા ઉખ્રવી કા, હત્તા કે ઉસ કે કપડે, મકાન ઔર જાનવર કે હવાલે સે નક્સ (ખામી) બયાન કરના ભી **ગીબત** હૈ.

બદન મેં નક્સ (ખામી) કી સૂરત યેહ હૈ કે મ-સલન ❁ ચુન્ધા (યા'ની કમઝોર નઝર વાલા યા તેઝ રોશની બરદાશ્ત ન કરને કે સબબ આંખેં ઝપકાને વાલા) હૈ ❁ ભેંગા (જિસ કો એક કે દો નઝર આએં યા આંખેં દબા કર દેખને વાલા) હૈ ❁ ગન્જા હૈ ❁ ઉસ કા કદ છોટા યા ❁ લમ્બા હૈ ❁ ઉસ કા રંગ સિયાહ (કાલા) યા ❁ ઝર્દ (પીલા) હૈ વગૈરા વગૈરા યા'ની હર વોહ બાત જિસે વોહ ના પસન્દ કરતા હૈ વોહ **ગીબત** હૈ, બાત ફિર જિસ તરહ કી ભી હો.

નસબ (ખાનદાન) કે હવાલે સે **ગીબત** યેહ હૈ કે મ-સલન વોહ યૂં કહે કે ઉસ કા બાપ ❁ મોચી હૈ યા ❁ ખાકરૂબ (ઝાડૂ દેને વાલા) હૈ. **અખ્લાક** કે હવાલે સે **ગીબત** ઈસ તરહ હૈ કે ❁ વોહ બદ અખ્લાક હૈ ❁ બખીલ (કન્જૂસ) ❁ **મુ-તકબ્બિર** (મગરૂર) ❁ રિયાકાર ❁ બહુત ગુસ્સે વાલા ❁ બુઝદિલ ❁ આજિઝ ❁ કમઝોર દિલ ઔર ❁ લા પરવાહ. **અફઆલ મેં ગીબત** યેહ હૈ કે ઐસે કામોં કા ઝિક્ર કિયા જાએ જિન કા દીન સે તઅલ્લુક હૈ જૈસે તુમ કહો કે ❁ વોહ ચોર હૈ ❁ ઝૂટા હૈ ❁ શરાબ ખોર હૈ ❁ ખિયાનત કરને વાલા યા ❁ ઝાલિમ હૈ ❁ નમાઝ યા ❁ ઝકાત મેં સુસ્તી કરને વાલા હૈ યા યેહ કે ❁ રુકૂઅ ઔર ❁ સજ્દા ભી અચ્છી તરહ નહીં કરતા ❁ નજાસતોં (યા'ની નાપાકિયોં) સે નહીં બચતા ❁ માં બાપ કે સાથ હુસ્ને સુલૂક નહીં કરતા ❁ ઝકાત સહીહ મકામ પર અદા નહીં કરતા યા ❁ ઈસ (યા'ની ઝકાત) કી તક્સીમ સહીહ તરીકે પર નહીં કરતા યા કે ❁ અપને રોઝે કો ગુનાહોં ❁ ગીબતોં ઔર ❁ લોગોં કી ઈઝ્ઝતોં મેં દખ્લ અન્દાઝી સે નહીં બચાતા. ઔર **દુન્યા** સે **મુ-તઅલ્લિક** અફઆલ મેં **ગીબત** કી સૂરત યેહ હૈ કે ❁ વોહ ઝિયાદા બા અદબ નહીં હૈ ❁ લોગોં કે સાથ તૌહીન આમેઝ સુલૂક કરતા હૈ ❁ અપને આપ પર કિસી દૂસરે કા હક નહીં જાનતા યા યેહ કે ❁ વોહ દૂસરોં પર સિર્ફ અપના હક સમઝતા હૈ યા યેહ કે ❁ વોહ બહુત ઝિયાદા બાતેં કરતા હૈ ❁ બહુત ખાતા હૈ ❁ બહુત સોતા હૈ ❁ બે વક્ત સોતા હૈ ❁ હર જગહ બૈઠ જાતા હૈ. **કપડોં** કે **મુ-તઅલ્લિક ગીબત** કી સૂરત યેહ હૈ કે મ-સલન ❁ ઉસ કી આસ્તીન બહુત ખુલી હૈ ❁ દામન લમ્બા હૈ ઔર ❁ કપડે મૈલે હૈં.

(اِحیاءُ العُلوم ج ۳ ص ۱۷۷)

આહ ! હમારી ઝબાન કી બે એહતિયાતિયાં !!! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આહ ! હમારી ઝબાન કી બે એહતિયાતિયાં !!! આજ કલ અક્સર લોગ મુસલ્માનોં કે બારે મેં ન જાને ક્યા ક્યા બક કર રોઝાના કિતની હી બાર **ગીબત** યા **બોહ્તાન** વગૈરા કા ઈરતિકાબ કરતે હુએ مَعَاذَاللهِ عَزَّوَجَلَّ અઝાબે નાર કે હકદાર ઠહરતે હોંગે ! હર કૌમ, હર શો'બે, હર તબ્કે કી અપની અપની ઝબાન મેં ફી ઝમાના બે શુમાર હઝારોં હઝાર ઐસે અલ્ફાઝ બોલે જાતે હૈં જો **ગીબત** યા **બોહ્તાન** પર મુશ્તમિલ હોતે હૈં, ઈસી તરહ અક્સર ઔરતોં કી બાતોં મેં ભી ગુનાહોં ભરે કલિમાત વ મુહા-વરાત

કી કસરત વ બોહતાત હોતી હૈ. અભી એહયાઉલ ઉલૂમ કે હવાલે સે આપ ને ઈજમાલી તૌર પર **ગીબત** કી મિસાલેં મુલા-હઝા કીં, યેહ સારે કે સારે અલ્ફાઝ આજ ભી મુખ્તલિફ અન્દાઝ મેં હમારે યહાં બતૌરે **ગીબત** રાઇજ હૈં. ઇસ કે ઇલાવા ભી મૈં અપની નાકિસ મા'લૂમાત કે મુતાબિક ઉર્દૂ ઝબાન ઔર અપને ગિર્દો પેશ કે માહોલ મેં બોલે જાને વાલે ઐસે અલ્ફાઝ ઔર જુમ્લોં કી તફસીલી તૌર પર નિશાન દેહી કરને કી કોશિશ કરતા હૂં જિન મેં અક્સર કા તઅલ્લુક **ગીબત** સે હૈ જબ કે બુરાઈ બયાન કરને કે લિયે પીઠ પીછે કહે જાએં. મૌકઅ મહલ ઔર નિય્યત કી ખરાબિયોં કે એ'તિબાર સે બસા અવકાત યેહી અલ્ફાઝ **ઐબ દરી** યા **તોહ્મત** યા **બદ ગુમાની** યા **ગાલી** યા **બદ અલ્કાબી** યા **દિલ આઝારી** વગૈરા બલ્કે એક હી વક્ત મેં ઇન છ સમેત મઝીદ કઈ ગુનાહોં પર ભી મુન્તબિક (યા'ની લાગૂ) હો સકતે હૈં. અગર યેહ **મિસાલેં** આપ ઝેહ્ન નશીન ફરમા લેંગે ઔર આખિરત કે નુક્સાન સે બચને કી કુઢન નસીબ હુઈ તો اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઇન કે ઝરીએ ગુનાહોં ભરે મઝીદ બે શુમાર કલિમાત વ ફિક્રાત ખુદ હી સમઝ મેં આ જાએંગે ઔર ઇન ગુનાહોં સે દૂર રહને મેં બહુત હી મદદ મિલેગી. પઢને વાલે કી દિલ ચસ્પી ઔર સહૂલત કે લિયે મુખ્તલિફ ઉન્વાનાત કી સુર્ખિયાં લગા કર મિસાલોં કો બયાન કિયા ગયા હૈ. શૈતાન લાખ કોફ્ત દિલાએ મગર આપ ગોશ બર આવાઝ રહિયે ઔર ખૂબ તવજ્જોહ સે **ગીબત** વગૈરા ગુનાહોં કે દલદલ મેં ધંસાને વાલે અલ્ફાઝ ઔર જુમ્લે સમાઅત ફરમાતે ચલે જાઇયે :

"ગીબત ઈમાન કો કાટ દેતી હૈ" કે બીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે પડોસિયોં કે બારે મેં ગીબતોં કી 20 મિસાલેં

❁ ઉસ જૈસે પડોસી સે તો **અલ્લાહ** બચાએ ❁ ફુલાં પડોસન ચાલ ચલન કી અચ્છી નહીં ❁ ઉસ કી લડકિયાં ખરાબ હૈં ❁ ઉસ કે સારે લડકે નમ્બરી હૈં ❁ વોહ પડોસન તો જબ દેખો કુછ ન કુછ માંગને આ જાતી હૈ માચિસ તક ઘર મેં નહીં રખી ❁ ઉસ કે ઘર કા માહોલ બહુત બુરા હૈ ❁ ઇસ કો ઝરા મુંહ દે દિયા તો અબ જબ દેખો ઠીક ખાને કે વક્ત કિસી ન કિસી બહાને સે આ જાતી હૈ ❁ ઉસ કી નાક બહુત તેઝ હૈ

હમારે ખાને કી ખુશ્બૂ ઉસે ફૌરન પહોંચ જાતી હૈ ❁ આએ દિન ઉસ કે હાં તો ઝગડા હી રહતા હૈ ❁ મિયાં બીવી કી આપસ મેં બનતી નહીં ❁ ઉન કી લડકી ઘર સે ભાગ ગઈ હૈ ❁ કલ ઉસ કે બડે બેટે ને ઉસ પર હાથ ઉઠાયા થા ❁ વોહ પડોસી તો બિલ્કુલ પડોસિયોં કા કોઈ હક હી નહીં જાનતા ❁ ઊપર કી મન્ઝિલ વાલા બુઢ્ઢા બહુત સતાતા હૈ ❁ પહલી મન્ઝિલ વાલે કે બચ્ચે બહુત શરારતી હૈં ❁ એક તો મેરે બચ્ચે કો ઉસ કે બચ્ચે ને મારા, જબ ફરિયાદ લે કર ગયા તો ઊપર સે મુઝ સે ઝગડને લગા ❁ ઉસ કે બચ્ચોં કી શિકાયત કરૂં તો બિલ્કુલ નહીં સુનતા ❁બિગૈર દસ્તક દિયે હમારે ઘર કે અન્દર ઘુસ જાતા હૈ ❁ હમારા મકાન માલિક ઊપર કી મન્ઝિલ પર રહતા હૈ ઐસા તંગ કરતા હૈ કે બસ ક્યા કહૂં ❁ ઉસ પડોસી કે બેટે કી ધૂમધામ સે શાદી હુઈ મગર હમેં ઝૂટે બહાને શાદી કાર્ડ તક નહીં દિયા વરના હમ કૌન સા ઉન કે ખાને કે લિયે બૈઠે હૈં, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને હમ કો બહુત દિયા હૈ.

"ગીબત કી હલાકત ખૈઝિયાં" કે સત્તરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મંગની/શાદી મેં ગીબતોં કી 17 મિસાલેં

જબ રિશ્તા તૈ કરના હોતા હૈ તો ફરીકૈન **મીઠે મીઠે** બન કર તરકીબ બના લેતે હૈં, મગર ઈસ દૌરાન ભી ઔર બા'દ મેં તો અક્સર **ગીબતોં** કા સિલ્સિલા રહતા હૈ ઈસ કી 17 મિસાલેં મુલા-હઝા હોં : ❁ બે મુરુવ્વત લોગ હૈં ❁ ઘર આ કર દા'વત દેની ચાહિયે થી ❁ સિર્ફ કહલવા દિયા યા ❁ ફોન સે હી ગુઝારા કર લિયા ❁ સાસ ને કિસી કો બુલાને કે લિયે ભી નહીં ભેજા ❁ હમ ને ઉન કો અપને યહાં કે લિયે ઝિયાદા આદમિયોં કો સાથ લાને કી દા'વત દી થી મગર ઉન્હોં ને હમ કો બહુત થોડે આદમિયોં કી દા'વત દી હૈ ❁ મૈં દા'વત મેં ગયા તો સુસર ને મુઝે ખાસ લિફ્ટ નહીં દી ❁ મુઝે યેહ તક નહીં બોલા કે "ઔર ખાઓ" ❁ લડકી વાલોં કી તરફ સે બહુત દિન હુએ કોઈ દા'વત નહીં મિલી યેહ કોઈ તરીકા હૈ ! ❁ કન્જૂસ મક્ખી ચૂસ હૈં ❁ ખાને કા સિર્ફ પતીલા ભિજવા દિયા દેગ આની ચાહિયે થી ❁ સાસ કા દિલ બહુત છોટા હૈ ❁ આમ કી સિર્ફ એક હી પેટી ભેજી ઔર ❁ આમ ભી બસ ઐસે હી થે ❁ બડે ભાઈ

કે લિયે ઘડી ❁ બાજી કે લિયે સૂટ ઔર ❁ અમ્મી કે લિયે ચાદર કી તરકીબ થી મગર હર ચીઝ ઘટિયા પકડાઈ વગૈરા વગૈરા. ઈન મેં બા'ઝ તો વોહ **ગીબતેં** હૈં જિન કો શાયદ "ચોરી ઔર સીના ઝોરી" કહેં તબ ભી ગલત નહીં ક્યૂંકે અવ્વલ તો જિન ચીઝોં કે ગિલે શિક્વે હો રહે હૈં ઉન કે અન્દર અક્સર **રિશ્વત** કી ભયાનક આફત ભી શામિલ હૈ. મ-સલન યેહ મુતા-લબાત કરના કે લડકે કે ભાઈ ઔર વાલિદૈન કો લડકી વાલે યેહ યેહ ચીઝેં દેંગે તો હી હમ રિશ્તા કરેંગે તો યેહ "રિશ્વત" હુઈ લડકી વાલે અગર તહાઈફ નહીં દેતે તો લડકે વાલા ફરીક તા'ને મહને દેતા હૈ લિહાઝા અપની લડકી કો સુસરાલ વાલોં કે શર સે બચાને કે લિયે આમ કી પેટિયાં ઔર ખાને કે પતીલે વગૈરા પેશ કિયે જાતે હૈં. મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : "**રિશ્વત** વોહ હૈ જો બા'ઝ કૌમોં મેં રાઈજ હૈ કે અપની બેટી યા બહન કા રિશ્તા કિસી સે ઉસ વક્ત તક નહીં કરતે જબ તક ખાતિબ (યા'ની નિકાહ કા પૈગામ દેને વાલે) સે અપને લિયે કોઈ ચીઝ હાસિલ ન કર લેં, નીઝ **રિશ્વત** વોહ હૈ કે કોઈ શખ્સ અપને ઝેરે વિલાયત (યા'ની ઝેરે સર પરસ્તી) લડકી કા રિશ્તા તો કર દે મગર અપને લિયે કુછ લિયે બિગૈર વોહ લડકી શોહર કે હવાલે ન કરે." (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 12, સ. 257) **યાદ રખિયે !** રિશ્વત હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ ચુનાન્ચે હદીસે પાક મેં હૈ : اَلرَّاشِیُ وَالْمُرْتَشِیُ فِی النَّارِ યા'ની રિશ્વત દેને વાલા ઔર રિશ્વત લેને વાલા દોનોં જહન્નમી હૈં. (اَلْمُعْجَمُ الْاَوْسَط لِلطَّبَرانی ج۱ ص۵۵۰ حدیث۲۰۲۶)

રિશ્વત સે તૌબા કા તરીકા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જિસ ને રિશ્વતેં લી હોં, અબ નાદિમ હૈ તો સિર્ફ ઝબાની તૌબા કાફી નહીં, તૌબા કે સાથ સાથ સારી **રિશ્વતેં** ઉન કો લૌટાના હોંગી જિન જિન સે લી હૈં, વોહ ન રહે હોં તો ઉન કે વારિસોં કો દે, ઉન કા ભી પતા ન લગે તો ફકીર કો દે દે. **રિશ્વત** કી મઝીદ મા'લૂમાત કે લિયે **ફૈઝાને સુન્નત** જિલ્દ અવ્વલ **સફહા** 540 તા 554 કા મુતા-લઆ ફરમા લીજિયે.

"મુસલ્માન કી આબરૂ રેઝી હરામ હૈ" કે બાઈસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે સુસરાલી રિશ્તોં કી ગીબતોં કી 22 મિસાલેં

❁ મેરી બહન કો ઉસ કી સાસ તંગ કરતી હૈ ❁ બહનોઈ ઘર કા ખર્ચ નહીં દેતા ❁ કમા કર સબ માં કો દે દેતા હૈ ❁ દામાદ મેરી બેટી પર ઝુલ્મ કરતા હૈ ❁ અપની માં કી બાતોં મેં આ કર બાર બાર ઘર સે નિકાલ દેને કી તડિયાં દેતા હૈ ❁ માં કે ચઢાને પર બાત બાત પર મારતા હૈ ❁ તલાક કી ધમ્કિયાં દેતા હૈ ❁ રાત દેર તક ઘર સે બાહર રહતા હૈ ❁ દિન કો દેર તક સોતા રહતા હૈ ❁ હડ હરામ હૈ ❁ દૂસરી ઔરત કે ચક્કર મેં હૈ ❁ ઈસ કે દોસ્ત અચ્છે નહીં હૈં ❁ સુના હૈ નશા વગૈરા ભી કરતા હૈ ❁ હમ કો બહુત મન્હૂસ આદમી સે પાલા પડ ગયા હૈ ❁ એવઈ (યા'ની બસ ઐસા હી) હૈ ❁ ઝહરીલા સાંપ હૈ ❁ ઉસ કે દિલ મેં દગા હૈ ❁ ઉજડ ❁ ગંવાર ❁ જાહિલે મુત્લક હૈ ❁ બેટે કી સાસ જાદૂગરની હૈ ❁ બહૂ ને તા'વીઝ ગન્ડે કરવા કર મેરે બેટે કો અપની તરફ કર લિયા હૈ ઈસ લિયે બેટા મેરી એક નહીં સુનતા.

"ગીબત ના જાઈઝ વ હરામ હૈ" કે સત્તરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મયકે જા કર સુસરાલ કે મુ-તઅલ્લિક કી જાને વાલી ગીબતોં કી 17 મિસાલેં

❁ સાસ હર વક્ત મુંહ ફુલાએ રહતી હૈ ❁ બાત બાત મેં કીડે નિકાલતી હૈ ❁ મેરા પકાના ઉસે પસન્દ હી નહીં આતા ❁ મેરી તબીઅત ખરાબ હો તો સાસ કહતી હૈ બહાને બનાતી હૈ ❁ દૂસરી બહૂ કો બડા ચાહતી હૈ મેરે સાથ પરાયા સુલૂક ક્યૂં કરતી હૈ ❁ બડી અખ્ખડ ઔર સખ્ત મિઝાજ હૈ ❁ મુઝ પે હર વક્ત અપના હુક્મ ચલાતી રહતી હૈ ❁ શોહર કો મેરે ખિલાફ ભડકાતી હૈ ❁ સાસ મુઝ સે કામ બહુત કરવાતી હૈ ખુદ સારા દિન બિસ્તર પર પડી રહતી હૈ ❁ માં બેટી મિલ કર મેરી બુરાઈયાં કરતી રહતી હૈં ❁ સાસ ને શોહર કો મેરે ખિલાફ કર દિયા હૈ અબ ❁ મૈં ઉન્હેં સોના બન કર ભી દિખાઊં વોહ મુઝે પાઊં કી જૂતી હી સમઝેંગે ❁ કઈ કઈ ઘન્ટે ઉન કા ઈન્તિઝાર કરતી હૂં આતે હી મુંહ ફુલા કર બૈઠ જાતે હૈં ❁ ઉન કી કલમુખી તલાકન બહન કી ભી ખિદમતેં કરની

પડતી હૈં ❁ મેરી ફુલાં તલાકન નન્દ બડી મુંહફટ હૈ ❁ તલાક લી મગર ઝોર નહીં ગયા ❁ સુના હૈ ઉસ ને અપને મિયાં કો એક દિન ભી સુખ નહીં દિયા થા આખિર બેચારા તલાક ન દેતા તો ક્યા કરતા.

"ગીબત કરને વાલા બરોઝે કિયામત કુત્તે કી શક્લ મેં આએગા" કે સેંતીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મંગની ટૂટને યા તલાક હોને પર કી જાને વાલી ગીબતોં કી 37 મિસાલેં

અગર મંગની ટૂટ જાએ યા તલાક વાકેઅ હો જાએ તો અક્સર શૈતાન ફરીકૈન કો કાન પકડ કર રિંગ મેં લાતા ઔર વોહ નાચ નચાતા હૈ કે **અલ અમાન વલ હફીઝ** !!! **ગીબતોં**, તોહ્મતોં, ઇલ્ઝામ તરાશિયોં, ઐબ દરિયોં, દિલ આઝારિયોં, બદ ગુમાનિયોં ઔર બદ કલામિયોં કા એક તૂફાન ખડા હો જાતા હૈ, હર ખૂબી ભી "ઐબ" બન કર રહ જાતી હૈ ! હર ફરીક અપને આપ કો "મઝલૂમ" સાબિત કરને કે લિયે એક દૂસરે સે બઢ ચઢ કર **ઝૂટ** બોલતા હૈ હાલાં કે બરસોં સે ઘર ચલ રહા હોતા હૈ મગર જબ દો ખાનદાનોં મેં "જંગ" છિડતી હૈ, તો ફરીકે મુકાબિલ કો مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ "બદ અકીદા" તક કહ દિયા જાતા હૈ ! ઐસે મવાકેઅ પર કી જાને વાલી **ગીબતોં** કી 37 મિસાલેં મુલા-હઝા હોં : **લડકી વાલોં કી તરફ સે ગીબતેં :** ❁ શરાબી થા ❁ જૂઆરી ❁ લુચ્ચા ❁ લફંગા ❁ લોફર ❁ આવારા થા ❁ 420 થા ❁ કમાતા નહીં થા ❁ ઘર કા ખર્ચ નહીં દેતા થા ❁ સબ પૈસે માં કે હાથ મેં દે દેતા થા ❁ ઉસ ને કભી ઘર કો ઘર નહીં સમઝા ❁ સાસ રોટી નહીં દેતી થી ઇસ લિયે લડકી પલ્લે સે ખાતી થી ❁ બહુત ઝાલિમ લોગોં સે પાલા પડા થા❁ ફંસ ગએ થે ❁ બડી મુશ્કિલ સે જાન છૂટી હૈ ❁ હમારી લડકી કો બે કુસૂર મારતા થા ❁ હમારે સામને બહુત અકડતા થા ❁ ઉસ કા સારા ખાનદાન **નીચ** હૈ હમારે મે'યાર કે લોગ હી નહીં થે ❁ હમારી લડકી પર સોકન લાના ચાહતા થા ❁ હમેં જાન સે મારને કી ધમ્કિયાં દેને લગા થા ❁ હમારી લડકી કો બદનામ કરના શુરૂઅ કર દિયા થા ❁ કમીને ને આખિર અપની ઝાત દિખાઈ.

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો શખ્સ મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના ભૂલ ગયા વોહ જન્નત કા રાસ્તા ભૂલ ગયા. (طبرانی)

લડકે વાલોં કી તરફ સે ગીબતેં : ❁ લડકી કા ચાલ ચલન સહીહ નહીં થા ❁ બહુત સારે આશના બના રખે થે ❁ ઘર મેં ઝબાન બહુત ચલાતી થી ❁ ઈસ કી માં ને ખાના પકાના ભી નહીં સિખાયા થા ❁ બરતન ભી માંઝને નહીં આતે થે ❁ કપડે ભી બરાબર નહીં ધો સકતી થી ❁ બહુત ઝગડાલૂ થી ❁ ચોરિયાં કરતી થી ❁ તા'વીઝ ગન્ડે કરવાતી થી ❁ જાદૂગરની થી ❁ ચુડૈલ થી ❁ હમારે ઘર કા સુકૂન બરબાદ કર દિયા થા ❁ ઈસ કી માં ઘર આ કર હમ કો કોસનેં દે ગઈ થી ❁ હમ કો ઈસ ને બદનામ કર દિયા હૈ ❁ હમ ને ગરીબ સમઝ કર તરસ ખાયા થા મગર ઉસ કા તો દિમાગ આસ્માન પર પહોંચા હુવા થા વગૈરા વગૈરા.

ઘર કી બાત બાહર કરને વાલા કમઝાત હોતા હૈ : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ સે હિદાયતે ખૈર કી દુઆ હૈ, યકીનન જો **ગીબતેં** વગૈરા કરતા હૈ વોહ બહુત હી **બુરા બન્દા** હૈ. આઈયે ! આપ કો એક અચ્છે બન્દે કી **હિકાયત** અર્ઝ કરૂં ચુનાન્ચે એક બુઝુર્ગ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : એક સાહિબે રાઝ (યા'ની પેટ કે મઝબૂત આદમી) કા નિકાહ હુવા મગર દોનોં કે માબૈન ઝેહ્ની હમ આહંગી કા ફુક્દાન થા (યા'ની કમી થી) કિસી તરહ ઉસ કે દોસ્ત કો ઈસ બાત કી **ભનક** મિલ ગઈ, ઉસ ને પૂછા : તુમ્હારે ઘર કા ક્યા મસ્અલા હૈ ? ઉસ સાહિબે રાઝ ને જવાબ દિયા : મૈં ઈતના કમઝાત નહીં કે ઘર કી બાત કિસી કો બતા દૂં ! બાત આઈ ગઈ હો ગઈ. બિલ આખિર ઘર ન ચલ સકા ઔર તલાક દેની પડ ગઈ. જબ ઉસ કે દોસ્ત કો પતા ચલા તો બોલા : વોહ તો અબ તુમ્હારી બીવી નહીં રહી, બતા દો ક્યા મુઆ-મલા થા ? ઉસ સમઝદાર શખ્સ ને જવાબ દિયા : અબ તો વોહ મેરે લિયે ગોયા ગૈર ઔરત હો ચુકી હૈ ઔર કિસી ગૈર ઔરત કે **મુ-તઅલ્લિક** મૈં કૈસે બાત કરૂં !

અલ્લાહ હમ કો ફઝ્લ સે અક્લે સલીમ દે
શર્મો હયા તૂ બહરે રસૂલે કરીમ દે

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા તહકીક વોહ બદ બખ્ત હો ગયા. (ابن سنی)

જોડોં કી બીમારી ભી ગઈ ઔર બે રોઝગારી ભી ગઈ : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક ઝિન્દગી ગુઝારિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, **મ-દની કાફિલે** કી એક મ-દની બહાર આપ કે ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ : મેરી એક તરફ બે રોઝગારી થી તો દૂસરી તરફ **જોડોં કે દર્દ** કી પુરાની બીમારી થી, તંગદસ્તી ઔર શદીદ દર્દ કે બાઈસ સખ્ત બેઝારી થી, બહુત ઈલાજ કરવાયા મગર કુછ ફાએદા ન હુવા. કિસી ઈસ્લામી ભાઈ ને ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ ઝેહ્ન બના કર દા'વતે ઈસ્લામી કે **આશિકાને રસૂલ** કે સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે **મ-દની કાફિલે** મેં સુન્નતોં ભરે સફર કી તરકીબ બના દી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફિલે** મેં સુન્નતોં ભરે સફર ઔર આશિકાને રસૂલ કી શફકત ભરી સોહબત કી બ-ર-કત સે **મેરી બરસોં પુરાની જોડોં કી બીમારી બિલ્કુલ સહીહ હો ગઈ.** મ-દની કાફિલે સે વાપસી પર દૂસરે હી દિન એક ઈસ્લામી ભાઈ આએ ઔર ઉન્હોં ને મુઝે કામ પર લગા કર મેરે રોઝગાર કી તરકીબ ભી બના દી. યેહ બયાન દેતે હુએ اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ એક સાલ સે ઝિયાદા અર્સા ગુઝર ચુકા હૈ મેરા કામ એક દિન ભી બન્દ નહીં હુવા ઔર દર્દ ભી પલટ કર નહીં આયા.

જોડ જોડ આપ કે, હોં અગર દુખ રહે   કર કે હિમ્મત ચલેં, કાફિલે મેં ચલો
તંગદસ્તી મિટે, રિઝ્ક સુથરા મિલે   દર કરમ કેં ખુલેં, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મુર્દે કો અચ્છા પડોસ દો : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે જોડોં કા પુરાના દર્દ ભી ટલા ઔર રોઝગાર ભી મિલા. **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત જહાં ઝિન્દગી મેં રહમત દિલાતી હૈ, વહાં મરને કે બા'દ

ભી રાહત કા સામાન ફરાહમ કરતી હૈ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલોં કે સદકે હમેં મરને કે બા'દ **આશિકાને રસૂલ** કા પડોસ નસીબ ફરમાએ. મરને કે બા'દ મિલને વાલી અચ્છી સોહબત કી બ-ર-કત કી ઝલક મુલા-હઝા હો ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 561 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત"** (મુકમ્મલ) **સફહા** 270 પર હૈ : અપને મુર્દોં કો બુઝુર્ગોં કે પાસ દફ્ન કરો કે ઈન કી બ-ર-કત કે સબબ ઉન પર અઝાબ નહીં કિયા જાતા. **هُمُ الْقَوْمُ لَا يَشْقٰى بِهِمْ جَلِيْسُهُمْ** યા'ની યેહ ઐસી કૌમ હૈ જિસ કા હમ નશીન ભી મહરૂમ નહીં રહતા. વ લિહાઝા હદીસ મેં ફરમાયા : **اِدْفِنُوْا مَوْتَاكُمْ وَسْطَ قَوْمٍ صَالِحِيْنَ** અપને મુર્દોં કો નેકોં કે દરમિયાન દફ્ન કરો. (اَلْفِرْدَوْس بمأثور الْخَطّاب ج۱ ص۱۰۲ حديث۳۳۷) **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ઈસ ઝિમ્ન મેં એક નિહાયત ઈમાન અફરોઝ હિકાયત નક્લ કરતે હુએ ફરમાતે હૈં :

ગુલાબ કે ફૂલ યા અઝ્દહોં કે મુંહ ! : **મૈં** ને હઝરત મિયાં સાહિબ કિબ્લા قُدِّسَ سِرُّهٗ કો ફરમાતે સુના : એક જગહ કોઈ કબ્ર ખુલ ગઈ ઔર મુર્દા નઝર આને લગા. દેખા કે **ગુલાબ** કી દો શાખેં ઉસ કે બદન સે લિપટી હૈં ઔર ગુલાબ કે દો ફૂલ ઉસ કે નથનોં પર રખે હૈં. ઉસ કે અઝીઝોં ને ઈસ ખયાલ સે કે યહાં કબ્ર પાની કે સદમે સે ખુલ ગઈ, દૂસરી જગહ કબ્ર ખોદ કર ઉસ મેં રખા, અબ જો દેખા તો દો અઝ્દહે (યા'ની દો બહુત બડે સાંપ) ઉસ કે બદન સે લિપટે અપને ફનોં સે ઉસ કા મુંહ **ભમ્ભોડ** (યા'ની નોચ) રહે હૈં, હૈરાન હુએ. કિસી સાહિબે દિલ સે યેહ વાકિઆ બયાન કિયા, ઉન્હોં ને ફરમાયા : વહાં ભી યેહ અઝ્દહે હી થે મગર એક વલિય્યુલ્લાહ કે મઝાર કા કુર્બ થા, ઉસ કી બ-ર-કત સે વોહ અઝાબ રહમત હો ગયા થા, વોહ અઝ્દહે દરખ્તે ગુલ કી શક્લ હો ગએ થે ઔર ઉન કે ફન **ગુલાબ કે ફૂલ**. ઈસ કી (મય્યિત કી) ખૈરિયત ચાહો તો વહીં લે જા કર દફ્ન કરો. વહીં લે જા કર રખા ફિર વોહી દરખ્તે ગુલ થે ઔર વોહી **ગુલાબ કે ફૂલ.**

"ગીબત એક નાસૂર હૈ" કે ચૌદહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે દા'વતોં મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 14 મિસાલેં

❁ **અલ્લાહ** ને બહુત કુછ દિયા હૈ, પહલે બેટે કી શાદી હૈ મગર ખર્ચ કરને મેં હાથ ખીંચ કર રખા હૈ ❁ ખાને કી ડિશેં કમ કી હૈં ❁ સજાવટ પર ખર્ચ કમ કિયા હૈ ❁ ખર્ચ બચાને કે લિયે મેહમાન કમ બુલાએ હૈં ❁ ગોશ્ત બૂઢે બૈલ કા હૈ જભી તો નહીં ગલા ❁ બકરે કા ગોશ્ત હોના ચાહિયે થા યેહ કહાં ગરીબ હૈ ! ❁ પાની મેં બર્ફ ભી નહીં ડલવાયા ! ❁ ડેકોરેશન કા સામાન ભી બસ ઐસા હી મંગવાયા હૈ ! ❁ ગરીબ આદમી હૈ કર્ઝે લે કર દુન્યા કો દિખાને કે લિયે ઇતની બડી દા'વત કરને કી ક્યા ઝરૂરત થી ! ❁ ખાના તો ઝરા અચ્છે બાવર્ચી યા "કિચન" સે બનવાયા હોતા ❁ સસ્તે "કિચન" સે ફિર ખાના કૈસા બનેગા ! ❁ ઉસ ને મીઠી ડિશ મેં સિર્ફ ફિરની સે ગુઝારા કર લિયા હૈ ❁ ઝર્દા ભી હોના ચાહિયે થા ❁ બચા હુવા ખાના ફેંકને કે બજાએ મદ્રસે ભેજ કર કૌન સી સખાવત કી હૈ !

"ગીબત ઝિના સે સખ્ત તર હૈ" કે સોલહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે બેટે કે બારે મેં ગીબત કી 16 મિસાલેં

અપની સમઝદાર ઔલાદ કો સબ કે સામને બુરા ભલા કહતે રહને સે ઉન કા દિલ દુખતા, ઇસ્લાહ કે બજાએ બિગાડ બઢતા હૈ, ઔર બિલા મસ્લહતે શર-ઈ પીછે સે ખામિયાં બયાન કરને સે **ગીબતોં** કા ગુનાહ મિલતા ઔર ઔલાદ કો પતા લગ જાને કી સૂરત મેં ઉસ કા બાગિયાના ઝેહ્ન બનતા હૈ. ઔર દોનોં જહાન કે નુક્સાન વ ખુસરાન કા સામાન પૈદા હોતા હૈ. લિહાઝા ઔલાદ કી શફકત વ હિક્મત કે સાથ તરબિય્યત કરની ચાહિયે. બા'ઝ માં બાપ મુંહ ભર કર ઔલાદ કી **ગીબતેં** કિયા કરતે હૈં ઇસ કે બે શુમાર જુમ્લોં મેં સે નુમૂનતન 16 મિસાલેં પેશ કી જાતી હૈં : ❁ સબ સે બડા બેટા **ના ફરમાન** ❁ ઝિદ્દી ઔર ❁ બદ તમીઝ હૈ ❁ મેરી ઇઝ્ઝત નહીં કરતા ❁ કમા કર દોસ્તોં મેં ઉડા દેતા હૈ ❁ ઘર કા એક ભી કામ નહીં કરતા ❁ દુકાન પર વક્ત નહીં દેતા ❁ રાત બહુત દેર સે આતા હૈ ઔર અપની માં કો રુલાતા હૈ

❁ હમ કો બહુત સતાતા હૈ ❁ રાત દેર સે સોતા ઔર ફજ્ર મેં નહીં ઉઠતા ❁ છોટે બહન ભાઈયોં કો મારતા હૈ ❁ બીમાર બાપ કી ખબર નહીં લેતા ❁ બાપ કો સામને જવાબ દેતા હૈ ❁ અપની માં કો ઝાડ દેતા હૈ ❁ ઘર મેં સીધે મુંહ કિસી સે બાત નહીં કરતા ❁ બાહર તો સબ સે "જી જનાબ" સે બાત કરતા હૈ મગર ઘર મેં તૂ તડાક સે.

"ગીબત મહબ્બતેં મિટાતી હૈ" કે સત્તરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે બાપ કે બારે મેં ગીબત કી 17 મિસાલેં

❁ મેરી માં કો મારતે હૈં ❁ પૂરી ખર્ચી નહીં દેતે ❁ સુના હૈ **જૂઆ** કી લત પડ ગઈ હૈ ❁ માં કે ઝેવરાત બેચ કર ખા લિયે હૈં ❁ બુરી સોહબત કી વજહ સે રાત દેર સે ઘર મેં આતે હૈં ઔર ફિર ઝગડતે હૈં ઔર સબ કી નીંદેં ખરાબ કરતે હૈં ❁ સારા દિન સિગરેટ ફૂંકતે રહતે હૈં ❁ ઘર કો કભી ઘર નહીં સમઝા ❁ ઘર મેં ગન્દી ગન્દી ગાલિયાં નિકાલતે હૈં જવાન બેટી કા ભી લિહાઝ નહીં કરતે ❁ હમ ભાઈ બહન જવાન હો ગએ હૈં હમારી શાદી કી તરકીબ ક્યા કરેંગે, ઇસ કી તો બાત સુનને કે લિયે ભી તય્યાર નહીં ❁ ઝબાન બહુત ચલાતે હૈં ઇસ લિયે ખાનદાન મેં સબ સે બિગડી હુઈ હૈ ❁ જુમુઆ કી ભી નમાઝ નહીં પઢતે ❁ દીન કી બિલ્કુલ સમઝ નહીં ❁ પક્કે દુન્યાદાર હૈં ❁ દા'વતે ઇસ્લામી વાલોં કો અચ્છા નહીં સમઝતે ❁ મુઝે દા'વતે ઇસ્લામી સે રોકતે હૈં કહતે હૈં મૈં તુમ કો મૌલવી નહીં બનને દૂંગા ❁ મેરા ઇમામા છુપા દિયા થા બડી મુશ્કિલ સે અમ્મી ને ઢૂંડ કર દિયા હૈ ❁ મુઝે ઇજતિમાઅ સે મન્અ કરતે હૈં વગૈરા.

વસ્વસા : બાપ ઇજતિમાઅ સે રોકે, દાઢી ઔર ઇમામા ન બાંધને દે વાકેઈ બે નમાઝી ઔર પક્કા દુન્યાદાર હો ફિર ભી યેહ બાતેં સચ સચ બયાન કરના ક્યૂંકર **ગીબત** હો ગયા ?

વસ્વસે કા જવાબ : યેહ બાતેં સચ હૈં જભી બિલા મસ્લહતે શર-ઈ પીછે સે બયાન કરના **ગીબત** હૈં, ઇસ તરહ કી બાતોં સે આપ કે વાલિદ સાહિબ કી ઇઝ્ઝત મેં કમી હી આએગી ઔર વોહ લોગોં કી નિગાહોં મેં ઝલીલ હોંગે, જબ ઉન કો પતા ચલેગા કે

લોગોં કો આપ યેહ સારી બાતેં બતા દેતે હૈં તો યકીનન વોહ આપ સે ખુશ નહીં બલ્કે નારાઝ હી હોંગે કે તુમ મુઝે બદનામ કર રહે હો, ઈસ તરહ ઔર ખરાબિયાં પૈદા હોંગી ઔર ઘર મેં ફસાદ ખડા હોગા. બાપ તો ફિર બાપ હૈ ઉસ કે હુકૂક સે દુન્યા મેં ઓહદા બર આ હોના મુમ્કિન નહીં. કિસી ઔર મુસલ્માન કે બારે મેં ભી અગર આપ કહેંગે કે "વોહ પક્કા દુન્યાદાર આદમી હૈ" "જુમુઆ ભી નહીં પઢતા" તો અગર્ચે વોહ વાકેઈ ઐસા હી હો ફિર ભી વોહ પીઠ થપક કર આપ કો શાબાશ નહીં દેગા બલ્કે યકીનન ઉસ કા દિલ દુખેગા લિહાઝા બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ કિસી ભી મુસલ્માન કે બારે મેં કોઈ ઐસા લફ્ઝ ન બોલા જાએ જો ઉસે મા'લૂમ હો તો ના ગવાર ગુઝરે.

"ગીબત કી નુહૂસતેં" કે તેરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે માં કી તરફ સે બેટી કી ગીબત કી 13 મિસાલેં

❁ ગુસ્સે કી બહુત તેઝ હૈ ❁ બહુત ચિડચિડી ઔર ❁ ઝિદ્દી હો ગઈ હૈ ❁ મેરી બિલ્કુલ નહીં સુનતી ❁ ઘર મેં ઝાડૂ પોચે નહીં લગાતી ❁ ધોને પકાને મેં મેરા હાથ નહીં બટાતી ❁ હર વક્ત કંઘી ચોટી મેં લગી રહતી હૈ ❁ ઝરા કોઈ ભલાઈ કી બાત કરૂં તો રોને બૈઠ જાતી હૈ ❁ હર બાત મેં અપની ચલાતી હૈ ❁ દોનોં બહનોં કી બિલ્કુલ નહીં બનતી ❁ મેરી બિલ્કુલ ઈઝ્ઝત નહીં કરતી ❁ બહુત ઝબાન દરાઝ હૈ ❁ બાત બાત પર મુઝ સે ઝગડતી હૈ.

"ગીબત કરને વાલે દોઝખ કે ખૌલતે હુએ પાની વ આગ કે દરમિયાન મૌત માંગતે દૌડતે ફિરતે હોંગે" કે સડસઠ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઘરોં મેં ઉમૂમન બોલે જાને વાલે ગીબતોં કે અલ્ફાઝ કી 67 મિસાલેં

❁ **બુધ્ધૂ** ❁ **લચર** ❁ અહમક ❁ **બે વુકૂફ** ❁ બચકાના ઝેહ્ન હૈ ❁ બાત ઝરા દેર સે સમઝતા હૈ ❁ કોઈ ભાષા નહીં સમઝતા ❁ ઘર મેં સબ સે લડતા હૈ ❁ માં કો સતાતા હૈ ❁ બાપ કો તંગ કર કે રખ દિયા હૈ ❁ દિન કો દેર તક સોતા રહતા

હૈ ❁ ઉસ કી બીવી બદ ઝબાન હૈ ❁ વોહ અપની બેગમ સે ડરતા હૈ ❁ ઉસ કે ઘર મેં રોઝ રોઝ લડાઈ ઝગડે હોતે હૈં ❁ બડા બેટા ખર્ચા નહીં દેતા ❁ બેટી ❁ યા બેટા મેરી ઈઝ્ઝત નહીં કરતા ❁ મેરા બેટા શાદી કે બા'દ લડ કર ઘર સે અલગ હો ગયા ❁ મેરા બેટા મેરા ના ફરમાન હૈ ❁ બેટા સારા દિન ઘર મેં પડા રહતા હૈ ❁ **નિખટ્ટૂ** ❁ નિકમ્મા ❁ નાકારા ❁ ઢીલા ❁ **સુસ્ત** ❁ કામચોર હૈ ❁ ચિડચિડા ❁ ખર દિમાગ ❁ **ગુસ્સે** વાલા ❁ દિમાગ કા ગર્મ ❁ મઝ્ઝ કા તીખા હૈ ❁ અડિયલ ❁ અડીબાઝ ❁ હટીલા ❁ ઝિદ્દી હૈ ❁ શોર મચાતા ❁ ભૌંકતા ❁ હાઉ હાઉ કરતા હૈ ❁ ના શુક્રા ❁ બે સબ્રા ❁ વહમી ❁ લા ઉબાલી ❁ **ચન્ચલ** ❁ લડાકૂ ❁ ઘર ઘુસડૂ ❁ ઘર ઘુસના ❁ હર વક્ત ખાતા રહતા હૈ ❁ આવારા ❁ **મવાલી** ❁ લા પરવાહ હૈ ❁ સફાઈ નહીં રખતા ❁ ઉસ કા કોઈ ઢંગ ધડા નહીં ❁ કિસી કી નહીં સુનતા ❁ બસ અપની મન માની કરતા હૈ ❁ ઘર કી બાત બાહર બોલ આતા હૈ ❁ ચુપ ચુપ ! વોહ આ રહા હૈ, સુન લેગા તો બાહર ફૂંક આએગા ❁ કાન કા કચ્ચા ❁ પેટ કા હલકા હૈ ❁ ઈસ કે પેટ મેં કોઈ બાત નહીં સમાતી ❁ ઢોલ હૈ ❁ ઢંડોરા પીટ દેતા હૈ ❁ B.B.C હૈ ❁ ફુલાં કા બેટા કિસી લડકી કે ચક્કર મેં હૈ ❁ ઈસ કે બચ્ચે બહુત શરારતી હો ગએ હૈં ❁ બચ્ચોં કો બિગાડ રખા હૈ ❁ અપને બાલ બચ્ચોં કા ખયાલ નહીં રખતા ❁ બાહર ભીગી બિલ્લી બન કર રહતા હૈ મગર ઘર મેં શેર હૈ.

"ફુઝૂલ ગુફ્ત-ગૂ સે બચિયે" કે પન્દરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઝાતી મુઆ-મલાત કે ફુઝૂલ સુવાલાત કી 15 મિસાલેં

બા'ઝ લોગોં કી આદત હોતી હૈ કે ઘરેલૂ મુઆ-મલાત કી ટોહ મેં લગે રહતે ઔર ઐસે ઐસે સુવાલાત કરતે હૈં કે આદમી શરમા જાતા હૈ, શર્મ મગર ઉન કો નહીં આતી. સારે સુવાલાત અગર્ચે ગુનાહોં ભરે નહીં હોતે મગર પૂછને વાલે સે સુલઝે હુએ લોગ બદઝન હોતે ઔર બા'ઝ ગૈર મોહતાત અફરાદ મુરુવ્વતન ઝૂટ યા **ગીબત** કે ગુનાહ મેં જા પડતે હૈં. **ઐસે ખાનગી મુઆ-મલાત કે ફુઝૂલ સુવાલાત કી 15 મિસાલેં મુલા-હઝા હોં :** ❁ ક્યા કામ કરતે હો ?❁ તન-ખ્વાહ કિતની હૈ ? ❁ સેઠ સહીહ

આદમી હૈ યા નહીં ? (બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ યેહ સુવાલ ગુનાહ ભરા હૈ ઔર સામને વાલે કો ગુનાહ મેં ડાલ સકતા હૈ) ❁ કિતને ભાઈ બહન હો ? ❁ ઈન મેં કૌન કૌન શાદી શુદા હૈ ? ❁ આપ કે બચ્ચે કિતને હૈં ? ❁ બડે બચ્ચે કી કિતની ઉમ્ર હૈ ? ❁ ઓહો ! યેહ જવાન હો ગયા હૈ ❁ ઈસ કી શાદી કબ કરવા રહે હો ? ❁ મકાન ઝાતી હૈ યા કિરાએ કા ? ❁ આપ કી ઉમ્ર કાફી હો ગઈ હૈ, શાદી મેં ક્યા રુકાવટ હૈ ? ❁ બડી બહન ઘર મેં ક્યૂં બૈઠી હુઈ હૈ ? ❁ આપ કી બેટી مَاشَاءَاللّٰه જવાન હો ગઈ હૈ રિશ્તા ક્યૂં નહીં કર રહે ? ❁ બડા ભાઈ કહાં નોકરી કરતા હૈ ? ❁ ઘર મેં ભી પૈસે દેતા હૈ યા નહીં ? (યેહ સુવાલ ભી બિલા મસ્લહતે શર-ઈ હો તો ગુનાહ ભરા હૈ ઔર સામને વાલે કો ગુનાહ મેં ડાલ સકતા હૈ)

"ગીબત હરામ વ ગુનાહ હૈ" કે પન્દરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ખાનદાન કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 15 મિસાલેં

કિસી મુસલ્માન કે હસબ નસબ કી કમઝોરી કા બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ બતૌરે ઐબ તઝકિરા કરના ભી **ગીબત** હૈ, ઈસ કી 15 મિસાલેં મુલા-હઝા હોં : ❁ ઉસ કા બાપ ચપરાસી (PEON) હૈ ❁ ઉસ કા દાદા મોચી હૈ ❁ વોહ ખાનદાની મીરાસી હૈ ❁ ઉસ કા દાદા પેશાવર ભિકારી થા ❁ યેહ ભલે પઢા લિખા હૈ મગર યેહ લોગ ખાનદાની હજામ હૈં ❁ યેહ અફ્સર બન ગયા હૈ મગર ઈસ કા બાપ દફ્તર મેં ઝાડપૂંછ કરતા ઔર ગન્દ કચરા ઉઠાતા થા ❁ ઈસ કી દાદી ગાય કા ગોબર ઉઠા કર લાતી ઔર ઉપલે થાપ કર બેચતી થી ❁ યેહ જો અરબ સાહિબ હૈં, અસ્લી અ-રબી નહીં ઈન કે બાપ દાદા હિન્દી (સિન્ધી યા બલૂચી યા પંજાબી) હૈં ❁ વોહ નૌ જવાન જો અભી ગુઝરા ઉસ કી માં તવાઈફ થી ❁ ઉસ કા વાલિદ શાદિયોં કી તકરીબોં મેં નાચને કા પેશા કરતા થા ❁ ફુલાં કા ઘટિયા ખાનદાન સે તઅલ્લુક હૈ ❁ ઉસ કી બિરાદરી ખાસ મુઅઝ્ઝઝ નહીં માની જાતી ❁ ઉસ કા વાલિદ માલિશ્યા થા (યા'ની લોગોં કી તેલ માલિશ કરને કા કામ કરતા થા) ❁ વોહ ચરવાહે કા બેટા હૈ ❁ યેહ જો સય્યિદ કહલાતા હૈ, ઈસ સે ઈસ કા નસબ નામા પૂછ લો, મૈં ઈન લોગોં કો જાનતા હૂં, ખાનદાની ફકીર હૈં.

"ગીબત મેં આખિરત કી બરબાદી હૈ" કે ઇક્કીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે પરેશાન હાલોં કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 21 મિસાલેં

❁ ઉસ કા દીવાલિયા નિકલ ગયા હૈ ❁ બહુત કર્ઝા લે લિયા થા અબ ફંસ ગયા હૈ ઔર મુંહ છુપાતા ફિરતા હૈ ❁ કર્ઝ ખ્વાહોં સે પીછા છુડાને કે લિયે ઘર સે ભાગ ગયા હૈ ❁ કર્ઝા અદા નહીં કિયા તો ઉસ પર કર્ઝ ખ્વાહ ને કેસ કર દિયા હૈ ❁ ફુલાં કો પોલીસ પકડ કર લે ગઈ હૈ ❁ લૉકઅપ યા જેલ મેં બન્દ હો ગયા હૈ ❁ ઉસ કી ઈમ્લાક કા નીલામ હોને વાલા હૈ ❁ ઉસ કી ઈમ્લાક ઝબ્ત હો ગઈ હૈં ❁ ઉસ કી મંગની ટૂટ ગઈ હૈ ❁ ઉસ કો કોઈ રિશ્તા નહીં દે રહા ❁ વોહ તલાકન યા ❁ તલાકડી ❁ યા મુતલ્લક ❁ યા તલાક શુદા હૈ ❁ વોહ બાંઝ હૈ ❁ ઉસ કી લડકી ભાગ ગઈ હૈ ❁ ઉસ કે બેટે ને કોર્ટ મેં જા કર અપની પસન્દ કી શાદી કર લી હૈ ❁ ઉસ કો સુસરાલ વાલોં ને ધક્કે માર કર ઘર સે નિકાલા ❁ ઉસ બદ મઆશ કે આગે ઝબાન ચલાને કી ક્યા ઝરૂરત થી, ઉસ ને ઉઠા કર ઘૂંસા દે મારા ઔર ઈસ કે દાંત તોડ ડાલે ❁ કૈસા અકડી દિખાતા થા, આખિર સવા સૈર ટકરા હી ગયા ઔર ઉસ ને ઈસ કા સર ફાડ ડાલા ❁ મેરે મન્અ કરને કે બા વુજૂદ આધી રાત કો કીમતી મોબાઈલ ફોન લે કર નિકલા, ડાકૂ ને છીન લિયા, અબ નાક કટી તો બૈઠા.

"ગીબત કી નુહૂસત" કે ગ્યારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મરીઝોં કી ગીબતોં કી 11 મિસાલેં

❁ શૂગર કા મરીઝ હૈ મગર મૌસિમ મેં ઈસ કો દો આમ ચાહિએં ❁ ખૂબ આમ ખાતા હૈ ફિર ફોડે હો જાતે હૈં ❁ ઈસ કો ઠન્ડા પાની ઔર ખટાઈ નહીં ચલતી મગર માનતા નહીં હૈ ફિર હર વક્ત ખાંસતા રહતા હૈ ❁ ઈસ કા પેટ ખરાબ રહતા હૈ ક્યૂંકે વઝ્ની ગિઝાઓં સે બાઝ નહીં આતા ❁ ખૂબ પેટ નિકલા હુવા હૈ મગર નાશ્તે (યા સ-હરી) મેં પરાઠે ખાતા હૈ ❁ વોહ મોટાપે સે અગર્ચે બેઝાર હૈ મગર આમ, મિઠાઈ, કબાબ સમોસે ઔર ઠન્ડી બોતલેં છોડને કે લિયે તય્યાર નહીં ❁ ઉસ ને વક્ત બે વક્ત ખા ખા કર મેઅ્દા તબાહ કર દિયા હૈ મગર અબ ભી ડટ કર ખાને સે બાઝ

નહીં આતા ❁ એક બાર ઇસ કો દિલ કા દૌરા પડ ચુકા હૈ મગર ફ઼િર ભી ઇસ કો નાશ્તે મેં મસ્કા બન ચાહિયે ❁ ઇસ કા કોલેસ્ટ્રોલ હાઈ રહતા હૈ મગર પિઝ઼્ઝે પરાઠે કા શૈદાઈ હૈ ❁ ઇસ કો દાઇમી કબ્ઝ કી શિકાયત હૈ મગર મુઝ સે કહ રહા થા, પરહેઝી કૌન કરે ❁ ઇસ કો ડૉક્ટર ને રોઝાના પૈદલ ચલને કી તાકીદ કી હૈ મગર સુસ્તી કરતા હૈ.

"ગીબત દુઆ કી કબૂલિય્યત મેં રુકાવટ હૈ" કે પચ્ચીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મરને વાલે મુસલ્માન કી ગીબત કી 25 મિસાલેં

❁ આદમી સહીહ નહીં થા ❁ મેરી રકમ ખા ગયા થા ❁ ઉસ ને ખુદકુશી કી ❁ ફુલાં કી બદ દુઆ લગ ગઈ ઔર કુત્તે કી મૌત મરા ❁ ગન્દે નાલે (યા ગટર) મેં ડૂબ મરા યેહ ઉસ કે ગુનાહોં કી સઝા થી ❁ બૈતુલ ખલા મેં મરા (અગર કોઈ મુરતદ બૈતુલ ખલા મેં મરે તો ઇબ્રત કે લિયે તઝકિરા કરને મેં હરજ નહીં અલબત્તા મુસલ્માન કે સાથ ઇસ તરહ કા હાદિસા હો તો ઉસ કા પર્દા રખના ઝરૂરી હૈ) ❁ ફુલાં કો કફ઼ન તક નસીબ ન હુવા કે ઝાલિમ જો થા ❁ મરને કે બા'દ ભી ઉસ કે મુંહ પર નુહૂસત બરસ રહી થી ❁ રિશ્વત ખોર થા ❁ સૂદખોર થા ❁ માં બાપ કા ગુસ્તાખ થા ❁ પોલીસ મુકાબલે મેં કુત્તે કી મૌત મારા ગયા ❁ દૂધ મેં મિલાવટ કિયા કરતા થા ❁ હેરોઇન્ચી ❁ ચરસી ❁ શરાબી ❁ જૂઆરી ❁ ઝાની થા ❁ મન્શિયાત ફરોશ થા ❁ હરામ કમાતા ઔર ખાતા થા ❁ મુંહ કાલા કરને કે દૌરાન હી ઉસે મૌત ને આ લિયા ❁ ઉસ કા ફુલાં કે સાથ ચક્કર થા ❁ અપને પીછે હરામી ઔલાદ છોડ ગયા હૈ ❁ મહલ્લે કે લોગ ઉસ સે ઇતની નફરત કરતે હૈં કે ઉસ કે જનાઝે મેં ભી શામિલ નહીં હુએ ❁ અચ્છા હુવા મર ગયા, ઝમીન પર બોઝ થા.

"ગીબત સે નફરત બઢતી હૈ" કે સત્તરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ડોક્ટર કે બારે મેં ગીબત કી 17 મિસાલેં

❁ ના તજરિબા કાર હૈ ❁ ઇસ ને બીમારી કો સમઝા હી નહીં ❁ બહુત ગર્મ દવાએં દે દીં ❁ પૈસે બહુત લેતા હૈ ❁ ગલત ઇન્જેક્શન લગા દિયા હૈ ❁ ઇન્જેક્શન

લગાને મેં ઉસ કા હાથ ભારી હૈ ❁ સેમ્પલ કી દવાએં બેચ ડાલતા હૈ ❁ ઑપરેશન ગલત કર દિયા હૈ ❁ બે રહ્‌મ હૈ ❁ ઐસી દવાએં દે દીં કે મેરા મેઅ્‌દા તબાહ હો ગયા હૈ ❁ બહુત મહંગી દવાએં લિખ દેતા હૈ જિસ સે આરિઝી તૌર પર મરીઝ ખડા તો હો જાતા હૈ મગર બા'દ મેં તક્લીફ મઝીદ બઢ જાતી હૈ ❁ બાત બાત પર TEST લિખ દેતા હૈ ❁ મરઝ કો ખ્વાહ મ ખ્વાહ ગમ્ભીર બતા કર ઑપરેશન કર દિયા ❁ ઉસ સે ઑપરેશન કરવાયા થા, ફેલ હો ગયા ❁ ફુલાં ને ગલત ઑપરેશન કર દિયા ❁ જબ દેખો ઑપરેશન હી કી બાત કરતા હૈ મક્સૂદ સિર્ફ પૈસે ખીંચના હૈ ઔર ❁ હમ કો દો લાખ રુપૈ કે ખર્ચે મેં ઉતાર દિયા હૈ ! વગૈરા વગૈરા.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બેશક બા'ઝ ડૉક્ટર બદ ઉન્વાન ભી હોતે હૈં, અગર ઐસે ડૉક્ટર સે કિસી મરીઝ કો બચાના મક્સૂદ હો ઔર ઈસ કી વજહ સે કિસી મખ્સૂસ ડૉક્ટર કી કમઝોરી યા ખામી સિર્ફ ઉસ કે આગે બયાન કી જિસ કો બતાના ઝરૂરી થા તો ગુનહગાર નહીં મગર અક્સર લોગ બિલા હાજત **ગીબત** કરતે ઔર ગુનહગાર હોતે હૈં. યેહ ઝેહ્‌ન મેં રહે કે કમ્પની વાલે તશ્હીર કી ગરઝ સે ડૉક્ટરોં કો જો દવાએં મરીઝોં કો મુફ્ત દેને કે લિયે દેતે હૈં ઉન પર NOT FOR SALE લિખા હોતા હૈ, ડૉક્ટર ઉન દવાઓં કા માલિક નહીં સિર્ફ "વકીલ" (યા'ની નાઈબ) હોતા હૈ. લિહાઝા ઐસી દવાએં બેચના ઔર મા'લૂમ હોને કે બા વુજૂદ ખરીદના ગુનાહ હૈ. નીઝ ફલાહી ઈદારોં યા માલદારોં કી તરફ સે બીમારોં કે લિયે અતિય્યે (DONATION) મેં મિલી હુઈ દવાએં બેચ કર ખા જાને વાલે ગુનહગાર ઔર અઝાબે નાર કે હકદાર હૈં.

ડૉક્ટરોં કી રહનુમાઈ કે લિયે : ઈસ્લામ સે **મહબ્બત** રખને ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે ડરને વાલે **ડૉક્ટરોં** કી રહનુમાઈ કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે **દારુલ ઈફ્તા અહલે સુનનત** સે જારી કર્દા એક ઈન્તિહાઈ મા'લૂમાતી ફતવા પેશે ખિદમત હૈ. **અલ જવાબ :** ડૉક્ટર્ઝ કો દવાઓં કી કમ્પની કી જાનિબ સે તોહ્‌ફતન જો દવાએં, ઘડી, કલમ ઔર પેડ વગૈરા મિલતે હૈં વોહ ઉમૂમન મા'મૂલી હોતે હૈં ઔર કમ્પની યેહ અશ્યા અપની મશ્હૂરી કે લિયે દેતી હૈ ક્યૂંકે અક્સર અવકાત ઉન પર કમ્પની કા નામ ભી મૌજૂદ

હોતા હૈ જૈસા કે બહુત સે ઇદારે સાલાના અપની ડાયરી જારી કરતે હૈં ઔર મુખ્તલિફ લોગોં કો મુફ્ત દેતે હૈં. લિહાઝા ઇસ મુઆ-મલે પર ઉર્ફ જારી હોને કી વજહ સે ઇન મા'મૂલી અશ્યા કા લેના ઔર કમ્પની કા ઉન્હેં દેના જાઇઝ હૈ ઔર યેહ **રિશ્વત** કે ઝુમરે મેં નહીં.

દવા કી કમ્પનિયોં કી તરફ સે ડૉક્ટરોં કો રિશ્વત : ઇસ કે ઇલાવા **કાર**, A.C. ઔર દીગર મુમાલિક કે સફર કે લિયે **ટિકટ** વગૈરા ઉમૂમન કમ્પની કી જાનિબ સે તોહ્ફતન નહીં દિયા જાતા ક્યૂંકે ડૉક્ટર જો દવાઈ લિખ કર દે રહા હૈ વોહ તો ઉસ કા કામ હૈ ઔર વોહ ઇલાજ કી રકમ ભી વુસૂલ કરતા હૈ. કમ્પની કે લિયે ઉસ ને જુદાગાના કોઈ ઐસા કામ નહીં કિયા જિસ કી ઉજરત બનતી હો લિહાઝા શરઅન યેહ કમીશન યા ઉજરત નહીં. હાં અગર **રિશ્વત** હી કો કમીશન કહેં તો ઔર બાત હૈ જૈસા કે યેહ ભી હમારે ઉર્ફ હી મેં હૈ કે બા'ઝ અવકાત જબ પોલીસ કિસી કા કામ કરવા દેતી હૈ તો ઉસ પર **રિશ્વત** લેતી હૈ મગર ઉસે રિશ્વત કહને કે બજાએ અપને **હક** યા અપને **કમીશન** કા નામ દેતી હૈ તો ઐસા કમીશન ભી **રિશ્વત** હી હૈ. કમ્પની કે મુખ્તલિફ ચીઝેં દેને કા મક્સદ સિર્ફ અપની મેડીસીન (દવાએં) ઝિયાદા સે ઝિયાદા બિકવાના હોતા હૈ તો કામ નિકલવાને કે લિયે દેના **રિશ્વત** હૈ લિહાઝા ડૉક્ટર કમીશન કા મુતા-લબા કરે તો **રિશ્વત** કા મુતા-લબા હૈ ઔર અગર મુતા-લબા ન ભી કરે તબ ભી સરા-હતન યા દલા-લતન તૈ હોને કી (યા'ની ખુલે લફ્ઝોં મેં યા જો અલામત સે ઝાહિર હો, UNDERSTOOD હો ઉસ) સૂરત મેં રિશ્વત હી હૈ ઔર **રિશ્વત હરામ** હૈ.

રિશ્વત કિસે કહતે હૈં ? : સય્યિદી આ'લા હઝરત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, શાહ **ઇમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ઇર્શાદ ફરમાતે હૈં : **રિશ્વત** લેના **મુત્લકન હરામ** હૈ કિસી હાલત મેં જાઇઝ નહીં જો પરાયા હક દબાને કે લિયે દિયા જાએ **રિશ્વત** હૈ યૂહીં જો અપના કામ બનાને કે લિયે હાકિમ કો દિયા જાએ **રિશ્વત** હૈ લેકિન અપને ઊપર સે દફ્એ ઝુલ્મ કે લિયે જો કુછ દિયા જાએ દેને વાલે કે હક મેં રિશ્વત નહીં, યેહ દે સકતા હૈ (અલબત્તા) લેને વાલે કે હક મેં વોહ ભી **રિશ્વત** હૈ ઔર ઉસે લેના **હરામ.**

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 597)

રિશ્વત કી એક સૂરત : અપના કામ બનાને કે લિયે જો હાકિમ કો દિયા જાએ સિર્ફ વોહી **રિશ્વત** નહીં બલ્કે હાકિમ કે ઈલાવા કો ભી અગર અપના કામ બનાને કે લિયે કુછ દિયા જાએ તો વોહ **રિશ્વત** હી હૈ. જૈસા કે **"જૌહરએ નય્યરહ"** મેં હૈ : અગર બીવિયોં મેં સે કોઈ અપના હક અપની સોકન કે લિયે છોડને પર રાઝી હો ગઈ તો જાઈઝ હૈ ઔર ઉસે રુજૂઅ કા હક ભી હૈ ઈસ લિયે કે ઉસ ને વોહ હક સાકિત કિયા હૈ જો અભી સાબિત નહીં હુવા થા તો ગોયા યેહ **તબર્રુઅ** હુવા ઔર **તબર્રુઅ** (યા'ની એહસાન) કે મુઆ-મલે મેં ઈન્સાન પર **જબ્ર** નહીં. ઔર અગર કિસી બીવી ને શોહર કો ઈસ લિયે માલ દિયા તાકે વોહ ઉસ કા હિસ્સા દૂસરી બીવિયોં કી નિસ્બત ઝિયાદા કરે યા શોહર ને બીવી કો માલ દિયા તાકે વોહ અપની બારી કા દિન અપની સોકન કે લિયે કર દે તો યેહ ના જાઈઝ હૈ ઔર માલ ઉસી કો વાપસ કિયા જાએગા જિસ ને દિયા હૈ ઈસ લિયે કે યેહ **રિશ્વત** હૈ ઔર **રિશ્વત હરામ** હૈ. (جوهره ج۲ص۳٤)

રિશ્વત લેને દેને વાલે પર લા'નત : હઝરતે સય્યિદુના સૌબાન رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ : **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને **રિશ્વત** દેને વાલે, **રિશ્વત** લેને વાલે ઔર ઈન દોનોં કે દરમિયાન મુઆ-મલા કરવાને વાલે પર લા'નત ફરમાઈ હૈ.

(مُسندِ اِمام احمد ج۸ ص۳۲۷ حدیث۲۲٤٦۲)

અગર કમ્પની વાલે ડૉક્ટર કો તોહફા કહ કર દેં તો ? : **અગર** કમ્પની વાલે યેહ કહેં કે હમ બતૌરે **તોહફા** ડૉક્ટર કો યેહ અશ્યા દેતે હૈં લિહાઝા ઈસ મેં કોઈ હરજ નહીં હોના ચાહિયે તો ઈસ કા જવાબ યેહ હૈ કે **તોહફા** ઔર **રિશ્વત** મેં એક બહુત વાઝેહ ફર્ક હૈ ઔર વોહ યેહ હૈ કે **રિશ્વત** ઈસ શર્ત કે સાથ દી જાતી હૈ કે જિસ કો દી ગઈ હૈ વોહ દેને વાલે કા કોઈ કામ કરેગા જબ કે **તોહફા** બિગૈર કિસી શર્ત કે દિયા જાતા હૈ ઔર સૂરતે મસ્ઊલા (યા'ની પૂછી ગઈ સૂરત) મેં ઈસી શર્ત પર દિયા જાતા હૈ કે ડૉક્ટર ઈસી કમ્પની કી દવાએં લિખે, જો ડૉક્ટર ઈસ કમ્પની કી દવાએં નહીં લિખતા ઉન્હેં "યેહ ખાસ તહાઈફ" નહીં દિયે જાતે. **"ફત્હુલ કદીર"** મેં હૈ : اَلْفَرْقُ بَيْنَ الرِّشْوَةِ وَالْهَدِيَّةِ اَنَّ الرِّشْوَةَ يُعْطِيْهِ بِشَرْطِ اَنْ يُّعِيْنَهُ وَالْهَـدِيَّةُ لَا شَـرْطَ مَعَهَا યા'ની

રિશ્વત ઔર તોહફે મેં ફર્ક યેહ હૈ કે રિશ્વત ઈસ શર્ત પર દી જાતી હૈ કે જિસે રિશ્વત દી ગઈ વોહ દેને વાલે કી મદદ કરેગા જબ કે તોહફે કે સાથ ઐસી કોઈ શર્ત નહીં હોતી. (فَتحُ القدير ج٧ ص٢٠٤)

બિલા હાજત ટેસ્ટ યા દવા લિખ દેના ખિયાનત હૈ : ડૉક્ટર કે બકિય્યા દીગર મુઆ-મલાત, કે જિસ દવાઈ યા ટેસ્ટ કી હાજત નહીં ઔર ઉસે લિખ દિયા યેહ **ખિયાનત** હૈ ઔર બિલા વજહ મરઝ કો બઢા ચઢા કર બતા કર મરીઝ ઔર ઉસ કે ઘર વાલોં કો તશ્વીશ મેં ડાલના ઇન્સાની ઔર અખ્લાકી ઔર ઇસ્લામી ઉસૂલોં કે ખિલાફ હૈ ઔર ઝૂટ હોને કી સૂરત મેં ઝૂટ કા ગુનાહ જુદા. દીન ખૈર ખ્વાહી કા નામ હૈ ઔર મુસલ્માન કી પરેશાની દૂર કરને વાલે કી પરેશાનિયાં **અલ્લાહ** તઆલા કિયામત કે દિન દૂર કરેગા. ઇન ઉમૂર મેં જો અફરાદ, કમ્પનિયાં, લેબૉરેટરિયાં શરીક હોં વોહ અપને તઆવુન વ શિર્કત કી બ કદર જુર્મ મેં શરીક શુમાર કી જાએંગી. (ફતવા યહાં મુકમ્મલ હુવા)

રિશ્વત સે તૌબા કા તરીકા : ડૉક્ટર ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઝિન્દગી ચન્દ રોઝા હૈ, નફ્સ કી હીલા બાઝિયોં મેં પડ કર "રિશ્વત" કો હાથ મત લગાઇયે અગર **રિશ્વત** લી હૈ તો તૌબા ભી કીજિયે ઔર જિસ સે લી હૈ ઉસી કો લૌટા દીજિયે વોહ દુન્યા મેં ન રહા હો તો ઉસ કે વારિસોં કો દે દીજિયે વોહ ભી ન રહે હોં યા યાદ હી ન હો કે કિસ કિસ સે રિશ્વત લી હૈ તો ફકીર કો દે દીજિયે. યાદ રખિયે ! ખાલી તૌબા કાફી નહીં. અગર **તૌબા** ઔર ઉસ કે તકાઝે પૂરે કિયે બિગૈર મૌત આ ગઈ તો ક્યા બનેગા ! અગર ખુદા عَزَّوَجَلَّ નારાઝ હુવા, મીઠે મીઠે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم રૂઠ ગએ તો અઝાબ સહા ન જા સકેગા. આપ કી તખ્વીફ (યા'ની ડરાને) કે લિયે એક **લરઝા ખેઝ હિકાયત** અર્ઝ કરતા હૂં :

કબ્ર કા ભયાનક સિયાહ કુત્તા : એક શખ્સ જો કે હજ કા નુમાયન્દા બના ઔર માલદાર હો ગયા મરને કે બા'દ ઉસ કી **કબ્ર** ખુલને કા દિલ હિલા દેને વાલા વાકિઆ **દા'વતે ઇસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 853 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"જહન્નમ મેં લે જાને વાલે આ'માલ" સફહા** 70 મેં એક શખ્સ કે

હવાલે સે કુછ યૂં હૈ કે જબ હમ ને એક મુર્દે કો દફ્નાને કે લિયે ઉસ કે કરીબ **કબ્ર** ખોદી તો ઇત્તિફાક સે ઉસ કી **કબ્ર** ખુલ ગઈ હમ ને ઉસ કી **કબ્ર** મેં એક બહુત બડી ઝન્જીર દેખી, **એક બહુત બડા સિયાહ કુત્તા ઉસ ઝન્જીર મેં ઉસ કે સાથ બંધા હુવા ઉસ કે સર પર ખડા થા ઔર ઉસે અપને પન્જોં ઔર નાખુનોં સે ચીરના ફાડના ચાહતા થા, હમ યેહ ખતરનાક મન્ઝર દેખ કર બહુત ઝિયાદા ખૌફઝદા હુએ ઔર જલ્દી જલ્દી ઉસ કી કબ્ર કો મિટ્ટી સે ઢાંપ દિયા.**

કર લે તૌબા રબ કી રહમત હૈ બડી
કબ્ર મેં વરના સઝા હોગી કડી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

“રાહે હલાકત” કે આઠ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ડ્રાઇવર કી ગીબત કી 8 મિસાલેં

❁ ગાડી બહુત રફ ચલાતા હૈ ❁ સિગ્નલ તોડ દેતા હૈ ❁ ફુલાં બસ વાલા ઓવર ટેકિંગ બહુત કરતા હૈ ❁ ઉસ કો ગાડી ચલાના કહાં આતી હૈ ❁ વોહ ડ્રાઇવર ટ્રક ચલાતે ચલાતે સો જાતા હૈ ❁ બિગૈર ડ્રાઇવિંગ લાઇસન્સ કે સ્કૂટર ચલાતા હૈ ❁ બસ મેં ભેડ બકરિયોં કી તરહ સુવારિયાં ભરતા હૈ ❁ લમ્બે રૂટ પર યેહ બસ વાલા ફુલાં હોટલ પર બસ રોક દેતા હૈ ક્યૂંકે યહાં ઇસ કો હોટલ સે મુફ્ત ખાના મિલતા હૈ વગૈરા.

લમ્બે રૂટ કી બસ વગૈરા કે ડ્રાઇવરોં ઔર હોટલ વાલોં કો ગુનાહોં સે બચાને કે જઝબે કે તહ્ત દા'વતે ઇસ્લામી કે **દારુલ ઇફ્તા અહલે સુન્નત** કા એક મા'લૂમાતી ફતવા પેશે ખિદમત હૈ પઢિયે ઔર ફિક્રે આખિરત મેં કુઢિયે :

લમ્બે રૂટ કી બસેં ઔર મખ્સૂસ હોટલેં

સુવાલ : બડે રૂટ કી જો બસેં ઔર વેગનેં વગૈરા મખ્સૂસ હોટલોં પર તરકીબ કે મુતાબિક રુકેં તાકે સુવારિયાં વહાં ખાએં પિયેં ઔર હોટલ કી બિકરી હો ઔર ઇસ કે ઇવઝ ડ્રાઇવર, કન્ડેક્ટર વગૈરા કો મુફ્ત મેં ખાના યા કમીશન મિલ જાએ યેહ સૂરત કૈસી હૈ ? ઇસ તરહ ખિલાના ઔર ખાના યા રકમ કા લૈન દૈન હલાલ યા હરામ ? **بَيِّنُوْا تُوْجَرُوْا** (બયાન ફરમાઓ અજ્ર પાઓ)

જવાબ : સૂરતે મસ્ઊલા (યા'ની પૂછી ગઈ સૂરત) મેં ડ્રાઇવર ઔર કન્ડેક્ટર કો હોટલ વાલોં કા મુફ્ત ખિલાના ઔર ઇન કા મુફ્ત ખાના ના જાઇઝ વ હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ ક્યૂંકે યેહ **રિશ્વત** હૈ. હોટલ વાલે ઉન કો ઇસ લિયે મુફ્ત ખાના દે રહે હૈં તાકે યેહ આયન્દા ભી **બસ** ઇસી હોટલ પર રોકેં. હોટલ વાલે અપના કામ નિકલવાને કે લિયે યેહ ખાના વગૈરા દેતે હૈં ઔર યેહી **રિશ્વત** હૈ. ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : રિશ્વત ઔર તોહફે મેં ફર્ક યેહ હૈ કે રિશ્વત ઇસ શર્ત પર દી જાતી હૈ કે જિસે રિશ્વત દી ગઈ વોહ દેને વાલે કી મદદ કરેગા જબ કે તોહફે કે સાથ ઐસી કોઈ શર્ત નહીં હોતી. (فتحُ القدیر ج ۷ ص ۲۰٤) હઝરતે સય્યિદુના સૌબાન رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ : **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને **રિશ્વત** દેને વાલે, **રિશ્વત** લેને વાલે ઔર ઇન દોનોં કે દરમિયાન મુઆ-મલા કરવાને વાલે પર **લા'નત** ફરમાઈ હૈ. (مُسندِ امام احمد ج۸ص۳۲۷حدیث۲۲٤٦۲)

લુક્મએ હરામ કી નુહૂસત : દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 480 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બયાનાતે અત્તારિય્યા"** હિસ્સએ અવ્વલ કે **સફહા 211** પર હૈ : **મુકા-શ-ફતુલ કુલૂબ** મેં હૈ : આદમી કે પેટ મેં જબ લુક્મએ હરામ પડા તો ઝમીન વ આસ્માન કા હર ફિરિશ્તા ઉસ પર લા'નત કરેગા જબ તક ઉસ કે પેટ મેં રહેગા ઔર અગર ઇસી હાલત મેં (યા'ની પેટ મેં હરામ લુક્મે કી મૌજૂ-દગી મેં) મૌત આ ગઈ તો દાખિલે જહન્નમ હોગા. (مکاشَفَةُ القُلوب ص ۱۰)

લુકમએ હલાલ કી ફઝીલત : હમેં હમેશા હલાલ રોઝી કમાના, ખાના ઔર ખિલાના ચાહિયે લુક્મએ હલાલ કી તો ક્યા હી બાત હૈ ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1548 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ફૈઝાને સુન્નત"** જિલ્દ અવ્વલ **સફહા** 179 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَالِی **એહ્યાઉલ ઉલૂમ** કી દૂસરી જિલ્દ મેં એક બુઝુર્ગ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કા કૌલ નક્લ કરતે હૈં કે **મુસલ્માન જબ હલાલ ખાને કા પહલા લુકમા ખાતા હૈ, ઉસ કે પહલે કે ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાતે હૈં.** ઔર જો શખ્સ ત-લબે હલાલ કે લિયે રુસ્વાઈ કે મકામ પર જાતા હૈ ઉસ કે ગુનાહ દરખ્ત કે પત્તોં કી તરહ ઝડતે હૈં. (اِحیاءُ العُلوم ج۲ ص۱۱٦)

"ગીબત કીજિયે ન સુનિયે !" કે પન્દરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે સુવારી ઔર સુવાર કી ગીબત કી 15 મિસાલેં

❁ ઉસ કી ગાડી **ધક્કા સ્ટાર્ટ હૈ** ❁ ઉસ કી કાર હૈ યા ગધાગાડી ! ❁ ઉસ કી ગાડી કી રફ્તાર બહુત કમ હૈ ❁ ઉસ કી ગાડી કા **મૉડલ** બહુત પુરાના હૈ ❁ ઉસ કી ગાડી તો **"ખચડ ફચડ"** હૈ ❁ પુરાની ગાડી રંગ કરવા રખી હૈ ઔર લોગોં સે કહતા ફિરતા હૈ કે નઈ ખરીદી હૈ ❁ ઉસ કી ગાડી તો નિરી સર દર્દ હૈ, ચલતે ચલતે કહીં ભી ખરાબ હો જાતી હૈ ❁ ફટફટ કરતી ગાડી ન જાને કહાં સે લે આયા, લગતા હૈ મુફ્ત મેં મિલી હૈ ❁ ઈસ ખટારે સે તો બેહતર થા સાઈકિલ લે લેતા ❁ ઈસ કી ગાડી કા ઈન્જન બહુત પુરાના હો ગયા હૈ અબ તો યેહ પેટ્રોલ "પીતી" હૈ ❁ બિગૈર લાઈસન્સ કે ગાડી ચલાતા હૈ ❁ બહુત રફ ડ્રાઈવિંગ કરતા હૈ ❁ ગાડી બરાબર ચલાની કહાં આતી હૈ ❁ ઉસ કી ગાડી અચાનક બીચ સડક મેં અડી કર કે રુક ગઈ, ટ્રાફિક જામ હો ગયા, બડી મુશ્કિલ સે ધક્કે લગા કર ઉસ કો સાઈડ પર લગાના પડા ❁ ઈતને દિન હો ગએ મગર ઉસ ને અપની ગાડી કા "ડેન્ટ" નહીં બનવાયા.

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા તહકીક વોહ બદ બખ્ત હો ગયા. (حاکم)

"આખિરત બચાઈયે" કે દસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે રેલ્વે કા સફર ઔર મુ-તવક્કઅ 10 ગીબતેં

❁ રેલ્વે કા ફુલાં અફસર ઘપલે બાઝ હૈ ❁ ઈસ ને રેલ્વે કા નિઝામ તબાહ કર કે રખ દિયા હૈ ❁ નએ ડિબ્બે બેચ કર ખા ગયા હૈ ઔર ❁ પુરાને ઘિસે પિટે ડિબ્બે સાથ લગવા દિયે હૈં ❁ ફુલાં કુલી પહલે સે ટિકટેં લે કર રખ લેતા ઔર બ્લેક મેં બેચતા હૈ ❁ પૈસે નિકલવાને કે લિયે રશ કા બહાના કરતા હૈ ઈસ કો ❁ ઝાઈદ રકમ દો તો સીટ ભી મિલ જાએગી ઔર બર્થ ભી ❁ ઉસ અફસર કે હોતે હુએ હમારી રેલ્વે કા ખુદા હી હાફિઝ હૈ ❁ હમારી રેલ્વે કા વઝીર ચોર હૈ ચોર ❁ ટિકટ કલક્ટર અપની જેબેં ભરતા હૈ સરકારી ખઝાને મેં કહાં જમ્અ કરવાતા હોગા !

એક હેરોઈન્ચી કી આપબીતી : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક ઝિન્દગી કે શબો રોઝ બસર કીજિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે એક મ-દની બહાર ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં ચુનાન્ચે **બાબુલ મદીના** કરાચી કે અલાકે "કોરંગી" કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને જો કુછ હલ્ફિય્યા (યા'ની કસમ ખા કર) બયાન દિયા ઉસ કા ખુલાસા અર્ઝ કરતા હૂં : તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **"દા'વતે ઈસ્લામી"** કે કોરંગી મેં હોને વાલે **તીન રોઝા બૈનલ અક્વામી સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** કા વાકિઆ હૈ. કોરંગી કા આખિરી ઈજતિમાઅ થા ઉસ કે બા'દ યેહ ઈજતિમાઅ મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન શરીફ મેં **મુન્તકિલ** કર દિયા ગયા. હમ ચન્દ દોસ્ત રસ્મી તૌર પર ઈજતિમાઅ મેં હાઝિર તો હો ગએ મગર બયાનાત કી બ-રકાત છોડ કર રાત ઈજતિમાઅ ગાહ કે બાહર એક જગહ બૈઠ કર ખૂબ સિગરેટ કે કશ ઔર ગપશપ લગાને મેં મશ્ગૂલ હુએ ઈસી મેં **જિન્ન વ ભૂત કે સન્સની ખેઝ વાકિઆત** ભી છિડ ગએ, જિસ કી બિના પર કુછ ડરાવના સા માહોલ બન ગયા. ઈતને મેં **સબ્ઝ ઈમામે વાલે** એક

અધેડ ઉમ્ર કે ઈસ્લામી ભાઈ ને કરીબ આ કર હમેં સલામ કિયા ઔર ફરમાને લગે : અગર ઈજાઝત હો તો કુછ અર્ઝ કરૂં ! હમ ને કહા : ફરમાઇયે ! ઉન્હોં ને બડે હમદર્દાના લહજે મેં કહા : આપ હઝરાત કે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત કા અન્દાઝ દેખ કર મુઝે અપની પિછલી ઝિન્દગી યાદ આ ગઈ ! મૈં ને સોચા કે અપની **આપબીતી** ગોશ ગુઝાર કરૂં કે શાયદ આપ લોગોં કો ઈસ મેં કુછ **ઈબ્રત કે મ-દની ફૂલ** મિલ જાએં. ફિર ઉન્હોં ને અપની **દાસ્તાને હિદાયત નિશાન** કુછ ઈસ તરહ બયાન કરની શુરૂઅ કી : પહલે પહલ મેરી સિગરેટ નોશી કી આદત પડી ઔર ફિર બુરે દોસ્તોં કી સોહબત કી નુહૂસત ને મુઝે ચરસ ઔર હેરોઈન જૈસે મોહલિક નશે કા આદી બના દિયા, **આહ ! મૈં સોલહ સાલ તક નશે કા આદી રહા.** યેહ બતાતે હુએ ઉન કી આવાઝ ભર્રા ગઈ, મગર બયાન જારી રખતે હુએ કહા : મેરી બુરી આદતોં સે બેઝાર હો કર મુઝે ઘર સે નિકાલ દિયા ગયા. મૈં ફુટપાથ પર સોતા ઔર કચરે કે ઢેર સે ઉઠા કર યા માંગ કર ખાતા. આપ કો શાયદ યકીન ન આએ કે **મૈં ને એક હી લિબાસ મેં સોલહ સાલ ગુઝાર દિયે !** મેરી કૈફિય્યત બિલ્કુલ એક પાગલ કી તરહ હો ચુકી થી !

એક મુકદસ રાત કા કિસ્સા હૈ, ગાલિબન વોહ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી સત્તાઈસવીં શબ થી. મૈં ઈસી ગન્દી હાલત મેં બદ મસ્ત એક ગલી કે કોને મેં **કચરા કૂંડી** કે પાસ લૈટા હુવા થા કે **સલામ** કી આવાઝ પર ચૌંકા ! જબ આંખેં મલતે હુએ દેખા તો મેરે સામને **સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા સજાએ દો ઈસ્લામી ભાઈ** ખડે મુસ્કુરા રહે થે, ઉન્હોં ને બડી **મહબ્બત** સે મેરા નામ પૂછા, શાયદ ઝિન્દગી મેં પહલી બાર કિસી ને ઈતની **મહબ્બત** સે મુઝે મુખાતબ કિયા થા. ફિર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ઉન્હોં ને શબે કદ્ર કી અ-ઝમત સે **મુ-તઅલ્લિક** બડી પ્યારી પ્યારી બાતેં બતાઈ. મૈં ઉન કે અપનાઇયત વાલે અન્દાઝ ઔર હુસ્ને અખ્લાક કી બિના પર વૈસે હી **મુ-તઅસ્સિર** હો ચુકા થા, મઝીદ ઉન કી શહ્દ સે ભી મીઠી મીઠી મ-દની ગુફ્ત-ગૂ તાસીર કા તીર બન કર મેરે જિગર મેં પૈવસ્ત હો ગઈ, મૈં ઉન કે સાથ મસ્જિદ કી તરફ ચલ પડા. મસ્જિદ કે ગુસ્લ ખાને મેં અપના મૈલા ચિક્કટ લિબાસ ઉતારા ઔર ગુસ્લ કર કે સાફ સુથરે કપડે પહન કર **16 સાલ બા'દ જબ પહલી બાર મસ્જિદ મેં દાખિલ હો કર નમાઝ કે લિયે મૈં ને**

નિય્યત બાંધી તો અપને આંસૂ ન રોક સકા, રો રો કર મૈં ને નશે ઔર દીગર ગુનાહોં સે તૌબા કર લી ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه ઘર વાલોં ને મુઝે વાપસ લે લિયા. મૈં કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા સિલ્સિલે મેં દાખિલ હો કર હુઝૂર ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કા મુરીદ બન ગયા. મૈં ને યેહ નિય્યત કર લી કે અબ હર કીમત પર નશે કી આદત છુડાઊંગા. ઈસ કે લિયે મુઝે બડી આઝમાઈશોં સે ગુઝરના પડા, મૈં તક્લીફ કે બાઈસ ચીખતા, બુરી તરહ તડપતા, ઘર વાલે મેરી યેહ હાલત દેખ કર રો પડતે. બા'ઝ લોગ મશ્વરા દેતે કે હેરોઈન કા એક આધ સિગરેટ હી પી લો ! મગર મૈં ને ઐસા ન કિયા કે ઈસ તરહ તો મૈં ફિર ઈસ નુહૂસત મેં ગિરિફ્તાર હો જાઊંગા બલ્કે ઘર વાલોં સે કહતા કે ઝરૂરતન મુઝે ચારપાઈ સે બાંધ દિયા કરો. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ આહિસ્તા આહિસ્તા બેહતરી આને લગી ઔર મુઝે નશે સે મુકમ્મલ તૌર પર નજાત મિલ ગઈ ઔર મૈં આજ **દા'વતે ઈસ્લામી** કા એક અદના સા મુબલ્લિગ હૂં. ઉન કી **દાસ્તાને ઈબ્રત નિશાન** સુન કર હમ સબ અશ્કબાર હો ગએ, હમ ને સાબિકા ગુનાહોં સે તૌબા કી ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો ગએ. મૈં યેહ બયાન દેતે વક્ત اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ડિવીઝન કે **મ-દની ઈન્આમાત** કે ઝિમ્મેદાર કી હૈસિય્યત સે **નેકી કી દા'વત** કી ધૂમેં મચાને કી કોશિશ કર રહા હૂં.

છોડેં બદ મસ્તિયાં, ઔર નશે બાઝિયાં　　જામે ઉલ્ફત પિયેં, કાફિલે મેં ચલો
ઐ શરાબી તૂ આ, આ જૂઆરી તૂ આ　　સબ સુધરને ચલેં, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"નેકિયાં બચાઈયે" કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મિ'માર વ મઝદૂર કી મુ-તવક્કઅ ગીબતોં કી 12 મિસાલેં

❁ ફુલાં ને હમ્મામ મેં ઢલવાન (SLOPE) સહીહ નહીં બનાયા ❁ વોહ મિસ્તરી અનાડી થા ❁ ફિનિશિંગ સહીહ નહીં કી ❁ રંગ ચૂના બરાબર નહીં કિયા ❁ સિમેન્ટ મેં બજરી ઝિયાદા ડાલી હૈ ❁ મઝદૂરી પૂરી લી મગર કામ પૂરા નહીં કિયા

❁ ઝિદ કર કે તૈ શુદા મઝદૂરી સે ઝિયાદા રકમ લે ગયા ❁ કામ બરાબર નહીં જાનતા ❁ પલસ્તર સહીહ નહીં કિયા ❁ દેર સે આતા ઔર જલ્દી ભાગને કી કરતા હૈ ❁ ખાને મેં વક્ત ઝિયાદા લગા દેતા હૈ ❁ કોઈ ચીઝ લેને ભેજો તો કાફ઼ી વક્ત નિકાલ કર આતા હૈ.

"મુર્દો કે ગોશ્ત સે બચિયે" કે સત્તરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે હોટલ વાલે કી મુ-તવક્કઅ ગીબત કી 17 મિસાલેં

❁ ઉસ કા ખાના ટેસ્ટી નહીં થા ❁ મસાલે વગૈરા ઘટિયા ઇસ્તિ'માલ કરતા હૈ ❁ કઢી બિલ્કુલ પાની જૈસી થી ❁ આલૂ ગલાએ નહીં થે ❁ સબ્ઝી બાસી લગ રહી થી ❁ ગોશ્ત બહુત બૂઢે જાનવર કા થા ❁ કન્જૂસ હૈ ઠન્ડા પાની ભી નહીં રખતા ❁ મૈં ને ગરેબી માંગી તો ઝાડ દિયા થા ❁ ઇસ કો તો દાલ ભી પકાના નહીં આતી ❁ યેહ કોરમા બહુત મહંગા દેતા હૈ ❁ બસ લૂટમાર મચા રખી હૈ ❁ પકાને મેં ઇસ કા હાથ સહીહ નહીં, કભી મિર્ચ કમ તો કભી નમક ઝિયાદા ❁ ઇસ કે હોટલ મેં સફ઼ાઈ નહીં હોતી ❁ ઇસ કી ચાય બેકાર હોતી હૈ ❁ બસ જી ઇસ કે નસીબ અચ્છે હૈં ઇતના રફ ખાના હોને કે બા વુજૂદ ભીડ લગી રહતી હૈ ❁ ઇસ કી નહારી મેં દમ નહીં થા ❁ ઇસ કી નહારી ઊંટ કે ગોશ્ત કી હોતી હૈ.

"ખબરદાર ! ગીબત કા બાઝાર ગર્મ ન કરેં" કે છબ્બીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે તાજિરોં કે મુ-તઅલ્લિક 26 ગીબતેં

❁ યેહ ફરાડી આદમી હૈ ❁ ગાહક ફંસાના તો કોઈ ઇસ સે સીખે ❁ બાતોં કા જાદૂગર હૈ ❁ ધોકેબાઝ હૈ ❁ ઇસે માલ બેચના નહીં આતા ❁ માલ કી પહચાન નહીં કર પાતા ❁ ગાહક તો ઉસે ઉલ્લૂ બના જાતે હૈં ❁ બોતલ પિલા કે ઉન કી ખાલ ઉતાર લેતા હૈ ❁ જબ ભી કિસી ચીઝ કી ઝરૂરત પડી, મૌજૂદ હોને કે બા વુજૂદ મન્અ કર દેતા હૈ ❁ કભી (રકમ કા) ખુલા નહીં દેતા ❁ ઝૂટ બહુત બોલતા હૈ ❁ "ટોપિયાં" પહનાતા હૈ ❁ હરામ કમાતા હૈ ❁ મત્લબી હૈ ❁ બહુત મહંગા બેચતા હૈ ❁ દો નમ્બર માલ રખા હુવા હૈ ❁ નક્લી કો અસ્લી બતા કર બેચતા હૈ ❁ કામ કી ચીઝ તો

ઉસ કે પાસ મિલતી હી નહીં ❁ અબ યેહ મેરી રોઝી પર ભી લાત મારેગા ❁ ઇસ કો ક્યા તક્લીફ થી અપની દુકાન પર યેહ માલ રખને કી ❁ મેરે ગાહકોં કો મેરે ખિલાફ ભડકાતા હૈ ❁ મેરે માલ કી બુરાઇયાં બયાન કરતા હૈ ❁ ઉસ ને જાદૂ કરવા કર મેરે ગાહક અપની તરફ કર લિયે ❁ ટેક્સ કી ચોરી કરતા હૈ ❁ બિજલી ચોર હૈ ❁ પોલીસ કો ભત્તા દેતા હૈ.

''ગીબત મત કર'' કે આઠ હુરૂફ કી નિસ્બત સે સેઠ ઔર મુલાઝિમ કી એક દૂસરે કે મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 8 મિસાલેં

❁ સેઠ સાહિબ બડે સખ્ત મિઝાજ હૈં ❁ કામ લેતે વક્ત મિનટ મિનટ કા હિસાબ રખતે હૈં પૈસે દેતે વક્ત ઉન્હેં મૌત પડતી હૈ ❁ કિસી કી મજબૂરી કા ખયાલ નહીં કરતે ❁ ખુદ તો A.C મેં બૈઠે હૈં યહાં આ કર દેખેં તો પતા ચલે ❁ ફુલાં મુલાઝિમ વક્ત પર નહીં આતા ❁ કામ મેં બડા સુસ્ત હૈ ❁ દિલ લગા કર કામ નહીં કરતા ❁ ફુલાં પક્કા કામચોર હૈ.

''અપની આખિરત બચાઇયે'' કે ચૌદહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મુખ્તલિફ કારીગરોં કે મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 14 મિસાલેં

❁ અનાડી હૈ ❁ અસ્લ પુર્ઝે નિકાલ કર દો નમ્બર કે લગા દેતા હૈ ❁ થોડે કામ કો બહુત લમ્બા કર દેતા હૈ ❁ જાન બૂઝ કર ખરાબિયાં બઢાતા હૈ ❁ ઝૂટા ઔર ❁ દગાબાઝ હૈ ❁ મૈં ઇસ કે પાસ બેકાર લે આયા અબ ધક્કે ખાને પડ રહે હૈં ❁ વોહ દરઝી બચા હુવા કપડા રખ કે ઉસ કી ટોપિયાં બના કે બેચતા હૈ ❁ બિલ ઝિયાદા બના દેતા હૈ ❁ દો નમ્બર બિલ દે કર ઝિયાદા પૈસે લે લિયે ❁ ઉસ કી કઢાઈ મેં સફાઈ નહીં ❁ સિલાઈ સાફ નહીં ❁ ટાઇમ ઝાએઅ કરતા હૈ ❁ વા'દે કે મુતાબિક કામ કર કે નહીં દેતા.

"જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ" કે બીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે દફ્તર કે ખાદિમ કે મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 20 મિસાલેં

❁ મેરી જગહ કી સફાઈ અચ્છી નહીં કરતા ❁ હાથ માર કર ચલા જાતા હૈ સફાઈ કહાં કરતા હૈ ❁ પાંચ મિનટ મેં સફાઈ મુકમ્મલ કર લી, સોચો ક્યા સફાઈ કી હોગી ! ❁ દીવારોં કે કોને અક્સર છોડ દેતા હૈ ❁ દિલ લગા કર સફાઈ કરે તો યેહ હાલ ન હો ❁ અગલે હિસ્સે કી સફાઈ કરતા હૈ, પિછલા હિસ્સા વૈસે હી ગન્દા રહતા હૈ ❁ સફાઈ કરને બહુત દેર સે આતા હૈ ❁ મુઝ સે ચાય ઔર ખાને કા જાન બૂઝ કર નહીં પૂછતા ❁ નખ્રે બહુત બઢ ગએ હૈં ❁ ચાપલૂસ હૈ ❁ કામચોર હૈ ❁ પૈસે ખા જાતા હૈ ❁ દો કી ચાય તીન કો પિલા કર બાકી રકમ જેબ મેં ❁ અપને લિયે ચાય, ખાના બચા લેતા હૈ ❁ મુઝે ખુદ ખાના દેને નહીં આતા ❁ જો પૈસે દે ઉસ કી બડી ઈઝ્ઝત કરતા હૈ ❁ દેર સે આતા ઔર જલ્દી ચલા જાતા હૈ ❁ ચીઝેં ચુરાતા હૈ ❁ ઈસે માંગને કી આદત હૈ ❁ ડ્યૂટી મેં કોતાહી કર કે હરામ કી રોઝી ખાતા હૈ.

"કુફ્લે મદીના લગા લીજિયે" કે સોલહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મકાન વ સાહિબે મકાન કી ગીબત કી 16 મિસાલેં

❁ ઉન કે મકાન (યા કારખાને યા દુકાન યા હોટલ) મેં **બદબૂ** ફૈલી હુઈ થી યા સફાઈ નહીં થી ❁ ઉન કા હમ્મામ (યા લેટ્રીન) ગન્દા થા ❁ વોહ અપને મકાન (યા દુકાન) પર રંગ યા ❁ મરમ્મત નહીં કરવાતા ❁ ઘર હૈ યા કબાડ ખાના ! ❁ નિહાયત બે ઢંગા મકાન બનાયા હુવા હૈ ❁ ઈસ કા કમરા હૈ યા કબ્ર ? ❁ ઉસ કા મકાન હવાદાર નહીં હૈ ❁ મિટ્ટી કે ગારે સે બના લિયા સિમેન્ટ સે ચુનાઈ નહીં કરાઈ ❁ ઉસ કે ઘર કા પલસ્તર જગહ જગહ સે ઉખડા હુવા થા ❁ ઉસ કે ઘર કા પંખા "ખડ ખડ" બોલ રહા થા ❁ ઉસ કા A.C. કાફી પુરાના મા'લૂમ હોતા થા. ઠન્ડક (COOLING) બરાબર નહીં દે રહા થા ❁ ઈતના માલદાર હૈ મગર ઘર મેં A.C. નહીં લગવાયા ❁ ઈસ કંગલે કે ઠાઠ તો દેખો ઘર પર A.C. લગવા લિયા હૈ ❁ ઈસ કે પાસ ઈતની રકમ કહાં ! કિસી પાર્ટી સે A.C. કી તરકીબ બનાઈ હોગી ❁ ઈસ ને ઈતના

બડા મકાન કૈસે બનવા લિયા ? પૈસે કહાં સે આએ હોંગે !

"દર્દનાક અઝાબ સે બચિયે" કે સોલહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે કિરાયાદાર કે બારે મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 16 મિસાલેં

❁ મેરે ઘર કી દીવારેં ઔર ફર્શ ખરાબ કર દિયા ❁ મેરા કિરાયા ખા ગયા ❁ કઈ મહીનોં સે કિરાયા નહીં દિયા ❁ યેહ કિરાયાદાર સહીહ આદમી નહીં ❁ મેરે ઘર પર કબ્ઝા કરના ચાહતા હૈ ❁ માલિક બન બૈઠા હૈ ❁ મુઝ સે લે કર કિસી ઔર કો કિરાએ પર બિઠા દિયા હૈ ❁ મેરે મકાન કો કબાડ ખાના બના દિયા હૈ ❁ મકાન કી **ગટર** લાઇન તબાહ કર ડાલી હૈ ❁ જિધર દેખો દીવારોં મેં કીલેં ઠોંક દી હૈં ❁ મેરા ઘર ખાલી નહીં કરતા ❁ ધમકી દેતા હૈ કે તુમ સે જો હો સકે કર લો ❁ મુઝે બહુત તક્લીફ મેં ડાલ દિયા હૈ ❁ જબ ભી ઘર ખાલી કરને કી બાત કરૂં તડિયાં દેતા હૈ ❁ પડોસી મુઝ સે ઇસ કી શિકાયત કરતે હૈં મગર મેરી યેહ સુનતા કબ હૈ ❁ મેરે કિરાએદારોં કો મેરે ખિલાફ ભડકાતા હૈ.

"અપની ઇસ્લાહ કે લિયે મ-દની ઇન્આમાત પર અમલ કીજિયે" કે પેંતીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે સિયાસી તબ્સિરોં મેં કી જાને વાલી ગીબત કી 35 મિસાલેં

❁ ધાંદલી કર કે ઇન્તિખાબ જીતા હૈ ❁ ઇસ ને બહુત સારે આદમી મરવાએ હૈં ❁ લુચ્ચા ❁ લફંગા ❁ ગુન્ડા ❁ લોટા ❁ રાશી ❁ પૈદાગીર ❁ દાદાગીર ❁ ટેઢા ❁ ખોછડા ❁ તડીબાજ ❁ બદ મઆશ ❁ દહશત ગર્દ ❁ ઝાલિમ (સરકશ) ❁ ઝલીલ ❁ કમીના ❁ બદ ઝાત ❁ પાજી હૈ ❁ ચલતા પુર્ઝા ❁ બિકાઉ માલ (જિધર પૈસા દેખતા હૈ ઉધર લુઢક જાતા) હૈ ❁ મતલબી ❁ ખુદ ગરઝ ❁ થાલી કા બેંગન ❁ મફાદ પરસ્ત ❁ પૈસોં કા ભૂકા હૈ ❁ અપની બદ ઉન્વાનિયાં છુપાને કે લિયે હુકૂમત સે જા મિલા હૈ ❁ ફન્ડ ગરીબોં કો દેને કે બજાએ ખુદ ખા ગયા હૈ ❁ વોટ લેને કે વક્ત પીછે પીછે ફિરતા હૈ ❁ અબ ઘાસ નહીં ડાલતા ❁ ઇસ ને અપને મન પસન્દ લોગોં કો હી નોકરિયાં દિલવાઈ હૈં ❁ સરકારી ખઝાને પર ઐશ કર રહા હૈ

❁ હમ ને ઈસે વોટ દિયે મગર ઉસ ને હમારે લિયે કુછ નહીં કિયા ❁ અન્દર ખાતે ફુલાં પાર્ટી સે મિલા હુવા હૈ ❁ વતન કા ગદ્દાર હૈ.

"વક્ત કીમતી દૌલત હૈ" કે ચૌદહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ફુઝૂલ જુમ્લોં કી 14 મિસાલેં

અફસોસ સદ અફસોસ ! આજ કલ અચ્છી સોહબતેં કમ્યાબ હૈં. કઈ "અચ્છે" નઝર આને વાલે ભી બદ કિસ્મતી સે ભલાઈ કી બાતેં બતાને કે બજાએ ફુઝૂલ બાતેં સુનાને મેં મશ્ગૂલ નઝર આ રહે હૈં. કાશ ! હમ સિર્ફ **રબ્બે કાએનાત** عَزَّوَجَلَّ હી કી ખાતિર લોગોં સે મુલાકાત કરેં ઔર હમારા મિલના સિર્ફ ઝરૂરત કી બાત કરને કી હદ તક હો. મુસ્તફા જાને રહમત, શમ્એ બઝ્મે હિદાયત, નોશએ બઝ્મે જન્નત, મમ્બએ જૂદો સખાવત, સરાપા ફઝ્લો રહમત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આફિય્યત નિશાન હૈ : "આદમી કે ઈસ્લામ કી અચ્છાઈ મેં સે યેહ હૈ કે લાયા'ની ચીઝ છોડ દે." (مُوطّا امام مالك ج۲ص ٤٠٣ حديث ١٧١٨) **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى યેહ હદીસે પાક નક્લ કરને કે બા'દ ફરમાતે હૈં : યા'ની જો ચીઝ કારઆમદ ન હો ઉસ મેં ન પડે, ઝબાન વ દિલ વ જવારેહ (યા'ની આ'ઝા) કો બેકાર બાતોં કી તરફ **મુ-તવજ્જેહ** ન કરે. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 163) **યાદ રહે !** ફુઝૂલ બાતેં કરના ગુનાહ નહીં અલબત્તા ઈન સે બચના મુનાસિબ હૈ ચુનાન્ચે **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِى ફરમાતે હૈં : "બે ફાએદા બાતોં મેં મસરૂફ હોના યા ફાએદા મન્દ ગુફ્ત-ગૂ મેં ઝરૂરત સે ઝિયાદા અલ્ફાઝ મિલા લેના હરામ યા ગુનાહ નહીં અલબત્તા ઈસે છોડના બહુત બેહતર હૈ." (اِحیاءُ الْعُلوم ج ۳ ص ١٤٣) ગૈર ઝરૂરી બાતેં કરતે કરતે "ગુનાહોં ભરી" બાતોં મેં જા પડને કા કવી ઈમ્કાન રહતા હૈ લિહાઝા **ખામોશી** હી મેં ભલાઈ હૈ. હમારે મુઆ-શરે મેં આજ કલ બિલા હાજત ઐસે ઐસે સુવાલાત ભી કિયે જાતે હૈં કે સામને વાલા શરમિન્દા હો જાતા હૈ ઔર અગર જવાબ મેં એહતિયાત સે કામ ન લે તો **ઝૂટ** કે ગુનાહ મેં ભી પડ સકતા હૈ. બસા અવકાત ઈસ તરહ કે સુવાલાત ઝરૂરતન ભી કિયે જાતે હૈં અગર ઐસા હૈ તો **ફુઝૂલ** ન હુએ. ઈસ તરહ કે

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : તુમ જહાં ભી હો મુઝ પર દુરૂદ પઢો કે તુમ્હારા દુરૂદ મુઝ તક પહોંચતા હૈ. (طبرانی)

સુવાલાત કી 14 મિસાલેં પેશે ખિદમત હૈં અગર ઝરૂરત હૈ તો ઠીક ઔર ઈસ કે બિગૈર કામ ચલ સકતા હૈ તો મુસલ્માનોં કો શરમિન્દગી યા ગુનાહોં કે ખદશાત સે બચાઈયે. મ-સલન ❁ હાં ભઈ ક્યા હો રહા હૈ ! ❁ યાર ! આજ કલ દુઆ વુઆ નહીં કરતે ! ❁ અરે ભાઈ ! નારાઝ હો ક્યા ? ❁ યાર ! લગતા હૈ આપ કો મઝા નહીં આયા ! ❁ યેહ ગાડી કિતને મેં ખરીદી ? ❁ કિસ સાલ કા મૉડલ હૈ ? ❁ આપ કે અલાકે મેં મકાન કા ક્યા ભાવ ચલ રહા હૈ ? ❁ યાર ! મહંગાઈ બહુત ઝિયાદા હૈ ❁ ફુલાં જગહ પર મૌસિમ કૈસા હૈ ? ❁ ઉફ ! ઈતની ગરમી ! ❁ આજ કલ તો કડ-કડાતી સર્દી હૈ ❁ ન જાને યેહ બારિશ અબ રુકેગી ભી યા નહીં ! ❁ ઝરા બારિશ આઈ કે બિજલી ગઈ ! ❁ આપ કે યહાં બિજલી થી યા નહીં વગૈરા વગૈરા. ઉમૂમન **મુ-તઝક્કરા** કલિમાત ઔર ઈસ તરહ કે બે શુમાર ફિક્રાત બિલા ઝરૂરત બોલે જાતે હૈં. તાહમ ઈસ તરહ કે જુમ્લે બોલને વાલે કે **મુ-તઅલ્લિક** કોઈ બુરી રાય કાઈમ ન કી જાએ, બલ્કે હુસ્ને ઝન હી સે કામ લિયા જાએ કે હો સકતા હૈ જો બાત ફુઝૂલ લગ રહી હૈ ઈસ મેં કાઈલ કી કોઈ મસ્લહત હો જો મૈં નહીં સમઝ સકા. બિલફર્ઝ વોહ સુવાલ યા જુમ્લા ફુઝૂલ ભી હો તબ ભી કાઈલ ગુનહગાર નહીં.

થોક બન્દ ગીબતોં કી ચાર મિસાલેં

અગર કિસી ગ્રૂપ, આબાદી, યા મહ્કમે કી બુરાઈ કી ઔર ઈસ સે ઉસ કૌમ વગૈરા કે હર હર ફર્દ કી બુરાઈ કરના મક્સૂદ હો તો ગોયા બુરાઈ કરને વાલે ને એક હી જુમ્લે મેં ઉસ કૌમ કી તા'દાદ કે બરાબર **ગીબતેં** કર ડાલીં, અબ અગર ઉસ કૌમ મેં 10 હઝાર અફરાદ હૈં તો 10 હઝાર ગીબતોં કા ગુનાહ હુવા. ઈસ કી ચાર મિસાલેં પેશ કી જાતી હૈં : ❁ હમારા સારા હી ખાનદાન (યા સારા ગાઉં) ગુમરાહ હો ગયા હૈ એક મૈં હી બચા હુવા હૂં (ઉમૂમન ઐસા નહીં હોતા, બડે બૂઢે, ખવાતીન ઔર બચ્ચે અક્સર મહફૂઝ હોતે હૈં)❁ હમારે સારે હી સરકારી અફસર રિશ્વત ખોર હૈં ❁ ઈલેક્ટ્રિક સપલાય વાલે સબ કે સબ બદ મઆશ હૈં (مَعَاذَ اللّٰه) ❁ હુકૂમત મેં સબ કે સબ ચોર ભરે હૈં વગૈરા. અલબત્તા બા'ઝ અવકાત ઐસા હોતા હૈ કે કિસી જુમ્લે મેં **"કુલ યા ઈસ સે મિલતા જુલતા"** કોઈ લફઝ હોતા હૈ લેકિન વહાં ઉર્ફન તમામ લોગ નહીં બલ્કે અક્સર અફરાદ મુરાદ હોતે હૈં તો અગર કાઈલ યા'ની કહને વાલે ને હર હર ફર્દ મુરાદ ન લિયા હો તો ઐસી જગહ પર તમામ લોગોં કી ગીબત કા હુક્મ નહીં હોગા લેકિન યેહ

યાદ રખેં કે આમ લોગોં કે લિયે ઈસ તરહ કે જુમ્લોં મેં ફર્ક સમઝના ઔર કાઈમ રખના મુશ્કિલ હોતા હૈ લિહાઝા આફિય્યત ઈસી મેં હૈ કે ઐસે અલ્ફાઝ સે બિલ્કુલ ગુરેઝ કિયા જાએ જિસ મેં હઝારોં ગીબતોં મેં પડ જાને કા અન્દેશા હો.

"ઐ કાશ ! લગ જાએ કુફ્લે મદીના" કે ઉન્નીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે બકર ઈદ પર કિયે જાને વાલે ફુઝૂલ સુવાલાત કી 19 મિસાલેં

બકર ઈદ કે મૌકઅ પર બિગૈર લેને દેને કે કિયે જાને વાલે ફુઝૂલ સુવાલાત કી 19 મિસાલેં : ❁ ગાય લેને કબ જાએંગે ? ❁ આજ કલ તો મન્ડી તેઝ હો ગઈ હોગી ! ❁ હાં ભઈ ! ગાય કિતને મેં લાએ ? ❁ યાર ! ગાય હૈ તો બડી જાનદાર ! ❁ કિતને દાંત કી હૈ ? ❁ ટક્કર તો નહીં મારતી ? ❁ ચલા કર લાએ યા સૂઝૂકી મેં ? ❁ સૂઝૂકી વાલે ને કિતના કિરાયા લિયા ? ❁ કબ કટેગી ? ❁ કસ્સાબ વક્ત પર આયા યા નહીં ? ❁ કસ્સાબ છુરી ફૈર કર ચલા ગયા ફિર બડી દેર સે આયા ❁ હાં યાર ! કસ્સાબ લોગ લટકા દેતે હૈં ❁ ફુલાં કી ગાય કસ્સાબ કે હાથ સે છૂટ કર ભાગ ખડી હુઈ, બડા મઝા આયા ! ❁ હાં યાર ! કસ્સાબ અનાડી થા ! (ઈસ જુમ્લે મેં ગીબત, તોહમત, દિલ આઝારી, બદ ગુમાની ઔર બદ અલ્કાબી વગૈરા ગુનાહોં કી બદબૂ હૈ અલબત્તા અગર વાકેઈ વોહ કસ્સાબ અનાડી હો ઔર જિસ કો બતાયા ઉસ કો ઉસ સે બચાના મક્સૂદ હો તો ઈસ જુમ્લે મેં હરજ નહીં) ❁ આપ કા બકરા કિતને દાંત કા હૈ ? ❁ કિતને મેં મિલા ? ❁ ઓહો ! બડા મહંગા મિલા ❁ ચલતા ભી હૈ યા નહીં ? ❁ કિતની કટાઈ લગી ? વગૈરા વગૈરા.

"ઝૂટ હલાકત ખેઝ હૈ" કે ચૌદહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઝૂટ પર મજબૂર કરને વાલે સુવાલાત કી 14 મિસાલેં

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બા'ઝ અવકાત લોગ ઐસે સુવાલાત કર દેતે હૈં કે જવાબ દેને મેં બે એહતિયાતી ઔર મુરુવ્વત કી વજહ સે આદમી કે મુંહ સે ઝૂટ નિકલ સકતા હૈ અગર્ચે સુવાલ કરને વાલા ગુનહગાર નહીં તાહમ મુસલ્માનોં કો ગુનાહોં સે બચાને કે લિયે બિલા ઝરૂરત ઈસ તરહ કે સુવાલાત સે ઈજતિનાબ (યા'ની પરહેઝ) કરના મુનાસિબ હૈ. સુવાલાત કી 14 મિસાલેં હાઝિર હૈં : ❁ હમારા ઘર ઢૂંડને મેં કોઈ

પરેશાની તો નહીં હુઈ ? ❁ હમારે ઘર કા ખાના પસન્દ આયા ? ❁ મેરે હાથ કી ચાય કૈસી થી ? ❁ હમારા ઘર આપ કો અચ્છા લગા ? ❁ મેરે લિયે દુઆ કરતે હૈં યા નહીં ? ❁ મૈં ને અભી જો બયાન કિયા આપ કો કૈસા લગા ? ❁ મૈં ને જો ના'ત શરીફ પઢી થી ઇસ મેં આપ કો મેરી આવાઝ કૈસી લગી ? ❁ મેરી બાત આપ કો બુરી તો નહીં લગી ? ❁ મેરે આને સે આપ કો તક્લીફ તો નહીં હુઈ ? ❁ મેરી વજહ સે આપ કો બોરિયત તો નહીં હો રહી ? ❁ મૈં આ કર આપ કી બાતોં મેં કહીં મુખિલ તો નહીં હો ગયા ? ❁ આપ મુઝ સે નારાઝ તો નહીં ? ❁ આપ મુઝ સે ખુશ હૈં ના ? ❁ મેરે બારે મેં આપ કા દિલ તો સાફ હૈ ના ? વગૈરા.

સબ સે ખતરનાક અબુલ ફુઝૂલ : બા'ઝ લોગ તો બડે હી અજીબ હોતે હૈં, બાત બાત પર ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઇસ તરહ તાઈદ તલબ કરતે હૈં : ❁ હાં ભઈ ક્યા સમઝે ? ❁ મેરી બાત કા મતલબ સમઝ ગએ ના ? અલબત્તા ઝરૂરતન શાગિર્દોં યા મા તહ્તોં સે ઉસ્તાઝ યા બુઝુર્ગોં વગૈરા કા પૂછના કભી મુફીદ ભી હોતા હૈ તાકે કિસી કો સમઝ મેં ન આયા હો તો સમઝાયા જા સકે. ઐસે મૌકઅ પર સમઝ મેં ન આને કી સૂરત મેં સામને વાલે કો ચાહિયે કે **ઝૂટમૂટ** હાં મેં હાં ન મિલાએ ❁ ક્યૂં ભઈ ! ઠીક હૈ ના ! ❁ "મૈં ગલત તો નહીં કહ રહા ?" ❁ "ક્યા ખયાલ હૈ આપ કા ?" અબ બાત લાખ ના કાબિલે કબૂલ હો યા **ગીબત** પર મુશ્તમિલ હો મગર બસા અવકાત મુરુવ્વત મેં હાં મેં હાં મિલા કર બારહા **ઝૂટ** ઔર **ગીબત** કી તાઈદ કે ગુનાહ કરને પડતે હૈં. ઐસે અબુલ ફુઝૂલ ઔર બાતૂની લોગોં કી ઇસ્લાહ કી હિમ્મત ન પડતી હો તો ફિર ઇન સે કોસોં દૂર રહને હી મેં આફિય્યત હૈ કે ઇન કી **ગીબતોં** ઔર **તોહ્મતોં** વગૈરા ગુનાહોં ભરી બાતોં મેં ભી હાં મેં હાં મિલાના કહીં જહન્નમ મેં ન પહુંચા દે ! યહાં તક કે ઇસ તરહ કે બકવાસી લોગ કભી તો ગુમરાહી કી બાતેં બલ્કે مَعَاذَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ **કુફ્રિય્યાત બક કર ભી હસ્બે આદત તાઈદ હાસિલ કરને કે લિયે : "ક્યૂં જી ઠીક કહ રહા હૂં ના ?" કહ કર સામને વાલે સે હાં કહલવા કર બા'ઝ અવકાત ઉસ કા ભી ઈમાન બરબાદ કરવા દેતે હૈં. ક્યૂંકે હોશ વ હવાસ કે સાથ કુફ્ર કી તાઈદ ભી કુફ્ર હૈ.** اَلْعِيَاذُ بِاللّٰه عَزَّوَجَلَّ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (حاکم)

ઐ કાશ ! ઝરૂરત કે સિવા કુછ ભી ન બોલૂં

અલ્લાહ ઝબાં કા હો અતા કુફ્લે મદીના

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا إِلَى الله! أَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ફોન પર કી જાને વાલી ફુઝૂલ બાતોં કી 5 મિસાલેં

❁ ક્યા કર રહે હો ? ❁ કહાં હો ? ❁ ગાડી મેં ફોન આયા તો સામને સે સુવાલ હોગા ઈસ વક્ત આપ કે પાસ કૌન કૌન હૈ ? ❁ કિધર સે ગુઝર રહે હો ? ❁ કહાં તક પહોંચે ? વગૈરા. હાં જો જો સુવાલ ઝરૂરતન કિયા જાએ વોહ ફુઝૂલ નહીં કહલાએગા મગર બા'ઝ સુવાલાત આદમી કો શરમિન્દા કર કે ઝૂટ પર મજબૂર કર સકતે હૈં મ-સલન હો સકતા હૈ કે પહલે તીન સુવાલાત કા જવાબ વોહ દુરુસ્ત ન દે પાએ ક્યૂંકે વોહ નહીં ચાહતા કે કિસી કો પતા ચલે કે ક્યા કર રહા હૈ યા કહાં હૈ યા ઉસ કે પાસ કૌન કૌન હૈ. બસ કામ કી બાત વોહ ભી હસ્બે ઝરૂરત કરને હી મેં દોનોં જહાનોં કી આફિય્યત હૈ.

"ગીબત નુકસાન દેહ હૈ" કે તેરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ફોન કરને કે હવાલે સે ગીબત કી 13 મિસાલેં

ફોન, S.M.S., ઈન્ટરનેટ પર ચેટિંગ ઔર બર્કી ડાક (યા'ની E-MAIL) કે ઝરીઓં સે ભી **ગીબતોં,** બદ ગુમાનિયોં ઔર તોહ્મતોં કા સિલ્સિલા હો સકતા હૈ. આપ ને કિસી કો ચન્દ બાર બલ્કે 100 બાર ભી ફોન યા SMS યા ઈ મેઇલ કિયા હો ઔર જવાબ ન મિલા હો તબ ભી અપને મુસલ્માન ભાઈ કે સાથ **હુસ્ને ઝન** સે કામ લે કર ઉમ્દા ઈબાદત કા સવાબ કમા લિયા કરેં જૈસા કે સુલ્તાને દો જહાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને અ-ઝમત નિશાન હૈ : حُسْنُ الظَّنِّ مِنْ حُسْنِ الْعِبَادَةِ યા'ની હુસ્ને ઝન ઉમ્દા ઈબાદત સે હૈ. (سُنَنِ ابوداؤد ج ٤ ص ٣٨٧ حديث ٤٩٩٣) ચુનાન્ચે **હુસ્ને ઝન** કાઈમ કીજિયે, કે

જવાબ ન દેને મેં ઉસ કી કોઈ ન કોઈ મજબૂરી હોગી નીઝ ઈસ મસ્અલે પર ભી નઝર રખિયે કે બિલફર્ઝ કિસી ને જાન બૂઝ કર ભી ફોન વુસૂલ નહીં કિયા યા આપ કે sms યા ઈ મેઈલ કા જવાબ નહીં દિયા તો શરઅન ઉસ કા ગુનહગાર હોના ઝરૂરી નહીં, વરના તો જિસ જિસ કે પાસ ફોન હોગા વોહ બાર બાર ગુનહગાર હોતા રહેગા, ખુદ આપ ભી તો હર કિસી કા હર હર ફોન વુસૂલ નહીં ફરમાતે હોંગે. મગર અફ્સોસ ! ફોન કા જવાબ ન મિલને પર શૈતાન બા'ઝ લોગોં કો બસા અવકાત સબ કુછ ભુલા કર ગુસ્સે સે બાવલા બના દેતા હૈ, લિહાઝા ઠન્ડે દિમાગ સે કામ લીજિયે, અગર આપ ગુસ્સે મેં બે સબ્રે હો ગએ તો ઈસ તરહ કે **ગીબતોં,** તોહ્મતોં ઔર બદ ગુમાનિયોં સે ભરપૂર ગુનાહોં ભરે જુમ્લે મુંહ સે નિકલ સકતે હૈં : ❁ વોહ બડા બે દર્દ હૈ ❁ સુસ્ત આદમી હૈ ❁ પતા નહીં મેરા ફોન ક્યૂં નહીં ઉઠાતા ❁ મુઝ પર ખાર ખાતા હૈ ❁ ઈતની બાર ફોન કિયે મગર જાન બૂઝ કર વુસૂલ (ATTEND) નહીં કિયે ❁ અપને આપ કો કુછ સમઝતા હૈ ❁ મૈં ને ઉસ કે સાથ ફુલાં ફુલાં એહસાનાત કિયે હૈં મગર યેહ એહસાન ફરામોશ હૈ ❁ મતલબી શખ્સ હૈ ❁ બે વફા હૈ ❁ વાયડા (યા'ની ટેઢા) હૈ ❁ કિસી કી મજબૂરી કા ઉસ કો એહસાસ હી નહીં ❁ મેરા ફોન દાનિસ્તા મસરૂફ (Busy) કર દેતા હૈ (હાલાં કે નિઝામ (System) કી મસરૂફિય્યત યા ખરાબી કી બિના પર ભી ઐસા હો સકતા હૈ) ❁ (સુબ્હ કે વક્ત ફોન વુસૂલ ન હોને પર) અભી તક નહીં ઉઠા, આખિર કિતના સોએગા. વગૈરા.

ફોન વુસૂલ કર કે સવાબ કમાઈયે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બેશક હર કિસી કા ફોન વુસૂલ કરના વાજિબ ન સહી, મગર મુસલ્માન કી દિલજૂઈ ઔર ઉસે **ગીબતોં,** તોહ્મતોં ઔર બદ ગુમાનિયોં વગૈરા ગુનાહોં સે બચાને કી અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ હાથોં હાથ ફોન વુસૂલ કર લીજિયે ઔર SMS કા જવાબ દે દીજિયે, યેહ ભી હો સકતા હૈ કે ફોન કરને વાલે કો કોઈ ઈમરજન્સી દરપેશ હો, આપ અગર સખ્ત મજબૂરી કી વજહ સે ઉસ વક્ત ફોન વુસૂલ ન કર સકે તો બા'દ મેં ખુદ ઉસે ફોન

કર લીજિયે ઔર ઉસ કા દિલ ખુશ કર કે સવાબે આખિરત કે હકદાર બનિયે. મુસલ્માન કા દિલ ખુશ કરને કે સવાબ કી ભી ક્યા બાત હૈ ! ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 743 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"જન્નત મેં લે જાને વાલે આ'માલ" સફહા** 534 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નઝદીક ફરાઈઝ કી અદાએગી કે બા'દ સબ સે અફઝલ અમલ મુસલ્માન કે દિલ મેં **ખુશી** દાખિલ કરના હૈ. (اَلْمُعْجَمُ الْكَبِير لِلطَّبَرانی ج۱۱ص ۵۹ حدیث ۱۱۰۷۹)

"ગીબત સે નફરત ફૈલતી હૈ" કે સત્તરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે કિસી કા ફોન આને કી સૂરત મેં ગીબત કી 17 મિસાલેં

❁ યાર ઈસ કા ફોન કહાં આ ગયા અબ ❁ યેહ લમ્બી કરેગા ❁ જલ્દી જાન નહીં છોડેગા ❁ બહુત ચિકની કરતા હૈ ❁ મૈં તો ઈસ કા ફોન વુસૂલ (ATTEND) નહીં કરતા ક્યૂંકે ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઈધર ઉધર કી બાતેં કર કે વક્ત ખરાબ કરતા હૈ ❁ અચ્છા ઉસ ચિકને ઘડે કા ફોન આયા થા ❁ યાર વોહ તો "મિસ કૉલ" હી દેતા હૈ ❁ કન્જૂસ હૈ ઉસ કો તો મુઝે હી ફોન કરના પડતા હૈ ❁ એક તો "મિસ કૉલ" દેતા હૈ ઔર જલ્દી રિપ્લાય ન દૂં તો ઊપર સે મુઝ પર બિગડતા હૈ ❁ જબ મૈં ફોન કરૂં તો ખૂબ લમ્બી કરતા હૈ અગર ખુદ ❁ ઈસ ને ફોન કિયા હો તો પૈસે બચાને કે ચક્કર મેં ફૌરન બાત ખત્મ કર દેતા હૈ ❁ ઈસ કા ફોન તો બસ કામ કે દૌરાન હી આ ટપકતા હૈ ❁ ફારિગ આદમી હૈ ❁ દૂસરોં કી ગીબત કરતા હૈ ❁ ઈસે નમ્બર દે કર ફંસ ગયા ❁ અબ કાન ખાએગા ❁ સબ કો અપની તરહ ફાલતૂ સમઝતા હૈ.

"ગીબત આફત હૈ" કે નવ હુરૂફ કી નિસ્બત સે કિસી કા ફોન ન આને કી સૂરત મેં ગીબત કી 9 મિસાલેં

❁ જબ અપના મતલબ થા તો વક્ત બે વક્ત ફોન કરતા થા ❁ મતલબ નિકલ ગયા તો પલટ કર હાલ તક નહીં પૂછા ❁ (બેટે કે લિયે માં કહે) જબ બીવી ઘર

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગ્ફિરત હૈ. (جامع صغیر)

મેં થી તો રોઝ ફોન કરતા થા અબ હમેં ઘાસ ભી નહીં ડાલતા ❁ ઇસે ઇતની તૌફીક હી કહાં કી ફોન કરે, જબ ભી કિયા હૈ મૈં ને હી કિયા હૈ ❁ (માં કહે) સુસરાલ મેં અગર દો દિન ફોન ન કરે તો બેચૈન હો જાતા હૈ ❁ ઔર અપને ઘર મહીનોં ગુઝર જાએં કોઈ ફિક્ર હી નહીં હોતી ❁ (માં બાપ કહેં) દૂસરોં કો ફોન કરને કે લિયે ઉસ કે પાસ વક્ત ભી હૈ ઔર પૈસે ભી, હમારે લિયે ઉસ કે પાસ ટાઇમ હી નહીં ❁ શાદી કે બા'દ હમેં બિલ્કુલ હી ભૂલ ગયા હૈ ❁ જાન બૂઝ કર ફોન નહીં કરતા.

"ઝબાન સંભાલો !" કે ગ્યારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે કિસી કો ફોન કરતે દેખ કર કી જાને વાલી ગીબતોં કી 11 મિસાલેં

❁ પેકેજ કરવાયા હોગા વરના ઇસ કન્જૂસ મખ્ખી ચૂસ કે પાસ ઇતના દિલ કહાં કે રકમ ખર્ચ કરે ❁ ઇસ ને ફોન પર ઝરૂર મેરી ચુગ્લિયાં કી હોંગી ❁ (સાસ કહે) અપને મયકે વાલોં સે હમારી બુરાઇયાં કર રહી હોગી ❁ મેરે ખિલાફ મેરે બેટે કે કાન ભર રહી હોગી ❁ (બહૂ કહે) અપને બેટે કો મેરે ખિલાફ ભડકા રહી હોગી ❁ (મુલાઝિમીન કહેં) સેઠ સાહિબ રિશ્વત કા રેટ ફાઇનલ કર રહે હોંગે ❁ (અફસર કહે) ઊપર મેરી શિકાયત લગા રહા હોગા ❁ મુખાલિફ ગ્રૂપ કો હમારે રાઝ બતા રહા હોગા ❁ બડા ફૂલ રહા હૈ કે મેરી ફુલાં અફસર/સેઠ/M.N.A./M.P.A./સૂબાઈ વઝીર/ વફાકી વઝીર સે બાત હો રહી હૈ ❁ ખ્વાહ મ ખ્વાહ હર વક્ત ફોન પર લગા રહતા હૈ ❁ દેખ તો કૈસે ચીખ ચીખ કર બાત કર રહા હૈ.

"ગીબત સે બચિયે" કે દસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે SMS કે હવાલે સે કી જાને વાલી ગીબતોં કી 10 મિસાલેં

❁ ઇસ બુધ્ધૂ કો sms લિખના હી નહીં આતા ❁ ઇસ કા કોઈ ધન્દા હી નહીં, જબ દેખો sms હી લિખતા રહતા હૈ હત્તા કે ચલતે ચલતે ભી sms લિખને સે નહીં રુકતા ❁ બહુત કન્જૂસ હૈ સિર્ફ sms સે હી કામ ચલાતા હૈ ❁ બોર sms ભેજતા હૈ

❁ ઈસે તો રોમન લિખની હી નહીં આતી ઈસ લિયે ઉર્દૂ મેં લિખતા હૈ ❁ ઈંગ્લિશ મેં sms લિખતે વક્ત બહુત ગ-લતિયાં કરતા હૈ ❁ કિસી કા sms ચુરા કે અપને નામ સે ભેજતા હૈ ❁ ફુલાં sms કર કર કે મુઝે તંગ કરતા રહતા હૈ ❁ સલામ તક નહીં લિખતા ❁ બેહૂદા sms કરતા હૈ.

CHATTING કે હવાલે સે કી જાને વાલી ગીબતોં કી 3 મિસાલેં :

❁ ચેટિંગ કે ઈલાવા ઈસ કા કોઈ કામ હી નહીં હોતા ❁ ચેટિંગ કે દૌરાન બહુત ઝૂટ બોલતા હૈ ❁ હમેં તો ચેટિંગ સે મન્અ કરતા હૈ ઔર ખુદ બાઝ નહીં આતા.

INTERNET કે હવાલે સે કી જાને વાલી ગીબતોં કી 5 મિસાલેં :

❁ યેહ નેટ કે ઝરીએ દૂસરોં કે કમ્પ્યૂટર મેં ઘુસ કર ઉન કા મવાદ ચોરી કરતા હૈ ❁ ઈસ ને અપના કનેક્શન કહાં લિયા હોગા ! ચોરી કા ઈસ્તિ'માલ કર રહા હોગા ❁ ન જાને ક્યા ક્યા દેખતા હૈ ❁ ભાઈ યેહ તો ફુરસતી હૈ, હર વક્ત નેટ પર હી બૈઠા રહતા હૈ ❁ બહુત પૈસા ઝાએઅ કરતા હૈ.

ચોક દર્સ કી બહાર આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા દીદાર : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક ઝિન્દગી કે અય્યામ ગુઝારિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, ઔર ખૂબ ખૂબ દર્સે **ફૈઝાને સુન્નત** દીજિયે ઔર સુનિયે ઔર ઈસ કી બ-ર-કતેં લૂટિયે, તરગીબ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં : બાંદ્રા (બમ્બઈ, હિન્દ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને જો કુછ બતાયા ઉસ કા ખુલાસા હૈ કે 2000 સિ.ઈ. મેં અલાકે કે અન્દર હોને વાલે **ચોક દર્સ** મેં એક દિન મુઝે શિર્કત કી સઆદત મિલી, દર્સ કે બા'દ મુલાકાત કરતે હુએ એક ઈસ્લામી ભાઈ ને મુઝે **દા'વતે ઈસ્લામી કે હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** કી દા'વત પેશ કી.

મૈં ઈજતિમાઅ મેં હાઝિર હુવા, વહાં મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી **દુરૂદે પાક કી ફઝીલત** બયાન ફરમા રહે થે ઈસ કા કુછ ઐસા અસર હુવા કે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મૈં ને રોઝાના 313 મર્તબા દુરૂદે પાક પઢને કા મા'મૂલ બના લિયા. ચન્દ હી દિનોં બા'દ એક રાત જબ સોયા તો સોઈ હુઈ કિસ્મત અંગડાઈ લે કર જાગ ઉઠી, મૈં ને ખ્વાબ મેં દેખા કે કોઈ કહ રહા હૈ : ફ઼ુલાં જગહ પર **સરકારે મદીના** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهِ وَسَلَّم તશરીફ ફરમા હૈં. યેહ સુન કર મૈં આલમે દીવાનગી મેં ઝિયારત કી નિય્યત સે દૌડા તો આગે લોગોં કા એક હુજૂમ થા, સીધે હાથ કી તરફ વાકેઅ એક ઘર સે નૂર નિકલ રહા થા, મૈં ઉસ મેં દાખિલ હો ગયા વહાં દેખા કે **અમીરુલ મુઅમિનીન** હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, **અલિય્યુલ મુર્તઝા** શેરે ખુદા كَرَّمَ اللهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيْم તશરીફ ફરમા હૈં, મૈં ને ઉન સે અર્ઝ કી : સરકારે દો જહાં صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهِ وَسَلَّم કહાં તશરીફ ફરમા હૈં ? આપ كَرَّمَ اللهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ને મુઝે અન્દર જાને કા ઈશારા ફરમાયા, મૈં મઝીદ અન્દર કી તરફ ગયા, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **રસૂલોં કે સરદાર, મદીને કે તાજદાર, હમ ગરીબોં કે ગમ ગુસાર, શફીએ રોઝે શુમાર,** જનાબે **અહમદે મુખ્તાર** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهِ وَسَلَّم **એક બુલન્દ જગહ જલ્વા અફરોઝ થે.** મૈં ને સલામ અર્ઝ કિયા, જનાબે **રિસાલત મઆબ** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهِ وَسَلَّم ને જવાબ ઈર્શાદ ફરમાયા ઔર મુઝ સે મુસા-ફહા કિયા, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهِ وَسَلَّم કા ચેહ્‌રએ મુબારક **ગુલાબ કે ફૂલ** કી તરહ ખિલા હુવા થા ઔર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهِ وَسَلَّم કે ચેહ્‌રએ અન્વર સે જો **નૂર** નિકલ રહા થા વોહ પૂરે ઘર કો રોશન કર રહા થા. سُبْحٰنَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉસ વક્ત સે મૈં **દા'વતે ઈસ્લામી** સે વાબસ્તા હૂં ઔર ઈસ કે **મ-દની માહોલ** કી બ-ર-કતેં લૂટ રહા હૂં.

ઐસી કિસ્મત ખુલે, દેખને કો મિલે *જલ્વએ મુસ્તફા, કાફ઼િલે મેં ચલો*

શૌક હજ કા હૈ ગર, ઔર આકા કા દર *તુમ કો હૈ દેખના, કાફ઼િલે મેં ચલો*

સબ્ઝ ગુમ્બદ કા નૂર, દેખને કા સુરૂર *પાઓગે આઓ ના, કાફ઼િલે મેં ચલો*

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

દા'વતે ઈસ્લામી દુરૂદો સલામ કે જામ પિલાતી હૈ

سُبْحٰنَ اللّٰہ ! سُبْحٰنَ اللّٰہ ! سُبْحٰنَ اللّٰہ ! કૈસે ખુશ બખ્ત ઈસ્લામી ભાઈ હૈં કે આતે હી રહમતોં સે ઝોલી ભર ગઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** આશિકાને રસૂલ કી સુન્નતોં ભરી તહરીક હૈ ઔર ભર ભર કર **દુરૂદો સલામ** કે જામ પિલા રહી હૈ ઔર આ આ કર પ્યાસે સૈરાબ હો રહે હૈં ઔર મુકદ્દર વાલે **જલ્વએ મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે ફૈઝયાબ હો રહે હૈં

કોઈ આયા પા કે ચલા ગયા કોઈ ઉમ્ર ભર ભી ન પા સકા
મેરે મૌલા તુઝ સે ગિલા નહીં યેહ તો અપના અપના નસીબ હૈ

નૂરે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **કી જલ્વા સામાનિયાં : ખ્વાબ** દેખને વાલે ને ચેહ્‌રએ અન્વર કે નૂર સે ઘર રોશન દેખા, سُبْحٰنَ اللّٰہ ! ક્યૂં ન હો કે રબ્બે ગફૂર عَزَّوَجَلَّ કી અતા સે મેરે હુઝૂર, "સરાપા નૂર" હૈં જૈસા કે દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ 48 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલા, **"સિયાહ ફામ ગુલામ"** **સફહા** 8 ઔર 9 પર હૈ : **"શિફા શરીફ"** મેં હૈ : **જબ રહમતે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ,** શાહે બની આદમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **મુસ્કુરાતે થે તો દરો દીવાર રોશન હો જાતે.** (اَلشِّفا ص ٦١) **ઉમ્મુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا રિવાયત ફરમાતી હૈં : મૈં સ-હરી કે વક્ત ઘર મેં કપડે સી રહી થી કે અચાનક **સૂઈ** હાથ સે ગિર ગઈ ઔર સાથ હી ચરાગ ભી બુઝ ગયા, ઈતને મેં **મદીને કે તાજદાર,** મમ્બએ અન્વાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઘર મેં દાખિલ હુએ ઔર સારા ઘર મદીને કે તાજવર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે ચેહ્‌રએ અન્વર કે નૂર સે **રોશન** વ મુનવ્વર હો ગયા ઔર **ગુમશુદા સૂઈ** મિલ ગઈ. (اَلْقَوْلُ الْبَدِیع ص ٣٠٢) બલ્કે આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم તો **કાસિમે નૂર** હૈં જિસે ચાહેં **પુરનૂર** કર દેં ચુનાન્ચે ઈસી રિસાલે **સિયાહ ફામ ગુલામ સફહા** 6 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અસીદ બિન અબી ઉનાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : **મદીને કે તાજદાર,** શહન્શાહે આલી વકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને એક બાર મેરે ચેહરે ઔર સીને પર અપના દસ્તે પુર અન્વાર ફેર દિયા, ઈસ કી બ-ર-કત યેહ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللہ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم : જો શખ્સ મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના ભૂલ ગયા વોહ જન્નત કા રાસ્તા ભૂલ ગયા. (طبرانی)

ઝાહિર હુઈ કે મૈં જબ ભી કિસી અંધેરે ઘર મેં દાખિલ હોતા વોહ ઘર રોશન હો જાતા.

(الخَصائِصُ الكُبری لِلسُّیُوطِی ج٢ص١٤٢، تاریخ دمشق لابن عساكِر ج٢٠ ص ٢١)

ચમક તુઝ સે પાતે હૈં સબ પાને વાલે
મેરા દિલ ભી ચમકા દે ચમકાને વાલે

“ગીબત ગુનાહે કબીરા ઔર મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખાને કે બરાબર હૈ, ગીબત કરને વાલા તૌબા કર લે તબ ભી સબ સે આખિર મેં જન્નત મેં જાએગા” કે બાનવે હુરૂફ કી નિસ્બત સે દોસ્તોં મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 92 મિસાલેં

❁ લમ્બી કરતા હૈ ❁ ચિકની કરતા હૈ ❁ ચિકના ઘડા હૈ ❁ **લિપ-લિપિયા** હૈ ❁ મુંહ ફટ ❁ બાતૂની ❁ બડ બોલા ❁ બડ-બડિયા ❁ બકવાસી ❁ ફુઝૂલ ગો હૈ ❁ યેહ આતા હૈ તો મુઝે તો બડી કોફ્ત હોતી હૈ ❁ બોર કરતા હૈ ❁ આતા હૈ તો ફિર જાન નહીં છોડતા ❁ દિમાગ ખા જાતા હૈ ❁ મગ્ઝ કી “દહી” હૈ ❁ ઈસ કા તો કુત્તે, યા ❁ લોહે કા ભેજા હૈ ❁ અપને આપ કો કુછ સમઝતા હૈ ❁ ખુદ કો બડા હોશિયાર સમઝતા હૈ ❁ બહુત સિયાના બનતા હૈ ❁ શો બાઝી કરતા હૈ ❁ ડેઢ હોશિયાર હૈ ❁ મુઝે બે વુકૂફ, યા ❁ ઉલ્લૂ બના રહા થા ❁ લે ! મેરે કો બિલ્કુલ મામા સમઝ રખા હૈ ! ❁ ખ્વાહ મ ખ્વાહ કા રો’બ ઝાડતા હૈ ❁ કિસી કો ખાતિર મેં હી નહીં લાતા ❁ શો બાઝ ❁ બોલ બચની ❁ ચાલબાઝ ❁ ઢોંગી હૈ ❁ બદ અખ્લાક ❁ બદ તમીઝ ❁ બદ ઝબાન ❁ તુન્દ મિઝાજ ❁ ઉલટી ખોપડી કા ❁ બે મુરુવ્વત ❁ બે શર્મ ❁ બે હયા ❁ ઢોર હૈ ❁ ઈસ કા મુંહ હર વક્ત ચઢા, યા ❁ સૂજા, યા ❁ ફૂલા હુવા રહતા હૈ ❁ મરિયલ **ટટ્ટૂ** ❁ મુર્દાર ❁ ડરપોક ❁ બુઝદિલ હૈ ❁ ઈસ મેં દમ કહાં હૈ ! ❁ ઝગડાલૂ ❁ લડાકૂ ❁ ફિતના ❁ ફિતને કી જડ ❁ ફડેબાઝ હૈ ❁ “ગન્દ” કરતા હૈ ❁ ખાઊ ❁ **પેટૂ** ❁ ખાતા બહુત હૈ ❁ માલ **ખાઊ** ❁ પેટ ભરૂ ❁ મુફ્ત ખોરા

❁ નકટા હૈ ❁ બિલ્કુલ અન્ધી ચલા રખી હૈ ❁ શૈખી બઘારતા ❁ ખાલી બાતેં બનાતા ❁ અફવાહેં ઉડાતા ❁ બડી બડી બાતેં કરતા ❁ ફેંકૂ ❁ **ગપ્પી** ❁ ડીંગિયા હૈ ❁ ફેંકતા ❁ ઠોકતા ❁ છોડતા ❁ હાંકતા ❁ "હવાઈ ફાયર" કરતા હૈ ❁ આંટિયાં મારતા ❁ ચક્કર દેતા ❁ ગોલ ગોલ બાતેં કરતા હૈ ❁ નિય્યત ખરાબ હૈ, યા ❁ આદમી સહીહ નહીં ❁ બહાને બાઝ ❁ હીલે બાઝ ❁ આંટી બાઝ[1] ❁ ઝૂટા ❁ 420 ❁ ફરાડી ❁ **નમ્બરી** ❁ ઠગ, યા ❁ **ચીટર** હૈ ❁ ખારબાઝ ❁ મેરી તરક્કી દેખ નહીં સકતા ❁ મુઝ પર ખાર ખાતા હૈ ❁ **ઈસ કી જબ સૂઈ અટક્તી હૈ તો ફિર ઈસ કો કોઈ નહીં** સમઝા સકતા.

"અપને સર પર વબાલ ન લીજિયે" કે ઉન્નીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મુસન્નિફ કે બારે કી જાને વાલી ગીબતોં કી 19 મિસાલેં

કિતાબોં કે મુસન્નિફીન કી ખામિયાં ઔર કમઝોરિયાં સહીહ મક્સદ કે તહ્ત બયાન કરના જાઈઝ હૈ, અલબત્તા ખ્વાહ મ ખ્વાહ બુરાઈ કરના **ગીબત** હૈ યહાં મુ-તવક્કઅ **ગીબતોં** ઔર તોહ્મતોં કી 19 મિસાલેં બયાન કી જાતી હૈં : ❁ ઈન્શા પરદાઝી કે ફન મેં કોરા હૈ ❁ ઈસ કી તહરીર બોરિયત કુન હોતી હૈ ❁ ઝરા સી તા'રીફ હોને પર ફૂલ ગયા હૈ ❁ ખુદ કો તહરીર કે ફન કા ઈમામ સમઝતા હૈ ❁ ઉર્દૂ કી ચન્દ કિતાબેં પઢ કર મુસન્નિફ બન બૈઠા હૈ ❁ કિસી કા મવાદ ચોરી કર કે અપને નામ સે મન્સૂબ કર લિયા હૈ ❁ દૂસરોં કી કિતાબ કા ચરબા ઉતાર લેતા હૈ ❁ ઈસે કિતાબ પર અપના નામ અલ્કાબાત કે સાથ લગવાને કા બડા શૌક હૈ ❁ ઈસ કી તહરીર જાનદાર નહીં ❁ ઈસ ને કિતાબ મેં મૌઝૂઅ સે હટ કર મવાદ બહુત ડાલ દિયા હૈ ❁ ઉર્દૂ જુમ્લે દુરુસ્ત નહીં ❁ જુમ્લોં મેં રબ્ત નહીં ❁ ઈસે ઉર્દૂ અદબ કી અલિફ બે નહીં આતી ❁ ઈસ મૌઝૂઅ પે લિખને કી ક્યા ઝરૂરત થી ❁ ઈસ કા અપના એક ભી

---

1. કિસી કી ટાંગ મેં અપની ટાંગ અડા કર ગિરા દેને કો "આંટી દેના" કહતે હૈં મગર હમારે યહાં યેહ લફ્ઝ બતૌરે મુહા-વરા ભી ઈસ્તિ'માલ હોતા હૈ, યા'ની જો ઉલટી સીધી દલીલેં દે કર સામને વાલે કો બેબસ કર દે યા ઉલઝન મેં ડાલ દે ઉસ કો "આંટી બાઝ" બોલતે હૈં ચૂંકે યેહ લફ્ઝ શરીફ આદમી કે લિયે નહીં બોલા જાતા ઔર જિસ કે લિયે બોલા જાએ મા'ના સમઝને કી સૂરત મેં ઉસ કો ના ગવાર મા'લૂમ હોતા હૈ ઈસ લિયે ઈસ કો **ગીબત** કી મિસાલોં મેં શામિલ કિયા હૈ.

જુમ્લા નહીં હોતા ❁ કામ કિસી સે કરવા કર અપને નામ સે છાપ દેતા હૈ ❁ ઈતની રદ્દી કિતાબ, ઈસ સે અચ્છા થા કે ન હી લિખતા ❁ ઈસ સે અચ્છા તો મૈં ખુદ લિખ સકતા હૂં ❁ આતા જાતા કુછ હૈ નહીં કિતાબેં લિખને બૈઠ ગયા.

વેબસાઈટ કે મુ-તઅલ્લિક મુ-તવક્કઅ 5 ગીબતેં

ઉમૂમન સાઈટ્સ ઈદારોં કી હોતી હૈં યા અફરાદ કી હોં તો અક્સરો બેશતર સાઈટ કા માલિક **મુઅય્યન** વ મા'લૂમ આદમી નહીં હોતા લિહાઝા ગીબત જભી હોગી જબ કે મુઅય્યન વ મા'લૂમ ફર્દ યા અફરાદ કી કી જાએ. હાં અગર મા'લૂમ હૈ કે યેહ વેબસાઈટ ફુલાં મુસલ્માન કી હૈ ઔર બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ બુરાઈ બયાન કી નીઝ જિસ કે સામને બુરાઈ બયાન કી વોહ ભી સમઝ રહા હૈ કે ફુલાં કી બુરાઈ હો રહી હૈ તો અબ ગુનાહ ભરી ગીબત હૈ. ઈસ કાઈદે કો પેશે નઝર રખતે હુએ વેબસાઈટ્સ કે **મુ-તઅલ્લિક ગીબત** કી 5 મિસાલેં મુલા-હઝા ફરમાઈયે : ❁ ફુલાં ને ક્યા બેકાર વેબસાઈટ બનાઈ હૈ ❁ બહુત દેર સે ખુલતી હૈ ❁ કલર ઔર ડીઝાઈનિંગ અચ્છી નહીં કી ❁ લોગો (LOGO) ચુરા કર અપના બના લિયા હૈ ❁ ''ફ્રી હોસ્ટિંગ'' પર બનાતા હૈ કન્જૂસ હૈ, અપને પૈસે ખર્ચ નહીં કરતા.

''ગીબત સે બચ'' કે આઠ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઇસ્તિન્જા ખાને કી લાઇન મેં ગીબત કી 8 મિસાલેં

સફરે મદીના કે દૌરાન હ-રમૈને તય્યિબૈન વ મિના શરીફ વગૈરા મેં નીઝ મદારિસ વ મસાજિદ કે ઈસ્તિન્જા ખાનોં પર ભીડ કે મૌકઅ પર સબ્ર કીજિયે, આવાઝેં લગાને, બાર બાર દરવાઝા બજાને ઔર કિતાર મેં ખડે હુએ લોગોં કે આગે અન્દર ગએ હુએ શખ્સ કે **મુ-તઅલ્લિક** ઝબાન ચલાને કી સૂરત મેં દિલ આઝારી ઔર **ગીબત** વગૈરા સે બચના મુશ્કિલ હો જાએગા, ઐસે મૌકઅ પર કી જાને વાલી **ગીબત કી 8 મિસાલેં** મુલા-હઝા હોં : ❁ અન્દર જા કર બૈઠ ગયા હૈ ❁ પાએ ચઢાએ હૈં ❁ ઈસ કો દૂસરોં કા ખયાલ રખના ચાહિયે ❁ અરે ! યેહ કહાં અન્દર ચલા ગયા, યાર ! ઈસ કો તો બડી દેર લગતી હૈ ❁ વોહ જલ્દી નહીં નિકલતા ❁ પતા નહીં અન્દર જા કર ક્યા કરતા હૈ ! ❁ અન્દર સો તો નહીં ગયા ❁ ગન્દ કર કે ચલા જાતા હૈ ઠીક સે પાની ભી નહીં બહાતા.

"ગીબતેં કરને વાલા તાંબે કે નાખુનોં સે ચેહરે ઔર સીને કો બાર બાર છીલ રહા થા" કે અઠ્ઠાવન હુરૂફ કી નિસ્બત સે જિસ્માનિય્યત મેં ગીબત કી 58 મિસાલેં

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બિલા મસ્લહતે શર-ઈ કિસી કે જિસ્મ કા ઐબ બયાન કરના ભી **ગીબત** હૈ. લિહાઝા કિસી "કમઝોર" કો ભી કમઝોર કહતે હુએ કહને કી મસ્લહત પર ગૌર કર લેના ઝરૂરી હૈ કે ઈસ કો "કમઝોર" ક્યૂં કહ રહા હૈ ! અગર બતૌરે બુરાઈ કહ રહા હૈ તો યેહ **ગીબત** હૈ. **જિસ્માનિય્યત કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી મઝીદ 58 મિસાલેં** મુલા-હઝા હોં : ❁ મરિયલ ઘોડા હૈ ❁ ઈતના પતલા હૈ કે ફૂંક મારો તો ઉડ જાએ ❁ મોટા હૈ ❁ **પેટ નિકલા હુવા હૈ** ❁ બે ડોલ જિસ્મ વાલા હૈ ❁ લમ્બા ❁ **લમ્બૂ** ❁ ઊંટ ❁ ટાવર ❁ બાંસ હૈ ❁ નાટા ❁ **ઠિંગૂ** ❁ **ઠિગના હૈ** ❁ ભેંગા ❁ ચુન્ધા ❁ **કાના** ❁ અન્ધા હૈ ❁ કોઢી ❁ ચેચક કે દાગ વાલા હૈ ❁ લૂલા ❁ **લંગડા** ❁ **કુબડા** હૈ ❁ ઔરતોં જૈસી ચાલ હૈ ❁ **મુખન્નસ** ❁ હીજડા ❁ નામર્દ હૈ ❁ ભૂરા ❁ **કાલા** ❁ કલ્વા જલ્વા હૈ ❁ ઈસ કી નાક ચપટી હૈ ❁ તોતલા ❁ હકલા ❁ નાક મેં સે બોલતા હૈ ❁ બદ સૂરત હૈ ❁ બૂઢા ખૂસટ હૈ ❁ કબ્ર મેં પાઊં લટક ગએ હૈં ❁ ગન્જા ❁ **એરપોર્ટ હૈ** ❁ દન્તૂ ❁ **દન્તા** ❁ દન્તીલા હૈ ❁ ઈસ કે મુંહ સે યા બદન સે યા કપડોં સે પસીને કી બદબૂ આતી હૈ ❁ બહરા હૈ ❁ રેલ્વે કા પુરાના ઈન્જન (યા'ની બહુત કાલા) હૈ ❁ ઈસ મેં કોઈ નક્સ હૈ જભી તો અબ તક કોઈ બચ્ચા પૈદા નહીં હુવા ❁ મોટી ભેંસ હૈ ❁ લમ્બી નાક ❁ લમ્બે મુંહ વાલા હૈ ❁ ઉસ કે નાખુનોં મેં મૈલ ભરી હુઈ થી ❁ ઉસ કે કાનોં સે મૈલ કી બૂ આ રહી થી ❁ વોહ કટી નાક વાલા ! ❁ ઉસ કે દાંત ડ્રેકૂલા જૈસે હૈં ❁ પાન ગુટકા ખા ખા કર દાંત ખરાબ કર દિયે હૈં ❁ ઈતની ઝોર સે હંસતા હૈ કે ડરા દેતા હૈ ❁ જબ દેખો ઉસ કા મુંહ પાગલોં કી તરહ ખુલા હી રહતા હૈ ❁ ઉસ કે હાથ પાઉં પર બહુત મૈલ જમા હુવા થા ❁ ખા ખા કર મોટા હો ગયા હૈ ❁ સોતે મેં ઈતને ઝોર સે ખર્રાટે લેતા હૈ કે કિસી કો સોને નહીં દેતા.

"ગીબત સૂદ સે ભી બડા જુર્મ હૈ" કે બીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઇબાદાત કે બારે મેં ગીબત કી 20 મિસાલેં

❁ ફજ્ર મેં કહાં ઉઠતા હૈ ! ❁ નમાઝ જલ્દી જલ્દી પઢતા હૈ ❁ ઉસ સે હુરૂફ કી અસ્લ મખારિજ સે અદાએગી નહીં હોતી ! ❁ **બે નમાઝી હૈ** ❁ ર-મઝાન કે રોઝે નહીં રખતા ❁ ઝકાત નહીં દેતા ❁ ઝકાત લેને જાઓ તો ધક્કે ખિલાતા હૈ ❁ ચન્દા દેને મેં કન્જૂસી કરતા હૈ ❁ નમાઝ યા રોઝે યા ઝકાત કે મસાઇલ નહીં જાનતા ❁ હજ ફર્ઝ હો ચુકા હૈ મગર નહીં જાતા ક્યૂંકે ઇસ કો કારોબાર સે ફુરસત નહીં ❁ લોગોં પર કસ્રતે ઇબાદત કા સિક્કા જમાને કે લિયે તહજ્જુદ પઢતા હૈ ❁ દૂસરે ઇસ્લામી ભાઈ હોં તો હી ઇશ્રાક વ ચાશ્ત પઢતા હૈ અકેલે મેં નહીં પઢતા ❁ ઇસ કો **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ભી તિલાવત કી તૌફીક નહીં ❁ અસ્ર વ ઇશા કી સુન્નતે **ગૈર મુઅક્કદા** તો કભી પઢતા હી નહીં ❁ નમાઝ કે બા'દ જલ્દી ભાગને કી કરતા હૈ, ફાતિહએ સાની કે લિયે રુકતા હી નહીં ❁ તસ્બીહ હાથ મેં પકડ કર ખાલી હોંટ હિલાતા રહતા હૈ પઢતા વઢતા કુછ નહીં ❁ લોગોં કો દિખાને કે લિયે તસ્બીહ હાથ મેં રખતા હૈ ❁ માથે પર સજ્દે કા નિશાન બનાને કે લિયે ઝમીન પર ખૂબ સર રગડતા હૈ ❁ રોઝા રખ કર ભી ફિલ્મેં ડિરામે દેખતા હૈ ❁ બડા નમાઝી બનતા હૈ તરાવીહ તક તો જમાઅત સે નહીં પઢતા.

"ગીબત બદ બલા હૈ" કે ગ્યારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે હાફિઝે કુરઆન કી ગીબતોં કી 11 મિસાલઝ્ર

❁ ફુલાં હાફિઝ પૈસોં કી ખાતિર તરાવીહ પઢાતા હૈ ❁ હાફિઝ સાહિબ ને સામેઅ (યા'ની તરાવીહ સુનને વાલે હાફિઝ) સે કોઈ તરકીબ બના રખી હૈ ઇસી લિયે તો વોહ ઇન કી ગ-લતિયાં નહીં નિકાલતા ❁ ઇસ કી મન્ઝિલ કચ્ચી હૈ (કુરઆને પાક હિફ્ઝ કર કે ભુલા દેના ગુનાહ હૈ લિહાઝા જો કોઈ થોડા સા ભી ભૂલ જાએ વોહ બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ કિસી ઔર કો ન બતાએ ક્યૂંકે ગુનાહ કા ઇઝહાર ભી ગુનાહ હૈ) ❁ વોહ હિફ્ઝ કર

કે ભૂલ ગયા હૈ ❁ તરાવીહ પઢાતે હુએ ઈસ કો કુછ ઝિયાદા હી મુ-તશા-બહાત[1] લગ જાતે હૈં ❁ ઈસ હાફિઝ કો તરાવીહ મેં "લુક્મે" બહુત દેને પડતે હૈં ❁ વોહ તો ખાલી નામ કા હાફિઝ હૈ ❁ સારા સાલ કુરઆને પાક ખોલ કર નહીં દેખતા ઈસ લિયે મન્ઝિલ કચ્ચી હો જાતી હૈ, બસ ર-મઝાનુલ મુબારક મેં વોહ ભી મુસલ્લા સુનાને ઔર પૈસે કમાને કે લિયે દૌર કરતા હૈ ❁ અગર કોઈ ગરીબ કુરઆન ખ્વાની કી દા'વત દે તો હમારે હાફિઝ જી કે પાસ મસરૂફિય્યત કા ઉઝ્ર મૌજૂદ હોતા હૈ હાં કોઈ માલદાર ખત્મ શરીફ પર બુલાએ તો વહાં આગે આગે નઝર આતે હૈં ❁ વોહ હાફિઝ જી બહુત શરારતી હૈં કહીં ઈસ લિયે તો નહીં જૈસા કે અવામી મુહા-વરા હૈ કે હાફિઝ કી એક રગ ઝિયાદા હોતી હૈ (યાદ રહે ! યેહ મુહા-વરા બિલ્કુલ ગલત હૈ) ❁ હાફિઝે કુરઆન હો કર ઝૂટ બોલતા હૈ.

"બ કસરત ગીબત કરને વાલે કી દુઆ કબૂલ નહીં હોતી" કે ચોંતીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે સફરે હજ કે બારે મેં કી જાને વાલી 34 ગીબતેં

❁ ફુલાં ટ્રેવલ એજન્સી વાલે ને મુઝે ધોકા દિયા ❁ કારવાં વાલે ને કહા થા કે રિહાઈશ હરમ શરીફ કે કરીબ હોગી પર યહાં આ કર મા'લૂમ હુવા કે સિર્ફ બહલાવા થા ❁ ઈસ ને જિન સહૂલતોં કે વા'દે કિયે થે વોહ કહાં હૈં ?❁ વતન મેં તો "જી જનાબ" સે બાત કરતા રહા ઔર જબ વહાં પહોંચે તો કારવાં વાલે ને પૂછા તક નહીં ❁ વોહ કારવાં વાલા તો બસ જી **અલ્લાહ** કે મેહમાનોં કો લૂટતા હૈ ❁ યેહ મૌલવી જો હર સાલ હજ પર જાતા હૈ પૂછો તો સહી ઈતની રકમ કહાં સે લાતા હૈ ? ❁ અરે ભઈ, તુમ કો ક્યા ખબર ! ઈસ કી પાર્ટિયોં સે બડી તરકીબ હૈ ઉન્હીં સે હજ કે અખ્રાજાત નિકલવાતા હોગા ❁ ફુલાં જો હર બરસ હજ કરતા હૈ ના, વોહ દર અસ્લ "ફૈરા" લગાતા હૈ, ખર્ચ ભી નિકાલ લેતા હૈ ઔર બચત ભી હો જાતી હૈ ❁ વોહ હાજી તો હજ કે મસાઈલ સે બિલ્કુલ હી કોરા હૈ ❁ અરે ઉસ કો દેખો ! એહરામ કિતના ગલત બાંધા હૈ ❁ ઉસ કો એહરામ દુરુસ્ત બાંધના નહીં આતા ❁ મૈં ને મન્અ

---

1. મુ-તશાબહ કી જમ્અ. મુ-તશાબહ લગના યા'ની મિલતી જુલતી આયત હોને કી વજહ સે હાફિઝ સાહિબ કા કહીં કા કહીં પઢ જાના.

કિયા ફિર ભી વોહ તવાફ મેં ઈધર ઉધર દેખતા થા ❁ ઉસ ને સઅ્ય કે સાત ફૈરોં કા તરીકા હી નહીં સમઝા 14 ફૈરે લગા ડાલે ફિર થકન સે હાંપ રહા થા ❁ ઉસ ને મક્કે શરીફ મેં અપને હજ કી એક ગ-લતી બતા કર મુઝ સે મસ્અલા પૂછા, મૈં ને કહા, આપ પર દમ વાજિબ હો ગયા તો ઝોર સે હંસ કર કહને લગા, **અલ્લાહ** મુઆફ કરેગા ❁ વોહ યૂં તો સિહ્હત મન્દ હૈ મગર ભીડ કી વજહ સે ડર કર એક દિન ભી રમિયે જ-મરાત (યા'ની શૈતાન કો કંકરિયાં મારને) કે લિયે નહીં ગયા, કિસી ઔર કો કંકરિયાં મારને કા વકીલ કર દિયા, મૈં ને ઈસ સે દમ વાજિબ હોને ન હોને કી સૂરતેં બયાન કીં મગર ઉસ ને સુની અન સુની કર દી ક્યૂંકે ઉસ પર દમ વાજિબ હો રહા થા ❁ મૈં ને આંખોં સે દેખા ઉસ ને હજ કી કુરબાની મેં દુમ્બે કા બહુત છોટા બચ્ચા ઝબ્હ કિયા, મૈં ને જબ શર-ઈ મસ્અલા બતા કર કહા કે આપ કી યેહ કુરબાની દુરુસ્ત નહીં દૂસરી કરની હોગી યેહ સુનતે હી વોહ આગ બગોલા હો ગયા ❁ વોહ હાજી સાહિબ જો હાથ ચુમવા રહે હૈં બિલ્કુલ હી જાહિલ હૈં, ઈન કો હજ કા મસ્અલા એક ભી નહીં આતા ❁ વોહ હાજી સાહિબ પક્કે રિયાકાર હૈં, દેખો ઘર કૈસા સજાયા હુવા હૈ ઔર હજ મુબારક કા બોર્ડ ભી ચઢા રખા હૈ (હાજી કા આતે જાતે અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ ઘર સજાના હજ મુબારક કા બોર્ડ લગાના જાઈઝ હૈ) ❁ વોહ હાજી બહુત બડા રિયાકાર હૈ એક એક કો પકડ કર કહ રહા થા કે મેરા યેહ બારહવાં હજ હૈ (અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ બલ્કે વૈસે હી કોઈ અપને હજ કી તા'દાદ બતાએ ઉસ કો હરગિઝ ગુનહગાર નહીં કહા જા સકતા, બિલા દલીલ ઉસ કો રિયાકાર કહને વાલા તોહમત કે ઔર અગર દલીલ હો તો ગીબત કે ગુનાહ મેં ગિરિફ્તાર વ અઝાબે નાર કા હકદાર હૈ) ❁ વોહ મસ્જિદૈને કરીમૈન મેં ટિક કર કહાં બૈઠતા થા ❁ બસ બાઝારોં મેં ઘૂમતા રહતા થા ❁ ઉસ હાજી ને ખૂબ શૉપિંગ કી હૈ અબ જદ્દા શરીફ કે મતાર પર વઝ્ન કે લિયે ઝગડે કરેગા ઔર ❁ વતન કે કસ્ટમ ઑફીસર કો રિશ્વત દે કર બાહર નિકલેગા ❁ વતન મેં ના'તેં સુન કર બહુત રોતા થા મગર અબ મદીના શરીફ પહોંચ કર ઈસ કી આંખોં કે કૂંએં હી ખુશ્ક હો ગએ હૈં ❁ હમારે કાફિલે કા વોહ હાજી જબ દેખો સોયા

રહતા હૈ ❁ ન ઉમ્રે કરતા હૈ ❁ ન હી નફ્લી તવાફ ❁ મૈં જબ ભી ચલને કો કહતા હૂં બીમારી કા બહાના કર દેતા હૈ ❁ હાં ખાને કે વક્ત સહીહ હો જાતા હૈ ઔર સબ સે પહલે ચોકડી માર કર દસ્તર ખ્વાન પર બૈઠ જાતા હૈ ❁ ઇસ મોટે હાજી કો દેખો રમલ કરતે હુએ કૈસા લગ રહા હૈ ❁ વોહ શુર્તી (યા'ની પોલીસ વાલા) જો સામને ખડા હૈ ઉસ ને કલ મુઝે ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઝાડ દિયા થા ❁ વોહ દોનોં હાજી જબ દેખો હરમ શરીફ કે બાહર બૈઠ કર બાતેં કરતે રહતે હૈં, યહાં આ કર ઇન કો ખૂબ ઇબાદત કરની ચાહિયે, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઇન કો હિદાયત દે ❁ મૈં ને તો કહા થા મગર ઇસ ને હજ કી કિતાબ નહીં પઢી અબ સબ કો મસ્અલે પૂછતા ફિરતા હૈ ❁ ફુલાં હાજી કૈસા બદ નસીબ હૈ, ઉસ ને સુસ્તી કી વજહ સે મસ્જિદે ન-બવી મેં 40 નમાઝેં અદા નહીં કીં.

"સુનો ! એક ચુપ સો સુખ" કે તેરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે હજ સે લૌટને વાલે સે ફુઝૂલ સુવાલાત કી 13 મિસાલેં

યેહ 13 ફુઝૂલ સુવાલાત અગર્ચે ના જાઇઝ નહીં તાહમ પૂછને સે પહલે ઇન કી મસ્લહત પર ગૌર કર લીજિયે, અગર હાજત ન હો તો ન પૂછિયે ક્યૂંકે ઇન મેં બા'ઝ સુવાલાત હાજી કો શરમિન્દા કરને વાલે, બા'ઝ તરદ્દુદ મેં ડાલને વાલે ઔર બા'ઝ કે જવાબાત મેં અગર એહતિયાત ન કી ગઈ તો **ઝૂટ** કે ગુનાહ મેં ફંસાને વાલે હૈં. લિહાઝા "એક ચુપ હઝાર સુખ" ❁ સફર મેં કોઈ તક્લીફ તો નહીં હુઈ ? ❁ ભીડ તો બહુત હોગી ! ❁ મહંગાઈ તો નહીં થી ? ❁ મકાન સહીહ મિલા યા નહીં ? ❁ ઘર હરમ સે દૂર થા યા કરીબ ? ❁ વહાં મૌસિમ કૈસા થા ? ❁ ઝિયાદા ગરમી તો નહીં થી ? ❁ રોઝાના કિતને તવાફ કરતે થે ? ❁ કિતને ઉમ્રે કિયે ? ❁ મક્કે મેં મેરે લિયે ખૂબ દુઆએં માંગી યા નહીં ? ❁ મિના મેં આપ કા ખૈમા જ-મરાત સે કરીબ થા યા દૂર ? ❁ મદીને મેં કિતને દિન મિલે ? ❁ મદીને મેં મેરા નામ લે કર સલામ કહા યા નહીં ?

“ગીબત કર કે નેકિયાં બરબાદ ન કરેં” કે પચ્ચીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ના’ત ખ્વાન કે બારે મેં ગીબત કે અલ્ફાઝ કી 25 મિસાલેં

❁ મીરાસી હૈ ❁ ઈસ કો **ના’ત** પઢને કા ઢંગ નહીં આતા ❁ ઈસ કી આવાઝ બસ ઐસી હી હૈ ❁ ઈસ કી આવાઝ બે સુરી હૈ ❁ ફટે હુએ ઢોલ જૈસી આવાઝ હૈ ❁ દૂસરે **ના’ત ખ્વાનોં** કી તર્ઝેં ચુરાતા હૈ ❁ દૂસરોં કે શે’ર ચુરા કર ખુદ શાઈર બન બૈઠા હૈ ❁ **પૈસોં કે લિયે ના’ત પઢતા હૈ** ❁ યેહ તો **પ્રોફેશનલ** ના’ત ખ્વાન હૈ ❁ સિર્ફ **બડી પાર્ટિયોં** કી મહફિલોં મેં જાતા હૈ ❁ ઈસ મેં ઈખ્લાસ નહીં હૈ ❁ ઝિયાદા લોગ હોં યા ❁ ઈકો સાઉન્ડ હો જભી પઢતા હૈ ❁ જબ આતા હૈ માઈક નહીં છોડતા ❁ દૂસરોં કી બારી હી નહીં આને દેતા ❁ જાન બૂઝ કર **રોને** જૈસી આવાઝ નિકાલતા હૈ ❁ આહા ! બડા મહંગા સૂટ પહન રખા હૈ ઝરૂર ના’ત ખ્વાની કરવાને વાલોં ને લે કર દિયા હોગા ❁ ઈસ કી અદાએં દેખો ! લગતા હૈ ગાના ગા રહા હૈ ❁ ઈસ કી આંખેં નીંદ સે ભરી પડી હૈં ફિર ભી પૈસોં કે લાલચ મેં ના’ત પઢને આ ગયા હૈ ❁ જિસ શે’ર પર નોટેં આના શુરૂઅ હો જાએં બાર બાર ઉસી શે’ર કો પઢતા રહતા હૈ ❁ બસ કિસી જગહ મહફિલ કા પતા ચલ જાએ, યેહ વહાં પૈસોં કે લાલચ મેં બિન બુલાએ ભી પહોંચ જાતા હૈ ❁ રાત ગએ તક ના’તેં પઢતા હૈ, ફજ્ર મસ્જિદ મેં જમાઅત સે નહીં પઢતા ❁ અબ ઈસ કે પાસ ટાઈમ કહાં હોગા ઈસ કે તો સીઝન કે દિન હૈં, બડે નોટ દિખાઓ તો આએગા ❁ પિછલી બાર શાયદ પૈસે કમ મિલે થે તભી ઈસ બાર નહીં આયા ❁ અપના કેસિટ નિકલવાને કે લિયે કમ્પની વાલોં કી બડી ચાપલૂસી કરતા હૈ.

“ગીબત સે હમ કો બચા, યા ઈલાહી” કે ઉન્નીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ના’ત ખ્વાની/જલ્સે યા ઇજતિમાઅ મેં હોને વાલી ગીબત કી 19 મિસાલેં

❁ યેહ મુબલ્લિગ (યા મૌલાના યા ના’ત ખ્વાન) કહાં ખડા હો ગયા અબ તો યેહ માઈક નહીં છોડેગા ❁ ઉસ કી આવાઝ અચ્છી હૈ ઈસ લિયે કિરાઅત સુન કર લોગ દાદ દેતે હૈં વૈસે તજવીદ કી કાફી ગ-લતિયાં કરતા હૈ ❁ ઈસ કે તલફ્ફુઝ ગલત હોતે હૈં ❁ ઈસ કો તકરીર કરની ❁ યા ના’ત પઢની હી કહાં આતી હૈ ❁ ચલો !

ચલો ! અબ યેહ લમ્બી કરેગા ❁ નોટેં ચલતી હૈં તો ઈસ કી આવાઝ ખુલ જાતી હૈ ❁ હમારે શહ્ર મેં આને કે લિયે તો ઈસ ને હવાઈ જહાઝ કા **રીટર્ન** ટિકટ માંગા થા ❁ ઈસ ના'ત ખ્વાન કા મિઝાજ તો આસ્માન પર રહતા હૈ ❁ ઈસ કો તો બસ એક હી તર્ઝ આતી હૈ ❁ યેહ તો દૂસરે ના'ત ખ્વાનોં કી તર્ઝેં ચુરાતા હૈ ❁ ઈસ ને બયાન કી તય્યારી નહીં કી ઈધર ઉધર કી બાતેં કર કે વક્ત ગુઝાર રહા હૈ ❁ આયતેં તો પઢતા નહીં બસ કિસ્સે કહાનિયાં સુનાતા હૈ ❁ ઉસ મુકર્રિર કી આવાઝ અચ્છી હૈ મગર ઉસ કી તકરીર મેં ખાસ મવાદ નહીં હોતા ❁ ખિતાબ બડા જોશીલા થા મગર દલાઈલ મેં દમ નહીં થા ❁ હમારે ખતીબ સાહિબ અપને બયાન મેં સુન્નત એક નહીં બતાતે બસ લઠ લે કર બદ મઝ્હબોં કે પીછે પડે રહતે હૈં ❁ આજ ખતીબ સાહિબ કે બયાન મેં મઝા નહીં આયા ❁ વોહ મૌલાના સાહિબ જલ્સે મેં દેર સે આને કે આદી હૈં ❁ ફુલાં કી તકરીર મેં બસ જોશ હી જોશ હોતા હૈ અપને પલ્લે કુછ ભી નહીં પડતા.

લા ઉબાલી નૌ જવાન : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, અપની ઝિન્દગી **"મ-દની ઈન્આમાત"** કે સાંચે મેં ઢાલિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, ઔર હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં અવ્વલ તા આખિર શિર્કત કીજિયે. સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી બ-ર-કત કા અન્દાઝા ઈસ **મ-દની બહાર** સે લગાઈયે જૈસા કે મુલતાન રોડ (મર્કઝુલ ઔલિયા લાહોર) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને કુછ ઈસ તરહ કી તહરીર ભેજી કે મૈં **લા ઉબાલી** ઔર શૌખ તબીઅત કા માલિક થા, અપની મસ્તી મેં મસ્ત, દુન્યા કી **મહબ્બત** કે નશે મેં ધુત, ગુનાહોં ઔર ગફ્લતોં કી વાદિયોં મેં ગુમ થા. ટિફ્ન બજા કર બચ્ચોં વાલે ગીત ગાને ઔર કવ્વાલોં કી નક્લેં ઉતારને કે મુઆ-મલે મેં ખાનદાન ભર મેં મશ્હૂર થા. શાદી વ દીગર તકરીબાત મેં મુઝાહિયા ચુટકુલે ઔર ફિલ્મી ગઝલેં સુનાના, ગાને ગાના, બે ઢંગે અન્દાઝ મેં નાચ દિખાના ઔર તરહ તરહ કે નખ્રોં સે લોગોં કો હંસાના મેરા મહબૂબ મશ્ગલા થા, સ્કૂલ કા ઝમાના થા, **એક બા ઈમામા ઈસ્લામી ભાઈ** અક્સર બડે ભાઈજાન સે મિલને

આયા કરતે થે. એક દિન ભાઈજાન ને મેરા તઆરુફ કરવાયા તો ઉન્હોં ને મુઝે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે હફ્તાવાર **સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** કી દા'વત પેશ કી. મૈં ઉન કી દા'વત પર જુમા'રાત કો સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં જા પહોંચા, મુઝે બહુત અચ્છા લગા. યૂં મૈં ને પાબન્દી સે જાના શુરૂઅ કર દિયા ઔર દીગર ક્લાસ ફેલોઝ કો ભી દા'વત પેશ કી જિસ પર વોહ ભી આને લગે. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મૈં ને નમાઝોં કી પાબન્દી શુરૂઅ કર દી. આહિસ્તા આહિસ્તા **ઈમામા શરીફ** ભી સજ ગયા, જિસ પર ઘર કે બા'ઝ અફરાદ ને સખ્તી કે સાથ મુખા-લફત કી હત્તા કે બસા અવકાત مَعَاذَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ **ઈમામા શરીફ** ખીંચ કર ઉતાર દિયા જાતા. **દર્સ** દેને સે રોકા જાતા, **ઝુલ્ફેં** રખીં તો ઘર વાલોં ને ઝબર દસ્તી કટવા દીં, **દાઢી** અભી નિકલી નહીં થી મગર સજાને કી નિય્યત કર લી થી. ઈન તમામ આઝમાઈશોં કે બા વુજૂદ **મ-દની માહોલ** કી કશિશ ઔર **આશિકાને રસૂલ** કા હુસ્ને સુલૂક મુઝે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે કરીબ સે કરીબ તર કરતા ચલા ગયા. મક-ત-બતુલ મદીના સે જારી હોને વાલે **સુન્નતોં ભરે બયાનાત** કી કેસિટેં સુનને સે ઢારસ બંધી ઔર હૌસલા મિલતા ચલા ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ આહિસ્તા આહિસ્તા ઘર મેં ભી **મ-દની માહોલ** બન ગયા. વોહ ઘર વાલે **જો સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ ઔર મ-દની કાફિલે મેં** સફર કી ઈજાઝત નહીં દેતે થે ઉન્હોં ને મુઝે **યકમુશ્ત બારહ માહ સફર** કી ઈજાઝત દે દી. ઘર મેં **ઈસ્લામી બહનોં કા ઈજતિમાઅ** શુરૂઅ હો ગયા. વાલિદ સાહિબ ને **દાઢી** સજા લી. યેહ બયાન દેતે વક્ત اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તા દમે તહરીર તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કી એક "મજલિસ" કી તન્ઝીમી તૌર પર સૂબાઈ સત્હ પર ઝિમ્માદારી મિલી હુઈ હૈ.

ગર્ચે ફનકાર હો, કાફિલે મેં ચલો ગો ગુલૂકાર હો, કાફિલે મેં ચલો
ખુલ્દ દરકાર હો, કાફિલે મેં ચલો ફઝલે ગફફાર હો, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ગુનાહ કી દસ નુહૂસતેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની માહોલ કિસ કદર ઈન્કિલાબી હૈ, ઈસ કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત મેં શિર્કત કી સઆદત ઔર **મ-દની કાફિલોં** મેં સફર કી બ-ર-કત સે બસા અવકાત બડે સે બડા બિગડા હુવા શખ્સ ભી રાહે રાસ્ત પર આ જાતા, ગુનાહોં સે પીછા છુડાતા, સુન્નતેં અપનાતા ઔર આ'માલ નામે મેં ખૂબ નેકિયાં બઢાતા હૈ. વાકેઈ ગુનાહ છોડ હી દેને ચાહિએં, ખુદા કી કસમ ! ગુનાહ વ મા'સિયત મેં નુહૂસત હી નુહૂસત હૈ, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 300 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"આંસૂઓં કા દરિયા" સફહા** 48 તા 49 પર હૈ : અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન ખત્તાબ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને ફરમાયા કે તુમ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ઈસ ફરમાન સે હરગિઝ ધોકે મેં ન પડના :

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ عَشْرُ اَمْثَالِهَا ۚ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزٰۤى اِلَّا مِثْلَهَا (پ۸الانعام:۱۶۰)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : જો એક નેકી લાએ તો ઉસ કે લિયે ઉસ જૈસી દસ હૈં ઔર જો બુરાઈ લાએ તો ઉસે બદલા ન મિલેગા મગર ઉસ કે બરાબર.

ક્યૂંકે ગુનાહ અગર્ચે એક હી હો અપને સાથ દસ બુરી ખસ્લતેં લે કર આતા હૈ : ﴾1﴿ બન્દા ગુનાહ કર કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો ગઝબ દિલાતા હૈ ઔર વોહ عَزَّوَجَلَّ ઉસે પૂરા કરને પર કુદરત રખતા હૈ ﴾2﴿ વોહ (યા'ની ગુનાહ કરને વાલા) ઈબ્લીસે મલઊન કો ખુશ કરતા હૈ ﴾3﴿ જન્નત સે દૂર હો જાતા હૈ ﴾4﴿ જહન્નમ કે કરીબ આ જાતા હૈ ﴾5﴿ વોહ અપની સબ સે પ્યારી ચીઝ યા'ની અપની જાન કો તક્લીફ દેતા હૈ ﴾6﴿ વોહ અપને બાતિન કો નાપાક કર બૈઠતા હૈ હાલાં કે વોહ પાક હોતા હૈ ﴾7﴿ આ'માલ લિખને વાલે ફ઼િરિશ્તોં યા'ની કિરામન કાતિબીન કો ઈઝા દેતા હૈ ﴾8﴿ વોહ નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો રૌઝએ મુબા-રકા મેં રન્જીદા કર દેતા હૈ ﴾9﴿ ઝમીન વ આસ્માન ઔર તમામ મખ્લૂક કો અપની ના ફરમાની પર ગવાહ બના લેતા હૈ ﴾10﴿ વોહ તમામ ઈન્સાનોં સે ખિયાનત ઔર રબ્બુલ આ-લમીન عَزَّوَجَلَّ કી ના ફરમાની કરતા હૈ.

“ગીબતેં કરને વાલે કિયામત મેં કુત્તે કી શક્લ મેં ઉઠેંગે” કે ચાલીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ના’ત ખ્વાનોં કે માબૈન હોને વાલી ગીબતોં કી 40 મિસાલેં

“ના’ત ખ્વાની” નિહાયત ઉમ્દા ઇબાદત હૈ, સુરીલી આવાઝ બેશક રબ્બુલ ઇઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી ઇનાયત હૈ મગર ઇસ મેં ઇમ્તિહાન બહુત સખ્ત હૈ, જિસે ઇખ્લાસ મિલ ગયા વોહી કામ્યાબ હૈ. બા’ઝ ના’ત ખ્વાન مَاشَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ ઝબર દસ્ત આશિકે રસૂલ હોતે હૈં જો કે બિગૈર કિસી દુન્યવી લાલચ કે આંખેં બન્દ કિયે ઇશ્કે રસૂલ મેં ડૂબ કર ના’ત શરીફ પઢતે હૈં ઔર સામિઈન કે દિલોં કો તડપા કર રખ દેતે હૈં જબ કે બા’ઝ લા ઉબાલી **ચન્ચલ** ઔર ઇન્તિહાઈ ગૈર સન્જીદા હોતે હૈં, ઇસ તરહ કે ના’ત ખ્વાનોં મેં જિન બદ નસીબોં કા દિલ ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ સે ખાલી હોતા હૈ, વોહ પીછે સે એક દૂસરે પર જી ભર કર તન્કીદેં કરતે, ખૂબ ખૂબ **ગીબતેં** કરતે, આવાઝોં કી નક્લેં ઉતાર કર ઠીકઠાક મઝાક ઉડાતે ઔર ઊપર સે ઝોરદાર કહ્કહે લગાતે હૈં. **અલ્લાહુ રહમાન** عَزَّوَجَلَّ હકીકી મ-દની ના’ત ખ્વાન હઝરતે સય્યિદુના હસ્સાન رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે સદકે ઉન્હેં ભી ઇશ્કે રસૂલ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَالِہٖ وَسَلَّم મેં રોને રુલાને વાલા મુખ્લિસ ના’ત ખ્વાન બનાએ. اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِین صَلَّی اللہ تعالٰی علیہ والہٖ وسلّم ઐસે ના’ત ખ્વાનોં કી ઇસ્લાહ કે જઝબે કે તહ્ત ઇન કે દરમિયાન હોને વાલી મુ-તવક્કઅ **ગીબતોં** કી 40 મિસાલેં અર્ઝ કરતા હૂં : ❁ પતા નહીં યેહ મૌલવી **માઈક** પર કહાં સે આ ગયા કે ઇતની લમ્બી તકરીર શુરૂઅ કર દી હૈ ! ❁ લોગ ઉકતા કર ઉઠ ઉઠ કર જા રહે હૈં મગર યેહ હૈ કે માઇક હી નહીં છોડતા ❁ બાનિયે મહફિલ ને લાઇટ કા ઇન્તિઝામ ઠીક નહીં કરવાયા ❁ મન્ચ (સ્ટેજ) પર ડેકોરેશન કમ થી ❁ ઇસ ને ના’ત ખ્વાનોં કો ગરમી મેં માર દિયા એક પેડ સ્ટિલ ફેન હી રખ દિયા હોતા ❁ યાર ! યેહ સાઉન્ડ વાલા ભી બિલ્કુલ બેકાર સાઉન્ડ લાયા હૈ ❁ કૉર્ડલેસ (Cordless) માઈક કી તરકીબ ભી ઠીક નહીં થી ❁ ઉસ ના’ત ખ્વાન ને સારા વક્ત લે લિયા હમારી બારી હી નહીં આને દી મુઝે તાખીર સે મૌકઅ દિયા ❁ મુઝે કમ વક્ત દિયા ❁ યાર ! યેહ ના’ત ખ્વાન માઈક પર નહીં આના ચાહિયે થા, ઇસ ને રુલાને વાલી ના’ત પઢ કર મહફિલ કા રુખ હી બદલ ડાલા, લોગ તો ઝુમાને વાલી તર્ઝ પર નોટેં લુટાયા કરતે હૈં ! ❁ યાર ! ઇસ ના’ત ખ્વાન ને નયા

કલામ સુના કર બડી ચાલાકી સે જેબેં ખાલી કરવા લી હૈં હમારે લિયે કુછ નહીં બચા ! ❁ અરે ! ઈસ કો માઈક કહાં દે દિયા ! એક તો આવાઝ બે સુરી હૈ ઔર ઊપર સે લમ્બી કરતા હૈ લોગ ઉઠ જાતે હૈં, હમ કિસ કે સામને ના'ત પઢેંગે ? ❁ આ'લા હઝરત કા કલામ પઢના નહીં આતા ❁ પુરાની તર્ઝ મેં પઢતા હૈ ❁ પુરસોઝ તર્ઝે ઠીક સે નહીં પઢ પાતા ❁ ઈસ કો ઝુમાને વાલે કલામ પઢને નહીં આતે ❁ અ-રબી કલામ નહીં પઢ પાતા ❁ યેહ ના'ત ખ્વાન તર્ઝે બિગાડ કર પઢતા હૈ ❁ ફુલાં ના'ત ખ્વાન જહાં માલ ઝિયાદા હો વહીં જાતા ઔર વહાં કે હિસાબ સે કલામ પઢતા હૈ ❁ વોહ જબ ના'ત પઢતા હૈ તો ઉસ કા મુંહ કૈસા બન જાતા હૈ ! ❁ અરે ઉસ કે ના'ત પઢને કા અન્દાઝ દેખા હૈ ઐસા ટેઢા મુંહ કર કે ગલા ફાડ કર સુર બનાતા હૈ કે હંસી રોકના મુશ્કિલ હો જાતા હૈ ❁ બાનિયે મહફિલ બડા કન્જૂસ હૈ, જેબ મેં હાથ હી નહીં ડાલતા થા ❁ ફુલાં કી આવાઝ ઝરા અચ્છી હૈ તો મગરૂર હો ગયા હૈ ❁ વોહ તો ભઈ બહુત બડા ના'ત ખ્વાન હૈ, હમ જૈસે છોટે ના'ત ખ્વાનોં કો તો લિફ્ટ ભી નહીં કરવાતા ❁ મન્ચ (સ્ટેજ) પર માલદારોં કો બિઠા રખા થા ❁ ઈસ કે નખ્રે બહુત હો ગએ હૈં ❁ તર્ઝ કલામ કે મુતાબિક નહીં થી ❁ ઈકો સાઉન્ડ પર ઈસ કા ગલા ઝિયાદા કામ કરતા હૈ ❁ ઈસ કો નઝરાને મિલને પર કૈસા જોશ ચઢતા હૈ ❁ ઝિયાદા લોગોં મેં ઝિયાદા ખુલતા હૈ ❁ ફુલાં ના'ત ખ્વાન ચૂંકે ફારિગ હૈ, ઈસ લિયે નઈ નઈ તર્ઝે બનાતા રહતા હૈ ❁ ભઈ ! વોહ તો જૈસે બહુત બડા ના'ત ખ્વાન હો મહફિલ મેં અપની બારી કે વક્ત હી આતા ઔર કલામ પઢ કર ચલા જાતા હૈ ❁ ઈસ ઔર ઉસ ના'ત ખ્વાન કી જોડી હૈ યેહ દોનોં કિસી કો ઘાસ નહીં ડાલતે ❁ બાર બાર એક હી કલામ પઢતા હૈ ❁ ફુલાં ના'ત ખ્વાન કી નક્કાલી કરતા હૈ ❁ ન જાને કિસ શાઈર કા કલામ ઉઠા લાયા થા ❁ બાનિયે મહફિલ ને સના ખ્વાનોં કી કોઈ ખિદમત હી નહીં કી ❁ બાનિયે મહફિલ ને મુઝે ટેક્સી કા કિરાયા તક નહીં દિયા, બહુત કન્જૂસ નિકલા ❁ ગલા ફાડ ફાડ કર ખાના સારા હઝ્મ હો ગયા, બા'દ કો મા'લૂમ હુવા કે બાનિયે મહફિલ ને સના ખ્વાનોં કે લિયે ખાને કા કોઈ ઈન્તિઝામ હી નહીં કિયા થા ❁ કલ જિસ કે યહાં મહફિલ થી વોહ બડા દિલેર થા, કવર ખોલા તો 1200 રુપૈ થે ! મગર આજ વાલા બાનિયે મહફિલ કન્જૂસ હૈ 100 રુપલ્લી થમા દી !

"ગીબત નુક્સાન દેહ હૈ" કે તેરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઈકો સાઉન્ડ વાલોં ઔર કેમેરા મેન કે મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 13 મિસાલેં

❁ ઈસ કા ઈકો સાઉન્ડ પુરાના હૈ ❁ આવાઝ કી મિક્સિંગ ઠીક તરહ નહીં કરતા ❁ ઈકો કમ ખોલતા હૈ ❁ ઠીક તરહ ચલાના નહીં આતા ❁ આવાઝ કે ઉતાર ચઢાવ કે સાથ સાઉન્ડ કી આવાઝ કમ યા ઝિયાદા નહીં કરતા ❁ બચ્ચે કો ભેજ દિયા ઔર ખુદ કહીં ઔર ચલા ગયા ❁ પેડલ પે કામ ચલા દિયા મિક્સર જાન બૂઝ કર નહીં લાયા ❁ સ્પીકર છોટે ઔર પુરાને હૈં ❁ સ્ટેન્ડ ઝંગ આલૂદ થે ❁ ના'ત ખ્વાં કો મઝા નહીં આયા ❁ મૂવી વાલા જાન બૂઝ કર દેર સે આયા થા ❁ અચ્છા કેમેરા નહીં લાયા ❁ ઈસે તો કેમેરા પકડના ઠીક તરહ નહીં આતા, મૂવી ખાક બનાએગા !

"ગીબત ન કરેં" કે દસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મુબલ્લિગીન વ મુકર્રિરીન કે મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 10 મિસાલેં

❁ બયાન કે લિયે વક્ત દેતે વક્ત નખ્રે બહુત કરતા હૈ ❁ ખ્વાહ મ ખ્વાહ અપની વેલ્યૂ બઢાતા હૈ ❁ ફુલાં મૌલાના બહુત પૈસે લેતા હૈ ઈસ લિયે હમારી પહોંચ સે બાહર હૈ ❁ બિગૈર રકમ લિયે ખિતાબ હી નહીં કરતા, સુવારી કા મુતા-લબા અલગ કરતા હૈ ❁ બયાન કી તય્યારી કર કે નહીં આતા ❁ રિસાલા પઢ કે સુના દિયા ❁ બયાન મેં અપને ઔસાફ ઝરૂર બતાએગા ❁ નિગરાન કી ઈજાઝત કે બિગૈર બયાન કરને ચલા જાતા હૈ ❁ નિગરાન કો તો કુછ સમઝતા હી નહીં ❁ બનાવટી સોઝ ઔર રિક્કત પૈદા કરતા હૈ.

"સુન લો ! ગીબત કરને વાલા સબ સે પહલે જહન્નમ મેં જાએગા" કે સેંતીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઇમામ વ ખતીબ કે બારે મેં કી જાને વાલી મુ-તવક્કઅ ગીબતોં કી 37 મિસાલેં

❁ ઈમામ સાહિબ કી શક્લ અચ્છી નહીં હૈ ❁ ક્યા તુમ્હેં કોઈ દૂસરા ઈમામ નહીં મિલા થા જો ઈસે ઉઠા લાએ ! ❁ ઈમામ સાહબ મૉડર્ન ઝેહ્ન કે હૈં સાદા લિબાસ

નહીં પહનતે ❁ ઈમામ સાહિબ કે બાલ બડે અજીબ લગતે હૈં ❁ સર કે બાલોં ઔર દાઢી મેં તેલ તક નહીં લગાતે ❁ ઈમામ સાહિબ કો ઢંગ સે ઈમામા બાંધના ભી નહીં આતા ❁ અક્સર નમાઝ મેં ટાઈમ પર નહીં પહોંચતે ❁ આપ ટાઈમ પર આતે હૈં આપ સે પહલે વાલે ફુલાં ઈમામ સાહિબ શાયદ હી કિસી નમાઝ મેં ટાઈમ પર પહોંચે હોં ❁ તક્બીર કહતે વક્ત ઈમામ સાહિબ ઠીક તરહ સે હાથ સીધે નહીં કરતે ❁ તક્બીર કહને કે બા'દ હાથ નીચે લટકા કર ફિર બાંધતે હૈં, સુન્નત કે મુતાબિક હાથ બાંધના ભી નહીં આતા ❁ ઈમામ સાહિબ કી કિરાઅત મઝેદાર નહીં ❁ ફજ્ર મેં બહુત લમ્બી કિરાઅત કર જાતે હૈં ❁ કિરાઅત મેં અક્સર ભૂલ જાતે હૈં ❁ ઉસ દિન ઉલટી તરતીબ સે સૂરતેં પઢ ડાલીં, ઈન કા હાફિઝા કમઝોર હૈ ❁ ઈન કી આવાઝ મેં ગૂંજ નહીં હૈ ❁ ઈમામ સાહિબ નમાઝ પઢાતે વક્ત સર ઊંચા રખતે હૈં ઐસા લગતા હૈ જૈસે ચાંદ કો દેખ રહે હોં ❁ નમાઝ પઢતે વક્ત આંખેં ઘુમા કર ઈધર ઉધર દેખતે હૈં ❁ દૌરાને કિયામ નઝર સજ્દે કી જગહ પર નહીં રખતે ❁ રુકૂઅ મેં જાતે વક્ત ઠીક તરહ ઝુકતે નહીં ❁ ઈમામ સાહિબ કો પતા નહીં ક્યા જવાની ચઢી હૈ બહુત જલ્દ નમાઝ ખત્મ કર દેતે હૈં ❁ ઈમામ સાહિબ નમાઝ પઢા કર હુજરે મેં જા બૈઠતે હૈં નમાઝિયોં સે મિલને કે લિયે નહીં રુકતે ❁ પતા હૈ આજ ફજ્ર કી નમાઝ મુઅઝ્ઝિન ને પઢાઈ, નમાઝ કે બા'દ મૈં હુજરે મેં ગયા તો ઈમામ સાહિબ સોએ પડે થે, મૈં ને ઉઠા દિયા વરના શાયદ આજ ઉન કી ફજ્ર હી કઝા હો જાતી ❁ ઉન કા ઝેહ્‌ન મ-દની નહીં ❁ મ-દની કામોં મેં બિલ્કુલ તઆવુન નહીં કરતે ❁ આજ ઈમામ સાહિબ બિગૈર ઈમામે કે ઘૂમ રહે થે યેહ કૈસે દા'વતે ઈસ્લામી વાલે હૈં ! ❁ ઈજતિમાઅ મેં હલ્કે મેં નહીં આતે ❁ મ-દની કાફિલે મેં કભી સફર નહીં કિયા ❁ અન્દાઝે ગુફ્ત-ગૂ દા'વતે ઈસ્લામી વાલા નહીં ❁ નમાઝિયોં કે નામ તક યાદ નહીં રખતે ❁ ઈતને દુબલે પતલે હૈં કે મિમ્બર પર બૈઠે હુએ બડે અજીબ દિખતે હૈં ❁ બહુત મોટે તાઝે હૈં ❁ પેટ નિકલા હુવા હૈ ❁ પર્દે મેં પર્દા નહીં કરતે ❁ બહુત દેર સે બયાન શુરૂઅ કરતે હૈં ❁ અન્દાઝે બયાન બસ ઐસા હી હૈ ❁ જોશીલા બયાન નહીં કરતે ❁ બિજલી ચલે જાને કી વજહ સે સ્પીકર બન્દ હો તો ઈન કા ગલા બૈઠ જાતા હૈ.

"ઉફ અહલે મસ્જિદ કી ગીબત !!" કે પન્દરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મસ્જિદ ઇન્તિઝામિયા કે મુ-તઅલ્લિક કી જાને વાલી ગીબતોં કી 15 મિસાલેં

❁ યેહ તો બસ નામ કા સદ્ર હૈ અસ્લ હુક્મ કિસી ઔર કા ચલતા હૈ ❁ ઐસા સદ્ર હોગા તો મસ્જિદ કા યેહી હાલ હોગા ❁ ખુદ તો ચન્દા કરતા નહીં મુઝે હી કહતા રહતા હૈ ❁ ઇમામ કો તો તન-ખ્વાહ પહલે દે દેતા હૈ મેરે (યા'ની મુઅઝ્ઝિન કે) સાથ પતા નહીં ક્યા દુશ્મની હૈ ❁ અપની બાત સાબિત કરને કે લિયે દલાઇલ દેના શુરૂઅ કર દેતા હૈ કિસી ઔર કી સુનના તો ગવારા હી નહીં કરતા ❁ ઇસ કા દિમાગ અભી બચકાના હૈ ❁ સોચ સમઝ કર બાત નહીં કરતા બસ જો મુંહ મેં આયા બોલ દેતા હૈ ❁ કિસી કી પરેશાની કા એહસાસ હી નહીં કરતા ❁ હૂં ! 200 રુપૈ ખૈર ખ્વાહી કે પકડા દિયે ઇસ સે મેરા ક્યા બનેગા ❁ ખાદિમ ઉસ કા દોસ્ત હૈ ના ! ઇસી લિયે ઉસ સે કામ કી પૂછગછ નહીં કરતા મૈં (મુઅઝ્ઝિન) એક બાર ગૈર હાઝિર હો જાઊં તો પકડ લેતા હૈ ❁ ખુદ અપના ઘર ઇતને પૈસોં મેં ચલા કે દિખાએ દેખતા હૂં અક્લ ઠિકાને આતી હૈ યા નહીં ❁ ઇતને સાલોં સે યહાં હૂં એક પલ મેં બોલ દિયા કે તુમ યહાં ક્યૂં પિસ રહે હો કોઈ ઔર કામ કર લો ❁ બડા સદ્ર બના ફિરતા હૈ ફજ્ર મેં તો આતા નહીં ❁ કિસી ઇમામ યા ખતીબ કો ટિકને નહીં દેતા ❁ ઇસ મસ્જિદ કા મુ-તવલ્લી બડા અડિયલ આદમી હૈ.

"ખબરદાર ! ગીબત કરને વાલા અઝાબે કબ્ર મેં ગિરિફતાર હોગા ઔર ઉસ કો જહન્નમ મેં મુર્દાર ભી ખાના પડેગા" કે અડસઠ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મઝ્હબી તબ્કે મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 68 મિસાલેં

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ હમેં શૈતાને અય્યાર વ મક્કાર સે હર દમ પનાહ મેં રખે, યેહ દીનદાર તબ્કે કો ભી ખૂબ ખૂબ **ગીબતેં** કરવાતા ઔર ગુનાહોં કે ગહરે ગાર મેં ગિરાતા હૈ, ઇસ મરદૂદ ને મઝ્હબી લોગોં મેં **ગીબત** કે ઐસે ઐસે અલ્ફાઝ રાઇજ કર દિયે હૈં કે યેહ અક્સર **ગીબત** કર જાતે હૈં ઔર ઇન્હેં કાનોં કાન ઇસ કી ખબર ભી નહીં હોતી !

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક દુરૂદ શરીફ પઢતા હૈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે એક કીરાત અજ્ર લિખતા હૈ ઔર કીરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈ. (عبدالرزاق)

ઈસ ઝિમ્ન મેં **68** મિસાલેં અર્ઝ કરને કી કોશિશ કરતા હૂં જિન કા બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ ઈસ્તિ'માલ યા તો **ગીબત** હૈ યા તોહમત યા બદ ગુમાની યા ચુગલી વગૈરા. ❁ ફુલાં કા ઝેહ્ન મઝ્હબી નહીં હૈ ❁ વોહ શર-અ શરીઅત મેં કહાં સમઝતા હૈ ❁ હમારી મસ્જિદ કે ઈમામ કી ક્યા બાત કરતે હો વોહ તો તન-ખ્વાહ દાર મૌલવી હૈ ❁ હમારા મુઅઝ્ઝિન (યા ફુલાં) પૈસે વાલોં સે તરકીબેં બનાતા રહતા હૈ ❁ વોહ બે અમલ હૈ ❁ દીની મા'લૂમાત સે કોરા હૈ ❁ ઉસ કો નમાઝ ભી નહીં આતી ❁ ઈસ સે તો ફુલાં ઝિયાદા બા અમલ હૈ ❁ દુન્યા કો નસીહત કરતા હૈ ઔર ઘર વાલોં કો છોડ રખા હૈ જભી તો ઉસ કી બેટી યા બહન યા બીવી બે પર્દા ઘૂમતી હૈ ❁ ઈસ સે તો અચ્છે અચ્છે પડે હૈં ❁ "મૈં મૈં" કરતા હૈ ❁ અપને મુંહ મિયાં મિટ્ઠૂ બનતા હૈ ❁ **અપની તા'રીફ સુનને કા બડા શૌક હૈ** ❁ અપને નામ કી પડી હૈ ❁ નામ કે લિયે કરતા હૈ ❁ અપની વાહ વાહ ચાહતા હૈ ❁ ખુશામદ પસન્દ હૈ ❁ બહુત ફૈલ ગયા હૈ ❁ આગે આગે બૈઠને કા બડા શૌક હૈ ❁ **ઉસ કો મૂવી મેં આને કા બહુત જઝબા હૈ** ❁ ચુગુલ ખોર ❁ દો રુખા ❁ દોગલા ❁ ધોકેબાઝ ❁ વા'દા ખિલાફ હૈ ❁ ઉસ ને **ગીબત** કી ❁ તોહમત લગાઈ ❁ બદ ગુમાની કી ❁ ઝૂટ બોલા ❁ ગલત કામ કિયા ❁ લોફર ❁ જૂઆરી ❁ શરાબી ❁ **નશઈ** ❁ ચરસી ❁ ભંગડી ❁ હેરોઈન્ચી ❁ **અફ્યૂની** ❁ બદ ચલન ❁ બદ મસ્ત સાંડ ❁ ઝાની ❁ ઈગ્લામ બાઝ હૈ ❁ લડકિયોં કો તાડતા હૈ ❁ ઈસ કી ઝેહ્નિયત ગન્દી હૈ. મેરા બાપ હલાલ હરામ રોઝી કી પરવાહ નહીં કરતા ❁ બડા ભાઈ બે નમાઝી હૈ ❁ બહન બે પર્દા હૈ ❁ મેરે વાલિદૈન આપસ મેં લડતે રહતે હૈં ❁ ઘર મેં કોઈ ભી કુરઆન નહીં પઢા હુવા ❁ છોટા ભાઈ ફિલ્મેં ડિરામે દેખતા હૈ ❁ બાતેં તો બડી સૂફિયાના કરતા હૈ ❁ નમાઝ એક નહીં પઢતા ❁ પાર્ટિયોં કે આગે પીછે ઘૂમતા હૈ ❁ કલ તક તો ઈસ કે પાસ ચાય પીને કે પૈસે નહીં હોતે થે આજ ઈસ કે પાસ મહંગી ગાડી ન જાને કહાં સે આ ગઈ ! ❁ ઝરૂર મસ્જિદ (યા મદ્રસે) કે ચન્દે પર હાથ મારા હોગા ! ❁ મુફ્ત કા માલ ખા ખા કર પેટ બઢા રખા હૈ ❁ તક્રીર મેં પહલે અપને કસીદે પઢેગા ફિર મૌઝૂઅ પર આએગા ❁ યેહ તો દૂસરે મુકર્રિરીન કા વક્ત ભી ખા જાતા હૈ ❁ બડે જલ્સે (યા ઈજતિમાઅ) મેં તો

ખૂબ ગરજતા બરસતા હૈ, અપની મસ્જિદ મેં ઈસ કી આવાઝ નહીં નિકલતી ❁ કોઈ ઈસ કે હાથ ન ચૂમે તો નારાઝ હો જાતા હૈ ❁ ઈસ કો નઝરાના ન દિયા યા ખાના અચ્છા ન ખિલાયા તો અગલી મર્તબા નહીં આએગા ❁ યેહ ઉન્હી કા યાર હૈ જો ઈસ કી હાં મેં હાં મિલાતે હૈં, જો ઝરા ઈખ્તિલાફ કરે ઉસે જૂતી કી નોક પર રખતા હૈ ❁ ખુશામદ પસન્દ હૈ ❁ ચાર તકરીરેં રટ રખી હૈં જહાં જાતા યેહી બયાન કરતા હૈ ❁ ખુદ કો બડા અલ્લામા સમઝતા હૈ ❁ ફુલાં ભી કોઈ આલિમ હૈ ! ❁ ઈસ કે મદ્રસે મેં વોહી મુફ્તી રહ સકતા હૈ જો ઈસ કે મન પસન્દ ફતવે દે ❁ ચાર કિતાબેં પઢ લી હૈં તો ઈસ કા દિમાગ આસ્માન પર ચઢ ગયા હૈ ❁ જુમુઆ જુમુઆ આઠ દિન નહીં હુએ તન્ઝીમ મેં શામિલ હુએ ઔર હમેં નસીહતેં કરના શુરૂઅ કર દી હૈં !

“ગીબત મેં ઐસી બૂ હોતી હૈ કે અગર સમુન્દર મેં ડાલ દી જાએ તો ઉસે ભી બદબૂદાર કર દેગી” કે સાઠ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ગીબત કી મુ-તફર્રક 60 મિસાલેં

❁ દુન્યાદાર ❁ નફ્સ કા બન્દા હૈ ❁ બીવી પર ઝુલ્મ કરતા હૈ ❁ કર્ઝા દબા લિયા હૈ ❁ ચોર ❁ ખાઈન ❁ બદ દિયાનત ❁ ઘપલે બાઝ ❁ લે ભાગૂ ❁ પૈસે ખા ગયા હૈ ❁ ખુશ્ક મિઝાજ ❁ સખ્ત દિલ ❁ બે વફા ❁ ઈસ કા તો માલે મુફ્ત દિલે બે રહ્મ વાલા હિસાબ હૈ ❁ એહસાન ફરામોશ હૈ ❁ ફટીચર ❁ ભગોડા ❁ બાવલા ❁ પગલા ❁ ઘન ચક્કર ❁ અક્લ કા અન્ધા હૈ ❁ ઈસ કી અક્લ ઘાસ ચરને ગઈ હૈ ❁ ઈસ કે દિમાગ મેં ભૂસા ભરા હુવા હૈ ❁ શક્કી મિઝાજ ❁ વસ્વસિયા હૈ ❁ ડ્યૂટી પૂરી નહીં દેતા ❁ હરામ કા માલ ખાતા હૈ ❁ મગ્રૂર ❁ અકડ ફૂં હૈ ❁ ઈસ કા દિમાગ હર વક્ત આસ્માન પર રહતા હૈ ❁ લાલચી ❁ હરીસ ❁ બખીલ ❁ ઈસ કી તો ભઈ ! ચમડી જાએ મગર દમડી ન જાએ ❁ કન્જૂસ મક્ખી ચૂસ હૈ ❁ કિસી કી ચલને નહીં દેતા ❁ **કિસી કો આગે નહીં આને દેતા** ❁ અપની લીડરી ચમકાતા હૈ ❁ અપને નમ્બર બનાતા હૈ ❁ ચૌધરાહટ જમા રખી હૈ ❁ નખ્રે બાઝ ❁ “ગલે પડૂ” ❁ **ઢીટ** ❁ ચલતા પુર્ઝા ❁ બિકાઉ માલ ❁ જિધર પૈસા દેખતા

હૈ ઉધર લુઢક જાતા હૈ ❁ લાર્ડ સાહિબ ❁ યા નવાબ સાહિબ હૈ ❁ માલ સે **મહબ્બત** કરતા હૈ ❁ ગરીબોં કો ઘાસ ભી નહીં ડાલતા ❁ પેટ કા બન્દા હૈ ❁ મસ્કે બાઝ ❁ ચાપલૂસ ❁ **બટર** પાલિશ કરને વાલા ❁ ખુશા-મદી હૈ ❁ હર મુઆ-મલે મેં ટાંગ અડાતા હૈ ❁ બડા બે હયા હૈ, આજ ફિર નમાઝ મેં ઈસ કા મોબાઈલ બજ રહા થા ❁ ખુદ કો બડા અક્લ મન્દ સમઝતા હૈ ❁ પક્કા મત્લબી હૈ ❁ મફાદ પરસ્ત હૈ.

"ચુપ રહો સલામત રહોગે" કે પન્દરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે વક્ફ કે અજીરોં કે મુ-તઅલ્લિક ગીબતોં કી 15 મિસાલેં

❁ લેટ આતા હૈ મગર પૈસે બચાને કે લિયે હાઝિરી બર વક્ત આને કી લગાતા હૈ ❁ ઈજારે કે વક્ત ઈધર ઉધર કી બાતોં મેં વક્ત ઝિયાદા ઝાએઅ કરતા હૈ ❁ ઉર્ફ કે ખિલાફ ઝાતી કામ કરને કે બા વુજૂદ ભી કટૌતી નહીં કરવાતા ❁ શો'બા ઝિમ્મેદાર કા ચહીતા હૈ તભી વોહ ઈસે કુછ નહીં કહતા ❁ મેરી તરક્કી કી રાહ મેં રુકાવટ હૈ ❁ મુઝે ઝિમ્માદારી મિલ જાની થી ઈસ ને નહીં મિલને દી ❁ યેહ કાબિલિય્યત મેં મુઝ સે બહુત કમ હૈ પર તન-ખ્વાહ મેરે બરાબર કી લે રહા હૈ ❁ શો'બા ઝિમ્મેદાર બસ એવઈં હૈ ઈસે કાબિલિય્યત ઔર સલાહિય્યત કે મુતાબિક કામ લેના નહીં આતા ❁ ઈસે કામ ન દેના, લટકા દેગા ❁ ઈસે ઠીક સે પઢાના નહીં આતા ❁ કામ મેં ગ-લતિયાં બહુત કરતા હૈ ❁ હવાલે નિકાલને મેં બહુત દેર લગા દેતા હૈ ❁ રદ્દી તરજમા કરતા હૈ ❁ કામ મુકમ્મલ કરને મેં બહુત દિન લગા દેતા હૈ ❁ થોડા સા કામ થા ઈતને દિન લગા દિયે.

બગલ મેં કેન્સર કે ગુદૂદ : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, મ-દની ઈન્આમાત કે મુતાબિક અપની ઝિન્દગી કે શબો રોઝ ગુઝારિયે, આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે એક મ-દની

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો શખ્સ મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના ભૂલ ગયા વોહ જન્નત કા રાસ્તા ભૂલ ગયા. (طبرانی)

બહાર ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ, **બાબુલ મદીના** કરાચી કે અલાકે નયાઆબાદ કી એક ઈસ્લામી બહન કા કુછ યૂં કહના હૈ કે મુઝે બગલ મેં ગુદૂદ હો ગએ ઔર ડૉક્ટરોં ને **કેન્સર** કરાર દે દિયા. યેહ સુન કર મેરે પૈરોં તલે સે ઝમીન નિકલ ગઈ, બે બસી કા આલમ થા મૈં કર ભી ક્યા સકતી થી, રો ધો કર ચુપ હો રહી, હાલત દિન બ દિન બિગડતી જા રહી થી, યહાં તક કે તીન તીન દિન તક ઉલ્ટિયાં કરતી રહતી થી, એક ઈસ્લામી બહન ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ **જૂનાગઢ હૉલ** (નયાઆબાદ) મેં હર બુધ કો હોને વાલે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી દા'વત પેશ કી ઔર દિલાસા દેતે હુએ ફરમાયા : اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઈસ કી બ-ર-કત સે આપ કી પરેશાની દૂર હો જાએગી. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **મૈં ને ઈસ્લામી બહનોં કે ઈજતિમાઅ મેં જબ શિર્કત કી તો ઈસ કી બ-ર-કત સે હૈરત અંગેઝ તૌર પર ન સિર્ફ બગલ કે ગુદૂદ ગાઈબ હો ગએ બલ્કે કેન્સર કા મરઝ ભી જાતા રહા.** اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ અબ મૈં સિહ્હત મન્દ હૂં, ઔર ઈસ પર ડૉક્ટર્ઝ ભી હૈરાન હૈં. વાહ ! સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી ક્યા બાત હૈ કે ઈસ કી બ-ર-કત સે મેરી કેન્સર જૈસી મોહલિક બીમારી **ખત્મ** હો ગઈ હૈ !

પડે આ કે કૈસી ભી ઉફ્તાદ[1] તુમ પર ન ઘબરાના લેગા બચા મ-દની માહોલ

એ બીમારે ઈસ્યાં[2] તૂ આ જા યહાં પર ગુનાહોં કી દેગા દવા મ-દની માહોલ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

"યા રબ ! ઈલ્મ કી બ-ર-કતોં સે મહરૂમ ન કર" કે છબ્બીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ત-લબા મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 26 મિસાલેં

❁ ફુલાં પઢાઈ મેં કમઝોર હૈ ❁ ઈસ કે તલફ્ફુઝ ગલત હોતે હૈં ❁ ઈસ કે મખારિજ દુરુસ્ત નહીં ❁ ઈસ કા હાફિઝા કમઝોર હૈ ❁ ઠોઠ ❁ કુન્દ ઝેહ્ન

1. યા'ની આફત 2. ગુનાહોં કા મરીઝ

❁ જાહિલ ❁ અનપઢ હૈ ❁ બાત ઝરા દેર સે સમઝતા હૈ ❁ ઈસ કી અક્લ મોટી હૈ ❁ ગુલ્લે મારતા હૈ ❁ નક્લેં માર કર ❁ રિશ્વત દે કર ❁ સોર્સ લગા કર ❁ ઈમ્તિહાન પાસ કિયા હૈ ❁ મૈં ને બહુત મેહનત સે તય્યારી કી થી, ફુલાં **મુમ્તહિન** (યા'ની ઈમ્તિહાન લેને વાલે) ને ના ઈન્સાફી કી કે ફુલાં જો કે પઢાઈ મેં મુઝ સે કમઝોર હૈ ઉસ કો ઝિયાદા નમ્બર દે દિયે ! ❁ મદ્રસે કી ઈન્તિઝામિયા કા સદ્ર યા ફુલાં રુક્ન ખુશામદ પસન્દ (યા ના ઈન્સાફ યા ઝાલિમ) હૈ ઉસ લડકે કા કુસૂર ઝિયાદા થા મગર મેરા નામ ખારિજ કર દિયા ❁ ઈસ બેચારે કો બે કુસૂર નિકાલ દિયા હૈ હમારી ઈન્તિઝામિયા કે ફુલાં રુક્ન ને તો બિલ્કુલ અન્ધી ચલા રખી હૈ. ❁ નાઝિમ બાવર્ચી કો ચીઝેં ભી બરાબર નહીં દેતા તો ખાના કહાં સે અચ્છા બનેગા ❁ નાઝિમ સાહિબ કો જબ દેખો અપને કમરે મેં બૈઠે રહતે હૈં, કભી હમારે કમરે મેં આ કર હમારી ખસ્તા હાલી તો દેખેં ❁ ઈન્તિઝામિયા (યા મજલિસ) કો ખાલી ચન્દા જમ્અ કરને સે મત્લબ હૈ હમ પર ખર્ચ કરને કા કોઈ ખયાલ નહીં ! ❁ ઈતના બદ મઝા ખાના ! હમારા બાવર્ચી ભી ચૂલ્હે પર ખાના રખ કર સો જાતા હૈ ! અફસોસ કી બાત તો યેહ હૈ કે નાઝિમ ભી ઈસ કો કુછ નહીં કહતા ! ❁ સર પરસ્ત સાહિબ ને ચન્દે કે માલ સે ઘર બના લિયા, ગાડી ખરીદ લી. મગર હમારે કમરે કે પંખે તક ઠીક કરવા કર નહીં દિયે ❁ મદ્રસે (યા જામિઆ) મેં આને વાલે બકરે ઈસ તરહ નાઝિમે આ'લા કે ઘર પહોંચા દિયે જાતે હૈં કે કિસી કો કાનોં કાન ખબર નહીં હોતી ❁ હમારે મુહાફિઝે કુતુબ (યા'ની લાયબ્રેરિયન) કે દિમાગ મેં લગતા હૈ ભુસ ભરા હુવા હૈ જિસ કિતાબ કે બારે મેં પૂછો ઈન્કાર મેં સર હિલા દેતે હૈં ❁ ફુલાં ઈતની લમ્બી છુટ્ટી કર કે આયા ઉસ કો તો દ-રજે મેં બિઠા લિયા, મૈં ને દો દિન છુટ્ટી કી તો મદ્રસે સે નામ ખારિજ કર દિયા, આખિર ઈન્સાફ ભી કોઈ ચીઝ હોતી હૈ !

"ઉસ્તાઝ તો રૂહાની બાપ હોતા હૈ" કે બાઈસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે અસાતિઝા કી ગીબતોં કી 22 મિસાલેં

ઈલ્મે દીન પઢાને વાલા ઉસ્તાઝ ઈન્તિહાઈ કાબિલે એહતિરામ હોતા હૈ મગર બા'ઝ નાદાન ત-લબા અપને અસાતિઝા કે નામ બિગાડતે, મઝાક ઉડાતે હુએ નક્લેં

ઉતારતે, તોહ્મતેં લગાતે, બદ ગુમાનિયાં ઔર ગીબતેં કરતે હૈં, ઉન કી ઈસ્લાહ કી ખાતિર અસાતિઝા કી ગીબતોં કી 22 મિસાલેં હાઝિર કી હૈં : ✿ આજ ઉસ્તાઝ સાહિબ કા મૂડ ઑફ હૈ લગતા હૈ ઘર સે લડ કર આએ હૈં ✿ યેહ ફુલાં મદ્રસે મેં પઢાતે થે ✿ વહાં તન-ખ્વાહ કમ થી, ઝિયાદા તન-ખ્વાહ કે લિયે હમારે મદ્રસે મેં તશરીફ લાએ હૈં ✿ તૌબા ! તૌબા ! હમારે ઉસ્તાઝ (યા કારી સાહિબ) બાલિગાત કો ટ્યૂશન પઢાને ઉન કે ઘર જાતે હૈં ✿ ઉસ્તાઝ સાહિબ પઢાને મેં મુઝ ગરીબ પર કમ મગર ફુલાં માલદાર કે લડકે પર ઝિયાદા તવજ્જોહ દેતે હૈં ✿ હમારે ઉસ્તાઝ સાહિબ જબ દેખો મુઝે ઝલીલ કરતે રહતે હૈં ✿ ત-લબા પર બિલા વજહ સખ્તી કરતે હૈં ✿ પઢાના આતા નહીં, ઉસ્તાઝ બન બૈઠે હૈં ! ✿ દેખા ! આજ ઉસ્તાઝ સાહિબ મેરે સુવાલ પર કૈસે ફંસે ! ✿ ઉસ્તાઝ સાહિબ કો કિતાબ કે હાશિયે સે **મુ-તઅલ્લિક** કોઈ સુવાલ પૂછ લો તો આએં બાએં શાએં કરને લગતે હૈં ✿ ઉસ્તાઝ સાહિબ ને ઈસ સુવાલ કા જવાબ ગલત દિયા હૈ, આઓ મૈં તુમ્હેં કિતાબ દિખાતા હૂં ✿ ઉસ્તાઝ સાહિબ કો ખુદ ઈબારત પઢની નહીં આતી ઈસ લિયે હમ સે પઢવાતે હૈં ✿ ઉસ્તાઝ સાહિબ કો તો ઢંગ સે તરજમા કરના ભી નહીં આતા ✿ ઉસ્તાઝ સાહિબ સબક કો ખ્વાહ મ ખ્વાહ લમ્બા કર દેતે હૈં ✿ ફુલાં ઉસ્તાઝ સે તો મૈં મજબૂરન પઢ રહા હૂં, મેરા બસ ચલે તો ઈન સે પીરિયડ (યા સબક) લે કર કિસી ઔર કો દે દૂં યા ઈન્હેં મદ્રસે હી સે નિકાલ દૂં ✿ ફુલાં ઉસ્તાઝ તો “બાબાએ ઉર્દૂ શુરૂહાત” હૈં, ઉર્દૂ શર્હ સે તય્યારી કર કે આતે હૈં, જબ તક ઉર્દૂ શર્હ ન પઢ લેં સબક નહીં પઢા સકતે ✿ આજ ઉસ્તાઝ સાહિબ સબક તય્યાર કર કે નહીં આએ થે ઈસી લિયે ઈધર ઉધર કી બાતોં મેં વક્ત ગુઝાર દિયા ✿ જબ યેહ ઝેરે તા’લીમ થે તો પઢાઈ મેં ઈતને કમઝોર થે કે રોઝાના અપને ઉસ્તાઝ સે ડાંટ ખાતે થે ✿ મૈં હૈરાન હૂં કે ફુલાં તાલિબે ઈલ્મ કી પોઝીશન કૈસે આ ગઈ ! ઝરૂર ઉસ્તાઝ સાહિબ ને ઈસ કો પરચે કે સુવાલાત બતાએ હોંગે ✿ ફુલાં ઉસ્તાઝ (યા કારી સાહિબ) કા ઝેહ્ન મ-દની નહીં હૈ ઉન્હોં ને કભી દ-રજે મેં મ-દની કામોં કે બારે મેં એક લફ્ઝ નહીં બોલા ✿ ફુલાં ફુલાં ઉસ્તાઝ કી આપસ મેં બનતી નહીં જબ દેખો એક દૂસરે કે ખિલાફ બાતેં કરતે રહતે હૈં ✿ હમારે ઉસ્તાઝ (યા કારી સાહિબ) આજ કલ ફુલાં અમ્રદ મેં બડી દિલ ચસ્પી લે રહે હૈં.

"દા'વતે ઈસ્લામી કા મ-દની મક્સદ હૈ, "મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ" કે સડસઠ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મ-દની માહોલ મેં કી જાને વાલી ગીબત કી 67 મિસાલેં

મક્કએ મુકર્રમા વ મદીનએ મુનવ્વરહ زَادَهُمَا اللهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا, મસ્જિદૈને કરીમૈન, મિના, મુઝ્દલિફા ઔર અ-રફાત વગૈરા વગૈરા મુકદ્દસ મકામાત પર ભી શૈતાન ગુનાહ કરવા દેતા હૈ, ન હજ વાલોં કો છોડતા હૈ ન ઉમ્રે વાલોં કો, ઈસી તરહ **દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ** સે મુન્સલિક ઈસ્લામી ભાઈ ઔર ઈસ્લામી બહનેં ભી "ગુનાહ પ્રૂફ" નહીં, ઈન કો ભી ઈસ તરહ **ગીબતેં** કરવાતા હૈ કે ઈન્હેં કાનોં કાન ખબર તક નહીં હોતી લિહાઝા ખાસ **મ-દની માહોલ** મેં કી જાને વાલી **ગીબતોં** કી 67 મિસાલેં પેશ કી જાતી હૈં તાકે ઈન સે ઔર ઈન જૈસે દીગર કલિમાત વ ફિક્રાત સે બચને કી તરકીબ કી જા સકે ❁ વોહ મ-દની મર્કઝ કી ઈતાઅત નહીં કરતા ❁ ઉસ કા તન્કીદી ઝેહ્ન હૈ ❁ ઉસ કા અભી તક ઝેહ્ન નહીં બના ❁ વોહ ઝિમ્માદારાન સે ઉલઝતા રહતા હૈ ❁ વોહ બાત બાત પર એ'તિરાઝ કરતા હૈ ❁ મ-દની કામ બિલ્કુલ નહીં કરતા મગર આગે આગે આને કા બહુત શૌક હૈ ❁ કલ રુક્ને શૂરા કે સામને ટાઈટ ઈમામા બાંધ કર આ ગયા થા ❁ સારા દિન ઈમામા નહીં બાંધતા ❁ બહુત મિન્નતેં કી મગર વોહ ઉસ કો તો ઈમામા બાંધના ભી નહીં આતા ફુલાં સે બંધવાતા હૈ ❁ વોહ ક્યા દર્સ દેગા પહલે દર્સ સુનને તો બૈઠે ❁ વોહ ઈજતિમાઅ મેં દેર સે આને કા આદી હૈ ❁ ઉસ ને તો આજ તક મ-દની કાફિલે મેં સફર હી નહીં કિયા ❁ લાખ સમઝાયા મગર વોહ મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા જમ્અ નહીં કરવાતા ❁ વોહ ઈશ્રાક ચાશ્ત કે નવાફિલ નહીં પઢતા ❁ اَلْحَمْدُ لِلّٰه હમારે અલાકે કી મસ્જિદ મેં તહજ્જુદ બા જમાઅત હોતી હૈ મગર હમારા ઝૈલી નિગરાન તઆવુન નહીં કરતા ❁ ઉસ કા બયાન તન્ઝીમી નહીં હોતા ❁ ઉસ કા બયાન તો મૌલવિયોં વાલા હોતા હૈ, (مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ) ❁ વોહ તો ઉર્દૂ નહીં પઢા હુવા દર્સ કહાં સે દેગા ❁ વોહ **સદાએ મદીના** ક્યા લગાએગા પહલે યેહ તો પૂછો કે ફજ્ર મેં ઉઠતા ભી હૈ યા નહીં ! ❁ હમારે નિગરાન ને બસ એક સે જોડી બના રખી હૈ ઔર ઉસી કી સુનતા હૈ ❁ વોહ ઝબાન (યા આંખોં યા પેટ) કા કુફ્લે મદીના નહીં લગાતા ❁ વોહ દીવાના નહીં

સિયાના હૈ ✿ ઉસ કા મ-દની ઝેહ્‌ન કહાં હૈ ✿ મેરા બાપ યા બડા ભાઈ (યા ફુલાં) દુન્યાદાર હૈ ✿ મુઝે ઇજતિમાઅ મેં નહીં આને દેતા ✿ સુન્નતોં ભરે બયાન કી કેસિટેં ભી નહીં સુનને દેતા ✿ ઇસ કો સુન્નતોં કા જઝબા નહીં ✿ ઇસ કે બયાન મેં કહાં દમ હૈ ! ✿ ઇસ સે તો ફુલાં ઇસ્લામી ભાઈ અચ્છા મુબલ્લિગ હૈ ✿ ઇસ કે બયાન મેં મઝા નહીં આયા ✿ બયાન મેં લમ્બી બહુત કરતા હૈ ✿ અપને બયાન પર ખુદ તો અમલ કરતા નહીં હૈ ✿ રિયાકાર હૈ ✿**સબ કો દિખાને કે લિયે રોતા હૈ** ✿ આંસૂ નિકાલને કે લિયે ઝોર ઝોર સે આંખેં ભિચતા હૈ ✿ દુઆ (મુનાજાત યા ના'ત) મેં જાન બૂઝ કર રોને જૈસી આવાઝ નિકાલતા હૈ ✿ ઢોંગ કરતા હૈ ✿ ડિરામા બાઝ હૈ ✿ એક્ટિંગ કરતા હૈ ✿ લોગોં કે સામને હી ઇસ કો "વજ્દ" આતા હૈ ! ✿ છુપ છુપ કર ફિલ્મેં ડિરામે દેખતા હૈ ✿ **ગાને બાજે** કા શૌકીન હૈ ✿ **અમ્રદોં** સે દોસ્તી કરતા હૈ ✿ ઇસ કો લોગોં કી લાઇન લગવા કર મુલાકાત કરને કા બડા શૌક હૈ ✿ હમારા નિગરાન હર દૂસરે ઇજતિમાઅ મેં ખુદ બયાન કરને ખડા હો જાતા હૈ ✿ મુઝે બયાન નહીં દેતા કે કહીં આગે ન નિકલ જાઊં ✿ નિગરાન ને બડી રાત કે "ઇજતિમાએ ઝિક્રો ના'ત" મેં બે સુરે ના'ત ખ્વાનોં કો બિઠા દિયા હમ જૈસે તજરિબા કારોં કો મન્ચ પર કદમ તક નહીં રખને દિયા ✿ હમારા નિગરાન અપની શખ્સિય્યત બનાતા હૈ ✿ ઇસ્લામી ભાઇયોં કો મ-દની મર્કઝ કી **મહબ્બત** યા ઇતાઅત કા ઝેહ્‌ન નહીં દેતા ✿ નિગરાન ને ફ્રેન્ડ સર્કલ બના રખા હૈ, નએ ઇસ્લામી ભાઇયોં પર તવજ્જોહ નહીં દેતા ✿ કિસી કો આગે નહીં બઢને દેતા ✿ પુરાને ઇસ્લામી ભાઇયોં કો સાઇડ પર કર રહા હૈ ✿ ફુલાં ને નિગરાન કી ગ-લતી નિકાલી તો નિગરાન ને તો ઇન્તિકામન બેચારે કા પત્તા હી કાટ દિયા ✿ આજ દુઆ કરવાને વાલા મુબલ્લિગ લગતા હૈ ઘડી દેખના ભૂલ ગયા થા જભી ઇતની લમ્બી દુઆ કરવાઈ, હમારે તો હાથ થક ગએ ✿ આજ ફિર એ'લાનાત કરને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ ને જલ્દી જાન નહીં છોડી ✿ ભઈ ! સારે ઉસૂલ હમારે લિયે હૈં યેહ જો ચાહે કરે ✿ હમારી શહ્‌ર મુશા-વરત કા નિગરાન મેરી સલાહિય્યતોં સે ખૌફઝદા હૈ જભી તો મુઝે ઇજતિમાઅ મેં બયાન કા કભી મૌકઅ નહીં દિયા ✿ ઇસ કી નિગરાને પાક સે તરકીબ હૈ ઇસ લિયે બડી રાત કા બયાન ઇસે મિલા, મુઝે પૂછા તક નહીં ✿ જહાં કોઈ નહીં જાતા વહાં બયાન કે લિયે મુઝે ભેજ દેતા હૈ ✿ હમેં કહતા હૈ કે

ઈજતિમાઅ કી રાત એ'તિકાફ કિયા કરો ઔર ખુદ સલાતો સલામ કે બા'દ ઘર નિકલ જાતા હૈ ❁ યેહ ખુદ પહલે દાઢી મુન્ડા થા, મેરી હી ઈન્ફિરાદી કોશિશ સે મ-દની માહોલ મેં આયા, આજ મુઝે લિફ્ટ હી નહીં કરવાતા ❁ ફુલાં ઈસ્લામી ભાઈ ને કભી અલાકે મેં મ-દની કામોં મેં કોઈ તઆવુન નહીં કિયા વૈસે બડા ઝિમ્મેદાર બનતા હૈ ❁ આજ તો મ-દની મર્કઝ કા બડા વફાદાર બનતા હૈ જબ લાત પડેગી ફિર દેખૂંગા ❁ મુર્શિદ કા ગુસ્તાખ હૈ ❁ કલ તક મ-દની મર્કઝ પર તન્કીદ કરતા થા, આજ ઝિમ્મેદારી મિલ ગઈ તો મર્કઝ મર્કઝ કી ગરદાન કરતા હૈ ❁ સુના હૈ ફુલાં કો ઝિમ્મેદારી સે હટા દિયા ગયા હૈ ઉસ ને ઝરૂર કોઈ ગડબડ કી હોગી ❁ મ-દની અતિય્યાત મેં તરકીબ "આઉટ" કી હોગી.

"ગીબત કર કે બ-ર-કતોં સે મહરૂમ ન હોં" કે છબ્બીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મ-દની કાફિલે કે મુ-તઅલ્લિક કી જાને વાલી ગીબત કી 26 મિસાલેં

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તહ્‌ત સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે સફર કરને વાલે **આશિકાને રસૂલ** કે **મ-દની કાફિલોં** મેં ન જાને કિતનોં કી બિગડી બન જાતી, નમાઝ ન પઢને વાલે નમાઝી ઔર તરહ તરહ કે જરાઈમ પેશા અફરાદ સુન્નતોં કે આદી બન જાતે હૈં. તાહમ શૈતાન જો કે મસ્જિદ તો મસ્જિદ ઐન કા'બે મેં ભી મુસલ્માન કા પીછા નહીં છોડતા ! તો ફિર **મ-દની કાફિલોં** કે મુસાફિરોં કો ભલા ક્યૂં છોડેગા ! ! લિહાઝા બા'ઝ નાદાન ઈસ્લામી ભાઈ ભી શૈતાન કે હથ્થે ચઢ હી જાતે ઔર **ગીબતોં** મેં પડ હી જાતે હૈં લિહાઝા ઐસોં કો ખબરદાર કરને કે લિયે મુ-તવક્કઅ **ગીબત** કી 26 મિસાલેં પેશ કી જાતી હૈં : ❁ مَاشَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ યેહ અમીરે કાફિલા ફુલાં અમીરે કાફિલા સે ઝિયાદા મિલનસાર હૈ ઉસ કે તો અખ્લાક હી સહીહ નહીં થે ❁ ઉસ કે સાથ જબ સફર કિયા થા બિલ્કુલ મઝા નહીં આયા થા ❁ વોહ ઈસ્લામી ભાઈ **જદ્‌વલ** કી પાબન્દી નહીં કરતા ❁ જબ દેખો સોયા રહતા હૈ ❁ વોહ **નેકી કી દા'વત** મેં ગાઈબ હો ગયા થા મગર ❁ ખાને કે વક્ત જલ્દી જલ્દી આ કર ચોકડી માર કર બૈઠ ગયા ❁ અબ કી બાર કે કાફિલે મેં જિસ કો પકાને કી ઝિમ્મેદારી મિલી હૈ ઉસ કો પકાના કહાં આતા હૈ !

❁ પિછલી બાર પકાને વાલા ઈસ કે મુકાબલે મેં ગનીમત થા ❁ **દાઈ** નેકી કી દા'વત મેં ઘબરાહટ કી વજહ સે કુછ ગ-લતિયાં કર ગયા થા ❁ વોહ દુકાનદાર બડા સખ્ત દિલ હૈ ❁ હમ **નેકી કી દા'વત** દેને જાતે હૈં તો લિફ્ટ હી નહીં કરવાતા ❁ ઈસ મસ્જિદ કે ઈમામ કા મુંહ હમ સે "ફૂલા" રહતા હૈ ઔર ❁ ખારબાઝી કી વજહ સે દર્સો બયાન મેં ભી નહીં બૈઠતા ❁ હાં યાર ! પિછલી બાર તુમ નહીં થે ઈસ ઈમામ ને તો મુબલ્લિગ કો ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઝાડ દિયા થા ❁ ઈસ મસ્જિદ કા મુ-તવલ્લી ભી બસ ઐસા હી હૈ ❁ મ-દની કાફિલા આતા હૈ તો ખુશ નહીં હોતા ❁ બત્તિયાં પંખે ચલાએં તો કુડ કુડ કરતા હૈ ❁ દરિયાં રખને બિછાને ઔર દીગર મુઆ-મલાત મેં ટોકતા રહતા હૈ યેહ તો ફુલાં સે હમારી તરકીબ અચ્છી હૈ ઔર મુ-તવલ્લી ઉસ કે રો'બ મેં હૈ ❁ વરના હમેં યહાં કાફિલા ઠહરાને ભી ન દેતા ❁ ફુલાં યૂં તો હર તીસ દિન મેં તીન દિન **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કરતા હૈ મગર બાકી દિનોં મેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કા કોઈ કામ નહીં કરતા બલ્કે ❁ નમાઝ કે મુઆ-મલે મેં ભી કમઝોર હૈ ❁ દર અસ્લ ઈસ કા સેઠ **દા'વતે ઈસ્લામી** કા ચાહને વાલા હૈ, વોહ ઈસ કો **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કે અખ્રાજાત ભી દેતા હૈ ઔર તન-ખ્વાહ ભી નહીં કાટતા તો ભાઈ બસ માલે મુફ્ત દિલે બે રહ્મ વાલા મુઆ-મલા હૈ ❁ ફુલાં ને ભી **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કરના થા મગર ઐન વક્ત પર બહાના કર કે જાન છુડા લી ❁ ફુલાં કો મસ્જિદ મેં આને કી દા'વત દી થી તો કૈસે સીને પર હાથ રખ કર સર ઝુકા કર વા'દા કિયા થા મગર વા'દા ખિલાફી કર ગયા ઔર નહીં આયા ❁ આજ ફુલાં મુબલ્લિગ ને બયાન બહુત લમ્બા કર દિયા થા ❁ ઈસ અલાકે કે ફુલાં ફુલાં આદમી બહુત ખુશ્ક હૈં કિતની હી દા'વત દો મસ્જિદ કા રુખ નહીં કરતે.

મ-દની માહોલ સે રૂઠે હુએ કો મનાને કે ગીબતોં ભરે અન્દાઝ કા ફર્ઝી ખાકા

જબ કોઈ ઈસ્લામી ભાઈ રૂઠ જાએ યા કિસી વજહ સે **મ-દની માહોલ** સે દૂર હો જાએ તો ઈસ મુઆ-મલે મેં ભલાઈ ચાહને વાલોં કો ભી શૈતાન નહીં છોડતા, વોહ હમદર્દી હી હમદર્દી મેં **ગીબતોં** કે કીચડ મેં સર તા પા લતપત હો જાતે હૈં ઔર ઉન્હેં કાનોં કાન ખબર તક નહીં હોતી ! ઐસે મૌકઅ પર **મુ-તવક્કઅ** ગીબતોં ભરી ગુફ્ત-ગૂ

કા **ફર્ઝી ખાકા** : (ગીબતોં કો વાવૈન ("") ડાલ કર વાઝેહ કિયા હૈ) **ઝૈદ** ને **બક્ર** સે પૂછા : આજ કલ **વલીદ** ઈજતિમાઅ મેં નઝર નહીં આ રહા ખૈરિય્યત તો હૈ ? **બક્ર** ને જવાબ દેતે હુએ કહા : આપ કો મા'લૂમ નહીં ઉસ ને હમારે નિગરાને પાક સે ❁ "ગુસ્તાખાના ગુફ્તગૂ" કી થી ઔર ❁ "ગુસ્સે" મેં ❁ "ચીખતા" થા ! **ઝૈદ** : ❁ અચ્છા અચ્છા યેહ બાત હૈ જભી મૈં ને પરસોં સલામ કિયા તો ઉસ ને "જવાબ નહીં દિયા" ❁ ઉસ કા "મુંહ ફૂલા હુવા થા" ❁ વાકેઈ બન્દા હૈ "બડા અડિયલ." મગર યાર ઉસ કો ઝાએઅ નહીં કરના ચાહિયે. **બક્ર** : ❁ મેરે સે તો "સીધે મુંહ બાત ભી નહીં કરતા" ❁ પતા નહીં "અપને આપ કો ક્યા સમઝતા હૈ !" **ઝૈદ** : ❁ મૈં માનતા હૂં કે ❁ "બહુત વાયડા (યા'ની ટેઢા) હૈ" ❁ "બાત કરને કી ભી તમીઝ નહીં" ❁ "સમઝતા ભી ઝરા દેર મેં હૈ" ❁ ઈસ કી એક વજહ યેહ ભી કે "અનપઢ" હૈ. કુછ ભી હૈ ઈસ કો બચા લેના ચાહિયે વરના ❁ નમાઝેં છોડ દેગા ❁ દાઢી મુંડવા દેગા ઔર ❁ ફિલ્મેં ડિરામે દેખને લગેગા. આઓ યાર દોનોં ચલતે હૈં, ઈસ કો સમઝાતે હૈં.

અફ્સોસ ! હમેં બાત કરની હી નહીં આતી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! શૈતાન દીન કા કામ કરને વાલોં સે કિસ તરહ ખેલતા હૈ !!! **ઝૈદ વ બક્ર** સાહિબાન હમદર્દી કી રૌ મેં બહ કર **13** અદદ **ગીબતેં** ઔર આખિર મેં **તીન બદ ગુમાનિયાં** કર કે ગુનાહોં કા ગઠર ગરદન પર લાદ કર **વલીદ** કો "મ-દની માહોલ" મેં દોબારા લાને કે લિયે ચલે !!!! યેહ તો હલકી સી ઝલક પેશ કરને કી સઅ્ય કી હૈ વરના યેહ **13 ગીબતેં ઔર તીન બદ ગુમાનિયાં** બહુત કમ હૈં અગર આજ કલ કી જાને વાલી સિર્ફ પાંચ મિનટ કી ગૈર મોહતાત ગુફ્તગૂ કા કોઈ "મ-દની અલ્ટ્રા સાઉન્ડ" કરને વાલા હો તો શાયદ ઉસ મેં સે કિતની હી મુના-ફ-કતેં, **ગીબતેં**, તોહ્મતેં, ઝૂટે મુબા-લગે, દિલ આઝાર ફિક્રે, બદ ગુમાનિયાં, ઐબ દરિયાં, રિયા કારિયાં, ઔર ન જાને ક્યા ક્યા ઝાહિર કર કે રખ દે ! અફ્સોસ ! હમારી ઝિન્દગી ગુઝર ગઈ મગર બાત કરને કા ઢંગ ન આયા. કાશ ! સદ કરોડ કાશ !!! હમેં હકીકી મા'નોં મેં **ઝબાન કા કુફ્લે મદીના** નસીબ હો જાતા આહ !

કહીં ઐસા ન હો કે હમારી ઈબાદતેં ઔર રિયાઝતેં ધરી કી ધરી રહ જાએં ઔર ઝબાન કી કારસ્તાનિયાં જહન્નમ મેં પહોંચા દેં. ઐ **અલ્લાહ** તુઝ સે તેરી રહમત કા સુવાલ હૈ !

બે સબબ બખ્શ દે ન પૂછ અમલ   નામ રહમાન હૈ તેરા યા રબ !

ઐબ મેરે ન ખોલ મહશર મેં   નામ સત્તાર હૈ તેરા યા રબ !

ના જાઈઝ ગુફ્ત-ગૂ જહન્નમ મેં ગિરાએગી : હઝરતે સય્યિદુના મુઆઝ બિન જબલ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ ફરમાતે હૈં કે મૈં ને અર્ઝ કી : "ઐ અલ્લાહ કે નબી صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! હમ લોગ ઝબાન સે જો બાતેં કરતે હૈં ઈસ પર હમારી ગિરિફ્ત હોગી ?" આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "ઐ મુઆઝ ! તેરી માં તુઝ પર રોએ, લોગોં કો ઉન કે મુંહ કે બલ આગ મેં ગિરાને વાલી ઈસી ઝબાન કી બાતેં હોંગી." (سُنَنِ تِرمِذی ج٤ص ٢٨٠ حدیث ٢٦٢٥) **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : ઝબાન સે કુફ્ર, શિર્ક, **ગીબત**, ચુગલી, બોહતાન સબ કુછ હોતે હૈં જો દોઝખ મેં ઝિલ્લતો ખ્વારી કે સાથ ફેંકે જાને કા ઝરીઆ હૈં. (મિરઆત, જિ. 1, સ. 53)

મુઆફ ફઝલો કરમ સે હો હર ખતા યા રબ   હો મગ્ફિરત પએ સુલ્તાને અમ્બિયા યા રબ

બિલા હિસાબ હો જન્નત મેં દાખિલા યા રબ   પડોસ ખુલ્દ મેં સરવર કા હો અતા યા રબ

પહલે ઈજતિમાઅ મેં આતા થા અબ નહીં આતા ઉસે સમઝાને કે મુ-તઅલ્લિક મુ-તવક્કઅ 14 ગુનાહોં ભરે જુમ્લે ઔર ગીબતેં

કોઈ ઈસ્લામી ભાઈ પહલે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં આતા થા મગર અબ કમ આતા હૈ યા નહીં આતા ઉસ કી હમદર્દી કરને વાલોં કો ભી શૈતાન બસા અવકાત વોહ ગુલ ખિલાતા હૈ કે **અલ અમાન વલ હફીઝ** ! ઐસે મૌકઅ પર **મુ-તવક્કઅ** ગુનાહોં ભરી ગુફ્ત-ગૂ કા **ફર્ઝી ખાકા** : (ગીબતોં વગૈરા કો વાવેં ("") ડાલ કર વાઝેહ કર દિયા હૈ) **ઝૈદ વ બક્ર** બાહમ કુછ યૂં ગુફ્ત-ગૂ કરતે હૈં, **ઝૈદ** પૂછતા હૈ : આજ કલ **વલીદ** ઈજતિમાઅ વગૈરા મેં કમ નઝર આતા હૈ ક્યા મસ્અલા હૈ ? **બક્ર** જવાબ દેતા હૈ :

❁ "ઝરા માલ ખીંચને કે ચક્કર મેં પડ ગયા હૈ." મંગની કી ભી તરકીબ બન રહી હૈ મુઝ સે "ડરતે ડરતે" કહ રહા થા કે ❁ ઘર વાલે દાઢી કટવાને કા કહ રહે હૈં "ક્યૂંકે લડકી વાલોં કા" ❁ "દાઢી સાફ કરવાને" ઔર ❁ "મ્યૂઝીકલ ફંક્શન રખવાને કા મુતા-લબા હૈ," ❁ યાર ! "મેરા ભી વહીં શાદી કરને કા દિલ હૈ હો સકતા હૈ ઉન કે મુતા-લબે પૂરે કરને પડ જાએં !" **ઝૈદ** : હાં યાર ! ❁ મેરા ભી યેહી ખયાલ થા કે "**વલીદ** થોડા પૈસોં કા લાલચી હો ગયા હૈ," યેહ ભી સુનને મેં આયા થા કે ❁ "કિસી લડકી કે ચક્કર મેં પડ ગયા હૈ" આપ કી બાતોં સે ભી તસ્દીક હો રહી હૈ. ઔર હાં ❁ "યેહ ભી સુના થા કે છુપ છુપ કર ઘર મેં T.V. પર ફિલ્મેં ભી દેખને લગા હૈ. **ઝૈદ** ને મઝીદ બયાન જારી રખતે હુએ કહા : એક ઈસ્લામી ભાઈ બતા રહે થે કે **વલીદ** ને ઉસ દિન હેડફોન લગાયા હુવા થા મૈં ને પૂછા તો ❁ "ઝૂટમૂટ કહ દિયા કે ના'તેં સુન રહા હૂં" મગર મૈં ને તરકીબ સે ❁ ઉસ કા હેડફોન ખીંચ કર અપને કાનોં પર લગા લિયા ! ખુદા કી પનાહ ! તૌબા ! તૌબા ! "બહુત ગન્દા ગાના બજ રહા થા !" **વલીદ** મેરી ઈસ હ-ર-કત પર સખ્ત નારાઝ હુવા ❁ ઔર "ઉસ કે મુંહ સે ગાલિયાં નિકલ ગઈ" ખૈર મૈં ને ઉસ કો ઠન્ડા કર લિયા. **ઝૈદ** : યાર ! બાત તો તશ્વીશ નાક હૈ. મગર બન્દા કામ કા હૈ, ઈસ કા **મ-દની માહોલ** મેં રહના હમારે લિયે મુફીદ હૈ, આઓ દોનોં ચલ કર ઉસ કો સમઝાતે હૈં, ઉસ કો બોલેંગે, ❁ ભાઈ ! ભલે દાઢી મુંડવા દો, શાદી કે બા'દ રખ લેના ❁ શાદી મેં મ્યૂઝીકલ ફંક્શન ભી OK કર દો ❁ ઘર વાલોં કે જાઈઝ ના જાઈઝ સબ મુતા-લબે પૂરે કર લો મગર **મ-દની માહોલ** મત છોડના ક્યૂંકે હમ કો પતા હૈ કે મ-દની માહોલ સે જો અલગ હો જાતા હૈ વોહ બહુત ગુનાહોં મેં પડ જાતા હૈ ! આઓ ચલતે હૈં ઔર સમઝાતે હૈં યેહ કહ કર **ગીબતોં**, બદ ગુમાનિયોં, ઐબ દરિયોં ઔર ખિયાનતોં કે **ગુનાહોં કે ટોકરે** સર પર રખ કર દાઢી મુંડવાને, મ્યૂઝીકલ ફંક્શન કરને ઔર ઘર વાલોં કે ના જાઈઝ મુતા-લબાત માન લેને કે મશ્વરે દેને કી **બુરી બુરી નિય્યતોં** કે સાથ દોનોં ઈસ્લામી ભાઈ **વલીદ** કો સમઝાને કી **નેકી** કમાને કે લિયે રવાના હોતે હૈં.

બાત અમાનત હોને કા કરીના : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ "ફર્ઝી ખાકે" સે સિર્ફ સમઝાના મક્સૂદ હૈ સભી અગર્ચે ઈસ તરહ કે ગુનાહ નહીં કરતે મગર બા'ઝ નાદાન કુછ ન કુછ ગુનાહોં મેં પડ હી જાતે હૈં. **ઝૈદ વ બક્ર** દોનોં કી બાતોં મેં **ગીબતોં** કે ઈલાવા દીગર ગુનાહ ભી શામિલ હૈં મ-સલન **ગીબત** સુનના, ઉયૂબ ઉછાલના, ડરતે ડરતે રાઝદારી મેં કહી હુઈ બાત કા **પર્દા ફાશ** કરના વગૈરા. જબ ખુદ તસ્લીમ કિયા હૈ કે ડરતે ડરતે બાત કી થી ઈસ સે **દલા-લતન** વોહ બાત **અમાનત** સાબિત હોતી હૈ, ફિર ઐબોં સે ભી ભરપૂર થી લિહાઝા પીછે સે બયાન કર દેને મેં **ગીબત** કે સાથ સાથ **ખિયાનત** કા જુર્મ ભી લાગૂ હુવા, બાત કે **અમાનત** હોને કે લિયે યેહ શર્ત નહીં કે કહને વાલા સરા-હતન (યા'ની સાફ લફ્ઝોં મેં) મન્અ કરે કે કિસી કો મત બતાના, બલ્કે અગર વોહ બાત કરતે હુએ ઈસ તરહ ઈધર ઉધર દેખે કે કોઈ સુન તો નહીં રહા ! યેહ ભી બિલ્કુલ વાઝેહ કરીના હૈ કે યેહ બાત **અમાનત** હૈ. ચુનાન્ચે સરકારે **મદીનએ મુનવ્વરહ**, સરદારે **મક્કએ મુકર્રમા** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદે અમાનત બુન્યાદ હૈ : اِذَا حَدَّثَ الرَّجُلُ الْحَدِيْثَ ثُمَّ الْتَفَتَ فَهِىَ اَمَانَةٌ "જબ કોઈ આદમી બાત કર કે ઈધર ઉધર દેખે તો વોહ બાત **અમાનત** હૈ." (سُنَنِ تِرمِذی ج۳ ص۳۸۶ حدیث۱۹۶۶) મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : યા'ની અગર કોઈ શખ્સ તુમ સે અકેલે મેં કોઈ બાત કહે ઔર બાત કે દૌરાન યા બાત કે દરમિયાન મેં ઈધર ઉધર દેખે કે કોઈ સુન ન લે તો વોહ અગર્ચે મુંહ સે ન કહે કે યેહ કિસી સે ન કહના મગર ઉસ કી યેહ હ-ર-કત બતાતી હૈ કે વોહ રાઝ કી બાત હૈ લિહાઝા ઉસે અમાનત સમઝો, ઉસ કા રાઝ ઝાહિર ન કરો, કિસી સે યેહ બાત ન કહો. (سُبْحٰنَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ) કૈસી પાકીઝા તા'લીમ હૈ ! (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6 , સ. 629)

સુધરને કી જિદ્દો જહ્દ જારી રખિયે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગીબતોં ઔર ગુનાહોં કી આદતોં સે તૌબા કીજિયે ઔર સુધરને કે લિયે ખૂબ જિદ્દો જહ્દ ફરમાઈયે ઔર સુધરને કી દુઆ સે ભી હરગિઝ ન ઉક્તાઈયે ઔર યૂં ભી દિલ થોડા મત કીજિયે કે મૈં તો ઈતના અર્સા હુવા **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો ચુકા હૂં, ખૂબ

દુઆએં ભી માંગતા હૂં મગર મેરી સહીહ મા'નોં મેં ઈસ્લાહ નહીં હો પાતી. ફ઼ોરી તૌર પર **તૌબા** કી કબૂલિય્યત કે આસાર ઝાહિર હો જાએં યેહ કોઈ ઝરૂરી નહીં, તૌબા કરને સે હરગિઝ ન ઉક્તાએં હર દમ **તૌબા** કિયે જાએં, اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ ઝરૂર ઝરૂર કરમ હોગા. નેક બન્દે ઉમ્ર ભર બારગાહે ખુદા વન્દી عَزَّوَجَلَّ મેં ગિડ-ગિડાતે રહતે થે, કભી ભી નહીં ઉક્તાતે થે ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 344 સફ઼હાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"મિન્હાજુલ આબિદીન" સફ઼હા** 41 તા 43 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબૂ ઈસ્હાક અસ્ફ઼રાઈની عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફ઼રમાતે હૈં : મૈં ને તીસ બરસ **અલ્લાહ** તઆલા સે **તૌ-બતુન્નસૂહ** નસીબ હોને કી ઈલ્તિજા કી, **તીસ બરસ** કે બા'દ મૈં અપને દિલ મેં **મુ-તઅજ્જિબ** હુવા ઔર દરબારે ખુદા વન્દી عَزَّوَجَلَّ મેં અર્ઝ કી : "એ પરવર્દ ગાર (عَزَّوَجَلَّ) ! મુઝે **તીસ બરસ** હો ચુકે હૈં તુઝ સે સિર્ફ઼ એક હાજત કે લિયે ઈલ્તિજા કરતે હુએ લેકિન તૂને અબ તક વોહ ભી પૂરી નહીં ફ઼રમાઈ." જબ મૈં સોયા તો ખ્વાબ મેં એક શખ્સ દેખા જો મુઝે કહ રહા થા : તૂ અપની તીસ સાલહ દુઆ પર **તઅજ્જુબ** કરતા હૈ ! તુઝે યેહ મા'લૂમ નહીં કે તૂ કિતની બડી ચીઝ કા મુતા-લબા કર રહા હૈ ? તૂ ઉસ ચીઝ કા મુતા-લબા કર રહા હૈ કે **અલ્લાહ** તઆલા તુઝે અપના દોસ્ત બના લે, ક્યા તૂને **અલ્લાહ** તઆલા કા યેહ ઈર્શાદ નહીં સુના કે :

اِنَّ اللّٰہَ یُحِبُّ التَّوَّابِیۡنَ وَ یُحِبُّ الۡمُتَطَہِّرِیۡنَ ﴿۲۲۲﴾ (پ۲ البقرۃ ۲۲۲)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક અલ્લાહ પસન્દ રખતા હૈ બહુત તૌબા કરને વાલોં કો ઔર પસન્દ રખતા હૈ સુથરોં કો.

તો ક્યા તૂ તૌબા કો મા'મૂલી શૈ ખયાલ કરતા હૈ ? : હુજ્જતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَالِى ફ઼રમાતે હૈં : અગર તુમ જલ્દ તૌબા કરોગે તો ઉમ્મીદ હૈ કે અન્કરીબ ગુનાહોં પર ઈસ્રાર કરને કે મરઝ કા તુમ્હારે દિલ સે કલ્અ કમ્અ (યા'ની ખાતિમા) હો જાએ ઔર ગુનાહોં કી નુહૂસત કા બોઝ તુમ્હારી ગરદન સે ઉતર જાએ. ઔર ગુનાહોં કી વજહ સે જો કસાવતે કલ્બી (યા'ની દિલ કી સખ્તી) પૈદા હોતી હૈ ઈસ સે હરગિઝ બે ખૌફ઼ ન હો. બલ્કે હર વક્ત

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (حاکم)

અપને દિલ પર નિગાહ રખો, ક્યૂંકે બા'ઝ **સાલિહીન** رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن ને ફરમાયા હૈ : બેશક ગુનાહ કરને સે દિલ સિયાહ હો જાતા હૈ, ઔર દિલ કી સિયાહી કી અલામત યેહ હોતી હૈ કે ગુનાહોં સે ઘબરાહટ નહીં હોતી, તાઅત (યા'ની ઈબાદત) કે લિયે મૌકઅ નહીં મિલતા, નસીહત સે કોઈ ફાએદા નહીં હોતા (યા'ની નસીહત વ બયાન સુન કર દિલ પર અસર નહીં હોતા). ઐ અઝીઝ ! કિસી ગુનાહ કો મા'મૂલી ન ખયાલ કર ઔર કબીરા ગુનાહોં પર ઈસ્રાર કરને કે બા વુજૂદ અપને આપ કો તાઈબ (યા'ની તૌબા કરને વાલા) ગુમાન ન કર.

મુહીત દિલ પે હુવા હાએ નફ્સે અમ્મારા દિમાગ પર મેરે ઈબ્લીસ છા ગયા યા રબ

મૈં કર કે તૌબા પલટ કર ગુનાહ કરતા હૂં હકીકી તૌબા કા કર દે શરફ અતા યા રબ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"ગીબત બડી તબાહકાર હૈ" કે સોલહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે "મજાલિસ" કે બારે મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 16 મિસાલેં

❁ નિગરાન ને મજલિસ મેં સિર્ફ ખુશા-મદી ઈસ્લામી ભાઈયોં કો લિયા હૈ ❁ મજલિસ કે કિસી ભી ફર્દ કી આપસ મેં નહીં બનતી ❁ પતા નહીં ક્યા દેખ કર ઈસ કો યેહ ઝિમ્મેદારી દે દી ગઈ હૈ ❁ મૈં ઈતના પુરાના હૂં નિગરાન ને ફિર ભી મજલિસ મેં નહીં લિયા ઔર ઉસે મ-દની માહોલ મેં આએ જુમુઆ જુમુઆ આઠ દિન હુએ હૈં મજલિસ મેં લે લિયા ❁ મજલિસ મેં રહના હૈ તો બસ ઈસ કી હાં મેં હાં મિલાતે જાઓ ❁ મજલિસ કે ફુલાં ફુલાં રુક્ન ઈજતિમાઅ કે દૌરાન મક્તબ મેં બૈઠે ગપેં હાંક રહે થે ❁ ઈકામત હો ગઈ ફિર ભી ફુલાં ફુલાં અપને મક્તબ સે નિકલ કર બા જમાઅત નમાઝ કે લિયે અન્દરૂને મસ્જિદ નહીં આએ ❁ સૂએ ઈત્તિફાક, કે "મજલિસ" કે સારે હી અરાકીન બડે રફ હૈં ❁ ફુલાં મજલિસ કા નિગરાન બિલ્કુલ એક્ટિવ (ACTIVE) નહીં બસ ❁ શો પીસ હૈ ❁ ફુલાં મજલિસ કા નિગરાન અપના મક્તબ સાફ નહીં રખતા ઔર ❁ વહાં ચીઝેં ભી ઈધર ઉધર બિખરી રહતી હૈં ❁ હમારી મજલિસ કે ફુલાં રુક્ન કો ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરના હી નહીં

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દો સો બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસ કે દો સો સાલ કે ગુનાહ મુઆફ હોંગે. (کنزالعمال)

આતી ✿ એક નએ ઈસ્લામી ભાઈ સે ઉલઝ બૈઠા થા વોહ તો મૈં પહોંચ ગયા ઔર તરકીબ બન ગઈ મગર નયા ઈસ્લામી ભાઈ સખ્ત બદ ઝન હો ચુકા થા ✿ ફુલાં ઝિમ્મેદાર તો હૈ મગર ફઅ્આલ નહીં દર અસ્લ ઈસ કો રખના મજબૂરી હૈ ફ઼ારિગ કરેંગે તો ગ્રૂપ બનાએગા ઔર તંગ કરેગા ✿ ફુલાં કે નિગરાન કા ઝેહ્‌ન હડા હૂડી વાલા હૈ.

"વક્ત કી બરબાદી" કે ગ્યારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મજલિસ બરાએ ઇજતિમાઅ ઔર મુ-તવક્કઅ 11 ગીબતેં

હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કે લિયે મ-સલન કિસી ને આપ સે કહા કે ઈસ બાર ફુલાં મુબલ્લિગ કો બયાન કા મૌકઅ દે દિયા જાએ તો આપ કી તરફ સે જવાબ મિલા : મા'ઝિરત ખ્વાહ હૂં, ઉન કો બયાન નહીં દે સકૂંગા. ઈતના જવાબ કાફી થા મગર અબ આગે જો કુછ કહા જાએગા વોહ ગુનાહોં ભરા હૈ મ-સલન કહા : ઈસ કી વજહ યેહ હૈ ✿ યેહ લટકા દેતા હૈ ✿ બહુત લેટ આતા હૈ ✿ ઈસ કે બયાન મેં દમ નહીં હોતા ✿ ઈસ કા બયાન ઠન્ડા હોતા હૈ ✿ લોગ ઈસ કે બયાન મેં ઉઠ ઉઠ કર ચલે જાતે હૈં ✿ બયાન કી તય્યારી કર કે નહીં આતા ✿ ઈસ કે તલફ્ફુઝ ગલત હૈં ✿ બહુત લમ્બી કરતા હૈ ✿ કાફી ચિકની કરતા હૈ ✿ માઈક નહીં છોડતા ✿ ઈસ કો બયાન કરના કહાં આતા હૈ ! વગૈરા વગૈરા. અગર કોઈ પૂછે કે ઉસ કો બયાન ક્યૂં નહીં દેતે તબ ભી જવાબન મુબલ્લિગ કી પોલેં ખોલને કી ઝરૂરત નહીં ઔર યેહ ભી ન કહિયે કે "કુછ કહૂંગા તો **ગીબત** હો જાએગી" કે યેહ ભી **ગીબત** હી કી એક સૂરત હૈ અગર્ચે આપ ને ઉસ કા કોઈ મખ્સૂસ ઐબ ઝાહિર નહીં કિયા મગર ઈસ જુમ્લે કે ઝરીએ યેહ ઝરૂર ઈઝહાર કર દિયા કે "ઉસ મેં કુછ ખામિયાં મૌજૂદ હૈં." સિર્ફ શુરૂઅ વાલા જુમ્લા હી જો **ગીબત** સે પાક થા વોહ દોહરા દીજિયે કે "મા'ઝિરત ખ્વાહ હૂં, ઉન કો બયાન નહીં દે સકૂંગા." મઝીદ કહિયે કે અગર વોહ મુબલ્લિગ ખુદ પૂછેંગે તો મુમ્કિના સૂરત મેં ઉન કો વુજૂહાત અર્ઝ કર દૂંગા. અબ અગર વોહ મુબલ્લિગ આ જાએં ઔર ઉન મેં વાકેઈ ખામિયાં હોં તો તન્હાઈ મેં અહ્‌સન તરીકે પર સમઝા દીજિયે. ઈસ તરહ اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ **ગીબત** વગૈરા કી આફત સે કાફી હિફાઝત રહેગી, મ-દની માહોલ કા તકદ્દુસ ભી બર કરાર રહેગા ઔર આપસ મેં મહબ્બતોં કે રિશ્તે ઉસ્તુવાર રહેંગે. બસ યેહ ઝેહ્‌ન મેં બિઠા લીજિયે : **ન ગીબત કરૂંગા ન ગીબત સુનૂંગા.** اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

સુનૂં ન ફોહ્શ કલામી ન ગીબતો ચુગલી   તેરી પસન્દ કી બાતેં ફકત સુના યા રબ
કરેં ન તંગ ખયાલાતે બદ કભી, કર દે   શુઊરો ફિક્ર કો પાકીઝગી અતા યા રબ

સિનેમા ઘર કે માલિક કી તૌબા : **ગીબત** કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં પર અમલ કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, અપની ઝિન્દગી **"મ-દની ઈન્આમાત"** કે સાંચે મેં ઢાલિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, ઔર હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં અવ્વલ તા આખિર શિર્કત કીજિયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક મ-દની બહાર પેશ કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે **બાબુલ ઈસ્લામ** સિન્ધ કે મશ્હૂર શહ્ર હૈદરઆબાદ કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને કુછ ઈસ તરહ બતાયા કે ગાલિબન યેહ 1991 ઈ. કે કિસી હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ વાલી રાત કી બાત હૈ, મેરી મુલાકાત એક **સિનેમા ઘર કે માલિક** સે હુઈ જો કે શરાબી ઔર ગુનાહોં કા આદી થા. મૈં ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ઉસે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી દા'વત પેશ કી, કુછ પસો પેશ કે બા'દ વોહ મેરે હમરાહ ચલ પડા. ઈખ્તિતામી દુઆ કે દૌરાન **સિનેમા ઘર કે માલિક** કી હાલત ગૈર હો ગઈ. હત્તા કે દુઆ ખત્મ હોને કે બા'દ ભી ઉસ કા હિચકિયોં કે સાથ રોના બન્દ ન હુવા. બા'દ મેં ઉસ ને બતાયા કે મૈં ને જબ દુઆ કે લિયે હાથ ઉઠાએ ઔર આંખેં બન્દી કીં તો ઐસા લગા જૈસે દુઆ કી બ-ર-કત સે મેરે દિલ કી સખ્તી દૂર હો રહી હૈ, મુઝે અપને કિયે હુએ ગુનાહ યાદ આને, ઉન કા અન્જામ ડરાને ઔર ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં રુલાને લગા. ઈસી દૌરાન જિસ વક્ત કે મેરી આંખેં બન્દ થીં **મૈં ને અપને આપ કો મદીનએ મુનવ્વરહ** زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًاوَّتَعْظِيْمًا **મેં સબ્ઝ સબ્ઝ ગુમ્બદ કે રૂ બરૂ પાયા,** હર તરફ નૂર ફૈલા હુવા થા ઔર ભીની ભીની ખુશ્બૂ સે ફઝા મહક રહી થી. મૈં કાફી દેર તક સબ્ઝ ગુમ્બદ કે જલ્વોં સે અપને દિલ કો મુનવ્વર કરતા ઔર રોતા રહા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ મૈં ને સાબિકા ગુનાહોં સે તૌબા કર લી હૈ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ વોહ મેરે સાથ પાબન્દી સે ઈજતિમાઅ મેં આને લગે, પન્જ વક્તા નમાઝ ભી શુરૂઅ કર દી. એક દિન જબ મૈં મુલાકાત કે લિયે પહોંચા તો ઉન્હોં ને બતાયા કે મેરે બા'ઝ વોહ દોસ્ત જિન્હોં ને બદકારી કે મુઆ-મલાત સે આજ તક મુઝે નહીં રોકા બલ્કે મેરે સાથ શરાબ વ રબાબ કી મહફિલોં મેં હમેશા આગે આગે રહતે થે, મેરી ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત ઔર નેકિયોં કી તરફ રગ્બત કા સુન કર મેરે પાસ આ પહોંચે. ઉન મેં જો અકાઈદે અહલે સુન્નત સે મુત્તફિક નહીં થા વોહ મુઝે સમઝાતે હુએ કહને લગા : "તુમ જિન કે ઈજતિમાઅ મેં જાતે હો યેહ લોગ તો બદ અકીદા હૈં કે ઔલિયાએ કિરામ કી નિયાઝ દિલાતે હૈં, **યા રસૂલલ્લાહ** પુકારતે હૈં, ઈન કે સાથ મત જાયા કરો." **સિનેમા ઘર કે માલિક** કા કહના હૈ મૈં ને ઉસ સે કહા કે મૈં ને **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની માહોલ સિર્ફ સુન કર નહીં બલ્કે દેખ કર અપનાયા હૈ, મૈં ને તો **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત કી ઔર વહાં મુઝે ઈસ ઈસ તરહ **મદીનએ મુનવ્વરહ** زَادَھَا اللّٰہُ شَرَفًا وَّتَعْظِیْمًا કી ઝિયારત હુઈ, અબ તુમ બતાઓ જિન **આશિકાને રસૂલ** કે ઈજતિમાઆત મેં **ગુમ્બદે ખઝરા** કે જલ્વે નઝર આતે હોં યેહ કિસ તરહ ગલત હો સકતે હૈં ? મેરા તો મશ્વરા હૈ કે તુમ ભી **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં શામિલ હો જાઓ. **ખુદા કી કસમ !** અબ તો કોઈ મેરે બચ્ચોં કે ગલોં પર છુરી ફૈર દે તબ ભી મૈં દા'વતે ઈસ્લામી કા **મ-દની માહોલ** નહીં છોડ સકતા.

અહલે સુન્નત કા હૈ બેડા પાર અસ્હાબે હુઝૂર

નજ્મ હૈં ઔર નાવ હૈ ઈતરત રસૂલુલ્લાહ કી

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઈજતિમાએ ઝિક્ર મેં ગુનહગાર ભી બખ્શે જાતે હૈં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઈસ્લામી કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત મેં મુઆ-શરે કે એક સે એક બિગડે હુએ અફરાદ આતે હૈં ઔર અપની બિગડી બનાતે હૈં ઔર બા'ઝ ખુશ નસીબ તો હાથોં હાથ રહમતોં કી બરસાત કે જલ્વે ભી દેખ લેતે હૈં, ખૈર જલ્વે નઝર

આના ન આના અપને અપને મુકદ્દર કી બાત હૈ. યેહ ઝેહ્ન મેં રહે કે કિસી ઈજતિમાઅ વગૈરા મેં સિર્ફ અચ્છા ખ્વાબ નઝર આ જાના હી ઉસ કે હક પર હોને કી યકીની દલીલ નહીં મગર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઈસ્લામી અહલે સુન્નત કી સુન્નતોં ભરી તહરીક હૈ ઔર અહલે સુન્નત અહલે હક ઔર સચ્ચે આશિકાને રસૂલ હૈં, ઈન કે અકાઈદ ઐન કુરઆનો સુન્નત કે મુતાબિક હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત મેં **ઝિક્રે ખુદા વ મુસ્તફા** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કરને કી તો ક્યા બાત હૈ. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 743 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"જન્નત મેં લે જાને વાલે આ'માલ" સફહા** 418 તા 419 પર હૈ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે કુછ ફિરિશ્તે ઘૂમ ફિર કર ઝિક્ર કી મજાલિસ તલાશ કરતે હૈં. જબ વોહ કોઈ ઐસી મજલિસ દેખતે હૈં જિસ મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક્ર હો રહા હો તો ઉન લોગોં કે સાથ જા કર બૈઠ જાતે હૈં ઔર એક દૂસરે કો અપને પરોં સે ઢાંપ લેતે હૈં, યહાં તક કે આસ્માન તક કા ખલા પુર હો જાતા હૈ. જબ વોહ મજલિસ **મુ-તફર્રિક** (યા'ની મુન્તશિર) હોતી હૈ તો ફિરિશ્તે આસ્માન કી તરફ પરવાઝ કર જાતે હૈં. ફિર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉન સે પૂછતા હૈ હાલાં કે વોહ ઝિયાદા જાનને વાલા હૈ, તુમ કહાં સે આએ હો ? તો વોહ અર્ઝ કરતે હૈં : હમ ઝમીન સે તેરે બન્દોં કે પાસ સે આ રહે હૈં વોહ તેરી પાકી ઔર બડાઈ બયાન કર રહે થે, તેરા કલિમા પઢતે ઔર તેરી તા'રીફ કરતે થે ઔર તુઝ સે સુવાલ કરતે થે. **રબ** તઆલા ફરમાતા હૈ : વોહ ક્યા માંગતે થે ? ફિરિશ્તે અર્ઝ કરતે હૈં : તુઝ સે તેરી **જન્નત** માંગ રહે થે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ : ક્યા ઉન્હોં ને મેરી જન્નત કો દેખા હૈ ? **ફિરિશ્તે** અર્ઝ કરતે હૈં : નહીં. રબ عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ : અગર વોહ ઉસે દેખ લેતે તો ક્યા કરતે ? ફિર **ફિરિશ્તે** અર્ઝ કરતે હૈં : ઔર વોહ તેરી પનાહ તલબ કર રહે થે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ : કિસ ચીઝ સે પનાહ ચાહતે થે ? અર્ઝ કરતે હૈં : ઐ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! જહન્નમ સે. **રબ** તઆલા ફરમાતા હૈ : ક્યા ઉન્હોં ને જહન્નમ કો દેખા હૈ ? **ફિરિશ્તે** અર્ઝ કરતે હૈં : નહીં. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ : અગર વોહ ઉસે દેખ લેતે તો ક્યા કરતે ? ફિર **ફિરિશ્તે** અર્ઝ કરતે હૈં : વોહ તુઝ સે મગ્ફિરત ચાહતે થે. **રબ** عَزَّوَجَلَّ

ફરમાતા હૈ : મૈં ને ઉન કી મગ્ફિરત ફરમા દી ઔર ઉન કી મુરાદ ઉન્હેં અતા ફરમા દી ઔર જિસ સે વોહ પનાહ ચાહતે થે ઉન્હેં ઉસ સે પનાહ અતા ફરમા દી. વોહ અર્ઝ કરતે હૈં : યા રબ عَزَّوَجَلَّ ! ઉન મેં ફુલાં શખ્સ ભી હૈ જો બહુત ગુનહગાર હૈ વોહ વહાં સે ગુઝર રહા થા ઔર ઉન કે સાથ બૈઠ ગયા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ : મૈં ને ઉસ કો ભી બખ્શ દિયા ક્યૂંકે યેહ ઐસી કૌમ હૈ જિસ કા હમ નશીન (યા'ની હમ સોહબત) ભી મહરૂમ નહીં રહતા. (صَحِیح مُسلِم ص ١٤٤٤ حدیث ٢٦٨٩)

બરસતા નહીં દેખ કર અબ્રે રહમત
બદોં પર ભી બરસા દે બરસાને વાલે

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"જહન્નમ કા ખૌલતા હુવા પાની પીને ઔર આગ મેં જલને સે બચેં" કે ઇક્તાલીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે હારિસીન વ ખાદિમીન કે બારે મેં કી જાને વાલી ગીબતોં કી 41 મિસાલેં

દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની મર્કઝ મેં ઔર બા'ઝ ઝિમ્મેદારાન કે પાસ હાલાત કી નઝાકત કે પેશે નઝર હિફાઝતી ઈન્તિઝામાત રખે ગએ હૈં, મુસલ્લહ ગાર્ડ કે લિયે "હારિસીન" ઔર ગૈર મુસલ્લહ કે લિયે "ખાદિમીન" કી ઈસ્તિલાહ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં બોલી જાતી હૈ. મુસલ્લહ હારિસીન કી અક્સરિય્યત કા તઅલ્લુક તા દમે તહરીર મહ-ક-મએ પોલીસ સે હૈ, ઈસ્લામી ભાઈયોં કો ઈન કી **ગીબતોં** સે ઔર ખુદ ઈન હારિસીન વ ખાદિમીન કો આપસી **ગીબતોં** સે બચાને કે મુકદ્દસ જઝબે કે તહ્‌ત મુ-તવક્કઅ **ગીબત** કી 41 મિસાલેં પેશ કી જાતી હૈં : ❁ ડ્યૂટી કે દૌરાન ઊંઘતા હૈ ❁ ડ્યૂટી અચ્છી નહીં કરતા ❁ ડ્યૂટી કે દૌરાન બાતોં મેં મસરૂફ રહતા હૈ ❁ ડ્યૂટી પર હમેશા તાખીર સે આતા હૈ ❁ છુટ્ટિયાં બહુત કરતા હૈ ❁ એજન્સી કા મુખ્બિર લગતા હૈ ❁ વફાદાર નહીં લગતા ❁ હમ્લા હુવા તો ફિરાર હો જાએગા ❁ એલર્ટ નહીં હૈ ❁ ગન બરાબર પકડના નહીં આતી ❁ રસ્મી ચેકિંગ કરતા હૈ ❁ જાન પહચાન વાલે કી ચેકિંગ નહીં કરતા ❁ ઢીલા હૈ ❁ રિશ્વત કી ચાટ પડ ગઈ હૈ ❁ મા'મૂલી સી ચીઝ

ભી જેબ સે નહીં ખરીદતા, માંગ લેતા હૈ ❁ ઈસ કો હલાલ હરામ કી તમીઝ હી કહાં હૈ ❁ દૂસરે હારિસીન સે બના કર નહીં રખતા ❁ મુન્શી કે સાથ તઆવુન નહીં કરતા ❁ મુન્શી કે ખિલાફ ગલત પ્રોપેગન્ડા કરતા હૈ ❁ લગતા હૈ ઈસ કો મુન્શી બનના હૈ ❁ હિફાઝતી ઉમૂર કી મજલિસ કી ખામિયાં નિકાલતા રહતા હૈ ❁ હિફાઝતી ઉમૂર વાલોં કે નાક મેં દમ કર દિયા હૈ ❁ અપને આપ કો કુછ સમઝતા હૈ ❁ હારિસીન સે લડતા રહતા હૈ ❁ બહુત બે રહ્મ શખ્સ હૈ ❁ કિસી કો ઝાડ દેના ❁ દિલ દુખા દેના ઈસ કે લિયે કોઈ મસ્અલા હી નહીં ❁ ઈતના બોલતા હૂં મગર નમાઝ નહીં પઢતા ❁ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં રોઝે નહીં રખતા ❁ તરાવીહ નહીં પઢતા ❁ બહુત જલાલી હૈ ❁ ખર ખોપડી હૈ ❁ મેરે સે તો સીધે મુંહ બાત ભી નહીં કરતા ❁ અપને આપ કો પતા નહીં ક્યા સમઝતા હૈ ❁ મજલિસ વાલોં કે કાન ભરતા હૈ ❁ અલાકે મેં દાદાગીરી કરતા હૈ ❁ ખાદિમીન પર ઑર્ડર ચલાતા હૈ ❁ મજલિસે હિફાઝતી ઉમૂર મેં એક ભી બન્દા સહીહ નહીં ❁ નિગરાને મજલિસ ને ઉસ હારિસ કી બદલી ગલત કરવાઈ હૈ ❁ નયા વાલા હારિસ તો બિલ્કુલ એવઈં હૈ ❁ હૈ, જી-દાર મગર થોડા અડિયલ.

"ચુપ રહો સલામત રહોગે" કે પન્દરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મ-દની ચેનલ કે મુ-તઅલ્લિક ગીબત કી 15 મિસાલેં

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** કા હર દિલ અઝીઝ **મ-દની ચેનલ** સુન્નતોં કી ખૂબ ધૂમેં મચા રહા હૈ ઔર ઈસે ઐન શરીઅત કે મુતાબિક ચલાયા જા રહા હૈ. ઈસ મેં નમાઝેં, ઈજતિમાઆત, ઔર બા'ઝ દીગર સિલ્સિલે બરાહે રાસ્ત ભી દિખાએ જાતે હૈં, મ-સલન રોઝાના બરાહે રાસ્ત બા જમાઅત નમાઝે તહજ્જુદ ફિર રિક્કત અંગેઝ દુઆ વ મન્ઝૂમ મુનાજાત, અઝાન વ નમાઝે ફજ્ર, ઈસ કે બા'દ મ-દની હલ્કા જિસ મેં દર્સે ફૈઝાને સુન્નત, તીન આયાતે કુરઆની કી તિલાવત મઅ તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન વ તફસીરે ખઝાઈનુલ ઈરફાન, બા'દુહૂ શ-જ-રએ કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા પઢા જાતા હૈ ઈસ કે બા'દ બા જમાઅત નમાઝે ઈશરાક વ ચાશ્ત કે નવાફિલ દિખાએ જાતે હૈં. સેંકડોં ઈસ્લામી ભાઈ ઈસ મેં શરીક હોતે હૈં. મરદૂદ શૈતાન જો કે મુસલ્માન કો ઐન હાલતે નમાઝ મેં ભી વસ્વસોં કા શિકાર બનાતા હૈ વોહ ભલા ઘર ઘર જા કર ઈસ્લામ

કા પૈગામ આમ કરને વાલે ઈસ અછૂતે **મ-દની ચેનલ** પર નઝર આને વાલોં ઔર નાઝિરીન (યા'ની દેખને વાલોં) કો ક્યૂં છોડેગા ! લિહાઝા ઈન્હેં ભી ખૂબ **ગીબતોં** પર ઉક્સાતા હૈ ચુનાન્ચે મ-દની ચેનલ કે ઝિમ્ન મેં **મુ-તવક્કઅ ગીબત** કી 15 મિસાલેં પેશ કી જાતી હૈં : ❁ અરે ફુલાં ! પહલે તો આખિરી સફ મેં હોતા થા ઔર અબ **મ-દની ચેનલ** પર આને કે લિયે જલ્દી જલ્દી પહલી સફ મેં આ કર બૈઠ જાતા હૈ ❁ ફુલાં પહલે તો સમઝાને સે ભી જલ્દી નહીં આતા થા ઔર અબ **મ-દની ચેનલ** કી વજહ સે ઈજતિમાઅ મેં સબ સે આગે હોતા હૈ ❁ ઉસ કો દેખો **મ-દની ચેનલ** કી ખાતિર કૈસા ''ટાઈટ ઈમામા'' બાંધ કર બૈઠા હૈ ❁ વોહ યૂં તો ચાદર કો હાથ ભી નહીં લગાતા મગર **મ-દની ચેનલ** કી ખાતિર કૈસા ચાદર ઓઢ કર બૈઠા હૈ ❁ ઉસ કો દેખો **મ-દની ચેનલ** મેં નઝર આને કે લિયે ના'તોં મેં કૈસા ઝૂમતા હૈ ❁ વોહ જો **મ-દની ચેનલ** મેં મુનાજાત મેં રોતા હૈ ના ! મૈં ઉસ કો જાનતા હૂં, પક્કા ઢોંગી હૈ ❁ ફુલાં કો તો ઈમામા શરીફ બાંધના ભી નહીં આતા મગર મ-દની ચેનલ પર આને કે લિયે દૂસરે સે ઈમામા બંધવા કર ખૂબ સલીકે સે સફેદ ચાદર ઓઢ કર આગે આ કર બૈઠ જાતા હૈ ❁ જબ મ-દની ચેનલ પર બયાન કરના હો, ચાદર ઓઢ લેતા હૈ, આગે પીછે ચાદર ન જાને કહાં હોતી હૈ ❁ મજલિસ કે નિગરાન કો ફુલાં કે સાથ ન જાને ક્યા ખાર હૈ ઉસે મૌકઅ હી નહીં દેતા ❁ ફુલાં ફુલાં મુબલ્લિગ કો આતા જાતા કુછ નહીં, દેખ કર બયાનાત કરતે હૈં ❁ મજલિસ કે મુબલ્લિગ ને બે સુરે ના'ત ખ્વાનોં કો ઈકઠ્ઠા કર રખા હૈ ❁ મજલિસ કે નિગરાન ને અનાડી કેમેરા મેન રખે હુએ હૈં ❁ ઈસ ને ફુલાં ''સિલ્સિલા'' તો ખાલી ટાઈમ પાસ કરને કે લિયે રખા હુવા હૈ ❁ ઈસ સે તો પહલે વાલા મુબલ્લિગ અચ્છે અન્દાઝ મેં યેહ ''સિલ્સિલા'' કર રહા થા, ઈસે તો ઠીક સે બોલના ભી નહીં આતા ❁ મ-દની ચેનલ પર આને વાલે ફુલાં ફુલાં રિયાકાર હૈં.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

ગીબત કે બારે મેં સુવાલ જવાબ ઔર દીગર અહમ મા'લૂમાત

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : અલ્લાહ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને હકીકત નિશાન હૈ : તુમ્હારે દિનોં મેં સબ સે અફઝલ દિન જુમુઆ હૈ, ઈસી દિન હઝરતે સય્યિદુના આદમ **સફિય્યુલ્લાહ** પૈદા હુએ, ઈસી મેં ઉન કી રૂહે મુબા-રકા કબ્ઝ કી ગઈ, ઈસી દિન સૂર ફૂંકા જાએગા ઔર ઈસી દિન હલાકત તારી હોગી લિહાઝા ઈસ દિન મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કિયા કરો ક્યૂંકે તુમ્હારા દુરૂદે પાક મુઝ તક પહોંચાયા જાતા હૈ. સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! આપ કે વિસાલ કે બા'દ દુરૂદે પાક આપ તક કૈસે પહોંચાયા જાએગા ? ઈર્શાદ ફરમાયા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **ને અમ્બિયાએ કિરામ** عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام **કે અજસામ કો ખાના ઝમીન પર હરામ ફરમાયા હૈ.**

(سُنَنِ ابوداوٗد ج۱ ص ۳۹۱ حدیث ۱۰۴۷)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

સુવાલ : ગીબત ક્યા હૈ ?

જવાબ : કિસી કે બારે મેં ઉસ કી ગૈર મૌજૂ-દગી મેં ઐસી બાત કહના કે અગર વોહ સુન લે યા ઉસ કો પહોંચ જાએ તો ઉસે ના ગવાર મા'લૂમ હો.

સુવાલ : અગર વોહ બાત ઉસ મેં મૌજૂદ હો તો ?

જવાબ : જભી તો ગીબત હૈ અગર મૌજૂદ ન હો ફિર ભી ઐસી બાત ઉસ કી તરફ મન્સૂબ કર દી તબ તો યેહ ગીબત સે ભી બડા ગુનાહ હો ગયા જિસ કો **બોહ્તાન** (ઇલ્ઝામ, તોહમત) કહતે હૈં.

સુવાલ : ચુગલી કિસે કહતે હૈં ?

જવાબ : લોગોં મેં ફસાદ કરવાને કે લિયે ઉન કી બાતેં એક દૂસરે તક પહોંચાના **ચુગલી** હૈ. (شرح مُسلِم لِلنّووی ج۲ ص۱۱۲) શારેહે બુખારી હઝરતે અલ્લામા બદરુદ્દીન ઐની عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی લિખતે હૈં કે જમ્હૂર ઇસી **તા'રીફ** કે કાઇલ હૈં.

(عُمدةُ القاری ج۱۵ ص۲۰۹)

સુવાલ : કિસી પર "ઐબ ખોલના" કબ કહલાએગા ?

જવાબ : કિસી કા ઐબ ઐસે શખ્સ કો બતાના જિસ કો પહલે સે મા'લૂમ ન હો.

સુવાલ : જો પહલે હી સે આગાહ હો ઉસ કે આગે ઉસી **ઐબ** કા તઝકિરા કરને મેં કોઈ હરજ તો નહીં ?

જવાબ : ક્યૂં હરજ નહીં ! બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ તઝકિરા કિયા ગયા તો યેહ ભી **ગીબત** મેં શુમાર હોગા ! યેહ થોડે હી હૈ કે જિસ કી એક બાર કિસી મુઆ-મલે મેં **ગીબત** કર લી બસ અબ ઝિન્દગી ભર છુટ્ટી હો ગઈ ઔર આયન્દા કે લિયે ઉસ બાત મેં ઉસ કી **ગીબત** કરના જાઇઝ હો ગયા !

સુવાલ : દો અફરાદ ને આપસ મેં કિસી કી ગીબત કી અબ ઉસ ખામી કા આપસ મેં આયન્દા દોબારા તઝકિરા કરેં તો ક્યા વોહ ભી **ગીબત** હૈ ?

જવાબ : ક્યૂં નહીં ! અગર એક હી બુરાઈ કા દોનોં આપસ મેં હઝાર બાર તઝકિરા કરેંગે તો યેહ **એક હઝાર ગીબતેં** હોંગી.

ગીબત કે જાઇઝ ના જાઇઝ હોને કા કૈસે પતા ચલે ?

સુવાલ : ગીબત સે બચના સુનને કે મુકાબલે મેં આસાન લગતા હૈ. ક્યૂંકે **ગીબત** કી જાઇઝ સૂરતેં ભી હૈં, પતા કૈસે ચલે કે સામને વાલા જાઇઝ **ગીબત** કર રહા હૈ યા ના જાઇઝ ?

જવાબ : અક્સરિય્યત કા હાલ યેહ હૈ કે સિર્ફ બોલને કી ખાતિર બોલતી હૈ ઔર અગ્લબ યા'ની ગાલિબ તરીન મુઆ-મલાત ઐસે હૈં કે જિન મેં સામને વાલા મહ્ઝ બુરાઈ બયાન કરને કે લિયે હી **ગીબત** કર રહા હોતા હૈ. ફિર ભી જબ તક યકીની કૈફિય્યત ન હો ઉસ વક્ત તક ફૈસલા ન સુના દિયા જાએ, અગર કભી દૌરાને ગુફ્ત-ગૂ **ગીબત** કી ઇબ્તિદા હો ઔર આપ કી બાત સુની જાતી હો તો **મુ-તકલ્લિમ** (યા'ની બોલને વાલે) સે નરમી કે સાથ પૂછ લીજિયે કે મા'ઝિરત કે સાથ અર્ઝ હૈ કે જો બાત આપ કરને લગે હૈં વોહ **ગીબત** કી તરફ જા રહી હૈ અગર આપ કે નઝદીક ઇસ **ગીબત** કરને કા કોઈ સહીહ મક્સદ હૈ તો બતા દીજિયે ! ઇસ સુવાલ કે બા'દ اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ બાત વાઝેહ હો જાએગી.

ક્યા ગીબત સુનતે હી સામને વાલે કો ગુનહગાર સમઝ લિયા જાએ

સુવાલ : ક્યા કિસી કો **ગીબત** કરતા દેખ કર ફૌરન ઉસ કો ગુનહગાર સમઝ લિયા જાએ કે બસ અબ તો યેહ ફાસિક હો ગયા.

જવાબ : ચૂંકે **ગીબત** કે જવાઝ કી ભી સૂરતેં મૌજૂદ હૈં લિહાઝા જબ તક **ગીબત** કી વાઝેહ સૂરત **મુ-તઅય્યન** ન હો જાએ ઉસ વક્ત તક **મુ-તકલ્લિમ** (યા'ની કલામ કરને વાલે) કો ગુનહગાર નહીં ઠહરા સકતે. જિસ કી બાત સુની જાતી હો વોહ ઐસે મૌકઅ પર અહ્સન અન્દાઝ મેં ઉસી સે ઉસ, કી જાને વાલી **ગીબત** કા સબબ દરયાફ્ત કર લે, اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ બાત વાઝેહ હો જાએગી, અગર જાઇઝ ના જાઇઝ કી સૂરત તૈ ન હો પા રહી હો તો યૂં કહ દિયા જાએ કે ચૂંકે આપ કી બાત કે અન્દર **ગુનાહ ભરી ગીબત** મેં જા પડને કા ખદશા હૈ લિહાઝા ઇસ સે એહતિયાતન તૌબા કર લેતે હૈં ઔર ફિર **તૌબા** કર લીજિયે, બાત બદલ દીજિયે.

જાઇઝ સમઝ કર સુન લે ફિર પતા ચલે કે યેહ ના જાઇઝ ગીબત થી તો..?

સુવાલ : કિસી ને **ગીબત** શુરૂઅ કી ઔર સુનને વાલા સમઝા કે યેહ જાઇઝ સૂરત હૈ લિહાઝા વોહ તવજ્જોહ સે સુનતા રહા મગર બા'દ કો પતા ચલા કે વોહ તો યૂં હી "ભડાસ" નિકાલ રહા થા, યા'ની વોહ **ગુનાહ ભરી ગીબત** થી ક્યા સુનને વાલા ભી ગુનહગાર હો ગયા ?

જવાબ : અગર કરાઇન વ સિયાકે ગુફ્ત-ગૂ યા'ની બાતચીત કે અન્દાઝ વગૈરા સે **"જાઇઝ ગીબત"** હોના સમઝ મેં આ રહા થા ઇસ લિયે સુન લી થી તબ તો સુનને વાલા ગુનહગાર નહીં ઔર અગર કરાઇન સે **ગુનાહ ભરી ગીબત** હોના ઝાહિર થા મગર સુનતા રહા તો ગુનહગાર હૈ, ઔર અગર જાઇઝ ના જાઇઝ કા ફૈસલા નહીં કર પા રહા થા તબ ભી સુનના મમ્નૂઅ કે આજ કલ બાતચીત મેં કી જાને વાલી **ગીબતોં** કા રાજેહ યા'ની ગાલિબ પહલૂ ગુનાહોં ભરા હી હોતા હૈ. તો યા તો યેહ સૂરત બનેગી કે કુછ **ગીબતેં** જાઇઝ વાલી હોંગી ઔર કુછ ના જાઇઝ વાલી તો નતીજા યેહી નિકલેગા કે ગુનહગાર બહર હાલ હો જાએંગે ઔર યા "શક" કી સૂરત બનેગી યા'ની યા જાઇઝ હૈ યા ના જાઇઝ હૈ યૂં દોનોં તરફ બરાબર બરાબર ઝેહ્ન જા રહા હોગા, બહર હાલ જહાં **જાઇઝ વ ના જાઇઝ** કા ફૈસલા ન હો પા રહા હો વહાં ભી **ગીબત** સુનના મમ્નૂઅ હી રહેગા કે યહાં કમ સે કમ દ-ર-જએ મુશ-તબિહાત (યા'ની મશ્કૂક ચીઝોં) કા બનતા હૈ ઔર હદીસે પાક મેં ઇસ સે ભી બચને કા હુક્મ ફરમાયા ગયા હૈ કે જિસ ને અપને આપ કો મુશ-તબિહાત (યા'ની શુબ્હે વાલી ચીઝોં) સે બચા લિયા ઉસ ને અપની ઇઝ્ઝત ઔર દીન કો બચા લિયા.

અવામ જાઇઝ વ ના જાઇઝ ગીબત મેં કૈસે તમીઝ કરેં ?

સુવાલ : અક્સર અવામ કે પાસ ઇતના ઇલ્મ હી નહીં હોતા કે વોહ "જાઇઝ વ ના જાઇઝ" **ગીબત** મેં તમીઝ કર સકેં, ઐસે મેં ક્યા કિયા જાએ ?

જવાબ : આસાન ઔર મોહતાત તરીકા સમઝાને કી મૈં ને કોશિશ કી હૈ ઔર મૈં યેહી કર સકતા હૂં, **ગીબત** કે સારે અહકામ ઘોલ કર પિલા નહીં સકતા, દુન્યા કા હર ફન સીખને સે આતા હૈ લોગ જબ કોશિશ કરતે હૈં તો મુશ્કિલ સે મુશ્કિલ

ફન ભી સીખ હી લેતે હૈં ઔર ઇન કો સીખને કે લિયે મુલ્ક બ મુલ્ક કા સફર ભી કરના પડે તો કરતે હૈં તો વોહ **ગીબત** જિસ કે ઝરૂરી અહકામ સીખના **ફર્ઝ** હૈ ઉસ કે લિયે ભી ખૂબ કોશિશ કરની હોગી, અગર **ફૈઝાને સુન્નત** જિલ્દ 2 કા બાબ **"ગીબત કી તબાહ કારિયાં"** બાર બાર ગૌર સે પઢેંગે તો اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ કાફી હદ તક ઇસ "ફર્ઝ ઇલ્મ" કો ભી હાસિલ કર લેંગે ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ચાહા તો ફિર "જાઇઝ વ ના જાઇઝ" **ગીબત** મેં તમીઝ કરના ભી આ જાએગા.

ઘર મેં ગીબત સે કિસ તરહ બચે ?

સુવાલ : આજ કલ ઘરોં કા માહોલ કૌન નહીં જાનતા, બહુત કમ ઘર ઐસે હોંગે જહાં **ગીબતેં** ન હોતી હોં ઔર હર ઇસ્લામી ભાઈ કી બાત કા અપને ઘર મેં ઇતના વઝ્ન ભી નહીં હોતા કે વોહ ઘર વાલોં કો **ગીબતોં** સે રોક સકે, ઐસી સૂરત મેં ક્યા કિયા જાએ ?

જવાબ : વાકેઈ હાલાત ના ગુફ્તહ બિહ હૈં, બિલફર્ઝ દૂસરોં કો બચાના મુમ્કિન નહીં તબ ભી ખુદ કો તો બચાને કી તરકીબ કી જા સકતી હૈ, ઘર મેં **ગીબતેં** હો રહી હૈં ઇસ લિયે મજબૂરી સમઝ કર દિલ ચસ્પી કે સાથ ખુદ ભી શરીક હો ગયા તો ગુનહગાર હોગા. લિહાઝા જો રોકને પર કાદિર હો ઉસ કે લિયે ઝરૂરી હૈ કે રોકે ઔર જો કુદરત નહીં રખતા, વોહ ઐસે મૌકઅ પર વહાં સે હટ જાએ, અગર કભી ઐસા ફંસ ગયા કે હટ ભી નહીં સકતા તો બાત બદલને કી કોશિશ કરે, ઇસ કી ભી તરકીબ મુમ્કિન નહીં ઔર ભી કોઈ સૂરત ખલાસી કી નઝર નહીં આતી તો દિલ મેં બુરા જાને ઔર **ગીબતોં** કી તરફ સે તવજ્જોહ હટાને કી ભરપૂર કોશિશ કરે. ઘર મેં **મ-દની માહોલ** બનાને કે લિયે **ફૈઝાને સુન્નત** જિલ્દ 2 કે બાબ **"ગીબત કી તબાહ કારિયાં"** કે દર્સ કા સિલ્સિલા اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ બેહદ મુફીદ રહેગા. જબ ઘર વાલે **ગીબત** કી તબાહ કારિયોં સે બા ખબર હોંગે તો اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ બચને કા ઝેહ્ન બનેગા ઔર ઇસ તરહ એક નહીં હઝાર ફિતનોં સે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ મહફૂઝ હો કર ઘર અમ્ન કા ગહવારા બન જાએગા.

દા'વતે ઈસ્લામી કો જાહિલોં કા ટોલા કહના કૈસા ?

સુવાલ : એક શખ્સ ને મુઝ સે કહા કે દા'વતે ઈસ્લામી મેં મત જાઓ યેહ જાહિલોં કા ટોલા હૈ ! ઉસ શખ્સ ને યેહ કહ કર **ગીબત** કી યા નહીં ?

જવાબ : ગીબત **મુ-તઅય્યન** વ મા'લૂમ શખ્સ યા અશખાસ મેં મૌજૂદ ઐબ યા બુરાઈ કો પીઠ પીછે બયાન કરને કો કહતે હૈં. લિહાઝા મઝકૂરા જુમ્લા **ગીબત** નહીં કહલાએગા ક્યૂંકે ઈસ મેં **મુઅય્યન** ફર્દ યા અફરાદ કા તઝકિરા નહીં હૈ. હાં અગર કાઇલ કી નિય્યત દા'વતે ઈસ્લામી કે હર ફર્દ કો જાહિલ કહને કી હૈ તો અલબત્તા **ગીબત** હુઈ ઔર એક ફર્દ કી નહીં ઉન તમામ મુસલ્માનોં કી હુઈ જો જાહિલ હૈં ઔર ઈસ મેં શામિલ હૈં. ચૂંકે હર હર ફર્દ કો જાહિલ કહા ગયા હૈ ઔર ફિલ હકીકત દા'વતે ઈસ્લામી જાહિલોં કા ટોલા નહીં હૈ કે ઈસ મેં હઝારોં ઉ-લમાએ કિરામ كَثَّرَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰى (યા'ની અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઐસોં કી કસરત ફરમાએ. આમીન) ભી શામિલ હૈં તો અગર ઉસ ને યેહ જાનતે હુએ ભી હર હર ફર્દ કો જાહિલ કહને કી નિય્યત સે દા'વતે ઈસ્લામી કો જાહિલોં કા ટોલા કહા હૈ તો ઉન ઉ-લમાએ કિરામ કી તૌહીન ભી હુઈ ઔર ઉન પર જહાલત કી **તોહ્મત** ભી. શખ્સે મઝકૂર કા યેહ કહના કે દા'વતે ઈસ્લામી મેં મત જાઓ અગર બિલા કિસી મસ્લહતે શર-ઈ હૈ તો યેહ નેકી સે રોકના હૈ ઔર રોકને વાલા ઈસ હુક્મે કુરઆની : مَنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَثِيْمٍ ﴿۱۲﴾ (پ ۲۹ القلم: ۱۲) **(તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** ભલાઈ સે બડા રોકને વાલા હદ સે બઢને વાલા ગુનહગાર) મેં દાખિલ હૈ.

બહુત સારે મુસલ્માનોં કી ઈકઠ્ઠી ઈઝા

સુવાલ : દા'વતે ઈસ્લામી કો જાહિલોં કા ટોલા કહને વાલે કી નિય્યત અગર મા'લૂમ ન હો કે આયા ઉસ ને એક એક ફર્દ કો જાહિલ કહા હૈ યા ક્યા, ઔર અગર ઉસ પર **ગીબત** કા હુક્મ નહીં લગેગા તો ક્યા ઈસ તરહ કા જુમ્લા કહના જાઇઝ હૈ ?

જવાબ : ગીબત કી એક મખ્સૂસ તા'રીફ હૈ લિહાઝા જો કલિમા યા ઈશારા વગૈરા ઉસ તા'રીફ કે તહ્ત દાખિલ હો વોહી **ગીબત** હૈ મગર જો બાત **ગીબત** નહીં હૈ ઉસ કા બે ગુબાર હોના ઝરૂરી ભી નહીં. મઝકૂરા જુમ્લે મેં ઈઝાએ મુસ્લિમ કા પહલૂ નુમાયાં હૈ મગર ઈસ કી બા'ઝ સૂરતેં હૈં મ-સલન (1) અગર દા'વતે

ઈસ્લામી કે દો મુખાલિફીન યા દા'વતે ઈસ્લામી સે ગૈર **મુ-તઅલ્લિકા** દો અફરાદ આપસ મેં બૈઠે યેહ જુમ્લે કહતે હૈં તો યહાં ઈઝા રસાની કા ગુનાહ નહીં હોગા લેકિન ઈસ મેં બા અમલ મુસલ્માનોં કે એક બહુત બડે તબ્કે કે બારે મેં ઝૂટ યા તોહમત યા તહકીર વ ઈસ્તિહ્ઝા (યા'ની ઉન કો હકીર સમઝને ઔર ઉન કા મઝાક ઉડાને) કા પહલૂ ભી મૌજૂદ હૈ ઔર યેહ સબ ઉમૂર હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલે કામ હૈં લિહાઝા યેહ જુમ્લા યા ઈસ સે મિલતે જુલતે જુમ્લે કહને વાલે ઔર સુન કર તાઈદ કરને વાલે અપની આખિરત કી ઝરૂર ઝરૂર ઝરૂર ફિક્ર કરેં (2) કોઈ દા'વતે ઈસ્લામી વાલા યા દા'વતે ઈસ્લામી કા મુહિબ (યા'ની અહલે મહબ્બત) મૌજૂદ હૈ ઔર ઉસ કે સામને કહા કે દા'વતે ઈસ્લામી જાહિલોં કા ટોલા હૈ તો યેહ ઉસ દા'વતે ઈસ્લામી વાલે યા અહલે મહબ્બત કી દિલ આઝારી હૈ ઔર (3) અગર દસ ઈસ્લામી ભાઈ યા સો ઈસ્લામી ભાઈ બૈઠે હુએ થે ઔર ઉન સે યેહ જુમ્લા કહા ઔર સબ કો ઈત્તિલાઅ હુઈ તો સબ કી ઈઝા રસાની ઔર દિલ આઝારી કા ગુનાહ હુવા ઔર બેશક **મુસલ્માન** કી તહકીર (યા'ની ઉસ કો હકીર જાનના) યા ઉસ કા મઝાક ઉડાના ઔર દિલ દુખાના **હરામ** ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ. બહરો બર કે બાદશાહ, દો આલમ કે શહન્શાહ, સાહિબે મજદો જાહ, ઉમ્મત કે ખૈર ખ્વાહ, આમિના કે મહરો માહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : مَنْ اٰذٰى مُسْلِمًا فَقَدْ اٰذَانِىْ وَمَنْ اٰذَانِىْ فَقَدْ اٰذَى الله યા'ની જિસ ને (બિલા વજહે શર-ઈ) કિસી મુસલ્માન કો ઈઝા દી ઉસ ને મુઝે ઈઝા દી ઔર જિસ ને મુઝે ઈઝા દી ઉસ ને **અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ કો ઈઝા દી. (اَلْمُعْجَمُ الْاَوْسَط لِلطَّبَرانی ج ۲ ص ۳۸۶ حدیث ۳۶۰۷)

ઈજતિમાઈ દિલ આઝારિયોં કે 12 જુમ્લોં કી મિસાલેં : **બયાન** કર્દા સૂરતોં કી રોશની મેં એક યા બહુત સારે મુસલ્માનોં કે લિયે **ઈઝા** કા બાઈસ બન સકને વાલે જુમ્લોં કી 12 મિસાલેં મુલા-હઝા હોં : ❁ પોલીસ વાલે રિશ્વત ખોર હોતે હૈં ❁ પોલીસ વાલે અપને બાપ કો ભી નહીં બખ્શતે ❁ ફુલાં કબીલે વાલોં કા પેશા હી ચોરિયાં કરના હૈ ❁ ફુલાં ઝાત કે લોગ સૂદખોર હોતે હૈં ❁ ફુલાં ખાનદાન કે અફરાદ

નીચ (યા'ની કમીને) હોતે હૈં ❁ ફુલાં બિરાદરી વાલે બુઝદિલ હોતે હૈં ❁ મ-દની ચેનલ બસ ઐસા હી હૈ ❁ ફુલાં મદ્રસે યા ફુલાં ઈદારે કે મદારિસ કા મે'યારે તા'લીમ સહીહ નહીં ❁ ફુલાં કબીલે કે લોગ ઝગડાલૂ હોતે હૈં ❁ ઈન્કમ ટેક્સ કે ઑફીસર્ઝ રિશ્વત કે બિગૈર કાબૂ નહીં આતે ❁ ફુલાં કૌમ વાલોં સે તઅલ્લુકાત મત બઢાના યેહ ફરાડી હોતે હૈં ❁ મારવાડ (હિન્દ) કે બાશિન્દે કન્જૂસ હોતે હૈં જભી તો યેહ મુહા-વરા બના : "ફુલાં કન્જૂસ મારવાડી હૈ."

સુવાલ કરને વાલે કે ભૂલને પર હંસના

સુવાલ : મ-દની મુઝા-કરે યા મદ્રસે કે દ-રજે મેં એક ઈસ્લામી ભાઈ સુવાલ પૂછને કે લિયે ખડે હુએ મગર ઘબરા ગએ ઔર સુવાલ કા કુછ હિસ્સા ભૂલ ગએ ઈસ પર બા'ઝોં કો હંસી આને લગી મગર ઉન્હોં ને એક દમ ખુદ પર કાબૂ પા લિયા, બા'ઝ બે ઈખ્તિયાર હંસ પડે, બા'ઝ હંસ હંસ કર લુત્ફ અન્દોઝ હો રહે થે, ઔર સાઈલ કે પીછે બૈઠને વાલોં મેં સે એક ને મુસ્કુરા કર દૂસરે કી તરફ દેખા ઔર સાઈલ કી તરફ કુછ ઈસ તરહ આંખોં સે ઈશારા કિયા કે દેખો તો કૈસા પરેશાન હો રહા હૈ ! ઈસ પર દૂસરે ને ભી મુસ્કુરા કર ઈસી તરહ કા ઈશારા કિયા. ઈન સબ કે બારે મેં ક્યા હુક્મ હૈ ?

જવાબ : જિન્હોં ને હંસી રોકી વોહ બહુત અચ્છે રહે, જો બે ઈખ્તિયાર હંસ પડે વોહ ભી બે કુસૂર હૈં, કસ્દન હંસને ઔર લુત્ફ અન્દોઝ હોને વાલે જાન બૂઝ કર સાઈલ કી દિલ આઝારી કા બાઈસ બને ઔર પીછે સે આંખોં હી આંખોં મેં તન્ઝિયા ઈશારે કરને વાલોં ને **ગીબત** કા ઈરતિકાબ કિયા. જાન બૂઝ કર દિલ આઝારી કા બાઈસ બનને વાલે તૌબા કે સાથ સાથ સાઈલ સે મુઆફ ભી કરવાએં, ગીબત કરને વાલે તૌબા કરેં ઔર અગર તૌબા સે પહલે હી સાઈલ કો પતા ચલ ગયા હો તો ઉસ સે મુઆફ ભી કરવાએં.

ઈસ કિતાબ કે બારે મેં વસ્વસા

સુવાલ : બ કસરત લોગ ગુનાહોં ઔર બુરાઈયોં સે ઈસ ખૌફ કી વજહ સે બચ જાતે હૈં કે દેખને વાલા ક્યા કહેગા યા યેહ કિસી ઔર કો જા કર બતા દેગા, યા લોગોં

મેં યેહ બાત ફૈલ જાએગી તો મેરી બે ઇઝ્ઝતી હોગી. **ફૈઝાને સુન્નત** જિલ્દ 2 કા બાબ **“ગીબત કી તબાહ કારિયાં”** આમ હો જાને મેં કહીં ઐસા ન હો કે છુપ કર ગુનાહ કરને વાલોં કા દિલ ખુલ જાએ કે મેરે ગુનાહ પર મુત્તલઅ હોને વાલા અબ તો કિસી સે જા કર મેરી **ગીબત** કરેગા હી નહીં ઔર યૂં વોહ ઉસ ગુનાહ કો મુસ્તકિલન ઇખ્તિયાર ન કર લેં યા અપની ઇસ્લાહ કી કોશિશ મેં સુસ્તી ન કરેં યા સિરે સે કોશિશ હી તર્ક ન કર દેં, ક્યા ઇસ તરહ ગુનાહોં મેં દિલેરી બઢ નહીં જાએગી ? મ-સલન અગર કોઈ અપની ઝૌજા કો બિગૈર ઇજાઝતે શર-ઈ મારને પીટને કા આદી હો ઔર વોહ ઇસ્લામી બહન **ગીબત** કે ડર સે કિસી સે તઝકિરા ન કરે તો ક્યા યેહ શોહર “ઝાલિમ” સે “અઝ્લમ” (યા’ની બહુત ઝિયાદા ઝુલ્મ કરને વાલા) નહીં બન જાએગા ? યા કોઈ ઇસ્લામી ભાઈ જમાઅત વાજિબ હોને કે બા વુજૂદ ઘર મેં નમાઝ પઢ લેતા હો ઔર ઉસે યેહ પતા હો કે મેરા ભાઈ કિસી ઔર કે સામને મેરા ઐબ નહીં ખોલેગા તો ક્યા વોહ ઘર પર નમાઝ પઢને હી કો અપની આદતે સાનિયા નહીં બના લેગા ?

જવાબ : અવ્વલ તો યેહ બાત ઝેહ્ન મેં રખિયે કે **“ગીબત કી મઝમ્મત”** દા’વતે ઇસ્લામી વાલોં કી ઈજાદ નહીં, ઇસ કી તો પિછલી શરીઅતોં મેં ભી મુમા-ન-અત થી નીઝ કુરઆને કરીમ વ અહાદીસે મુબા-રકા મેં ભી ઇસ કી મુખા-લફત બ શિદ્દત મૌજૂદ હૈ, **ગીબત** કે ઝરૂરી અહકામ જાનના હર આકિલ બાલિગ મુસલ્માન પર **ફર્ઝે ઐન** હૈ, જો નહીં જાનતા વોહ ગુનહગાર ઔર નારે દોઝખ કા હકદાર હૈ. **ગીબત** કે મસાઇલ મેં કાફી તફસીલ હૈ. મુત્લકન યા’ની કિસી ભી સૂરત મેં કિસી કા **ઐબ** ખોલ હી નહીં સકતે ઐસા નહીં, **ગીબત** કી જાઇઝ સૂ-રતેં ભી મૌજૂદ હૈં જિન કા પીછે બયાન ગુઝર ચુકા. કહીં **ઐબ** ઔર **ઐબી** કી નૌઇય્યત કા એ’તિબાર હૈ તો કહીં **ઐબ** ખોલને વાલે કી નિય્યત પર હુક્મે શર-ઈ કા ઇન્હિસાર હૈ. અબ મ-સલન શોહર વાકેઈ ઝુલ્મ કરતા હૈ ઔર બીવી ઇસ સે નજાત પાને કી નિય્યત સે સિર્ફ ઐસે ફર્દ સે ઉસ ઝુલ્મ કા તઝકિરા કરતી હૈ જો ઉસે ઝુલ્મ સે છુડા સકતા હૈ તો યેહ **“જાઇઝ**

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર દસ મરતબા દુરૂદે પાક પઢા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર સો રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ. (طبرانی)

ગીબત" હૈ. ઈસી તરહ બિલા ઉઝ્ર બિગૈર જમાઅત નમાઝ પઢને વાલે કા ભાઈ અગર ઉસે સમઝાને પર કાદિર નહીં ઔર કિસી કુદરત રખને વાલે સે ઈસ નિય્યત સે ઝિક્ર કરતા હૈ કે વોહ ઈસ કો સમઝાએ યા ઈસ નિય્યત સે કિસી પર ઈઝહાર કરતા હૈ તાકે ભાઈ શરમિન્દા હો કર તર્કે જમાઅત કે ગુનાહ સે બાઝ આ જાએ તો યેહ ભી **"જાઈઝ ગીબત"** બલ્કે સવાબ કા હકદાર બનાને વાલી ગીબત હૈ.

બદ ગુમાની મત કીજિયે : બાકી રહી યેહ બાત કે **ગીબત** ન કરને વાલે કી વજહ સે બા'ઝ લોગ ગુનાહોં પર દિલેર હો જાએંગે તો યેહ **શૈતાની વસ્વસા** હી હૈ ઔર ઈસ કી વજહ સે શર-ઈ અહકામ સે મુસલ્માનોં કો જાહિલ નહીં રખા જા સકતા બલ્કે **મુઅય્યન** મુસલ્માનોં કે બારે મેં કરાઇને વાઝેહા (યા'ની સાફ સાફ અલામાત) ન હોને કે બા વુજૂદ અગર યેહ ઝેહ્ન બના લિયા કે ફુલાં ફુલાં અબ ગુનાહોં પર દિલેર હો જાએગા તો યેહ **બદ ગુમાની** હૈ જો કે **હરામ** હૈ.

ફતાવા ર-ઝવિય્યા મેં એક વસ્વાસી કી ગોશ-માલી : મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, વલિય્યે ને'મત, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ મર્તબત, પરવાનએ શમ્એ રિસાલત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, હામિયે સુન્નત, માહિયે બિદઅત, આલિમે શરીઅત, પીરે તરીકત, બાઈસે ખૈરો બ-ર-કત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن કી બારગાહે આલીશાન મેં એક ઐસે શખ્સ કે બારે મેં **સુવાલ** હુવા જો કે કહતા થા કે મૈં તો આજ કલ કી દા'વતોં મેં નહીં જાતા ક્યૂંકે અક્સર દા'વતેં દિખાવે ઔર રિયાકારી કી હોતી હૈં ઔર લોગ રિઝ્ક યા'ની ખાને કી ભી કાફી બે હુરમતી કરતે હૈં. આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه ને ઈસ સુવાલ કા જો કુછ **જવાબ** ઈર્શાદ ફરમાયા ઉસ કા લુબ્બે લુબાબ હૈ : કબૂલે દા'વત **સુન્નત** હૈ. કિસી **મુઅય્યન** યા'ની મખ્સૂસ મુસલ્માન કે લિયે બિગૈર કરાઇને વાઝેહા કે (યા'ની સાફ સાફ અલામતોં કે બિગૈર) યેહ સમઝ લેના કે ઈસ ને

નામ-વરી ઔર રિયા કે લિયે યેહ દા'વત કી હૈ ઐસી **બદ ગુમાની હરામે કત્ઈ** હૈ. અગર કહીં હુબૂબે તઆમ (યા'ની ખાને કે દાનોં ઔર ગિઝા કે અજ્ઝા) કી બે અ-દબી હોતી ભી હૈ તો ઈસ શખ્સ કો ચાહિયે કે બે અ-દબી કરને વાલોં કો સમઝાએ અગર વોહ લોગ ન માનેં તો વબાલ ઉન્હીં લોગોં પર હૈ. હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ અબુલ કાસિમ સફ્ફાર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْغَفَّار ફરમાતે હૈં : "મૈં આજ કલ દા'વત મેં જાને કી કોઈ નિય્યત નહીં કર પાતા સિવાએ ઈસ કે કે **નમક દાની** રોટી પર સે ઉઠાઉંગા." આ'લા હઝરત "ફતાવા હિન્દિય્યા" કે હવાલે સે મઝીદ ફરમાતે હૈં : રોટી ઔર ચપાતી પર પિયાલોં કા રખના દુરુસ્ત (યા'ની મુનાસિબ) નહીં હૈ। મઝીદ ફરમાતે હૈં : અગર યેહ શખ્સ نَہْیٌ عَنِ الْمُنْکَر યા'ની બુરાઈ સે મન્અ કરને કી નિય્યત સે જાએગા તો સવાબ પાએગા. (તફ્સીલ કે લિયે દેખિયે ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 21, સ. 672 તા 674)

દા'વત મેં જાને કે લિયે અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કર લેની ચાહિએં : રોટી પર સે નમક દાની ઉઠાને કી નિય્યત સે જાને વાલે બુઝુર્ગ કે અમલ સે યેહ સીખને કો મિલા કે દા'વત મેં જાને કે લિયે ઈસ તરહ કી અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કી જા સકતી હૈં કે વહાં અગર કિસી કો ખાના ઝાએઅ કરતા યા કોઈ કામ ખિલાફે સુન્નત કરતા પાઉંગા તો **નેકી કી દા'વત** દેને કા સવાબ કમાઉંગા ઔર યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે રોટી પર **નમક દાની,** ચાટ મસા-લહે કી શીશી, સાલન યા રાયતે કા પિયાલા યા અચાર ચટની કી પિયાલી રખની મુનાસિબ નહીં. દા'વત મેં જાને ન જાને કી બા'ઝ સૂરતેં ભી હૈં મ-સલન મા'લૂમ હૈ કે વહાં ગાને બાજે હોંગે ઔર ઈસ કે જાને સે ન યેહ બન્દ હોંગે ન હી યેહ ઉન કો રોક સકતા હૈ તો અબ દા'વત મેં જાને કી શરીઅત મેં ઈજાઝત નહીં. (તફ્સીલાત જાનને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફ્હાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફ્હા** 31 તા 38 પર "વલીમા ઔર ઝિયાફત કા બયાન" પઢ લીજિયે યા કમ અઝ કમ સફ્હા 35 સે મસ્અલા નમ્બર 1,2,3 મુલા-હઝા ફરમા લીજિયે)

સિર્ફ લોગોં કે ડર સે ગુનાહ છોડને કા નુક્સાન : લોગોં સે ડર કર ગુનાહ છોડના ભી અગર્ચે મુફીદ હૈ કે ગુનાહ કે ઇરતિકાબ સે બચ જાએગા તાહમ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે ડર કર ગુનાહ સે કનારા કશી કા ઝેહ્‌ન બનાના ચાહિયે. દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 480 સફ્હાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"મુકા-શ-ફતુલ કુલૂબ"** કે **સફ્હા** 267 પર હૈ એક બુઝુર્ગ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه ફરમાતે હૈં : ઇન્સાન જિતના તંગદસ્તી સે ડરતા હૈ અગર ઉતના જહન્નમ સે ડરતા તો દોનોં સે નજાત પા લેતા, ઔર જિતની ઇસે દૌલત સે **મહબ્બત** હૈ અગર જન્નત સે ઉતની **મહબ્બત** હોતી તો દોનોં કો પા લેતા, ઔર જિતના ઝાહિર મેં લોગોં સે ડરતા હૈ અગર ઉતના બાતિન મેં **અલ્લાહ** તઆલા સે ડરતા તો દોનોં જહાનોં કી સઆદતેં પા લેતા. (مُکاشَفَةُ الْقُلوب ص١٢٩) અગર ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ કે બજાએ સિર્ફ લોગોં કે ડર સે હી ગુનાહ છોડને કા જઝ્‌બા રહા તો જો ગુનાહ લોગોં મેં બાઇસે શર્મ નહીં હોંગે ઉન પર બેબાકી ઔર **જુરઅત** બઢતી ચલી જાએગી ઔર આજ કલ ઇસ કે નઝ્‌ઝારે આમ હૈં મ-સલન બે નમાઝી હોના અબ મુસલ્માનોં મેં مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ બાઇસે શર્મ વ આર નહીં રહા તો હાલત યેહ હો ચુકી હૈ કે ગાલિબન દુન્યા કે 95 ફીસદ મુસલ્માન નમાઝ નહીં પઢતે ઔર જો પઢતે હૈ ઉન મેં શાયદ 99 ફીસદ કો દુરુસ્ત નમાઝ પઢની નહીં આતી ઔર સીખને કી ઝહમત ભી કમ હી કરતે હૈં !! અફ્સોસ સદ કરોડ અફ્સોસ ! કે નમાઝોં કે અવકાત મેં મુસલ્માનોં કે દુન્યવી કારોબાર ધૂમ ધડક્કે સે જારી રહતે હૈં. નમાઝ કે મુકાબલે મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં "રોઝા" ન રખના મુસલ્માનોં મેં બ ઝાહિર અબ ભી કદરે મા'યૂબ સમઝા જાતા હૈ લિહાઝા જો રોઝા નહીં રખતે ઉન મેં કે અક્સર લોગ ઇસ કા ઇઝહાર નહીં હોને દેતે ઔર દિન કે વક્ત છુપ કર ખાના ખાતે હૈં. કાશ ! હર અમલ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે કરને કા મ-દની ઝેહ્‌ન બન જાએ. મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઇમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن **હદાઇકે બખ્શિશ શરીફ** મેં ફરમાતે હૈં :

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દો સો બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસ કે દો સો સાલ કે ગુનાહ મુઆફ હોંગે. (کنز العمال)

છુપ કે લોગોં સે કિયે જિસ કે ગુનાહ — વોહ ખબરદાર હૈ ક્યા હોના હૈ
અરે ઓ મુજરિમે બે પરવા દેખ — સર પે તલવાર હૈ ક્યા હોના હૈ
કામ ઝિન્દાં[1] કે કિયે ઔર હમેં — શૌકે ગુલઝાર હૈ ક્યા હોના હૈ
ઈસ કડી ધૂપ કો ક્યૂંકર ઝેલેં — શો'લા ઝન નાર હૈ ક્યા હોના હૈ
ઉન કો રહ્મ આએ તો આએ વરના — વોહ કડી માર હૈ ક્યા હોના હૈ
મુંહ દિખાને કા નહીં ઔર સહર[2] — આમ દરબાર હૈ ક્યા હોના હૈ
લે વોહ હાકિમ કે સિપાહી આએ
સુબ્હ ઈઝહાર હૈ ક્યા હોના હૈ

ગીબત સે બચને કી તરબિય્યત કિસ તરહ હાસિલ હો ?

સુવાલ : "ગીબત કી તબાહ કારિયાં" પઢ કર યેહ એહસાસ હુવા કે વાકેઈ મુઆ-શરે કી અક્સરિય્યત **ગીબત** કી લપેટ મેં હૈ, તકરીબન આવે કા આવા હી બિગડા હુવા હૈ, ઉમૂમન તવજ્જોહ ભી નહીં હોતી ઔર કઈ **ગીબતેં** અપની નુહૂસતેં લુટા ચુકી હોતી હૈં. ઐસે હોશરુબા હાલાત મેં મુઆ-શરે કે અન્દર ઇન્સાન કૈસે ગુઝારા કરે ? ઘર, દુકાન, બાઝાર, મહલ્લા, દોસ્ત અહબાબ કી બૈઠકેં જિધર જાએં અક્સર **ગીબતેં** હી **ગીબતેં** ! ગીબત સે બચને કી તરબિય્યત કૈસે હાસિલ હો ? મુઆ-મલા બહુત હી મુશ્કિલ મા'લૂમ હો રહા હૈ !

જવાબ : દેખિયે ! દસ્તૂર યેહી હૈ કે હર કામ સીખને સે આતા હૈ અગર કિસી કામ કે બારે મેં પહલે હી સે ઝેહ્ન બના લિયા જાએ કે યેહ બહુત મુશ્કિલ હૈ ! તો ફિર નફ્સિયાતી તૌર પર ઇસ કા અસર યેહ હોતા હૈ કે વોહ વાકેઈ મુશ્કિલ બન જાતા હૈ. અગર ઝબાન પર **કુફ્લે મદીના** લગા રહે, અચ્છી બુરી સોહબત કી તમીઝ આ જાએ, તન્હાઈ મેં દિલ લગાને કી મશ્ક કર લી

1. કૈદખાના 2. સુબ્હ

જાએ તો એક **ગીબત** હી ક્યા મઝીદ બે શુમાર ગુનાહોં સે ભી જાન છૂટ સકતી હૈ. કિસી ચીઝ કો સીખને કે લિયે ઉસ કી ધુન હોની ઝરૂરી હૈ, મ-સલન ડ્રાઈવિંગ હી કો લે લીજિયે, વાકેઈ ઈસ કા સીખના ઈન્તિહાઈ દુશ્વાર અમ્ર હૈ યેહ તસવ્વુર હી કિતના ખૌફનાક હૈ કે જાન હથેલી પર લે કર ગાડી ચલાની હોગી ઝરા ભી ચૂકેંગે તો હાથ પૈર તુડવા બૈઠેંગે યા જાન હી ચલી જાએગી ! ડ્રાઈવિંગ કી તરબિય્યત લેને વાલા પહલે પહલ તો સ્ટેરિંગ પર હાથ રખતે હી કાંપ જાતા હોગા. ક્યૂંકે ઉસે યેહ બતાયા જાતા હૈ કે દો પાઉં સે એક સાથ ક્લચ, બ્રેક ઔર એક્સીલેટર (clutch, break, Accelerator) કો સંભાલના હૈ, ફિર દો હાથોં સે સ્ટેરિંગ કે સાથ સાથ ગીઅર (gear) કો ભી હસ્બે ઝરૂરત બદલતે રહના હૈ, સાથ હી ગાડી ચલાતે હુએ ઈન દો આંખોં સે આગે, પીછે, દાએં ઔર બાએં ભી દેખના હૈ, તરબિય્યત લેને વાલે કો ઈસ બાત કા ભી ખયાલ રખના હૈ કે ન મુઝ સે કિસી કો નુક્સાન પહોંચે ઔર ન હી મુઝે કોઈ નુક્સાન હો. આખિરે કાર તરબિય્યત લેતે લેતે વોહ ગાડી ચલાના સીખ હી જાતા હૈ. સારી ગાડિયોં મેં **રેલગાડી** ચલાના શાયદ સબ સે મુશ્કિલ કામ હૈ, યેહી વજહ હૈ કે તય્યારા ઉડાને વાલા (PILOT) આપ કો નૌ જવાન મિલ જાએગા મગર રેલગાડી કા ડ્રાઈવર સિર્ફ ઉધેડ ઉમ્ર હી કા મિલેગા ક્યૂંકે ઈસ કે લિયે ઈતની તવીલ મુદ્દત તક મશ્ક કરની પડતી હૈ કે જવાની હી રુખ્સત હો જાતી હૈ ! ઈસ કે બા વુજૂદ રેલગાડી કે ડ્રાઈવરોં કી ભી એક તા'દાદ દુન્યા મેં મૌજૂદ હૈ.

હમારી અક્સરિય્યત કો બાત કરના હી નહીં આતી : બહર હાલ હમેં બાત કરને કી ભી તરબિય્યત લેની હોગી ઔર ઈસ કી એહતિયાતેં ભી સીખની હોંગી, જી હાં અન્દાઝે ગુફ્ત-ગૂ કો યક્સર બદલ કર ઈસ પર આજિઝી વ નરમી કા પાની ચઢાના ઔર હુસ્ને અખ્લાક કી મુલમ્મઅ કારી ઔર ખૂબ પૉલિશ કરની હોગી. યકીન માનિયે આજ હમારી ગાલિબ અક્સરિય્યત કો શરીઅત વ સુન્નત કે મુતાબિક બાતચીત કરના હી નહીં આતી, મા'મૂલી સા ખિલાફે મિઝાજ મુઆ-મલા હોતે હી અચ્છા ખાસા

મઝ્હબી વઝ્અ કત્અ કા આદમી ભી એક દમ જારિહાના અન્દાઝ પર ઉતર આતા હૈ ! એક **ગીબત** હી નહીં, તોહમત, ચુગલી, બદ ગુમાની, ઝૂટા મુબા-લગા, દિલ આઝારી ઔર ઈઝાએ મુસ્લિમ કે તઅલ્લુક સે બહુત સારી ચીઝેં આજ કલ કી જાને વાલી અક્સર ગુફ્ત-ગૂ કા હિસ્સા હોતી હૈં. લિહાઝા દિલ બરદાશ્તા હુએ બિગૈર અવ્વલન ઈસ બાત કો તસ્લીમ કર લીજિયે કે હમેં દુરુસ્ત બોલના હી નહીં આતા મગર જિસ તરહ પૈહમ કોશિશ કે બા'દ ઈન્સાન એક અચ્છા ડ્રાઇવર બન જાતા હૈ, હમ ભી મુસલ્સલ જિદ્દો જહ્દ કરેંગે તો اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ શરીઅત વ સુન્નત કે મુતાબિક બાત કરના સીખ હી જાએંગે.

ગીબત કે ઝરૂરી અહકામ સીખના ફર્ઝ હૈ : **ગાડી** ચલાને કે લિયે બદન કે અક્સર આ'ઝા મ-સલન દિમાગ, આંખેં, કાન, હાથ, પાઉં વગૈરા એક હી વક્ત મેં સરગર્મે અમલ (ACTIVE) રખે જા સકતે હૈં તો આખિર **ગીબત** સે બચને કે લિયે હમ ચોકન્ને ક્યૂં નહીં રહ સકતે ! ગાડી ચલાને મેં ખતા કી સૂરત મેં માલી વ જાની નુક્સાનાત કા અન્દેશા હૈ લેકિન **ગીબત કા ઈલાજ** વગૈરા ન સીખને મેં જહન્નમ મેં જા પડને કા ખદશા હૈ. યાદ રખિયે ! જો ડ્રાઇવિંગ નહીં જાનતા વોહ મા'મૂલી સા ભી ગુનહગાર નહીં જબ કે **ગીબત** જો કે મોહલિકાત (યા'ની હલાક કરને વાલી ચીઝોં) મેં સે હૈ, ઉસ કે ઝરૂરી અહકામ જાનના હર મુસલ્માન આકિલ બાલિગ પર **ફર્ઝે ઐન** હૈ ઔર **ગીબત** કે બારે મેં ઝરૂરી મસાઇલ ન જાનને વાલા ગુનહગાર ઔર જહન્નમ કા હકદાર હૈ.

ગીબત કરૂંગા ન સુનૂંગા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! "ગીબત" સે બચને કી તદબીર કરતે રહિયે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઝરૂર કરમ હોગા ઔર ઈસ સે બચના ભી આસાન હો જાએગા. કિસી ઝિમ્મેદાર ઈસ્લામી ભાઈ કા બયાન હૈ કે એક દિન મેરે પાસ જુદા જુદા વક્ત મેં દો ઈસ્લામી ભાઈ કુછ ઈસ અન્દાઝ સે આએ કે મૈં સમઝ ગયા કે અબ **ગીબત** કી નુહૂસત મેં ફંસે હી ફંસે, મૈં ને અપને સીને પર સજા હુવા વોહ કાર્ડ દોનોં કો પઢા દિયા જિસ પર જલી હુરૂફ મેં લિખા થા : **ગીબત કરૂંગા ન સુનૂંગા** (اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ) ઈસ કી બ-ર-કત યેહ ઝાહિર હુઈ કે એક તો ચુપ સાધ ગયા જબ કે દૂસરે ને ખૂબ સંભલ

કર ગુફ્ત-ગૂ કી ઔર વોહ ભી ફકત દો મિનટ. (કાર્ડ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** સે હદિય્યતન તલબ કિયા જા સકતા હૈ)

ક્યા શિકાયત સુન હી નહીં સકતે ? : દેખિયે ! બિલ્કુલ ઐસા ભી નહીં હૈ કે હર હર બાત ગુનાહોં ભરી **ગીબત** હી હો, તન્ઝીમી મસાઈલ કે હલ કે લિયે શિકાયાત ભી સુની જા સકતી હૈં ઔર ઈસ કા હલ ભી પેશ કિયા જા સકતા હૈ મગર કુછ એહતિયાતી તદાબીર ઈખ્તિયાર કી જાએં મ-સલન જો **ગીબત** કે ઈબ્તિલા કા ખૌફ મહસૂસ કરે વોહ આને વાલે કો **ઈબ્તિદાઅન મુ-તઝક્કરા** ઝિમ્મેદાર કી તરહ કાર્ડ પઢા દે યા ઝબાની હી કહ દે : اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ગીબત કરૂંગા ન સુનૂંગા. "**ગીબત** કી તા'રીફ" બતા દે, **ગીબત** પર અઝાબ કી એક આધ વઈદ સુના દે ઔર દર-ખ્વાસ્ત કરે કે સિર્ફ હસ્બે ઝરૂરત હી શિકાયત કીજિયે નીઝ ઐસે મૌકઅ પર ઈસ બાત કા ખાસ ખયાલ રખા જાએ કે એક ભી ગૈર ઝરૂરી ફર્દ ગુફ્ત-ગૂ મેં શરીક ન હોને પાએ. દા'વતે ઈસ્લામી કી **મર્કઝી મજલિસે શૂરા** કી તરફ સે ઈનાયત કર્દા મ-દની મશ્વરોં મેં પઢ કર સુનાને વાલે **19 મ-દની ફૂલોં** મેં કી યેહ તહરીર હો સકે તો હિફ્ઝ કર લીજિયે. اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ **ગીબત** વગૈરા ગુનાહોં સે બચને મેં બહુત મદદ મિલેગી. વોહ તહરીર યેહ હૈ : આઈયે હાથોં હાથ કુછ અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં ભી કિયે લેતે હૈં : ❁ ગીબત કરૂંગા ન સુનૂંગા ❁ ચુગલી નહીં ખાઊંગા ❁ કિસી ઝિન્દા યા (મુર્દા) મુસલ્માન કે અન્દર મૌજૂદ ખામી યા બુરાઈ કો બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ પીઠ પીછે બયાન કર કે **ગીબત**, મુંહ પર બયાન કર કે **દિલ આઝારી** ઔર જિસ ને બુરાઈ ન કી હો ઈસ કે બા વુજૂદ ઉસ કી તરફ બુરાઈ મન્સૂબ કર કે **તોહ્મત** કા ગુનાહ નહીં કરૂંગા. **સરકારે મદીના** صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : "**ગીબત** કરને વાલોં, **ચુગુલ** ખોરોં ઔર પાકબાઝ લોગોં કે **ઐબ** તલાશ કરને વાલોં કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ (કિયામત કે દિન) **કુત્તોં** કી શક્લ મેં ઉઠાએગા." (اَلتَّرغِیب وَالتَّرہِیب ج۳ص۳۲۵ حدیث ۱۰) **ચુગલી કી તા'રીફ :** કિસી કી બાત ઝરર (યા'ની નુક્સાન) પહોંચાને કે ઈરાદે સે દૂસરોં કો

પહોંચાના **ચુગલી** હૈ. (عُمدةُ القاری ج٢ ص٥٩٤ تحتَ الحدیث ٢١٦) ❁ કિસી કે બારે મેં દિલ મેં બુરા યકીન કર લેને સે બચૂંગા કે યેહ **બદ ગુમાની** હૈ. આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْه નક્લ ફરમાતે હૈં : ખબીસ ગુમાન (યા'ની બદ ગુમાની) ખબીસ દિલ સે નિકલતા હૈ. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિ. 20, સ. 231) ❁ ઝૂટી મુબા-લગા આરાઈ, ખુશામદ, ખુદ પસન્દી (યા'ની અપની રાય કો હી દુરુસ્ત સમઝને) સે બચૂંગા.

કાશ ! હમારા યેહ ઝેહ્ન બન જાએ કે જૂં હી કિસી મુસલ્માન કા "મન્ફી તઝકિરા" નિકલે ફૌરન ખબરદાર હો જાએં ઔર ગૌર કરેં, અગર વોહ ગીબત હો તો ફૌરન ઈસ સે બાઝ આ જાએં કોઈ ઔર યેહ ગુફ્ત-ગૂ કરને લગા હો તો ઉસ કો મુનાસિબ તરીકે પર રોક દેં, અગર વોહ બાઝ ન આએ તો વહાં સે ઉઠ જાએં, યા બાત બદલ દેં. અગર ઉસે રોકના યા અપના વહાં સે હટના મુમ્કિન ન હો તો ઉસ ગુફ્ત-ગૂ મેં દિલ ચસ્પી ન લેં બલ્કે દિલ મેં બુરા જાનેં.

અખ્લાક હોં અચ્છે મેરા કિરદાર હો સુથરા
મહબૂબ કે સદકે મેં મુઝે નેક બના દે

તન્ઝીમી મસાઈલ કા હલ ઔર ગીબત : **શૈતાન** ગીબતેં કરવા કર દીન કે **મ-દની કામ** કા ભી બહુત નુક્સાન કરવાતા હૈ. લિહાઝા અગર આપ કિસી ઈસ્લામી ભાઈ મેં બુરાઈ પાએં તો બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ દૂસરોં પર ઈઝહાર કર કે **ગીબત** કા કબીરા ગુનાહ કરને કે બજાએ બરાહે રાસ્ત ઉસી કો અકેલે મેં નરમી કે સાથ સમઝાઈયે અગર નાકામી હો તો ખામોશી ઈખ્તિયાર ફરમાઈયે ઔર ઉસ કે લિયે દુઆ કીજિયે. અગર દીની નુક્સાન કા અન્દેશા હો તો અપને ઝૈલી મુશા-વરત કે નિગરાન કો તન્હાઈ મેં બતા કર યા લિખ કર ઉસ કા તઆવુન હાસિલ કીજિયે જબ કે વોહ મસ્અલા હલ કર સકતા હો. વરના શરીઅત કે દાએરે મેં રહતે હુએ મઝીદ આગે મ-સલન હલ્કા મુશા-વરત કે નિગરાન સે રુજૂઅ કીજિયે, યહાં ભી બાત ન બને તો બ તદરીજ (યા'ની તરતીબ વાર) ઊપર વાલે ઝિમ્મેદાર સે તરકીબ બનાઈયે. યાદ રખિયે ! અગર શર-ઈ મસ્લહત કે બિગૈર કિસી એક સે ભી ખ્વાહ વોહ કિતના હી બડા

તન્ઝીમી ઝિમ્મેદાર હો ઉસ ઇસ્લામી ભાઈ કી બુરાઈ બયાન કી તો આપ ગુનહગાર વ અઝાબે નાર કે હકદાર હો જાએંગે. અગર આપ ને બાત આમ કર દી ઔર **ગીબતોં**, તોહમતોં, બદ ગુમાનિયોં, ઐબ દરિયોં ઔર દિલ આઝારિયોં કે ગુનાહોં કા દરવાઝા ખુલ ગયા, અલાકે મેં તન્ઝીમી મસાઇલ ખડે હો ગએ ઔર સુન્નતોં ભરે **મ-દની કામોં** કો ભી નુક્સાન પહોંચા તો યેહ સબ મુઆ-મલાત આપ કી આખિરત કે લિયે સખ્ત નુક્સાન દેહ સાબિત હો સકતે હૈં.

ફિતને ફૈલાને કી વઈદેં : જો બદ નસીબ લોગ મુસલ્માનોં મેં બુરે ચર્ચે જગાતે ઔર ફિતને ઉઠાતે હૈં ઉન કો ડર જાના ચાહિયે કે પારહ 18 **સૂ-રતુન્નૂર** આયત નમ્બર 19 મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ફરમાને ઇબ્રત નિશાન હૈ :

اِنَّ الَّذِیْنَ یُحِبُّوْنَ اَنْ تَشِیْعَ الْفَاحِشَةُ فِی الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌۙ فِی الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِؕ

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : વોહ લોગ જો ચાહતે હૈં કે મુસલ્માનોં મેં બુરા ચર્ચા ફૈલે ઉન કે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ દુન્યા ઔર આખિરત મેં.

બા'ઝ લોગ બહુત હી ઝગડાલૂ તબીઅત કે માલિક હોતે હૈં, ખ્વાહ મ ખ્વાહ **ગીબતેં** કરતે, ચુગ્લિયાં ખાતે, તન્કીદેં કરતે, બાલ કી ખાલ ઉતારતે, બાત બાત પર ફસાદાત બરપા કરતે ઔર મુસલ્માનોં કે લિયે **ઈઝા** કા બાઇસ બનતે રહતે હૈં, ઐસે લોગોં કો ડર જાના ચાહિયે કે પારહ 30 **સૂ-રતુલ બુરૂજ** કી દસવીં[10] આયતે મુબા-રકા મેં રબ્બુલ ઇબાદ عَزَّوَجَلَّ કા ઇશાદિ ઇબ્રત બુન્યાદ હૈ :

اِنَّ الَّذِیْنَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِیْنَ وَ الْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ لَمْ یَتُوْبُوْا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَ لَهُمْ عَذَابُ الْحَرِیْقِؕ ﴿۱۰﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક જિન્હોં ને ઈઝા દી મુસલ્માન મર્દોં ઔર મુસલ્માન ઔરતોં કો ફિર તૌબા ન કી ઉન કે લિયે જહન્નમ કા અઝાબ હૈ ઔર ઉન કે લિયે આગ કા અઝાબ.

ફિતના જગાને વાલે પર લા'નત : **હદીસે** પાક મેં હૈ : “ફિતના સોયા હુવા હોતા હૈ ઉસ પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી લા'નત જો ઈસ કો બેદાર કરે.” (اَلْجامِعُ الصَّغِیر لِلسُّیُوطی ص ۳۷۰ حدیث ۵۹۷۵)

અગર મીઝાં પે પેશી હો ગઈ તો હાએ ! બરબાદી !! ગુનાહોં કે સિવા ક્યા મેરે નામે મેં ભલા નિકલે !

કરમ સે ઉસ ઘડી સરકાર પર્દા આપ રખ લેના સરે મહશર મેરે ઐબોં કા જિસ દમ તઝકિરા નિકલે

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی اللّٰه ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે ગલત અન્દાઝ કા ફર્ઝી મુકા-લમા : ઈન્ફિરાદી કોશિશ કરને મેં સુવાલાત સે પરહેઝ કરના બહુત મુનાસિબ હૈ ક્યૂંકે બા'ઝ સુવાલાત સામને વાલે કો મુરુવ્વત મેં **ઝૂટ** બુલવા સકતે હૈં, “ઈન્ફિરાદી કોશિશ” કે ગલત અન્દાઝ કો **ફર્ઝી મુકા-લમે** કી સૂરત મેં પેશ કરને કી સઅ્ય કરતા હૂં : બાબુલ મદીના કે કિસી **મુબલ્લિગ** ઔર ઝૈદ કી મુલાકાત હુઈ, સલામ દુઆ કે બા'દ **મુબલ્લિગ** ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ **સુવાલ** કિયા : હફ્તાવાર ઈજતિમાઅ મેં આતે હૈં યા નહીં ?

ઝૈદ ને શિર્કત સે મહરૂમી કે બા વુજૂદ યેહ સોચતે હુએ કે બાબુલ મદીના મેં હોને વાલે હઝારોં કે ઈજતિમાઅ મેં મેરે આને ન આને કા ઈસ “મુબલ્લિગ” કો પતા ચલને સે રહા લિહાઝા મુરુવ્વત મેં કહ દિયા : જી હાં.

મુબલ્લિગ ને અપને ઝો'મ (યા'ની ખયાલ) મેં કામ પક્કા કરને કે લિયે પૂછા : ક્યા પાબન્દી સે આતે હૈં ?

ઝૈદ જો કે એક બાર **ઝૂટ** બોલ ચુકા થા ઉસ સે ઈન્કાર ન બન પડા ઈસ લિયે કહ દિયા : ક્યૂં નહીં.

મુબલ્લિગ : અચ્છા જલ્દી આ જાતે હૈં યા દેર સે ?

ઝૈદ જો કે પહલી બાર **ઝૂટ** બોલ કર ફંસ ચુકા થા ઔર દૂસરી બાર ભી **ઝૂટ** બોલ દિયા થા યૂં દિલ ભી **ઝૂટ** કે હવાલે સે ખુલને લગા થા લિહાઝા બોલ ઉઠા : મૈં તો જલ્દી જલ્દી આ કર બૈઠ જાતા હૂં.

મુબલ્લિગ : ماشاءالله ! અચ્છા યેહ તો બતાઇયે સારી રાત રુકતે હૈં યા નહીં ? તહજ્જુદ કે લિયે ઉઠતે હૈં યા નહીં ? વહીં બા જમાઅત નમાઝે ફજ્ર અદા કરતે હૈં યા નહીં ? ફિર મ-દની હલ્કે મેં શિર્કત કરતે હૈં યા નહીં ? ઇશરાક વ ચાશ્ત કે નવાફિલ ઔર ઇખ્તિતામી સલાતો સલામ પઢ કર હી ઘર જાતે હૈં ના ?

ઝૈદ ને મુરુવ્વત મેં : હાં હાં, ક્યૂં નહીં, જી, બેશક કહતે હુએ હર સુવાલ કી તૌસીક કર દી ઔર જાન છુડાને કે લિયે જૂં હી પલ્ટા કે **મુબલ્લિગ** ને કન્ધે પર હાથ રખતે હુએ કહા : અચ્છા યેહ તો બતાતે જાઇયે ! ઇસ સાલ તીન રોઝા ઇજતિમાઅ મેં મુલ્તાન શરીફ ભી આએ થે ના ?

ઝૈદ જો કે બિલ્કુલ નયા ઇસ્લામી ભાઈ થા ઇસ ને સોચા કે અગર "ના" કહૂંગા તો યેહ **મુબલ્લિગ** નારાઝ હો જાએગા ઔર લેક્ચર સુનાએગા, લાખોં કે ઇજતિમાઅ મેં કિસ કો પતા કે કૌન આયા થા ઔર કૌન નહીં લિહાઝા યહાં ભી **ઝૂટ** કા સહારા લેતે હુએ ઉસ ને કહ દિયા : આયા થા.

મુબલ્લિગ : પહલે દિન આએ **થે** યા આખિરી દિન ?

ઝૈદ : પહલે હી દિન સે આ ગયા થા.

મુબલ્લિગ : અચ્છા યેહ તો બતાઇયે કે અકેલે આએ થે યા દોસ્તોં કો ભી સાથ લાએ થે ?

ઝૈદ : હમ ચાર દોસ્ત મિલ કર આએ થે.

મુબલ્લિગ : ભાઈ ! વહાં સે આપ ચારોં ને હાથોં હાથ **મ-દની કાફિલોં** મેં સફર ભી કિયા યા નહીં ?

ઝૈદ : જી હાં, ક્યૂં નહીં. અચ્છા મૈં ચલતા હૂં......

મુબલ્લિગ : અરે ભાઈ ઝરા ઠહરિયે ! યેહ તો બતાઇયે કે **મ-દની ચેનલ** દેખતે હૈં યા નહીં ?

ઝૈદ ને મુરુવ્વત મેં યહાં ભી **ઝૂટમૂટ "હાં"** કહ કર જાન છુડાઈ. (મગર અભી જાન કહાં છૂટી થી મુબલ્લિગ નેં મઝીદ એક ઔર સુવાલ જડ દિયા)

મુબલ્લિગ : અચ્છા યેહ તો બતાઇયે દૂસરોં કો મ-દની ચેનલ દેખને કી દા'વત ભી દેતે હૈં યા નહીં ?

ઝૈદ : (જો કે 13 અદદ ઝૂટ બોલ ચુકા થા, યહાં ભી ઉસ ને ઝૂટ બોલ દિયા) ક્યૂં નહીં મૈં ને તો સારે ખાનદાન વાલોં મેં **મ-દની ચેનલ** કી તશ્હીર કર દી હૈ. અચ્છા મુઝે ઇજાઝત દીજિયે.

દેખા આપ ને ! **મુબલ્લિગ** અગર્ચે મઝકૂરા સુવાલાત કર કે ગુનહગાર ન હુવા તાહમ ઇસ કે **ઇન્ફિરાદી કોશિશ** કે ગલત અન્દાઝ કે સબબ **ઝૈદ ઝૂટ કે 15 અદદ ગુનાહોં મેં ફંસા.** બેશક ઝૈદ હી ગુનહગાર હુવા કે યહાં કોઈ **ઇક્રાહ** કી સૂરત ન થી યા'ની સચ બોલને મેં જાન ચલી જાને યા શદીદ પિટાઈ હોને યા કિસી ઉઝ્વ કે બેકાર કર દિયે જાને વગૈરા કા અન્દેશા નહીં થા ઔર ન હી ઝૂટ કી ઇજાઝત કા કોઈ દૂસરા સબબ પાયા જા રહા થા, મુરુવ્વત મેં **ઝૂટ** બોલે થે જિન કી શરીઅત મેં ઇજાઝત ન થી.

ઇન્ફિરાદી કોશિશ મ-દની કામોં કી જાન હૈ : ઇન્ફિરાદી કોશિશ મ-દની કામોં કી જાન હૈ, **દા'વતે ઇસ્લામી** કા તકરીબન 99 % મ-દની કામ ઇન્ફિરાદી કોશિશ સે હી હો રહા હૈ. **ઇન્ફિરાદી કોશિશ** કી રૂહ **મિલન-સારી** હૈ, ઇન્ફિરાદી કોશિશ વાલે કે લિયે મુખાતબ (યા'ની જિસ સે બાત કર રહા હૈ ઉસ) કી નફ્સિયાત પરખ્ના બેહદ ઝરૂરી હૈ. ગફ્લત વ બે એહતિયાતી કા દૌર હૈ આજ કલ અક્સર બિલા તકલ્લુફ **ઝૂટ** બોલા જાને લગા હૈ ઇસ લિયે સખ્ત એહતિયાત કી હાજત હૈ, હમ જબ કે મુસલ્માનોં કો નેક બનાને કે **મુસ્તહબ** કામ કી કોશિશ મેં લગે હૈં તો

આખિર યેહ કહાં કી સમઝદારી હૈ કે કિસી કો નેક બનાને કે લિયે ઉસ કો ગુનાહોં મેં ધકેલને વાલે અન્દાઝ ઇખ્તિયાર કિયે જાએં હમારી તો યેહ કુઢન હો કે હર મુસલ્માન કો ગુનાહોં સે બચાયા જાએ લિહાઝા ઇન્ફિરાદી કોશિશ હો યા **મ-દની કાફિલા** યા ઇજતિમાઅ કે સુન્નતોં ભરે હલ્કે હોં યા દીન દુન્યા કોઈ સા મુઆ-મલા કહીં ભી કિસી એક ફર્દ સે બરાહે રાસ્ત ઇસી તરહ કે સુવાલાત ન કિયે જાએં, જિસ કી વજહ સે ઉસ કે ઝૂટ મેં મુબ્તલા હોને કા ખતરા પૈદા હો અલબત્તા **મ-દની મશ્વરે** જિન મેં ઝિમ્મેદારાન સે કારકર્દગી લી જાતી હૈ ઉન મેં ઝરૂરતન સુવાલાત કરને મેં હરજ નહીં. ઇસી તરહ મદારિસ મેં તરબિય્યત કે લિયે અસાતિઝા ત-લબા સે સુવાલાત કરતે હૈં ઇસ મેં ભી કોઈ મુઝા-યકા નહીં.

આપ નમાઝ પઢતે હૈં યા નહીં ? : બા'ઝ નાદાન ઇસ્લામી ભાઈ **ઇન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ યેહ તક સુવાલ કર દેતે હૈં : ભાઈ **નમાઝ** પઢતે હૈં યા નહીં ? નમાઝી હોને કી સૂરત મેં બા'ઝ અવકાત યેહ સુવાલ ઉસ કો ના ગવાર ગુઝરતા હૈ કે ક્યા સિર્ફ યેહ "મૌલાના સાહિબ" હી નમાઝ પઢતે હૈં ! ઔર અગર બે નમાઝી હુવા તો ઇન્કાર કર દેતા હૈ ઔર ઇસ તરહ વોહ તર્કે નમાઝ કે ગુનાહ કે સાથ સાથ ગુનાહ કે ઇઝહાર કે ગુનાહ મેં ભી ફંસ જાતા હૈ, જી હાં બિલા મસ્લ-હતે શર-ઈ **ગુનાહ કા ઇઝહાર ભી ગુનાહ હૈ.** મ-સલન બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ યેહ કહના ગુનાહ હૈ કે મૈં નમાઝ નહીં પઢતા, મૈં તો બે નમાઝી હૂં યા થા, મૈં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે રોઝે નહીં રખતા ઇતને રોઝે નહીં રખે. મૈં ફજ્ર કી નમાઝ નહીં પઢતા, મૈં ફિલ્મેં ડિરામે દેખતા હૂં, ગાને બાજે સુનતા હૂં, બદ નિગાહી સે નહીં બચતા, મૈં **ગીબતોં**, ચુગ્લિયોં વગૈરા ગુનાહોં મેં મુબ્તલા હૂં યા થા યા કહા મૈં ચોર, ડાકૂ, શરાબી, જૂઆરી હૂં યા થા વગૈરા વગૈરા. અગર કોઈ દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં આ કર ઇસ્લાહ પઝીર હુવા ઔર ઉસ ને ઇસ નિય્યત સે અપને સાબિકા ગુનાહોં કા ઇઝહાર કિયા તાકે લોગ ગુનાહોં સે તાઇબ હોં ઔર દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની માહોલ કી તરફ માઇલ હોં ઇસ મેં હરજ નહીં. વોહ લોગ યકીનન ગુનહગાર હોતે હૈં જો કે બિલા ઇસ્લાહે નિય્યત ખ્વાહ મ ખ્વાહ અપના રો'બ ડાલને યા લોગોં કો હૈરત મેં ડાલને યા ઉન કી તવજ્જોહ ઔર હમદર્દી હાસિલ કરને કે લિયે જરાઇમ કા ઇઝહાર

કરતે રહતે હૈં કે મૈં તો પહલે ડાન્સર થા, દહશત ગર્દી કરતા થા, મૈં ને લોગોં પર છુરિયાં ચલાઈ હૈં, લોગોં કો ખૌફઝદા કરને કે લિયે ખૂબ ફાયરિંગ કરતા થા, ઈતને ઈતને કત્લ કિયે હૈં, કાતિલ હૂં, ડકૈતિયોં મેં માહિર થા, જૂઆ કા અડ્ડા ચલાતા થા વગૈરા. નીઝ બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ કિસી આકિલ બાલિગ મુસલ્માન સે યેહ સુવાલ કરના હી ગલત હૈ કે આપ નમાઝ પઢતે હૈં યા નહીં ? આપ ફજ્ર કે લિયે ઉઠતે હૈં યા નહીં ? વગૈરા. ક્યૂંકે અગર ઈસ સુવાલ સે સામને વાલે કે તર્કે નમાઝ કી મા'લૂમાત હાસિલ કરના મક્સૂદ હૈ તો યેહ ગુનાહ કી ટોહ (યા'ની તલાશ) મેં લગના હૈ ઔર કુરઆને પાક મેં ઈસ સે સાફ સાફ મન્અ કિયા ગયા હૈ ચુનાન્ચે પારહ 26 **સૂ-રતુલ હુજુરાત** આયત નમ્બર 12 મેં ઈર્શાદ હોતા હૈ : **وَلَا تَجَسَّسُوْا** (**તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** ઔર એબ ન ઢૂંઢો) ઔર અગર ગુનાહ કી મા'લૂમાત કા **તજસ્સુસ** મક્સૂદ નહીં હૈ તબ ભી યેહ સુવાલ સામને વાલે કે લિયે ઈઝહારે ગુનાહ કા સબબ હો સકતા હૈ. બહર હાલ ''ઈન્ફિરાદી કોશિશ'' મેં સુવાલાત કે બજાએ કોઈ ફઝીલત સુના દીજિયે ઔર નમાઝ કી તરગીબ ઈસ અન્દાઝ મેં દિલાઈયે કે વોહ નમાઝી હો તબ ભી ઉસ કો બુરા ન લગે ઔર બે નમાઝી હો તબ ભી બોલ ન પડે કે મૈં બે નમાઝી હૂં, નીઝ ઉસ કે અલાકે કી ઉસ મસ્જિદ મેં નમાઝ કી દર-ખ્વાસ્ત કીજિયે જહાં **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની કામ હો રહા હો.

સુવાલાત કે બજાએ તરગીબાત સે કામ લીજિયે : **ઈજતિમાઅ** ઔર **મ-દની કાફિલે** મેં સફર વગૈરા કે લિયે **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** મેં સખ્ત ઝરૂરત કે બિગૈર સુવાલાત કર કે કિસી કો શરમિન્દા કરને, મુરુવ્વતન **ઝૂટ** બોલ દેને યા ગુનાહ કા ઈઝહાર કર બૈઠને કે ખતરાત મેં ડાલને કે બજાએ તરગીબી અન્દાઝ ઈખ્તિયાર કીજિયે ઔર **ઈજતિમાઅ વ મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કતેં ઔર ફઝીલતેં બયાન કીજિયે. અગર સામને વાલા ''સિર્ફ હાં'' કહે તો ઉસ સે اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ ભી કહલવા લીજિયે. ઔર મુમ્કિના સૂરત મેં યેહ ભી કહ દીજિયે કે હમેં મા'ના પર નઝર રખતે હુએ اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ કહને કી આદત ડાલની ચાહિયે اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ કે મા'ના હૈં ''**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ચાહા તો'' ઔર વાકેઈ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ચાહે બિગૈર હમ કુછ ભી નહીં કર સકતે. **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી તારીખ લે લીજિયે, નામ વ પતા, ફોન નમ્બર વગૈરા અપને પાસ મહફૂઝ કર લીજિયે. ઔર ઉસ

વક્ત તક રાબિતા કરતે રહિયે, જબ તક સફર મુકમ્મલ કર લેને કી સઆદત હાસિલ ન કર લે. ઔર બા'દ મેં ભી ઉસ સે મરબૂત (યા'ની રાબિતે મેં) રહિયે યહાં તક કે વોહ **મ-દની માહોલ** મેં રચ બસ કર દૂસરોં કો **મ-દની કાફિલે** કા મુસાફિર બનાને વાલા ન બન જાએ.

વા'દા કરને કે અલ્ફાઝ : જબ ભી કિસી સે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત યા **મ-દની કાફિલે** મેં સફર વગૈરા કા વા'દા લેં તો اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ (ઔર જો મા'ના ન જાનતા હો ઉસ સે "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ચાહા તો") ઝરૂર કહલવા લિયા કરેં, કે ઈસ તરહ **વા'દા ખિલાફી** કે ગુનાહ સે બચત રહેગી. ક્યૂંકે અગર દિલ મેં વા'દા પૂરા કરને કી નિય્યત ન હોને કે બા વુજૂદ અગર ઉસ ને જાન છુડાને કે લિયે મ-સલન કહ દિયા : મૈં વા'દા કરતા હૂં ફુલાં દિન મ-દની કાફિલે મેં સફર કરૂંગા" તો વોહ **વા'દા ખિલાફી** કે ગુનાહ મેં પડ જાએગા. હાં અગર ઉસ ને લફ્ઝ "વા'દા" નહીં બોલા બલ્કે મ-સલન ઈસ તરહ કે અલ્ફાઝ કહે : "મૈં ફુલાં દિન મ-દની કાફિલે મેં સફર કરૂંગા" તો ઝરૂરી નહીં કે યેહ વા'દા હી હો મહ્ઝ ઈત્તિલાઅ ભી હો સકતી હૈ. **ઈત્તિલાઅ** કા મતલબ હોતા હૈ "કિસી કો કિસી કામ કે કરને યા ન કરને કી ખબર દેના." ઈત્તિલાઅ દેતે વક્ત નિય્યત કા બહર હાલ એ'તિબાર હૈ, મ-સલન ખબર દેને કી નિય્યત સે નહીં સિર્ફ જાન છુડાને કે લિયે કહ દિયા કે ઈસ જુમા'રાત કો ઈજતિમાઅ મેં આઊંગા યા ફુલાં દિન મ-દની કાફિલે મેં સફર કરૂંગા મગર દિલ મેં નિય્યત યેહી હો કે ઈજતિમાઅ મેં નહીં જાઊંગા, ઉસ દિન સફર નહીં કરૂંગા તો યેહ અગર્ચે વા'દા ખિલાફી ન હુઈ મગર **ઝૂટ** હુવા. **વા'દા** યેહ હૈ કે કિસી સે બા કાઈદા વા'દે કે તૌર પર તૈ કિયા કે "ફુલાં કામ કરૂંગા યા ફુલાં કામ નહીં કરૂંગા" અગર લફ્ઝ "વા'દા" ન કહા મગર અન્દાઝ વ અલ્ફાઝ કે ઝરીએ અપની બાત કો **મુઅક્કદ** કિયા યા'ની ઉસ બાત કી તાકીદ ઝાહિર કી તબ ભી "વા'દા" હૈ મ-સલન "મ-દની કાફિલે" મેં સફર કરૂંગા કે સાથ "વા'દા કરતા હૂં" કહા, યા યેહ કહને કે બજાએ કહા : બિલ્કુલ પક્કી બાત કહ રહા હૂં યા કહા : યકીન માનિયે, યા કહા : બિલ્કુલ તૈ હૈ કે, યા કહા : નહીં નહીં આપ મુત્મઈન રહિયે કે, યા કહા : બસ અબ તૈ હો ગયા કે...વગૈરા. ઈસ કી મિસાલ યૂં દૂં જૈસા કે "મંગની" કે યેહ **વા'દા** હૈ અગર્ચે ઈસ મેં "વા'દે" કા લફ્ઝ નહીં બોલા જાતા મગર બા કાઈદા લડકી વાલોં સે તૈ કિયા જાતા હૈ ઔર યહાં "તૈ કરના" હી **વા'દા** હૈ.

"વા'દા નહીં ઈરાદા કર લીજિયે" કહલવાના કૈસા ? : બા'ઝ લોગ યેહ જુમ્લા બોલતે હૈં : "ચલિયે વા'દા નહીં કરતે તો **ઈરાદા** હી કર લીજિયે" હો સકતા હૈ કે ઈસ તરહ **ઈરાદા** યા નિય્યત કરવાના ભી **બહુત** સોં કો ગુનાહોં મેં મુબ્તલા કર દેતા હો. જી હાં, દિલ મેં ઈરાદા (યા'ની નિય્યત) ન હોને કે બા વુજૂદ મ-સલન કિસી ને કહ દિયા કે "મૈં ઈરાદા (યા નિય્યત) કરતા હૂં 12 માહ (યા 30 દિન યા તીન દિન) કે મ-દની કાફિલે મેં સફર કરૂંગા." તો યેહ **સરીહ** (યા'ની ખુલા) **ઝૂટ** હૈ. લિહાઝા જબ ભી કિસી સે ઈરાદા કરવાએં સાથ મેં اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ભી કહલવા લિયા કરેં તો અગર દિલ મેં ઈરાદા ન ભી હુવા અગલા ગુનાહ સે બચ જાએગા.

"કોશિશ કરૂંગા" કહલવાના : "કોશિશ કરૂંગા" કહને મેં ભી ગુનાહ મેં પડને કા ખતરા મૌજૂદ હૈ યા'ની દિલ મેં નિય્યત ન હોને કે બા વુજૂદ જાન છુડાને કે લિયે કહ દિયા "**કોશિશ** કરૂંગા", તો યેહ ભી **ઝૂટ** હૈ લિહાઝા યૂં કહલવાઈયે : "મૈં اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ કોશિશ કરૂંગા યા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ચાહા તો કોશિશ કરૂંગા." યેહ જુમ્લા, "કોશિશ કરૂંગા" હમારે યહાં બહુત હી આમ હૈ કહને વાલે કો પહલે અપની નિય્યત પર ગૌર કર લેના ચાહિયે. અગર "કોશિશ કરૂંગા" કહને કે સાથ મેં "اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ" કહને કી આદત પડ ગઈ તો اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ આફિય્યત હી આફિય્યત હૈ. اِنْ شَآءَاللّٰه કહતે વક્ત ઈસ કે મા'ના પર ભી નઝર રખી જાએ, اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ કે મા'ના હૈં : "**અલ્લાહ** ને ચાહા તો" અક્સર લોગ ઈસ કા તલફ્ફુઝ ગલત અદા કરતે હૈં, સહીહ અદાએગી કી ખૂબ મશ્ક કીજિયે : اِنْ ۔ شَا ۔ اَللّٰه

اِنْ شَآءَاللّٰه કહ કર ભી બાત કો નિભાઈયે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! **મિન કુલ્લે વુજૂહ** (યા'ની હર હાલ મેં) ખુદ ભી મોહતાત જુમ્લે બોલને કી કોશિશ ફરમાઈયે ઔર દૂસરોં સે ભી મોહતાત જુમ્લે કહલવાઈયે. **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે દૌરાન ખ્વાહ કિસી સે **વા'દા** લેં, **ઈરાદા** કરવાએં યા **કોશિશ કરૂંગા**

કહલવાએં સાથ મેં اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ કહલવાના ન ભૂલેં, ઈસી તરહ આપ ભી અપને લિયે اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ કહને કી આદત બનાઈયે. મગર ઈસ તરહ કે જુમ્લોં કો ભી નિભાના હી મુનાસિબ હોતા હૈ વરના અવામ બદ ઝન હોતે ઔર બસા અવકાત **ગીબતોં** વગૈરા પર ઉતર આતે હૈં કે ફુલાં ને હમારે સાથ **વા'દા ખિલાફી** કી વગૈરા.

બદ ગુમાની મત કીજિયે : દેખિયે ! યહાં આપ ને ખુદ કો બદ **ગુમાનિયોં** સે બચાના ઔર હુસ્ને ઝન નિભાના હૈ યા'ની કરાઈને વાઝેહા કે બિગૈર કિસી કે બારે મેં યેહ ઝેહ્ન નહીં બનાના કે ફુલાં ને **ગલત વા'દા** કર કે યા **કોશિશ કરૂંગા** યા **ઈરાદા** કરતા હૂં કહ કર જાન છુડા લી, આપ ઉસ કો **સચ્ચા** હી તસવ્વુર કીજિયે.

હાં મેં સર હિલા દેના : કિસી કો આયન્દા કે લિયે કુછ કરને યા ઈજતિમાઅ વગૈરા મેં આને કા કહા જાએ તો ઉમૂમન જાન છુડાને કે લિયે ઈસ્બાત (યા'ની હાં) મેં સર હિલા દેતે હૈં મગર દિલ મેં તૈ હોતા હૈ કે યેહ જો કુછ કહ રહા હૈ મૈં ઈસ કે મુતાબિક અમલ નહીં કરૂંગા. **યેહ ભી બા'ઝ સૂરતોં મેં ઝૂટ ઔર બા'ઝ સૂરતોં મેં વા'દા ખિલાફી હૈ.** ઐસોં કી રહનુમાઈ ઔર ઉમ્મત કી ભલાઈ કી અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં સે ચન્દ રિવાયાત વ મ-દની હિદાયાત મુલા-હઝા ફરમા લીજિયે. اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ બે ઈન્તિહા ફાએદા હોગા.

પારહ 15 સૂરએ બની ઈસ્રાઈલ આયત નમ્બર 34 મેં ઈર્શાદે રબ્બુલ ઈબાદ عَزَّوَجَلَّ હૈ :

اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔوْلًا ﴿۳۴﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક અહ્દ સે સુવાલ હોના હૈ.

વા'દા ખિલાફી મુનાફિક કી નિશાનિયોં મેં સે હૈ : અલ્લાહ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللّٰہ تعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : મુનાફિક કી તીન નિશાનિયાં હૈં : જબ બાત કરે ઝૂટ કહે, જબ **વા'દા** કરે **ખિલાફ** કરે ઔર જબ ઉસ કે પાસ અમાનત રખી જાએ **ખિયાનત** કરે. (صَحیح بُخاری ج۱ ص۲٤ حدیث۳۳)

વા'દા ખિલાફી કી વઈદાત પર મબ્ની ચાર રિવાયાત : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 207 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"જહન્નમ કે ખતરાત" સફહા** 113 તા 114 સે તીન રિવાયાત મુલા-હઝા ફરમાઈયે : **﴾1﴿** જો મુસલ્માન અહ્દ શિકની ઔર વા'દા ખિલાફી કરે ઉસ પર **અલ્લાહ** ઔર ફિરિશ્તોં ઔર તમામ ઈન્સાનોં કી લા'નત હૈ ઔર ઉસ કા ન કોઈ ફર્ઝ કબૂલ હોગા ન નફલ (بُخاری ج ۲ ص ۳۷۰ حدیث ۳۱۷۹) **﴾2﴿** હર અહ્દ શિકની કરને વાલે કી સુરીન (યા'ની બદન કા વોહ હિસ્સા જિસ કે બલ ઈન્સાન બૈઠતા હૈ ઉસ) કે પાસ કિયામત મેં ઉસ કી અહ્દ શિકની કા એક ઝન્ડા હોગા. (صَحیح مُسلِم ص ۹۵٦ حدیث ۱۷۳۸) **﴾3﴿** લોગ ઉસ વક્ત તક હલાક ન હોંગે જબ તક કે વોહ અપને લોગોં સે અહ્દ શિકની ન કરેંગે.

(سُنَنِ ابوداوٗدج٤ص١٦٦حدیث٤٣٤٧)

ઝૂટા વા'દા કરના હરામ હૈ : મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الرَّحْمٰن **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** જિલ્દ 25 સફહા 69 પર લિખતે હૈં "અશ્બાહ વન્નઝાઈર" મેં હૈ : **خُلْفُ الْوَعْدِ حَرَامٌ** યા'ની વા'દા ઝૂટા કરના હરામ હૈ. (الاشباہ والنظائر ص۲۸۸, ફતાવા ર-ઝવિય્યા)

વા'દા ખિલાફી કિસે કહતે હૈં ? : હુઝૂરે પુરનૂર સય્યિદુલ આ-લમીન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : "વા'દા ખિલાફી યેહ નહીં કે આદમી વા'દા કરે ઔર ઉસ કી નિય્યત ઉસે પૂરા કરને કી ભી હો બલ્કે **વા'દા ખિલાફી** યેહ હૈ કે આદમી વા'દા કરે ઔર ઉસ કી નિય્યત ઉસે પૂરા કરને કી ન હો." (الجامع لاخلاق الراوی للخطیب البغدادی ج۲ص٦٠رقم١١٧٩) એક ઔર હદીસે પાક મેં હૈ કે જબ કોઈ શખ્સ અપને ભાઈ સે **વા'દા** કરે ઔર ઉસ કી નિય્યત પૂરા કરને કી હો ફિર પૂરા ન કર સકે, વા'દા પર ન આ સકે તો ઉસ પર ગુનાહ નહીં. (سُنَنِ ابوداوٗد ج ٤ ص ٣٨٨ حدیث ٤٩٩٥)

વા'દા પૂરા કરને કી નિય્યત ન હો મગર ઈત્તિફાકન પૂરા હો જાએ તો.......: મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : હદીસ કા મતલબ યેહ હૈ કે અગર **વા'દા** કરને વાલા પૂરા કરને કા ઈરાદા રખતા હો મગર કિસી ઉઝ્ર યા મજબૂરી કી વજહ સે પૂરા ન કર સકે તો વોહ ગુનાહગાર નહીં, યૂં હી અગર કિસી કી **નિય્યત વા'દા ખિલાફી** કી હો મગર ઈત્તિફાકન પૂરા કર દે તો ગુનહગાર હૈ ઉસ બદ નિય્યતી કી વજહ સે. હર વા'દે મેં **નિય્યત** કા બડા દખ્લ હૈ.

(મિરઆત, જિ. 6, સ. 492)

શર-ઈ કબાહત હો તો વા'દા પૂરા ન કરે : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** હિસ્સા 16 **સફહા 295** પર સદરુશ્શરીઅહ હઝરતે મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْغَنِى લિખતે હૈં : **વા'દા** કિયા મગર ઉસ કો પૂરા કરને મેં કોઈ શર-ઈ કબાહત (યા'ની શર-ઈ બુરાઈ) થી ઈસ વજહ સે પૂરા નહીં કિયા તો ઉસ કો **વા'દા ખિલાફી** નહીં કહા જાએગા ઔર વા'દા ખિલાફી કા જો ગુનાહ હૈ ઈસ સૂરત મેં નહીં હોગા અગર્ચે **વા'દા** કરતે વક્ત ઉસ ને ઈસ્તિસ્ના ન કિયા હો કે યહાં શરીઅત કી તરફ સે ઈસ્તિસ્ના મૌજૂદ હૈ, ઈસ કો ઝબાન સે કહને કી ઝરૂરત નહીં મ-સલન **વા'દા** કિયા થા કે "મૈં ફુલાં જગહ પર આઊંગા ઔર વહાં બૈઠ કર તુમ્હારા ઈન્તિઝાર કરૂંગા." મગર જબ વહાં ગયા તો દેખતા હૈ કે નાચરંગ ઔર શરાબ નોશી વગૈરા મેં લોગ મસરૂફ હૈં, (લિહાઝા) વહાં સે ચલા આયા તો યેહ **વા'દા ખિલાફી** નહીં હૈ, યા ઉસ કા ઈન્તિઝાર કરને કા **વા'દા** કિયા ઔર ઈન્તિઝાર કર રહા થા કે નમાઝ કા વક્ત આ ગયા યેહ ચલા આયા (તો યેહ) **વા'દે કે ખિલાફ** નહીં હુવા. (બહારે શરીઅત)

મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી કી જબ કબ્ર ખુલી : ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં** મેં

આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમાત** કે મુતાબિક અમલ કરતે હુએ રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે એક અઝીમુશ્શાન **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ ચુનાન્ચે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી "મર્કઝી મજલિસે શૂરા" કે રુક્ન મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી **મુહમ્મદ ફારૂક અત્તારી અલ મ-દની** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْغَنِی કે બારે મેં મેરા હુસ્ને ઝન હૈ કે વોહ દા'વતે ઈસ્લામી કે મુખ્લિસ મુબલ્લિગ ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે ડરને વાલે બુઝુર્ગ થે ઔર ગોયા ઈસ હદીસે પાક કે મિસ્દાક થે : **كُنْ فِى الدُّنْيَا كَاَنَّكَ غَرِيْبٌ** યા'ની "દુન્યા મેં ઈસ તરહ રહો કે ગોયા તુમ મુસાફિર હો." (صحیح بُخاری ج ٤ ص ٢٢٣ حدیث ٦٤١٦) **18 મુહર્રમુલ હરામ 1427 હિ.** બ મુતાબિક 17-2-2006 બરોઝ જુમુઆ નમાઝે જુમુઆ કી અદાએગી કે બા'દ અપની કિયામ ગાહ વાકેઅ (ગુલશને ઈક્બાલ, બાબુલ મદીના કરાચી) મેં અચાનક હ-ર-કતે કલ્બ બન્દ હોને કે સબબ બ ઉમ્ર તકરીબન 30 બરસ જવાની કે આલમ મેં ઈન્તિકાલ ફરમા ગએ થે. આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કો **સહરાએ મદીના**, બાબુલ મદીના કરાચી મેં દફ્ન કિયા ગયા. વિસાલ શરીફ કે તકરીબન 3 સાલ 7 મહીને 10 દિન બા'દ યા'ની 25 ર-જબુલ મુરજ્જબ 1430 સિ.હિ. બ મુતાબિક 18-7-2009 હફ્તા ઔર ઈતવાર કી દરમિયાની રાત બાબુલ મદીના કરાચી મેં કઈ ઘન્ટે તક મૂસલાધાર બરસાત હુઈ જિસ કી વજહ સે મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી અલહાજ હાફિઝ મુહમ્મદ ફારૂક અત્તારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْبَارِی કી કબ્ર દરમિયાન સે ખુલ ગઈ. જો ઈસ્લામી ભાઈ **સહરાએ મદીના** મેં હિફાઝતી ઉમૂર પર **મુ-તઅય્યન** હૈં ઉન્હોં ને સુબ્હ કે વક્ત દેખા કે **કબ્ર સે સબ્ઝ રંગ કી રોશની નિકલ રહી હૈ.** આરિઝી તૌર પર કબ્ર દુરુસ્ત કરને વાલે ઈસ્લામી ભાઈયોં કા હલ્ફિય્યા (યા'ની કસમ ખા કર) કુછ યૂં બયાન હૈ કે હમ ને દેખા કે **તદફીન કે તકરીબન સાઢે તીન સાલ બા'દ ભી મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી** قُدِّسَ سِرُّهُ السَّامِی **કી મુબારક લાશ ઔર કફન ઈસ તરહ સલામત થે કે ગોયા અભી અભી ઈન્તિકાલ**

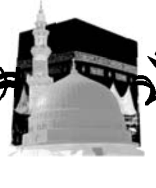

હુવા હો, તક્ફીન કે વક્ત સર પર રખા જાને વાલા સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા શરીફ આપ કે સરે મુબારક પર અપને જલ્વે લુટા રહા થા, ઈમામે શરીફ કી સીધી જાનિબ કાન કે નઝદીક આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ઝુલ્ફોં કા કુછ હિસ્સા અપની બહારેં દિખા રહા થા, પેશાની નૂરાની થી ઔર ચેહરા મુબારક ભી કિબ્લા રુખ થા. **મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી** કી કબ્ર મુબારક સે ખુશ્બૂ કી ઐસી લપટેં આ રહી થીં કે હમારે મશામે જાં મુઅત્તર હો ગએ. કબ્ર મેં બારિશ કા પાની ઉતર જાને કી વજહ સે યેહ ઈમ્કાન થા કે કબ્ર મઝીદ ધંસ જાએ ઔર સિલેં મર્હૂમ કે વુજૂદે મસ્ઊદ કો સદમા પહોંચાએં લિહાઝા ઈસ વાકિએ કે તકરીબન દસ રોઝ બા'દ યા'ની શબે બુધ **6 શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1430 હિ.** (28-7-2009) બ શુમૂલ મુફ્તિયાને કિરામ વ ઉ-લમાએ ઈઝામ હઝારહા ઈસ્લામી ભાઈયોં કા કસીર મજમઅ હુવા, **ગુલામ ઝાદા** અબૂ ઉસૈદ હાજી ઉબૈદ રઝા ઈબ્ને અત્તાર મ-દની سَلَّمَهُ اللهُ الْغَنِی પહલે સે મૌજૂદ શિગાફ કે ઝરીએ **કબ્ર** કે અન્દર ઉતરે તાકે યેહ અન્દાઝા લગાએં કે આયા મુન્તકિલી કે લિયે જિસ્મે મુબારક બાહર નિકાલને કી હાજત હૈ યા અન્દર રહતે હુએ ભી કબ્ર શરીફ કી તા'મીરે નૌ મુમ્કિન હૈ. ઉન્હોં ને અન્દર કા જાઈઝા લિયા ઔર અન્દર હી સે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે "દારુલ ઈફ્તા અહલે સુન્નત" કે મુફ્તી સાહિબ કો સૂરતે હાલ બયાન કી, ઉન્હોં ને બદન મુબારક બાહર ન નિકાલને કા હુક્મ ફરમાયા, **ગુલામ ઝાદા** હાજી ઉબૈદ રઝા કો મૂવી કેમેરા દિયા ગયા ચુનાન્ચે પુરાની કબ્ર કે અન્દરૂની માહોલ ઔર ઊપર સે મિટ્ટી વગૈરા ગિરને કે બા વુજૂદ اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને **ઈમામા શરીફ, પેશાની મુબારક ઔર ઝુલ્ફોં કે બા'ઝ હિસ્સે કી કામ્યાબ મૂવી બના લી,** જો કે કુછ હી દેર કે બા'દ "સહરાએ મદીના" મેં લગાએ ગએ મુખ્તલિફ સ્ક્રીનોં પર હઝારોં ઈસ્લામી ભાઈયોં કો દિખા દી ગઈ, ઉસ વક્ત લોગોં કે જઝબાત દીદની થે, યેહ રૂહ પરવર મન્ઝર દેખ કર બે શુમાર ઈસ્લામી ભાઈ અશ્કબાર હો ગએ. ઉસ કે બા'દ આને વાલી રાત યા'ની બુધ ઔર જુમા'રાત કી દરમિયાની શબ **7 શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1430 હિ.** (29-7-2009) કો દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની ચેનલ** પર બરાહે રાસ્ત "ખુસૂસી મ-દની મુકા-લમા" નશ્ર કિયા ગયા જિસ મેં દુન્યા કે મુખ્તલિફ મુમાલિક કે લાખોં નાઝિરીન કો કેમરે કે અન્દર મહફૂઝ કર્દા કબ્ર કા અન્દરૂની મન્ઝર ઔર મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી قُدِّسَ سِرُّهُ السَّامِی કી તકરીબન સાઢે તીન સાલ પુરાની સહીહ

ફરમાને મુસ્તફા صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم : ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (حاکم)

સલામત લાશ મુબારક કે ઇમામા શરીફ, પેશાની મુબારક ઔર ગેસૂ મુબારક કે કુછ બાલોં કી ઝિયારત કરવાઈ ગઈ. ચૂંકે યેહ ખબર હર તરફ જંગલ કી આગ કી તરહ ફૈલ ચુકી થી લિહાઝા મુખ્તલિફ શહરોં કે જુદા જુદા અલાકોં કે ઇસ્લામી ભાઈયોં કે બયાનાત કા લુબ્બે લુબાબ હૈ કે **ખુસૂસી મ-દની મુકા-લમે** કે દૌરાન કઈ ગલિયાં ઔર બાઝાર ઇસ તરહ સૂને હો ગએ થે જિસ તરહ મુસલ્માનોં કે અલાકોં મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ઇફ્તાર કે વક્ત હોતે હૈં ઔર T.V. પર ઘર ઘર સે "ખુસૂસી મ-દની મુકા-લમે" કી આવાઝ સુનાઈ દે રહી થી. હોટલોં, નાઈ કી દુકાનોં વગૈરા મેં જહાં જહાં T.V. સેટ મૌજૂદ થે વહાં અવામ હુજૂમ દર હુજૂમ જમ્અ હો કર **મ-દની ચેનલ** પર મુફ્તિયે દા'વતે ઇસ્લામી قُدِّسَ سِرُّہُ السَّامِی કી મ-દની બહારોં કે નઝ્ઝારે કર રહે થે. એક ઇત્તિલાઅ કે મુતાબિક મ-દની ચેનલ પર "ખુસૂસી મ-દની મુકા-લમા" સુન કર ઔર મુફ્તિયે દા'વતે ઇસ્લામી قُدِّسَ سِرُّہُ السَّامِی કી તક્રીબન સાઢે તીન સાલ પુરાની મુબારક લાશ કી રૂહ પરવર ઝલકિયાં દેખ કર એક ગૈર મુસ્લિમ મુશર્રફ બ ઇસ્લામ હો ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઇસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે મક-ત-બતુલ મદીના ને ઇસ સિલ્સિલે મેં શબે બરાઅત 1430 હિ. કે મુબારક મૌકઅ પર એક તારીખી V.C.D બનામ "મુફ્તિયે દા'વતે ઇસ્લામી કી જબ કબ્ર ખુલી" જારી કર દી. તા દમે તારીખ હઝારોં V.C.Ds ફરોખ્ત હો ચુકી હૈં.

જબીં મૈલી નહીં હોતી દહન મૈલા નહીં હોતા

ગુલામાને મુહમ્મદ કા કફન મૈલા નહીં હોતા

અલ્લાહુ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.

اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صلی اللہ تعالیٰ علیہ واٰلہٖ وسلّم

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

નિગરાન કી તબ્દીલી પર તશ્વીશ ન કિયા કરેં

સુવાલ : હમારે અલાકાઈ મુશા-વરત કે નિગરાન કો ફારિગ કર દિયા ગયા ઈસ સે બા'ઝ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો તશ્વીશ હૈ. અબ હમારે અલાકે કા મ-દની કામ કૈસે હોગા ?

જવાબ : **દા'વતે ઈસ્લામી** મેં મ-દની કામોં કી **ઝિમ્મેદારી** કિસી કો ભી ઉમ્ર ભર કે લિયે નહીં દી જાતી, હર ઝિમ્મેદાર કી મુદ્દત 12 માહ મુકર્રર હૈ, ઈસ કે બા'દ યા તો તજદીદ કર કે ઉસે બર કરાર રખા જાતા હૈ યા તબ્દીલ કર દિયા જાતા હૈ, નીઝ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે અઝીમ તર મફાદ કે પેશે નઝર અહકામે શરીઅત કે દાએરે મેં રહતે હુએ કિસી ભી વક્ત કિસી ભી ઝિમ્મેદાર કો ફારિગ કિયા જા સકતા હૈ. મીઆદ કે મુતાબિક હોને વાલે તબાદિલે યા તન્ઝીમી મસાલેહ કી બિના પર કિસી કી ફરાગત પર તશ્વીશ હો તો ઈસ કો દબા દેના આપ કે ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે હક મેં બેહતર હૈ, સભી કો અપને ઝિમ્મેદારાન કે **મુ-તઅલ્લિક** યેહ હુસ્ને ઝન રખના ચાહિયે કે યેહ તન્ઝીમી મફાદાત કો હમ સે ઝિયાદા બેહતર સમઝતે હૈં, ઉન્હોં ને જો ભી ફૈસલા કિયા હોગા સોચ સમઝ કર હી કિયા હોગા. યેહ ઝેહ્ન રખના હરગિઝ મુનાસિબ નહીં કે ફુલાં ચલા ગયા તો અબ મ-દની કામ નહીં હોગા ! બરાએ કરમ ! નઝર "સબબ" પર નહીં "મુસબ્બિબ" યા'ની સબબ બનાને વાલે રબ عَزَّوَجَلَّ પર રખિયે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **મુસબ્બિબુલ અસ્બાબ** હૈ, વોહ જિસ સે ચાહેગા કામ લે લેગા. અગર વોહ કિસી સે મઝીદ કામ લેના ન ચાહેગા તો જિસ ને મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચા રખી હૈં વોહી સુસ્ત પડ જાએગા યા કોઈ ભી સબબ હો જાએગા જિસ સે કામ ટૂટ જાએગા. બે શુમાર ઉ-લમાએ રબ્બાનિય્યીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن દુન્યા મેં તશરીફ લાએ દીને ઈસ્લામ કા ખૂબ કામ કિયા ઔર પર્દા ફરમા ગએ લેકિન ચમને ઈસ્લામ અભી તક હરા ભરા લહ્લહા રહા હૈ. અગર નિગરાન કી મૌકૂફી બહાલી પર બહસેં કરતે રહેંગે તો જો થોડા બહુત કામ રહા હોગા વોહ ભી ખત્મ હો સકતા હૈ. લિહાઝા આપ સબ મ-દની કામ કરતે રહિયે اِنْ شَآءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ ખૂબ ખૂબ મ-દની બહારેં આએંગી. દા'વતે ઈસ્લામી કી મર્કઝી મજલિસે શૂરા કે નિગરાન મર્હૂમ હાજી મુશ્તાક અત્તારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِى

ફરમાયા કરતે થે : હમેં દા'વતે ઇસ્લામી મેં શખ્સિય્યત કો નહીં "સિસ્ટમ" (યા'ની નિઝામ) કો મઝબૂત કરના હૈ.

હમેં નિગરાન કા કુસૂર બતાયા જાએ

સુવાલ : જો ઇતને અર્સે સે મ-દની કામ કર રહા થા ઉસ કો જબ મા'ઝૂલ કિયા હૈ તો ચલિયે ઉસ કા કોઈ કુસૂર હોગા, વોહ કુસૂર હી બતા દિયા જાએ તાકે અલાકે કે ઇસ્લામી ભાઈયોં કી બેચૈની દૂર હો.

જવાબ : દેખિયે મા'ઝૂલી ઔર હૈ ઔર તબ્દીલી ઔર, 12 માહ કી મુદ્દત પૂરી હો જાને કે બા'દ જિસ કી તબ્દીલી અમલ મેં આઈ ઉસ કા કુસૂર વાર હોના હરગિઝ ઝરૂરી નહીં, ઇસ બાત કો ઇસ મિસાલ સે સમઝિયે જૈસે આપ ને 12 માહ મેં ખાલી કર દેને કે મુઆ-હદે પર દુકાન કિરાએ પર લી, મુદ્દત પૂરી હો જાને કે બા'દ માલિક ને દુકાન વાપસ લે લી ઇસ પર ઉસ સે ઇસ કા સબબ પૂછને કા યેહ મહલ (યા'ની મૌકઅ) હી નહીં ક્યૂંકે યેહ તો પહલે હી સે તૈ થા, ઇસી પર દોબારા ઝિમ્મેદારી ન મિલને કો કિયાસ કર લીજિયે. હાં મુદ્દત પૂરી હોને સે કબ્લ અમલ મેં આને વાલી મા'ઝૂલી કે અસ્બાબ હો સકતે હૈં મ-સલન ખુદ અપની મજબૂરી કે બાઇસ મુસ્તા'ફી હો જાના, નિજી મસ્રૂફિયાત કે બાઇસ વક્ત ન દે પાના, તન્ઝીમી તરીકે કાર કે મુતાબિક મ-દની કામ ન કરના, મ-દની મર્કઝ કી ઇતાઅત ન કરના વગૈરા, નીઝ બા'ઝ અસ્બાબ યેહ ભી હૈં મ-સલન કિસી ઝિમ્મેદાર કા **મુખર્રિબે** અખ્લાક સરગર્મિયોં મેં મુલવ્વસ હોના, મ-દની અતિય્યાત મેં ખુર્દ બુર્દ કરના, ફોહ્શ હ-ર-કત મેં મુબ્તલા હો જાના વગૈરા. સબબે મા'ઝૂલી કી ટોહ મેં પડના ઔર "કુસૂર" તલાશના ગુનાહોં મેં ડાલ સકતા હૈ લિહાઝા મા'ઝૂલી કી મા'લૂમાત ન કી જાએ વરના કવી ઇમ્કાન હૈ કે જિસ નિગરાન કો મા'ઝૂલ કિયા ગયા ઉસ કે ઐબોં પર સે પર્દે ઉઠેં, ઉસ કી સુસ્તિયોં, કોતાહિયોં વગૈરા કે તઝકિરે નિકલેં ઔર યૂં **ગીબતોં** કે દરવાઝે ખુલેં ફિર જવાબન ભી કિઝ્બ બયાનિયોં, **ગીબતોં**, બદ ગુમાનિયોં, તોહ્મતોં, બદ અલ્કાબિયોં ઔર દિલ આઝારિયોં વગૈરા વગૈરા ગુનાહોં કા તૂફાન ખડા હો, દીન કે મ-દની કામોં કા નુક્સાન હો ઔર બરબાદિયે આખિરત કા સામાન હો.

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગ્ફિરત હૈ. (جامع صغیر)

લિહાઝા **મ-દની ઈલ્તિજા** હૈ કે ખ્વાહ કિસી કો ભી ઉસ કી ઝિમ્મેદારી સે હટાયા જાએ યા ખુદ આપ કી ઝિમ્મેદારી કો તબ્દીલ કિયા જાએ, અપની મજલિસ કે **મુ-તઅલ્લિક** હુસ્ને ઝન રખતે હુએ ખામોશી સે સરે તસ્લીમ ખમ કર કે મહ્ઝ રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે લિયે સુન્નતોં કી ખિદમત જારી રખિયે, રૂઠ કર ઘર બૈઠ જાને મેં આપ કી અપની મહરૂમી હૈ. યાદ રખિયે ! **વફા કા ઈમ્તિહાન ઓહદા દે કર નહીં ઓહદા લે કર લિયા જાતા હૈ.** વોહ શખ્સ કિસ કદર નાદાન હૈ કે જબ તક ઉસ કે પાસ **ઓહદા** હો, ઉસ વક્ત તો "મ-દની મર્કઝ કે ફરમાન પર જાન ભી કુરબાન હૈ" કે ના'રે લગાતા હો ઔર જૂં હી **ઓહદા** વાપસ લે લિયા જાએ એક દમ મુખા-લફત પર ઉતર આએ, અબ તક દા'વતે ઈસ્લામી કી જિન "ખૂબિયોં" કો બયાન કિયા કરતા થા વોહ ઉસ કી નઝર મેં યક્સર "ખામિયોં" મેં તબ્દીલ હો જાએં ઔર અપના જુદાગાના "ગ્રૂપ" બના લે. કહીં ઈસ કા મતલબ યેહ તો નહીં કે યેહ આજ તક દીન કા કામ મહ્ઝ ઓહદે કી વજહ સે કર રહા થા, રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ પેશે નઝર ન થી.

અલ્લાહ કરે દિલ મેં ઉતર જાએ મેરી બાત

જિસ દિલ અન્દર ઈશ્ક ન રચિયા કુત્તે ઓસ તોં ચંગે
માલિક દે ઘર રાખી દેંદે સાબિર પખ્ખે નંગે
માલિક દા દર નઈ છડ દે પાવેં મારો સો સો જુત્તે
ઉઠ બુલ્હિયા ચલ યાર મના લે નઈ તે બાઝી લે ગએ કુત્તે

તમામ ઓહદેદારાન કે લિયે લાઈકે તક્લીદ મિસાલ : હઝરતે સય્યિદુના ખાલિદ બિન વલીદ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ જિન કા લકબ سَیْفٌ مِّنْ سُیُوْفِ اللّٰہ (યા'ની અલ્લાહ કી તલવારોં મેં સે તલવાર) થા લશ્કરે ઈસ્લામ કે **સિપહ સાલાર** (યા'ની કમાન્ડર ઈન્ચીફ) થે, ઈમામુલ આદિલીન, **મુતમ્મિમુલ અર-બઈન** હઝરતે અમીરુલ મુઅમિનીન, સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે સિપહ સાલારી કા **ઓહદા** વાપસ લે લિયા મગર આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ઈસ ફૈસલે

કો કબૂલ કરને સે ઈન્કાર કિયા ન કોઈ મુખા-લફત ઔર ન હી આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે જઝ્બએ ખિદમતે ઈસ્લામ મેં કિસી કિસ્મ કી કોઈ કમી આઈ. મન્સબ ચલે જાને કે બા'દ ભી આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ એક આમ સિપાહી કી તરહ રાહે **ખુદા** عَزَّوَجَلَّ મેં જિહાદ ફરમાતે રહે ઔર બહુત સી ફુતૂહાતે ઈસ્લામિય્યા મ-સલન દિમશ્ક, હમ્સ, મરઅશ, **કિન્નસરીન** વગૈરા મેં શરીક રહે. હઝરતે સય્યિદુના ખાલિદ બિન વલીદ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે રાહે **ખુદા** عَزَّوَجَلَّ મેં કુરબાનિયોં કે જઝબે કા આલમ હી નિરાલા થા ખુદ હી ફરમાતે હૈં : બિલફર્ઝ હર રાત મુઝે મેરી પસન્દ કી નઈ નવેલી ખૂબ સૂરત દુલ્હન પેશ કી જાએ તબ ભી મેરે નઝદીક ઈસ સે ઝિયાદા પ્યારી વોહ રાત હૈ જો સખ્ત ઠન્ડી હો, બર્ફ બારી ભી હો રહી હો ઔર મૈં કિસી સરિય્યા (યા'ની ફૌજી દસ્તે) મેં હૂં ઔર દુશ્મન પર **શબખૂન** મારૂં યા'ની રાતોં રાત હમ્લા કર દૂં. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلّم

ઝિમ્મેદારી સોંપને કે લિયે મા'લૂમાત

સુવાલ : દા'વતે ઈસ્લામી કી તહસીલ મુશા-વરત કા નિગરાન કિસી કો તન્ઝીમી ઝિમ્મેદારી દેના ચાહતા હૈ અગર બિગૈર મા'લૂમાત કિયે ઝિમ્મેદાર બના દેતા હૈ તો તન્ઝીમી નુકસાન કા ઈમ્કાન હૈ ઔર અગર મા'લૂમાત કે લિયે કિસી કો પૂછતા હૈ તો **ગીબતેં** સુનને કા અન્દેશા હૈ ક્યા કરે ?

જવાબ : કિસી કો તન્ઝીમી ઝિમ્મેદારી સોંપની હો, મુલાઝિમ રખના હો, કિસી કે યહાં મુલા-ઝમત કરની હો, તિજારત વગૈરા મેં શરાકત દાર (PARTNER) બનના હો, માલ ઉધાર દેના હો, કિસી સે કિરાએ પર મકાન લેના હો, શાદી કરની હો, કિસી કે સાથ સફર કરના હો વગૈરા વગૈરા ઝરૂરિય્યાત કે મવાકેઅ પર મા'લૂમાત હાસિલ કરને મેં કોઈ મુઝા-યકા નહીં બલ્કે તહકીક કર લેની ચાહિયે તાકે ધોકા ન ખાના પડે. નીઝ જિસ સે મશ્વરા લિયા ગયા વોહ "અમીન" હૈ ઉસ કે લિયે વાજિબ હૈ કે સહીહ મશ્વરા દે યા'ની અગર વોહ ઉસ કી ઐસી બુરાઈ જાનતા હૈ જિસ સે મશ્વરા તલબ કરને વાલે કો નુક્સાન હો સકતા હૈ તો બતાના ઝરૂરી હૈ

હાં ઐસી બુરાઈયાં ઝાહિર ન કરે જિસ કી હાજત નહીં. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 312 સફ્હાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **''બહારે શરીઅત''** હિસ્સા 16 **સફ્હા** 177 પર હૈ : જિસ સે કિસી બાત કા મશ્વરા લિયા ગયા વોહ અગર ઉસ શખ્સ કા **ઐબ** વ બુરાઈ ઝાહિર કરે જિસ કે **મુ-તઅલ્લિક** મશ્વરા (લિયા ગયા) હૈ, યેહ **ગીબત** નહીં. હદીસ મેં હૈ : ''જિસ સે મશ્વરા લિયા જાએ વોહ **અમીન** હૈ.'' લિહાઝા ઉસ કી બુરાઈ ઝાહિર ન કરના **ખિયાનત** હૈ, મ-સલન કિસી કે યહાં અપના યા અપની ઔલાદ વગૈરા કા **નિકાહ** કરના ચાહતા હૈ, દૂસરે સે ઈસ કે **મુ-તઅલ્લિક** તઝકિરા કિયા કે મેરા ઈરાદા ઐસા હૈ તુમ્હારી ક્યા રાય હૈ ? ઉસ શખ્સ કો જો કુછ મા'લૂમાત હૈં બયાન કર દેના **ગીબત** નહીં. ઈસી તરહ કિસી કે સાથ **તિજારત** વગૈરા મેં શિર્કત કરના ચાહતા હૈ યા ઉસ કે પાસ કોઈ ચીઝ **અમાનત** રખના ચાહતા હૈ યા કિસી કે પડોસ મેં સુકૂનત (યા'ની રિહાઈશ ઈખ્તિયાર) કરના ચાહતા હૈ ઔર ઉસ કે **મુ-તઅલ્લિક** દૂસરે સે મશ્વરા લેતા હૈ યેહ શખ્સ (યા'ની જિસ સે મશ્વરા લિયા ગયા વોહ) ઉસ કી બુરાઈ બયાન કરે (યેહ) **ગીબત** નહીં. (رَدُّالْمُحتار ج۹ ص۶۷۵)

નેક કામોં મેં ગૈર હાઝિર રહને વાલોં કા પૂછના

સુવાલ : જો પહલે ઈજતિમાઅ વગૈરા મેં આતા થા ઔર અબ નહીં આતા ઉસ કે બારે મેં કિસી સે યેહ પૂછના કૈસા કે ફુલાં આજ કલ નઝર નહીં આતા ? ઐસે મેં **ગીબત** સુનને સે બચના બહુત મુશ્કિલ લગતા હૈ કે જવાબ મેં અક્સર **ગીબતેં** સુનને કો મિલતી હૈં.

જવાબ : પૂછને મેં કોઈ હરજ નહીં, હાં જિસ કો પૂછા વોહ અગર ખ્વાહ મ ખ્વાહ **ગીબતોં** પર ઉતર આએ તો ઉસ કો ફૌરન રોક દિયા જાએ. આફિય્યત ઈસી મેં હૈ કે મુમ્કિના સૂરત મેં બરાહે રાસ્ત ઉસી સે મિલ લિયા જાએ. જો ગૈર હાઝિર રહને લગા હૈ ઉસ પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરને મેં ભી યેહ અન્દેશા મૌજૂદ હૈ કે વોહ કિસી ઝિમ્મેદાર કે બારે મેં **ગીબતેં** ઔર ગિલે શિક્વે શુરૂઅ કર દે. અબ અગર સુલ્હ કરવાના આપ કે બસ મેં નહીં હૈ તો ઉસ કો **ગીબત**

સે બાઝ રખતે હુએ કોશિશ કર કે **મુ-તઅલ્લિકા** ઝિમ્મેદાર સે મિલવા કર ખુદ હટ જાઇયે. બહર હાલ તબ્લીગ વ ઈસ્લાહ કી નિય્યત સે મા'લૂમાત કરને મેં કોઈ હરજ નહીં બલ્કે જિતની અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં ઝિયાદા હોંગી ઉતના હી સવાબ ભી ઝિયાદા મિલેગા. ઈસ્લાહ કે હવાલે સે મા'લૂમાત કરના હમારે બુઝુર્ગોં કા તરીકા રહા હૈ ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 1250 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"બહારે શરીઅત"** જિલ્દ અવ્વલ સફહા 578 પર હૈ : **અમીરુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને સુબ્હ કી નમાઝ મેં સુલૈમાન બિન અબી હસમા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કો નહીં દેખા, બાઝાર તશરીફ લે ગએ, રાસ્તે મેં સુલૈમાન (رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ) કા ઘર થા, ઉન કી માં (સય્યિ-દતુના) શિફા (رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا) કે પાસ તશરીફ લે ગએ ઔર ફરમાયા કે સુબ્હ કી નમાઝ મેં, મૈં ને સુલૈમાન કો નહીં પાયા, ઉન્હોં ને કહા : રાત મેં નમાઝ પઢતે રહે ફિર નીંદ આ ગઈ, ફરમાયા કે સુબ્હ કી નમાઝ જમાઅત સે પઢૂં, યેહ મેરે નઝદીક ઈસ સે બેહતર હૈ કે રાત મેં કિયામ (યા'ની નફ્લી ઈબાદત) કરૂં. (موطا امام مالك ج١ ص١٣٤ حديث ٣٠٠) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સ-દકે હમારી મગ્ફિરત હો.** اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ : આહ ! "ગીબત" ને ઉમ્મત કી અક્સરિય્યત કો નિહાયત હી શિદ્દત કે સાથ અપની હિરાસત મેં લિયા હુવા હૈ, શૈતાન **ગીબત** કે ઝરીએ ભરપૂર તરીકે પર લોગોં કો જહન્નમ કી તરફ ધકેલતા ચલા જા રહા હૈ. હોશ મેં આઇયે ! **ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ** કર કે એક દમ મોરચે પર ડટ જાઇયે ! જિસ જિસ ને અબ તક જિસ કદર **ગીબતેં** કી હોં ઉન કી તૌબા ઔર મુઆફી તલાફી મેં લગ જાએ, **અઝ્મે મુસમ્મમ** કીજિયે કે **"ન ગીબત કરેંગે ન સુનેંગે"** અફસોસ સદ કરોડ અફસોસ ! **ગીબત** હમારે મ-દની માહોલ કો દીમક કી તરહ ચાટ રહી હૈ લિહાઝા **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તમામ ઝિમ્મેદાર ઈસ્લામી ભાઇયોં ઔર ઈસ્લામી બહનોં કી ખિદમતોં મેં મેરી હાથ જોડ કર "મ-દની ઈલ્તિજા" હૈ કે **ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ** કે ઝિમ્ન મેં **ગીબતોં** કે દરવાઝોં પર તાલે લગાતે ચલે જાઇયે, અબ તક જો ભી આપ કી ઝિમ્મેદારી

કે દૌરાન **મ-દની માહોલ** સે દૂર હુએ, ઉન કે મુઆ-મલે મેં 112 બાર ગૌર કર લીજિયે કે કહીં ઐસા તો નહીં કે ઉન્હોં ને આપ કી **ગીબતેં** કી હોં ઔર આપ કો ગુસ્સા આ જાને કી વજહ સે યા ખુદ આપ ને ઉન કી **ગીબતેં** કી હોં ઇસ સબબ સે વોહ દિલ બર્દાશ્તા હો કર ઘર જા બૈઠે હોં. અગર ઐસા હૈ તો અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કર કે બરાએ રિઝાએ રબ્બે અક્બર عَزَّوَجَلَّ ફૌરન સે પેશ્તર મગર બુલા કર નહીં, ઉન કે પાસ ખુદ જા કર હાથ જોડ કર પાઉં પકડ કર ઐ કાશ ! રો રો કર મુઆફી તલાફી કી તરકીબ બના કર ઉન્હેં મના કર રાઝી કર કે ગલે લગા લીજિયે. બલ્કે હર બિછડે હુએ કો તલાશ કર કે ઉન કે પાસ ભી ખુદ જા કર હાથ બાંધ કર, મિન્નત વ સમાજત કર કે ઉન્હેં દોબારા **મ-દની માહોલ** મેં લે આઇયે ઔર **ઇન્ફિરાદી કોશિશ** કે ઝરીએ ઉન સભોં કો ફિર સે સુન્નતોં કી ખિદમતોં મેં મસરૂફ કર દીજિયે.'' (જિન પર તન્ઝીમી ઝિમ્મેદારી નહીં વોહ ભી ઇસી તરહ કરેં, હાં જિન પર તન્ઝીમી પાબન્દી લગી હો ઉન કો ન છેડેં, ઉન કે બારે મેં બડે ઝિમ્મેદારાન જો તન્ઝીમી ફૈસલા કરેં ઉન પર અમલ કરેં)

ઐ ખાસએ ખાસાને રુસુલ વક્તે દુઆ હૈ — ઉમ્મત પે તેરી આ કે અજબ વક્ત પડા હૈ
છોટોં મેં ઇતાઅત હૈ ન શફકત હૈ બડોં મેં — પ્યારોં મેં મહબ્બત હૈ ન યારોં મેં વફા હૈ
જો કુછ હૈં વોહ સબ અપને હી હાથોં કે હૈં કરતૂત — શિક્વા હૈ ઝમાને કા ન કિસ્મત કા ગિલા હૈ
દેખે હૈં યેહ દિન અપની હી ગફલત કી બ દૌલત — સચ હૈ કે બુરે કામ કા અન્જામ બુરા હૈ
હમ નેક હૈં યા બદ ફિર આખિર હૈં તુમ્હારે — નિસ્બત બહુત અચ્છી હૈ અગર હાલ બુરા હૈ
તદબીર સંભલને કી હમારે નહીં કોઈ
હાં એક દુઆ તેરી કે મક્બૂલે ખુદા હૈ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઈસ્લામી બહનોં કે મ-દની ચેનલ દેખને કા શર-ઈ મસ્અલા

મ-દની ચેનલ કી બહારોં કે ક્યા કહને ! اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ **મ-દની ચેનલ** દેખ કર બા'ઝ કુફ્ફાર કો તો ઈમાન કી દૌલત હી નસીબ હો ગઈ ! નીઝ ન જાને કિતને હી બે નમાઝી નમાઝી બન ગએ, મુ-તઅદ્દિદ અફરાદ ને ગુનાહોં સે તૌબા કર કે સુન્નતોં ભરી ઝિન્દગી કા આગાઝ કર દિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ **મ-દની ચેનલ** સો ફી સદી ઈસ્લામી ચેનલ હૈ, ન ઈસ મેં મૂસીકી હૈ ન હી ઔરત કી નુમાઈશ. **મ-દની ચેનલ** મેં ક્યા હૈ ? ઈસ મેં ફૈઝાને કુરઆન, ફૈઝાને હદીસ, ફૈઝાને અમ્બિયા, ફૈઝાને સહાબા ઔર ફૈઝાને ઔલિયા હૈ. ઈસ મેં તિલાવતેં, ના'તેં, મન્કબતેં હૈં, દુઆ વ મુનાજાત મેં ઈલ્હાહ વ ઝારી કે દિલ હિલા દેને વાલે ઔર ઈશ્કે રસૂલ મેં રોને, રુલાને ઔર તડપાને વાલે રિક્કત અંગેઝ મનાઝિર હૈં, દારુલ ઈફતા અહલે સુન્નત, રૂહાની તિબ્બી ઈલાજ, સુન્નતોં ભરે **મ-દની ફૂલ**, આખિરત બેહતર બનાને વાલી ખૂબ મ-દની બહારેં હૈં. અલ ગરઝ **મ-દની ચેનલ** એક ઐસા ચેનલ હૈ કે ઈસ કે ઝરીએ ઈન્સાન ઘર બૈઠે અચ્છા ખાસા ઈલ્મે દીન સીખ સકતા હૈ ! હાં ઈસ્લામી બહનોં **કો મ-દની ચેનલ** દેખને સે પહલે 112 બાર ગૌર કર લેના ચાહિયે ક્યૂંકે મ-દની ચેનલ મેં અક્સર નૌ જવાનોં હી કે મનાઝિર હોતે હૈં ઔર ઔરત નાઝુક શીશી હૈ ઔર ઈસે મા'મૂલી સી ઠેસ હી કાફી. કહીં مَعَاذَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ બદ નિગાહી કે ગુનાહ મેં ન જા પડે. **સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ **બહારે શરીઅત** હિસ્સા 16 **સફહા 86** પર ફરમાતે હૈં : ઔરત કા મર્દે અજનબી કી તરફ નઝર કરને કા વોહી હુક્મ હૈ જો મર્દ કા મર્દ કી તરફ નઝર કરને કા હૈ ઔર યેહ ઉસ વક્ત હૈ કે ઔરત કો યકીન કે સાથ મા'લૂમ હો કે ઉસ કી તરફ નઝર કરને સે શહ્‌વત નહીં પૈદા હોગી ઔર અગર ઈસ કા શુબા ભી હો તો હરગિઝ નઝર ન કરે. (عالمگیری ج٥ ص٣٢٧)

આકા કી હયા સે ઝુકી રહતી થીં નિગાહેં
આંખોં પે મેરી બહન લગા કુફ્લે મદીના

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوْا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

બા’ઝ મઝામીન કી ‘‘ગીબત કી તબાહ કારિયાં’’ સે મુના-સબત કે સબબ તરમીમ વ ઈઝાફે કે સાથ યેહ રિસાલા યહાં શામિલ કિયા ગયા હૈ

વરક ઉલટિયે.....

અફ્વો દર ગુઝર કી ફઝીલત

માઅ

એક અહમ મ-દની વસિય્યત

- ફતાવા ર-ઝવિય્યા શરીફ સે અહમ ઈક્તિબાસાત
- દા'વતે ઈસ્લામી સે બિછડને વાલોં કે લિયે ઈત્મામે હુજ્જત

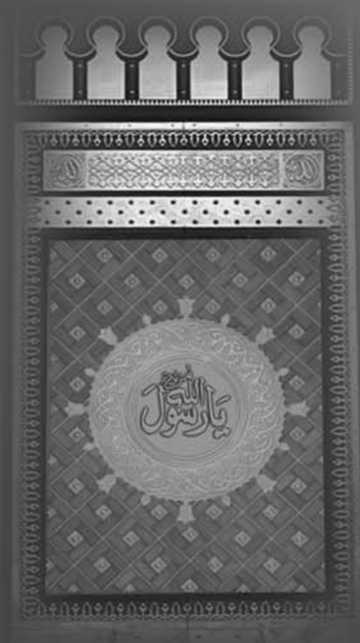

- યા અલ્લાહ તૂ ગવાહ રહના
- ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ
- મુઆફી તલાફી કર લીજિયે
- મ-દની ઈલ્તિજા

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

અફ્વો દર ગુઝર કી ફઝીલત
મઅ
એક અહમ મ-દની વસિય્યત

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : સરકારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સરદારે મક્કએ મુકર્રમા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બ-ર-કત નિશાન હૈ : ઐ લોગો ! બેશક બરોઝે કિયામત ઉસ કી દહ્શતોં ઔર હિસાબ કિતાબ સે જલ્દ નજાત પાને વાલા શખ્સ વોહ હોગા જિસ ને તુમ મેં સે મુઝ પર દુન્યા કે અન્દર બ કસરત **દુરૂદ શરીફ** પઢે હોંગે.

(اَلْفِردَوس بمأثور الْخطّاب ج٥ص٣٧٥ حديث ٨٢١٠)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મ-દની આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **કા અફ્વો દર ગુઝર :** હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ કા બયાન હૈ કે મૈં નબિય્યે કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم કે હમરાહ ચલ રહા થા ઔર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم એક નજરાની ચાદર ઓઢે હુએ થે જિસ કે કનારે મોટે ઔર ખુરદરે થે. એક દમ એક બદવી (યા'ની અરબ શરીફ કે દેહાતી) ને આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ચાદર મુબારક કો પકડ કર ઇતને ઝબર દસ્ત ઝટકે સે ખીંચા કે સુલ્તાને ઝમન, મહબૂબે રબ્બે ઝુલ મિનન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મુબારક ગરદન પર ચાદર કે કનાર સે ખરાશ આ ગઈ, વોહ કહને લગા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા જો માલ આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પાસ હૈ, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હુક્મ દીજિયે કે ઉસ મેં સે મુઝે કુછ મિલ જાએ. રહમતે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

ઉસ કી તરફ મુ-તવજ્જેહ હુએ ઔર મુસ્કુરા દિયે ફિર ઉસે કુછ માલ અતા ફરમાને કા હુક્મ દિયા. (صَحیح بُخاری ج٢ص ٣٥٩ حدیث٣١٤٩)

હર ખતા પર મેરી ચશ્મ પોશી, હર તલબ પર અતાઓં કી બારિશ
મુઝ ગુનહગાર પર કિસ કદર હૈં, મેહ્રબાં તાજદારે મદીના

صَلُّوْاعَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને મ-દની આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને બદવી સે કૈસા હુસ્ને સુલૂક ફરમાયા, મીઠે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે દીવાનો ! ખ્વાહ કોઈ આપ કો કિતના હી સતાએ, દિલ દુખાએ ! અફ્વો દર ગુઝર સે કામ લીજિયે ઔર ઉસ કે સાથ મહબ્બત ભરા સુલૂક કરને કી કોશિશ ફરમાઈયે.

હિસાબ મેં આસાની કે તીન અસ્બાબ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે મરવી હૈ, રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : તીન બાતેં જિસ શખ્સ મેં હોંગી **અલ્લાહ** તઆલા (કિયામત કે દિન) ઉસ કા હિસાબ બહુત આસાન તરીકે સે લેગા ઔર ઉસ કો અપની રહમત સે **જન્નત** મેં દાખિલ ફરમાએગા. સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! વોહ કૌન સી બાતેં હૈં ? ફરમાયા : **(1)** જો તુમ્હેં મહરૂમ કરે તુમ ઉસે અતા કરો ઔર **(2)** જો તુમ સે કત્એ તઅલ્લુક કરે (યા'ની તઅલ્લુક તોડે) તુમ ઉસ સે મિલાપ કરો ઔર **(3)** જો તુમ પર ઝુલ્મ કરે તુમ ઉસ કો મુઆફ કર દો. (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط لِلطّبَرانی ج٤ ص١٨ حدیث ٥٠٦٤)

જન્નત કા મહલ : હઝરતે સય્યિદુના ઉબય્ય બિન કા'બ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સુલ્તાને દો જહાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન, રહમતે આ-લમિયાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : જિસે યેહ પસન્દ હો કે ઉસ કે લિયે (જન્નત મેં) મહલ બનાયા જાએ ઔર ઉસ કે દ-રજાત બુલન્દ કિયે જાએં, ઉસે ચાહિયે કે જો ઉસ પર ઝુલ્મ કરે યેહ ઉસે મુઆફ કરે ઔર જો ઉસે મહરૂમ કરે યેહ ઉસે અતા કરે ઔર જો ઉસ સે

કત્એ તઅલ્લુક કરે યેહ ઉસ સે નાતા જોડે. (اَلْمُستَدرَك لِلْحاكِم ج۳ ص۱۲ حديث ۳۲۱۰)

મુઆફ કરને સે ઈઝ્ઝત બઢતી હૈ : ખા-તમુલ મુર-સલીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને રહમત નિશાન હૈ : "સ-દકા દેને સે માલ કમ નહીં હોતા ઔર બન્દા કિસી કા કુસૂર મુઆફ કરે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ (મુઆફ કરને વાલે) કી ઈઝ્ઝત હી બઢાએગા ઔર જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે તવાઝોઅ (યા'ની આજિઝી) કરે, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે બુલન્દ ફરમાએગા." (صَحيح مُسلِم ص۱۳۹۷ حديث ۲۰۸۸)

મુઅઝ્ઝઝ કૌન ? : હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عَلٰی نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ને અર્ઝ કી : "ઐ રબ્બે આ'લા عَزَّوَجَلَّ ! તેરે નઝદીક કૌન સા બન્દા ઝિયાદા ઈઝ્ઝત વાલા હૈ ?" ફરમાયા : "વોહ જો બદલા લેને કી કુદરત કે બા વુજૂદ મુઆફ કર દે."

(شُعَبُ الْاِيمان ج۶ ص۳۱۹ حديث ۸۳۲۷)

જો મુઆફ નહીં કરતા ઉસે મુઆફ નહીં કિયા જાએગા : હઝરતે સય્યિદુના જરીર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ કે **સરકારે દો આલમ, નૂરે મુજસ્સમ,** શાહે બની આદમ, **રસૂલે મુહ્તશમ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : જો રહ્મ નહીં કરતા ઉસ પર રહ્મ નહીં કિયા જાતા ઔર જો મુઆફ નહીં કરતા ઉસ કો મુઆફ નહીં કિયા જાએગા. (مُسنَدِ اِمام احمد ج۷ ص۷۱ حديث ۱۹۲۶۴)

દુન્યા વ આખિરત કે અફઝલ અખ્લાક : હઝરતે સય્યિદુના ઉકબા બિન આમિર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કહતે હૈં કે મૈં ને સુલ્તાને દો જહાન, સરવરે ઝીશાન, મહબૂબે રહમાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મુલાકાત કા શરફ પાયા તો ફૌરન હુઝૂરે અન્વર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા દસ્તે મુનવ્વર થામ લિયા ઔર આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મેરે હાથ કો જલ્દી સે પકડ લિયા. ફિર ફરમાયા : "ઐ ઉકબા ! દુન્યા વ આખિરત કે **અફઝલ અખ્લાક** યેહ હૈં કે તુમ ઉસ કો મિલાઓ જો તુમ્હેં જુદા કરે ઔર જો તુમ પર ઝુલ્મ

કરે ઉસે મુઆફ કર દો ઔર જો યેહ ચાહે કે ઉમ્ર મેં દરાઝી ઔર રિઝ્ક મેં કુશા-દગી હો, વોહ અપને રિશ્તેદારોં કે સાથ સિલએ રેહ્મી (યા'ની અચ્છા સુલૂક) કરે."

(اَلْمُستَدرَك لِلْحاکِم ج٥ ص٢٢٤ حدیث٧٣٦٧)

મુઆફ કરો મુઆફી પાઓ : સરકારે **મદીનએ મુનવ્વરહ**, સરદારે **મક્કએ મુકર્રમા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : "રહ્મ કિયા કરો તુમ પર રહ્મ કિયા જાએગા ઔર મુઆફ કરના ઇખ્તિયાર કરો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તુમ્હેં મુઆફ ફરમા દેગા."

(مُسندِ اِمام احمد ج٢ ص٦٨٢ حدیث٧٠٦٢)

હમ ને ખતા મેં ન કી તુમ ને અતા મેં ન કી

કોઈ કમી સરવરા તુમ પે કરોડોં દુરૂદ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મુઆફ કરને વાલોં કી બે હિસાબ મગ્ફિરત : હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મરવી હૈ કે હુઝૂર સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : કિયામત કે રોઝ એ'લાન કિયા જાએગા : જિસ કા અજ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ઝિમ્મએ કરમ પર હૈ, વોહ ઉઠે ઔર **જન્નત** મેં દાખિલ હો જાએ. પૂછા જાએગા : કિસ કે લિયે અજ હૈ ? વોહ મુનાદી (યા'ની એ'લાન કરને વાલા) કહેગા : **"ઉન લોગોં કે લિયે જો મુઆફ કરને વાલે હૈં."** તો હઝારોં આદમી ખડે હોંગે ઔર **બિલા હિસાબ જન્નત** મેં દાખિલ હો જાએંગે. (اَلْمُعْجَمُ الْاَ وْسَط لِلطَّبَرانی ج١ ص٥٤٢ حدیث ١٩٩٨)

કાતિલાના હમ્લે કી કોશિશ કરને વાલે કો મુઆફ ફરમા દિયા : દા'વતે **ઈસ્લામી** કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 862 સફ્હાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"સીરતે મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم" **સફ્હા** 604 તા 605 પર હૈ : એક સફર મેં **નબિય્યે મુઅઝ્ઝમ, રસૂલે મોહતરમ, સરાપા જૂદો કરમ**

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم આરામ ફરમા રહે થે કે ગૌરસ બિન હારિસ ને આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો શહીદ કરને કે ઈરાદે સે આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તલવાર લે કર નિયામ સે ખીંચ લી, જબ સરકારે નામદાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم નીંદ સે બેદાર હુએ તો ગૌરસ કહને લગા : "ઐ મુહમ્મદ ! (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) અબ આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો મુઝ સે કૌન બચા સકતા હૈ ?" આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : **"અલ્લાહ."** નુબુવ્વત કી હૈબત સે તલવાર ઉસ કે હાથ સે ગિર પડી ઔર સરકારે આલી વકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને તલવાર હાથ મુબારક મેં લે કર ફરમાયા : અબ તુમ્હેં મેરે હાથ સે કૌન બચાને વાલા હૈ ?" ગૌરસ ગિડગિડા કર કહને લગા : આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હી મેરી જાન બચાઈયે. રહમતે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ કો છોડ દિયા ઔર મુઆફ ફરમા દિયા. ચુનાન્ચે ગૌરસ અપની કૌમ મેં આ કર કહને લગા કે ઐ લોગો ! મૈં ઐસે શખ્સ કે પાસ સે આયા હૂં જો દુન્યા કે તમામ ઈન્સાનોં મેં સબ સે બેહતર હૈ. (الشفا ج١ص ١٠٦)

સલામ ઉસ પર કે જિસ ને ખૂં કે પ્યાસોં કો કબાએં દીં

સલામ ઉસ પર કે જિસ ને ગાલિયાં સુન કર દુઆએં દીં

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઝુલ્મ કરને વાલે કે લિયે દુઆએ હિદાયત : ગઝવએ ઉહુદ મેં જબ મદીને કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે મુબારક દન્દાન કો શહીદ ઔર ચેહ્‌રએ અન્વર કો ઝખ્મી કર દિયા ગયા મગર આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન લોગોં કે લિયે ઈસ કે સિવા કુછ ભી ન ફરમાયા કે **اَللّٰهُمَّ اهْدِ قَوْمِىْ فَاِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ** યા'ની ઐ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મેરી કૌમ કો હિદાયત દે ક્યૂંકે યેહ લોગ મુઝે જાનતે નહીં.

(الشفا ج١ص ١٠٥)

સોયા કિયે ના-બકાર બન્દે

રોયા કિયે ઝાર ઝાર આકા

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

જાદૂ કરને વાલે સે દર ગુઝર : રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શહન્શાહે બની આદમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર લબીદ બિન આ'સમ ને જાદૂ કિયા તો રહમતે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈસ કા બદલા નહીં લિયા. નીઝ ઉસ યહૂદિય્યા કો ભી મુઆફ ફરમા દિયા જિસ ને આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ઝહ્ર દિયા થા.

(اَلْمَوَاهِبُ اللَّدُنِّيَّة لِلْقَسْطَلَّانِی ج۲ص۹۱)

ક્યૂં મેરી ખતાઓં કી તરફ દેખ રહે હો
જિસ કો હૈ મેરી લાજ વોહ લજપાલ બડા હૈ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

શાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : **ઉમ્મુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا ફરમાતી હૈં કે મેરે સરતાજ, સાહિબે મે'રાજ, મહબૂબે રબ્બે બે નિયાઝ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ન તો આદતન બુરી બાતેં કરતે થે ઔર ન તકલ્લુફન ઔર ન બાઝારોં મેં શોર કરને વાલે થે ઔર ન હી બુરાઈ કા બદલા બુરાઈ સે દેતે થે બલ્કે આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મુઆફ કરતે ઔર દર ગુઝર ફરમાયા કરતે થે.

(سُنَنِ تِرمِذی ج۳ ص۴۰۹ حدیث۲۰۲۳)

રોઝાના 70 બાર મુઆફ કરો : એક શખ્સ બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર હુવા ઔર અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! હમ ખાદિમ કો કિતની બાર મુઆફ કરેં ? આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ખામોશ રહે. ઉસ ને ફિર વોહ સુવાલ દોહરાયા, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ફિર ખામોશ રહે, જબ તીસરી બાર સુવાલ કિયા તો ઈર્શાદ ફરમાયા : "રોઝાના સત્તર બાર." (سُنَنِ تِرمِذی ج۳ص۳۸۱ حدیث ۱۹۵۶)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : અ-રબી મેં સત્તર કા લફ્ઝ બયાને ઝિયાદતી કે લિયે

હોતા હૈ યા'ની હર દિન ઉસે બહુત દફ્અ મુઆફ઼ી દો, યેહ ઇસ સૂરત મેં હો કે ગુલામ સે ખતાઅન ગ-લતી હો જાતી હૈ ખબાસતે નફ્સ સે ન હો ઔર કુસૂર ભી માલિક કા ઝાતી હો શરીઅત કા યા કૌમી વ મુલ્કી કુસૂર ન હો કે યેહ કુસૂર મુઆફ નહીં કિયે જાતે. (મિરઆત, જિ. 5, સ. 170)

ગાલિયોં ભરે ખુતૂત પર આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા અફ્વો દર ગુઝર :

કાશ ! હમારે અન્દર યેહ જઝબા પૈદા હો જાએ કે હમ અપની ઝાત ઔર અપને નફ્સ કી ખાતિર **ગુસ્સા** કરના હી છોડ દેં. જૈસા કે હમારે બુઝુર્ગોં કા જઝબા હોતા થા કે ઉન પર કોઈ કિતના હી ઝુલ્મ કરે યેહ હઝરાત ઉસ ઝાલિમ પર ભી શફ્કત હી ફરમાતે થે. ચુનાન્ચે "હયાતે આ'લા હઝરત" મેં હૈ, મેરે આકા **આ'લા હઝરત,** ઇમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن કી ખિદમત મેં એક બાર જબ ડાક પેશ કી ગઈ તો બા'ઝ ખુતૂત મુગલ્લઝાત (યા'ની ગન્દી ગાલિયોં) સે ભરપૂર થે. મો'તકિદીન બરહમ (ગુસ્સે) હુએ કે હમ ઇન લોગોં કે ખિલાફ મુકદમા દાઇર કરેંગે. ઇમામે **અહલે સુન્નત** મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ને ઇર્શાદ ફરમાયા : "જો લોગ તા'રીફ઼ી ખુતૂત લિખતે હૈં પહલે ઉન કો જાગીરેં તક્સીમ કર દો, ફિર ગાલિયાં લિખને વાલોં પર મુકદમા દાઇર કર દો." (હયાતે આ'લા હઝરત, જિ. 1, સ. 143 મુલખ્ખસન) મતલબ યેહ કે જબ તા'રીફ કરને વાલોં કો તો ઇન્આમ દેતે નહીં ફિર બુરાઈ કરને વાલોં સે બદલા ક્યૂં લેં !

અહમદ રઝા કા તાઝા ગુલિસ્તાં હૈ આજ ભી
ખુરશીદે ઇલ્મ ઉન કા દરખ્શાં હૈ આજ ભી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَى الله ! اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

એક અહમ મ-દની વસિય્યત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મેરી ઉમ્ર તા દમે તહરીર તક્રીબન 60 બરસ હો ચુકી હૈ, મૌત લમ્હા બ લમ્હા કરીબ આ રહી હૈ, ન જાને કબ આંખ બન્દ હો જાએ. **અલ્લાહુ રહમાન** عَزَّوَجَلَّ કે દરબારે વાલા શાન મેં સલા-મતિયે ઈમાન ઔર નઝ્અ વ કબ્રો હશ્ર મેં અમ્નો અમાન, બે હિસાબ બખ્શિશ ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં મ-દની સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે જવાર કા તલબ ગાર હૂં. મૈં ને અપની મુખ્તસર સી ઝિન્દગી મેં દુન્યા કે બહુત નશેબો ફરાઝ દેખે હૈં, ઈખ્લાસ કમ ઔર દિખાવા કસીર, વફા કમ ઔર ખુશામદ ખતીર (યા'ની ઝિયાદા) હૈ, ઈસ સે બઢ કર ભી ક્યા બે વફાઈ હોગી કે વોહ માં બાપ જિન્હોં ને હઝાર એહસાનાત કિયે હોતે હૈં મગર ઉન કી કોઈ એક મા'મૂલી સી બાત ભી ના ગવાર ગુઝર જાતી હૈ તો સારે એહસાનાત ભુલા કર, ના ખલફ ઔલાદ ઉન કો લાત માર દેતી હૈ ! આહ ! મક્કાર વ અય્યાર શૈતાન ને કુલૂબ વ અઝ્હાન મેં બહુત ઝિયાદા ખરાબિયાં ડાલ દી હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** મેં લાખોં લાખ મુસલ્માન શામિલ હૈં જૈસા કે ઉમૂમન તન્ઝીમોં મેં લોગોં કા આના જાના રહતા હૈ ઈસી તરહ દા'વતે ઈસ્લામી સે ભી રૂઠ ટૂટ કર કુછ અફરાદ કો અલગ હોતે પાયા હૈ, મ-દની માહોલ સે દૂરી કે બા'દ બા'ઝોં કી બે અ-મલિયોં કા સિલ્સિલા ભી સામને આયા હૈ, બા'ઝ નારાઝ ઈસ્લામી ભાઈયોં ને અપના અપના જુદાગાના "ગ્રૂપ" ભી બનાયા હૈ, બા'ઝો ને મેરે ખિલાફ બહુત કુછ કહા, લિખા ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કી મર્કઝી મજલિસે શૂરા કી ભી જી ભર કર મુખા-લ-ફતેં કી હૈં મગર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ યેહ અલ્ફાઝ લિખને તક દા'વતે ઈસ્લામી બરાબર તરક્કી કી મનાઝિલ તૈ કર રહી હૈ ઔર કોઈ ભી ગ્રૂપ બ ઝાહિર અબ તક **દા'વતે ઈસ્લામી** સે આગે બઢના કુજા બરાબરી ભી નહીં કરને પાયા. મૈં ને તન્ઝીમી કામોં મેં ઝિન્દગી કા કાફી હિસ્સા ગુઝારા હૈ, લિહાઝા અપને તજરિબાત કી રોશની મેં તમામ ઈસ્લામી ભાઈયોં ઔર ઈસ્લામી બહનોં કી ખિદમતોં મેં મહ્ઝ આખિરત કી ભલાઈ કે પેશે નઝર હાથ જોડ કર **મ-દની વસિય્યત** કરતા હૂં : મેરી યેહ બાત હમેશા કે લિયે ગિરેહ મેં બાંધ લીજિયે કે મેરે જીતે જી ભી ઔર મેરે મરને કે બા'દ ભી **દા'વતે ઈસ્લામી** મેં એક બાર શુમૂલિય્યત કર લેને કે બા'દ દા'વતે ઈસ્લામી કા **તશખ્ખુસ** (મ-સલન સબ્ઝ ઈમામા શરીફ વગૈરા) રખતે હુએ તરીકએ કાર સે હટ કર હરગિઝ કિસી કિસ્મ કા "**મુ-તવાઝી ગ્રૂપ**" મત બનાઈયેગા,

દીન કે કામ કે હવાલે સે ભી અગર આપ ને અપના કોઈ અલગ સિલ્સિલા શુરૂઅ કિયા તો **ગીબતોં**, તોહ્મતોં, બદ ગુમાનિયોં, દિલ આઝારિયોં, આપસ કી દુશ્મનિયોં, બાહમી નફરતોં વગૈરા વગૈરા સે ખુદ કો બચાના કરીબ કરીબ ના મુમ્કિન હો જાએગા બલ્કે હો સકતા હૈ કે બે શુમાર મુસલ્માન ઇસ તરહ કી આફતોં કી લપેટ મેં આ જાએં. અગર કોઈ યેહ સમઝે કે દા'વતે ઇસ્લામી સે જુદા હોને કે બા'દ અલગ ગ્રૂપ બના કર મૈં ને તો ફુલાં ફુલાં દીન કા બહુત ભારી કામ સર અન્જામ દિયા હૈ, તો મૈં ઉસ કી તવજ્જોહ ઇસ તરફ દિલાના ચાહૂંગા કે વોહ યેહ ભી ગૌર કર લે કે જુદા હોને કે બાઇસ કહીં **ગીબતોં** વગૈરા ગુનાહોં કી નુહૂસતોં મેં તો નહીં ફંસા થા ? અગર નહીં ફંસા થા તો સદ કરોડ મુબારક ! ઔર અગર ફંસા થા તો ફિર ઝમીર હી સે પૂછ લે કે મેરે ફુલાં ફુલાં **મુસ્તહબ** દીની કામોં કા વઝ્ન ઝિયાદા યા ઇન દીની કામોં કે ઝિમ્ન મેં જિન **ગીબતોં** વગૈરા હરામ ચીઝોં કા સુદૂર હુવા ઉન કા વઝ્ન ઝાઇદ ? અગર દિલ ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ કા હામિલ હુવા, ઇલ્મે દીન કા ફૈઝાન રહા ઔર ઝમીર ઝિન્દા પાયા તો યેહી જવાબ મિલેગા કે યકીનન ઝિન્દગી ભર કે **મુસ્તહબ** કામોં કે મુકાબલે મેં સિર્ફ એક બાર કી હુઈ **ગુનાહ ભરી ગીબત** હી ઝિયાદા વઝ્ની હૈ કે **મુસ્તહબ** કામ ન કરને પર અઝાબ કી કોઈ વઈદ નહીં જબ કે **ગીબત** પર અઝાબ કા ઇસ્તિહ્કાક હૈ. મા'લૂમ હુવા એક બાર **દા'વતે ઇસ્લામી** મેં શામિલ હો જાને કે બા'દ નિકલને યા નિકાલે જાને પર જુદાગાના ગ્રૂપ બનાને મેં مِنْ حَيْثُ الْمَجْمُوْع (યા'ની મજમૂઈ હૈસિય્યત સે) નુક્સાન હી કા પહલૂ ગાલિબ હૈ.

ફતાવા ર-ઝવિય્યા કે અહમ ઇક્તિબાસાત : અગર સચ પૂછિયે તો ઐસા દીની કામ જિસ સે મુસલ્માનોં મેં નફરત કી કૈફિય્યત જનમ લેને લગે ઔર ઉસ કા કરના ફર્ઝ, વાજિબ યા **સુન્નતે મુઅક્કદા** ન હો તો ઉસ કામ કો તર્ક કરના હી મુનાસિબ હૈ અગર્ચે અફઝલ વ મુસ્તહબ હો. ۞ ચુનાન્ચે એક મકામ પર મેરે **આકા આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه મુસલ્માનોં કે ઇત્તિહાદ કી **અહમ્મિય્યત** કો ઉજાગર કરને કે લિયે નક્લ ફરમાતે હૈં : "લોગોં કી તાલીફે કલ્બી (યા'ની દિલજૂઈ) ઔર ઉન કો **મુજતમઅ** (મુત્તહિદ) રખને કે લિયે **અફઝલ કો તર્ક કરના** ઇન્સાન કે લિયે જાઇઝ હૈ તાકે લોગોં કો નફરત ન હો જાએ જૈસા કે નબિય્યે કરીમ,

રઊફુર્રહીમ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم ને બૈતુલ્લાહ શરીફ કી ઈમારત કો ઈસ લિયે અહલે કુરૈશ કી બુન્યાદોં પર કાઈમ રખા તાકે જો લોગ નએ નએ ઈસ્લામ લાએ વોહ કિસી ગલત ફહમી મેં મુબ્તલા ન હો જાએં. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 7, સ. 680 મુલખ્ખસન) ❁ તન્ફીરે મુસ્લિમીન (યા'ની મુસલ્માનોં કો નફરત મેં મુબ્તલા કરને) સે બચને કે લિયે ઝરૂરતન મુસ્તહબ કો તર્ક કર દેને કા હુક્મ હૈ. જૈસા કે મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه મુસલ્માનોં કે દરમિયાન પ્યાર વ **મહબ્બત** કી ફઝા કાઈમ રખને કા એક **મ-દની ઉસૂલ** બયાન કરતે હુએ ફરમાતે હૈં : "ઈતયાને મુસ્તહબ વ તર્કે ગૈરે ઔલા પર મુદારાતે ખલ્ક વ મુરાઆતે કુલૂબ કો અહમ જાને ઔર ફિતના વ નફરત વ ઈઝા વ વહ્શત કા બાઈસ હોને સે બહુત બચે." (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 4, સ. 528) ❁ મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه શરીઅતે મુતહ્હરા કા કાઈદા બયાન કરતે હુએ ફરમાતે હૈં : **دَرْءُ الْمَفَاسِدِ اَهَمُّ مِنْ جَلْبِ الْمَصَالِحِ** યા'ની ખરાબિયોં કે અસ્બાબ દૂર કરના ખૂબિયોં કે અસ્બાબ હાસિલ કરને સે અહમ હૈ. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 9, સ. 551)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

જિસ ને તશખ્ખુસ તબ્દીલ કર લિયા ! : રહે વોહ હઝરાત જો દા'વતે ઈસ્લામી કા **તશખ્ખુસ** તર્ક કર ચુકે ઔર બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ **દા'વતે ઈસ્લામી** કી કિસી કિસ્મ કી મુખા-લફત ભી નહીં કરતે ઔર **ગીબતોં,** તોહ્મતોં ઔર બદ ગુમાનિયોં વગૈરા મેં પડે બિગૈર અપની તરકીબ સે દીની ખિદમાત અન્જામ દે રહે હૈં, **અલ્લાહ** તઆલા ઉન કી કાવિશોં કો કબૂલ ફરમાએ. મગર વોહ જો તશખ્ખુસ તબ્દીલ કર કે અલગ ગ્રૂપ બનાને કે બા'દ બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ દા'વતે ઈસ્લામી કી **મુખા-લફત** કર કે નેકી કી દા'વત આમ કરને વાલી ઈસ મ-દની તહરીક કો કમઝોર કરને કી મઝ્મૂમ કોશિશોં મેં મસ્રૂફ હોં, ઈસ મક્સદ કે લિયે **ગીબતોં**, તોહ્મતોં, બોહતાન તરાશિયોં, બદ ગુમાનિયોં, ઐબ દરિયોં, બુરે ચર્ચોં, ઈલ્ઝામ તરાશિયોં ઔર ચુગ્લિયોં કો અપના હથિયાર બના લેં ઔર ઈસે અપને ઝો'મે ફાસિદ મેં દીન કી બહુત બડી ખિદમત તસવ્વુર કરેં, ઐસોં કો સંભલ જાના ચાહિયે કે યેહ દીન કી ખિદમત નહીં, ઈન્તિહાઈ દ-રજે કી મઝ્મૂમ હ-ર-કત હૈ બલ્કે શરઅન ઈન ના જાઈઝ કામોં કા ઈરતિકાબ કર કે અપને નામએ આ'માલ કો **ગુનાહોં સે**

પુર કરના હૈ. યૂંહી જો તશખ્ખુસ બર કરાર રખતે હુએ ભી બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ **દા'વતે ઈસ્લામી** કી મુખા-લફત કરેગા ઔર લોગોં કો **મુ-તનફ્ફિર** કર કે (યા'ની નફરત દિલા કર) દા'વતે ઈસ્લામી ઔર ઈસ કે તરીકએ કાર કો નુક્સાન પહુંચાના ઉસ કા મક્સદ હોગા વોહ ભી ફે'લે **ના જાઈઝ** કા મુર-તકિબ ઠહરેગા.

બુરા ચર્ચા કરના હરામ હૈ : દેખા યેહ ગયા હૈ કે જબ કોઈ શખ્સ કિસી કી મુખા-લફત પર ઉતર આતા હૈ તો ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઉસ પર તન્કીદેં કરતા, બાલ કી ખાલ ઉતારતા ઔર ઉસ કી ખામિયોં યા ખતાઓં કા બુરા ચર્ચા કરતા ફિરતા હૈ (મગર જિસે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ બચાએ). જબ ઉન કી આપસ મેં બનતી થી તો ઈસે ગોયા ઉસ કે પસીને મેં સે ભી ખુશ્બૂ આતી થી અબ નારાઝી કે બા'દ ઉસ કા ઈત્ર ભી બદબૂદાર લગતા હૈ. યાદ રખિયે ! કિસી મુબલ્લિગ બિલ ખુસૂસ સુન્ની આલિમ કી કિસી ખામી યા ખતા કો બિલા મસ્લહતે શર-ઈ કિસી પર ઝાહિર કરના યા લોગોં મેં ઉસ કા બુરા ચર્ચા કરના નેકી કી દા'વત ઔર ઈસ્લામ કી તબ્લીગ કે કામ કે મુઆ-મલે મેં બહુત, બહુત ઔર બહુત નુક્સાન દેહ ઔર આખિરત મેં બાઈસે અઝાબ હૈ, મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** જિલ્દ 29 **સફહા** 594 પર ફરમાતે હૈં : "ઔર અહલે સુન્નત સે બ તક્દીરે ઈલાહી જો ઐસી લગ્ઝિશે ફાહિશ વાકેઅ હો ઉસ કા ઈખ્ફા (યા'ની છુપાના) વાજિબ હૈ કે مَعَاذَ الله લોગ ઉન સે બદ એ'તિકાદ હોંગે તો જો નફઅ ઉન કી તક્રીર ઔર તહરીર સે ઈસ્લામ વ સુન્નત કો પહુંચતા થા ઉસ મેં ખલલ વાકેઅ હોગા. ઈસ કી ઈશાઅત, ઈશાઅતે ફાહિશા (યા'ની બુરા ચર્ચા કરના) હૈ. ઔર ઈશાઅતે ફાહિશા બ નસ્સે કુરઆને અઝીમ **હરામ**, قَالَ اللهُ تَعَالٰى : (યા'ની અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ)

اِنَّ الَّذِیْنَ یُحِبُّوْنَ اَنْ تَشِیْعَ الْفَاحِشَةُ فِی الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ۙ فِی الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِ ؕ (پ ۱۸ النور ۱۹)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : વોહ લોગ જો ચાહતે હૈં કે મુસલ્માનોં મેં બુરા ચર્ચા ફૈલે ઉન કે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ દુન્યા ઔર આખિરત મેં.

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા , જિ. 29, સ. 594)

દા'વતે ઈસ્લામી સે બિછડને વાલોં કે લિયે ઈત્મામે હુજ્જત : જો આજ તક મુઝ સે નારાઝ હો કર યા **મર્કઝી મજલિસે શૂરા** સે રૂઠ કર જુદા હો ગએ, ઉન મેં સે જિન જિન કી મેરી વજહ સે દિલ આઝારી યા કિસી કિસ્મ કી હક ત-લફી હુઈ હો ઉન સે હાથ જોડ કર **મુઆફી** કા તલબ ગાર હૂં, દોનોં ગુલામ ઝાદે ઔર નિગરાન વ અરાકીને શૂરા ભી મુઆફી માંગ રહે હૈં, મુઝે ઔર ઇન્હેં **ખુદા વ મુસ્તફા** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تعالىٰ عليه واٰله وسلّم કે લિયે મુઆફ મુઆફ ઔર મુઆફ ફરમા દેં. હમ સબ ને ભી રિઝાએ **ખુદા વ મુસ્તફા** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تعالىٰ عليه واٰله وسلّم કે લિયે ઉન સબ કો જિન્હોં ને હક ત-લફિયાં કી હોં ઉન કો મુઆફ કિયા. નારાઝ હો કર યા ઈખ્તિલાફ કર કે જિન્હોં ને અપની અપની તન્ઝીમેં કાઈમ કીં, જુદાગાના ગ્રૂપ બનાએ ઉન સભી કો ખુલે દિલ સે દા'વત દેતા હૂં કે **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّى اللهُ تعالىٰ عليه واٰله وسلّم કા વાસિતા **સુલ્હ** ફરમા લેં, મહ્ઝ રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કી ખાતિર, મૈં હર નારાઝ મુસલ્માન સે ગૈર મશ્રૂત તૌર પર ભી **સુલ્હ** કે લિયે તય્યાર હૂં. હાં જો તન્ઝીમી ઈખ્તિલાફાત કો મુઝા-કરાત કે ઝરીએ હલ કર કે **સુલ્હ** કરના ચાહતે હૈં ઉન કે લિયે ભી દરવાઝે ખુલે હૈં, જલ્દી રાબિતા કીજિયે ઔર **મર્કઝી મજલિસે શૂરા** કે સાથ બૈઠ જાઈયે. અગર આપ હુક્મ ફરમાએંગે તો મુમ્કિના સૂરત મેં اِنْ شَآءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ શૂરા કે સાથ સાથ મૈં ભી બૈઠ જાઊંગા. આઈયે, આ જાઈયે, **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત ઔર તાજદારે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી નિગાહે ઈનાયત સે મુત્તહિદ હો કર શૈતાન કે હથકન્ડોં કો નાકામ બનાતે હૈં, اِنْ شَآءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ મિલજુલ કર દીન કા ખૂબ મ-દની કામ કરેંગે.

અગર આપ દા'વતે ઈસ્લામી કે સાથ કામ કરના નહીં ચાહતે તો.....:

અગર કોઈ નારાઝ ઈસ્લામી ભાઈ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સાથ મિલ કર મ-દની કામ નહીં કરના ચાહતા તો કમ અઝ કમ ના રાઝિયાં હી દૂર કર કે હમેં મુઆફી સે નવાઝ દે ઔર ઈસ પર હમેં મુત્તલઅ કર કે મુસલ્માન કા દિલ ખુશ કરને કે સવાબ કા હકદાર બને કે ઈસ તરહ اِنْ شَآءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ નફરતેં મિટેંગી, ફાસિલે સિમટેંગે ઔર શૈતાન મરદૂદ કા મુંહ કાલા ઔર મુઆફ કરને વાલે કા મુંહ ઉજયાલા હોગા. એક બાર ફિર ઈસ હદીસે પાક કા વાસિતા દે કર હમ મુઆફી માંગતે હૈં જિસ મેં હમારે મક્કી મ-દની આકા મીઠે મીઠે

મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા હૈ : "જો કોઈ અપને મુસલ્માન ભાઈ સે મા'ઝિરત કરે ઔર વોહ (બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ) ઉસ કા ઉઝ્ર કબૂલ ન કરે **તો ઉસે હૌઝે કૌસર પર હાઝિર હોના નસીબ ન હોગા."** (اَلْمُعْجَمُ الْاَوْسَط ج ٤ ص٣٧٦ حديث ٦٢٩٠) યાદ રખિયે ! ઈસ તરહ કી બાત કરના હરગિઝ મુનાસિબ નહીં કે ઈલ્યાસ કો હમારે પાસ ખુદ આના ચાહિયે અગર ખુદ નહીં આ સકતા તો નિગરાને શૂરા યા કિસી રુક્ને શૂરા હી કો હમારે પાસ યા હમારે ફુલાં "બડે" કે પાસ ભેજ દે. ઈસ તરહ કી બાતેં કરને વાલે કે બારે મેં યેહ વસ્વસે આ સકતે હૈં કે યેહ સુલ્હ કરના નહીં ચાહતે ઈસ લિયે ટાલમ ટોલ સે કામ લે રહે હૈં, જબ હમ ને તહરીર કી સૂરત મેં પહલ કર હી દી હૈ તો મુખ્લિસીન કે લિયે રુકાવટ કિસ ચીઝ કી હૈ ! હર નારાઝ ઈસ્લામી ભાઈ કો ચાહિયે કે રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કી ખાતિર આગે બઢે ઔર ગલે લગ જાએ. અગર આ કર મિલના નહીં ચાહતા તો કિસી ભી રુક્ને શૂરા સે કમ અઝ કમ ફોન હી પર રાબિતા કર લે.

અલ્લાહ કરે દિલ મેં ઉતર જાએ મેરી બાત

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

યા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ **તૂ ગવાહ રહના : યા રબ્બે મુસ્તફા** عَزَّوَجَلَّ ! તૂ ગવાહ રહના મૈં ને અપને બિછડે હુએ ઈસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે **સુલ્હ** કા પૈગામ મુશ્તહર કર દિયા હૈ. ઐ મેરે પ્યારે પ્યારે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મેરે નારાઝ ઈસ્લામી ભાઈયોં કે દિલોં મેં મુઝ મિસ્કીન કે લિયે રહ્મ ડાલ દે કે વોહ મુઝે મુઆફી કી ભીક દે કર મુઝ સે સુલ્હ કર લેં, **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! તૂ મેરે દિલ કે હાલ સે બા ખબર હૈ કે ઈસ સુલ્હ કી દર-ખ્વાસ્ત મેં મેરા અસ્લ મક્સદ સિર્ફ સિર્ફ ઔર સિર્ફ ઉખ્રવી મફાદ હૈ, મૈં મરને સે પહલે પહલે ફકત તેરી રિઝા કે લિયે હર નારાઝ મુસલ્માન સે સુલ્હ કરના ઔર અપને રૂઠે હુએ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો મના લેના ચાહતા હૂં. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મૈં તેરી **ખુફ્યા તદબીર** સે બહુત ડરતા હૂં, ઐ મેરે પ્યારે પરવર્દ ગાર عَزَّوَجَلَّ ! તૂ કભી ભી મુઝ સે નારાઝ ન હોના, મેરે પાક પરવર્દ ગાર عَزَّوَجَلَّ! મેરા ઈમાન એક લમ્હે કે

કરોડવેં હિસ્સે કે લિયે ભી કભી મુઝ સે જુદા ન હો, **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મેરી ઔર મેરે રૂઠે હુએ તમામ ઈસ્લામી ભાઈયોં સમેત હર **દા'વતે ઈસ્લામી** વાલે ઔર વાલી કી બે હિસાબ બખ્શિશ ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! અપને પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સદકે સારી ઉમ્મત કી મગ્ફિરત ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમારી સફોં મેં ઈત્તિહાદ પૈદા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં ઝેહ્ની હમ આહંગી નસીબ ફરમા, **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં બિલા ત-લબે મન્સબ એક સાથ મિલ કર ઈખ્લાસ કે સાથ તેરે દીન કી ખિદમત કી સઆદત ઈનાયત ફરમા. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

સુન્નતેં આમ કરેં દીન કા હમ કામ કરેં
નેક હો જાએં મુસલ્માન મદીને વાલે

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوبُوا إِلَى الله! أَسْتَغْفِرُ الله
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ : આહ ! "ગીબત" ને ઉમ્મત કી અક્સરિય્યત કો નિહાયત શિદ્દત કે સાથ અપની હિરાસત મેં લિયા હુવા હૈ, શૈતાન **ગીબત** કે ઝરીએ ભરપૂર તરીકે પર લોગોં કો જહન્નમ કી તરફ ધકેલતા ચલા જા રહા હૈ. હોશ મેં આઈયે ! **ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ** કર કે એક દમ મોરચે પર ડટ જાઈયે ! જિસ જિસ ને અબ તક જિસ કદર **ગીબતેં** કી હોં ઉન કી તૌબા ઔર મુઆફી તલાફી મેં લગ જાએ, **અઝ્મે મુસમ્મમ** કીજિયે કે **"ન ગીબત કરેંગે ન સુનેંગે"** (اِنْ شَآءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ) અફસોસ સદ કરોડ અફસોસ ! **ગીબત** હમારે મ-દની માહોલ કો દીમક કી તરહ ચાટ રહી હૈ લિહાઝા **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તમામ ઝિમ્મેદાર ઈસ્લામી ભાઈયોં ઔર ઈસ્લામી બહનોં કી ખિદમતોં મેં મેરી હાથ જોડ કર "મ-દની ઈલ્તિજા" હૈ કે **ગીબત કે ખિલાફ એ'લાને જંગ** કે ઝિમ્ન મેં **ગીબતોં** કે દરવાઝોં પર તાલે લગાતે ચલે જાઈયે, અબ તક જો ભી

આપ કી ઝિમ્મેદારી કે દૌરાન **મ-દની માહોલ** સે દૂર હુએ, ઉન કે મુઆ-મલે મેં 112 બાર ગૌર કર લીજિયે કે કહીં ઐસા તો નહીં કે ઉન્હોં ને આપ કી **ગીબતેં** કી હોં ઔર આપ કો ગુસ્સા આ જાને કી વજહ સે યા ખુદ આપ ને ઉન કી **ગીબતેં** કી હોં ઈસ સબબ સે વોહ દિલ બરદાશ્તા હો કર ઘર જા બૈઠે હોં. અગર ઐસા હૈ તો અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કર કે બરાએ રિઝાએ રબ્બે અકબર عَزَّوَجَلَّ ફૌરન સે પેશ્તર મગર બુલા કર નહીં, ખુદ ઉન કે પાસ જા કર હાથ જોડ કર પાઉં પકડ કર ઐ કાશ ! રો રો કર મુઆફી તલાફી કી તરકીબ બના કર ઉન્હેં મના કર રાઝી કર કે ગલે લગા લીજિયે. બલ્કે હર બિછડે હુએ કો તલાશ કર કે ઉન કે પાસ ભી ખુદ જા કર હાથ બાંધ કર, મિન્નત વ સમાજત કર કે ઉન્હેં દોબારા **મ-દની માહોલ** મેં લે આઈયે ઔર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે ઝરીએ ઉન સભોં કો ફિર સે સુન્નતોં કી ખિદમતોં મેં મસ્રૂફ કર દીજિયે. (જિન પર તન્ઝીમી ઝિમ્મેદારી નહીં વોહ ભી ઈસી તરહ કરેં, હાં જિન પર તન્ઝીમી પાબન્દી લગી હો ઉન કો મત છેડિયે, ઉન કે બારે મેં બડે ઝિમ્મેદારાન જો તન્ઝીમી ફૈસલા કરેં ઉન પર અમલ કીજિયે)

ઐ ખાસએ ખાસાને રુસુલ વક્તે દુઆ હૈ ઉમ્મત પે તેરી આ કે અજબ વક્ત પડા હૈ
છોટોં મેં ઈતાઅત હૈ ન શફકત હૈ બડોં મેં પ્યારોં મેં મહબ્બત હૈ ન યારોં મેં વફા હૈ
જો કુછ હૈં વોહ સબ અપને હી હાથોં કે હૈં કરતૂત શિક્વા હૈ ઝમાને કા ન કિસ્મત કા ગિલા હૈ
દેખે હૈં યેહ દિન અપની હી ગફલત કી બદૌલત સચ હૈ કે બુરે કામ કા અન્જામ બુરા હૈ
હમ નેક હૈં યા બદ હૈં ફિર આખિર હૈં તુમ્હારે નિસ્બત બહુત અચ્છી હૈ અગર હાલ બુરા હૈ
તદબીર સંભલને કી હમારે નહીં કોઈ
હાં એક દુઆ તેરી કે મક્બૂલે ખુદા હૈ

મૈં ને ઈલ્યાસ કાદિરી કો મુઆફ કિયા : તમામ ઈસ્લામી ભાઈયોં ઔર ઈસ્લામી બહનોં સે દસ્ત બસ્તા આજિઝાના અર્ઝ કરતા હૂં કે અગર મૈં ને નીઝ ગુલામ ઝાદોં ઔર

નિગરાન વ અરાકીને મર્કઝી મજલિસે શૂરા મેં સે જિસ જિસ ને આપ મેં સે કિસી કી **ગીબત** કી હો, **તોહ્મત** ધરી હો, ડાંટ પિલાઈ હો, કિસી તરહ સે **દિલ આઝારી** કી હો મુઝે ઔર ઉન્હેં મુઆફ મુઆફ ઔર મુઆફ ફરમા દીજિયે. જાન વ માલ, અહલો ઈયાલ ઔર ઈઝ્ઝત આબરૂ મેં દુન્યા કે અન્દર જો છોટે સે છોટે ઔર બડે સે બડે હુકૂકુલ ઈબાદ (યા'ની બન્દોં કે હુકૂક) તસવ્વુર કિયે જા સકતે હૈં, ફર્ઝ કીજિયે કે વોહ હુકૂક મૈં ને, ગુલામ ઝાદોં ઔર નિગરાન વ અરાકીને શૂરા ને આપ કે તલફ (યા'ની ઝાએઅ) કર દિયે હૈં, ઉન તમામ હુકૂક કો ઝેહ્ન મેં રખતે હુએ હમારે સબબ સે તલફ શુદા હુકૂક મુઆફ મુઆફ ઔર મુઆફ ફરમા કર સવાબે અઝીમ કે હકદાર બનિયે. હાથ બાંધ કર **મ-દની ઈલ્તિજા** હૈ કે કમ અઝ કમ એક બાર દિલ કી ગહરાઈ કે સાથ કહ દીજિયે : "મૈં ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી, ગુલામ ઝાદોં ઔર નિગરાન વ અરાકીને શૂરા કો મુઆફ કિયા." હમ સબ ને ભી હમારી તમામ છોટી બડી હક ત-લફિયાં કરને વાલોં કો **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وَصَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખાતિર મુઆફ કિયા.

કર્ઝ ખ્વાહોં સે મ-દની ઈલ્તિજા : જિસ કા મુઝ પર કર્ઝ આતા હો યા મૈં ને કોઈ ચીઝ આરિય્યતન લી હો ઔર વાપસ ન લૌટાઈ હો તો વોહ દા'વતે ઈસ્લામી કી મર્કઝી મજલિસે શૂરા કે નિગરાન યા ગુલામ ઝાદોં સે રુજૂઅ કરે, અગર વુસૂલ કરના નહીં ચાહતા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કે લિયે મુઆફી કી ભીક સે નવાઝ કર સવાબે આખિરત કા હકદાર બને. જો લોગ મેરે મક્રૂઝ હૈં, ઉન કો મૈં ને અપને તમામ ઝાતી કર્ઝે મુઆફ કિયે. યા ઈલાહી !

તૂ બે હિસાબ બખ્શ કે હૈં બે શુમાર જુર્મ
દેતા હૂં વાસિતા તુઝે શાહે હિજાઝ કા

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

تُوبُوا اِلَی اللّٰہ ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ગૂંગી બોલ ઉઠી !

ગીબત કરને સુનને કી આદત નિકાલને, નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કી આદત ડાલને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં પાબન્દી સે શિર્કત ફરમાઈયે, સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે, કામ્યાબ ઝિન્દગી ગુઝારને ઔર આખિરત સંવારને કે લિયે **મ-દની ઈન્આમત** કે મુતાબિક અમલ કર કે રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર હર મ-દની માહ કી 10 તારીખ કે અન્દર અન્દર અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે આપ કી તરગીબ વ તહરીસ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** પેશ કી જાતી હૈ. ચુનાન્ચે ઝિલઅ ખુશાબ (પાકિસ્તાન) કે કિસી ગાઉં મેં એક ઈસ્લામી બહન કી યકાયક **ઝબાન બન્દ હો ગઈ,** કિસી ઈલાજ સે ફાએદા ન હુવા, બ ગ-રઝે ઈલાજ ઉન્હેં બાબુલ મદીના (કરાચી) લાયા ગયા, યહાં ભી ડૉક્ટરી ઈલાજ કારગર ન હુવા, ઉન કી **ઝબાન બન્દ હુએ** તક્રીબન 6 માહ ગુઝર ચુકે થે, ઉન કો તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** કે તહખાને મેં હર ઈતવાર કો દો પહર તક્રીબન ઢાઈ બજે હોને વાલે ઈસ્લામી બહનોં કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં હાઝિરી કી સઆદત હાસિલ હુઈ. વહાં એક ઈસ્લામી બહન ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ મુસલ્સલ 12 ઈજતિમાઅ કે અન્દર હાઝિરી દેને કે લિયે ઉન કો રાઝી કિયા, તરતીબ વાર શિર્કત કરતે હુએ **8 ર-મઝાનુલ મુબારક 1430** હિ. કો ઉન કા છટા ઈજતિમાઅ થા, **ઈસ ઈજતિમાઅ કે ઈખ્તિતામ પર પઢે જાને વાલે સલાતો સલામ કે દૌરાન اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ અચાનક વોહ ગૂંગી ઈસ્લામી બહન બોલ ઉઠી !**

હઝરતે શબ્બીરો શબ્બર કે તુફૈલ
ટાલ હર આફત એ નાનાએ હુસૈન

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى الله !　　اَسْتَغْفِرُ الله

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !　　صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

"મુઝે દા'વતે ઇસ્લામી સે પ્યાર હૈ" કે બાઈસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે દર્સે ફૈઝાને સુન્નત કે 22 મ-દની ફૂલ

1 **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم : "જો શખ્સ મેરી ઉમ્મત તક કોઈ ઈસ્લામી બાત પહોંચાએ તાકે ઉસ સે સુન્નત કાઈમ કી જાએ યા ઉસ સે બદ મઝહબી દૂર કી જાએ તો વોહ જન્નતી હૈ." (حِلْيَةُ الْاولياء ج ١٠ ص ٤٥ رقم ١٤٤٦٦)

2 **સરકારે** મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કો તરો તાઝા રખે જો મેરી હદીસ કો સુને, યાદ રખે ઔર દૂસરોં તક પહોંચાએ." (سُنَنِ تِرمِذی ج ٤ ص ٢٩٨ حدیث ٢٦٦٥)

3 **હઝરતે** સય્યિદુના ઈદરીસ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કે નામે મુબારક કી એક હિક્મત યેહ ભી હૈ કે કુતુબે ઈલાહિય્યહ કી કસ્રતે દર્સો તદરીસ કે બાઈસ આપ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કા નામ **ઈદરીસ** હુવા. (تفسیر کبیر ج ٧ ص ٥٥٠، تفسیر الحسنات ج ٤ ص ٤٨)

4 **હુઝૂરે** ગૌસે પાક رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : دَرَسْتُ الْعِلْمَ حَتّٰى صِرْتُ قُطْبًا યા'ની મૈં ને ઈલ્મ કા દર્સ લિયા યહાં તક કે મકામે કુત્બિય્યત પર ફાઈઝ હો ગયા. (કસીદએ ગૌસિય્યા)

5 **ફૈઝાને સુન્નત** સે દર્સ દેના ભી દા'વતે ઈસ્લામી કા એક મ-દની કામ હૈ. ઘર, મસ્જિદ, દુકાન, સ્કૂલ, કૉલેજ, ચૌક વગૈરા મેં વક્ત મુકર્રર કર કે રોઝાના **દર્સ** કે ઝરીએ ખૂબ ખૂબ સુન્નતોં કે **મ-દની ફૂલ** લુટાઈયે ઔર ઢેરોં સવાબ કમાઈયે.

6 **ફૈઝાને સુન્નત** સે રોઝાના કમ અઝ કમ **દો² દર્સ** દેને યા સુનને કી સઆદત હાસિલ કીજિયે. (ઈન દો મેં એક "ઘર દર્સ" ઝરૂર હો)

7 **પારહ 28 સૂ-રતુત્તહ્રીમ** કી છટી આયત મેં ઈર્શાદ હોતા હૈ :

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قُوْۤا اَنْفُسَكُمْ وَ اَهْلِيْكُمْ نَارًا وَّ قُوْدُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : એ ઈમાન વાલો ! અપની જાનોં ઔર અપને ઘર વાલોં કો ઉસ આગ સે બચાઓ જિસ કે ઈંધન આદમી ઔર પથ્થર હૈં.

અપને આપ કો ઔર અપને ઘર વાલોં કો દોઝખ કી આગ સે બચાને કા એક ઝરીઆ **ફૈઝાને સુન્નત** કા **દર્સ** ભી હૈ. (દર્સ કે ઈલાવા દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના સે જારી કર્દા સુન્નતોં ભરે બયાન યા મ-દની

મુઝા-કરે કી એક કેસિટ યા V.C.D ભી ઘર વાલોં કો સુનાઇયે)

8. **ઝિમ્મેદાર** ઘડી કા વક્ત મુકર્રર કર કે રોઝાના **ચૌકદર્સ** કા એહતિમામ કરેં. મ-સલન : રાત **9** બજે **મદીના ચૌક** (સાઢે નવ બજે) **બગદાદી ચૌક** મેં વગૈરા. છુટ્ટી વાલે દિન એક સે ઝિયાદા મકામાત પર **ચૌક દર્સ** કા એહતિમામ કીજિયે. (મગર હુકૂકે આમ્મા તલફ ન હોં મ-સલન આપ કી વજહ સે મુસલ્માનોં કા રાસ્તા ન રુકે વરના ગુનહગાર હોંગે)

9. **દર્સ** કે લિયે વોહ નમાઝ મુન્તખબ કીજિયે જિસ મેં ઝિયાદા સે ઝિયાદા ઇસ્લામી ભાઈ શરીક હો સકેં.

10. **દર્સ** વાલી નમાઝ ઉસી મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં તક્બીરે ઊલા કે સાથ **બા જમાઅત** અદા ફરમાઇયે.

11. **મેહરાબ** સે હટ કર (સેહ્ન વગૈરા મેં) કોઈ ઐસી જગહ દર્સ કે લિયે મખ્સૂસ કર લીજિયે જહાં દીગર નમાઝિયોં ઔર તિલાવત કરને વાલોં કો દુશ્વારી ન હો.

12. **ઝૈલી** મુશા-વરત કે નિગરાન કો ચાહિયે કે અપની મસ્જિદ મેં **દો ખૈર ખ્વાહ** મુકર્રર કરે જો દર્સ (બયાન) કે મૌકઅ પર જાને વાલોં કો નરમી સે રોકેં ઔર સબ કો કરીબ કરીબ બિઠાએં.

13. **પર્દે મેં પર્દા** કિયે દો[2] ઝાનૂ બૈઠ કર **દર્સ** દીજિયે. અગર સુનને વાલે ઝિયાદા હોં તો ખડે હો કર યા માઈક પર દેને મેં ભી હરજ નહીં જબ કે કિસી એક ભી નમાઝી યા તિલાવત કરને વાલે વગૈરા કો તશ્વીશ ન હો.

14. **આવાઝ** ન તો ઝિયાદા બુલન્દ હો ઔર ન હી બિલ્કુલ આહિસ્તા, હત્તલ ઇમ્કાન ઇતની આવાઝ સે **દર્સ** દીજિયે કે સિર્ફ હાઝિરીન સુન સકેં. ઇસ બાત કી હમેશા એહતિયાત ફરમાઇયે કે દર્સ વ બયાન કી આવાઝ સે કિસી સોએ હુએ યા કિસી નમાઝી યા મશ્ગૂલે તિલાવત વગૈરા કો તક્લીફ ન હો.

15. **દર્સ** હમેશા ઠહર ઠહર કર ઔર ધીમે અન્દાઝ મેં દીજિયે.

16. **જો** કુછ **દર્સ** દેના હૈ પહલે ઉસ કા કમ અઝ કમ એક બાર મુતા-લઆ કર લીજિયે તાકે ગ-લતિયાં ન હોં.

17. **ફૈઝાને સુન્નત** કે મુઅર્રબ અલ્ફાઝ એ'રાબ કે મુતાબિક હી અદા કીજિયે ઇસ તરહ

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢા ઉસ ને જફા કી. (عبدالرزاق)

اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ **તલફ્ફુઝ** કી દુરુસ્ત અદાએગી કી આદત બનેગી.

18. **હમ્દો સલાત,** દુરૂદો સલામ કે દોનોં સીગે, આયતે દુરૂદ ઔર ઇખ્તિતામી આયાત વગૈરા કિસી સુન્ની આલિમ યા કારી કો ઝરૂર સુના દીજિયે. ઇસી તરહ અ-રબી દુઆએં વગૈરા જબ તક ઉ-લમાએ અહલે સુન્નત કો ન સુના લેં અકેલે મેં ભી ન પઢા કરેં.

19. **ફૈઝાને સુન્નત** કે ઇલાવા દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** સે શાએઅ હોને વાલે **મ-દની રસાઇલ** સે ભી **દર્સ** દે સકતે હૈં.[1]

20. **દર્સ** મઅ ઇખ્તિતામી દુઆ સાત મિનટ કે અન્દર અન્દર મુકમ્મલ કર લીજિયે.

21. હર મુબલ્લિગ કો ચાહિયે કે વોહ **દર્સ કા તરીકા,** બા'દ કી **તરગીબ** ઔર **ઇખ્તિતામી દુઆ** ઝબાની યાદ કર લે.

22. **દર્સ** કે તરીકે મેં ઇસ્લામી બહનેં હસ્બે ઝરૂરત તરમીમ કર લેં.

ફૈઝાને સુન્નત સે દર્સ દેને કા તરીકા

તીન બાર ઇસ તરહ એ'લાન ફરમાઇયે : "કરીબ કરીબ તશરીફ લાઇયે." પર્દે મેં પર્દા કિયે દો ઝાનૂ બૈઠ કર ઇસ તરહ ઇબ્તિદા કીજિયે :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

ઇસ કે બા'દ ઇસ તરહ દુરૂદો સલામ પઢાઇયે :

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰه وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصْحٰبِكَ يَا حَبِيْبَ اللّٰه

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللّٰه وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصْحٰبِكَ يَا نُوْرَ اللّٰه

અગર મસ્જિદ મેં હૈં તો ઇસ તરહ એ'તિકાફ કી નિય્યત કરવાઇયે :

نَوَيْتُ سُنَّةَ الْاِعْتِكَاف (**તરજમા :** મૈં ને સુન્નતે એ'તિકાફ કી નિય્યત કી.)

---

1 : અમીરે અહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه કે રસાઇલ કે ઇલાવા કિસી ઔર કિતાબ સે દર્સ કી ઇજાઝત નહીં. **મર્કઝી મજલિસે શૂરા**

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દુરૂદ શરીફ પઢેગા મૈં કિયામત કે દિન ઉસ કી શફાઅત કરૂંગા. (کنزالعمال)

ફિર ઈસ તરહ કહિયે, **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** કરીબ કરીબ આ કર દર્સ કી તા'ઝીમ કી નિય્યત સે હો સકે તો દો ઝાનૂ બૈઠ જાઈયે અગર થક જાએં તો જિસ તરહ આપ કો આસાની હો ઉસી તરહ બૈઠ કર નિગાહેં નીચી કિયે તવજ્જોહ કે સાથ રિઝાએ ઈલાહી કે લિયે ઈલ્મે દીન હાસિલ કરને કી નિય્યત સે ફૈઝાને સુન્નત કા **દર્સ** સુનિયે કે લા પરવાહી કે સાથ ઈધર ઉધર દેખતે હુએ, ઝમીન પર ઉંગલી સે ખેલતે હુએ, લિબાસ બદન યા બાલોં વગૈરા કો સહલાતે હુએ સુનને સે ઈસ કી બ-ર-કતેં ઝાઈલ હોને કા અન્દેશા હૈ. (બયાન કે આગાઝ મેં ભી ઈસી અન્દાઝ મેં રગ્બત દિલાઈયે ઔર અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં ભી કરવાઈયે) યેહ કહને કે બા'દ **ફૈઝાને સુન્નત** સે દેખ કર એક દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત બયાન કીજિયે. ફિર કહિયે :

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

જો કુછ લિખા હુવા હૈ વોહ પઢ કર સુનાઈયે. આયાત વ અ-રબી ઈબારાત કા સિર્ફ તરજમા પઢિયે. કિસી ભી આયત યા હદીસ કા અપની રાય સે હરગિઝ ખુલાસા મત કીજિયે.

દર્સ કે આખિર મેં ઇસ તરહ તરગીબ દિલાઇયે

(હર મુબલ્લિગ કો ચાહિયે કે ઝબાની યાદ કર લે ઔર દર્સો બયાન કે આખિર મેં બિલા કમી બેશી ઈસી તરહ તરગીબ દિલાયા કરે)

اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી **આલમગીર** ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મહકે મહકે મ-દની માહોલ મેં બ કસરત સુન્નતેં સીખી ઔર સિખાઈ જાતી હૈં, હર જુમા'રાત ઈશા કી નમાઝ કે બા'દ આપ કે શહ્ર મેં હોને વાલે દા'વતે ઈસ્લામી કે હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં રિઝાએ ઈલાહી કે લિયે અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ સારી રાત ગુઝારને કી મ-દની ઈલ્તિજા હૈ. આશિકાને રસૂલ કે **મ-દની કાફિલોં** મેં બ નિય્યતે સવાબ સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે સફર ઔર રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ **મ-દની ઈન્આમાત** કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કે ઈબ્તિદાઈ દસ દિન કે અન્દર અન્દર અપને યહાં કે ઝિમ્માદાર કો જમ્અ કરવાને કા મા'મૂલ બના લીજિયે, اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઈસ કી બ-ર-કત સે પાબન્દે સુન્નત બનને, ગુનાહોં સે નફરત કરને ઔર **ઈમાન કી હિફાઝત** કે લિયે કુઢને કા ઝેહ્ન બનેગા.

હર ઈસ્લામી ભાઈ અપના યેહ ઝેહ્ન બનાએ કે **"મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ.** اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ" અપની ઈસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે[1] મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના હૈ. اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ

અલ્લાહ કરમ ઐસા કરે તુઝ પે જહાં મેં

ઐ દા'વતે ઈસ્લામી ! તેરી ધૂમ મચી હો

આખિર મેં ખુશૂઓ ખુઝૂઅ (યા'ની જિસ્મ વ દિલ કી આજિઝી) ઔર કબૂલિય્યત કે યકીન કે સાથ દુઆ મેં હાથ ઉઠાને કે આદાબ બજા લાતે હુએ બિલા કમી બેશી ઈસ તરહ દુઆ માંગિયે :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! બ તુફૈલે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم હમારી, હમારે માં બાપ કી ઔર સારી ઉમ્મત કી મગ્ફિરત ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! દર્સ કી ગ-લતિયાં ઔર તમામ ગુનાહ મુઆફ ફરમા, નેક અમલ કા જઝબા દે, હમેં પરહેઝ ગાર ઔર માંપ કા ફરમાં બરદાર બના. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં અપના ઔર અપને મ-દની હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કા **મુખ્લિસ** આશિક બના. હમેં ગુનાહોં કી બીમારિયોં સે શિફા અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરને, મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને ઔર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ દૂસરોં કો ભી મ-દની કામોં કી તરગીબ દિલવાને કા જઝબા અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મુસલ્માનોં કો બીમારિયોં, કર્ઝ દારિયોં, બે રોઝગારિયોં, બે ઔલાદિયોં, બે જા મુકદમા બાઝિયોં ઔર તરહ તરહ કી પરેશાનિયોં સે નજાત અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઈસ્લામ કા બોલબાલા કર ઔર દુશ્મનાને ઈસ્લામ કા મુંહ કાલા કર. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં ઈસ્તિકામત અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં ઝેરે ગુમ્બદે ખઝરા જલ્વએ મહબૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم મેં શહાદત, **જન્નતુલ બકીઅ** મેં મદફન ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં અપને મ-દની હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કા પડોસ નસીબ ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મદીને કી ખુશ્બૂદાર ઠન્ડી ઠન્ડી હવાઓં કા વાસિતા હમારી જાઇઝ દુઆએં કબૂલ ફરમા.

1 : ઈસ્લામી બહન કહે : "ઘર કે મર્દોં કો મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરવાના હૈ ."

કહતે રહતે હૈં દુઆ કે વાસિતે બન્દે તેરે

કર દે પૂરી આરઝૂ હર બે કસો મજબૂર કી

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالى عليه واٰله وسلَّم

શે'ર કે બા'દ યેહ આયતે મુબારક પઢિયે :

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓىِٕكَتَهٗ يُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ ؕ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا ﴿۵۶﴾ (پ۲۲الاحزاب:۵٦)

સબ દુરૂદ શરીફ પઢ લેં ફિર પઢિયે :

سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿۱۸۰﴾ وَسَلٰمٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۸۱﴾ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۸۲﴾ (پ۲۳ الصّٰفّٰت)

દર્સ કી કમાઈ પાને કે લિયે સવાબ કી નિય્યત કે સાથ (ખડે ખડે નહીં બલ્કે) **બૈઠ** કર ખન્દા પેશાની કે સાથ લોગોં સે મુલાકાત કીજિયે, ચન્દ નએ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો અપને કરીબ બિઠા લીજિયે ઔર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે ઝરીએ ખૂબ મુસ્કુરાતે હુએ ઉન્હેં **મ-દની ઈન્આમાત** ઔર **મ-દની કાફિલોં** કી બ-ર-કતેં સમઝાઈયે. (બૈઠ કર મિલને મેં હિક્મત યેહ હૈ કે કુછ ન કુછ ઈસ્લામી ભાઈ હો સકતા હૈ આપ કે સાથ બૈઠે રહેં વરના ખડે ખડે મિલને વાલે ઉમૂમન ચલ પડતે હૈં યૂં ઈન્ફિરાદી કોશિશ કી સઆદત સે મહરૂમી હો સકતી હૈ)

તુમ્હેં ઐ મુબલ્લિગ યેહ મેરી દુઆ હૈ

કિયે જાઓ તૈ તુમ તરક્કી કા ઝીના

દુઆએ અત્તાર : યા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! મુઝે ઔર પાબન્દી કે સાથ **ફૈઝાને સુન્નત** સે રોઝાના કમ અઝ કમ **દો² દર્સ** એક ઘર મેં ઔર દૂસરા મસ્જિદ, ચૌક યા સ્કૂલ વગૈરા મેં દેને ઔર સુનને વાલે કી મગ્ફિરત ફરમા ઔર હમેં હુસ્ને અખ્લાક કા પૈકર બના.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالى عليه واٰله وسلَّم

મુઝે દર્સે ફૈઝાને સુન્નત કી તૌફીક

મિલે દિન મેં દો મરતબા યા ઈલાહી

ماخذ ومراجع

نمبر شمار	کتاب	مصنف/مؤلف	مطبوعہ/سال اشاعت
1	قرآن پاک	کلامِ الٰہی عزوجل	ضیاء القرآن پبلی کیشنز مرکز الاولیاء لاہور
2	ترجمۂ کنز الایمان	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان علیہ رحمۃ الرحمٰن	رضا اکیڈمی بمبئی ہند
3	تفسیر بغوی	امام ابو محمد حسین بن مسعود رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۴ھ
4	تفسیر قرطبی	امام ابو عبد اللہ محمد بن احمد انصاری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۱۹ھ
5	تفسیر در منثور	امام جلال الدین سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۰۳ھ
6	تفسیرات احمدیہ	علّامہ احمد بن ابو سعید جونپوری المعروف ملّا جیون رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	پشاور
7	تفسیر روح البیان	شیخ اسماعیل حقی بروسی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	کوئٹہ
8	تفسیر خزائن العرفان	سید نعیم الدین مراد آبادی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	رضا اکیڈمی بمبئی ہند
9	تفسیر نعیمی	مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبہ اسلامیہ مرکز الاولیاء لاہور
10	صحیح بخاری	امام محمد بن اسماعیل بخاری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۹ھ
11	صحیح مسلم	امام مسلم بن حجاج قشیری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار ابن حزم بیروت ۱۴۱۹ھ
12	سنن ترمذی	امام محمد بن عیسیٰ ترمذی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۱۴ھ
13	سنن نسائی	امام احمد بن شعیب نسائی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۶ھ
14	سنن ابو داود	امام سلیمان بن اشعث سجستانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار احیاء التراث العربی بیروت ۱۴۲۱ھ
15	سنن ابن ماجہ	امام محمد بن یزید قزوینی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار المعرفۃ بیروت ۱۴۲۰ھ
16	سنن کبریٰ	امام ابو بکر احمد بن حسین بیہقی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۴ھ
17	سنن دارمی	امام عبد اللہ بن عبد الرحمٰن دارمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	باب المدینہ کراچی ۱۴۰۷ھ
18	سنن دار قطنی	امام حافظ علی بن عمر دار قطنی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مدینۃ الاولیاء ملتان ۱۴۲۰ھ

19	تاریخ بغداد	امام ابوبکر احمد بن علی خطیب بغدادی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۷ھ
20	الجامع لاخلاق الراوی	امام ابوبکر احمد بن علی خطیب بغدادی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المعارف ۱۴۰۳ھ
21	شعب الایمان	امام ابوبکر احمد بن حسین بیہقی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۱ھ
22	مستدرک	امام محمد بن عبداللہ حاکم نیشاپوری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالمعرفۃ بیروت ۱۴۱۸ھ
23	المسند	امام احمد بن حنبل رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالفکر بیروت ۱۴ ۱۴۱۱ھ
24	مسند ابی یعلی	امام احمد بن علی موصلی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۸ھ
25	الفردوس بمأثور الخطاب	امام شیرویہ بن شہردار دیلمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالفکر بیروت ۱۴۰۶ھ
26	معجم کبیر	امام سلیمان بن احمد طبرانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	داراحیاء التراث العربی بیروت ۱۴۲۲ھ
27	معجم الاوسط	امام سلیمان بن احمد طبرانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالفکر بیروت ۱۴۲۰ھ
28	شرح السنۃ	امام ابو محمد الحسین بن مسعود بغوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۴ھ
29	الدعوات الکبیر	امام ابوبکر احمد بن حسین بیہقی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	کویت ۱۴۱۴ھ
30	مصنف عبدالرزاق	امام ابوبکر عبدالرزاق بن ہمام صنعانی	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۱ھ
31	صریح السنۃ	امام ابوجعفر محمد بن جریر طبری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	
32	الاخوان	امام ابوبکر عبداللہ بن محمد المعروف ابن ابی الدنیا	المکتبۃ العصریۃ بیروت ۱۴۲۶ھ
33	ذم الغیبۃ	امام ابوبکر عبداللہ بن محمد المعروف ابن ابی الدنیا	المکتبۃ العصریۃ بیروت ۱۴۲۶ھ
34	الزہد	امام احمد بن حنبل رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالغد الجدید مصر ۱۴۲۶ھ
35	الزہد	امام عبداللہ بن مبارک مروزی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت
36	الاحادیث المختارۃ	امام ابوعبداللہ محمد بن عبدالواحد رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارخضر بیروت ۱۴۲۰ھ
37	الاحسان بترتیب صحیح ابن حبان	حافظ محمد بن حبان بن احمد رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۷ھ
38	جمع الجوامع	امام جلال الدین سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۱ھ

39	جامع صغیر	امام جلال الدین سیوطی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۵ھ
40	ریاض الصالحین	علّامہ ابوزکریا یحیٰی بن شرف نووی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالسلام ۱۴۲۰ھ
41	کنزالعمال	علامہ علاؤالدین علی متقی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۹ھ
42	الترغیب والترہیب	علامہ عبدالعظیم بن عبدالقوی منذری رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالفکر بیروت ۱۴۱۸ھ
43	حلیۃ الاولیاء	علامہ ابونعیم احمد بن عبداللہ اصفہانی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۸ھ
44	صفۃ الصفوۃ	علامہ ابن جوزی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۳ھ
45	شرح صحیح مسلم	علامہ ابوزکریا یحیٰی بن شرف نووی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت
46	مرقاۃ المفاتیح	علامہ ملا علی قاری رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالفکر بیروت ۱۴۱۴ھ
47	فیض القدیر	علامہ محمد عبدالرءوف مناوی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۲ھ
48	اشعۃ اللمعات	شیخ عبدالحق محدث دہلوی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	کوئٹہ
49	مراٰۃ المناجیح	مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	ضیاء القراٰن پبلی کیشنز مرکز الاولیاء لاہور
50	نزہۃ القاری	مفتی محمد شریف الحق امجدی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	فرید بک اسٹال مرکز الاولیاء لاہور ۱۴۲۱ھ
51	منح الروض	علامہ ملّا علی قاری رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالبشائر الاسلامیہ بیروت ۱۴۱۹ھ
52	ھدایہ	علامہ علی بن ابی بکر مَرغینانی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	داراحیاء التراث العربی بیروت
53	خلاصۃ الفتاوی	علامہ طاہر بن عبدالرشید بخاری رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	کوئٹہ
54	مجمع الانہر	علامہ عبدالرحمٰن بن محمد بن سلیمان رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۹ھ
55	فتاوٰی عالمگیری	شیخ نظام وجماعۃ من علماء الہند رحمۃ اللہ تعالٰی علیہم	دارالفکر بیروت ۱۴۰۳ھ
56	درمختار	علامہ علاء الدین محمد بن علی حصکفی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالمعرفۃ بیروت ۱۴۲۰ھ
57	ردالمحتار	علامہ ابن عابدین محمد امین شامی رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ	دارالمعرفۃ بیروت ۱۴۲۰ھ
58	فتاوٰی رضویہ	اعلٰی حضرت امام احمد رضا خان علیہ رحمۃ الرحمٰن	رضا فاؤنڈیشن مرکز الاولیاء لاہور

59	الملفوظ	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان علیہ رحمۃ الرحمٰن	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ ۱۴۲۹ھ
60	فتاوٰی امجدیہ	مفتی محمد امجد علی اعظمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبہ رضویہ باب المدینہ ۱۴۱۹ھ
61	بہارِ شریعت	مفتی محمد امجد علی اعظمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ ۱۴۲۹ھ
62	تاریخ بغداد	علامہ احمد بن علی خطیب بغدادی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۵ھ
63	تاریخ دمشق	علامہ ابو القاسم علی بن حسن رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۱۶ھ
64	تاریخ الخلفاء	امام جلال الدین سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	ضیاء القرآن پبلی کیشنز
65	دلائل النبوۃ	امام ابو بکر احمد بن حسین بیہقی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۳ھ
66	الخیرات الحسان	علامہ شہاب الدین احمد بن حجر ہیتمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۰۳ھ
67	المناقب	علامہ موفق بن احمد مکی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	کوئٹہ ۱۴۰۷ھ
68	تبیض الصحیفۃ	امام جلال الدین سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	پشاور
69	القول البدیع	امام حافظ محمد بن عبد الرحمٰن سخاوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مؤسسۃ الریان ۱۴۲۲ھ
70	رسالہ قشیریہ	امام ابو القاسم عبد الکریم بن ہوازن قشیری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۸ھ
71	قوت القلوب	شیخ ابو طالب محمد بن علی مکی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مرکز اہلسنّت برکات رضا ہند ۱۴۲۳ھ
72	تنبیہ المغترین	علامہ عبد الوہاب بن احمد شعرانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار المعرفۃ بیروت ۱۴۲۵ھ
73	احیاء العلوم	امام ابو حامد محمد بن محمد غزالی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار صادر بیروت ۲۰۰۰ء
74	منہاج العابدین	امام ابو حامد محمد بن محمد غزالی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت
75	اتحاف السادۃ	علامہ سید محمد بن محمد حسینی زبیدی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت
76	حدیقہ ندیہ	علامہ عبد الغنی نابلسی حنفی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	پشاور
77	سبع سنابل	علامہ میر عبد الواحد بلگرامی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبہ قادریہ مرکز الاولیاء لاہور ۱۴۰۲ھ
78	تذکرۃ الاولیاء	شیخ فرید الدین محمد عطار رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	انتشارات گنجینہ تہران

79	روض الریاحین	عبداللہ بن اسعد بن علی یافعی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۱ھ
80	الروض الفائق	علامہ شعیب بن سعد عبدالکافی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	داراحیاء التراث العربی بیروت ۱۴۱۶ھ
81	بحرالدموع	علامہ ابن جوزی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ دارالفجر دمشق ۱۴۲۴ھ
82	عیون الحکایات	علامہ ابن جوزی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت
83	الزواجرعن اقتراف الکبائر	علامہ ابوالعباس احمد بن محمد بن حجر ہیتمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالمعرفۃ بیروت ۱۴۱۹ھ
84	المختصر المحتاج الیہ	محمد بن احمد بن عثمان ذہبی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۰۵ھ
85	مصباح الظلام	امام ابوعبداللہ محمد بن موسیٰ بن نعمان مزالی	دارالمدینۃ المنورۃ
86	شرح الصدور	امام جلال الدین سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مرکز اہلسنت برکات رضا ہند ۱۴۲۳ھ
87	تنبیہ الغافلین	فقیہ ابواللیث محمد بن احمد سمرقندی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	پشاور ۱۴۲۰ھ
88	التوبیخ والتنبیہ	امام عبداللہ بن محمد بن جعفر بن حیان رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ الفرقان قاہرہ مصر
89	مکاشفۃ القلوب	امام ابوحامد محمد بن محمد غزالی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت
90	نزہۃ المجالس	علامہ عبدالرحمٰن بن عبدالسلام صفوری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۹ھ
91	مستطرف	علامہ شہاب الدین محمد بن ابواحمد رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالفکر بیروت ۱۴۱۹ھ
92	حیاۃ الحیوان الکبریٰ	علامہ کمال الدین محمد بن موسیٰ دمیری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۵ھ
93	بوستان سعدی	شیخ سعدی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	کتاب خانہ ملی ایران
94	جاء الحق	مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	نعیمی کتب خانہ گجرات 2007ء
95	سوانح کربلا	علامہ سید نعیم الدین مرادآبادی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ ۱۴۲۹ھ
96	کتاب التعریفات	علامہ سید شریف علی بن محمد جرجانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دارالمنار
97	تہذیب الاسماء واللغات	ابوزکریا یحییٰ بن شرف نووی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	
98	غیبت کیا ہے	علامہ محمد عبدالحی لکھنوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۂ عارفین باب المدینہ کراچی 1978ء

મ-દની ચેનલ ને મ-દની બુરકઅ પહના દિયા !

દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની ચેનલ કી ભી ક્યા બાત હૈ ! ઈસ કે ઝરીએ ભી મુસલ્માનોં કી ઈસ્લાહ કા સામાન હો રહા હૈ, ચુનાન્ચે **બાબુલ મદીના** (કરાચી) કી એક ઈસ્લામી બહન કા કુછ ઈસ તરહ બયાન હૈ કે પહલે પહલ મૈં **પર્દા** નહીં કરતી થી. ફિર હમેં દા'વતે ઈસ્લામી ને **''મ-દની ચેનલ''** કા અઝીમ તોહફા અતા કિયા જિસે દેખને કી બ-ર-કત સે મૈં ઔર મેરે બચ્ચોં કે અબ્બૂ નમાઝ કે પાબન્દ હો ગએ. એક દિન મ-દની ચેનલ પર ''પર્દે કી **અહમ્મિય્યત**'' કે મૌઝૂઅ પર સુન્નતોં ભરા બયાન જારી થા. મેરે બચ્ચોં કે અબ્બૂ ને જબ વોહ બયાન સુના તો ઈતને **મુતઅસ્સિર** હુએ કે મુઝે **મ-દની બુરકઅ** પહનને કી તરગીબ દિલાઈ ઔર બિલા ઝરૂરત બાઝાર વગૈરા જાને સે ભી મન્અ્ કર દિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની ચેનલ** કી બ-ર-કત સે મુઝે બેપર્દગી સે **તૌબા** નસીબ હુઈ ઔર અબ મૈં કોઈ દીદહ ઝૈબ, ગૈર મર્દોં કો મુ-તવજ્જેહ કરને વાલા યા مَعَاذَ اللّٰہ નંગા સર રખને વાલા રસ્મી બુરકઅ નહીં બલ્કે શરઈ પર્દે કે મુતાબિક સિર્ફ ઔર સિર્ફ **મ-દની બુરકઅ** પહનતી હૂં.

મ-દની ચેનલ સુન્નતોં કી લાએગા ઘર ઘર બહાર
મ-દની ચેનલ દેખને વાલે બનેંગે પરહેઝગાર

હર બાત પર એક સાલ કી ઈબાદત કા સવાબ

બારગાહે રબ્બુલ અનામ عَزَّوَجَلَّ મેં હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام ને અર્ઝ કી : એ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! જો અપને ભાઈ કો નેકી કા હુક્મ કરે ઔર બુરાઈ સે રોકે ઉસ કી જઝા ક્યા હૈ ? **અલ્લાહ** તબારક વ તઆલા ને ઈર્શાદ ફરમાયા : મૈં ઉસ કે હર હર કલિમે કે બદલે **એક એક સાલ કી ઈબાદત કા સવાબ** લિખતા હું ઔર ઉસે જહન્નમ કી સઝા દેને મેં મુઝે હયા આતી હૈ. (મુકા-શ-ફતુલ કુલૂબ સ. 48)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

સુન્નત કી બહારેં

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મહકે મહકે મ-દની માહોલ મેં બ કસરત સુન્નતેં સીખી ઔર સિખાઈ જાતી હૈં, હર જુમા'રાત ઈશા કી નમાઝ કે બા'દ આપ કે શહર મેં હોને વાલે દા'વતે ઈસ્લામી કે હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં રિઝાએ ઈલાહી કે લિયે અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ સારી રાત ગુઝારને કી મ-દની ઈલ્તિજા હૈ. આશિકાને રસૂલ કે **મ-દની કાફિલોં** મેં બ નિય્યતે સવાબ સુન્નતોં કી તરબિય્યત કે લિયે સફર ઔર રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ **મ-દની ઈન્આમાત** કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કે ઈબ્તિદાઈ દસ દિન કે અન્દર અન્દર અપને યહાં કે ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાને કા મા'મૂલ બના લીજિયે, اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈસ કી બ-ર-કત સે પાબન્દે સુન્નત બનને, ગુનાહોં સે નફરત કરને ઔર **ઈમાન કી હિફાઝત** કે લિયે કુઢને કા ઝેહ્ન બનેગા.

હર ઈસ્લામી ભાઈ અપના યેહ ઝેહ્ન બનાએ કે **"મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ.** اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ" અપની ઈસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે **"મ-દની ઈન્આમાત"** પર અમલ ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે **"મ-દની કાફિલોં"** મેં સફર કરના હૈ. اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

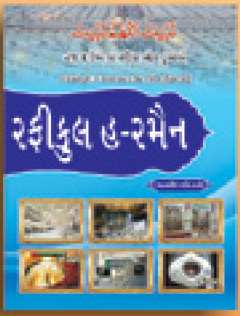

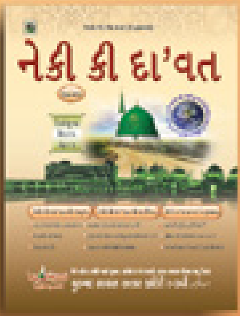

મક-ત-બતુલ મદીના®
દા'વતે ઈસ્લામી
ફૈઝાને મદીના, ત્રી કોનિયા બગીચે કે સામને, મિરઝાપૂર, અહમદઆબાદ, ગુજરાત, ઇન્ડિયા
Mo.091 93271 68200 E-mail : maktabaahmedabad@gmail.com www.dawateislami.net